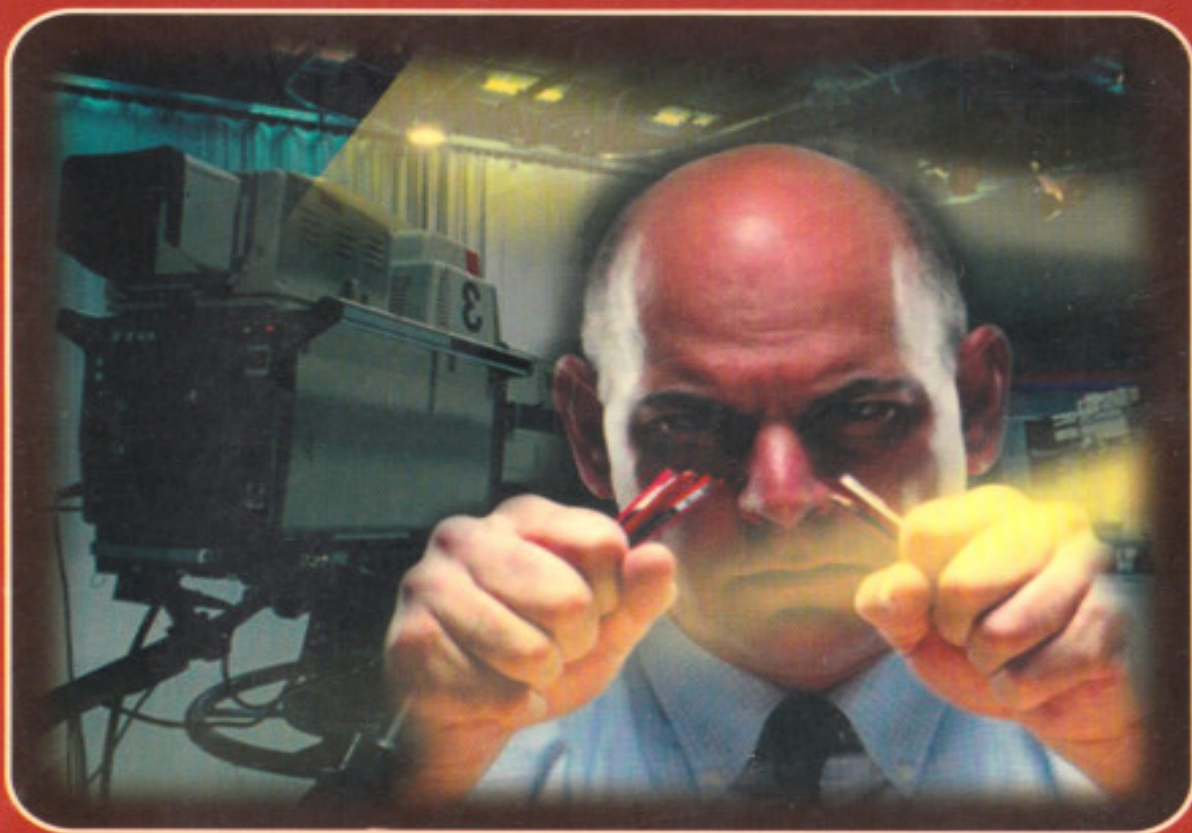

АЛЕКСАНДРА МАРИНИНА

**АЗ УМРЯХ
ВЧЕРА**

ИЗДАТЕЛСКА КЪЩА
ХЕРМЕС

АЛЕКСАНДРА МАРИНИНА

АЗ УМРЯХ ВЧЕРА

Превод: Здравка Петрова

chitanka.info

Взривен е автомобил, в който загиват репортерка и директор на популярно дневно шоу. Убийство от страст, отмъщение или просто грешка — това са хипотезите, върху които гради разследването си Анастасия Каменская. Но когато междувременно е убита депутатка от руската Дума, ситуацията коренно се променя. Депутатката е съпруга на известен психотерапевт, който се оказва странно свързан с брутално убитата преди време млада ясновидка.

Майор Каменская ще трябва дълго да пресмята всеки ход на ключовите фигури, за да открие решението на смъртоносния ребус.

Към българските читатели

Много ми е приятно, че книгите ми се превеждат в България и моите любими герои вече ще говорят и на български език. Искрено се надявам, че за вас ще бъде интересно да прочетете не само как и защо се извършват престъпления в Русия, но и за това как живеят сега хората в нашата страна, за какво мислят, мечтаят, на какво се надяват и от какво се страхуват. Моите романи са за любовта, за ревността, за омразата, за отмъщението, за дружбата и предателството, за честта и безчестието, т.е. за това, което е близко и разбираемо за всеки човек, независимо в коя страна живее и на какъв език говори. Надявам се, че прочитът на моите книги ще ви достави поне малко удоволствие. И предварително ви благодаря, че ще ги прочетете. Желая ви успехи, щастие и благополучие!

С уважение и любов:

Александра Маринина

1.

Аз умрях вчера. Едва завчера бях жив, бях, какъвто съм бил цял живот. А от вчерашния ден съм мъртъв. И един дявол знае как ще съществувам сега. А и дали ще съществувам?

До вчерашния ден всичко беше що-годе разбираемо, макар да не бих казал, че беше много приятно. Аз бях водещ в една телевизионна програма, работех в приятна, добре сформирана компания от съмишленици, печелех повече от прилични пари. Бях женен за жена, която някога обичах страстно, после започнах да я обичам нежно, а сетне осъзнах, че съм привързан към нея толкова силно, че дали я обичам или не, дали изпитвам страст или не — това вече няма никакво значение. Бяхме живели заедно дванайсет години и бях искрено уверен, че ще живея с нея до сетния си ден. Имах близки и не толкова близки приятели, имах многобройни познати. С една дума — всичко, което е нужно по принцип на един нормален мъж с нормални потребности, включително не много скъп, но хубав автомобил, и удобен, достатъчно просторен за двама души апартамент.

Вярно, в службата не всичко беше гладко и просто, особено напоследък. Намериха се хора, на които не се нравеше как правим предаването си, та се опитваха да ни оказват натиск. Той ставаше все по-силен, а преди една седмица се случи трагедия: нашият директор Витя Андреев и кореспондентката Оксана Бондаренко загинаха. Взривила се колата, с която пътували заедно.

Разбира се, нас, служителите от програмата, дълго и мъчително ни разпитваха, като по сто пъти ни задаваха едни и същи въпроси. Всички говорехме на милиционерите едно и също, защото не бихме могли да кажем нищо друго. Но тогава аз бях още жив. Е, тревожех се, страдах, но бях жив.

А вчера престанах да живея. Защото се случи нещо, от което разбрах: остава ми да живея съвсем малко, но най-важното — изобщо не се знае, дори приблизително, колко точно. Дали ще са два часа или

два дни, или пък ще изкарам цял месец. Всичко може да свърши всеки момент. И жена ми има непосредствено отношение към това.

От гибелта на Оксана мина една седмица, през това време бяха излъчени на запис всички предавания, които тя бе успяла да подготви. Ние все още нямаме друг кореспондент и от днес ще трябва да работя на живо. Жив мъртвец на живо... Весело. Да се надяваме, че никой няма да забележи.

Настя Каменская така и не можеше да свикне с радостното чувство, което я обземаше всеки път, щом влезете в кабинета на началника. „Вярно е казал народът — мислеше си тя, усмихвайки се вътрешно, — не ценим каквото имаме, а загубим ли го — плачем. Почти десет години влизах тук, виждах Житената питка и смятах, че това си е в реда на нещата и не е възможно да бъде другояче. А после Житената питка напусна, дойде нов началник и животът ми се превърна в безкрайно мъчение. Но ето че Житената питка се върна, той пак е тук, с нас, с мен — и едва сега разбрах какво щастие е да имаш добър началник.“

Никак не ѝ се искаше да се занимава с убийството на телевизионните работници. Тя добре разбираше, че телевизия означава или взривоопасна информация, или пари, или и двете заедно. Нещо повече — ако става дума за информация, то тази информация обикновено е пак за пари. За нечии пари, които някой си е присвоил, откраднал, прехвърлил в сметка в швейцарска банка или просто ги е взел във вид на спретнато банално подкупче. Само от думата пари на Настя ѝ се гадеше.

Програмата „Лице без грим“ не беше нито информационна, нито скандално-разобличителна, нейната кореспондентка — Оксана Бондаренко — не бе ходила по „горещи точки“ и не бе вземала провокативни интервюта от току-що излезли от заседание депутати в Държавната дума. В такива моменти те все още бяха разгорещени и гневни от дебатите и поради това зле контролираха изказванията си, та впоследствие бе много удобно да се раздуха малко симпатично скандалче, което разрушаваше имиджа на политика и разваляше отношенията му с околните. Програмата като цяло беше много спокойна и доброжелателна: след убийството на кореспондентката и

директора, Настя специално изгледа няколко предавания, за да получи представа за нея. Гостите на програмата изглеждаха сериозни и достойни хора, а водещият не се опитваше да ги обсади със заплетени въпроси. Дори обратното — сякаш се стараяше да даде възможност на поканения да се изяви откъм най-приятната си страна, да демонстрира нестандартност и дълбочина в разсъжденията си, да изрази неочаквани и любопитни гледища. Едва ли можеше да става дума за опасна информация, а оттам — и за пари. А Настя патологично мразеше престъпления, свързани с пари. Дори в университета икономиката беше предметът, който никак не ѝ се учеше. Много повече я интересуваха откъсването, ревността, завистта — с една дума човешките, а не финансовите страсти. Но за съжаление в криминалния отдел личните вкусове и пристрастия никога не се смятаха за достатъчно основание, което трябва да се взема предвид при разпределянето на задачите.

Е, нямаше как, трябваше да се заеме с телевизията. По молба на Настя, Миша домъкна от къщи камара списания „ТВ парк“, които майка му най-редовно купуваше. В това списание имаше цяла страница, посветена на рейтинга на телевизионните предавания, и Настя се надяваше да открие тук поне някаква отправна точка за разсъжденията си. Намери такава точка. Оказа се, че програмата „Лице без грим“ никога не е попадала в десетката на най-гледаните.

— Интересно, откъде имат пари? — замислено попита Настя и погледна Доценко. — Щом една програма не е твърде популярна, значи тарифите за реклама по време на излъчването ѝ не са високи. А и рекламодателите нямат интерес към нея. По принцип подобни предавания би трябвало да просъществуват максимум три-четири месеца и после да бъдат закрити, а ето че „Лице без грим“ се излъчва вече над две години.

— Вероятно ги подпомагат от бюджета — предположи Михаил.

— От къде на къде? Бих го разбрала, ако бяха проводници на идеите на правителството или открито подкрепяха президента. Но така... Хубаво, солидно предаване, направено много професионално, не дразни зрителя, но в него няма... хъс. Няма я онази искрица, заради която човек да тича къщи след работа, та непременно да го гледа. А и часът на излъчване не е от най-изгодните — от седемнайсет и

четирийсет до осемнайсет, когато работещите хора още не са се прибрали.

— Може би убийството е извършено по някакви лични причини?

— Не би било зле да е така — въздъхна Настя. — Именно личните мотиви са ми любимите. Във всеки случай мога да ги разбера и разплета. А с парите е пълна скука и главоболие. Миша, хайде да делим!

— Честно или по братски? — засмя се черноокият капитан. — Ако ще е честно, вие ще получите парите, а аз — любовта, защото сте по-възрастна и по-опитна. А аз още не съм дорасъл до парите.

— А, не, приятелю — пресече го Настя, — ще делим по джентълменски. Дамата трябва да се занимава с емоциите, а мъжът — с парите. Това е закон на социума, в който ние с вас сме имали късмета да се родим. И да не сте посмели да намекувате за преклонната ми възраст, не съм много по-голяма от вас. Освен това, Мишенка, упоритото ви нежелание да ми говорите на „ти“ не може да заблуди никого, изобщо не се надявайте.

Това беше истина — никой, включително самият Михаил, не можеше да даде обяснение на този факт. С изключение на началството, Настя беше единствената от служителите в отдела по тежки насилствени престъпления, на която Доценко говореше на „ви“ и към която се обръщаше по малкото ѝ и бащино име, като по този начин принуждаваше и нея да бъде изключително вежлива. А иначе разликата във възрастта им не беше чак толкова голяма и званието на Каменская беше само с едно ниво по-високо...

Към края на работния ден на бюрото на Настя звънна вътрешният телефон.

— Скучаеш ли? — чу тя в слушалката присмехулния глас на Игор Лесников, колегата ѝ, който днес беше в състава на дежурната оперативна група.

— Без тебе — винаги! — бързо му го върна Настя. — Чакам да ме развеселиш с нещо.

— Добре, тогава чуй въпроса ми: какво може да се открадне от психоаналитик?

— От кого? — изненада се тя.

— От психоаналитик — търпеливо повтори Игор.

— От какъв психоаналитик?

— Е, има ли значение... От всякакъв. От един абстрактен психоаналитик.

— Частна практика ли има?

— Аха.

— Тогава — пари. Хонорарите за техните консултации са високи. А откъде идва този въпрос?

— От местопрестъпление. Току-що се върнахме. Тесногръдо разсъждаваш, Настася. Не са взети ценности. Но фактът на проникване с взлом е налице.

— А какво казва потърпевшият?

— Нищо, не бил открил липси.

— Смяташ, че лъже ли?

— Разбира се, че лъже. Знае какво са му взели, но крие. Та искам да ми кажеш какво може да е представлявало интерес за престъпника. Нещо такова, за което човек не може да си признае пред добрите чичковци от милицията.

— Ще помисля — обеща Настя. — А какво друго интересно се е случило през отчетния период в подведомствения ни град?

— Все аз да ти разказвам! — измърмори Игор. — Ще черпиш ли поне една чашка?

— Не си нормален ти, Игоръок. Съвременният мъж обикновено иска да му налят водна чаша.

— Имах предвид кафе. На дежурство съм. Е, ще го приготвиш ли или да помоля на друго място?

— Добре де, ела. Сега ще кипна водата.

За кафенце и цигарка при Настя се стичаха колеги отвсякъде. Първо, тя почти винаги си беше в кабинета, което за един оперативен работник по принцип не е нормално. Второ, Настя винаги имаше хубаво кафе, защото въпреки смешната си милиционерска заплата, купуваше само от скъпото и висококачественото, като си отказваше много други неща — например обяд, а понякога и нов чорапогащник. Трето, от нея винаги можеше да си изпросиш цигара, като между другото се оплачеш от житейските си неволи, да излееш раздразнението си от несправедливия началник и с олекнало сърце да хукнеш по задачите си. Настя, която по характер не беше особено общителна и обичаше самотата, понякога се дразнеше от това, но разбираше, че дори коренно да промени ситуацията, резултатът може

да бъде само един: ще се сдобие с много врагове и скрити „доброжелатели“. Човек не биваше да отблъсква хората, дори много да му се иска.

Игор се появи почти мигновено, според разбиранията на Настя. На нея разстоянието от дежурната част до кабинета ѝ отнемаше тройно повече време. Всеки път щом видеше Лесников, Настя се чудеше защо най-обиграните женкари винаги се оказват мъже, които нямат привлекателна външност, докато красавци като Игор са такива примерни и любящи съпрузи, че е невъзможно да ги накараш да кръшнат. По Игор тайно въздишаха много момичета, които работеха на „Петровка“, но нито една от тях не можеше да се похвали и с най-дребен знак на внимание от негова страна. Лесников не бе особено приветлив — обикновено немногословен, със сериозна, а понякога и мрачна физиономия, не се сближаваше и не завързваше приятелства с никого. За личния му живот колегите знаеха само, че има втори брак и обожава малката си дъщеричка. Но той се владееше превъзходно и ако трябваше да се поддържа разговор, Лесников с лекота се превръщаше в обаятелен и симпатичен събеседник, когото не ти се обръща езикът да излъжеш. Позвъняването му показваше, че обирът у психоаналитика силно го е заинтересувал с нещо, иначе той нямаше да задава на Настя никакви въпроси. Кабинетът на един психоаналитик не е Третьковската галерия, нито Елмазният фонд, така че с престъплението щяха да се занимават момчетата от района. В краен случай, ако се окажеше, че са откраднати скъпоценни метали и камъни или антиквариат, щяха да се намесят колегите от отдела за борба с обирите, но далеч не и „мокрият“ отдел. На Настя ѝ се струваше, че Лесников не е любопитен — чуждите тайни слабо го интересуваха, така че нямаше основание да предполага, че го води чисто дежурен интерес. Значи в този обир е имало нещо по-особено.

— Не усуквай, Игорьок — каза тя, след като му наля пълна чашка силно кафе. — Какво толкова те впечатли?

— Абе обир като обир — неопределено отговори той. — Но потърпевшият не ми хареса. Някак прекалено уплашен е. А пък отрича да е изчезнало нещо.

— Може би преувеличаваш? Всеки човек ще се стресне, като види, че са влизали в жилището му. Дори нищо да не е взето, пак ще се разтревожи. Ами ако утре дойдат отново? Изобщо интересът към

противозаконните отнемания не ти е много присъщ. Но все пак криеш нещо.

— Не бе... — Игор вяло сви рамене. — Днес се поуморих. Обикновено по това време още съм бодър и весел като младеж, а сега имам чувството, че дежуря трето денонощие поред. Как са твоите телевизионни страсти? Има ли проблясъци?

— Слаба работа. Събрах данни за потърпевшите — кога, къде и с кого са контактували през последните десет дни преди гибелта си. Та сега седя, ровя се, опитвам се да съставя точната хронология на събитията. Между другото ти гледал ли си някога това предаване?

— Кое?

— „Лице без грим“.

— Не, не ми се е случвало.

Настя погледна часовника.

— Искаш ли да го видиш? Почва след три минути. Специално изкрънках малък телевизор от Житената питка, за да добия представа за програмата, защото я излъчват точно по времето, когато съм още на работа.

— Добре — кимна Лесников, — докато не са ме изпратили някъде.

Но той сякаш извика дявола: Настя тъкмо извади от шкафа и включи вехтия черно-бял „Шилялис“, когато от дежурната част се обади подполковник Кудин.

— Настася, изгони Лесников, знам, че е дошъл при теб. Да тича, чака го пресен труп.

Игор гаврътна останалото кафе и се надигна с въздишка, а Настя се загледа в поредното предаване „Лице без грим“.

Още от първата минута се напрегна. Нещо не беше в ред. И водещият сякаш беше друг човек, и гостът на програмата не изглеждаше добре. Какво има? Нима гибелта на приятелите и колеги дотолкова е извадила от релси Александър Уланов, та той не успява да се владее пред камерата? Не, не е това. След трагедията в ефир бяха излъчени пет предавания и всеки път Настя виждаше на екрана спокоен, доброжелателен, умен човек, в чието поведение нямаше и следа от язвителност и демонстративно остроумие.

Този път гост на програмата беше слабо известен кино продуцент. Заглавията на филмите, които бе направил, нищо не

говореха на Настя. Продуцентът мъкнаше нещо и понякога изтърсваше откровени глупости, а Уланов никак не му помагаше, дори някак отчуждено наблюдаваше несръчните опити на кинодееца да остроумничи. Впрочем трябва да се признае: не му и пречеше. Изглеждаше, сякаш водещият отсъства като личност, а пред камерата го замества една бездушна машина, която задава първия хрумнал ѝ въпрос и равнодушно чака събеседникът криво-ляво да се измъкне с някакъв отговор.

На масата пред водещия и госта имаше големи чаши с рекламен надпис „Билайн“. Продуцентът вдигна чашата до устата си, трескаво отпи, задави се и започна дълго и мъчително да кашля. Камерата деликатно се отдръпна, а на целия екран излезе лицето на Уланов, който с хладно любопитство наблюдаваше своя кашлящ събеседник. Внезапно Настя проумя: това е предаване на живо. На запис тази проточила се и абсолютно неинформативна сцена непременно щеше да бъде изрязана. А как бе при предишните предавания?

Всичко е ясно — те винаги са били на запис. Сега, след гибелта на директора и кореспондентката, са се принудили да променят схемата. Всичко, което са успели да заснемат и монтират преди, вече е минало, а през последната седмица не са могли да направят нови записи. Заедно с хората във взривената кола са изгорели бележници със записки и касети... Била е изгубена цялата подготвителна работа, която е трябвало да залегне в основата на бъдещите предавания. И сега Уланов е принуден да работи на живо, докато не подготвят нови материали.

Но все пак, въпреки стресовата ситуация, той се държи странно... Да, мъчно му е, вероятно страда, но това би трябвало да проличи само в реакциите и поведението му, а не и в майсторството и в общия дух на програмата. Майсторлъка, както се казва, не можеш да го пропиеш. Очевидно никой не е променял концепцията на програмата. Защо тогава той изобщо не помага на госта да изглежда що-годе прилично?

Предаването свърши, на екрана се замяркаха шарените картинки на рекламния блок. Настя порови в листчетата си, намери телефона на студиото, изчака няколко минути и решително набра номера.

— Обажда се Каменская — представи се тя, когато чу в слушалката гласа на Уланов. — Трябва отново да си поговорим. Кога

ви е удобно да се видим?

— Непременно днес ли?

— Желателно е. Но може и утре, ако сега сте много зает.

— Добре, нека бъде днес. Настоявате ли да дойда при вас, на „Петровка“?

— Ни най-малко. Можем да се срещнем на неутрална територия, някъде по средата между центъра и Останкино.

— Ами протоколът? — позасмя се Уланов и Настя долови нещо зловничко в този смях. — На коляно ли ще си записвате?

— Ние не пишем протоколи, с това обикновено се занимава следователят. С вас просто ще си поговорим, ще опитаме да намерим отговорите на интересуващите ме въпроси.

— Но аз вече неведнъж отговарях на най-различни въпроси и разказах всичко, което знам. Няма да ви съобщя нищо ново. Мина цяла седмица, а вие още задавате въпроси, вместо да търсите престъпниците. Това да не е нов стил на работа?

— Александър Юриевич, само си губим времето с тези пререкания — меко каза Настя. — Когато се срещнем, ще ви обясня какъв е стилът ми на работа. Е, кога и къде?

Уланов определи часа и мястото. Настя не долови ентузиазъм в гласа му, но би било справедливо да се каже, че в него нямаше и недоволство. Уморен човек, с изцедени емоции... Тя искаше да разбере това резултат от преживения стрес ли бе или нещо друго. Нека Мишенка Доценко търси финансови мотиви за престъплението, а тя, Настя Каменская, ще се занимава с емоциите. На нея това ѝ е по-интересно.

— Мисля, че предложената от вас комбинация е излишно сложна. Нима не можеше да се измисли нещо по-просто?

— Разбира се, че можеше. Но целият смисъл се състои в сложността на комбинацията. Той не бива да разбира какво става.

— Бога ми, говорите банални истини! Естествено, че не бива да разбира.

— Не ме доизслушайте. Когато човек усеща недостиг на информация, за да си изгради цялостна картина, той започва да разсъждава, да измисля собствени версии за ставащото. Сложната

комбинация, която разработихме, не дава възможност да се изгради поне що-годе логична версия. Той ще се тормози, ще си блъска главата, няма да измисли нищо стройно и последователно и ще започне да се съмнява в собствената си способност да разсъждава правилно. А то ще провокира лутания и признаци на стрес в ежедневното му поведение. Това трябва да изиграе ролята на корозия, на ръжда, която разяжда метала.

— Ами ако все пак успее да стигне до обяснение, което му се вижда достатъчно обосновано? Наблюденията ни показаха, че той далеч не е глупав и притежава известно въображение.

— Именно — въображение. Ако той създаде собствена версия за ставащото, тя неизбежно ще се окаже абсолютно налудничава. Мания за преследване, идея за материализирано абсолютно зло, сили на мрака, пришълци — какво ли не още... Нека измисля! От всяко положение това ще се отрази по един или друг начин на поведението му и ще започне да руши връзките му с околните. Те ще възприемат всяка негова постъпка като действие на луд човек и реакцията им ще бъде съответна. Повярвайте ми: много внимателно анализирахме живота му и съставихме психологически портрет на обекта. Вие неведнъж сте имали възможност да се убедите в изключително високата квалификация на нашите психолози.

— Ами добре, нека смятаме, че за момента уталожихте съмненията ми. Но ви моля да не забравяте, че това е най-крупната операция за всичките години на нашето съществуване. Става дума за много пари и ако не успеем да ги получим, ще бъда принуден да заключа, че именно вие сте провалили операцията. Не забравяйте това.

— Няма да го забравя...

Не че изпитвах страстно желание да се срещна с Каменская, но в това имаше някои позитивни моменти. Първо, в нейно присъствие едва ли ще ме убият, разбира се, ако то не се случеше по-рано и аз изобщо успея да стигна до мястото на срещата. Така че поне по време на разговора с тази странна дамичка ще мога да не се напругам, да се отпусна и както казват в казармата — „да си сваля колана“. А, второ, това неминуемо ще отложи часа, когато трябва да се прибера вкъщи, пак в случай че прибирането ми е съдено да се състои. Вкъщи

естествено съм в безопасност, Вика няма да ме убие лично и няма да ми сипе отрова в чая, тя е наела специален човек за целта и сега чака той да изпълни договора им. Но въпреки това да остана насаме с нея се превръща в мъчение за мен. Ала защо, боже, за какво... Господи, та аз толкова я обичах, с нищо не съм я наскърбил, нищо не съм ѝ отнел. Но и не искам да знам защо. Щом е решила така, значи го смята за правилно. И аз нямам ни най-малко желание да изяснявам отношенията си с нея. От ръцете ѝ съм готов да приема всичко, дори смъртта.

Определих да се срещнем на площад „Колхозний“, близо до метрото. Ако завали, ще поседим в колата, а ако времето не се развали, може да пием кафе в откритото заведение. Интересно — колко ли ще закъснее? Още не се е родила жена, която умее да се явява навреме дори на делови срещи.

Но Каменская, за мое учудване, не закъсня. Нещо повече — когато спрях на площада, тя вече стоеше на уговореното място, макар че до определения час оставаха десетина минути. Именно тези десет минути си ги бях оставил за резерв в случай на задръстване в района на Рижката гара. Не валеше, аз слязох от колата и ѝ предложих да седнем до една достатъчно чиста, макар и леко клатушкаща се маса край улицата.

Преди това бях виждал Каменская три или четири пъти, но кой знае защо, не бях забелязал колко странно се облича тя. Истински скъпи от цялото ѝ облекло бяха само маратонките. Може да се каже, че струваха колкото венчалната халка на ръката ѝ. Всичко останало — дънките, якето, шалчето на врата — беше евтино, в убит тъмен цвят. Впрочем чувал съм, че милиционерите получават малка заплата, с такава как можеш да се облечеш! Сигурно цяла година е пестила за тези маратонки.

— Александър Юриевич, какво е станало с вашето предаване? — попита тя.

— Нищо — свих рамене. — А какво трябваше да стане?

— Гледах го днес на живо. Изобщо не приличаше на онова, което беше по-рано.

— Защото беше на живо — кратко поясних аз. — Винаги изглежда различно от предварително записан и редактиран сюжет.

— И занапред все така ли ще е?

— Не знам. Всичко зависи от това кога ще назначат кореспондент, който да подготвя предаванията ми вместо Оксана.

— Моля да ми обясните, Александър Юриевич — помоли тя. — Искам да разбера защо ви е толкова необходим кореспондент, след като вие можете прекрасно да работите на живо.

Този въпрос не ми хареса. Какво значи мога прекрасно да работя? Днешното предаване беше чудовищно и никак не отговаряше на общата концепция на програмата. Ако беше жив, Витя Андреев, нашият директор, щеше да ми откъсне главата за такава работа. Това, в което превърнах разговора с кинопродуцента, беше връх на непрофесионализма и никакви оправдания на тема стрес и страдания не минават. Ясно съзнавах това, но не смятах за нужно да променям каквото и да било по време на предаването. Защо да се напругам, след като без Витя и Оксана програмата ще умре най-късно след седмица, а самият аз ще умра може би малко по-рано. Абе какво ти по-рано, мен и така вече ме няма между живите. Нищо, че още се движа и дишам, приемам храна и алкохолни напитки, произнасям думи и създавам впечатление на нормален човек... но мигар може един човек да бъде жив, ако за него не съществува понятието утре и дори след един час?

— Разбирате ли... — Аз бях самата любезност и търпение. — Водещият трябва да знае за събеседника си достатъчно много, за да направи разговора с него интересен за публиката. Ако предаването се излъчваше веднъж седмично, щях да имам достатъчно време, за да опозная човека по-отблизо и предварително да преценя хода на разговора. Но тъй като предаването е ежедневно, аз просто физически не мога в рамките на една седмица да се запозная с петима гости и да подготвя беседите си с тях. Именно затова съществува кореспондентът. Той се среща с бъдещите гости, получава сведения за техния живот, дейности, вкусове, навици, възгледи и проблеми. После, след като е събрал нужните сведения, сядат с режисьора и започват да подготвят предаването. Ходът на разговора се планира предварително, неинтересните теми се отхвърлят, на интересните аспекти се набляга особено силно. И едва на последния етап се включва водещият. Оксана Бондаренко беше уникален кореспондент, успяваше да подготви всички необходими материали. Как го правеше — не знам, но фактът си е факт. Един човек няма да може да я замени, трябва да се търсят, поне трима. А това не е толкова лесно, колкото си мислите. Ето защо,

докато работата на новите кореспонденти не влезе в релси, ще се наложи да работя на живо.

Струваше ми се, че съм напълно убедителен, макар Вика винаги да ме бе уверявала, че не ме бива да лъжа. Но нали не можех да разкажа на тази дамичка от „Петровка“ цялата истина за нашата програма!

— Постарах се да възстановя всички контакти и придвижвания на Андреев и Бондаренко през няколкото дни, предшествали тяхната гибел — каза Каменская, — и останаха някои бели петна. Може би сте си спомнили още нещо за колегите си?

— Не, разказах ви всичко, което знаех и можах да си припомня.

— Значи нямате какво да добавите?

— Абсолютно нищо.

— Разбирате ли, нито техните роднини, нито приятелите им можаха дори приблизително да ми пояснят къде може да са се намирали Андреев и Бондаренко през тези периоди от време. Смятали са, че са на работа. Но в тези моменти те не са били в студиото и никой не можа да ми каже по какви задачи е тръгнала например Бондаренко.

— Това трябва да е знаел Андреев.

— А него сега няма как да го попитаме — въздъхна тя.

— Няма как — тъпо потвърдих аз. — За съжаление не мога да ви помогна с нищо повече. Виктор имаше собствен бележник, в който си записваше всички сведения за хода на събирането на материалите, там той задължително отбелязваше къде и защо е заминала кореспондентката.

— Толкова отблизо ли са контролирали Оксана? — учуди се Каменская.

— Работата не е в контрола, а в точната осведоменост на Виктор как върви събирането на материали по конкретен сюжет. Трябваше да бъде контролиран шофьорът, в смисъл — точно да се знае за къде е заминал и кога ще се върне. Разговаряхте ли с него?

— Разбира се. Той се отчете най-подробно за интересуващите ни дни и часове. Но точно в тях не е бил нито с Андреев, нито с Бондаренко. Александър Юриевич, принудена съм да направя извода, че колегите ви са имали и друга сфера на интереси, освен работата във вашата програма. Може би бизнес?

— Може би — съгласих се. — Но аз не знам нищо за това.

Разговорът течеше мудро и вяло, Каменская явно за никъде не бързаше, аз пък — още по-малко. За къде да бързам? За гроба? Интересно — каква ли поръчка е направила моята Вика? Може би е наредила да ме ликвидират в рамките на три дни и на гробището вече ми пишат отсъствия?

Постарах се да се огледам незабелязано. Ами ако наемният убиец е някъде наблизо и търпеливо чака да се разделя с криминалната инспекторка? Но наоколо имаше много хора, а аз не знаех как изглеждат наемните убийци. Абе много важно, от всяко положение рано или късно ще ме пипне. Още не е измислена защита срещу килъри, ей го — трепят и големци, та дори и президенти.

— Далече ли живеете? — попитах внезапно.

— Далече ли живеете? — неочаквано попита Уланов.

— Далече — отговори Настя. — На Шчолковское шосе. Защо?

— Искате ли да ви закарам?

— Искам — честно призна тя. — Но ми е неудобно. Така че хайде да не ви притеснявам.

— Никакви проблеми! — Уланов определено се развесели, дори лицето му сякаш се подмлади. — И без това имам път нататък. По-приятно ще ми е да съм с компания.

Настя го погледна изненадано. Тоя Уланов беше някак странен. Допреди малко седеше оклюман, разговаряше неохотно, едва цедеше думите си, сякаш й правеше услуга, а изведнъж стана любезен — усмихва се, предлага да я закара, за да не пътува сам... Но изобщо не прилича на човек, който скучае без компания. Или по този простичък начин се опитва да приключи разговора? Какво пък, може да му помогне, и без това няма да измъкне от него нищо съществено. Кой знае защо, след като изгледа днешното издание на „Лице без грим“, Настя беше сигурна, че нещо става с Уланов и тя ще успее да го накара да говори. Ала очевидно беше сбъркала — хем си загуби времето, хем напразно обезпокои човека.

— Благодаря — кимна тя, — ще ви бъда признателна.

В колата Уланов отново стана мълчалив и мрачен, от доскорошното му оживление нямаше и следа. Не, той определено не се

нуждаеше от никакви спътници и събеседници. Защо тогава я взе в автомобила си?

— Александър Юриевич, никога ли не ви е спохождало усещането, че нещо не е наред с вашата програма? — попита Настя напосоки.

— Не! — рязко отвърна той. — Какво може да не е наред с програмата? Изразете се по-ясно, ако обичате.

— Ще опитам. Загинаха двама ваши служители. Това не е плод на болно въображение, това е неоспорим факт. Взривното устройство е било поставено в колата на Андреев, в неговата лична кола, а не във вашата служебна. С други думи — мишена на престъпниците по всяка вероятност е бил именно Андреев, директорът на програма „Лице без грим“. Допускам, че може да са желаели смъртта му не непременно във връзка с работата му в телевизията, но тогава с вас трябва да признаем, че той се е занимавал и с друга дейност. Макар че незнайно защо и вие, и целият ви екип сте в неведение за това. Или някой знае, но не казва? Което, съгласете се, също е неразбираемо и твърде подозрително. Ако пък злосторниците са планирали да убият не само него, но и Бондаренко, би трябвало да знаят, че директорът и кореспондентката ще пътуват заедно в този момент и с тази кола. И тук правя извода, че някой от най-близкото ви обкръжение в студиото или лично е обработил колата на Андреев, или е дал на заинтересованите лица информация за плановете на Виктор и Оксана. Кой вариант ви харесва повече?

Уланов не отговори веднага и на Настя ѝ се стори, че той мислено повтаря онова, което тя бе казала, сякаш се опитваше да го обмисли и осъзнае.

— Никой не ми харесва — най-сетне проговори телевизионният водещ. — Не виждам защо на някого е притрябвало да убива Виктор и Оксана — нито заедно, нито поотделно. Защо не помислите върху версията, че престъпникът е сбъркал? Колата на Витя беше най-обикновена, жигула седморка, и цветът ѝ беше много разпространен — бял. Може би са заложили взривното устройство по погрешка точно в тази кола?

— Работим върху това. Сега се проверяват всички собственици на коли, намирали се наблизо в онзи момент. Кажете, Александър Юриевич, бяха ли в близки отношения Андреев и Бондаренко?

Уланов мрачно се усмихна.

— Бяха. Е, и какво? Оксана не беше омъжена, Виктор наскоро се бе развел. Кому е пречела тяхната близост?

— О, тук не сте прав! — засмя се Настя. — Печатът в паспорта няма нищо общо с правото на ревност. Всъщност ревността изобщо не е свързана с каквито и да било права. Един законен съпруг може да приема спокойно любовните похождения на съпругата си, ако това му харесва, а изоставен преди много години случаен любовник може чак до смъртта си да вехне от ревност и отчаяние.

— Може — равнодушно се съгласи той. — Вие спортувате ли?

— Аз? — Настя смаяно погледна Уланов. — Не. Откъде ви хрумна?

— Просто виждам какви маратонки имате. Внимателно избрани, скъпи, а не първите, които са ви попаднали. Може ли един съвременен милиционер да си ги позволи?

— Какво говорите, съпругът ми ги донесе от Щатите като подарък. Самата аз никога не бих си купила такива, за мен наистина са скъпи.

Тя не само не би купила подобни маркови маратонки, но не би ги и обула, ако не бяха извънредните обстоятелства. Настя обичаше да носи немного скъпи удобни дрехи, които не се цапат лесно и не ограничават движенията, но краката ѝ бяха нейното слабо място. Привечер, особено когато беше горещо, те отичаха и цял ден, прекаран с изящни обувки с токчета, се превръщаше за нея в мъчение. Така че в името на физическия комфорт ѝ се налагаше, както се казва, да погазва принципите си. Тя категорично отказа да обуе донесените от Алексей маратонки, като се позова на предизвикателно високата им цена, и упорито продължи да ходи със спортните обувки, купени преди почти три години. Беше си ги избрала сама, те бяха достатъчно удобни и най-важното — беше свикнала с тях, а и не биеха на очи. Но за съжаление на всяко нещо му идва краят и любимите обувки не избегнаха тази печална участ. Завчера те буквално се разпаднаха, и то едновременно и някак за секунди. Просто не издържаха поредното цопване в една дълбока локва, образувала се след априлския мокър сняг, примесен с дъжд. Настя потъгува около половин час и с въздишка се принуди да извади от гардероба червено-синята кутия с новите маратонки.

Господин Уланов обаче някак не се стремеше да разсъждава върху възможните причини за убийството на колегите му. Маратонките му се виждаха по-интересна тема. Или по-безопасна? Ако е така, сега със сигурност ще извърти разговора към съпруга на Настя.

— Съпругът ви навярно е бизнесмен? — попита той.

Тя едва сдържа усмивката си.

— Не, учен е. Ходи отвъд океана да чете лекции.

— По политология ли?

— По математика.

— Така ли? Аз пък бях уверен, че в чужбина ценят руските учени само във връзка с политиката или икономиката и ги канят там, за да обясняват защо у нас реформите буксуват и колко трудно се преминава от развит социализъм към недоразвит капитализъм.

Настя престана да се сдържа и избухна в смях. Уланов дори не се усмихна в отговор, лицето му бе все така мрачно и някак разсеяно — беше потънал в собствените си мисли, но с всички сили се стараеше да поддържа разговора, за да не издаде угрижеността си. Но какво толкова ви е притеснило, господин Уланов? Определено не е гибелта на Виктор Андреев и Оксана Бондаренко, инак с удоволствие щяхте да обсъждате случилото се с тях. Е, нека помислим какво ви е разтревожило!

С всички сили се стараех да не бързам, но все пак стигнахме до блока, където живееше Каменская. За съжаление никоя път не е безкраен. Не знам защо си спомних как през зимата в четвърти курс в журналистическия факултет бях тръгнал за изпит, от който панически се страхувах. Беше свил страшен студ, тролеят едва-едва пълзеше по улица „Херцен“, а аз стоях на задната площадка, тъпо разглеждах дантелите от скреж по прозореца и си мечтаех това пътуване да трае вечно. И никога да не ми се наложи да сляза от тролея, да вляза в зданието на университета, да се кача до аудиторията, да тегля билет и да говоря по него. Между другото тогава предчувствието ми не ме измами, получих тройка — първата и единствена тройка за петте ми университетски години. Не ме спаси дори моята претърпкана с отлични оценки студентска книжка.

Вратата хлопна, Каменская влезе във входа си и аз отново останах сам. Дай боже все пак да стигна до къщи! Не забелязах никаква кола да ни следи от площад „Колхозний“ до Шчолковское шосе, макар че внимателно оглеждах автомобилите, движещи се след нас. У дома, както вече казах, нищо не ме заплашва. А и пред къщи. Едва ли Вика би се съгласила да ме премахнат близо до мястото, където живее. Впрочем знае ли човек... През всичките прекарани с жена ми години бях наивно уверен, че добре я познавам, но сега съм принуден да се усъмня в това.

Минаха още петдесет минути и аз влязох в апартамента си. В жилището, където изминаха последните шест години, не най-лошите в живота ми. Господи, само преди няколко дни всичко беше толкова хубаво, двамата с Вика ходихме да избираме английски сервиз, планирахме как ще отпразнуваме рождения ѝ ден, мечтаехме през септември да отидем на почивка край Средиземно море. Тъкмо бяхме започнали да се измъкваме от дълбоката нищета, в която прекарахме цялата си младост. Бяхме се ограничавали във всичко — заделяхме всяка копейка, пестяхме за апартамента, търпяхме със стиснати зъби моята откачена майка, която тормозеше Вика, защото искаше да остане пълновластна стопанка на нашата отдавна неремонтирана гарсоньерка. Живеехме с мечтата за собствено жилище и отлагахме да си имаме дете, докато най-сетне направихме последния напън — взехме назаем сумата, която не ни достигаше, и си купихме жилище. Колко му се радвахме! Отначало спяхме на пода, ядохме от една чиния и постепенно купувахме мебели, съдове, кърпи, чаршафи, заделяйки от всяка заплата и от всеки хонорар. Преди две години най-сетне окончателно свихме гнездото си. И с парите ни поолекна, успяхме да се сдобием с кола, започнахме да носим хубави дрехи. Днес със сигурност мога да кажа, че всички мъки свършиха, освободихме се от вечните дългове и най-сетне започвахме да живеем като хората.

Но не щеш ли, оказа се, че това не задоволява Вика. Аз ѝ преча и тя иска да ме няма вече. Защо да не се разведем — много по-лесно и евтино е! Но тя не иска развод. Какво пък, разбирам я. При развода ще трябва да делим имуществото — от апартамента до чашите от английския сервиз. А тя не иска да делим, твърде добре си спомня колко трудно и продължително събирахме покъщината. Иска всичко.

Сигурно всяка вечер с ужас чува как отключвам и влизам. Пак се прибрах, пак не са ме убили. Горката... Навярно се е уморила да чака.

— Саша? — чух гласа ѝ откъм хола. — Колко закъсня...

Тя излезе в антрето по пенъоар, сигурно вече се канеше да си ляга. Приблужи до мен, по навик ми подаде бузата си за целувка, а аз — също по навик — се наведох и я целунах. Парфюмът ѝ неприятно ме блъсна в носа. Какъв е този идиотски навик да се парфюмираш след душ! Но, по дяволите, това винаги ми бе харесвало. По-рано и парфюмът ѝ ми харесваше, и това, че леглото ни ухаеше на него.

— Саша, какво се е случило? — разтревожено попита тя. — Телефонът цяла вечер се скъса да звъни, всички питат за днешното предаване.

— Нищо не се е случило — не можах да скрия раздражението си аз, но думите ми прозвучаха май излишно рязко.

— Ала всички казват, че е било нещо невероятно! Жалко, не можах да го гледам, тогава още бях на път за вкъщи. Поне ти ми обясни като хората какво е станало.

— Нищо особено, не обръщай внимание. Просто днес се наложи да работя на живо и гостът на програмата не беше на ниво. Това е всичко.

Тя ми хвърли кос поглед и обидено се връцна. Уж обидено. Естествено по-рано никога не бях разговарял толкова хладно с нея. И изобщо винаги обсъждахме разпалено и заинтересовано всичко, което бе свързано с моята и с нейната работа. Бяхме близки приятели. Така поне ми се струваше. Аз и днес, въпреки всичко, бих споделил с Вика подробности за интервюто с кинопродуцента, но разбирах, че това не ѝ е нужно. И че обидата ѝ е престорена. Ни най-малко не се е обидила. Сигурно ѝ е абсолютно безразлично какво става в моето студио. Интересува я само едно: кога най-сетне наетият от нея човек ще я отърве от тягостното ми присъствие.

Честно казано, и мен това ме интересува. Вярно, с известна разлика в нюансите, но ме интересува.

2.

Юлия Николаевна Готовчиц относително лесно овладя стреса си, предизвикан от нахлуването на крадците. Нищо не са откраднали — и слава богу! Вярно, счупили са бравата на входната врата, ала това лесно се оправя. Но наблюдавайки мъжа си, започваше да се тревожи все повече и повече. Борис Михайлович Готовчиц, доктор на медицинските науки, практикуващ психоаналитик, отреагира на взлома явно неадекватно, според съпругата му. Беше целият нерви и съвсем откровено уплашен, което именно породило у Юлия Николаевна не само тревога, но и подозрения, и то далеч не приятни. Тя си направи извода, че Борис е имал някакви невключени в семейния бюджет ценности, които все пак са изчезнали, но за тях не смее да си признае нито пред милиционерите, нито пред нея.

Юлия Николаевна винаги се стараеше да бъде добросъвестен данъкоплатец и не искаше да си има неприятности, затова лично ръководеше семейните финанси: строго следеше всички получавани от съпруга ѝ хонорари, попълваше данъчната декларация и лично се грижеше да бъде представена навреме в данъчната служба в техния район. Искаше да спи спокойно. Като дъщеря на търговски служител от висок ранг бе прекарала твърде много неспокойни нощи в детството си. Машинациите на татенцето ѝ в края на краищата завършиха плачевно и пътят му към затворническата килия бе прекъснат от възжената примка, която баща ѝ непосредствено преди неминуемия си арест метна на шията си. Именно тогава четиринайсетгодишната Юлия си каза, че никога в живота си няма да допусне нещо, което да пречи на спокойното ѝ съществуване. Знайно е, че човек не избира родителите си, своя живот обаче той гради сам.

Още щом мъжът ѝ — Борис — се захвана с частна практика, Юлия Николаевна постави въпроса ребром:

— Или ще ми обещаеш, че ще живеем честно, или веднага те напускам и се развеждам с теб! — решително заяви тя. — Достатъчно

страх съмбрала като малка, когато родителите ми нощем скачаха при всяко шумолене. Повече няма да търпя такова нещо.

Струваше й се, че Борис Михайлович я е разбрал, във всеки случай не се бе наложило да се връщат към този разговор. Мъжът й не възрази, когато Юлия се зае да контролира финансите и отношенията им с данъчните органи и това й позволи да бъде сигурна, че той нищо не крие от нея. Но сега се питаше: нима все пак укрива част от доходите си и „завърта“ тези пари в някакъв съмнителен бизнес? Ами ако не е просто съмнителен, а престъпен? И ето че съучастниците се саморазправят с Борис. Юлия Николаевна не можеше да намери никакво друго обяснение за уплахата и притеснението на мъжа си. Въпреки това, всичките й опити да си изясни ситуацията оставаха без резултат. В свободното от консултациите време Борис Михайлович дълго седеше в кабинета си и методично преглеждаше книгите и документите си, сякаш търсеше нещо, но на въпросите на съпругата си отговаряше някак мъгляво.

— Боря, хайде, кажи ми честно, какво ти откраднаха? — Всеки ден го питаше Юлия Николаевна.

— Нищо — разсеяно отговаряше Борис Михайлович. — Това е ужасното — нищо.

— Не ти вярвам. Щом нищо не е изчезнало, защо си толкова притеснен? И какво търсиш непрекъснато? Не можеш да намериш нещо и мислиш, че са откраднали именно него ли? — разпитваше тя.

— Абе нищо не търся! — избухваше мъжът й. — Остави ме на мира.

— Сигурно си имал пари, за които аз не съм знаела? Защо криеш от мен? Нали се бяхме разбрали, Борисе...

— Не съм имал никакви пари! Колко пъти трябва да ти повтарям едно и също! Не съм имал.

Юлия Николаевна обидено млъкваше и си отиваше в стаята, но не след дълго обидата отстъпваше под натиска на тревогата. Колко е просто, като помисли човек: вкъщи има пари, ако някой иска, може да ги намери, не е трудно, но те не са пипнати. И скъпоценности има, ала и те са непокътнати по местата си са. Какво тогава е привлякло крадците? Отговорът е очевиден: интересували са се със сигурност от много по-значителна сума, и то със съмнителен произход. Нещо повече — престъпниците са знаели, че тези пари са на друго място и къде

именно е то. Какъв е изводът от това? Борис се занимава с някакви заплетени финансови дела тайно от жена си и в тези дела има, меко казано, добре информирани партньори, а грубо казано — престъпни съучастници. Само това липсваше в добре уредения и тих живот на Юлия Николаевна! Не ѝ стигаше късането на нерви като ученичка, ами сега и заради глупостите на мъжа си трябва да се тресе от страх. От ясно по-ясно е, че съпругът ѝ я мами.

Но това не беше най-лошото. Друг беше проблемът. Тогава, преди много години, Юлия беше още дете и каквото и да направеше баща ѝ, тя не носеше отговорност. Сега нещата стояха другояче. Ако се окажеше, че Борис е прегрешил във финансовите си отношения с държавата, вината ще падне и върху нея. Кой ще повярва, че тя нищо не е знаела и в нищо не е участвала? Неслучайно народът е казал: мъжът и жената са като гърнето и похлупака. Ако се вдигне скандал, и тя, Юлия Николаевна Готовчиц, ще бъде омърсена! Тя, пламенният борец за данъчна дисциплина, тя, депутатката Готовчиц, журналистката, която се бе прославила с разобличенията на нечистоплътни политици. Тогава — сбогом на репутацията! Ама как Борис не го разбира? Хем толкова пъти му е говорила, молила го е, убеждавала го е...

И Юлия Николаевна започна да прави това, което преди никога не си бе позволявала. Когато мъжът ѝ говореше по телефона, вдигаше слушалката на деривата и подслушваше. Ровеше в джобовете му и в чекмеджетата на бюрото в кабинета му. Прилепваше ухо до вратата, когато Борис Михайлович приемаше посетители. Разбира се, те бяха все хора, дошли за консултация, но я си представи, че някой се окаже от онези? Това беше унижително до отвращение, нито веднъж през трийсет и шестте си години живот Юлия Готовчиц не бе правила нищо подобно, понеже смяташе, че такива постъпки са позорни и недостойни за уважаващ себе си човек. Но тя искаше да знае истината. А мъжът ѝ очевидно не ѝ я казваше.

Времето се затопли и в кабинета на Настя на „Петровка“ прозорецът беше широко отворен. Един ужасяващ писък на спирачки я накара да погледне навън. Не, слава богу, не бе станала катастрофа. Просто Игор Лесников яростно затръшна вратата на лъскаво беembe и

се втурна в зданието. Не минаха и три минути и той нахълта при Настя.

— И все пак бях прав! — кой знае защо, тържествуващо избъбри Игор.

Тя го погледна недоумяващо.

— Ха, и това ми било новина! Та ти винаги си прав. За какво става дума този път?

— Спомняш ли си какво ти казах за психоаналитика? По-точно, че в апартамента му бяха влезли с взлом, но нищо не бяха откраднали.

— Спомням си — кимна Настя.

— А сещаш ли се, тогава ти намекнах, че този психоаналитик нещо не ми хареса?

— Така беше. А какво е направил сега?

— Още не знам. Но е налице трупът на жена му. Още топъл.

— Красиво — проточи Настя, облегна се на стола и поразкърши раменете си, изтръпнали от дългото навеждане над документите на бюрото. — Но защо ние получаваме този подарък, а не районното?

— Ами защото съпругата на уплашения психоаналитик е депутатка в Държавната дума — ни повече, ни по-малко! Та така, любезна ми Анастасия. Сега очаквай слънчеви дни и купища приятна работа.

— Пепел ти на езика! — Тя разстроено махна с ръка. — Депутатските убийства не са мой профил. На мен ми дай нещо от живота — или любовно, или за стара вражда. Тези неща ми се удават. А от политика изобщо не разбирам.

Лесников се усмихна ехидно:

— Както казваше професорът, при когото навремето писах дипломна работа, неграмотността не е аргумент. Изобщо не се надявай Житената питка да те пощади, като вземе предвид твоята патологична неприязън към политиката и икономиката.

— Сигурно ще излезеш прав. — Настя обречено въздъхна. — Излиза, че можем да говорим за опит да бъде обран не психоаналитикът, а жена му. Между другото как се казва тя?

— Юлия Николаевна Готовчиц.

— Онази, дете постоянно се бореше за данъчна дисциплина?

— Виждаш ли, а разправяш, че не четеш вестници. Измамница си ми ти, драга, само се преструваш на задръстена.

— Но аз наистина не чета вестници. Тоест преглеждам ги, разбира се, но спирам поглед само на онова, което има отношение към престъпността. Виж, Льошка вечер гледа новини и без да искам, чувам много неща. Можеш да ми вярваш — с много по-голямо удоволствие бих послушала „Трубадур“ вместо информационните програми. Но Чистяков не споделя моите вкусове в това отношение, колкото и да е печално.

Така беше. Съпругът на Настя проявяваше истински чудеса на търпимост и се отнасяше с разбиране към много нейни слабости и недостатъци, но за едно беше непреклонен: в осем вечерта — „Вести“, в девет — „Време“ и в десет часа — „Днес“. Информационните емисии бяха нещо свято и неприкосновено, а ако жена му искаше да слуша класическа музика — моля, по всяко време, но извън програмите.

Шегата си е шегата, обаче едно влизане с взлом в жилище, съчетано с последвало убийство на собственичката парламентаристка, не обещавахе нищо приятно. Крадците най-вероятно бяха търсили не пари и ценности, а някакви документи. Прав беше вторият баща на Настя, който дълги години бе работил в милицията, като казваше: начело на всичко стои борбата за информация. В едни случаи някой иска да се сдобие с нея, а в други — да я унищожи, това е всичко в общи линии. Ако не успеят да намерят и изземат документите, злосторниците най-често премахват хората — носители на особено опасни сведения.

На Настя Каменская ѝ беше интересно да се занимава с битката за информация. Жалко само, че този случай очевидно носеше политически характер. Не ѝ стигаха телевизионните финансови истории... Но какво да се прави! Напоследък не ѝ вървеше — дойдоха такива времена, когато основа на престъпленията все по-често ставаха мотиви и поводи, съвършено безинтересни за Настя, а любовта, ревността, отмъщението и стаената злоба — все по-рядко.

Игор Лесников отиде да се отчете пред Гордеев, а след половин час полковникът извика при себе си Настя.

— Стига си мързелувала — промърмори той, — тръгвай с Игор, идете при съпруга на потърпевшата. Вярно, сега той не е в състояние да дава членоразделни показания, но не бива да се губи време. Нали разбирате, депутатка в Държавната дума! Всеки момент ще започнат

да звънят и да поставят какви ли не изисквания. Тръгвайте, деца, не протакайте.

— Ами... — подзе Настя, но Виктор Алексеевич не я остави да зададе въпроса си. Прекалено добре познаваше подчинената си.

— Не бой се, няма да те пращам в Думата. Какво да правиш там, след като силилите ти не стигат да разговаряш с нашите политици. С депутатите ще се занимава Коротков, окото му не мигва от нищо. Днес ще порботиш с Игор, после ще го превключа към друга задача, а на теб ще оставя съпруга на убитата, нейните роднини и приятели.

— Благодаря — радостно кимна Настя, за кой ли път благославяйки съдбата за този началник.

Какво пък, вече става по-лесно. Всеки път, когато от престъпна ръка загинеше някой от известните дейци и пресата вдигнеше по този повод страшна шумотевица — „Убиват банкери!“, „Стрелят по министри!“, „Премахват неугодни журналисти!“ — на Настя ужасно ѝ се искаше резултатите да покажат, че престъплението е било извършено по чисто лични причини. В края на краищата банкерите, министрите и журналистите са хора като всички останали, имат близки, любими, приятели, а значи имат и врагове, и съперници, които ги ревнуват. Съществуват някакви парични отношения, но има и минало, от което често изпълзват страшни полузабравени тайни. Защо всички хора могат да бъдат убивани заради тези неща, а видните личности — не? Например ако посегнат на един честен министър, може да не е заради прогресивната му дейност, просто той е садист и е докарал любовницата си до нервна криза. И ето че тя е грабнала ножа...

На Настя Каменская много ѝ се искаше убийството на депутатката Юлия Готовчиц да се окаже именно такава, „битово“. Тоест — най-обикновено.

През годините на работа в криминалната милиция тя бе срещала много хора, чиито близки бяха загинали. Всички се държаха различно. Някои бяха сякаш вцепенени, други се мятаха в истерия, трети се владееха, доколкото можеха. Но такъв като Борис Михайлович Готовчиц Настя не бе виждала. В това можеше да се закълне с ръка на сърцето.

Борис Готовчиц беше уплашен. И то уплашен толкова силно и толкова явно, че сякаш дори не изпитваше болка от загубата. Нито минута не седеше спокойно, постоянно сменяше позата си, кършеше пръсти, въртеше нещо в ръцете си, а погледът му бе насочен някъде навътре. Дори май почти не чуваше събеседниците си.

— Борис Михайлович, трупът на жена ви е бил открит на улица „Островитянов“. Знаете ли какво е правила в този район?

— Не. Изобщо не знам къде е тази улица.

— В южния край на Москва, близо до станцията на метрото „Конково“. Там има голям пазар за промишлени стоки.

— Не знам. Може да е купувала нещо...

— Сред вещите ѝ не са открити никакви покупки, само дамската ѝ чанта. Ваши познати или роднини да живеят на тази улица?

— Нали ви казах — не знам. Колко пъти ще ме питате, за бога!

— Толкова, колкото трябва! — неочаквано рязко каза Лесников.

Настя му хвърли укорителен поглед. Бива ли така? Съпругата на Готовчиц е убита, естествено е реакциите му да не са напълно адекватни. Когато човек е в такова състояние, трябва да му се прощават и простация, и грубост, и глупост, и разсеяност. Мъжът обаче дори не забеляза острия тон на оперативния работник, толкова дълбоко бе потънал в мислите си.

— Моля ви, разкажете ни колкото може по-подробно за вчерашния ден. Къде бяхте, какво правихте вие и Юлия Николаевна? Къде ходихте, кой ви се обади по телефона, за какво си говорихте?

— Всичко беше, както обикновено. Станахме в седем и половина, закусихме, разговаряхме... Сега вече не помня за какво точно. Нищо особено. В десет аз започнах приема, а Юля работеше в своята стая, подготвяше материали за изказване в Думата. После обядвахме, горе-долу към два часа. В четири при мен пак дойде една пациентка за консултация. Когато тя си отиде, Юля вече я нямаше вкъщи. Повече не съм я виждал. Това е...

Готовчиц отново закърши ръце и се извърна настрана.

— По време на сутрешния прием някой да се е обаждал по телефона? — попита Настя.

— Не знам. В моя кабинет има телефон, но когато работя с пациент, задължително го изключвам, разбирате защо.

— Да, да, естествено — побърза да се съгласи тя. — А другият апарат?

— Имаме и в спалнята, и в кухнята. Но в приемните ми часове Юля ги наглася на минимална сила на звъненето, така че в кабинета да не прониква нито звук. Тя дори ходи из апартамента на пръсти. По време на разговора трябва да съществуваме само аз и пациентът. Двама души в целия свят, разбирате ли? Усещането, че наблизко има трети човек, много пречи. Не бива да ни влияят никакви странични шумове.

— Значи не знаете дали са търсили вас или жена ви по телефона между десет и два часа?

— Мен ме потърси някой... Вече не си спомням. Юля винаги си записваше какво трябва да ми предаде и след приемните часове всичко ми казваше.

— Значи вчера, докато сте обядвали, ви е казала кой ви е търсил — уточни Игор.

— Да, разбира се.

— А кой е търсил лично нея е премълчала?

— Не си спомням. Може би... Не съм я слушал много внимателно.

— Защо?

Въпросът беше най-обикновен, но психоаналитикът не отговори, само неопределено присви рамене.

— Докато обядвахте, Юлия Николаевна сподели ли ви какво ще прави следобед?

— Не, струва ми се... Не я слушах внимателно.

— Били сте угрижен, разтревожен от нещо?

— Аз ли? Не. Откъде ви хрумна?

— Значи за вас е нещо обичайно да не слушате, когато жена ви говори?

Въпросът на Лесников прозвуча грубо, но все пак ситуацията трябваше да се изясни. Може би в това семейство не всичко е било наред? И убийството на депутатката от Държавната дума не е политическо, а най-банално битово престъпление?

Готовчиц прониза Лесников с поглед, който изведнъж бе станал осмислен и остър.

— Не бих искал да мисля, че се опитвате да намекнете нещо. Ние вече сме се срещали с вас, Игор Валентинович, когато крадци

претарашиха апартамента ми. Надявам се, че си го спомняте. Естествено самият факт на взлома ме безпокоеше, макар че нищо не беше изчезнало. Това много ме бе разтревожило.

Сега пред Настя седеше съвсем друг човек — овладян и сериозен. Гледай ти, дори си спомни малкото и бащиното име на Лесников, макар Настя да знаеше със сигурност, че този път Игор не ги бе споменал. Представи се просто като капитан Лесников, а тя — като майор Каменская.

— Съпругата ви също ли беше разтревожена от този взлом? — попита Настя.

— Да. — Изрече го твърдо, но кой знае защо, не звучеше убедително.

— Има ли в апартамента книжа или документи, принадлежащи на Юлия Николаевна?

— Естествено.

— Моля да ни ги покажете.

Готовчиц рязко се надигна от фотьойла. Едва сега Настя обърна внимание на външността му: красив снажен мъж, малко над четирийсет, с гъста, добре подстригана коса и едри черти на лицето. Но нервността, кой знае защо, го правеше дребнав и суетлив. Нещо повече — Настя трябваше да се насилва, за да не го вижда плешив. „Гледай ти чудеса! — позасмя се вътрешно тя. — Има актьори, дето биха дали половината си живот, за да умеят по своя воля да създават образ, който няма нищо общо с действителността. Странно как вътрешното състояние може да влияе на възприемането на външността! Никога не бих повярвала, ако не виждах това с очите си.“

— Тук ли да ги донеса или ще ги видите на място?

— Ще ги видим на място, там, където се намират — отговори Игор.

Книжата на покойната бяха в хола, в библиотечните секции. Готовчиц мълчаливо ги извади и ги сложи на дивана.

— Моля, разгледайте ги.

— А къде обикновено работеше Юлия Николаевна, когато си беше вкъщи? — попита Игор.

— Различно. Ако имах прием, тя се оттегляше в спалнята, за да е по-далеч от кабинета, нали вече ви обясних...

— Да, да — бързо кимна Лесников. — А по друго време?

— Тук, в хола, или в кухнята.

— Значи в спалнята и кухнята също може да има книжа?

— Може би. Да проверя ли?

— Ако обичате.

Борис Михайлович излезе и ги остави сами.

— Ти какво, да не смяташ да преглеждаш всичко това тук? —
недоверчиво попита Лесников.

— Не, разбира се, ще ги вземем. Но първичният оглед трябва да се направи в присъствието на стопанина. Може да имаме нужда от някои пояснения. Защо да го торозим после по телефона!

— Направо си откачила! — ядоса се той. — Ами че тук има работа за два дни.

— Не преувеличавай. — Настя се намръщи и взе тънка пластмасова папка. — Сега бързо ще ги сортираме по приблизителен принцип и си тръгваме. Или ти бързаш?

— Детето ми е болно, жена ми съвсем се измъчи, няколко нощи не е спала. Помоли ме поне веднъж да се прибера по-рано, за да си почине.

— Върви си тогава, аз ще се справя сама. Наистина, Игоръок, тръгвай си, да се надяваме, че уважаемият психоаналитик няма да ме изяде.

— Ами я си представи, че той... Така де... жена си... А? Не те ли е страх да останеш насаме с убиец?

— О, моля ти се! — възкликна Настя. — Първо, много пъти ми се е случвало подобно нещо и още съм читава. И второ, ако убиецът е той, определено не я е затрил заради съдържанието на тези книжа. Докато се ровя в документите на жена му, аз не съм опасна за него, защото отработвам неправилна версия. Така че психоаналитикът ще ми бъде пръв приятел и верен помощник в тази работа.

Лесников погледна часовника си.

— Стана седем и половина. Наистина ли няма да ми се сърдиш, ако си тръгна?

— Тръгвай, утре ще се видим.

От кухнята се дочуваше шум от местене на столове, тропаха вратичките на стенните шкафове.

— Иди да погледнеш какво тършува там — шепнешком помоли Настя.

Игор бързо излезе от стаята. Наистина не биваше да оставят домакина сам. Знае ли човек дали ще им предостави всички книжа на жена си! А може би иска да скрие нещо?

Разнесе се трясък от падащ стол и Настя уплашено изтича в кухнята. На пода се търкаляха папки, отделни листове и една съборена табуретка, а стопанинът на жилището стоеше мълком, отпуснал ръце, и сякаш не разбираше какво става.

— Ще ви помогна. — Настя се наведе и започна да събира книжата. — Върви, Игор, ние сами ще се справим.

Борис Михайлович застана на колене до нея, но не вдигна нито една хартийка от пода. Просто наблюдаваше Настя в очакване тя да събере всичко. И дори не трепна, когато Лесников затръшна вратата.

— Извинете, Борис Михайлович, разбирам, че моят разпит ви се струва неуместен сега. И изобщо присъствието ми ви притеснява. Но ние трябва да разкрием престъплението, а вие — за съжаление — да изтърпите вмешателството ни в живота ви още известно време. — Каза го колкото можа по-меко.

— Колко време? — попита Готовчиц.

— Ще ми се да вярвам — кратко. Но е трудно да се прогнозира. Според късмета.

Той бавно се изправи на крака, постави преобърнатата табуретка на мястото ѝ и седна.

— Хайде да поговорим тук. Имате ли нещо против?

— Добре, да ви направя ли чай? — предложи Настя.

— Да, благодаря.

Тя включи електрическия чайник и се огледа. Кухнята беше красива, просторна, с вградени мебели, идеално паснати на размера на стените. Но когато отваряше вратичката на шкафа, Настя забеляза, че не беше от масивно дърво, а от талашит. С други думи — солидна мебел, но не от най-скъпите, за около шест-седем хиляди долара. От масивно дърво определено щеше да излезе много по-скъпо — над двайсет хиляди. „Семейството е заможно, но не си позволява излишен разкош“ — отбеляза мислено тя.

— Борис Михайлович, бих могла да си обясня състоянието ви с мъката, която ви се е стоварила внезапно. Но ми се струва, че има и още нещо. Греша ли?

Готовчиц вдигна към нея мътен поглед, отново насочен някъде навътре, после с усилие помръдна устни.

— Не, не грешите. Но ако ви кажа какво ме тревожи, вероятно ще ме сметнете за смахнат. А аз не бих искал да става така.

— И все пак...

— Настоявате ли?

— Да, настоявам — твърдо изрече Настя.

— Струва ми се, че полудявам. — Направи пауза, вероятно в очакване на отговор. Но като не го дочака, повтори: — Струва ми се, че полудявам.

— Защо си мислите така?

— Получих мания за преследване. Това е признак за тежко психическо разстройство.

— Хайде обяснете по-простичко: в какво се изразява вашето разстройство?

— Имам чувството, че ме следят. Че в мое отсъствие в жилището влизат външни хора и се ровят в нещата и книгата ми. С разума си разбирам, че не може да бъде, но постоянно намирам всевъзможни потвърждения за това. Вероятно ненаправно казват, че човек, който постоянно си има работа с психически разстройства, рано или късно започва да прилича на пациентите си. Ето това се е случило и с мен.

„Прелестно! — ужасена, си помисли Настя. — Сега ще стане ясно, че той страда от психическо заболяване и като нищо може да е убил любимата си съпруга в състояние на остра психоза. А аз, идиотка такава, пуснах Игор и останах насаме с него. Ах, Каменская, какви ги вършиш! Животът на нищо не те е научил.“

— Да започнем поред — колкото можа по-хладнокръвно каза тя. — Откъде дойде усещането, че ви следят?

— Забелязвам едни и същи хора край себе си. На разни места, в различни краища на града.

— Различни хора или един и същи човек?

— Различни. Най-малко трима. Дори май четирима.

— Сигурен ли сте, че не грешите? Че не сте се припознали? На света има много хора, които си приличат, уверявам ви.

— Аз съм много добър физиономист. Ясно виждам, че дрехите са различни, а лицето е същото.

— Борис Михайлович, но това е абсолютно обяснимо. Спомнете си, неотдавна са опитали да ви оберат. Твърдите, че нищо не е изчезнало. Това означава, че престъпниците не са намерили каквото са търсили. Просто не са успели в определеното време и са се принудили да избягат. А щом не са го открили, значи ще продължат с опитите си. Ето защо е напълно естествено да ви следят, за да знаят със сигурност кога жилището ще бъде празно и тогава да предприемат още един набег. Това обяснение задоволява ли ви?

Готовчиц я погледна по-разбиращо. Във всеки случай очите му вече не бяха толкова мътни, колкото преди няколко минути.

— Значи и вие смятате, че може наистина да ме следят?

— Разбира се. Това е повече от реално.

— Искате да кажете, че не е самовнушение? Че не е мания?

— Мисля, че не е — излъга Настя, макар че изобщо не бе сигурна в това. — И ако обяснението ми ви задоволява, ще трябва да се върнем към въпроса за обира. Какво са търсили престъпниците във вашия апартамент?

— Но нали вече обясних на Игор Валентинович — не знам, нямам представа.

— Сигурен ли сте, че нищо не е изчезнало?

— Абсолютно.

Готовчиц започна да се дразни и за миг Настя изпита страх. Ами ако наистина е луд? И ей сега се развилнее и я наръга с ножа за месо, защото той виси най-близо, под ръка му е. Не, не бива да рискува.

— Юлия Николаевна имаше ли врагове? — смени тя темата.

— Врагове ли? — не разбра Борис Михайлович.

— Ами да. Завистници, недоброжелатели или просто такива, които е наскърбила по някакъв начин. Хора, които може да са й желаели злото.

— Тя е журналистка... Сигурно разбирате, че всеки журналист определено има врагове. Най-малкото онези, за които е писала нелицеприятни неща. Юля имаше остро перо и язвителен стил, много хора е наскърбила. Нима са я убили заради това? Не вярвам, че може да се убиват журналисти заради материалите им.

— Журналистите са хора като мен и вас. Могат да бъдат убити за какво ли не, далеч не е задължително да е заради онова, което пишат.

Но вашата съпруга е била и депутат. Може би ви е разказвала за някои конфликти в депутатските среди?

— Впрочем аз не обръщах никакво внимание. Но ако ситуацията е била особено сериозна, щях да запомня. Юля е много упорита, ако разбирате какво имам предвид. Заравя се във всеки проблем надълбоко, повтаря едно и също много пъти. Колкото по-сериозна е ситуацията, толкова по-често разказва за нея... Разказваше... Да, извинете... — Той замижа за секунда, после отново отвори очи. — С една дума — щях да запомня.

— Добре, тогава помогнете ми, ако обичате, да сортирам книгата ѝ. Повече няма да ви торозя с въпроси, сигурно днес сте разказали всичко на следователя.

— Не, не съм разговарял с него.

— Така ли? — изненада се Настя.

— Да, той ме помоли да му се обадя утре. Разбирате ли, срещнахме се в моргата при идентифицирането и следователят ме попита кога и къде е ходила Юля вчера и къде съм бил самият аз вечерта. Сигурно съм изглеждал много зле, защото ме съжали и каза, че ще ме разпита утре.

Настя се усмихна вътрешно. Следователят Гмиря беше свестен човек, но обикновено не проявяваше съчувствие към потърпевшите. Просто беше многодетен баща, обожаваше четирите си деца и поставяше семейните си интереси над служебните. Дори навремето напуснал милицията и станал следовател, защото не искал да остави — да не чуе дяволът! — жена си вдовица, а децата — сирачета. Вярно, в нашите „весели“ времена работата на следователя е не по-малко опасна от тази на детектива, но Гмиря, кой знае защо, е сметнал, че така ще му е по-спокойно. Сигурно е бързал да види децата си вкъщи или за родителска среща в училището, затова е пуснал мъжа на убитата след съвсем повърхностен разговор. Макар че не е редно да се постъпва така.

Цял час, с помощта на Борис Михайлович, тя сортира книгата на покойната му съпруга, като ги раздели условно на „лични“, „семейни“, „журналистически“ и „депутатски“. След това си тръгна, оставяйки Готовчиц насаме с мъката му.

„Странно — мислеше си Настя в претъпкания вагон на метрото, — толкова дълго време прекарах в апартамента и нито веднъж не се чу

телефонен звън. Нито приятели и роднини — за да кажат няколко утешителни думи, нито пациенти. Изобщо никой. Не е нормално. Нима семейството е било толкова затворено? Не, не е възможно.“ Освен ако Борис Михайлович предвидливо не е изключил телефона, за да не им пречи.

Когато приближаваше към блока, Настя се улови в страхливата мисъл: добре че го няма Льошка. Улови се — и се ужаси. Нима решението ѝ преди две години да склучи брак е било грешка? Нима вече осъзнава, че не ѝ е нужен никакъв съпруг, дори такъв чудесен мъж като Алексей? Не, не, тези мисли нямат право да я спохождат! Льошка е най-свестният, най-умният, най-търпеливият, най-добрият и внимателен човек на света.

Струваше ѝ се, че е убедила себе си, но когато отвори вратата и видя, че вътре свети, усети бодването на разочарованието. Мъжът ѝ си е вкъщи. И сега ще трябва да общува с него. Да разказва нещо, да го слуша, да отговаря на въпроси... А може би цялата работа е там, че на нея изобщо никой не ѝ е нужен? И какво значение има дали Льошка е добър или лош. Нито хубав, нито лош, никакъв не ѝ е нужен.

„Глупости — сепна се Настя, — пълни глупости! Как така да не ми е нужен? Просто съм уморена, през последните месеци отхвърлих работа, колкото никога преди, и най-много от всичко на света мечтая за тишина и самота. Но нали и това ще мине, трябва само да се въоръжа с търпение и да се постарая да не обиждам никого. Най-малкото — Льошка. Той е направо светец, защото ме търпи с всичките ми странности и капризи вече двамадесет години. В училище все още бях поносима, но с възрастта характерът ми започна да се разваля, а и работата ми не е предпоставка за семейна идилгия. А Льошка понася всичко това абсолютно безропотно. Ами че на него трябва да му се вдигне паметник!“

По време на този мълчалив монолог тя успя да си развърже маратонките и изведнъж осъзна, че мъжът ѝ не излезе да я посрещне в антрето, както правеше винаги. И изобщо нито от стаята, нито от кухнята се чуваше нещо. А кой знае защо, не миришеше на сготвена вечеря. Може би все пак беше извадила късмет и Алексей бе останал в Жуковски, при родителите си? Да, но вкъщи светеше...

Настя бързо нахлузи уютните меки пантофи и надникна в кухнята, после в стаята. Господи, колко просто обяснение! Льошка

спеше на дивана, завит презглава с топлото карирано одеяло. „Ох, чудесно! — помисли си тя с облекчение. — Мога още известно време да остана сама и да помълча.“

Настя внимателно притвори вратата на стаята, отиде на пръсти в кухнята и отвори хладилника с надеждата да намери нещо, годно за вечеря. Надеждите ѝ обаче не се оправдаха. Наистина имаше много продукти, но всичко трябваше да се готви. А на нея естествено не ѝ беше до това. Добре де, ще се задоволи с кафе и бисквити. Хем вкусно, хем засища, хем не иска никаква подготовка. Вземаш чиста чаша, бисквитите и буркана с нескафе „Капитан Колумб“ — и можеш вече да не ставаш, защото — слава богу! — електрическият чайник си е на масата.

Настя прекара двайсетина минути в блажена тишина, но после телефонът зазвъня ужасяващо силно. Тя се стресна, осъзнавайки, че апаратът бе останал в стаята, току до главата на спящия ѝ съпруг, и се втурна да вдигне слушалката. Но беше късно. Алексей се беше събудил и се въртеше под одеялото.

— Анастасия Павловна? — чу тя в слушалката смътно познат глас.

— Да, аз съм.

— Готовчиц се обажда.

Разбира се, че беше Готовчиц. Сега Настя ясно си спомни неговия тембър и начина му на говорене.

— Искате веднага да ви съобщя, ако някой потърси Юля по телефона...

— Да. И кой я потърси?

— Някой си Дмитрий. Не си каза фамилното име.

— Вие обяснихте ли му, че жена ви... — Настя се запъна.

— Не, нали ме предупредихте. Попитах го какво да ѝ предам. Той остави телефона си и каза, че ще чака Юля да му се обади.

— Не го познавате, така ли?

— Не.

— И не сте чували това име от Юлия Николаевна?

— Не — повтори Борис Михайлович.

Настя си записа името и телефонния номер, които Готовчиц ѝ продиктува. Някъде вече беше виждала този номер... Отдавна, преди

години, но го бе виждала. И дори беше го набирала. Анастасия Каменская имаше прекрасна памет за цифри.

— Кога се прибра? — сънено попита Алексей.

— Току-що — бързо излъга тя.

— Не ме лъжи, нали подушвам твоя „Колумб“. Вече и кафе си пила. Защо не ме събуди?

— Дожаля ми, толкова сладко спеше.

— Между другото — не съм вечерял. Докато те чаках, нарочно легнах да спя, за да се спася от глада. Ама ти само ще се радваш да умориш мъжа си от глад.

Настя се засрами. Все пак е непоправима егоистка! Мисли само как да избегне разговорите и да постои сред тишина и самота, а Льошка я чака, гладен.

Но угризенията ѝ бързо се изпариха под натиска на любопитството. Кой е този Дмитрий с този толкова познат телефонен номер? Трябва да си спомни, трябва! Разбира се, утре сутринта ще отиде в службата и само за десет минути ще научи чий е телефонът, но дотогава има още толкова време, а ѝ се иска да научи по-скоро... Вярно, може да набере номера и да поговори с абоната, но е опасно да не развали всичко.

Потътри се след мъжа си в кухнята, повтаряйки си мислено седемте цифри и името: Дмитрий. Не, определено се беше обаждала на този номер. Преди няколко години. Само ако можеше да си спомни при какви обстоятелства...

— Боже, какво правиш? — изтръгна я от мислите ѝ уплашеното подвикване на Алексей.

— Какво правя ли? — Тя с недоумение погледна ръцете си и откри, че се опитва да обели краставица за салатата с дръжката на супена лъжица. — Извинявай — промърмори виновно, — бях се замислила.

— Седни, ако обичаш! — ядосано каза мъжът ѝ. — Поне не хаби продуктите. Никаква полза от теб...

В продължение на няколко минути само потракването на ножа нарушаваше тишината в кухнята: Алексей бързо режеше краставици и марули. Настя се опита отново да се съсредоточи върху познатия телефонен номер, но мъжът ѝ за пореден път прекъсна този сладостен процес на самовглъбяване.

— Какво става с теб? — попита той, без да се обръща.

— Нищо, слънчице, нали ти казах: просто се бях замислила.

— Може би най-сетне ще престанеш да ме правиш на идиот?

В гласа му толкова явно прозвуча студенина, че Настя неволно потрепери. Господи, какво има сега? С какво се е провинила пак?

„Не биваше да се омъжвам! — за кой ли път обречено си помисли тя. — Нито за Льошка, нито за когото и да било. Не съм създадена за съвместен живот.“

— Нямахте ме само някакви си три месеца, дори по-малко — продължи Алексей, — а когато се върнах, заварих вместо теб — съвсем друг човек. Минаха три седмици, откак се върнах, и през всичкото това време нито веднъж не видях до себе си жената, която двайсет години обичах и познавах като пръстите на ръцете си. Станала си друга, а не благоволяваш да ме удостоиш с каквото и да било обяснение. Сега искам да чуя ясен отговор: какво става?

— Нищо — сви рамене Настя и посегна да си вземе цигара.

— Да не би да си срещнала друг мъж, когото си успяла да обикнеш сама?

— Какво значи „сама“? — опита да се пошегува тя. — Нима някой ми помага да обичам теб?

— Не бива така, Ася. — Той помълча, докато съсредоточено белеше скилидки чесън и ги разрязваше на две, преди да ги пъкне в пресата, която на шега наричаха „мачкалника“. — Прекрасно разбирам, че от нас двамата целувам аз, а ти само си подлагаш бузата. Дълги години се примирявах с това, но всеки ден очаквах, че ще се намери човек, когото ти ще целуваш първа. Е, какво, скъпа моя, това ли се случи?

— Ти си полудял! — Тя избухна в смях, макар че повод за закачки изобщо липсваше, а трябваше да си признае, че нямаше и настроение за това. — Льошка, да не би в твоята Америка да са те повредили така? Какви са тия шантави мисли в главата ти? Ти винаги ще бъдеш за мен най-прекрасният на света и ако обичаш, не се прави, че не го знаеш.

— Е, вероятно не е точно така, щом ти не намираш за нужно да споделяш проблемите си с мен.

— Льоша, но ние стотици пъти сме обсъждали този въпрос — отчаяно простена Настя. — Не е необходимо да се натоварваш с моите

чисто служебни проблеми, и без това не можеш да ми помогнеш да ги решавам, колкото и да се стараяш.

— Лъжеш.

Той произнесе това абсолютно спокойно, все така с гръб към нея, докато се занимаваше със салатата и едновременно следеше месото в тигана да не загори. Настя усети, че сърцето ѝ замря, ужасено очаквайки продължението. Но то не последва. Алексей каза, каквото му тежеше на душата, и млъкна — очевидно не искаше да ѝ измъква думите с ченгел и да я кара да се оправдава. Паузата се проточи и с всяка секунда Настя все по-остро усещаше необратимостта на ставащото. Трябваше да отговори веднага, защото всеки миг, прекаран в мълчание, правеше всички думи, които биха последвали, все побезсмислени. Трябваше да каже нещо, но сякаш нямаше нито глас, нито желание да говори. Усещаше само огромна умора и стремеж да остане сама, за да не е нужно да общува с когото и да било: да обяснява нещо; да отговаря на някакви въпроси; да вижда някого... Ако можеше просто да затвори очи, да се вгледа в себе си и да помисли. Вероятно така са устроени всички — хората обичат да общуват и да обсъждат проблемите си с близки и колеги, да споделят тревогите и надеждите си, да търсят съвет. Но тя, Настя Каменская, е замесена от друго тесто. Напоследък все по-често се улавя в мисълта, че никой не ѝ е нужен. Нито майка ѝ, нито вторият ѝ баща, нито мъжът ѝ, нито колегите. Те естествено са ѝ нужни, но именно за да си вършат работата заедно, за нищо друго. Нито за задушежни разговори, нито за клюки, нито за да поплачеш на рамото им.

Господи, колко дълго мълчи! Льошка сигурно си мисли, че се е уплашила от обвинението му в лъжа и трескаво съчинява някакви оправдания. Прекалено много време мина след неговата последна фраза, сега каквото и да каже, ще му се види измислено, фалшиво. С една дума — лъжа, която на всичкото отгоре е изфабрикувана на бърза ръка. „А може би не е необходимо да прекъсвам паузата? — страхливо си помисли Настя. — Льоша е обиден и сега ще мълчи най-малко до сутринта. Което всъщност ми е нужно. Нека си мисли каквото иска, защото аз си знам, че с нищо не съм се провинила пред него, не съм си хванала никакъв нов мъж, така че нямам за какво да се оправдавам. Нима мога да му обясня какво става с мен? Нима мога да му кажа с колко години остарях, докато живеях с мисълта, че вторият ми баща е

престъпник? Но ако не му разкажа за всичко, което се случи, докато той беше в Щатите, никога не ще може да разбере защо толкова се нуждая от тишина и самота. Кой ли беше написал: «Тишина ми трябва, тишина... Нервите ли са изпепелени?» Май Евтушенко. Всичко отвътре ми е изгорено. Силите ми отидоха, за да се примиря с предателството на татко и да не умра от ужас, болка и мъка. Ами унижението, което преживях, когато молех Заточни да ме вземе на работа? За нищо друго вече нямам сили. А тоя глупав Льошка си съчинява нещо за някакви чужди мъже...“

Тя скочи и силно прегърна мъжа си, притискайки лице до гърба му.

— Внимавай, държа остър нож — недоволно каза Алексей. — Ще се порежа, ако ме блъскаш.

— Льош, ти си най-прекрасният на света! — искрено прошепна Настя. — Без тебе нямаше да разкрия нито едно престъпление.

— Не думай! — ехидно отвърна той. После се обърна и я погледна, скептично вдигнал вежди: — Каква е тая поредна измислица? Опитваш се да избегнеш разговора ли?

— Никога! Обожавам те.

Тя го млясна по бузата и отиде в хола, където беше телефонът. Беше си спомнила чий е номерът, който ѝ бе продиктувал Борис Михайлович Готовчиц.

3.

Не бяха се виждали почти пет години. През това време Дмитрий Захаров бе понапълнял, а слепоочията му — съвсем побелели. Но очите му, както и преди, бяха хитри и закачливи, сякаш той постоянно искаше да напомни на събеседника си за нещо... пикантно. Което знаят само те двамата. От този поглед Настя изтръпваше, макар определено да знаеше, че Димка гледа така всички, а не само нея.

— Значи пак си в детективско бюро?

— В охранителна агенция — поправи я Захаров. — Именно затова бях принуден да откажа на милата Юлия Николаевна. Обясних ѝ, че мога само да организирам личната денонощна охрана на мъжа ѝ или охраната на апартамента, а със следене не се занимаваме, не е наш профил.

— Тя каза ли ти защо иска да бъде следен собственият ѝ съпруг?
— попита Настя.

— Не. Още в началото на разговора ме попита можем ли да организираме постоянно наблюдение над него и контактите му, а аз веднага я прекъснах и я посъветвах да се обърне към друга фирма. Дадох ѝ няколко телефона и ѝ казах, че ако тези детективски бюра не я satisfact, мога да ѝ помогна да намери други варианти. Всъщност това беше всичко.

— А защо си я търсил снощи?

— Исках да ѝ предложа услугите на един приятел. Някога работехме заедно в един участък, но после загубихме връзка. А тия дни той изведнъж се обади и за късмет се оказа, че е открил бюро, което се специализира в следене на неверни съпруги и съпрузи. Тъкмо започвал и му трябвали клиенти. Та си помислих, че ако Юлия Николаевна още не е намерила никого, ще мога да ги обединя в детективския им екстаз. Слушай, ами кога са я убили?

— Завчера. Дим, моля ти се, донеси ми пак кафе — помоли Настя, — че още не мога да се събудя.

— Ей, браво бе! — Захаров подсвирна и погледна часовника си. — Вече е десет и половина.

— Ох, Дима, за мен това е все едно пет сутринта. До три следобед изобщо не съм човек, полусъннена особа от неясен пол. Затова пък след един през нощта започва истинският живот. Трябва да спя, а главата ми работи като машина, раждат се всякакви мисли и идеи, у мен дори се събужда някакво настървение на ловец.

— Е, да речем, че и аз знам какво точно се пробужда у теб в пет сутринта! — весело намигна той и стана, за да донесе на Настя още една чаша кафе.

Те седяха в тихото уютно китайско кафене на Красная Пресня. В този час Настя и Дмитрий Захаров бяха единствените посетители тук, останалите пет маси бяха празни и столовете около тях, кой знае защо, изглеждаха като осиротели. За сметка на това я нямаше типичната за такива заведения оглушителна музика и това най-много радваше Настя.

— Пий, кафеманке! — Дима се върна с вече третата от началото на разговора им чашка и седна срещу нея.

Настя бавно разбърка захарта, остави лъжичката и погали ръката на Захаров.

— Димочка, не обичам прозрачни намеци за моето нецеломъдрено минало, затова нека се разберем веднъж завинаги: това не е било. И не е тема за обсъждане. Разбрахме ли се?

— Как да не е било, когато беше и аз прекрасно си го спомням! — разсмя се той и похлупи дланта на Настя с другата си ръка.

— Било е с друга жена. Моля те, Дима... Моля те. Ти просто улови момента, когато можеше да ме вкараш в леглото си.

— Не разбирам — много сериозно каза Захаров. — Какво, неприятен ли ти е този спомен? Срамуваш ли се от това, което се случи? Съжаляваш ли за него?

— Не съжалявам и не се срамувам. Беше прекрасно. Но именно — беше. БЕШЕ. И повече няма да се случи. Затова е безсмислено изобщо да го споменаваме.

— Интересна жена си, Настюха — позасмя се той. — Още ли не си омъжена?

— Уви! — шеговито въздъхна тя и отдръпна ръката си. — Предадох се. През май ще станат две години, откакто съм съпруга.

— И естествено си вярна на мъжа си?

— Естествено. — Настя весело се усмихна. — Но за щастие той се съмнява в това.

— Не разбрах — протони Дмитрий. — Защо пък „за щастие“?

— Защото снощи ми направи сцена на ревност, след като ме заподозря в изневяра. Но благодарение на това успях да си спомня, че някога звънях именно на теб на номера, който ми бе продиктувал Готовчиц. Седях и се ровех в главата си: може би наистина съм давала на Лъшка повод за ревност? И тогава се сетих за теб. Добре, Димуля, нека се върнем към покойната Юлия Николаевна. Какво впечатление ти направи тя?

— Силна госпожа, с характер...

— Искаш да кажеш — своенравна? — уточни тя.

— Не, не бих казал това. Именно с характер. Силна, волева, умее да посреща неприятностите с открито лице и да не се крие от тях. Дори ми се стори, че май нарочно търси негативна информация.

— По-точно? — напрегна се Настя.

— Ами... — Захаров се замисли за миг. — Има хора, които за нищо на света не вярват в лошото, дори то да се случва пред очите им. Измислят сто и петдесет обяснения и оправдания, крият главите си в пясъка. Най-типичният пример са майките на наркоманите. Момчето ходи бледо, та чак синее, няма апетит, вие му се свят, слабее буквално с дни, а тя вместо да се разтревожи, си внушава, че той, горкичкият, се изтрепва да учи в института и не си почива достатъчно. От къщи изчезват пари и вещи, защото момчето трябва с нещо да плаща наркотика, а тя е готова да признае, че е разпиляна мърла, само и само да не помисли, че синът ѝ краде парите. А има и друга категория хора — те пък зад всеки безобиден факт виждат страшна опасност и моментално започват да вярват, че се е случило най-лошото. Е, покойната беше точно от тях. Заподозряла е нещо неприятно във връзка с мъжа си и веднага се е втурнала да търси информация.

— И ти към кого я насочи?

Захаров изреди три частни детективски бюра, които препоръчал преди известно време на Юлия Николаевна Готовчиц.

— В тях имаш приятели, така ли? — попита Настя, след като бързо си записа адресите в бележника.

— По-скоро — познати.

— Ще ми помогнеш ли да говоря с тях?

— За какво ти е моята протекция? Те са нормални момчета, не хапят.

— Да бе, аз ли не знам! — възрази Настя. — Всички сме нормални, докато някой не започне да ни задава въпроси. А като стане дума за работата, веднага започват проблеми с паметта. Димуля, хайде да дойдеш с мен, а?

— А какво ще получи срещу това? — хитро примижа Дмитрий.

— Каквото поискаш — лекомислено обеща тя.

— А ще ми дадеш ли?

— Димка! Нали се разбрахме!

— Ти сама каза: каквото поискаш. И аз поисках. Защо, не може ли?

— Престани! — каза тя сърдито. — Това изобщо не подлежи на обсъждане.

— Но защо? Беше ни много хубаво, прекрасно си го спомням. Не разбирам този твой инат.

Настя въздъхна, за пореден път отпи от кафето и извади цигарите. Не беше съвсем наясно как е правилно да се държи в такава ситуация. Мъжете никога не я сваляха и тя нямаше натрупан резерв от отработени и ефективни начини за вежлив и неоскърбителен отказ.

— Дима, за какво ти е това? Ще отчетеш бройка и ще се поздравяваш с поредната партньорка ли? Никога не бих повярвала, че искрено го желаш.

Той я погледна внимателно, после се усмихна.

— Ти си много красива.

— Луд човек! Пълна грозотия съм. Нито кожата ми е като кожа, нито лицето ми... Не се будалкай.

— Глупаче, на кого е потрябвала твоята кожа или лицето ти? Нали помня какви крака имаш, а и всичко останало е от най-висока класа. Виждам, че както и преди, успешно криеш всички свои прелести, ходиш с дънки и развлечени пуловери. Другите можеш да измамиш по този начин, но не и мен. Нали съм те виждал!

— Е, и какво от това? Искаш да ме вкараш в леглото, защото имам хубави крака ли?

— И гърди. И изобщо си невероятна любовница. Ето защо, колкото и да се дърпаш, аз ще правя нови и нови опити, докато не

постигна своето. Честно те предупреждавам, за да не ми хленчиш после. Не ме гледай така ужасено! Пошегувах се. Щом искаш да сложим точка на този въпрос — добре.

— От твоите шеги направо се разтрепервам — измънка Настя.

— Не се разтреперваш, а се изчервяваш — уточни той. — Не се сърди, Настюха, такава ми е чувството за хумор. И обноските ми са лоши. Просто когато една жена ми харесва, никога не го крия. Веднага ли искаш да тръгнем?

— Да, ако можеш.

Тя беше благодарна на Захаров за рязката смяна на темата. Не умееше да поддържа такива хлъзгави разговори. Макар че не беше точно така... Можеше да играе роля на фатална жена, след като предварително се е облякла секси и се е гримирала грижливо, а след това веднага да проведе разговор, както се казва, на високо ниво — бързо да намери изящни отговори, без те да са обидни, и дори да накара събеседника си да се смути. Но тогава вече нямаше да е тя, а жената, чиято роля играе. А Настя Каменская никак не бе свикнала мъжете да проявяват интерес към нея. Така де, какво любопитство можеше да пробуди у един мъж безполовото същество с безформен пуловер, дънки и маратонки, с безцветни вежди и ресници, бледо лице и безкръвни устни...

Но тя не страдаше от липсата на мъжкия интерес, защото това внимание не ѝ беше нужно. Просто не ѝ бе интересно. Имаше си Льошка, отначало верен приятел и съученик, после също тъй вярно гадже, а през последните две години — не по-малко предан съпруг. На младини имаше любовни връзки, дори страстни, които Льошка мъжествено изтърпя тихомълком, но тези авантюри не бяха за Настя онова главно нещо, което изцяло завладява ума и сърцето и подчинява живота ѝ. Най-интересното за нея бяха логическите задачи, които решаваше в захлас. Всяко ново престъпление представляваше нова задача, чието разгадаване ѝ доставяше радост, а намереното най-накрая вярно решение — щастие. Всичко останало ѝ изглеждаше второстепенно, маловажно. Например онзи епизод с Димка Захаров се случи само защото бе решила поредната задача. До полунощ се бе въртяла на дивана, размествайки плочките на мозайката, докато изведнъж намери единствено правилните им места, при което от тях се образува ясна и точна картинка. Тогава тя изпита такава радост, че не

мога да се стърпи и се втурна в съседната стая, където спеше Дима, за да го събуди и да сподели с него откритието си. Беше щастлива в онзи момент и от радост направи глупост, без да помисли: позволи му да стори това, за което той цялата предишна вечер прозрачно ѝ намекуваше. Колко отдавна беше — през лятото на деветдесет и втора. Тогава бе превърнала себе си в примамка за наемния убиец Гал, който бе застрелял служител на милицията. Двамата със Захаров се прикриваха, играейки ролята на съпругеска двойка, и трябваше известно време да нощуват в едно жилище.

„Забавно! — с усмивка си помисли Настя, докато ставаше от масата и закопчаваше якето си. — Захаров май е единственият мъж, който вижда в мен жена — и именно затова ме желае, разбира се, ако не ме будалка. Всички останали, които съм имала — честно казано, съвсем малко на брой, — реагираха на ясения ми ум и спокойния ми характер, а далеч не на външността ми, с която никога не съм могла да се похваля.“

Колата на Дмитрий беше хубава, скъпа. Настя се сети, че преди пет години той караше жигула. Спомни си дори номера ѝ.

— Излиза, че охранителната дейност носи прилични доходи — коментира тя. — Транспортното ти средство очевидно е станало по-добро.

— Ами и аз съм по-добър — веднага реагира Захаров. — По-възрастен, по-умен и по-опитен. Във всяко отношение.

— Димка!

— Е, какво сега! — размаха ръце той. — Нямах предвид нещо такова, а само че професионалните ми навици се усъвършенстваха и затова ми плащат много по-добре. Ти пък си готова да си помислиш бог знае какво!

Той се засмя и леко прегърна Настя, бързо прокарайки ръка по гърба и талията ѝ.

— Каквото и да приказваш, все пак ти си дяволски хубава, Каменская. И ако не беше джентълменската дума, която сглупих да ти дам преди малко, щях да те изнася направо в колата.

— Но я даде — напомни му Настя, внимателно се измъкна от ръцете му и отстъпи крачка назад.

— Нали и аз това казвам — сглупих. Качвай се, да тръгваме.

Ето, най-сетне видях човека, заради когото жена ми е решила да спаси нашето съвместно натрупано имущество от подялба. Бих могъл да сметна този човек за достоен съперник, ако не бе готов да вземе Вика заедно с парите, половината от които принадлежат на мен. Тоест вероятно не страда от морална чистоплътност. И Вика не може да не разбира това, тя никога не е била глупачка, напротив, доколкото я познавам, жена ми винаги внимава за такива неща. Достатъчно е да си спомня с каква твърдост и достойнство понасяше тормоза на майка ми. Понякога не издържах и ѝ се разкрещявах, но Вика всеки път ме възпираше и укоряваше. „Тя е болен човек, Саша — казваше жена ми, — трябва да разбираш това и да проявяваш търпимост. В края на краищата тя ти е майка, обича те и това е достатъчно. А мен изобщо не е длъжна да ме обича, за нея аз съм чужд човек и нямаш никакво право да изискваш от нея да се отнася добре към мен.“ Ах, Вика, Вика... Винаги си била толкова добра и разумна, а аз толкова те обичах! Но какво се е случило? Защо искаш да вземеш за себе си всичко, което с толкова труд спечелихме и натрупахме, и да го хвърлиш в нозете на този разкошен красавец?

Вероятно той е по-добър от мен — това е всичко. Няма никакви други причини, но и тази е напълно достатъчна. Може би жена ми толкова го желаше, че примираше не само от докосването му, а и от самата мисъл за него. Случват се такива неща, знам. И аз някога примирах точно така при самата мисъл за Вика.

Днес нямах предаване. Ръководството на телевизионния канал, на който го продаваме, се извини на зрителите: във връзка с поредния парламентарен скандал трябвало време за допълнителен блок новини. Ето защо, вместо да се намирам в студиото, отидох в любимата си книжарница, в която не бях се отбивал вече няколко месеца. Напоследък нямах много време за четене. Ако намерех няколко свободни часа, предпочитах да ги прекарам с Вика и с приятели, а сега изведнъж разбрах, че се нуждая от книги. Дори не осъзнах веднага какво става и едва след няколко дни проумях, че вече не мога и не искам да общувам с когото и да било. Всички ме дразнеха. Останали ми бяха само книгите.

И така, качих се на колата и потеглих към центъра на Москва. Прекарах в книжарницата поне час и половина, в залата за

самообслужване преминавах от щанд към щанд, свалях книги от рафтовете, прелиствах ги, четях анотациите и отворените напосоки страници. Избрах няколко, платих ги и излязох, но не се качих в колата, а изминах пеша една-две пресечки до бара, в който знаех, че правят чудно кафе и сервират невероятна пица. Вика също обичаше това заведение, често ходехме там. И не беше за чудене, че я видях именно в този бар. Беше с моя „достоеен съперник“. Ядяха с апетит пица, поливайки я със светла бира, и оживено разговаряха. За да пие бира с лицата, човек трябва нищо да не разбира от тези неща. За пицата съществува кианти — това прекрасно червено вино, и то винаги бе харесвало на Вика. Но очевидно нейният кавалер имаше доста различни вкусове, бих казал — селяндурски. Добре де, нека смекчим формулировката: провинциални.

Голямата зала беше претъпкана с посетители и Вика не ме видя. Не се престарях да се крия, намерих свободна маса, поръчах си кафе и започнах да прелиствам купените книги, като току поглеждах към гукащата си двойка, която не ме забелязваше.

Странно, Вика винаги ми е изглеждала много красива. Аз не съм романтичен хлапак и разбирам, че не съществува абсолютен критерий за хубост. Вика беше красива именно за мен, не ми беше нужна никоя друга жена, но това далеч не означаваше, че всички мъже поголовно трябва да я боготворят. На мен ми харесваше и това беше достатъчно. Но сега се опитвах да я видя с очите на този скъпо облечен хубавец и недоумявах: за какво му е тя, какво е намерил в нея? Вика не е никаква красавица, има най-обикновена, дори семпла външност, а и годините ѝ не работят за нея. Една жена на четирийсет не е престаряла, но от прелестната младежка свежест няма и помен. Лицето е уморено, брадичката е започнала да увисва, гърбът не е изправен. За какво му е?

Впрочем въпросът беше чисто риторичен. Хиляди пъти съм виждал такива ситуации и такива мъже. Провинциалист без пукната пара и без професия, позволяваща му да печели, а му се ще да живее в центъра на Москва, в хубав апартамент, и да кара вносна кола. Че как да не иска това, след като още от дете е гледал по телевизията този красив живот и е мечтал за него, докато с отвращение е влачел нозе по окъртените тротоари на родното си градче! А може би и село, където тротоари изобщо няма, а топлата вода, вътрешната тоалетна и телефонът и до днес са непостижима мечта. И ето че с последните си

пари той купува скъпи дрехи и тръгва да покорява столицата. И по-точно — затъжилите се по нещо „свежичко“ нейни обитателки. Подарява им цветя, гледа ги в очите, говори им думите, които те искат да чуят, и с всички сили се старее да ги покори. Току-виж, някоя клъвнала въдицата.

И Вика е клъвнала. Още веднъж я погледнах и внезапно си помислих: колко грозно се храни! Защо не съм го забелязвал по-рано? Или това е отскоро?

Доця ми се да изляза от бара, но страхливо останах. Докато Вика е тук, наемникът няма да ме убие. Ако това се случи, всички присъстващи ще бъдат задържани и ще започне разследване. И много скоро ще се разбере, че една от посетителките е не каква да е, а моята родна съпруга, която се е озовала тук, кой знае защо, не с мен, а със съвсем чужд мъж. Още една стъпка — и ще се разбере, че той е неин любовник. И ще се зароди подозрението, че невярната съпруга е решила да се отърве от омръзналата ѝ половинка. Не, така не бива да става. Вика не е глупачка, а и килърът вероятно не е вчерашен.

Кавалерът ѝ стана от масата и тръгна към вратата, водеща към тоалетните. Естествено, че му се пикае — я колко бира излюска. Останала сама, Вика трескаво грабна чантичката си, извади пудриерата и започна да си оправя грима. Боже мой, явно е седяла като на тръни, понеже се е опасявала, че лицето ѝ лъщи, но не е посмяла в негово присъствие да извади огледалце и да се напудри. Той обаче е простодушно момче, дочишка му се и тръгна, без изобщо да се притеснява. Добре познавам жена си, тя за нищо на света няма да отиде до тоалетната в такава ситуация, ще се стиска, ще се тормози, ще умира, но няма да отиде. Кой знае защо, това ѝ се струва неприлично. А организмът си функционира — природен закон. Дори изпитах нещо като симпатия към любовника ѝ: момче без комплекси. Вика цял живот страда заради мазната си кожа, но се стеснява да се пудри в присъствието на мъже. А да попита къде е тоалетната — и дума да не става! Глупава жена...

Улових се в мисълта, че изобщо не се сещам за загиналите колеги — Витя и Оксана. Вероятно ако не беше надвисналата над мен смъртна опасност от ръката на поръчков убиец, щях да се измъчвам, да си блъскам главата на кого е притрябвало да слага в колата на Витя взривно устройство. Може би дори щях да се страхувам, че ще стигнат

и до мен. Но тъй като съвършено случайно научих, че и без това са стигнали, вече не ме интересуваха нито чуждата смърт, нито чуждият живот.

Е, стига съм се крил зад гърба на Вика — все пак е жена. Трябва да се махам оттук. Изпих си кафето, а присъствието на собствената ми съпруга, придружена от любовника ѝ, на няколко метра от мен не е никак радостно. Вярно, докато Вика е наблизо, ще бъда жив, но това не е основание да се държа денонощно за полата ѝ. Между другото тази пола не съм я виждал по-рано. Да не е нова? Естествено — всички жени, когато си хванат любовник, започват да обновяват гардероба си. Искат да се харесат, да направят впечатление. Според тях не е задължително да ги харесва мъжът им — той и без това няма къде да се дене. С него можеха да ходят като повлекани, с намазано с крем лице и облечени във вехт пеньоар. Господи, колко съм се променил напоследък! С домашното си пеньоарче Вика винаги ми е изглеждала толкова близка, топла и уютна, а козметичните маски и кремове на нежното ѝ лице ме умиляваха: тя с всички сили се бореше с мазната лъскавина на кожата си, за да изглежда добре. Сега бях готов да я мразя за това простодушие.

Докато си проправях път към изхода, хвърлих последен поглед към тяхната маса. Красавецът вече беше си свършил работата и отново с удоволствие отпиваше бира от високата халба, а Вика му говореше нещо. Интересно — за какво може да разговарят? Какво общо имат помежду си? Креватът — това разбирам, особено в период на току-що избухнали чувства, но нали денонощието има двайсет и четири часа и не можеш да ги запълниш само със секс! В останалото време трябва да общуваш другояче. Начетената, образована, изтънчена Вика — и този провинциален донжуан, който сигурно е прочел през живота си книга и половина, едната от които — правилникът за движение по пътищата, а останалото — разписанието на автобусите до най-близкия районен център.

Докато карах по „Гверская“, забелязах над платното транспарант: *Мирей Матийо в Кремъл*. И се улових, че дори не погледнах датите на концертите. Само преди месец, ако зърнех името ѝ на афиш, щях да заскачам от радост и тутакси да се втурна да питам кога и къде ще се продават билетите. Мирей Матийо — певицата от нашата младост с Вика. Купувахме плочи с нейни записи, направихме всичко възможно,

за да бъдем на концерта ѝ в Большой театър преди много години. От вестниците знаех, че след смъртта на постоянния си продуцент Матийо не е пяла на сцена три години и просто не бих могъл да не я чуя след такова трагично прекъсване. А сега — какъв смисъл имаше да мисля за това? Дори концертът ѝ да се състои още утре, аз и без това може да не съм жив дотогава. Утре... За мен тази дума изгуби смисъла си, престанах да я разбирам и чувствам. Аз нямам утре, съществува само моментът, в който ще умра. Засега още живея. Но може би в следващата секунда ще престана да се занимавам с тази глупава безсмислица.

Колкото и да е странно, успях да стигна до вкъщи благополучно. Вяло обикалях апартамента и погледът ми се спираше на всички познати вещи, които с любов бяхме избирали заедно с Вика. И се опитвах да разбера възможно ли е заради тях тя да е забравила и зачеркнала годините, преживени с мен. Беше ни толкова хубаво, почти не се карахме, обичахме се. А може би се самозалъгвам? Възможно е Вика само да ме е търпяла и чакала кога от способния, донякъде талантлив журналист най-сетне ще се излюпи човек, който умее да прави пари и да обезпечава приятното ѝ съществуване. Какво пък, трябва да призная, че тя дочака своето. Сигурно в самото начало не е и сънувала, че ще успее да спечеля такива суми. През последната година спестихме достатъчно, за да не работим и минута повече и да живеем дълго и щастливо — макар и без разкош, но заможно, — до дълбоки старини. Част от тези пари бяха предназначени за майка ми. Тя е само на шейсет и седем, още относително млада, сърцето ѝ е здраво, така че вероятно ще живее дълго, но е напълно луда и не може да остава сама. Трябва да я настаним в болница или да ѝ наемем постоянна болногледачка. И едното, и другото би струвало доста пари, но ще го направя. С Вика много сме си говорили за това и имах чувството, че гледа на идеята ми с разбиране и одобрение. Но сега започвам да мисля, че не е било точно така. Тя умело се е преструвала, а вътрешно е беснеела при мисълта, че ще трябва да дели с тази омразна свекърва, заради която си е похабила толкова нерви и душевни сили. Предвидила е всичко, дори обстоятелството, че при подялба на имуществото съдът ще даде на мен не половината, а по-голямата част, защото аз издържам нетрудоспособен инвалид. А ако умра, няма да е необходимо да дели с когото и да било. Вика не е длъжна да се грижи за майка ми.

Мога да спася живота си, ако просто напусна жена си и ѝ оставя всичко — колата, обзаведения апартамент, парите. Тогава тя няма да ме закача и ще си живее в любов и финансово съгласие със своя провинциалист. Но аз, аз как ще я карам? С какво? Да се върна при лудата си майка, която от сутрин до вечер крещи по повод и без повод, защото тайнствени гласове ѝ нашепвали какви ли не гадости за интриги на ционистите и за кацане на извънземни и тя в захлас обсъжда тези проблеми със самата себе си? За нищо на света! По-добре — в крематориума! Не мога да издържам край моята майка повече от две минути. А ако не се върна в стария апартамент, къде ще живея? И с какви средства? Витя и Оксана загинаха, програмата вече няма да получава пари, защото само те умееха да ги намират, така че съвсем скоро ще трябва да се простя с телевизията. „Лице без грим“ ще умре най-късно след три-четири седмици. Отново да се заема с журналистика? Може, но от това ще припечелвам, колкото да не умра от глад под някой стобор. А откъде ще взема всичко останало — жилище, кола? А журналист без кола си е направо смехория, та той няма да може да си върши работата. И какво ще правя тогава с майка ми, с какви средства ще я настаня в болница или ще ѝ наема болногледачка? Остава само един начин да оцелея: да се набъркам в нещо престъпно. Това може да ми донесе бързи и прилични доходи, а след много кратко време — дълъг и неприятен престой в затвора.

Не, доброволно напускане без подялба на имуществото не е изход от положението. Ще трябва да влача такова жалко съществуване, че по-добре да не живея. Кое то всъщност имам намерение да направя.

Въпреки очакванията ми, Вика не се прибра късно. Дойде си малко преди часа, в който аз обикновено се връщам след предаване. Сигурно пак се е надявала вече никога да не се весна тук, а пък аз — ей ме на, в плът и кръв, търкалям се на дивана по анцуг с книга в ръце.

— Защо си се прибрал толкова рано? — учудено попита тя.

— А защо това не ти харесва? — отговорих ѝ с въпрос.

— Много ми е приятно даже. Радвам се, че си си вече вкъщи.

Тя се наведе, за да ме целуне. Миризмата на бира ме блъсна в носа и аз неволно се намръщих. А по-рано винаги ми харесваше, когато жена ми леко надъхваше на алкохол. Странно — как може да ми е харесвала тази воня?

— Пила ли си?

— Само бира. — Вика хвърли поглед към масичката, където се намираше купчинката нови мои придобивки. — Купил си книги?

— Както виждаш — отвърнах сухо.

— Май си разстроен, Саша? — угрижено попита тя. — Случило ли се е нещо?

— Нищо особено. Обичайните производствени трудности. Уморен съм.

— Как мина предаването?

— Нормално.

Какъв смисъл имаше да ѝ обяснявам, че днес не бе имало предаване. Всъщност на нея изобщо не ѝ е интересно как е минало, просто се прави на грижовна и любяща съпруга и произнася всички предписани от ролята реплики. Не е нужно да я карам да изслушва дългите и безполезни разкази за моите производствени и непроизводствени затруднения. И без това не ѝ е лесно: била е на среща с любовник, притеснявала се е да не я видят познати, после е бързала за вкъщи, за да успее да се прибере преди мъжа си, когото наетият убиец още не е премахнал. Не живот, а мъчение.

— Имаш нова пола — отбелязах, наблюдавайки как тя се съблича и прибира дрехите в гардероба.

— Да. — Вика с усмивка се обърна към мен. — Харесва ли ти?

— Не.

— Защо?

— Не ти отива. С нея изглеждаш като дебела лелка. Как можа да ти хрумне да купиш този боклук?

— Саша... — Устните ѝ затрепериха, очите ѝ моментално се напълниха със сълзи. — Така ли? Наистина ли не ми отива?

— Не, шегувам се.

Отново забих поглед в книгата, като вътрешно злорадо се усмихвах. Нека сега се чуди дали това е било груба и просташка шега, или наистина е направила несполучлива покупка и се е появила пред очите на гаджето като застаряваща дебелана. Няма само аз да страдам я, нека и Вика се потормози малко!

Тя мълчаливо окачи дрехите в гардероба и отиде в кухнята. Аз се зачетох и за известно време забравих за всичко, включително и за неминуемата си смърт.

— Саша.

Откъснах поглед от книгата и видях, че Вика е застанала до дивана.

— Слушам те внимателно, скъпа — казах пределно учтиво.

— Саша, какво става с теб? Сякаш си друг човек.

— Защо бе, не виждаш ли, че съм мъжът ти! И не си измисляй, ако обичаш.

— Не си измислям, та аз виждам, че нещо не е наред. Озлобен си, говориш ми студено...

— Нищо подобно, същият съм като преди. Ти си тази, която се е променила и е готова да прави от мухата слон. Какво се захвана с мен сега? Само защото полата ти не ми хареса ли? Ами обвинявай себе си, ти си направила тази идиотска покупка. По-рано никога не би си взела нещо, което не ти отива, затова не си чувала такива думи от мен. А фактът, че ти — жена на четирийсет години — си навлякла поличка, която подхожда на двайсетгодишно момиче, говори, че именно ти си се променила. Ти, а не аз. И не прехвърляй вината от болната глава на здравата.

— Мисля, че твоята глава е болната. Какви бесове са те обзели? Нещо не си добре ли?

— Чувствам се прекрасно. Колкото до бесовете, те вилнеят у всеки от нас. Ако си забравила великия Достоевски, съветвам те да го препрочетеш. И ако обичаш, не употребявай алкохол денем, това е признак на безвкусица.

— Добре — кратко отговори тя. — Мога ли да разчитам и ти да направиш нещо за мен?

— Можеш. Слушам те, скъпа.

— Иди да те прегледа психиатър. Чувала съм, че тези болести се предават по наследство. Струва ми се, че е време да се погрижиш за състоянието на психиката си.

Тя излезе от стаята и силно тръшна вратата. Известно време от кухнята долиташе дрънчене на съдове, после започнаха да се усещат апетитни аромати на пържещо се месо с лук. Вика готвеше прекрасно. Бях прочел още няколко страници, когато звънна телефонът. В кухнята имаше дериват, затова не помръднах от дивана. Нека Вика да вдигне слушалката, сигурно е нашият провинциалист. Интересува се как се е прибрала и успяла ли е да изтрие прелюбодейския израз от лицето си, преди мъжът ѝ да се върне.

След известно време Вика отново дойде в хола.

— Преди малко се обади Света Любарская — съобщи ми тя с такъв тон, сякаш трябваше начаса да проумея трагизма на ставащото и да започна да си скубя косите.

— И какво каза Света? — поинтересувах се вяло, без да откъсвам очи от книгата, макар прекрасно да знаех защо се е обадила.

— Наистина ли си казал на Виталий, че няма да отидеш на техния юбилей?

— Наистина. Но не виждам какво можем да обсъждаме по този повод.

— Защо? Защо си му казал, че няма да отидеш?

— Защото няма. Впрочем това не означава, че ти не можеш да отидеш. Говорех само от свое име.

— Какво става, Саша? Семейство Любарски са ни приятели от толкова години. Да не би да сте се скарали с Виталий?

— Не. Просто не искам да ходя там, това е.

— Но защо?

— Защото не искам. Не ща да слушам тъпи разговори за неща, които не ме интересуват. Нито да търпя сълзливите туристически песни, които Виталий започва да пее в съпровод на китара със своя козелски тенор, щом си пийне. Не искам да гледам как застаряващата му съпруга Света флиртува с поглед с всички наред, и при това глупаво хихика. Не желая! Ясно ли ти е?

— Как можеш да говориш така? — възмути се Вика. — Виталий пее много хубаво, ти винаги си го харесвал. И Света изобщо не е застаряла, тя ни е връстница. Откъде тая злоба у теб? Та те са ни приятели.

— Никога не ми е харесвало пеенето му. Преструвах се и търпях именно защото, както се изрази ти, са ни приятели. Колкото до Света, съветвам те да се погледнеш в огледалото и да си спомниш през коя година си родена. Време е да престанеш да се чувстваш млада и да мислиш същото за нашите връстници.

— Виталий е обиден, Светка е разстроена. Не може да се държиш така, Саша — укорително каза Вика. — Защо обиждаш хората? Всеки от нас има своите недостатъци, но трябва да бъдем толерантни, инак човек ще полудее, ако обръща внимание на най-дребните грешки на околните. Да, Виталий не е Юрий Визбор или

Сергей Никитин, но е добър и почтен мъж, с когото те свързват много неща. Със Света празнуват двайсетгодишнината от сватбата си и с отказа си ти дълбоко ги оскърби. Веднага им се обади и кажи, че си се освободил от ангажиментите си в събота вечер и непременно ще отидеш! Хайде, Саша, стани от дивана и се обади.

Прекрасно схванах подтекста на тази пламенна реч. Ти, видиш ли, не бива да обръщаш внимание, че остарявам и погрознявам, защото съм ти съпруга и сме преживели заедно толкова години! Не е хубаво да зачеркваш всичко това и да ме обиждаш само защото не ти е харесала полата, която си купих. Ах ти, Виктория Уланова, каква актриса си била! Сякаш че изобщо е способна сега да се чувства обидена! Аз вече, може да се каже, съм с единия крак в гроба и заради отсъствията ми от гробищата е време да ме накажат със строго мъмрене, а тя разговаря с мен като с жив човек, с когото възнамерява да живее до старини. Какво пък, браво, момиче, ти винаги си била умничка и деликатна. Впрочем това май вече го казах.

— На никого няма да се обаждам — отговорих спокойно и прелистих страницата. — И в събота няма да отида у Любарски. Ти можеш да отидеш, щом искаш.

— Ще се обидят! — строго повтори Вика.

— Нека! Да се обиждат.

— Но ти ще изгубиш приятелите си.

— Нека!

— Не ти ли трябвават приятели?

— Трябват ми, но по принцип. В общи линии, така да се каже. Не ми пука за Виталик Любарски и неговата тъпа жена. Само главоболия ми създават. Писна ми от вечните му молби да уредя ремонта на колата му в добър сервиз, да му дам пари назаем или да ходатайствам за него.

— Но нали и той ти помага за някои неща! — възрази Вика, впрочем немного уверено.

— Така ли? — Вдигнах очи от книгата и погледнах жена си с любопитство. — За какви неща, интересно? Дай ми пример, ако обичаш.

В същия миг тя избухна. Очите ѝ яростно засвяткаха, устните ѝ побеляха.

— Как не те е срам! — почти се разkreщя Вика. — Нима приятелите се оценяват по броя на услугите, които са ти направили? Те са просто приятели и в това не може да присъстват никакви сметки. Веднага върви на телефона и се обаждай! А утре сутринта с теб отиваме да купим подарък.

— Можеш да купиш подарък и без мен. — Отново забих поглед в книгата. — Няма да отида на юбилея им. Да приключваме с този въпрос.

Тя дълго и мълчаливо ме гледа, после излезе от стаята, тихичко притваряйки вратата след себе си, сякаш бях тежко болен и се нуждаех от спокойствие. Какво пък, в известен смисъл това е така. Поне за пръв път в живота си можах да си позволя почти цял час да бъда абсолютно искрен, да изразявам мислите си на глас, без да ги украсявам с учтиви формулировки, и да не казвам „да“, когато всъщност ми се иска да кажа „не“.

Посещенията в частните детективски бюра отнеха на Настя и Захаров цял ден. Нещо ставаше с московските магистрали — дотам бяха претъпкани с коли, че задръствания се бяха образували дори на места, където това никога не се бе случвало. Един маршрут, който при нормална ситуация им отнемаше не повече от четирийсет минути, сега успяваха да изминат за три часа и половина. Законът на Мърфи, който гласи, че ако е възможно една неприятност да се случи, тя непременно ще се случи, с пълна сила важеше за Русия. Та въпросният закон остана верен на себе си и се задейства с пълна мощност. От трите фирми, които обиколиха, се оказа, че нужните им хора са тъкмо в третата.

— Да, имаме такава клиентка — предпазливо призна ръководителят на бюрото, невисок плешив блондин с гъсти пшеничени мустаци и по детински сини очи.

— Имали сте — поправи го Настя.

Веждите на блондина изхвърчаха нагоре, но учуденият израз на облото му лице бързо се смени.

— Случило ли й се е нещо? — попита той с разбиране.

— Била е убита. Затова предполагам, че ще ни дадете всички необходими сведения и няма да настоявате информацията ви да остане

конфиденциална, нито да изисквате официални предписания. В милицията ли сте работили по-рано?

— Че как иначе! — позасмя се ръководителят. — В противен случай щях ли да се захвана с частен детективен бизнес? И през ум нямаше да ми мине. Вярно, когато работех там, в криминалните отдели нямаше жени.

— Намеквате, че днешната милиция не е като предишната и редиците ѝ доста са се разрешили, щом са започнали да назначават и жени?

— Исках да кажа, че порядките са станали по-демократични — ловко излезе от положението блондинът. — Е, какво ви интересува по-точно?

— Всичко! — лъчезарно се усмихна Настя. — Всичко, което можете да ми разкажете за покойната си клиентка.

— Е, тогава аз нямам какво да ви кажа — също така лъчезарно се усмихна ръководителят на бюрото. — Просто проверих в регистъра имаме ли такава клиентка. А с нея е работил друг наш служител.

— Къде можем да го намерим?

— Че къде се търси детектив? По всички посоки на света. Той не седи в кантората, а изпълнява задачи.

— Тъй де! — мрачно се усмихна Настя. — И как ще излезем от положението с вас, уважаеми?

— Ще ми оставите телефона си и той ще ви се обади, когато може.

— А кога ще може?

— Ами не знам — разпери ръце блондинът. — Сигурно още щом се върне тук. Не по-рано.

— Ясно. Значи след седмица-две. Има ли пейджър?

— Не — светкавично отговори той. Толкова бързо, че стана абсолютно ясно: съществува и пейджър, а и самият служител е някъде наблизо, може би дори в съседната стая.

Настя разбираше ситуацията правилно и беше готова за нея. Един шеф на частно детективно бюро трябва да бъде пределно внимателен, ако не иска да изгуби лиценза си. Ето защо, преди да свърже пряко своя служител с криминалната милиция, той трябва лично да провери за каква информация става дума. И дали, не дай си боже, няма нещо престъпно, което детективът е научил, но в

нарушение на закона не го е съобщил където трябва. А ако нещо престъпно все пак е налице, трябва да се погрижи за следните неща: грижливо да сортира книгата с копията от отчетите, чиито първи екземпляри се предоставят на клиента; да премахне всичко, което може да носи някакви следи от издънката; да натрие сол на главата на служителя заради глупостта му; и накрая грижливо да го инструктира преди срещата му с представителите на държавната детективска машина.

Тя хвърли бърз поглед към Захаров.

— Обаче, Паша — веднага се включи Дмитрий, — не са хубави тия работи. Не съм очаквал от теб такава черна неблагодарност. На колко години е кантората ти?

— Години ли? — разсмя се блондинът Паша. — Изсили се. Още нямаме година, само на десет месеца сме.

— Аха. И клиентите ти са хиляди, чакат на опашка.

— Какво искаш да кажеш? — напрегна се мъжът.

— Абе нищо, така си приказвам. Рекламните ти обяви са налепени по стълбовете из целия район, видях ги на идване. Обаче никой не се е затърчал да търси услугите ти, примамен от тях, нали така? Знам ги тези работи. Когато на човек му трябва частен детектив, той не отива при първия срещнат, чиято реклама е прочел, а търси чрез познати да намери нещо стабилно. Та те питам, Пашенка, къде щеше да бъдеш сега, на кой финансов свят, ако ние, твоите бивши колеги и добри познати, не ти изпращахме клиенти, ако не им препоръчахме твоята фирма? Хайде, отговори ми честно. А и покойната Юлия Николаевна тъкмо аз ти я пратих.

— Ама недей така, Митя — притесни се блондинът, — не бива да ме упрекваш. Не отказвам да помогна, само обяснявам, че този, който ви трябва, в момента го няма. Когато дойде — разбира се, целият е ваш.

— Това е добре — удовлетворено кимна Захаров. — Постарай се, имай добрината този целият да се върне по-бързичко. Защото ние с Анастасия се интересуваме не от каква да е покойница — все пак била е депутат в Държавната дума.

— Вие ли, казваш? — недоверчиво попита Паша. — А ти какво общо имаш?

— Много искаш да знаеш. Първо ти стани по-разговорчив, после ще ми задаваш въпроси. Е, какво, Пашенка, разбрахме ли се?

Блондинът Паша бе разбрал всичко правилно и когато Настя се върна на „Петровка“, пред входа я чакаше младеж с приятна външност. Представи се като служител на частното детективско бюро „Грант“.

Беше вече много късно, когато тя се освободи и отиде при началника. Виктор Алексеевич Гордеев беше ядосан и напрегнат. Разговаряше, както обикновено — спокойно и тихо, — но очите му святкаха, а рамката на очилата, която той току започваше да гризе, всеки момент щеше да се счупи в пръстите му.

— Какво ще ми кажеш? — попита я кратко.

— Исках да докладвам във връзка с убийството на депутатката Готовчиц.

— Давай! — кимна Гордеев.

— И тя е забелязала, че нещо не е в ред с мъжа ѝ. Но не е казала това на частния детектив. Задачата е изглеждала по следния начин: да се вземат под контрол всички хора, с които контактува Борис Михайлович, и да се изясни дали мъжът ѝ не участва в някакъв престъпен бизнес. Но какво точно си е мислела — не се знае. Може наистина да е проверявала именно това, което е казала, а може да е имало и нещо друго. Ала знаете ли кое е най-интересното?

— Не знам — избуча нервно Житената питка. — Ти ще ми кажеш.

— При оформянето на договора са я предупредили, че според закона бюроето е длъжно да предаде материалите на правоохранителните органи, ако при изпълнението на задачата бъдат открити признаци за вече извършено или подготвящо се престъпление. Юлия Николаевна е била напълно съгласна с това. Единственото условие, което поставила, било или лично да предаде тези материали, или да присъства при разговора на детектива от бюро „Грант“ със служителите на милицията.

— Наистина интересно. За какво ѝ е било нужно това, как мислиш?

— Искала е да се дистанцира от мъжа си, ако случайно се окаже, че е замесен в нещо неприятно. Трябвало е всички да знаят: тя е била в пълно неведение, а когато е усетила нещо, първа е забила тревога и е

наела детективи, за да научи истината. И няма намерение да я крие от широката общественост.

— Гледай я ти! — промърмори полковникът. — Новата Павлина Морозова. Излиза, че мъжът ѝ наистина е стъпил накриво и той или негови съучастници, след като са научили за действията на Юлия Николаевна, набързо са ѝ запушили устата. С Павлик Морозов^[1] също се е случило нещо такова, доколкото си спомням. Е, и какво е свършило бюро, открили ли са нещо?

— Казват, че не са. Наистина не са имали много време, набелязали са само дванайсет души и са представили отчетите си на клиентката.

— Лъжат ли?

— Знае ли човек, възможно е... Няма как да надникнем в душите им. Но възниква друг въпрос, Виктор Алексеевич. Откъде тези съучастници са научили, че Юлия Готовчиц се е обърнала към частно детективско бюро и събира сведения? Имаме само два варианта, които всъщност представляват едно и също: или с тях контактува някой от „Грант“, който знае, че Готовчиц е сключила договор за следене на мъжа ѝ, или някое от заинтересованите лица все пак е било установено. Та тогава този човек е усетил, че го следят, разтревожил се е и е започнал да търси кой и защо му диша във врата. Но за да разбере това, пак е трябвало да се свърже с „Грант“. Можел е да установи кой го следи и, на свой ред, да му стане „опашка“. Да научи, че работи в „Грант“. Но да се добере до името на клиента, по чиято поръчка го следят, е можел само отвътре, от „Грант“, разбирате ли?

— Какво има за разбиране, не съм вчерашен! — мрачно отговори Гордеев. — Какви други версии се отработват?

— Юра Коротков работи в парламентарните среди, той сам ще ви докладва. Днес още не съм го виждала.

— А с какво се занимава Лесников, ако мога да попитам?

Настя знаеше, че Игор Лесников днес не се е занимавал почти с нищо, защото всичките му мисли бяха насочени към болното му дете, и започна да търси по-обтекаема формулировка, но Виктор Алексеевич не изчака отговора ѝ. Отиде до прозореца и се умълча, отново захапал рамката на очилата си.

— Трябва да се размърдаме, Настася — каза той най-сетне. — Здравата ни притискат.

— Във връзка с какво?

— А ти как мислиш? Труп на депутатка на фона на неразкрито убийство на телевизионни работници — това малко ли ти се вижда? Утре е брифингът на ръководството на Градското управление и журналистите ще направят началниците ни на бъзе и коприва, ще ни обвиняват в професионална некадърност. Както сама разбираш, не ми е дожаляло кой знае колко за началниците, но те после ще си го изкарат на нас. Трябва да имаме поне нещичко да кажем, а ние нямаме. Не искам да ти се карам, но ти не правиш абсолютно нищо във връзка с убийството на телевизионните работници.

— Нямам време, Виктор Алексеевич — жално каза Настя, като вътрешно си призна, че той е прав.

— Никой от нас няма време! — сръза я полковникът. — Но всички правим нещо. И ти се постарай. Не ме поставяй в трудно положение.

— Защо в трудно? — не разбра тя.

— Защото виждам какво е станало с теб през времето, когато началник ти беше Мелник. И не отричам своята вина. Вярно, утешавам се с това, че така трябваше да се постъпи в името на работата, че всичко беше необходимо и целесъобразно, но ти плати прекалено скъпо. Моята вина е, че допуснах това и не те защитих. Но не мога да бъда снизходителен спрямо теб прекалено дълго. Възстановявай се, стегни се и започвай да работиш както трябва! Чуваш ли ме, Настася?

— Чувам — тихо каза Настя. — Ще се поправа.

Срамуваше се. Призна си мъчително, че Житената питка е прав: непростимо се е разхайтила, станала е вяла, мудна, търси всякакви поводи да не общува и да не се вижда с никого. Дали да не потърси лекарска помощ? Защото е очевидно, че след онази епопея нервите ѝ не са в ред. По всяка вероятност ѝ трябва психиатър. Или психоаналитик? В края на краищата защо да не съчетае полезното с приятното?

— Виктор Алексеевич, разрешете ми да поработя със съпруга на Готовчиц.

Полковникът си сложи очилата и внимателно я погледна.

— Какво си намислила?

— Той прави впечатление на човек, който не е на себе си. Опасява се за психическото си здраве. Има чувството, че го следят и

вижда в това признаци за заплашваща го лудост.

— И какво по-нататък? Смяташ, че в пристъп на въпросната лудост е премахнал жена си?

— Не е точно така. Душевноболните обикновено не се съмняват, че са здрави. Щом един човек се съмнява, значи почти със сигурност не е болен. Но Готовчиц като нищо може да е убил жена си и сега да подготвя добре аргументирана почва за признаването му за невменяем. Кой, ако не той, прекрасно знае как трябва да се симулира психическо разстройство? И напълно грамотно започна да го прави не при арестуване и неизбежно следваща съдебнопсихиатрична експертиза, а от самото начало на разследването, пред Лесников и мен.

— Ами частното детективско бюро? За после ли ще го оставиш?

— Не, не, ще работя едновременно и по него. Ако съпругът е убил Юлия Николаевна именно защото тя е започнала да се занимава с подмолния му живот, и това се подрежда в същата схема. А и да я е убил абсолютно независимо от нейната „детективска“ дейност, пак трябва да се занимаваме с него. Наистина времето, изразходвано за бюро „Грант“, ще отиде на вятъра, но и без това не може, нали така? При всяко положение от всичко, което правим, деветдесет и пет процента не дават резултат.

— Нещо много се въодушеви — недоволно промърмори Гордеев. — Ту се оплакваш, че нямаш време да работиш по убийството на телевизионните работници, ту пък се каниш да разработваш едновременно Готовчиц и частните детективи. Хитруваш май.

— И през ум не ми минава! — честно каза Настя и се усмихна. — Игор от самото начало ми каза, че Готовчиц не му харесва, а аз някак не обърнах внимание. Сега все повече съм склонна да мисля, че този психоаналитик не ми допада.

— Тъй. — Гордеев бързо се разходи напред-назад из кабинета и се спря пред Настя, която седеше до дългата маса за съвещания, надвисвайки над нея като заоблена канара. — Всичко разбрах. Измисляш си разни оправдания, за да не се занимаваш с телевизията. То се знае — да се ровиш в душата на Готовчиц е много по-приятно, отколкото да търсиш финансови машинации в дейността на телевизионната компания. Но няма да стане, драга моя! Аз те обичам нежно и по бащински, ала всичко си има граници. Прави каквото

искаш с твоя психоаналитик, но искам резултати за убийството на Андреев и Бондаренко. Разбра ли ме?

— Разбрах — въздъхна Настя. — Явно не мога да избегна това убийство.

— Определено — потвърди Гордеев. — И изобщо не си мечтай за това.

— Още веднъж се връщам към нашия проект. Сигурен ли сте, че това убийство беше необходимо?

— Абсолютно, с всеки ден все повече се убеждавам в това. То даде превъзходен резултат.

— Но привлече към нашия обект вниманието на милицията. Не ви ли е страх?

— Боже мой, кой се страхува от днешната милиция? То е просто смешно. И после, механизмът на действие ще бъде буквално същият: липсата на логична връзка ще породви смущение и опити за съвършено невероятни обяснения. Уверявам ви, милицията никога няма да се справи с това. При никакви, дори най-благоприятни обстоятелства нито нашият обект, нито доблестната руска милиция не ще могат да свържат един психически неуравновесен човек с трупа до него.

— Интересно разсъждавате! Как няма да могат, като вече са го направили! Та те го разпитваха... Което впрочем е съвсем естествено, тъй като той е най-близо от всички.

— Ами именно! Опитват се да намерят връзката, но никога няма да успеят. Или това ще ги накара да откачат като нашия обект. Няма да открият онова, което не съществува. А връзка няма. На това се гради цялата комбинация.

— Принуден съм да ви вярвам, но единствено защото всичките ви предишни комбинации бяха успешни и дадоха резултат. Ала това, което сте намислили този път, буди у мен огромни съмнения. Подчертавам — огромни.

— Толкова огромни ли, колкото парите, които ще получим, след като се осъществи проектът?

— Ценя вашия хумор и способността ви да се шегувате дори в критична ситуация. Засега не виждам поводи за веселие. И още

веднъж ви напомням, че отговорността за провала на проекта ще лежи изцяло върху вас. Върху вас лично.

— Имам добра памет и не е необходимо да ми повтаряте.

---

[1] Павлик Морозов (1918–1932) — по време на колективизацията предал родителите си на властите като кулаци и по-късно бил намерен убит заедно с по-малкия си брат. Съветската власт го прославя като герой и „Пионер №1“. — Б.пр. ↑

4.

Настя отново остана поразена, че в жилището на Готовчиц телефонът мълчи. Нима наистина никой не го търси? Минаха вече два часа, откак е тук — и нито едно позвъняване.

Тя донесе снимки, цяла купчина, сред които бяха и тези от служители на частното детективско бюро „Грант“. Борис Михайлович дълго и внимателно ги разглежда, после уверено отдели настрана две фотографии.

— Ето тези ме следяха напоследък. Останалите ги няма тук.

— Какво значи „останалите“? — не разбра Настя. — Колко бяха?

— Четирима. А тук са само двама от тях.

— Да не грешите, Борис Михайлович?

— Не греша — сухо отговори Готовчиц. — Отначало постоянно забелязвах съвсем други хора, едва по-късно се появиха ето тези. Защо не ми вярвате? Смятате, че непременно трябва да греша ли? Аз съм много добър физиономист. Мислите, че съм луд и затова проверявате по десет пъти всяка моя дума, а на нормалните хора вярвате от раз.

— Или изобщо не им се доверяваме — върна му го Настя. — Не се сърдете. Зная, че не ме лъжете, но в случая това не е достатъчно. Сега ми е нужно не да не ме лъжете, а да ми кажете истината.

— Виждате ли някаква разлика? — вдигна вежди психоаналитикът.

— Огромна. Трябва да кажа, че я виждам не само аз, но и цялата световна философия. Когато не ме лъжете, вие ми казвате това, което мислите и чувствате. Но далеч не е задължително това, което мислите и чувствате, да отговаря на обективната реалност. Истината е онова, което се е случило в действителност. Вие може просто да не го знаете или да го разбирате неправилно. А може и добросъвестно да се заблуждавате. Разберете: нямам основания да се съмнявам във вашата искреност. Но имам основания да се съмнявам в безпогрешността на думите ви.

Естествено Настя лъжеше. Съмняваше се в искреността на съпруга на убитата Юлия Николаевна, и то как!

— Борис Михайлович — внезапно попита тя, — защо телефонът ви мълчи?

Готовчиц пребледня, пръстите на ръцете му се преплетоха и трескаво се вкопчиха едни в други.

— Какво особено има, че никой не ме търси! Вече и в това сте готова да виждате нещо престъпно!

„Защо се развълнува толкова? — помисли си Настя. — Най-обикновен въпрос. Има нещо нечисто около вас, господин Готовчиц.“

— Просто трябва да се обадя в службата си, та си помислих, че може би телефонът ви е повреден. Затова ви попитах — с успокояващ тон каза тя. — Е, в ред ли е телефонът ви?

— Да.

— А може ли да го използвам?

Възцари се неловка пауза. Готовчиц гледаше някъде встрани, после премести очи към Настя.

— Права сте, изключил съм го. Ако искате да се обадите, ще го включа.

— А защо сте го изключили?

— Не искам да разговарям с никого.

— Но нали сутринта ви намерих по телефона, тогава беше включен — забеляза тя.

— Изключих го, преди да дойдете. Е, какво ме гледате така? — отново избухна той. — Аз съм нормален човек и разбирам, че всеки момент може да ме потърсят от милицията. Ако не вдигам, ще си помислите, че се крия и като нищо може да сметнете, че аз съм убил Юля или по някакъв начин съм замесен в това. Но когато вие сте тук, мога да си позволя да не чувам телефонен звън. Би трябвало да разбирате — тежко ми е, загина жена ми. Не съм в състояние да общувам с когото и да било. Какво осъдително има в това? В какво ме подозирате в края на краищата?

Той говореше ли, говореше, припряно и възбудено, с повишен тон, и докато го слушаше, Настя си мислеше: „Не, Борис Михайлович, работата не е там, че ви е тежко. Истината е, че ви е страх. Ужасно се боите! Но от какво толкова се плашите — това искам да знам. Човек, чиято съпруга току-що е загинала трагично, обикновено изживява

внезапната загуба толкова силно, че всички останали емоции някак се притъпяват. А при вас, уважаеми Борис Михайлович, всичко е наопаки: толкова силно ви е страх от нещо, че май нямате сили дори да тъгувате за своята загинала жена. И после се чудите защо ви подозирам. На ваше място бих била по-сдържана.“

Настя дочака пристъпът на праведен гняв да утихне и Готовчиц да се успокои. После отново отвори големия плик и подреди снимките на масата.

— Хайде още веднъж да погледнем, може би ще си спомните още някого, освен тези двамата — предложи тя.

Готовчиц сви устни, но премълча. Прегледа снимките една по една и отрицателно поклати глава.

— Не, не познавам никого от другите. Слушайте, тези двамата малко ли ви са? Какво искате от мен? Имате снимките им, значи ще ги разпознаете, ще научите имената и адресите им. Ами вървете при тях, арестувайте ги и ги попитайте защо ме следяха и кой още е участвал в това.

Настя въздъхна и започна внимателно да прибира снимките в плика.

— Работата е там, Борис Михайлович, че аз вече разговарях с тези хора. Те потвърдиха, че наистина са ви следили, но не познават никого другого, който се е занимавал със същото. Така че съм принудена да си направя извода, че грешите. А това не е утешително.

— Тоест?

— Следили са ви само тези двамата. И никой друг. Всичко останало сте си го въобразили.

— Не, не съм си го въобразил! — възрази гневно Готовчиц. — Не ме правете на идиот! Аз ги видях много добре и също така добре ги запомних. Снимките им липсват тук, но такива хора имаше. Чувате ли? Имаше! Имаше! Все още съм с ума си.

Той рязко скочи, после също толкова бързо седна на мястото си, сякаш внезапно му се подкосиха краката. Сега се взираше в Настя с жален и тревожен поглед, с какъвто понякога гледат кучетата, когато не разбират защо стопанинът им ги е набил, но същевременно прекрасно знаят: щом ги е набил, значи са се провинили, защото стопанинът е винаги прав.

— Или не съм? — Гласът му се сниши почти до шепот. — Вече не съм ли с ума си? Полудял ли съм? Халюцинации ли получавам?

Настя мълчеше и с любопитство го наблюдаваше. Какво е това? Добре отрепетиран спектакъл? Или наистина психоаналитикът започва да „превърта“? Един нормален човек отдавна би попитал какво са казали „онези двамата“ на криминалистите от милицията, защо са го следили и изобщо кои са те. А Борис Михайлович май най-много от всичко на света се интересуваше от собствените си страхове и от състоянието на психическото си здраве.

— Кои са тези хора? — най-сетне се сети да попита той. — Какво ви казаха?

— Много интересни неща — усмихна се Настя. — Знаехте ли, че начинът ви на живот извънредно много е безпокоял жена ви?

Лицето на Готовчиц стана пепелявосиво, очите му хлътнаха още повече, макар че и преди това никак не изглеждаше добре.

— Какво приказвате? Какъв начин на живот? — замънка той.

— Вашият начин на живот. Нещо в него никак не е харесвало на Юлия Николаевна и тя е наела частни детективи да ви следят.

— Не може да бъде!

— Защо, ето че може! Личи от снимките, на които се виждат идентифицираните от вас хора. Познахте ги, нали така?

Готовчиц мълчаливо кимна, без да откъсва от Настя ужасения си поглед.

— Тези хора работят в частно детективско бюро, с което Юлия Николаевна е сключила договор. Искала е да знае къде ходите, с кого контактувате и какво представляват познатите ви. И сега, Борис Михайлович, трябва да ми отговорите: откъде у вашата съпруга са се зародили подобни съмнения? В какво може да ви е подозирала? Какво е могло да я притесни?

— Не знам! — Той почти изкрещя тези думи и впери неподвижен поглед някъде в ъгъла на стаята.

— Не ви вярвам — каза след малко той, вече по-спокойно. — Измислили сте си това, защото ме подозирате в нещо. Това са вашите похвати, клопки и всякаква друга безнравствена психологическа обработка. Трябва да се засрамите! Аз загубих жена си, а вие ми говорите за нея гадости и се опитвате да ме уличите в нещо. Срамота!

„Така — удовлетворено констатира Настя, — сега си спомнихте и за убийството на жена ви. Доста дълго събирахте мислите си обаче. По-нататък нещата ще поемат по обичайната схема: «Аз съм толкова нещастен, а вие ме тормозите с въпросите си.» Знаем, виждали сме този тактически ход поне двеста четирийсет и пет пъти. Безотказен, психологически безпогрешен ход. Човекът, който задава въпросите, наистина се засрамва. Просто всички с различен успех надвиват този срам и излизат от ситуацията по различен начин — кой както може. На мен ми е по-лесно, аз имам камък, а не сърце, и ме ръководи не добросърдечието, а цинизмът. И в такива случаи не се засрамвам. Може да ми е малко неудобно, но все някак ще го преживея.“

— Говоря ви не гадости, а какво е станало в действителност — меко възрази тя. — Ето копие от договора, който жена ви е сключила с бюро, можете да го разгледате. И смея да ви уверя, че всичко това по никакъв начин не опорочава Юлия Николаевна. В постъпката ѝ няма нищо лошо или срамно. Така че не приемам упрека ви.

Готовчиц взе оставеното пред него на масата копие от договора и започна да чете. Чете дълго, но Настя виждаше, че той не се опитва да спечели време, просто с усилие схваща думите и фразите. Очевидно му беше трудно да се съсредоточи.

— И какво означава всичко това? — попита той, след като най-сетне изчете текста и отместил листа настрана. — Че Юля е наела частни детективи, за да ме следят ли?

„Слава богу! — мислено въздъхна Настя. — Осъзна го най-сетне.“

— Съвършено вярно — потвърди тя.

— Защо? Какво е искала да научи?

— Ето това не знам и много разчитам вие самият да ми кажете. Кой друг, освен вас, може да знае?

— Но аз не знам!

— Аз пък още по-малко — сви рамене тя.

— И отдавна ли ме следят?

— От момента на сключването на договора.

— А, да, разбира се — сети се Готовчиц и погледна първия лист, където бе написана датата.

Пак се възцари пауза. Борис Михайлович обмисляше нещо.

— Ами онези, другите? — внезапно попита той.

— Кои други?

— Онези, които виждах по-рано. Частните детективи са ме следили от осемнайсети април, ако се вярва на договора. А другите двама ги виждах много преди това. Значи не са те?

— Борис Михайлович, миналия път си говорихме, че може да са били хората, които са направили опит да оберат жилището ви. Но сега съм готова да се откажа от това предположение.

— Защо? Вече не ми вярвате, така ли?

„Хайде де, вече! — коментира наум Настя. — Не съм ви вярвала изобщо, ако трябва да бъде точна.“

— Ще ви обясня, а вие се постарайте да вникнете в думите ми. Миналия път с вас стигнахме до извода, че крадците, които са си харесали вашето жилище, са ви следили, за да изберат най-подходящ момент за обира. Направили са неуспешен опит, но тъй като не са успели да намерят това, което са търсили, са продължили да ви следят, за да повторят опита си. Нали така?

— Да, именно до този извод стигнахме — кимна Готовчиц.

— А сега, когато се изясни, че след обира са ви следили не крадци, а частни детективи, наети от жена ви...

Тя млъкна и зачака да види как ще реагира събеседникът ѝ. Ще се опита ли да продължи логическата верига сам или ще се престори, че нищо не разбира. И ще чака Настя да изтъкне собствените си съображения, надявайки се, че те не са опасни за него. Готовчиц тръгна по втория път, с което още повече засили подозренията ѝ.

— И какво следва от това? — попита той.

— Следва, че крадците изобщо не са смятали повторно да оберат жилището ви. И може да има само две обяснения за това.

— Какви? — Погледът му отново стана напрегнат и уплашен.

— Първо: не са искали да го правят, защото е глупаво и опасно да влизат два пъти в един и същи обект. И второ: не им е бил нужен втори опит, защото първият им е бил напълно достатъчен.

— Как така? Какво искате да кажете, защо да им е бил достатъчен?

— Защото са намерили това, което са търсили.

— Но нищо не е изчезнало от къщи! Хиляди пъти съм ви го повтарял! На вас и на Игор Валентинович. От къщи нищо не е изчезнало!

— Вие сте го повтаряли хиляди пъти, а ние сме го чули хиляди пъти. Но това не променя фактите, те си остават факти и трябва да се обяснят някак. Хайде да се опитаме да го направим и тогава може би ще разберете съмненията ми. Да започнем от първия вариант: опитът за обир е бил неуспешен, крадците нищо не са ви взели, но са се отказали да повторят. Защо?

— Как защо? Нали самата вие току-що казахте: глупаво и опасно е да се влиза втори път в едно и също жилище. Нали това бяха вашите думи? Или бъркам?

— Това бяха моите думи — съгласи се Настя. — Въпросът ми е защо нищо не са взели. Вие сте държали ценностите си на леснодостъпни места, не е било нужно никакво усилие, за да ги намерят. Може би ще ми кажете, че крадците са били неопитни?

— Ами защо не? — неохотно предположи Готовчиц.

— Аз пък ще ви отговоря, че неопитни крадци нямаше да се подготвят толкова грижливо и предварително да установяват дневния режим на бъдещите си жертви. Щом са ви следили, значи са професионалисти, а те непременно щяха да намерят и парите, и украшенията на жена ви, и книгата ѝ, ако са търсили именно тях. Затова — ако искаме нашата първа версия да се окаже правилна — с вас ще бъдем принудени да признаем, че опитът за обир наистина е бил неуспешен, престъпниците нищо не са намерили, но...

— Какво? — уплашено продума Борис Михайлович.

— Но те не са ви следили. Да преминем към втората версия. Признаваме, че престъпниците са били достатъчно предвидливи, предварително са следили вас и по всяка вероятност — и Юлия Николаевна, влезли са с взлом в жилището ви и са взели онова, което са искали.

— Нищо не са взели — упорито повтори той. — Проверих, всичко си е на мястото.

— Борис Михайлович, миличък — усмихна се Настя ласкаво, — разберете, че се получава или едното, или другото. Или никой не ви е следил и вие грешите, или все пак от дома ви нещо е изчезнало, а вие не искате да ми кажете какво именно. Няма трети вариант. Фактите на следенето и неуспешният опит не се връзват, ама по никакъв начин! Няма логика.

— Не греша. Сигурен съм, че преди опита за обир ме следяха.

— Тогава нека признаем, че опитът е бил успешен. Нямаме друг изход.

— Трябва да има! — почти изкрещя психоаналитикът. — Трябва да има такъв изход! Знам, че ме следяха и че нищо не е изчезнало от къщи! Търсете, мислете, нали сте милиция в края на краищата!

— Борис Михайлович, бъдете справедлив. Да, ние сме милиция, но потърпевшият сте вие и всичко, което знаем, се базира само на вашите думи. Уверявайте ме, че са ви следили преди обира, и същевременно твърдите, че нищо не са ви откраднали. От това, което ми казвате, не ми се получава свързана картина. И съм принудена да мисля, че или грешите относно следенето, или не ми казвате истината за обира. Ако можете да ми дадете обяснение, което да свързва в едно, тези два факта, аз съм готова да го приема и да направя всичко възможно, за да го проверя. Имате ли такова обяснение?

— Аз ли? Нямам. Нищо не разбирам. Но определено знам, че казвам истината. Трябва да ми вярвате.

„Колко банализиран израз! — помисли си Настя. — Защо някой трябва да вярва на някого? Човек трябва да се грижи за хората, които разчитат на него да спазва обещанията си, да си връща дълговете. Всичко това е ясно. Но да вярва? Никой на никого не е длъжен да вярва. А пък това е една от най-разпространените и често употребявани фрази в нашия живот. Вероятно е нещо като магическо заклинание. Ти трябва да ми вярваш и толкоз! И не са нужни никакви обяснения. Човек се поддава на магията на думите и започва да мисли, че наистина е длъжен да вярва.“

Продължителният разговор с Борис Михайлович страшно я изтощи. Настя не понасяше липсата на логика и ужасно се уморяваше, ако ѝ се налагаше да обяснява на някого като на малоумен защо не ѝ допада едно или друго тълкуване на фактите. Във всичко трябва да има свързаност, да има смисъл. Макар и необичаен, нетрадиционен, макар и съвсем особен смисъл, но трябва да го има. И когато не го откриваш, налага се или да търсиш изопачаване на фактите, което граничи с лъжа, или да обвиняваш себе си, че си тъп.

Още вчера, когато се прибра от работа, тя твърдо реши най-сетне да започне да прави нещо по убийството на Андреев и Бондаренко. Не

можеше да се каже, че не работеха по него. Миша Доценко добросъвестно се ровеше във финансовите отчети на телевизионната компания, по цели дни и нощи висеше ту в Останкино, ту в едно здание с неясно предназначение, разположено някъде около проспект „Мир“. Там предаването „Лице без грим“ бе взело под аренда няколко помещения, включително снимачен павилион. Освен това друг служител, Коля Селуянов, преглеждаше връзките на взривените, за да изясни с каква друга дейност, освен основната — в телевизионната програма — са се занимавали те. И не е ли възможно именно тази дейност да е станала причина за убийството им. Още един детектив, Юра Коротков, проучваше данните на собствениците на всички бели жигули седмици, които в този ден бяха оставили своите автомобили близо до Останкинския телевизионен център. Проверяваше напълно възможната версия за най-обикновена грешка: взривното устройство да е било поставено не в колата, в която е трябвало. На пръв поглед всичко необходимо по случая с взривяването на колата на директора на програма „Лице без грим“ Виктор Андреев се вършеше и без Настя, но на нея мира не ѝ даваше Уланов. Рязката промяна у него беше разбираема и обяснима. Но журналистът определено се бе променил в „неестествена“ посока. А и самата програма „Лице без грим“ вече не беше същата.

Снощи, едва престъпила прага, тя чу възбудения глас на мъжа си:
— Аска, колко жалко, че те нямаше! Гледах по телевизията такъв цирк — нямам думи! Но се сетих навреме и успях да запиша втората половина на програмата.

Изобщо не ѝ бе интересно какъв е бил циркът по телевизията, не ѝ се разговаряше с Алексей, не ѝ се правеше абсолютно нищо. Но разбираше, че не бива да се държи така, че трябва да се овладее. И учтиво попита:

— Какво е станало?

— Нямаш представа! Има една програма, казва се „Лице без грим“. Ти сигурно не я знаеш, излъчват я по време, когато не си вкъщи.

— Знам я — прекъсна го Настя, вече наострила уши. — Какво е станало в нея?

— Знаеш ли я? — Алексей погледна жена си с подозрение. — Откъде? В службата да не би да гледаш телевизия, вместо да ловиш престъпници?

— Льошенка, после ще ти обясня. Какво е станало в предаването? Между другото не съм предполагала, че я гледаш.

— И то редовно — заяви Чистяков. — Когато не съм зает.

— Защо? Та тя не е скандална.

— Е, и какво от това? Душата ми се успокоява с нея. Като я гледам, си мисля: я виж ти, в нашия гаден, интригантски живот е останало нещо добро и почитено. А напоследък между другото програмата стана съвсем различна. Казвам ти — днес господин Уланов особено се отличи. Гостуваше му един народен лечител, някога страшно популярен, но през последните години доста позабравен. Явно е решил да напомни на широките народни маси за себе си и е намерил начин да се представи в програмата. Уланов го нарязва като кисела краставица. Ася, трябваше да чуеш това! Искаш ли да видиш тази част от предаването, която успях да запиша?

— Добре, пусни ми я.

— Тогава първо да вечеряме, после ще я изгледаме заедно. И за мен ще е удоволствие.

— Не! — решително каза Настя. — Първо да я видим.

Алексей я изгледа учудено.

— Откъде този интерес? Там да няма нещо престъпно?

— И още как! Има два трупа — на директора на програмата и на кореспондентката. Така че хайде първо да я видим. Днес ми е интересно всичко, което се отнася за тази програма.

— Но аз съм гладен! — възмути се Льоша. — Не вечерях, за да те изчакам, като същински глупак.

— Извинявай, слънчице. — Настя примирително се усмихна и потърка буза по рамото на мъжа си. — Нека първо я видим, а после, докато вечеряме, ще я обсъдим.

Перспективата да обсъдят заедно програмата примири Льоша с мисълта, че ще гладува още известно време и той послушно включи видеото. Докато лентата се превърташе, Настя с ужас си помисли, че май е започнала да манипулира Чистяков. Толкова рядко споделя с него служебните си проблеми, а през последните седмици почти нищо не обсъждат, та заради един половинчасов разговор Льошка е готов на всякакви жертви. Каква мерзост от нейна страна! Знаеше, че много жени по същия начин използват секса, допускатки мъжете до себе си като награда за добро поведение и им отказват близост, ако искат да ги

накажат за нещо. Това винаги ѝ се е струвало отвратително и глупаво, а ето на, и тя започна да постъпва така! За да прикътка Льоша, му обеща да обсъди нещо с него. Безсърдечна гадина — това е тя! Прав е Гордеев, непроситимо се е разхайтила.

На екрана се появи лицето на Уланов, той задаваше поредния въпрос на събеседника си, когото Настя веднага позна. И си спомни: да, наистина навремето името му гърмеше из цялата страна, той събираше на своите „проповеди“ многохилядни аудитории и обещавахе почти стопроцентово здраве на онези, които „го слушат“. Още в първите минути тя разбра какво става в студиото. Всеки играеше своята игра. Лечителят искаше да говори само за лечителството и за успехите си на това поприще. Докато Уланов, следвайки традициите на програма „Лице без грим“, се стараяше да покаже на зрителите какво представлява гостът му като човек — доколко е умен и образован, какви вкусове и пристрастия има, какви са характерът и навиците му. Никак не помагаше на събеседника си да развие интересните за него теми и при най-малката възможност повеждаше разговора в друга посока. И задаваше въпроси, при чиито отговори лечителят далеч не изглеждаше начетен: бил чел книги предимно като дете и юноша, нямал любими писатели или предпочитания в областта на музиката и театъра. Нито завладяващо хоби, нито прекарвал интересно почивката си. Вярно, както казваше гостът, той просто нямал свободно време да ходи на театър и да чете книги, изцяло се посвещавал на болните и страдащите, но изтънчено злобните реплики на водещия веднага насочваха телевизионните зрители към мисълта дали могат да оставят здравето си в ръцете на човек необразован и дори без елементарен собствен мироглед. С една дума Александър Уланов публично превърна бившия всенароден любимец в неграмотен шарлатанин. Личеше си, че водещият добре се е подготвил за предаването на живо. Задаваше много въпроси за отношението на лечителя към различни научни и псевдонаучни школи, включително и чуждестранни, но в отговор прозвучаваха само общи приказки за карма, космическа енергия и дух. Ставаше ясно, че гостът не чете не само художествена, но и специализирана литература и на практика няма никакво понятие нито от медицина, нито от биология, нито от химия. Гостът обаче не забелязваше това, беше изключително

доволен от себе си и по лицето му току разцъфваше тържествуваща усмивка.

Зрелището наистина бе крайно любопитно, но на Настя ѝ беше много по-интересно да наблюдава Уланов, отколкото глуповатия самозванец. Днес той още по-малко приличаше на онзи водещ, когото тя бе виждала в предаванията, заснети предварително и излъчени на запис. Нещо повече — коренно се различаваше и от времето, когато за пръв път бе водил предаването на живо. Тогава той беше равнодушен и студено дистанциран, някак отвисоко наблюдаваше опитите на кинопродуцента да изглежда по-естествено. А днес у него сякаш се бе пробудила яростна решимост да унищожи събеседника си, да го стъпче в калта, да покаже на всички неговата примитивност. „Полудял е! — ахна вътрешно Настя. — Ако се държи така, програмата ще умре моментално, защото няма да се намерят други желаещи да се подложат на такава публична екзекуция. Но как му позволяват това?“

— Е, какво ще кажеш? — весело попита Чистяков, когато лентата свърши. — Красива гледка, а?

— Красива — съгласи се тя. — Само че опасна и безсмислена.

— Защо? Сега живеем в демокрация, на медиите е позволено всичко. Хайде в кухнята, че вече ще припадна от глад.

Те бързо стоплиха яденето и няколко минути с апетит и в пълно мълчание поглъщаха цветното зеле.

— Лъощ, спомням се как ми казваше, че в Щатите са те канили в телевизията.

— Така беше — кимна той.

— На запис или на живо?

— И на запис, и на живо. Какво по-точно те интересува?

— Искам да разбера има ли разлика в поведението на водещия в двата случая.

— Асенка, поведението му не зависи от това, а от госта и от целта на предаването. Е, и от концепцията на програмата естествено. Ако тя като цяло е скандална, разобличителна, водещият винаги е скрито агресивен, защото трябва да превърне своя гост в отрицателен герой. Така че му задава въпросите си бързо, без да му остави време да се съсредоточи, хваща се за всяка несполучлива дума, преиначава и изопачава всичко, казано от събеседника, и така нататък. И в този смисъл за него няма никакво значение дали предаването се записва,

или се излъчва директно в ефир. При всеки от вариантите той ще се държи именно така.

— А с тебе как се държах?

— Ами горе-долу по същия начин. Всички водещи искаха да ме изкарат своенравен гений, когото в Русия не са оценили, но който няма достатъчно воля да направи решителна крачка и да скъса с омразната си родина, за да се премести в прекрасната страна на всеобщото благоденствие. Започнех ли да говоря, че в Русия отдавна съм признат и съм получил званието академик, имам собствена научна школа, оглавявам огромна лаборатория, те се правеха, че не са ме чули. Веднага ме прекъсваха и ме питаха колко години трябва да се трепя в Русия, за да спечеля толкова, колкото в Щатите ми плащат за една двучасова лекция. Отвратително беше, казвам ти.

— Защо тогава си се съгласявал да участваш в предаванията? Добре, първия път не си знаел как постъпват, но после си можел да откажеш. Нали така?

— По принцип можех, но не го направих.

— И защо?

— Първо, все се надявах, че ще бъде различно, че просто не съм имал късмет с предишния водещ, а сега нещата ще се развият другояче.

— И второ?

— Ръководството на университета, който ме бе поканил да изнасям лекции, беше заинтересовано от тези предавания и ми го намекна недвусмислено. И те имат някаква конкуренция помежду си, и за тях е важно другите им колеги да знаят, че аз изнасям лекции именно в техния университет. Не можех да откажа това на работодателите си. А сега ми обясни — откъде у теб този интерес към телевизионните интервюта?

Настя прибра чиниите в мивката, сложи на масата чаши, захар, голяма плоска чиния с бисквити, кутия портокалов чай в пакетчета. Мълчаливо се опитваше да се съсредоточи и да формулира смътните си усещания в що-годе свързана фраза, но това ѝ се удаваше трудно.

— Разбираш ли, Льошик, безпокои ме Уланов. Предаването му стана съвсем различно, защото самият той е много променен. И аз не мога да разбера каква е причината за това. Дали е в психически шок от

внезапната гибел на двамата му колеги, или лично той има някакво отношение към тяхното убийство.

— Асенка, забравяш за третия вариант, който всъщност е първи, защото е най-важният — парите! Може би Уланов и ръководителите на програмата са имали различни виждания, а сега той може да прави нещата както иска. И при това да печели.

— Обясни ми! — помоли Настя, моментално забравила за изстиващия чай.

— Ти не гледаш програмата, затова не обръщаш внимание на рекламните блокове около нея. А аз мога да ти кажа със сигурност, че през последните няколко дни тези блокове определено са повече. Докато преди се излъчваха по-малко от минута в началото на предаването и трийсетина секунди след него, сега първият блок трае около две и половина минути. Това да ти говори нещо?

— Значи народът е реагирал на разобличителния тон на предаването! — възкликна тя.

— И още как! — подзе Алексей. — Ти си свикнала да гледаш на нещата от своята камбанария, затова ти се струва, че никой освен пенсионерите и домакините не следи „Лице без грим“. Презумпцията ти е, че основната маса хора до шест часа са на работа, после до седем — на път към къщи, но това е вярно само за Москва и Петербург. На други места обаче пътуването не отнема толкова много време и работният ден за всички не е от девет до шест. Огромното мнозинство се труди на друг режим, така че в провинцията програмата се гледа. Какво ти в провинцията — и при нас, в Жуковски, е много популярна, а това е почти Москва. В моя институт всеки ден се говори само за Уланов и неговия пореден гост. Повтарят сполучливи реплики, кискат се, възхищават се. Дори хора, които по-рано не бяха чували за програмата, започнаха да гледат Уланов. А рекламодателите моментално са схванали, че броят на зрителите му рязко се е покачил. И ето го резултата. С продажбите на рекламното време се занимава специален отдел в телевизионната програма. Естествено те вероятно заделят някаква сума за Уланов и неговата група — като автори на популярно предаване.

— Но ако той се държи така, никой повече няма да му гостува!

— Какви ги говориш! — разсмя се Льоша. — Ти самата хиляди пъти си ми казвала защо е невъзможно да се победи престъпността.

Всеки бандит прекрасно знае, че това, което върши, е неправилно, но е сигурен или поне се надява, че няма да го хванат. И тук е буквално същото. Човекът може да знае как се държи Уланов с гостите си, но същевременно да е сигурен, че точно с него нищо подобно няма да се случи. Че той ще излезе по-умен и от самия водещ, и от всичките му предишни събеседници. Защото онези са били абсолютни нищожества, тъпи, лишени от талант, а той — ехе! — ще им покаже какво може! Обичаен начин на мислене, уверявам те.

— Значи смяташ, че по-рано програмата е печелела пари по някакъв друг начин? — замислено попита Настя. И веднага сама си отговори: — Да, очевидно е било така. При Андреев и Бондаренко са имали друг източник на доходи, но след тяхната гибел този източник също вече не е между живите. И Уланов, за да не я закъса, е принуден да тръгне по един банален, утъпкан път — на скандалното и „жълтото“. Какво пък — постигнал е своето, след като рекламата значително е нараснала. Льоша, ей, Льоша?

— Какво?

— Защо на хората толкова им харесва да четат и слушат за това, че другите са престъпници, рушветчийи, порочни или просто глупави? Никога не съм могла да го разбера. А за сметка на този патологичен интерес процъфтяват огромен брой електронни и печатни медии. Издават се някакви безумни истории за убийци, канибали, серийни насилници, извънземни, предсказатели — и народът в захлас изгълтва всичко това. Най-високи тиражи имат периодичните издания, в които на всяка страница някой е обвинен в корупция или злоупотреба. Не споря — за това трябва да се пише, но защо хората най-много обичат да четат именно такива неща? Ето това не разбирам.

— И няма да го разбереш — засмя се мъжът ѝ. — Манталитетът ти е друг. Пий си чая, че вече съвсем изстина. За човешката страст към скандалите ще си поговорим друг път.

— А защо не сега?

— Защото е късно, време е за лягане.

— Ех, Льоша! — жално проточи Настя.

Искаше ѝ се още да си поговори с него, за пръв път от доста време насам разговорът не я отегчаваше, дори ѝ беше интересен. Струваше ѝ се, че нещо се прояснява в главата ѝ, че започват да се очертават контурите на бъдещи логически схеми. Каква глупачка е тя!

Та нали винаги разговорите с Льошка са ѝ помагали да мисли, нещо да си припомня, да гради нови догадки. Как е могла да забрави това?

— Е, хайде в леглото! — строго повтори Чистяков. — Преди да хленчиш, погледни часовника. За тебе не знам, но аз утре ставам в четири и половина. По-точно — не утре, а днес.

— Защо толкова рано? — уплаши се Настя. — Случило ли се е нещо?

— Пристига известно светило на математиката от Холандия и аз като представител на домакините трябва лично да го посрещна на Шереметиево. Между другото, Ася, напомням ти, че този професор идва за конференция, а не просто така, да си пийне водка.

— И какво значи това?

— Значи, че конференцията започва утре, ще се провежда в станция край Москва и аз няма да съм тук цяла седмица. Така че не разчитай да намериш топла вечеря, когато се прибиращ от работа.

— Това е ужасно! — пошегува се Настя, несръчно опитвайки се да овладее обзелата я радост. — Ще умра от глад и ти ще трябва да се охарчиш за погребението ми.

— Няма да умреш. Ще те крепят положителните емоции. Нали виждам как се дразниш от присъствието ми! Е, ще си починеш една седмица от мен.

Лицето ѝ пламна. Заедно са вече двайсет и две години, от петнайсетгодишни, а скоро двамата ще станат на по трийсет и седем. По-точно — Льошка вече ги навърши, а нейният рожден ден е след два месеца. За тези две десетилетия Чистяков се научи да чете мислите ѝ абсолютно безпогрешно. Защо го обижда? Та той за нищо не е виновен. И никой не е виновен — освен нея самата.

— Льоша... — подзе тя, разбирайки, че незабавно трябва да намери някакви думи, които да снемат напрежението.

— Лягаме си, Ася, лягаме си. Ще поговорим след седмица — уморено каза Чистяков.

Едва сега Настя забеляза колко измъчено е лицето му. Вече толкова дни го глождят подозрения, терзае се от неизвестността, опитва се да разбере какво се е случило, а тя не му обръща внимание. Отбягва обясненията, мълчи, а и да казва нещо, то е само банални общи фрази, които нита могат да го успокоят, нита да смекчат душевната му болка.

Но всичко тава беше вчера. Тя си легна с натежало сърце, изпитвайки вина пред мъжа си, но не можа да надвие себе си и най-сетне да му обясни какво ѝ се бе случило, докато него го нямаше. Не можа и толкоз. А на сутринта стана с твърдата решимост да се заеме здраво с Алексей Юриевич Уланов и хората, канени в предаването „Лице без грим“. Ето защо, след като приключи посещението си при психоаналитика Готовчиц, тя се качи в крайградската мотриса и се упъти към кинопродуцента, който бе имал лошия късмет пръв да се озове в предаването на живо заедно с непредсказуемия Уланов.

5.

Кинопродуцентът се казваше Дороган и живееше в Подмосковието. Именно в града, където по странно стечение на обстоятелствата се провеждаше конференцията, в която цяла седмица щеше да участва професор Чистяков. Настя съжали, че не бе планирала да го посети сутринта: щеше да помоли мъжа си да я закара, нали и без това щеше да вози с колата си чуждестранното математическо светило. Но ѝ дадоха адреса и телефона на продуцента едва по обяд, когато си тръгваше от Готовчиц. Така че бе принудена да пътува с мотрисата, а после с автобус.

В живота Дороган никак не приличаше на онзи потящ се, притеснен човек, когото тя бе видяла на телевизионния екран. Той беше весел дебел чичко с гъста къдрава коса и гръмовен бас, който и секунда не можеше да стои на едно място и постоянно сновеше напред-назад из огромния хол. Енергията просто бликаше от него, както впрочем и забавните шеги, с които изпъстряше словата си.

Посрещна Настя, след като лично ѝ бе определил часа и ѝ бе обяснил как да стигне до него.

— Досещам се по какъв повод ми идвате на гости — радостно заяви той още с отварянето на вратата. — Влизайте, свалете си якенцето... Спомняте ли си онзи блестящ филм — „Адютантът на Негово превъзходителство“?

— А в Дарница вече не отивам, нито с якенце, нито без... — Настя, усмихната, цитира реплика от филма, който също ѝ допаднаше.

— О, виждам, че познавате кинокласиката. Толкова по-добре! — зарадва се Дороган. — Насам, моля, влизайте, сега ще пийнем кафенце. Или предпочитате нещо по-силно?

— Не, кафе ще бъде много добре.

— Чудесно, чудесно, аз, кой знае защо, бях уверен, че пиете именно кафе. Много кафе. Отгатнах ли?

— Наистина отгатнахте! — учудено отговори тя. — Хайде познайте още нещо за мен.

— Анастасия Павловна, аз не съм вълшебник...

— А само се учите, така ли? — подаде Настя репликата от „Пепеляшка“.

— Аз съм кинопродуцент, направил съм двайсетина криминалета. Това говори ли ви нещо?

— Само че знаете всичко за детективите.

— Правилно. Когато навремето бях кинодраматург и лично, ето с тази глава — той театрално се хвана за косата и започна да дърпа къдриците си, — измислях образите на доблестните стражи на реда. Всички те поголовно пиеха много кафе и цигарата не им излизаше от устата. Наистина сред моите киногерои никога не е имало жени.

Дороган настани Настя в просторния хол и отиде в кухнята да вари кафе, без да прекъсва монолога си. При това почти не му се налагаше да повишава тон, тъй като между хола и кухнята нямаше врата, пространството плавно преминаваше от едното помещение в другото през широка арка.

— Винаги са ми казвали, че моите детективи в различните филми си приличат като родни братя, а аз отговарях, че именно така ги виждам. Нали знаете този лаф от света на творческата интелигенция: „Аз така го виждам!“ И е безполезно човек да спори. После, когато престанах да пиша сценарии и се захванах с производство на филми, започнах да се срещам със служители на милицията много по-често от преди и видях, че далеч не всички пият кафе, някои изобщо не могат да го понасят, а непушачите сред тях са почти половината, но въпреки това се вкопчвах в измисления някога образ. Няма да повярвате, но се радвам като дете, щом видя детектив, който прилича на онзи, когото някога измислих. Е, доставете ми удоволствие, кажете, че пушите — и щастието ми ще е пълно.

— Дори ще ви го демонстрирам — високо отвърна Настя, — ако ми дадете пепелник.

Дороган надникна от кухнята и театрално размаха ръце:

— Изобщо не ви познавам, но вече ви обожавам. Пепелниците са на перваза, вземете си кой да е. Кафето ей сега ще бъде готово.

След няколко минути той донесе в хола поднос с джезве и две малки керамични чашки.

— Заповядайте. Та за какво ще си говорим, Анастасия Павловна?

— Нали казахте, че се досещате по какъв повод съм дошла.

Настя внимателно си наля кафе, страхувайки се да не накапе гладката повърхност на дървената масичка. Тя винаги имаше проблеми с наливането на течности и на гости панически се страхуваше да не повреди чуждите мебели или да не изцапа покривката.

— Аз пък се опитвам да засиля драматургията на сцената. Ето че сега с вас ще започнем да се препираме, докато си изясняваме за какво съм се досещал аз и какво сте имали предвид вие, ще си поставяме логически клопки — всичко това според законите на жанра. Инак се получава безсолно и скучно.

Настя с любопитство погледна продуцента. Дороган неочаквано ѝ хареса със своята откритост и непосредственост, макар че тя обикновено се дразнеше, когато възрастни хора се вдетиняваха.

— Не, Всеволод Семьонович, няма да правим драматургия. Само искам да ми разкажете за Уланов.

— Защо, в убийство ли го подозирате?

По лицето на продуцента се изписа такова неподправено смайване, че Настя не издържа и се разсмя:

— В какво убийство?

— В убийството на неговите колеги. Нали загинаха двама души — директорът на програмата и май кореспондентката. По телевизията го чух.

— А нима вие можете да ме изненадате с нещо по този повод?

— Всъщност не.

— Ето, виждате ли! Затова по-добре ми разкажете за Уланов. Как се запознахте с него, как бяхте включен в програмата, как се държеше той и как изглеждаше, какво впечатление ви направи.

— Почакайте, почакайте! — Дороган навъси чело и смешно засумтя. — А какво отношение има това към убийството, ако не подозирате него?

— Всеволод Семьонович, вие нарушавате законите на жанра — меко му напомни Настя.

— А, да, вярно, въпросите задавате вие, а ние, простосмъртните, само отговаряме. Но все пак признайте, нали ви е много по-лесно да общувате с човек, който знае законите на жанра?

— По-лесно ми е — съгласи се Настя, — но само в случай че този човек не ги нарушава.

— Ах, какво женище! Добре. Значи така, в програмата ме поканиха във връзка със снимането на руско-финландски филм за международната мафия. Обади ми се по телефона Витя Андреев, представи се като директор на „Лице без грим“ и каза, че искали да направят предаване с мен. Аз естествено се съгласих.

— Защо „естествено“?

— Ха, че как иначе! Филмът се нуждае от реклама. Снимаме на шестнайсетмилиметрова лента... Разбирате ли?

— Не. Какво значи това?

— Означава, че филмът никога няма да бъде прожектиран на голям екран. За кината той не става, за тях е нужна трийсет и пет милиметрова лента. Телевизията засега също не проявява интерес към нашия проект, така че реализацията ще стане само чрез видеокасети. Търсенето на касетите трябва да се подготвя предварително, инак ще фалираме. С една дума — съгласих се и Андреев каза, че при мен ще дойде кореспондентката Оксана Бондаренко.

— И кога стана това?

— Кога стана ли... — Дороган замислено вдигна чашката до устните си и внимателно отпи. — Отдавна беше, някъде в началото на март. Оксана дойде и много дълго разговаря с мен.

— За какво?

— Ами за всичко! Кога съм роден, кога са ме кръстили, кога съм се оженил, къде съм учил, какъв успех съм имал в училище... Все в този дух. Дори си спомням как се пошегувах, че тя май се кани да пише биографията ми в три тома. Разпитва ме за любимите ми книги и филми, за приятелите ми, за вестниците, които чета, какво мисля за политическата ситуация. Три часа ми отне. После ме помоли да подбера снимки от различни периоди от живота си и взе от мен касети с няколко филма, които съм снимал през последните години. Разбрахме се, че ще ги изгледа внимателно, после ще ги види водещият, а сетне ще се срещнем още веднъж, за да си поговорим по-конкретно за моята кинопродукция. И накрая ще направим записа.

— След всичко това какво стана?

— Обади ми се отново, вече в края на март, и поиска разрешение да дойдат с оператора. Преснимаха снимките, които им бях подбрал, заснеха ме из къщи, в гаража край колата, със сина ми и с жена ми. Още близо три часа разговаряхме за моите филми, за проблемите на

кинопроизводството, за конфликтите със снимачните екипи, с една дума — за цялата кинаджийска кухня. Оксана си записваше всичко много подробно, задаваше доста допълнителни въпроси, направи ми впечатление на сериозен и солиден човек.

Настя чакаше кога разказът на Дороган ще стигне до Уланов, но за нейно учудване, в него фигурираше само кореспондентката Бондаренко.

— Щом приключихме — продължи кинопродуцентът, — Оксана каза, че ще подготви материала за водещия и че ще ме поканят за запис в близките дни. Но времето минаваше, никой не ме канеше, докато изведнъж ми се обадиха, че ще трябва да отида в Останкино, защото предаването ще се състои на живо. Разбира се, попритесних се, но отидох. Именно там видях Уланов. За пръв и последен път.

— И как ви се стори той?

— Ами никак! — раздразнено размаха ръце Всеволод Семьонович. — Стори ми се, че Оксана Бондаренко си е отделно, а Уланов няма нищо общо с нея. И досега не проумявам защо си изгубих толкова време с това момиче, след като водещият не използва нищичко от онова, което тя трябваше да му подготви. Задаваше ми някакви въпроси, за отговорите на които изобщо не бях подготвен. А вие гледахте ли предаването?

— Гледах го — кимна Настя.

— Е, и как ви се видя?

— Честно ли?

— Нечестното не ме интересува, и аз мога да лъжа.

— Не ми хареса.

— Ето виждате ли! И на мен не ми хареса. Както и на целия киноекип, с който работя в момента. Разбира се, от гледна точка на рекламата мога да смятам, че целта е постигната стопроцентово — заглавието на новия ми филм прозвуча поне петнайсет пъти! Но аз, аз какъв идиот изглеждах! За да ме представи като такъв кретен, не беше нужно на два пъти да ми праща Оксана и да хаби лента за домашните снимки...

На вратата се звънна. Дороган трепна и стана.

— Извинете, ей сега се връщам.

Щракна бравата и от антрето се чу звънливо капризно гласче:

— Татунчо! Ти какво, да не се криеш? Казаха ми, че си вкъщи и днес няма да дойдеш в студиото. Кой ти е на гости? Целяева ли?

— Успокой се, дете, имам делови разговор.

— Знам, че е Целяева. Но ти нали ми обеща, Татунчо!

— Значи така. — Гласът на продуцента внезапно пак стана гръмовен и твърд, макар че само преди минута той бе разговарял с Настя спокойно. — Или си тръгваш обратно, или сядаш в стаята и се правиш, че четеш книжка. Разбира се, ти не знаеш буквите, но можеш да се престориш, нали си актриса, а не доячка! Има ли други въпроси?

— Дай ми дума, че не е Целяева! — премина в писък женският глас.

— Дете, аз не повтарям два пъти едно и също нещо. Или ще седиш кротко, или изчезваш оттук. За тази роля актрисите с лопата да ги ринеш, не си първата, нито последната, която иска да я получи, но ще избирам аз лично. И то само след препоръка от страна на режисьора. И при никакви обстоятелства няма да ви давам обяснения коя съм избрал и защо.

— Значи тук е Целяева. — Гласът на гостенката потрепери сълзливо. — Решил си нея да вземеш за ролята, нали?

— Край, търпението ми се изчерпа. — Бравата изщрака и отворената врата изскърца. — Три крачки по посока на стълбището, бързо — викна Дороган. — И зарежи този навик да идваш, без да се обадиш предварително, не живееш на село, телефони има на всеки ъгъл. Край, хубавице, привет и нежни целувки.

Той затръшна вратата и се върна в хола. Лицето му беше абсолютно спокойно, сякаш не бе вдигнал скандал току-що, а бе разговарял със съседката, дошла за сол или кибрит.

— Още веднъж моля да ме извините. Докъде бях стигнал?

— Всеволод Семьонович, доста сте строг с хората — каза Настя.

Той допи кафето си, леко отмести фотьойла от ниската масичка и с шумна въздишка изпружи нозе.

— Принуден съм. Повярвайте, по характер съм мек и незлобив. Но нямам право да им позволявам да ме шантажират.

— Но кой ви шантажира? Тази дама ли?

— Всички!

Той скочи от фотьойла и заснова от ъгъл до ъгъл, жестикулирайки оживено.

— Това момиченце смята, че след като преди три години съм преспал с нея, понеже съм бил пиян, сега има право да нахълтва в дома ми и да ми иска отчет. Забележете: не става дума за каквито и да било отношения помежду ни, онзи епизод беше случаен и за мен, и за нея и не се е повтарял. През тези три години през леглото ѝ са минали безброй мъже, но въпреки това тя смята, че може да разчита на моята благосклонност, когато подбирам актриси за новия си филм. Мислите, че само тя е такава ли? Не искам да кажа, че злоупотребявам със случайните връзки, но нали и мъжете смятат, че имат право на нещо след съвместно изпити чашка-две!

— И все пак това е жестоко — отбеляза Настя. — Защо просто не ѝ обясните, че ви гостува не конкурентката ѝ Целяева, а служител от милицията? Тя веднага щеше да се успокои. А сега ще се измъчва.

— Ето! — Дороган спря за секунда и насочи към нея показалец. — Ето това наричам шантаж. Някаква си артистка си позволява да нахълтва в дома ми без покана и да ми иска отчет, а аз трябва да се оправдавам. Не, не и не! Ако тя си е въобразила нещо, това си е неин проблем, изключително неин и аз никога няма да позволя той да стане и мой. Приемам в дома си, когато сметна за нужно и никой няма право да ми нарежда. Позволя ли им го дори веднъж — край! Никога вече няма да се отърва, ще бъда принуден през целия си останал живот да се оправдавам пред приятели и познати защо съм взел този, а не друг режисьор, сценарист, актьор. А аз не мога и не искам да се оправдавам и отчитам пред никого. Аз съм производител, разбирате ли? Работата ми е да правя филми, чието прожектиране ще ми позволи да си върна вложените пари и да имам поне малка печалба. И само аз знам кого да каня за тази работа, за да си върна инвестицията. Само аз, а не актьорите, които искат да участват във филм. Представете си директор на металургичен комбинат, при когото идва приятел и му казва: Хайде да леем метал от моята руда! Е, какво като е некачествена и не отговаря на стандартите, какво като после никой няма да купи метала ти, какво като машините, направени от този метал, след седмица ще се разпаднат — майната му на всичко това! Та нали с теб сме изпили толкова водка, толкова мадами сме изчукали, хайде купи моята руда, защото нямам с какво да плащам на работниците си. И аз съм в същото положение. Никой никога няма да ми дава акъл как и с кого да правя кино. — Той млькна, помълча малко, после избухна в смях. Лицето му

отново стана меко и весело. — Какъв съм бил, а! Фантомас се развихря.

— Е, в случая би било по-правилно да се каже: Фантомас срещу Скотланд Ярд, тъй като аз все пак съм от милицията.

— О, умна жена! Веднага усетих у вас сродна киноманска душа. Но стига, изпуснах си парата, може да се заемем с работа. Докъде бяхме стигнали?

— Дотам, че предаването не ви е харесало и не сте разбрали за какво са били срещите с кореспондентката.

— Да, да, точно така. Всъщност аз нямам какво повече да ви кажа. С това неприятно впечатление отношенията ми с „Лице без грим“ приключиха.

— Ами Уланов? Бих искала да чуя по-подробното ви мнение за него.

— Уланов ли... — Дороган престана да снове из хола и отново се тръшна на фотьойла срещу Настя. — Той ми се видя чужд, ако разбирате какво имам предвид.

— Не разбирам — честно призна Настя.

— Бондаренко много пъти бе повтаряла по време на двете ни срещи, че не е нужно да се тревожа, защото водещият бил много доброжелателен човек, никога не поставял госта в неловко положение, че обичал събеседниците си. Така че нямало никакви причини да се притеснявам. А какво видях? — Той направи драматична пауза и очаквателно погледна Настя.

— Е, какво видяхте?

— Видях човек, който не обича никого и нищо, не само гостите си! Всичко му е, ще прощавате, през оная работа. Искам да кажа — не го интересува. Нито предаването, което води, нито госта, когото са поканили. Владее го смъртна скука и нищо не може да го развълнува. Оказа се и зле възпитан. Веднага след предаването стана и излезе от студиото, дори не си взе довиждане с мен. Имах чувството, че съм се натрапил в програмата му и той ми е направил голяма услуга, като ми е дал възможност да изрека две думи в телевизионния ефир. Хайде де! Нямам ли си аз други главоболия?

— Много ли бяхте разстроен?

— Ами как да ви кажа... И да, и не. Вече споменах, че основната ми цел бе постигната — рекламата за новия филм прозвуча, и то

нееднократно. А че ми се подиграха публично и ме окаляха, уверявам ви — свикнал съм с това. Прекрасно съм трениран за тези неща. През целия си живот съм се унижавал. При съветската власт се унижавах пред Държавния комитет за кино и пред ръководството на „Мосфилм“, за да вземат някой мой сценарий. Сега, при недоразвития капитализъм, се унижавам пред спонсори, правя чупки в кръста, подмазвам се, докато ги убеждавам, че филмът, който искам да направя, ще стане много хубав и те ще могат да си върнат парите. Аз, Анастасия Павловна, не се притеснявам, че ще се унижа, ако знам, че ще имам полза от това. Така че в този смисъл нямам претенции към програмата.

— И все пак нещо ви е засегнало.

— Да. Засегна ме фактът, че нищо не разбрах. Защо Уланов ме изтърпани в предаване на живо, щом то не е било готово? Защо ме очерни, след като Оксана ме уверяваше, че той се държи съвсем коректно и доброжелателно? Излъгала ли ме е? И пак възниква същият въпрос: защо?

Настя разбра, че напразно си е загубила времето с кинопродуцента. Тя бе смятала, че Дороган се е срещал с Уланов поне два пъти и ще може да ѝ разкаже какъв е бил той преди нещастиято, станало с колегите му, и какъв е станал след това. Оказа се, че образ „в развитие“ не се получава. Срещата на Дороган с Уланов е била еднинствена и от него разбра същото, което тя и без това бе видяла със собствените си очи.

— Благодаря ви, Всеволод Семьонович.

Изправи се, за да си тръгне, но Дороган я помоли с жест да остане.

— А сега, Анастасия Павловна, ще ви разкрия една малка тайна. Ще ми позволите ли?

— Ще ви позволя — кимна Настя, отвори пакета и си взе нова цигара.

Не ѝ се тръгваше оттук. Беше ѝ хубаво в този просторен, не много подреден, но удивително уютен хол, макар че винаги се бе чувствала спокойна само в две помещения: в собствената си гарсонiera и в кабинетчето си на „Петровка“. Дори гръмогласният суетлив домакин не я дразнеше. А обикновено тя моментално се уморяваше от силните звуци и не можеше да понася сновящи пред очите ѝ хора. Да, все пак тук ѝ харесваше.

— Как мислите, откъде знам, че обичате кафе и го пиете непрекъснато?

— Ами отгатнали сте. Нали това ми казахте. Да не би да излъгахте? — усмихна се тя.

— Че как иначе! Продуцент, който никога не лъже, не е продуцент, а режисьор. Режисьорът трябва да бъде правдив, защото е творец, който предава своите мисли и чувства на зрителя. Ако не е правдив, няма да му повярват. А продуцентът трябва да лъже под път и над път, иначе нито ще намери пари за филм, нито после ще спечели нещо. Е, знайте, Анастасия Павловна, че аз съм ви виждал преди година и половина. В „Сириус“, когато убиха Алина Вазнис. Седяхте в кабинета на службата за сигурност и пиехте кафе. Седяхте дълго. Надникнех ли в кабинета, всеки път вие държахте в ръцете си димяща чашка, от което си направих извода, че кафето в нея не е предишното, отдавна изстинало, а прясно. И в пепелника пред вас постоянно имаше запалена цигара. Така че, както виждате, тук няма никакво шарлатанство.

— Ами любимият ви образ на детектив? И той ли беше лъжа?

— А, не ме обиждайте! — реагира весело кинопродуцентът. — Чиста истина е, казвам ви го с ръка на сърцето. А сега да ви питам: поддържате ли отношения с началника на службата за сигурност на „Сириус“?

— Със Стасов ли? Да, разбира се. Защо?

— А познавате ли се с жена му?

— Познавам се.

— Близки ли сте?

— Всеволод Семьонович, не разбирам защо е този разпит? — напрегнато каза Настя.

Кинопродуцентът вече не ѝ харесваше. Съпругата на Стасов — Татяна — работеше като следовател и опитите да се намерят връзки с нея не обещаваха нищо приятно.

— Ами целта ми е пределно ясна! Искам да снимам хубави криминални филми. И искам Татяна Томилина да ми напише сценарий. Настя недоумяващо сви рамене:

— Ами помолете я. Не виждам какъв е проблемът.

— Не виждате значи! Лъжете, очарователна детективке. Татяна Григориевна, първо, е толкова заета служебно, че не намира време не

само за сценарий, но и за разговор с мен. Знаете ли как ме прати по дяволите? Елегантно, но съвсем конкретно. Не се съгласи дори да се видим, отрязва ме още по телефона. И второ, доколкото ми е известно, тя е бременна и всеки момент може да излезе в майчинство. Умолявам ви, Анастасия Павловна, ходатайствайте ми. Искам само тя да се съгласи да ме изслуша, а пък аз ще успея да я придумам да напише сценарий, докато е в отпуск. Искате ли още кафе?

Настя искаше. Освен това искаше да седи тук още много дълго.

— Подмазвате ли ми се?

— Че как, нали трябва някак да ви прикъткам! Хайде, моля ви се, Анастасия Павловна, не ми отказвайте. Прочел съм всички книги на Томилина, избрах от тях пет, които може разкошно да се екранизират. И останалите стават, но тези петте са голяма работа! Силни, солидно скроени, с ярки характери, но в различни жанрове. Може да се направи и трилъър, и психологическо криминале, и истински екшън. Та какво, да направя ли кафе?

— Направете.

Дороган изхвърча като куршум към кухнята, като продължаваше да си говори с Настя.

— Всеволод Семьонович, а защо не помолите Стасов? Нали се познавате с него?

— О, вие, както винаги, се насочихте правилно. Но чрез Стасов други вече са пробвали и резултатът е бил плачевен. Той няма никакво влияние върху жена си. Аз се опитах да действам пряко, разговарях лично с Татяна Григориевна, но както вече знаете, получих решителен отказ. Ала сега ситуацията е напрегната. Фактът, че не само аз искам да снимам филми по книгите на Томилина, говори, че кинаджиите са схванали колко ценни са те и вече си точат зъбките за тях. Направили са плахи опити за преговори, но Татяна е отказала, като се е мотивирала със служебна претовареност. Причината е уважителна, така че са я оставили на мира. Аз съм единственият, който знае, че съпругата на Стасов след три месеца ще роди, тоест в най-близко време ще напусне работа и ще си седи вкъщи. Ако не получа съгласието ѝ незабавно, утре върху нея ще се нахвърлят всички останали.

— И все пак не разбирам какво ви затруднява. Нека някой друг напише сценария, щом самата Таня не може.

— Да бе, друг ще го напише! Да не ти се ще ред да прочетеш, камо ли да снимаш по него.

— Защо?

— Защото персонажите на Томилина са постоянни и само тя може да помни със сигурност какво е писала в следващите си произведения. А външен сценарист ще я свърши такава, че може да снимам първия филм, но по-нататък кой знае какво ще стане. Заради драматургията така ще подреди героите и съдбите им, че вече няма да има с кого да се снимат следващи филми — изпотрепал е всички хора, които ми трябва, изпратил ги е да живеят постоянно в чужбина или ги е изпокарал помежду им. Можете да ми повярвате, случвало ми се е вече.

Дороган млъкна, вероятно съсредоточен върху приготвянето на кафето, а Настя стана, за да разкърши изтръпналия си от седенето в мекия фотьойл гръб. Когато се обърна, видя точно над фотьойла портрет на известна шведска актриса, нарисуван с маслени бои. Написаното с широк почерк на английски в долния ъгъл на платното гласеше, че това е подарък за продуцента, с когото актрисата толкова чудесно и леко е работила. „Я виж ти — позасмя се вътрешно Настя — какви звезди са се снимали във филмите му! Сигурно в своите кръгове човекът е доста известен. А аз, както обикновено, пак съм изостанала от живота и не съм чувала за него.“

Тя се разходи покрай стената, разглеждайки подредените по рафтовете книги. „Размисли за киноизкуството“ на Ръоне Клер, двутомник „История на киноизкуството“ от Жорж Садул, издания на чуждестранни сценарии... Изведнъж ѝ стана и топло, и уютно на душата — точно същите издания от шейсетте години изпълваха рафтовете в жилището, където бе преминало детството ѝ. За миг ѝ се дощя отново да стане малка, да се озове в онзи апартамент и от кухнята да излезе майка ѝ. И да не изпитва такава тъжна празнота. Всичко да бъде както някога, да не ги е имало трите зимни месеца на тази година и ужаса и отчаянието, които бе принудена да изживее. Да може отново да разговаря с Льошка както преди — с часове, по цели денонощия. Да не я плашат гостуванията у родителите ѝ.

Но от кухнята излезе Дороган и Настя трябваше да се върне в реалността.

— И все пак не разбирам — каза тя, сякаш нищо не бе се случило, моментално включвайки се в новата сцена — защо сценаристът да не може да напише нормален сценарий! Просто трябва да прочете всички книги и тогава няма да се получи бъркотия с персонажите.

— Е, вие сте идеалистка — поклати глава Всеволод Семьонович.
— Казах ви, че искам да снимам пет филма, нали?

— Така е — съгласи се тя и си наля кафе.

— А да съм споменал, че имам пари за пет филма? Казал ли съм такова нещо?

— Не сте.

— Виждате ли сега, петте филма са проект. С други думи мечта — прекрасна и далечна. Но за да се превърне тя в реалност, трябва да се намерят пари за първия филм, да се направи, да се продаде добре, да се получи печалба, да се докаже на инвеститорите, че пилотът е успешен... Знаете ли какво е пилот?

— Първото пробно изделие, предполагам.

— Именно. Та така, пилотът е успешен, проектът е жизнеспособен и може да се започва изпичането на втората палачинка. Аз нямам възможност да поръчам на човека пет сценария, разбирате ли? Мога да поръчам само един. Но за един сценарий той ще прочете само една книга. И ако започна да настоявам, преди да започне работа да прочете всичко, което е написала Томилина, той или ще ме сиктирдоса, или ще поиска за хонорар майка си и баща си. Защото четенето отнема време и усилия за запомняне и записване на подробности. Друг вариант е да го ангажирам за целия проект. А аз не мога да си позволя нито едното, нито второто, нито третото.

— За първото и второто съм съгласна, но не разбрах за третото. Защо да не можете да си позволите да осъществите целия проект с един сценарист?

— Да го осъществя мога, но да давам предварителни обещания — не. Филмирането си е производство, а не благотворителност, така че в работата върху филма трябва да участват хора, които ще го направят по най-добрия начин, а не такива, с които продуцентът е в близки отношения или на които някога нещо е обещал. Впрочем вече ви говорих за това. Може да не ми хареса как работи сценаристът — представете си, че се окаже недисциплиниран, не спазва сроковете, не

намира общ език с режисьора или с мен. В края на краищата и авторката може да не одобри това, което е направил от нейните книги. Мадам Томилина ще ни продаде правата за екранизацията на едно произведение, ние ще заснемем филма, ще го направим сполучливо, проектът ще се разгърне, а Татяна Григориевна ще каже, че сме обезобразили идеята ѝ и тя не иска да осакатяваме и останалите ѝ рожби. Това е то, Анастасия Павловна — тогава никога няма да получим правата за екранизацията на останалите четири книги! А не мога да купя правата на Томилина наведнъж — нямам пари за това. Не мога да сменя и сценариста, подписал съм с него договор за пет филма и в случай на отказ трябва да платя неустойка, за която също нямам пари. И какъв ще бъде резултатът? Моите разбити мечти. Четирите прекрасни книги, по които няма да бъдат снимани прекрасни филми. Ето затова ми трябва Томилина. Самата тя, лично. Умолявам ви! Искате ли да падна на колене пред вас?

— Ще опитам — неочаквано каза Настя, макар че само преди половин минута не бе имала намерение да му дава каквито и да било обещания. — Но и вие, на свой ред, трябва да ми помогнете.

— Каквото пожелаете, мила моя! Обожавам ви! Казвайте — с какво мога да ви бъда полезен?

— Трябва да се обадите на Уланов и да му предложите да покани за предаването си Татяна.

— Господи, не предполагам, че имате проблеми с това! — плесна с ръце продуцентът. — Та вие разследвате убийството на служителите от програмата, в постоянен контакт сте с Уланов, нима мислите, че ще ви откаже?

— Естествено, че няма да ми откаже, къде ще ходи! Но аз не искам инициативата да излиза от мен. За него Татяна Томилина трябва да бъде само автор на популярни криминални романи, но не и моя приятелка, а най-малкото — следовател. Разбрахте ли ме, Всеволод Семьонович?

Дороган отмести чашката по-далеч и скръсти ръце на гърдите си. Но не можа да се удържи в тази монументална поза повече от десет секунди — отново почна да се движи и да жестикулира.

— Може ли да кажа на Уланов, че съществува проект за създаване на пет филма по книгите на Томилина? Нали трябва да го заинтригувам, да му обясня защо точно тя представлява интерес за

програмата. Би било добре да му кажа, че е следовател и същевременно известна писателка.

— В никакъв случай! — прекъсна го Настя. — Изобщо няма да произнасяте думата следовател. Между другото да знаете, че фамилното име на Таня е друго, Томилина е само псевдоним.

— Какво говорите? — учудено възкликна Дороган. — Наистина ли е псевдоним? Не съм и подозирал.

— Не е нужно да казвате на Уланов и това. Трябва да става дума само за писателката, за авторката на двайсетина бестселъра, по които вие смятате да снимате няколко филма.

— Ами ако не се интересува?

— Обещайте му пари.

— Под каква форма, извинете?

— Пряка. Кажете му, че сте крайно заинтересован от предварителна реклама на проекта и сте готов да се отнесете към поканата на Томилина в предаването именно като към реклама. Те там всичките са големи момчета и момичета, разбират тези неща от половин дума. Само че не свързвайте Уланов с Таня пряко, бъдете им посредник.

— Добре, щом обещавате да я придумате...

— Засега обещавам само да поговоря с нея. Нищо повече. Но вие ще трябва да изпълните молбата ми. Защото ако аз не поговоря с нея, няма да имате никакъв шанс.

— Ето на — изведнъж се развесели Дороган, — сега пък вие ме шантажирате. Как можах да се отпусна така? Я гледай ти, само за пет минути се поразсеях, разбъбрих се с дама от милицията и моля — вече ме стиснаха за гърлото!

— Ами нали съм от милицията! — усмихна се Настя.

— Всички там ли сте такива?

— До един. Аз дори съм цвете в сравнение с някои колеги, които здравичко пипат. Мога ли да смятам, че се спогодихме?

— Можете — въздъхна продуцентът. — Само че вие се постарайте там с Татяна Григориевна, нали?

— Ще се постарая.

Когато излезе от къщата на Дороган, Настя отиде до автобусната спирка, но се качи на автобус не към гарата, а в обратната посока, към станцията, в която трябваше да се провежда конференцията. Нямаше точна представа защо отива там, просто изпитваше остро чувство на вина пред мъжа си.

Лесно намери закътаната в гората сграда — от всички пътища само онзи, който водеше към нея, беше грижливо асфалтиран. Настя си спомни, че по соцвремето това беше „спецобект“, карта за почивка в него можеха да получат само хора, приближени до Първия. Затова и пътят беше хубав, и оградата висока, и имаше будка за охрана. Като погледна служебното й удостоверение, широкоплещестото момче със синя униформа с кимване разреши на Настя да влезе в територията.

Тя бавно вървеше по брезовата алея към красивото шестетажно здание с огледални прозорци, в които се отразяваше синкавосивото пролетно небе. Когато стигна до сградата, Настя избра скамейка, от която добре да се вижда входът, настани се удобно и извади цигарите. Покрай нея току минаваха солидни дами и господа с разкопчани къси кожухчета или украсени с кожа якета. Настя улавяше откъслечни фрази, произнасяни на различни езици, и се чудеше как не им е топло с тези дебели дрехи — московчаните отдавна вече ходеха с шлифери, а тези умни математици сякаш бяха дошли на Северния полюс. Нима в чужбина все още вярват в измислиците, че в Русия белите мечки се разхождат по улиците?

От зданието изскочи младо момиче с минипола и изопнат по нея пуловер. Докато тичаше покрай Настя, то внезапно се спря.

— Ау, Анастасия Павловна!

Настя вдигна очи и позна Галочка, деловодителката в лабораторията, която Чистяков ръководеше.

— Здравейте, Галя!

— Алексей Михайлович ли чакате?

— Да, тук ли е?

— Сега ще му кажа. В хола е, с професор Звекич. Ей сега ще му съобщя! Един момент...

Галочка се шмугна обратно в зданието, подтичвайки леко и бързо със стройните си крачета с обувки на висок дебел ток. За миг Настя дори й завидя. Самата тя не би могла да тича така дори с удобни

маратонки, а пък на толкова високи токове ходеше само в случай на крайна необходимост, и то много бавно.

На стълбищната площадка се показва Чистяков, след него излязоха представителен побелял мъж и елегантна дама с очила. Настя, кой знае защо, се уплаши. Каква глупачка е, защо се довлече тук? Какво може да каже на Льоша? Че се чувства виновна, че го обича, че всички негови подозрения са били напълно неоснователни? Такива разговори са подходящи за вкъщи, а не за официално място, където всички са заети. Пък и как изглежда тя днес... Льошка е със скъп костюм, сериозен, солиден, все пак е академик, автор на десетки научни трудове, председател на организационния комитет за конференцията. А жена му е с дънки, евтино яке и маратонки, дори не е гримирана. Съпругата на професора!

Алексей каза нещо на спътниците си, те закимаха и разцъфнаха в усмивки. Той бавно слезе от високата площадка и тръгна към Настя.

— Какво се е случило? — попита я, когато приближи.

— Ами аз... — Тя изведнъж се смути. Почувства се страшно неудобно и се наруга наум. Е, какво да му каже сега? Намерила време да си изяснява семейните отношения! Дотърчала е на другия край на света, за да се обясни в любов на собствения си мъж. Сълзлива мелодрама. — Бях дошла по мои работи тук наблизо, та реших да намина. Извинявай, не исках да те откъсвам от гостите, просто седях на скамейката и ако твоята Галочка не беше ме видяла, след няколко минути щях да си отида.

— Питам те: какво се е случило? — вече по-строго повтори Чистяков.

Настя го погледна в очите, но не съзря в тях ласкавата топлина и меката присмехулност, които бе виждала двайсет години. Това не беше домашният разсеян Льошка — грижлив, внимателен, който всичко разбира и ѝ прощава, който ѝ готви и сам си пере ризите. Пред нея стоеше чужд човек, чиято рижава коса вече побеляваше. Едър, снажен, със строг тъмносив костюм от скъп английски магазин, с чуждо лице и студени очи. Не, за нищо на света няма да му каже това, което си беше намислила. Сега не му е до нея, той е зает, а тя му досажда с глупостите си. Та нали още снощи, когато Настя се опитваше да снесе напрежението помежду им, той каза: „Ще си поговорим след седмица.“

— Честна дума, нищо не се е случило. Наистина дойдох по работа, разпитвах свидетел. До следващата мотриса има почти час и половина, затова просто реших да убия времето, като се разходя до станцията и видях къде заседават. Извинявай, слънчице, наистина не исках да те безпокоя. Тръгвам си вече.

Тя стана, но Алексей я стисна за рамото със силните си пръсти.

— Галочка заяви на всеослушание, че е дошла жена ми. Сега ще трябва да те представя на гостите.

— Льош, недей...

— Етикецията го изисква. Да вървим.

— Льошенка, но аз съм в такъв вид... Неудобно ми е.

— Ще потърпиш. Трябваше да помислиш за това, когато си тръгнала насам. А сега няма място за отстъпление. Те ни гледат и очакват да ги запозная със съпругата си. Нямам право да бъда неучтив и да нарушавам правилата за приличие. Тръгвай! И ако обичаш, не гледай виновно, изобщо не е нужно гостите да знаят за личните ни проблеми.

— Но на нас наистина не всичко ни е наред — бързо отговори Настя. — Именно затова дойдох. Аз...

— Ще имаме възможност да обсъдим това, когато се прибера. Сега няма да спорим. — Той я хвана за ръка и бързо я поведе към входа. — Позволете да ви представя съпругата си — заговори на английски, когато с Настя спряха пред побелелия мъж и дамата с очилата. — Казва се Анастасия, офицер от полицията е, детектив. Анастасия, запознай се, това са професор Розана Париняни и професор Милан Звекич.

Учените приветливо се усмигнаха и стиснаха ръката на Настя. Тя едва изчака да изтекат протоколните пет минути светски разговор и учтиво се сбогува, като обясни, че трябва да хване мотрисата.

— Нима сте без кола? — учуди се Розана.

— Не мога да шофирам — излъга Настя. — Нямам книжка.

Как да ѝ обясни, че далеч не всеки служител на милицията може да си позволи собствен автомобил. Че в тяхното семейство имат кола, но тя е на Льошка и той си я кара, а Настя не може да понася шофирането и сяда на волана само в краен случай, когато няма друг изход.

— На Запад всички офицери от полицията пътуват с коли. Човек не може да работи там, ако не умее да шофира. Нима в Русия не съществува такова правило?

— Не е задължително.

— Странно! — недоумяващо проточи Розана. — С вашите разстояния... Сега разбирам защо нашата преса пише, че руската полиция не се справя с престъпността. И нищо чудно, щом у вас изискванията към полицаите са толкова ниски.

Настя още веднъж мило се усмихна и бързо тръгна към портала, като се мъчеше да потисне кипналото в душата ѝ раздражение. Тази изтупана професорка от богатата страна — какво може да знае тя за руската полиция? Какво изобщо разбира от нашия живот?

6.

Казват, че при всички болести идва кризисен момент, след който човекът или започва да оздравява, или се движи в противоположната посока. Май с мен се случи точно това.

Днес го видях съвсем отблизо. Толкова отблизо, че усещах дъха му в лицето си. Кого срещнах ли? Ами този наемник, кого друг! Килъра, когото е наела моята благоверна. Види се, омръзнало ѝ е да чака той да намери удобен момент да ме пречука и е решила да ускори събитията. Днес е събота и още от сутринта тя подхвана кавгата за юбилея на семейство Любарски.

— Надявам се все пак да си променил решението си и да ги навестиш — заяви Вика, докато закусвахме.

— Нищо подобно — възразих ѝ весело. — Върви сама, щом искаш.

— Саша, стегни се. Шегата си е шегата, но ти се държиш отворително. Любарски са наши приятели и днес към пет часа отиваме у тях.

— Ти отиваш, а аз оставам вкъщи. Стига, Вика, достатъчно сме обсъждали този въпрос. Разговаряш с мен като с неразумно дете. Ако майчинският ти инстинкт е толкова силен, вземи си детенце от сиропиталище, а мен ме остави на мира.

Това беше жестоко от моя страна. Вика не е виновна, че и досега нямаме деца, аз бях, който винаги казваше, че трябва да почакаме, че още нямаме подходящите условия. Наистина нямахме условия, не бе безопасно да живееш с дете в една къща с луда старица. После, когато се преместихме, ни се струваше, че можем още година-две да си откънем от постоянното тичане за насъщния и от вечното безпаричие. Да поживеем за себе си. И, разбира се, инициаторът на тези планове бях аз. И ето на, напланирахме се. От друга страна, ако Вика беше забременяла, нямаше и дума да става за аборт. Ала ние винаги толкова грижливо се пазехме... Но затова пък сега тя е свободна и бездетна и може пламенно да се отдаде на любовта си със своя провинциален

Ромео, без да се притеснява, че детето е само вкъщи или трябва да го вземе от детската градина. Така че всяко зло — за добро.

В угълчетата на очите ѝ бликнаха сълзи, но Вика се сдържа, само по-плътено сви устни.

— Не разбирам какво става с теб, Саша — каза тя след малко. — Понякога ми се струва, че си полудял. Станал си съвършено друг човек.

— Не говори глупости! — срязах я аз.

Не ми се искаше да се карам с Вика от рано, затова смених темата на разговора с нещо съвършено безобидно. А после заявих, че смятам да прекарам целия ден вкъщи и да свърша някоя и друга домакинска работа.

— Ти можеш да отидеш до магазина — разреших ѝ милостиво, — а аз ще пусна пералнята и ще започна да почиствам с прахосмукачката. Струва ми се, че цял месец не сме чистили. Потънали сме в мръсотия. Отдавна е време да се лъсне фаянсът, както и ваната и тоалетната. Между другото, ако ще ходиш на пианската сбирка у Любарски, съветвам те да се отбиеш при фризьора, белите ти косми личат, време е да се боядисаш. Между другото си оправи и маникюра.

Разбира се, кривях си душата. Просто не ми се излизаше от къщи. Но нали не можех да кажа това на Вика...

Тя отиде да пазарува, като затръшна вратата. Впрочем след моето сутрешно грубиянство напълно си го заслужих. Домакинската работа ми стигна за половин ден и аз я върших с неочакван за мен ентузиазъм. Вика се прибра към три и половина и веднага забелязах, че все пак е посетила салона за красота. Ноктите на ръцете ѝ блестяха, прясно лакирани, а косата ѝ бе станала мъничко по-тъмна, отколкото беше сутринта. Тя не каза нито дума, не зададе нито един въпрос, мълчаливо нареди продуктите в хладилника и отиде в спалнята да се преоблича. През това време в кухнята аз лъсках мивката и печката с някакъв вносен, широко рекламиран прах.

След известно време Вика надникна при мен. Беше напълно облечена, гримирана, с идеална прическа.

— Аз тръгвам — съобщи ми спокойно. — Вкъщи ли ще си бъдеш или смяташ да излизаш?

— Няма да излизам — отговорих, без да откъсвам очи от блестящата повърхност на мивката, сякаш очаквах да се изпише върху нея с огнени букви някаква непреходна мъдрост. — Ще си бъда вкъщи.

Токчетата ѝ изтропаха до входната врата, бравата щракна. Последваха звънливи стъпки по теракотения под на стълбищната площадка до асансьора. Край, тя тръгна. Мога свободно да въздъхна и да се заема с нещо приятно.

Обаче колко лесно отстъпи! Няколко фрази сутринта — и толкоз. Честно да си призная, очаквах истерия, крясъци, сълзи, молби, заплахи — всичко, само не толкова лесно и мълчаливо отстъпление. Ала каквото и да си приказваме, жена ми е умна. И ме познава като петте си пръста. По-точно — не ме познава, а ме усеща. Не може да знае какво си мисля сега, защото дори и не предполага, че съм наясно за наемния убиец. Но усеща, хитрушата, усеща безпогрешно къде може да понатисне и къде няма смисъл да упорства. Изтънчена натура! Дяволите да я вземат с нейния селски донжуан... Господи, колко съм я обичал!

Още щом Вика тръгна, аз на бърза ръка приключих с домакинстването и легнах на дивана с книгата в ръце. И не забелязах как съм задрямал. Събудих се, погледнах часовника и видях, че е вече осем вечерта. Главата ми беше замътена и ми тежеше, та си спомних, че като малък мама често ми повтаряше: не бива да се спи по залез-слънце, вредно е. Май е била права. С усилие се освободих от замайването и се потътрих към излъсканата до стерилност кухня, за да си направя кафе. Минавайки покрай телевизора, лениво натиснах с пръст копчето с надеждата, че силните звуци ще ми помогнат по-бързо да се събудя.

— ... убийството на депутатката в Държавната дума Юлия Готовчиц — забърбори гласът на говорителя от някаква информационна програма. — Ръководството на столичната милиция за пореден път дава обещания в най-кратки срокове да разкрие престъплението. Репортаж на нашия специален кореспондент от Главното управление на вътрешните работи на Москва.

Надникнах в хола, хванал с едната ръка пакета с кафе на зърна, а с фугата — кафемелачката. На екрана святкаха генералските пагони на някакво милиционерско началство.

— Веднага след установяването на престъплението създадохме бригада, в която влязоха служители и на нашето управление, и на териториалните органи на вътрешните работи — съобщи генералът. — Действаме едновременно по няколко версии. Депутатката Готовчиц дълги години се е занимавала с журналистика, писала е остри разобличителни материали и едно от предположенията е, че по някакъв начин убийството е свързано с нейната журналистическа дейност.

— Работи ли се по версия Готовчиц да е била убита във връзка с дейността ѝ на депутат? — зададе въпрос кореспондентът.

— Разбира се. Работи се по всички направления.

— Мина цяла седмица от убийството, през това време вероятно служителите ви са напреднали много. Кажете: има ли някаква версия, която е опровергана напълно? Можете ли да съобщите какви обстоятелства със сигурност не са били причина за убийството?

— Със сигурност може да каже нещо единствено Господ Бог — раздразнено отговори милиционерският шеф, — а аз съм само генерал. Когато хванем престъпника, тогава ще научите какво знаем със сигурност.

На екрана отново се появи говорителят и аз се върнах в кухнята. Защо ли да не поканя в програмата някого от милицията и да го поразпитам за убийството на депутатката? Материята е скандална. Ако днес намеря такъв човек и се уговорим предварително кога ще ми гостува, два-три дни преди това ще пусна анонса, може да дръпна голям рекламен блок. Ах, защо не беше жив Витя Андреев, той решаваше такива проблеми за нула време, а аз дори не знам накъде да се насоча и на кого да звъня. Дали на онази жена, как се казваше, Каменская ли? Май и телефона ѝ нямам. Добре де, ще измисля нещо. В края на краищата може да мина и без този материал, и без това дните на програмата са преброени. Пък и моите. Да става каквото ще!

Кафето кипваше, когато телефонът звънна. Най-малко очаквах да ми се обади Дороган, но ето на... Бях сигурен, че след онова позорно предаване на живо ще бяга от мен като от чума.

— Александър Юриевич, имам към вас делово предложение — каза той с мощния си бас. — Каня се да снимам цикъл филми по книгите на известната писателка Татяна Томилина. Чували сте за нея, нали?

— Чувал съм — отговорих кратко.

— Но не сте чели книгите ѝ, така ли?

— Не, не съм любител на подобна литература.

— Много хубави са, смея да ви уверя. Та значи, каня се да се заема с екранизацията на няколко нейни произведения и искам да ви предложа да я поканите в предаването.

— Защо? — попитах аз, преструвайки се на пълен идиот.

— Как защо? Трябва ми реклама. Аз съм нормален човек, Александър Юриевич, и съм готов да оценя поканата на Томилина в предаването ви на живо именно като реклама. Разбирате ли ме?

Естествено, какво има да се разбира тук? Ясно е като бял ден. Дороган плаща кеш, и то не на канала, който купува нашата програма, а на служителите на „Лице без грим“. Парите влизат в нашия собствен, индивидуален, пламенно обичан и близък до тялото ни джоб. Като знам колко прелестно е сегашното ми положение, с чиста съвест мога да давам всякакви обещания и да градя всякакви планове. Всичко това не ме заплашва с каквото и да било, защото може и до утре да не доживея. По-рано ми беше трудно да отказвам на хората, страхувах се да не разваля отношенията си с тях, все си мислех: Ето, днес ще кажа не, а утре как ще разговарям с този човек? Та нали ще ми се обиди. А сега, когато за мен не съществува утре, ми е лесно да отказвам, фасулска работа. Но, от друга страна, някак загубих това желание. Добре де, ще обещаю, ще се съглася, нали и без това няма да го направя, така че може да не си изострям излишно отношенията. Не отидох у Любарски, защото не исках. Нахално наругах още неколцина познати, с които по-рано бях поддържал връзка по инерция, все заради онзи прословут страх пред утрешния ден. Тези хора отдавна не ми се нравеха, дразнеха ме и аз с удоволствие не общувах с тях, но се налагаше да ги търпя. Сега, слава богу, това вече не е нужно.

С една дума — съгласих се с предложението на Дороган. Томилина ли? Добре, Томилина да бъде — има ли значение! С подбора на гостите се занимаваха Оксана и Витя, моята работа беше да проведа разговора с тях на нужното ниво. Аз не умея да търся хора за програмата, когото намерят помощник-режисьорите, него изтъпанвам в предаването. Ала щом човекът сам ми предлага, защо пък не? Дороган обеща, че ще уговори нещата с Томилина и ще ми се обади отново след ден-два. След което си казахме дочуване.

Изпих си кафето, изгледах на видеото поредния филм за американската наемница Никита и вече се канех да си пусна друга касета, без толкова много екшън, когато ми звънна Вика.

— Би ли дошъл да ме вземеш? — попита тя, сякаш нищо не се е случило. — Вече е късно, страх ме е да се прибирам сама. Нали знаеш какъв е тоя комплекс!

Наистина семейство Любарски живееха в най-отдалечената част на голям жилищен комплекс. Там беше тъмно и неприятно, вечно се случваше нещо. А до метрото имаше двацетина минути ходене пеша. Вика не беше кой знае колко плашлива, затова си помислих, че по този простичък начин иска да ме замъкне у Любарски. Уж че съм бил наистина ужасно зает, но щом съм се освободил — начаса съм дотичал на празника на приятелите си. Да, ама не — ще има да взема.

— Добре, ще дойда, но няма да се качвам. След час ме чакай на входа.

Тя се съгласи неочаквано стоворчиво и повтори:

— След час — долу.

Не ми се излизаше, но каквото и да бе днешното ми отношение към Вика, все пак съм мъж. Не мога да откажа, след като съпругата ми ме моли късно вечер да я докарам вкъщи с колата. Преоблякох се бавно, слязох долу, изкарах автомобила от имитиращата гараж метална клетка и потеглих към Любарски.

Някъде по средата на пътя го забелязах. По-точно, отначало зърнах колата — тъмнозелен форд ескорт, спретнат, малък, маневрен. Той сякаш се бе залепил за мен, дори не ме изпревари, макар че карах бавно. „Ето, това е, започва се!“ — помислих си някак абстрахирано и дори равнодушно. Но горе-долу на километър от жилищния комплекс, към който пътувах, фордът изчезна. Реших, че този път съм сгрешил, не е преследвал мен, просто си е карал по пътя. Дори изпитах нещо като съжаление: вече можех да си почивам на онзи свят, а така ще продължавам да се тормозя, очаквайки всяка секунда смъртта.

Когато до блока на Любарски оставаше съвсем малко, изникна неочаквано препятствие. Пътят, по който можех да стигна точно пред входа, се оказа затворен поради ремонт. Паркирах и започнах да се вирам в тъмното за пътечка, по която бих могъл да заобиколя купчините пръст, без да затына в кал до коляно или да падна в ров.

Естествено — не беше осветено, крайните квартали винаги са се славили с това.

За да избегна опасното място, се принудих да направя голяма обиколка около блока. Но защо Вика не ме предупреди, че пътят е затворен? Впрочем това нямаше да промени нищо, пак трябваше да я посрещна и пак да оставя колата пред този огромен ров.

Бодро крачех между блоковете, когато изведнъж долових нечии стъпки зад гърба си. Леки и бързи, почти безшумни. Но въпреки това ги чух. Обърнах се. Стъпките утихнаха. Дали ми се бе сторило? Но щом продължих, стъпките се възобновиха. С бързо темпо — човекът явно искаше да ме настигне. Отчаяно се огледах във всички посоки с надеждата да зърна хора, какви да е, дори компания от пияни юнаци, към които бих могъл да се присъединя. Но наоколо нямаше жива душа. Ах, по дяволите! В такава кал и тъмница дори хулиганите не искат да излизат.

Ускорих крачка, свърнах зад ъгъла на най-близкия блок и се притиснах до стената. Дори да не е убиец, а случаен минувач, по-добре да ме подмине. Но не ме подмина. Спря се и той и зачака да излезе от укритието си. Стоях неподвижно, като вкаменен, и в този момент изведнъж разбрах, че не искам да умирам. Само няколко минути преди това бях гледал на своята скорошна и неминуема смърт напълно равнодушно, решил веднъж завинаги, че щом Вика иска — така да бъде! Не съм борбен тип, на никого нищо не съм доказвал, никога не съм се домогвал до каквото и да било в ущърб на други, не съм отстоявал мнението си. И известието за убиеца, нает от жена ми, приех с горчивина и обида, но нито за секунда не ми мина през ума да се опитам да променя хода на събитията. От наемник не се бяга — той е по-хитър, по-силен и по-опитен. Така си мислех само преди няколко минути... А сега се стараех да не дишам и си повтарях единствено, че не искам да умирам. Не искам и това е! Страх ме е, живее ми се. Все едно как, все едно къде и с кого, било то и в нищета и болест — но да живея!

Почувствах как той се приближава. Не чух, а именно почувствах. Движеше се много предпазливо, стъпка по стъпка съкращаваше разстоянието помежду ни, без никакъв шум, сякаш крачеше не по калната пръст, а по пролетния въздух. Но въпреки това го почувствах. И със сигурност знаех, че убиецът се намира на половин метър от мен.

Точно половин метър имаше от мястото, където бях застанал, до ъгъла на блока, и именно това разстояние ни делеше. Струваше ми се дори, че виждам крайчеца на дрехата му.

И изведнъж хукнах. Нервите ми не издържаха, безумното желание за живот ме подхвана и като се откъснах с мощно усилие от стената, до която се бях притискал, си плюх на петите. След мен се разнесоха меки „мляскащи“ звуци, три поред. Убиецът стреляше с пистолет със заглушител. Двата изстрела бяха съвсем тихи, третият — малко по-силен. Явно заглушителят беше самоделен и бързо се изхабяваше още след първата употреба. Но беше тъмно, а аз се носех по-бързо от вятъра. Не ме улучи.

Не разбирах в каква посока се движа, краката ме водеха сами. И едва когато се озовах на тротоар, схванах, че съм изминал по диагонал цялото каре от блокове и съм излязъл на противоположната страна. Сърцето ми блъскаше в гърлото, беше ми трудно да дишам, нозете ми се подгъваха и се принудих да се подпра на някакво дърво, за да не падна. Почти едновременно от лявата ми страна се чу шум на двигател. Зеленият форд ескорт профуча като куршум край мен и изчезна. Чак сега разбирах какво е станало. Убиецът е знаел, че пътят към блока е затворен, затова след като се е убедил, че наистина идвам насам, се е отклонил и е паркирал колата си от другата страна, за да не я видя, когато спра. Вика ме е подмамила и му се е обадила. Ясно защо не ми каза, че е невъзможно да се стигне с кола до блока. Защото непременно щях да ѝ предложа да се срещнем точно при мястото, където пътят е затворен. И да я помоля някой да я придружи, за да не оставям автомобила в тази тъмница, където като нищо можеха да го откраднат. Тя нямаше да има какво да възрази. А е искала непременно да мина пеша по тъмните безлюдни пространства между блоковете.

Интересно — дали ме чака пред входа? По-скоро — не. Та тя е сигурна, че тук най-сетне ще ме ликвидират, и си седи на топло в компанията на Любарски и техните приятели. Пие вино, за да се отпусне, може би дори танцува... Сигурно е казала на всички, че току-що съм се освободил и всеки миг ще отида. И ме чака пред очите им като една вярна съпруга. Правилно, трябва да е сред тях. Ако е застанала сама пред входа, как после ще доказва алибито си? Ще поседи още някое време, ще пие шампанско, ще похапва салатки, а към дванайсет часа ще въздъхне, че най-вероятно няма да дойда и е време

да си ходи. Всички ще си тръгнат заедно и когато стигнат до рова, Вика ще види нашата кола. Ще се разтичат да ме търсят и според замисъла на автора на пиесата — ще открият моя изстиващ труп. Завеса. Аплодисменти. Край на спектакъла. Авторът може да си прибере палтото от гардероба и да си отиде вкъщи. В конкретния случай — да се направи на безутешна вдовица и да падне в обятията на селския любител на бира.

Дишането ми малко по малко се възстанови, краката вече ме държаха уверено. Разкърших рамене и погледнах часовника си — виж ти, почти не съм закъснял! От момента, когато Вика се обади вкъщи, бяха минали само час и десет минути. Е, и сега какво? Тя със сигурност не ме чака пред блока, а у Любарски аз няма да се кача. Добре де, ще отида до входа, ще я почакам половин час, а после ще видим.

И отново сгреших. Вика стоеше на уговореното място. Да се чудиш как постоянно се оказва по-хитра, отколкото съм предполагал. Защо стои тук? Впрочем възможно е с килъра да са се разбрали за някакъв знак, чрез който той да ѝ съобщи какво става. Докато аз съм се подпирал на дървото и съм се съвземал от преживения стрес, той е успял да ѝ предаде, че пак нищо не е станало, и тя бързичко е изприпкала долу.

— Извинявай, забравих да те предупредя, че пътят е в ремонт — каза Вика с олимпийско спокойствие.

По дяволите, дори започнах да я уважавам за страхотното ѝ самообладание! Нито следа от вълнение, нито капка нервност, ни най-малко недоволство, задето съм още жив.

Мълчаливо хванах жена си под ръка и я поведох през разкопаната пътека към колата. Искам да живея. Не искам да умра. И знам какво трябва да направя.

Взех решение.

Татяна Образцова, другояче казано — Татяна Томилина, посрещна предложението на Настя на нож. След като изгледа записаните на видеокасети предавания от „Лице без грим“, тя се ужаси.

— Ти какво, искаш той и с мен ли да направи същото? За нищо на света! Хич не ме моли. Първите предавания са добри, но последните, които ми показва, са направо смъртоносни!

— Танечка, мила, та в това е целият смисъл — примоли се Настя. — Лъошка популярно ми обясни, че промяната на облика на програмата може да е свързана с промяната на търговската ѝ политика. Сега те правят скандални и ярки предавания и живеят за сметка на рекламните блокове. А от какво са живеели по-рано, когато никого не хапеха, а само галеха по главицата? Ето това искам да разбера.

— И смяташ, че с една-единствена среща с водещия ще узная всичко, което те интересува? — позасмя се Татяна. — Скъпа моя, много ме надценяваш. А и в службата няма да се зарадват, ако се появя на екрана в качеството на литературна звезда. И без това там вече ме гледат накриво. След всяко, дори най-незначителното споменаване на името ми в пресата, колегите ми по цели седмици говорят само за това.

— Таня, за какво ти е тази работа? И без това съвсем скоро ще излезеш в майчинство, после три години ще си гледаш детето...

— Откъде ти хрумна? — прекъсна я Татяна. — И през ум не ми минава. Детето ще гледа Ира.

— Е, дори и така да е, додето отново започнеш работа, всички вече ще са забравили за предаването. Между другото един човек настоятелно ме помоли да поговоря с теб за сценарий.

— Кой те помоли?

— Всеволод Семьонович Дороган. Той ти се е обаждал веднъж, спомняш ли си?

— Спомням си. Много настъпателен тип с гръмовен глас. Нали вече всичко му казах, ама не, сега предприема обходни маневри.

— Танечка, не се ядосвай, моля ти се, има смисъл в предложението му. Ако се наемеш да напишеш сценария, поне има гаранция, че книгата ти няма да бъде погубена. С какво смяташ да се занимаваш до раждането? Нали ще откачиш от скука, докато седиш вкъщи!

— Не се тревожи за това — усмихна се Татяна.

Настя за пръв път ѝ гостуваше в този апартамент. За последен път я бе видяла през януари, когато Стасов, жена му и зълвата Ирочка още живееха в миниатюрна боксониера в Черьомушки. По онова време новото голямо жилище вече беше купено, но далновидната къщовница

Ирочка категорично забрани да се местят, докато там не бъде направен основен ремонт. Намереният от нея дизайнер разработи наистина хубав, добре обмислен проект и от обикновена тристайна кутийка се бе получило пространство, в което имаше удобен личен кът за всеки, дори за бъдещото бебе.

Тогава, през януари, Татяна страдаше от токсикоза, имаше болнав вид, беше мълчалива и почти нищо не ядеше. Сега изглеждаше малко по-добре, ала нови мъки бяха дошли на мястото на токсикозата: никакви дрехи не й ставаха.

— Аз и без това, Настя, много трудно си намирам какво да облека — оплакваше се тя. — За моя петдесет и четвърти номер, не знам защо, шият някакви ужасни дрипи, с които ми е неприятно дори да мия чиниите, камо ли да ходя на работа. А сега още повече надебелях. Направо ми иде да тръгна гола. Ето, врънкаш ме за телевизията, а аз нямам дори какво да сложа. Прекрасно ще изглежда на екрана известната писателка по трикотажна фланелка от магазин „Богатир“, как не! Да се пръснеш от смях. Настюша, зарежи тази идея.

— Ако въпросът е само в дрехите, може да се направи нещо — побърза да каже Настя, усетила, че Татяна се поддава. Когато след категоричното не започнат обяснения, това вече е прогрес. Срещу всеки аргумент може да се намери контрааргумент. Безсмислено е да се спори само когато няма срещу какво. — Жената на брат ми ще те облече като кукла, не се съмнявай. Ти само се съгласи, ние ще направим всичко останало.

— Не искам — продължаваше да упорства Татяна.

Настя реши да поспре за малко и да смени темата. Поговориха си за Стасов и за дъщеря му от първия брак, десетгодишната Лиля; за Ирочка, която цели четири месеца след като се бяха преместили от Петербург така и не бе завъртяла никаква любов, защото се бе заела с ръководството на ремонта на новия апартамент. Татяна много се притесняваше заради зълва си, защото смяташе себе си единствено виновна, задето младата жена още не бе уредила живота си нито в професионален, нито в личен план.

— Ира смята, че може и занапред да играе ролята на наша домашна помощница и икономка. Мисли си, че целият живот тепърва ѝ предстои, че има време за всичко. А то това живот ли е — кухнята и

магазините! Като робиня. В Питер поне имаше приятелки, а тук — нищо — потиснато говореше Татяна.

— Слушай — внезапно се оживи Настя, — сетих се за един разкошен мъж за Ирка.

— Кой е той? — без въодушевление попита следователката.

Стасов ѝ беше трети съпруг и всичките трима навремето си ги бе намерила съвсем самостоятелно, а към замаскираното като случайно запознанство сватовство се отнасяше скептично и неодобрително.

— Моят колега Миша Доценко. Чудесно момче, умно, с прекрасен характер, а и външността му напълно отговаря на характера. Освен това много си пада по стройни дългокраки брюнетки.

— Пада си, а? — имитира я Татяна. — Да не е някой женкар?

— Не е женкар, а нормален млад мъж, с развито чувство за красивото. Умее и да ухажва красиво. Сериозно, Таня, могат да станат чудесна двойка. Как не съм се сетила досега! Отдавна трябваше да ги запознаем.

Но Татяна не криеше скептичното си отношение.

— Защо тогава още не е женен, щом е цял извор на прекрасни качества? Сигурно е пълен и със скрити пороци. Анастасия, престани да ми уреждаш световна слава, а на Ирка — съпрузи. От организираните специално неща никога нищо свястно не излиза. Практиката го показва. Значи така, скъпа: няма да пиша сценарий, няма да участвам в „Лице без грим“ и няма да запознавам Ира с твоя колега! Имаш ли други въпроси?

— Имам! — радостно отговори Настя. — Какво твориш в момента?

— Това има ли отношение към обсъжданата тема?

— Ни най-малко, просто ми е интересно. С другата тема приключихме.

— Тогава да вървим да вечеряме. Ирка май се канеше да прави пирожки със зеле. Ако съдя по ароматите откъм кухнята, изпълнила е закана си.

Настя неохотно се надигна от дивана, на който седеше с подвити под себе си крака, свита на кълбо. Тя много харесваше Татяна, отдавна бяха приятели с мъжа ѝ Стасов, а хубавичката, весела и къщовна Ирочка ѝ беше искрено симпатична, но въпреки това този разговор не бе лесен за нея. Дори не ѝ се идваше тук. И то не защото семейството

на Стасов не ѝ допадеше, просто всяко общуване ѝ причиняваше непоносима болка — като мазол на крака при ходене. И ако бе издържала стоически този час и половина тих разговор с Татяна, то перспективата да слуша звънливото гласче и непрестанното бърборене на Ирочка я хвърляше в ужас. А скоро щеше да се прибере и Стасов. Боже мой, какво ѝ става, защо още не може да се съвземе, защо постоянно иска да се свре в черупката си като охлюв и да не вижда и чува никого?

Най-лошите ѝ опасения се оправдаха. Ирочка чуруликаше неспирно, но не „в пространството“, както умеят някои хора, а настоятелно изисквайки ответни реплики, така че Настя все не можеше да се изключи от разговора. Скоро се появи и Стасов — огромен, широкоплещест и зеленоок, и Настя съвсем се вкисна. Компания от четирима души — за нея това вече бе прекалено. Но неочаквано Ирочка каза нещо, което я накара да се поободри.

— ... никакви условия за нормална работа. В Питер поне в съботите и неделите можеше да си пише книгите, а тук, във вашата Москва, няма и минута почивка. Ние толкова разчитаме, че до май Таня ще завърши новата си книга и ще получи хонорара, краят ѝ обаче никакъв не се вижда. Ако знаех, че ще стане така, щях да харча по-малко за ремонт.

Настя се обърна към Татяна и я попита тихичко:

— Ти затова ли отказваш да се занимаваш със сценария?

— Разбира се. Какъв ти сценарий, като трябва да завърша книгата!

— Защо, сроковете ли те притискат?

— Абе не, на мен издателите не ми поставят никакви срокове, те разбират, че съм на работа и не съм господар на времето си. Но ми трябва пари. За сценария няма да ми платят колкото за книгата, така че щом ще имам около два месеца законен отпуск по майчинство, по-добре да ги използвам, за да довърша ръкописа.

— Но издателите ти би трябвало да са заинтересовани по книгите ти да се снимат филми. Популярността ти веднага ще нарасне, следователно те ще могат да увеличат тиражите и да спечелят от теб повече.

— Абе каква полза! — почти избухна Татяна. — Какво ме топят тези тиражи! Имам договорен твърд хонорар, който получавам при

предаването на ръкописа — и толкоз. Нито копейка повече. Техните тиражи не ми се отразяват по никакъв начин.

— Но защо така? — учуди се Настя. — Нима не можеш да поискаш да ти се плаща според тиража? Та това е обичайна практика.

— Не ми трябва това главоболие! — намръщи се Татяна. — Да тичам по панаири на книгата, да следя какво и колко са издали... Не съм някоя хлапачка да се разкарвам лично и да си губя времето, а нямам „момчета за всичко“. А не проверява ли човек, няма да получи и половината от полагащата му се сума. Не искам да се чувствам като глупачка, която мамят постоянно. По-добре да ме излъжат наведнъж, когато ми плащат хонорара, а не постепенно. Поне не е толкова гадно.

Настя разбираше тези аргументи, на мястото на Татяна и тя щеше да разсъждава по същия начин. Но тъй като в момента не беше на нейно място, тя решително се хвърли в битка. Много ѝ се искаше Таня да участва в програмата „Лице без грим“ и да огледа нещата отвътре.

— Стасов, ти бивш милиционер ли си или лукова глава? — неочаквано бойко попита Настя.

— Да-а, бивш милиционер — кимна Стасов. — Какъв е проблемът?

— Проблеми има жена ти, а ти, два метра юначага, си седиш и понятие си нямаш. Имаш ли възможност оперативно да проверяваш печатниците, в които се въртят нейните книги?

— Защо, трябва ли? Някъде да не е излязъл незаконен тираж? — разтревожи се Владислав.

— Не е там работата. Таня ще получава много повече пари, ако мине на заплащане според тиража, но тя се опъва, че — видите ли — издателите пак щели да я измамат. А сама няма възможност да следи тиражите. Не можеш ли поне това да направиш за жена си?

— Настя, престани! — раздразни се Татяна. — Цялата ти комбинация е съшита с бели конци. Стасов, не я слушай, тя те будалка.

— Никого не будалкам! — възмути се Настя. — Грижа се за вашето благосъстояние.

Татяна въздъхна, отмести вилицата и нежно хвана ръката на мъжа си.

— Обяснявам за доверчивите. Нашата приятелка Анастасия е заинтересована да ме пробута в качеството на писателка в програмата

„Лице без грим“ и така да си изясни някои подробности за нея. Аз отказах. И сега се опитва да убеди всички ви, че участието ми в тази програма би донесло на нашето семейство невероятни финансови изгоди. След появяването ми на телевизионния екран, според нея, интересът към моето творчество щял да нарасне неимоверно. И тъй като аз не вярвам в тези фантазии, надявам се, Стасов, че ти ще се отнесеш с нужното разбиране към отказа ми да участвам в това мероприятие.

Владислав разпери безпомощно ръце:

— С нищо не мога да ти помогна, Настюша. Как да накарам Таня да направи нещо, което не желае? Съдбата ми отпусна лимит — вече изразходвах правото си, като я накарах да се омъжи за мен и да се премести в Москва. Останалото не е по моите сили.

— Ама че сте нерешителни! — възкликна Настя. — Аз ви предлагам нещо умно, а вие... Ира, поне ти разбираш ли, че съм права?

Ирочка меко се усмихна, взе от Стасов опразнената чиния и побутна към него подноса с пирожките.

— Честно казано, и аз съм против. Вярно, пари ни трябва, но не на такава цена.

— Че какво особено има в това?! Да не би да предлагам на Таня да се принесе в жертва? Господи, да отидеш до телевизията, да изразходваш всичко на всичко час и половина и да се прибереш вкъщи! За какво говорим?

— Има за какво да говорим — възрази Ира. — Стасов, ти дори не разбираш за какво става дума, защото по цели дни си на работа. А аз съм винаги вкъщи и редовно гледам „Лице без грим“. И не ми харесва как се държи Уланов. По-рано беше такава душичка — просто прелест! А сега е същинско чудовище, така че и на врага си не бих пожелала да попадне в лапите му. Сигурно всички сте забравили, че Таня чака дете и нервните ситуации са противопоказани за нея. А срещата с оня грубиян Уланов няма да ѝ донесе нищо, освен отрицателни емоции. Той ще я унижава, ще я тъпче, тя ще се разстрои и ще се развълнува, а за детенцето това е вредно. Така че, ако ви интересува моето мнение, аз съм категорично против.

Настя потиснато се взираше в утайката от кафе на дъното на чашката. Претърпя пълен крах. А беше уверена, че ще придума Татяна

без никакво усилие. Но защо стана така? Защото съвсем слабо познава жената на своя стар приятел Стасов и не можа да намери нужните думи, да открие ключа към нейния характер? Или защото изцяло е изгубила способността си да търси тези нужни думи, защото инстинктивно се старее да говори колкото може по-малко и максимално да съкращава времето за общуване с други хора? Нима преживеният през зимата стрес е смазал професионализма ѝ? Кошмар! Трябва нещо да предприеме. Да не успееш да придумаш писател да излезе на екрана! Хем не някой чужд, непознат, а човек, когото лично познаваш от цели четири месеца и от още година и половина от разказите на Стасов. Трябва да си пълен некадърник, за да не изпълниш толкова проста задача!

— Добре де — тъжно въздъхна тя, — разбрах, за нищо на света няма да се съгласиш на участие в предаването. А какво да отговоря на Дороган?

— Кой е този Дороган? — тутакси се намеси ревнивият Стасов.

— Продуцент. Иска да снима филми по книгите на Таня и я моли да напише сценарий — каза Настя.

— Аз вече ти обясних — леко раздражено отвърна Татяна. — Трябва да завърши книгата. Докато не я допиша, никакви сценарии! После, ако твоят Дороган не се е отказал, ще можем да се върнем към този разговор.

Настя реши да не настоява повече за каквото и да било. В края на краищата Дороган ѝ беше нужен само за да ходатайства пред Уланов Татяна да бъде поканена в предаването. А щом тя отказва, няма нужда да отстоява интересите на кинопродуцента.

Настя поседя за приличие още двайсетина минути, сбогува се и си тръгна.

С Лутов се запознах преди около месец, когато Оксана Бондаренко готвеше предаване за поредния кризисен център. Тези центрове се наплодиха като зайци през последните години, от всички дупки изпълзяха доморасли психолози, жадни да помогнат на хора, попаднали в тежка ситуация и възнамеряващи да си разчистят сметките с омразния им вече живот. Гост на програмата всъщност

беше ръководителят на един такъв център, а Лутов го придружаваше за записа в качеството си на подвижна морална подкрепа.

Преди записа, както му е редът, просто си поприказвах с него и придружителя му, Оксана ни черпеше с кафе и пасти, а аз, както се казва, „установявах контакта“. И едва когато стана време да отидем в студиото, изведнъж разбрах, че самият гост никак не ми е интересен, докато придружителят му — мъж със среден ръст, абсолютно плешив, с леко гърбав нос и дълбоки сиви очи — буквално ме е омагьосал. През цялото време, докато се правеше записът, се чудех какво толкова особено има в този човек. И веднага след разговора пред камерата ги поканих пак на кафе. Спомням си, Оксана ме изгледа смаяно: такива неща по-рано не бяхме правили. След записа моят гост (дори не се постарях да запомня името му — толкова ми беше безразличен) някак се умълча, явно бе осъзнал, че е изпълнил дълга си пред Отечеството и повече нищо не се иска от него. А Лутов, напротив, активно се включи в разговора. Стори ми се необикновено доброжелателен, но най-важното — притежаваше онова нещо, което наричат магнетизъм. По никакъв начин не можех да се противопоставя на обаянието му. Когато той ми се усмихваше, и аз като глупак неволно разтеглях устни. Чувствах се абсолютно щастлив. Кой знае защо, ужасно ми се искаше да заслужи похвалата му, до него се усещах като малък ученик на изпит пред учителя, когото боготворя.

Когато предаването бе монтирано, Оксана, както обикновено, покани ръководителя на кризисния център да го види, а аз се вълнувах като дете: сам ли ще дойде или пак с Лутов? И щом ги видях заедно, се зарадвах като юноша, дочакал момичето си на ъгъла до пощата. Всъщност нагло пробутах госта си на Оксана и режисьора — да гледат какво се е получило и да нанасят поправки, от мен вече нищо не се искаше. Е, можехме да дозапишем някакво парче, но това го решавах не аз, а режисьорът. Вкопчих се в Лутов като просяк в благодетел, стараейки се да изглеждам умен и образован, и периодически се улавях как кимам угоднически.

Стори ми се, че и аз съм станал симпатичен на Лутов, защото той започна да ми разказва някакви подробности за кризисния център, които не бяха прозвучали по време на записа. Те слабо ме интересуваха, но той на няколко пъти подхвърли, че на човек с моите качества би било много по-интересно и полезно да работи при тях,

отколкото да си губи времето в телевизионна програма. Имаше предвид умението ми да разговарям с хората спокойно и доброжелателно, като им показвам, че в действителност са много помни и интересни, отколкото са предполагали.

— След разговор с вас човек повишава самооценката си — каза той, — а за пациентите в нашия център това, може да се каже, е най-важното. Да помогнем на човека да погледне себе си с други очи — именно това е ключът, с чиято помощ ние му отваряме вратата, за да може той да излезе от ъгъла, в който сам се е натикал.

— Мога ли да приема вашите думи като покана за работа? — пошегувах се аз.

Лутов ме погледна много сериозно и кимна.

— Безусловно. Наистина, ако решите да напуснете телевизията и да станете член на нашия колектив, ще трябва да възприемете начина ни на живот. Но той може никак да не ви хареса.

Тогава, преди един месец, още бях жив, бяха живи и Витя и Оксана, аз още обичах Вика и през ум не ми минаваше да напусна телевизията, така че предложението на Лутов не ме заинтересува. Но този плешив човек с дълбоки сиви очи ме привличаше като магнит. С огромно удоволствие бих напъдил всичките си приятели, ако можех в замяна да получа един-единствен като Лутов. Умен, спокоен, стабилен, който не прехвърля върху теб безкрайните си дребни проблеми. У него имаше нещо обаятелно, което дори не може да се изрази с думи.

С Лутов се срещнахме за трети път, когато записът на предаването бе излъчен. Честно да си призная, бях много учуден, че е пожелал да ме види. Витя Андреев подреждаше нещата така, че нашите гости не горяха от желание да се срещат с нас след предаването. Вероятно изпитваха към нас някаква смесица от благодарност и отвращение. Така че обаждането на Лутов ме хвърли в недоумение. Хем се зарадвах, хем се смутих, досещайки се какво иска да ми каже, макар че от него бях готов да изслушам дори критики. Не знам защо ми се струваше, че от човек като Лутов можеш да приемеш всякакъв упрек, дори най-нелицеприятния. С една дума — съгласих се да се видим в същото заведение, в което с Вика обичахме да пием кафе и където тия дни я видях с любовника й.

За мое учудване, Лутов дори не продума за предаването. Разговорът ни тръгна в съвсем друга посока.

— Александър Юриевич — подзе Лутов, — исках да се посъветвам с вас. Или да се консултирам, ако трябва да го наречем така.

— На вашите услуги съм! — радостно заявих аз, разбирайки с облекчение, че той няма намерение да ме упреква в каквото и да било.

— Нашата организация най-сетне реши да си направи собствена телевизионна програма. Не си спомням дали съм ви споменавал за нашите филиали...

— Не, не е ставало дума.

— Е, организацията ни има филиали практически по целия свят. Нека това не ви изненадва — хора, озовали се в психическа задънена улица, живеят навсякъде и всички те се нуждаят от помощ. Разбира се, не непременно от нашата. Но ние успяхме да създадем доста разклонена мрежа от центрове. Особеното при нас е, че човекът не лежи в кризисните ни центрове като в психиатрични или неврологични клиники. Той живее с нас. Разбирате ли за какво говоря?

— Не съвсем — отвърнах озадачено.

— Тогава ще ви обясня. Човекът идва при нас и казва: Чувствам се ужасно, отказвам да живея както досега. Искам да умра. И ние му отговаряме: Ела при нас и ще живееш по друг начин. Не ти върви кариерата, не се справяш с работата, тя вече не ти е интересна? Ние ще ти дадем работа според твоите способности и наклонности. Никой не те обича? Приятелите ти са те предали? Ние ще те обградим с приятелство и любов. Семейството ти е разрушено? Ти ще влезеш в нашето голямо семейство, където ще се намерят хора, които ще ти заменят родителите, и хора, към които ще можеш да се отнасяш като към свои собствени деца. Изгубил си нравствените си ориентири? Ние ще ти дадем вяра и учение.

— И каква работа им предлагате? — попитах скептично. — Да мият подове и да готвят за всички?

— Не, защо? — меко се усмихна Лутов. — Ние сме създали собствени предприятия по целия свят. Дори не можете да си представите колко много хора идват при нас. Именно те създават фирми, кантори, агенции и дори малки производства.

— Интересно... А как живеят? В казарми ли?

— Боже мой! — разсмя се Лутов и ме обгърна с топлия поглед на дълбоките си сиви очи. — Откъде сте чули тези глупости? Не обитават

дворци, но живеят напълно достойно. Във всеки случай не може да става и дума за никакви казарми. Ако човекът има собствен апартамент, остава си в него. Ако няма жилище, може да живее с някого от нашите пациенти — по двама, по трима. Осигуряваме жилища на всички.

— Срещу какво заплащане? Или е неприлично да се пита за това?

— Напълно прилично е. Веднага си личи, че не сте силен в областта на икономиката. Нали току-що ви казах, че имаме собствена мрежа от предприятия. А те носят добър доход, позволяващ да осигуряваме на нашите пациенти всичко необходимо. Остава и за реинвестиране. В някои страни издаваме собствен вестник. Седмичник от четири страници. Разбира се, това може да ви се види смешно, но целта ни е и да информираме хората за нашия център, и да им даваме практически съвети за излизането им от психическата криза. Трябва да ви кажа, че целият тираж на вестника се продава, така че не сме на загуба. А сега доходите от предприятията ни позволяват да помислим и за собствена телевизионна програма. Като начало — веднъж месечно, а ако тя потръгне успешно, ще преминем към ежеседмични предавания. Ето на тази тема исках да си поговоря с вас.

Седяхме в бара до късно вечерта. Лутов ми задаваше въпроси, а аз добросъвестно отговарях, разкривайки пред него технологията за създаване на телевизионни програми. Разказвах му и за тънкостите във взаимоотношенията с канала, на който съответно се продава програмата. Много ми се искаше в неговите очи да изглеждам опитен и компетентен. Дори стигнах дотам, че му разкрих някои тайни, за които обикновено не се говори. Но му вярвах. Страх ме е да си призная, ала много исках да му се харесам. Наблюдавайки абстрахирано ситуацията, разбирах, че центърът, за който той ми разказа, е пълна глупост. Благотворителни лиготи, религиозен идиотизъм. Давали на хората вяра, видите ли! Но друга част от мен, увлечена в разговора с Лутов, не виждаше това, а просто се наслаждаваше на компанията на този умен и сериозен човек, който не се опитваше да ме поучава и да дава оценки за каквото и да било, а разсъждаваше за всичко солидно и логично.

— Благодаря ви, Александър Юриевич — каза на сбогуване Лутов и силно стисна ръката ми, — ще обмисля всичко, което ми

казахте. Ако възникне необходимост, може ли да ви помоля за нова консултация?

— Разбира се. Ще се радвам да ви бъда полезен — искрено отговорих аз.

И така се разделихме. Той не ми се обади повече. Отначало често си го спомнях, особено когато ми се случваше да общувам с хора, които рязко се различаваха от него — амбициозни, глупави, суетни. После, когато научих за собствената си скорошна кончина, някак забравих за Лутов, както впрочем и за много други неща.

Чак след срещата с моя убиец си го спомних. Разбрах, че не искам да умирам. Но също така не искам да подавам жалба срещу Вика в милицията. Не искам също и да живуркам в нищета. Искам да живея.

И се обадих на Лутов.

7.

Той ме посрещна с усмивка. Усетих топлината на сивите му очи и се зачудих защо не бях му се обадил по-рано. Едва сега, когато се озовах пред него, разбрах колко зле съм се чувствал през цялото време. Защо толкова лесно се бях примирил със смъртта? Само защото тя бе планирана от Вика, която обожавах и на която бях готов да простя всичко ли? Вероятно. А може би защото наистина не съм борбен тип. Винаги лесно съм отстъпвал, когато съм се сблъсквал с препятствия, винаги съм предпочитал да се откажа от замисленото, отколкото да полагам усилия, за да преодолея онова, което ми пречи да го постигна.

Този път Лутов не беше с костюм, както преди, а с дънки и тъмносив пуловер, чийто цвят беше точно като на очите му. Посетих го в дома му — обикновено малогабаритно двустайно апартаментче, с тънки стени, пропускащи всеки звук. Точно в такава бяхме живели дълги години с Вика и моята луда майка.

— Имате много познат израз на лицето — каза той веднага след като ме настани на коравия, неудобен диван в хола.

— Защо да е познат? — учудих се аз.

— Именно такива са лицата на нашите пациенти, когато ни посещават за пръв път. Израз на ужас, отчаяние и решимост. Да не би да ви се е случило нещо?

— Случи ми се.

Не разказах на Лутов за Вика и за наетия от нея килър, а просто му дадох да разбере, че бих искал, както се изрази самият той, да стана член на техния колектив.

— Радвам се — кратко отвърна Лутов. — Но ако си спомняте, аз ви предупредих, че ние се ръководим от правила, на които трябва да се подчини всеки, който идва при нас. Не всички ги харесват, много хора се отказват да живеят в нашия център.

— Какви са тези правила?

— Всички сме едно семейство. В пълния смисъл на думата. Разбирате ли? В пълния.

— Не разбирам — поклатих глава аз. — Всеки спи с всеки, така ли?

— Не опростявайте нещата, Александър Юриевич. Всички се обичат, всички си вярват, всички се грижат един за друг и никой не желае зло другиму. А въпросът кой с кого ще спи се решава доброволно. Но нашите пациенти не сключват бракове помежду си. Това е закон.

— Защо? — не можах да скрия учудването си аз. — Какво лошо има, ако двама души се запознаят във вашия център и се оженят?

— Сам ще разберете това, ако дойдете при нас. Сега е безсмислено да го обсъждаме. Ще ви кажа само, че оформянето на брак между наши пациенти води до усложнения във финансовите отношения. Именно това е най-важното и най-трудното.

Лутов замълча и аз с напрежение зачаках продължението, разбирайки, че именно сега той ще каже най-същественото. Наистина ли някое правило, което трябва да спазват пациентите на кризисния център, ще се окаже толкова неприемливо за мен, че ще бъда принуден да се разделя с надеждата си да остана жив? За нищо на света! Каквото и да каже Лутов, ще го приема. Това е моята единствена сламка, вкопчен в която, ще мога да изплувам. Всички останали пътища водят или към смъртта, или към нищетата и ежедневиия кошмар на съжителството с майка ми.

— Пациентите ни идват при нас с цялото си имущество. И това имущество става собственост на центъра. С други думи то принадлежи на всички, защото с тези средства центърът издържа пациентите и се развива, инвестира, създава производства, филиали, издава вестник и така нататък.

Това ме уби. Имуществото ли? Та ако аз можех да го поделя с Вика и да остана жив, нямаше да седя сега тук. Цялата работа беше там, че не можех да взема от жена си нищо, освен дрехите и тоалетните си принадлежности. Да, сиромасите, както става ясно, никой никъде не ги иска, дори в кризисните центрове.

— И какъв е минималният размер на имуществото, с което човек може да дойде при вас? — попитах отчаяно.

Лутов леко се разсмя и ми наля минерална вода от бутилката на масата.

— Минимален размер не съществува. Колкото е — толкова. Ако нямате нищо, значи — нищо. Ние приемаме всички. Не делим пациентите си на богати и бедни. Въпросът, Александър Юриевич, не е кой колко ще ни донесе, а колко ще спечели, докато живее с нас. От момента, в който се вливате в редиците ни, всичко, което ви се полага от всички видове дейност и според всички гражданско-правови отношения, става общо достояние. Центърът осигурява на пациентите обилна и вкусна храна, добри жилищни условия, налични пари за покупка на дрехи и лични вещи. Но на всички — еднакво, независимо колко всъщност е спечелил конкретният човек. Това, което остава, отива за реинвестиране.

— Искате да кажете, че тези, които са спечелили малко, живеят за сметка на онези, които са спечелили много, така ли?

Не вярвах на ушите си. Той говореше за някакъв доморасъл комунизъм, колективизъм — разкулачване на онези, които умело управляват стопанството си, и експроприация в полза на другите, които нищо не умеят и не желаят да правят. Нашата многострадална страна вече мина през подобен живот и от собствения си печален опит се убеди, че той не води до нищо добро. Защо тогава трябва да се повтарят грешките?

— Искам да кажа, че хората, които са спечелили повече, дават от своето на онези, които са спечелили по-малко — меко ме поправи Лутов. — На този принцип е изграден животът на всяко икономически нормално общество. Богатите граждани плащат на държавата високи данъци и именно от тези пари се изплаща социалната издръжка на пенсионерите и бедните. И това е правилно, това е справедливо.

— Но при това богатите все пак остават богати — възразих аз. — Те и след като си платят данъците, живеят в големи хубави къщи и карат скъпи автомобили, а бедните и след като получат издръжката си, остават сиромаси, само дето не умират от глад. А вие правите всички еднакви. Това не ми се вижда справедливо.

— Александър Юриевич, замисляли ли сте се някога защо днес толкова много хора се нуждаят от помощта на психолози и психиатри? Имам предвид тук, в Русия. Някакъв велик и мъдър човек беше казал, че не е възможно хората да бъдат равни в имуществено отношение. Може в някакъв момент на всички поголовно да им се отнеме това, което имат, и да се преразпредели между тях, като се даде на всички по

равно. Но какво ще стане след година? Някой ще съумее да увеличи имуществото си, да го използва умно, а друг ще го изгуляе и пропиет, ще го пропиет. И край. И отново всички се оказват неравни. Затова точно от възпитанието зависи с какво достойнство човекът ще понесе това неравенство. Тъй като в нашата страна в продължение на няколко десетки години уж нямаше неравенство и хората не бяха съответно възпитавани. Те не са свикнали с мисълта, че е нормално да има огромна разлика в жизнения стандарт между съседи. Нормално не в смисъл на добре, а в смисъл на широко разпространено и напълно естествено. Хората се разболяват от това, те не умеят да живеят по този начин, полудяват от злоба, завист, омраза и дори от обикновеното недоумение: ама как така?! Например казват си: „Учехме в едно училище, аз бях отличник, а той — двойкаджия. Аз влязох в институт, а той се мотаеше, хулиганстваше, крадеше, дори навремето влезе за известно време в затвора — за изнасилване ли, за побой ли... Аз добросъвестно бачках на моята инженерна длъжност, докато той пиеше водка и ходеше по мадами. После стана момче за всичко на един мафиот. Сега аз съм безработен, докато той кара мерцедес и целият е накичен с мобилни телефони.“ Хората престават да чувстват логиката на всичко, което става, и се обърват. От това се получават психическите кризи.

И ето че такъв объркан човек идва при нас. Ние му даваме работа, която му допада и която той върши успешно, като по този начин се освобождава от комплекса за малоценност. Той не знае колко заработва реално, защото според нашите правила никой не получава заплатата си на ръка. Пациентите ни се трудят само в нашите предприятия, а там е установен строг ред: всички пари се начисляват на сметката на центъра. И пациентите не получават никакви сведения за заплащането — нито за своето, нито за чуждото. Ние осигуряваме на всички еднакъв жизнен стандарт, а тъй като никой не знае колко реално е заработил той и колко — съседът, не съществува нито ревност, нито завист, нито омраза. Ако човекът не съумява да се справи в условията на реално съществуващия живот, не може да се адаптира към обективните икономически условия на страната, в която живее, ние му създаваме други условия. И той излиза от кризата, успешно разрешава проблемите си.

— И после какво? — попитах. — Когато излезе от кризата, може ли да ви напусне?

— Разбира се! — отново се разсмя Лутов. — Никого не държим насила.

— И много хора ли си тръгват?

— Никой. През всичките години от съществуването на център нито един човек не е пожелал да се върне в света, в който се е чувствал толкова зле, че не е искал да живее повече. Вие може би още не разбирате това, защото не сте имали възможност да попаднете в атмосфера на любов, съгласие и доброжелателност. В обичайното битие ви обичат двама-трима души, искам да кажа — обичат ви истински, искрено и предано. А с цялото останало човечество сте в състояние на война или в най-добрия случай — на взаимна търпимост, но през зъби. В нашия център е различно. Естествено далеч не всички хора умеят да желаят доброто на ближния и да го приемат такъв, какъвто е, но при нас се обучават на това. Груповите и индивидуалните занимания с опитни психолози се водят ежедневно и са задължителни за всички. Това е лечение, без което тук не можем.

Чух как тропна входната врата, от коридора долетяха нечии стъпки. Погледнах въпросително Лутов. Лицето му моментално стана гневно и със своя плешив череп и гърбав нос изведнъж ми напомни голяма хищна птица.

— Моля да ме извините — сухо каза той, — ще ви оставя за минутка.

Той излезе от стаята и плътно затвори вратата след себе си. До мен достигаше гласът на Лутов и някакъв женски глас, който говореше нещо бързо и раздразнено, но не можех да разбера думите. Впрочем не се и стараех много. Макар че ме остави за малко, Лутов се забави петнайсетина минути, но аз почти не ги забелязах, понеже трескаво обмислях чутото. Вземат те с цялото имущество? Прилича на секта. Чувал съм, че има такива религиозни секти, които искат от последователите си нещо подобно. Но, от друга страна, Лутов не говореше за религия и вероучение, само нещо подметна при миналата ни среща преди месец. И после — не съм чувал сектите да създават собствени предприятия и да осигуряват на членовете си полезна работа. За тях целият смисъл на прибирането на имуществото е с тези средства да се издържат сектантите, които нищо не правят, а само се

молят и пропагандират учението си. В края на краищата какво ме интересува? Трябва да мисля само дали това е добре за мен. И стигам до извода, че е добре. Дори повече от добре. Не рискувам никакво имущество, защото ще отида при тях гол и бос, с десетина ризи и три костюма. Затова пък ще получа работа, която умея и обичам да върша. Например ще се заема с въпросната телевизионна програма, за която Лутов говореше миналия път. А ако не успеят да направят програма, нали имат вестник, все пак по образование съм журналист. И Вика вече няма да иска да ме убива, щом още днес ѝ предложи развод без подялба на имуществото. Тя ще отмени поръчката си. Само дето майка ми... Не е ясно какво ще правя с нея.

Лутов се върна в стаята и почти веднага след него влезе жена на четирийсетина години с подпухнали от сълзи очи. Носеше поднос с чайник, чаши, захарница и огромна чиния, в която на апетитна купчина се извисяваха лъхаци на канела кръгли понички. Жената ме погледна някак уплашено, но се усмихна.

— Вземете си, моля. — Тя ловко подреди чашите на масата, сложи и чинията с поничките и угоднически погледна Лутов. — Да поднеса ли още нещо?

— Не, върви. Благодаря — студено ѝ отговори той и я освободи с кимване, като прислужница.

Жената излезе и тихичко притвори вратата. Сигурно е съпругата му, помислих си. Май и в техния семеен живот не всичко е наред. Чудеса! Аз пък си мислех, че мъж като Лутов не може да има никакви проблеми, че жените със сигурност го обожават, щом обаянието му бе подействало дори на мен.

— Съпругата ви готви прекрасно — възхитих се аз, след като отхапах от меката топла поничка.

— Не ми е съпруга — кратко отговори Лутов.

Разбрах, че не гори от желание да обсъжда жената, която току-що бе плакала, а после ни бе поднесла чай.

— Имате ли още въпроси, Александър Юриевич, или искате да вземете таймаут и да си помислите? — попита той, връщайки се към нашия разговор.

Таймаут! Сякаш че имам дори минута. Трябва да взема решение незабавно и колкото може по-скоро да поговоря с Вика за развода, инак куршумът от пистолета със заглушител ще ме намери всеки момент.

— Мисля, че всичко ми е ясно — произнесох бавно, като търсех правилните думи, за да попитам за майка си, да му обясня ситуацията и същевременно да не се изтърва за Вика. — Само че... Разбирате ли, майка ми е инвалид, душевноболна е. Сега живее сама, но от ден на ден това става все по-проблематично. Разчитах, че ще мога да ѝ взема болногледачка или да плащам пребиваването ѝ в добър интернат, но сега всичко стана така, че... Не бих искал да навлизам в подробности, това е наша семейна работа, но нямам никакви пари. Абсолютно никакви. Освен това нямам и къде да живея. Ако дойда при вас, във вашия център, майка ми ще остане съвсем сама. Жена ми няма да се грижи за нея.

— Ще трябва да се разведете — напомни ми Лутов. — Предупредих ви, че женени хора не могат да бъдат наши пациенти. В противен случай според законодателството техните съпруги или съпрузи могат да претендират за част от доходите на нашите пациенти и това ще повлече след себе си маса усложнения.

— Да, да, разбирам — побързах да се съглася аз. Изобщо не ми пукаше за техните правила и усложнения, разводът с Вика ми беше нужен само за да запазя живота си. — Разбира се, ще оформя развода си в най-близко време, ние сме без деца и няма да делим имущество, така че всичко ще стане бързо и без разпавии. Но тогава още помалко мога да разчитам жена ми да се грижи за майка ми. Имам предвид — да плаща грижите за нея.

— Какво жилище има майка ви? — съчувствено попита Лутов.

— Ами същото като вашето. Общо трийсет и седем квадрата, от тях стаите са дващест и три квадрата. Преходни, едната четиринайсет, другата — девет.

— Това е решим проблем — успокои ме той. — Разбира се, само в случай че дойдете при нас. Ще ви предоставим жилище, по този начин апартаментчето на майка ви вече няма да ви е нужно и ще можете да се разпоредите с него по най-добрия начин. Например ще го продадете и с тези пари ще плащате издръжката на майка ви в частна клиника. Или ще го дадете на държавата и ще я настаните в дом за стари хора. Може да наемете болногледачка и да ѝ прехвърлите жилището. Така правят много хора. Съставят завещание в полза на този, който се грижи за тях. Може дори апартаментът да се замени срещу стая в комунално жилище плюс доплащане и с тези пари да се

наеме болногледачка. Прекрасно ви разбирам, Александър Юриевич, по някакви причини не искате да живеете с жена си, а с майка си — не можете, но освен при нея, няма къде да се настаните. Ако дойдете при нас, всичко се решава с лекота. Някакви други проблеми?

— Няма други — произнесох с облекчение. — Какво се иска от мен сега?

— Само да се разведете. След това идвате при нас, срещате се с юристите ни, оформяте всички документи за правото да се разпореждаме с вашата собственост и се местите в жилището, което ние ще ви подберем. На първо време вероятно ще трябва да поживеете с други хора, но те ще бъдат най-много двама и всеки ще е в своя стая. Имате ли някакви желания във връзка с това?

— Какви желания мога да имам? — учудих се аз, внезапно усетил у себе си способността да се шегувам, която напоследък напълно бях загубил. — Разбира се, бих искал те да са млади красиви жени. Ако не може да са млади, нека да са просто красиви. Ако и това не е възможно, по-добре мъже и по-добре пушачи, но не и да пият.

Обсъждането се прехвърли в практическата област, сякаш всичко най-сложно бе останало в миналото, всички решения бяха взети и сега можехме да се занимаваме с подробностите. Аз наистина изпитвах невероятно облекчение от обстоятелството, че всички мои проблеми, които едва до вчера ми бяха изглеждали неразрешими, изведнъж ми се разкриха в съвсем друга светлина. Изобщо не е задължително да умра от кипърски куршум, мога да остана жив и при това да не живея с луда старица и да не се набърквам в явни или скрити престъпни афери, а да се занимавам с работа, която умея и която ми е интересна. И на всичко отгоре Вика няма да влезе в затвора. Мигар до вчера можех дори да мечтая за това?

За разлика от Настя Каменская, следователката Татяна Образцова обичаше да се занимава с икономически престъпления и го правеше доста добре. Виж, убийствата тя не обичаше. Но точно преди да излезе в отпуск по майчинство трябваше да си „разчисти сметките“. Началникът ѝ каза:

— Татяна Григориевна, постарайте се да приключите с всички дела, които е реално да бъдат довършени преди отпуската. Останалите

ще предадем на други следователи. Не си губете времето за дела, чиито срокове още не ни притискат, довършете онова, което не търпи отлагане.

Когато се върна в кабинета, който споделяше с още двама следователи, Татяна извади регистрационната книга и започна да избира от списъка наказателни дела, като отбелязваше с молив онези, чиито срокове или вече бяха минали, или всеки момент щяха да изтекат. За момента тя водеше осемнайсет дела от различна сложност: осем жилищни обира, три бандитски нападения, четири невероятно ловки мошеничества, едно изнасилване и две убийства. От тези осемнайсет на първо място трябваше да се земе с три. Бандитското нападение над банков филиал се влачеше вече един господ знае колко месеца. По-точно — Татяна бе поела делото през януари, когато се премести от Петербург в Москва и започна работа в едно от районните управления на вътрешните работи. А преди това повече от половин година с нападението се бе занимавал друг следовател. Сроковете по делото на два пъти бяха удължавани, но процесът на разследването не помръдваше от мъртвата точка и Татяна не виждаше никакви перспективи да го завърши за месец. Тя прелисти тази смешно тънка папчица и я остави настрана, разбирайки, че ще трябва да предаде материалите на трети следовател, при което ще бъде принудена да изслуша от началството всичко, което се полага в такива случаи. Добре де, не ѝ е за пръв път, нито ще е за последен.

Сега — мошеничеството. Тази папка, за разлика от предишната, беше дебела. Измамниците се бяха оказали оправни момчета и бяха успели да измамят почти трийсет души и десетина организации, преди да ги хванат. В момента шестима членове на престъпната група се намираха под стража, но тя все не успяваше да придаде на делото завършен вид и да състави обвинително заключение, защото, както става обикновено в такива случаи, възникваха усложнения с потърпевшите. Почти всички те не бяха московчани и издирването и разпитването им изискваха много време. Хората не стояха на едно място, пътуваха из цялата страна, излизаха в чужбина на почивка или по работа, отказваха да дават показания, после все пак даваха, но грешаха, объркваха се, лъжеха, отричаха се от вече казаното. Трябваше да се провеждат очни ставки и идентифицирания, а времето си течеше ли, течеше... Татяна обичаше такива дела и когато успяваше

благополучно да ги предаде в съда, щастливо въздъхваше, отиваше в някой магазин и си купуваше някаква симпатична женска глупост, като например щипка за шалче или поредния лак за нокти.

И накрая — едно убийство. С почти двумесечна давност. Материалите в папката бяха доста, а ползата от тях — никаква. Двумесечният срок приближаваше, трябваше или да издаде постановление и да спре делото „във връзка с неустановяване на лицето, подлежащо на привличане под наказателна отговорност“, или да поиска разрешение за удължаване на срока на предварителното следствие.

Следовател Образцова мразеше да се спират дела. И макар че в това нямаше нищо особено и на никого не вдигаха големи скандали в такива случаи, за нея всяко спряно дело се превръщаше в малка трагедия. За нея това означаваше публично да признае, че е напълно безпомощна, че не може да измисли нищо друго, че е изчерпала ресурсите на интелекта и фантазията си. Всеки път имаше чувството, че някой началник, например прокурор по надзора над следствието, или просто колега следовател ще види делото и веднага ще намери маса грешки и пропуски. И ще измисли нови, очевидни версии, които Татяна не е забелязала и проверила, ще открие несъответствия в показанията, които ако тя е усетила, е можело да станат източник на информация.

Същината на делото бе следната. Трупът на млада жена на име Ина Пашкова бил открит в собствения ѝ апартамент. Пашкова живеела сама и трупът ѝ бил намерен от милицията, след като вратата била разбита след сигнал от съседите. Те отдавна не били я виждали, а около жилището ѝ се усещала подозрителна неприятна миризма. По тялото на загиналата имало много следи от изтезания, била починала от загуба на кръв.

Ина Пашкова се е занимавала с „разваляне на магии и уроки, възстановяване на семейни отношения и потентност“. Във всеки случай именно това гласели редовно публикуваните от нея във вестниците обяви. Ето защо първото, с което се заеха оперативните работници и следователката, беше да огледат всички клиенти на Пашкова, по-известна под името Инеса. Предполагаемите мотиви — грабеж, отмъщение, психопатологична мотивация. Версията за убийство при грабеж беше повече от правдоподобна, Инеса е била

доста заможна дама, за което недвусмислено говореше обзавеждането на апартамента ѝ. Отмъщение би могло да е мотивът на евентуален клиент (или клиентка), на когото Пашкова не е помогнала, макар да е давала твърди гаранции, вземайки много пари. Колкото до психопатологията, и тя спокойно можеше да бъде причина, тъй като клиентелата на Инеса се е състояла от хора, които не са можели да се справят с проблемите си и са търсели помощ от отвъдни сили. Следователно искрено са вярвали в тези сили. А от това до патологията крачката е една.

Най-големи затруднения възникнаха с версията за грабеж, тъй като Пашкова живеела сама и никой не би могъл да каже със сигурност какви ценности е притежавала и къде ги е съхранявала. Не се намериха нейни близки приятелки. Наистина съседите твърдяха, че я е посещавал четирийсетинагодишен мъж с приятна външност и предполагаша, че ѝ е бил любовник, но не знаеха нищо повече за него. Инеса живеела доста затворено, не ги канела в дома си и не ги посещавала. А и те имали страх от нея, наричали я помежду си магьосница и не очаквали нищо добро от това съседство.

Фактът, че личността на този „любовник“ така и остана неизяснена, породил още една версия: той е убил Пашкова — дали от ревност, дали пък по други някакви причини. Във всеки случай трябваше да го търсят. Макар че беше абсолютно неясно как могат да го направят — нито един човек от познатите и роднините на Инеса не знаеше името му. И то не защото тя особено грижливо го е криела, а просто си била потайна по характер и всички отдавна били свикнали с това.

— Че какво искате — бе заявила на разпита по-голямата сестра на Пашкова, — та тя е магьосница. Трябва да бъде заобиколена с тайна, да живее загадъчно, инак никой няма да ѝ повярва. Инка от малка се занимава с тези глупости. С родителите ни нарочно я придумахме да кандидатства медицина, надявахме се чистата наука да пропъди шантавите мисли от главата ѝ, но тя си получи дипломата и заяви: „Сега знам много повече. И колкото повече знам, толкова по-твърдо вярвам в непознатото.“ Ние я оставихме на мира, да живее, както си знае. През последните две години почти не е идвала вкъщи, вясваше се само да поздрави родителите ни за рождените им дни. Прескочи за половин час, целуне ги, донесе подарък и изчезне. Не ѝ се

сърдехме, дори дълбоко в себе си се радвахме, че рядко се отбива у нас. Срам ни беше от съседите, всички знаеха с какво се занимава Инка, подиграваха ѝ се. А и да си в нейната компания не беше много приятно, да ви кажа честно. Една такава мрачна, вечно с тъмни дрехи, на клепачите ѝ черни сенки, говори бавно, дори не говори, а вещае. Правеше се на магьосница.

— Значи не вярвахте, че наистина разваля магия и уроки? — попита я Татяна.

— Ама какво ти вярване! Това са пълни глупости.

Приблизително същото казаха и родителите на Пашкова.

Следствието не успя да открие никакви други по-осведомени източници на информация, ето защо бе взето решение по оперативен път да се поработи с клиентелата на Инеса. И това не беше лесна работа, понеже липсваха списъци на страдалците, мечтаещи да се отърват от уроки и да върнат съпругеската хармония в дома си. Подобни списъци с трите имена, адресите и телефоните не бяха окачени на видно място. Пашкова си бе водила записки, но безредно и непрактично. Поне така се бе сторило на оперативните работници, намерили книгата ѝ. Вероятно е имало някаква система, но сигурно само тя си е знаела. В записките подробно се посочваше причината за посещението, проблемът на клиента, динамиката на състоянието му (ако е имало следващи посещения), но нямаше нито едно име. Само букви или загадъчни псевдоними. Така че издирването би могло да започне единствено чрез посочения в записките проблем на клиента. Ако например при Инеса бе идвала жена с молба семейството ѝ да бъде освободено от уроките, защото само в течение на една година върху него са се стоварили скоропостижна смърт на съпруга ѝ, загинали при автомобилна катастрофа дъщеря, зет и внучка, тежко заболяване на внука, останал сирак, и на всичко отгоре — пожар в апартамента, то с помощта на съпоставяне на данните от КАТ с тези от пожарната охрана те намираха тази жена. Два месеца минаха, докато бяха установени няколко човека, търсили помощта на Инеса. Работата вървеше бавно, но Татяна не губеше надежда. Знаеше, че при гадателки и магьосници хората ходят не просто така, а само след като някой познат вече ги е посетил и им ги е препоръчал. Клиентите на Инеса би трябвало да имат известна връзка помежду си, така че с установяване на плътно наблюдение над вече известните постепенно

биха могли да намерят и останалите. Трябваше само да се въоръжат с търпение и да вършат работата си съвестно.

Веднъж седмично оперативните работници носеха на Татяна сведенията за резултатите от наблюдението. Методът вече бе дал плодове — докато първоначално от записките на Пашкова бяха извлекли четирима души, сега броят на разработваните „урочасани и омагьосани“ достигна единайсет. Някои правеха впечатление на абсолютно нормални хора, но имаше и такива, чието поведение будеше силни подозрения за психичното им здраве. Оперативните работници следяха тези персонажи по-отблизо, макар че, честно казано, просто нямаше възможност тази работа да се върши добросъвестно и внимателно. Откъде да вземат толкова хора? Някаква си магьосница Инеса — това не ви е депутатката Готовчиц! И случаят не е под личния контрол на министъра.

Следователката Образцова не се самозалъгваше относно работата на оперативните работници и наблюдаващите, тя добре разбираше всички техни затруднения, но въпреки това се надяваше, че някъде, някой ден нещо ще изскочи. Трябва само да умееш да чакаш. А разрешение за удължаване срока на следствието винаги може да се получи. Днес обаче, като надникна в делото, тя си спомни, че още не са й донесли сведенията за изминалата седмица. Татяна се поколеба малко, после вдигна телефонната слушалка и се обади на оперативните работници, които заедно с нея разнищваха убийството на Пашкова. Без капчица смущение те се извиниха на Татяна и обещаха да й представят сведенията утре сутринта.

„Е, утре, значи утре“ — помисли си тя и се зае с делото, по което бяха арестувани шестимата мошеници.

На другия ден поредните сведения за клиентите на магьосницата Инеса бяха на бюрото ѝ. След като прочете справката, Татяна замислено повъртя в ръцете си химикалката, отви капачето, убеди се, че химикалът в него почти е свършил, потърси нов пълнител и грижливо смени стария. Много любопитно! Сред клиентите на Пашкова била установена гражданката Лутова и завчера, в неделя, в жилището ѝ я посетил не някой друг, а самият господин Уланов, Александър Юриевич, водещият на програма „Лице без грим“. Същият Уланов, за чието предаване Настя Каменская онзи ден бе врънкала Татяна. А директорът на програмата и кореспондентката ѝ бяха

загинали при взривяване на колата им... Не стават ли много трупове около господин Уланов? Вярно, от тези три трупа двата са съвсем близо до него, а третият, честно казано — далечко, без видима връзка, но все пак, все пак...

„Все пак трябва нещо да се прави по убийството на Пашкова, бива ли да седим със скръстени ръце!“ — реши Татяна. И се обади на Настя.

— Знаеш ли, взех, че си помислих върху предложението ти за „Лице без грим“.

— Е, и какво?

— Сигурно ще се съглася, ако наистина е толкова важно за теб.

— Таня, ако го правиш само заради мен, недей — възрази Настя. — Ира е права, не ти трябва излишни ядове, а общуването с Уланов ще ти причини само стрес и нищо приятно.

Татяна се разсмя в слушалката:

— Настенка, скъпа, още не се е родил човек, който може да ме накара да се ядосвам. Не съм лесна аз, и по-корави от Уланов съм пречупвала. Не забравяй, че имам почти петнайсет години следователски стаж, отдавна не съм хлапачка. Освен това си направих сметка на парите и разбрах, че наистина се нуждая от реклама. Разбира се, няма да се занимавам с хоноруване според тиражите — това е само хабене на нерви, но ако твоят приятел Дороган започне да прокарва идеята за създаване на филм, моето участие в програмата ще му бъде от полза. Самият филм, на свой ред, ще бъде от полза на издателите ми. И в крайна сметка — на мен самата. Просто ще си вдигна хонорара.

— Тогава може ли да предам на Дороган, че си съгласна?

— Може.

— Ами относно сценария?

— Не. За него няма да отстъпя.

— Добре — весело каза Настя, — ще почакам пак да започнеш да си правиш сметка на парите. Надеждата умира последна.

Вярно, делото за убийството на магьосницата Ина Пашкова се водеше извънредно зле — вяло, мудно, с прекъсвания. Но, от друга страна, как другояче би могло да се води? Следователката Образцова

работи едновременно над осемнайсет дела. И пак има късмет, понеже някои са натоварени и с по трийсет. Сега пресметнете колко часа има в едно денонощие. От тях изваждаме часовете за сън, за път от къщи до работата и обратно, за хранене и някои други дреболии, включително редовното посещаване на женската консултация. Остават не повече от десет часа работен ден. Тоест по половин час за едно наказателно дело. Какво може да се свърши за половин час? И това при идеалното положение. А в живота какво става? Извикаш заподозрения на разпит, мъчиш се с него два часа — и ето на, изразходвал си нормата за време, полагащо се на четири наказателни дела. Ясно е, че никой не дели работния ден на парченца и не се занимава с всяко дело по трийсет минути, а от това следва, че до някои дела просто не можеш дори да стигнеш. Не само с дни, ами с цели седмици.

А делото за убийството на Ина Пашкова беше именно такава. С ръка на сърцето Татяна Образцова би си признала, че много повече я вълнуват обраните и измамени хора, поверили на мошеници последните си спестявания, отколкото съмнителната магьосница, която е обещавала да ги отърве от уроки и магия и да върне на съпрузите взаимното разбиране и любовта.

Но сега, когато в делото за убийството се мерна името на Александър Уланов, у Татяна нещо се пробуди. Дали ѝ стана съвестно за разтакаването, дали някакъв интерес я споходи или пък нещо друго, но тя се захвана за работа. И първото, което направи, бе да нареди на оперативните работници да издирят бившите състуденти на Пашкова от медицинския институт. Това всъщност трябваше да се направи отдавна, ако бе помислила повечко. Ина бе завършила института преди шест години. След три дни пред Татяна вече беше списъкът на хората, с които би могла да разговаря. След още един ден оперативните работници сложиха пред нея нов списък, по-къс от първия. От всички състуденти на Пашкова, които сега се намираха в Москва и с които не бе трудно да се осъществи връзка, за Ина си спомняха само петима. А от тях едва двама можаха да кажат за нея нещо повече от „красиво момиче, но страшен темерут“. Именно с тях Татяна реши да си поговори.

Очакванията ѝ обаче не се оправдаха. Двамата — свидетелят и свидетелката — се оказаха неотдавна разведени съпрузи. След завършването на института не поддържаха никакви отношения с

Пашкова и не знаели нищо за съдбата ѝ. На драго сърце ѝ разказваха подробно за студентските години, но не дадоха никакви по-конкретни сведения за личността на загиналата. Накрая излезе, че според тях Ина далеч не била темерут, просто се правела на такава, за да не се заяждат с нея колегите. Много се интересувала от мистика, от магия, от учения за духа и отвъдните сили, но тъй като в средите на студентите медици това будело само ирония, момичето се стараело да крие своите пристрастия. А с онези, с които дружала, била весела и общителна, обичала да танцува, можела да купонясва по цели нощи, а сутрин идвала на лекции свежа и бодра, без никакви признаци на умора или махмурлук. Съпрузите свидетели се запознали с Ина още по време на кандидатстудентските изпити и били приятели през всичките шест години. Връзката им започнала, развивала се и стигнала до логичен край пред очите на Ина, но тя никога не пречела на щастливите влюбени. Дори напротив, те толкова били свикнали да са заедно, че без Инка сякаш нещо им липсвало. С нея споделяли всичко. Ина прикривала приятелката си пред родителите ѝ, когато тя оставала някъде нощем с любимия си. Давала им конспектите си, щом бягали от лекции, за да използват нечия квартира или просто за да се разхождат из града. Бъдещите съпрузи постоянно се чудели защо красавица като Ина си няма гадже. Но очевидно тя изобщо не страдала от това, нямала комплекси на тази тема. И едва в пети курс, когато изчезнала за няколко дни, а после се появила и казала, че е направила аборт, те разбрали, че все пак приятелката им води някакъв сексуален живот. И още веднъж се учудили от нейната потайност.

— Не се ли досещахте с кого е имала връзка? — попита Татяна.

— Ами... досещахме се, разбира се. Но не бяхме сигурни, Ина така и не ни каза. Честно да си признаем, не сме се и ровили толкова.

— А защо е трябвало Ина да ви прикрива, както се изразихте, от родителите ви?

— О, тук историята е за едни медицински Монтеки и Капулети! Разбирате ли, ние с Володя сме от семейства на потомствени медици. А нашите родители са били върли врагове. Баща ми навремето е провалил дисертацията на майката на Володя, после между тях са започнали някакви продължителни дразги, стигнало се и до анонимни писма. Нито неговите, нито моите родители биха допуснали да се оженим. А така уж другарувахме тримата, без каквито и да било други

отношения. Ами че ние цяла година след сватбата крихме от тях, че сме се оженили. Едва когато наближи да родя, отидохме да си признаем.

— И какво, простиха ли ви? — любопитства Татяна.

— Ами, те ще ни простят! — ядно измърмори свидетелката. — Нали знаете как става: конфликтът се влачи толкова дълго, че вече се превръща в самоцел и започва да съществува някак самостоятелно, а не в главите на враждуващите. Той властва над поведението им, над целия им живот. Изгониха ни със скандал. Впрочем, кой знае, може и да са били прави. Защото нашият брак в крайна сметка се разпадна.

Татяна разбираше как е станало всичко. Беше много просто: трима младежи, две момичета и едно момче, се запознават по време на кандидатстудентските изпити. После момчето се влюбва в едното от момичетата, но за да не тревожат родителите си, е най-добре да се движат тримата. Двамата влюбени всъщност са изцяло погълнати един от друг, изобщо не се интересуват от живота на приятелката си, която използват единствено като параван и я мъкнат навсякъде със себе си. Ина пък очевидно не им се е сърдела за това, нали и те ѝ били нужни, за да не се чувства съвсем самотна. Те единствени в целия курс не са ѝ се подигравали за интереса ѝ към магията, и то не защото са споделяли този интерес, а защото Ина всъщност им е била безразлична. Така де, какво значение има дали параванът е направен от коприна или от картон, достатъчно е да изпълнява функциите си и да прикрива от чужди очи. В случая — от родителските. Но и Ина е имала своята изгода, докато се е навъртала около тях. Никой не е гледал на нея като на дивачка, тя е принадлежала към малката компания от трима души и в този смисъл е била като всички, не се е чувствала отхвърлена от обществото. Имала е приятели, а те не са ѝ се подигравали. Но след като завършили института, Ина е станала ненужна — тайните съпрузи и без това е трябвало да се легализират. Ето защо не са проявили никакъв интерес от кого всъщност Ина е направила аборт в пети курс.

— И все пак кой според вашите догадки е бил любовникът на Пашкова в института?

— Не знам кой е и как се казва, не беше от нашия институт. Когато си получихме дипломите, Ина сподели, че иска да покаже своята на един човек. И добави: „При него ще си изкарам стажа, нека

знае.“ Е, тогава ние с Володя сметнахме, че е имала връзка с някой лекар, който се е усъмнил в способностите ѝ, затова са се скарали.

— Между другото какви бяха способностите на Пашкова? — поинтересува се Татяна.

— Нормални — сви рамене свидетелката. — Инка беше старателна, учеше много усилено, не като нас с Володя. Ние повече се занимавахме един с друг, а Инка — с медицина. Дори е странно, че не е станала практикуващ лекар. За нас всичко е ясно — тръгнахме по стъпките на родителите си, без да имаме никакво влечение към медицината, затова изоставихме тази професия още при първата възможност. Аз завърших курс за счетоводители, сега работя във фирма. Володя също бързо се отдръпна от медицината, макар и не толкова надалеч — занимава се с медицинска промишленост, произвежда оборудване. Но Инка... Тя би трябвало да стане много добър лекар.

Мина още един ден и Татяна Образцова получи сведения кога и къде Ина Пашкова е изкарала стажа си, както и поименния състав на целия медицински персонал на съответната клиника през онзи период. И първото име, което ѝ се наби в очите, беше Б. М. Готовчиц.

8.

Делото за убийството на депутатката в Държавната дума Юлия Николаевна Готовчиц се обогатяваше с нови и нови подробности. Тъй като то беше под контрола на ръководството на Министерството на вътрешните работи и на прокуратурата, за разследването бе създадена следствено-оперативна бригада и полковник Гордеев въздъхна с известно облекчение. Сега от неговия отдел с убийството на депутатката официално се занимаваха само майор Коротков и капитан Лесников. Така че Анастасия можеше да не се намесва, без това да е крайно необходимо.

Отчетите за хода на разкриването на престъплението се приемаха ежедневно, ето защо нямаше възможност да се кръшка. Като следствие от това събирането на данни се водеше интензивно, папката с материалите набъбваше с часове, но както се казва: колкото повече навлизаш в гората, толкова по-тъмно става. Всеки ден се появяваха нови и нови кандидат-убийци.

Първо, Юлия Николаевна бе оглавявала в парламента малка, но много активна и влиятелна група, която с всички сили се бореше срещу лобирването за онзи вариант на данъчния кодекс, който бе поддържан от депутати с крупни финансови структури зад гърба им, включително и криминални. Готовчиц категорично бе възразявала срещу предоставянето на цяла редица данъчни облекчения и привилегии, доказвайки с факти, че до момента подобни облекчения са били използвани за лично облагодетелстване и измами на държавата. А няма никакви основания да се смята, че в бъдеще ситуацията ще се промени. Съратници на Юлия Николаевна по парламентарна дейност разказаха на Коротков, че на няколко пъти се опитали да я подкупят и системно я заплашвали. Те не можаха да назоват конкретни лица, които са ѝ предлагали пари: всички предложения от този род били анонимни и завоалирани. Колкото до заплашите, те били в подхвърлени писма, които Готовчиц показвала на колегите си и веднага ги късала на

дребни парченца пред очите им, за да демонстрира своето пренебрежение и безстрашие.

Второ, Игор Лесников, който се занимаваше с проучване на журналистическата дейност на Юлия Николаевна, бе съставил списък от двайсет и шест публикации, в които Готовчиц доста нахално се бе заяждала с твърде могъщи и известни хора. Дори открито ги бе обвинявала в машинации и злоупотреби. През десетте години работа във вестник тя си бе спечелила стабилна репутация на безстрашен правдолюбец и точно това бе направило възможно избирането ѝ за депутат. Народът знаеше името ѝ и уважаваше смелата журналистка.

Внимателното изучаване на книгата, иззети от жилището на покойната, не внесе никаква яснота. Тъй като след избирането ѝ за депутат Юлия Николаевна бе прекратила журналистическата си дейност, сред тези книжа не се намериха никакви интересни чернови и материали за нови статии. Затова пък изникнаха разработки на статии, които така и не са били публикувани. Именно те станаха обект на най-сериозно внимание от страна на оперативните работници и на оглавяващия бригадата следовател Гмиря.

— Може да ѝ е отмъстил човек, когото Готовчиц е охулила публично във вестника — каза той. — Или някой, за когото се е канела да пише тепърва, е защитил собствената си безопасност. Това са съвсем различни неща, но вторият мотив ми се вижда по-съществен от първия. Разбира се, доколкото ми е известно, потърпевшата е престанала да работи във вестника, но нали е можела да предаде материалите си на друг журналист. А заинтересованите лица да са се погрижили кръгът на твърде информираните хора да не се разширява. Между другото тук добре пасва необяснимият обир. Може би са търсили именно тези материали, а като не са ги намерили, са убили самата Юлия.

— Та какво има да се търси там, Борис Виталиевич! — не издържа Игор Лесников. — Ами че те не са били скрити в сейф, просто са били в обща купчина в секцията. Защо не са ги взели?

— Обяснявам, щом не разбираш. Стопанката се прибира, вижда, че вратата е разбита и че са я посетили крадци. Преглежда всичко и лесно установява какво именно е изчезнало. И веднага съобщава за това в милицията. По-нататък всичко е просто като на новогодишна елха в детска градина. Ако обаче само се убедят, че материалът

наистина е налице, но го оставят на мястото му и на бърза ръка премахнат прекалено любопитната Готовчиц, милицията, тоест ти, Лесников, и прокуратурата, в мое лице, дълго ще си блъскат главите кой може да е убил нашата Юлия Николаевна. Ти по-внимателно прегледай какво представляват тези материали. В тях няма нищо, което да води до възбуждане на наказателно дело. Разбираш ли? Ни-щич-ко. Има само общи приказки и гневни формулировки, има надути фрази с позоваване на източници, близки до Кремъл, и нищо повече. Но средният гражданин се лъже по такива приказки, защото е свикнал да вярва на печатното слово. И в този смисъл публикацията представлява опасност за заинтересованото лице, защото то не може да допусне честното му име да бъде опетнено със скандал. Този човек просто не желае скандал! Иначе няма никаква опасност да бъде заведено наказателно дело. Няма никакви доказателства. Нещо повече — колко такива чернови намерихме с теб? Ето виждаш ли! И сега в еднаква степен подозираме всекиго, за когото се споменава в тях. Колко такива хора наброихме?

— Четирима — въздъхна Лесников.

— Виждаш ли! — назидателно повтори Гмиря. — Престъпникът не е бил глупак. И друго ще ти река: няма да се учудя, ако в крайна сметка се окаже, че при влизането в жилището вратата е била разбита нарочно, за демонстрация. Напълно допускам, че са можели да отворят с комплект ключове, но са решили да я разбият. Знаеш ли защо са постъпили така? — Гмиря не очакваше отговор от оперативния работник, просто имаше навик да се изразява по този начин. Използваше риторичните въпроси като дидактически похват, точно така обясняваше и училищните уроци на децата си. — За да може стопаните със сигурност да забележат, че някой е влизал в апартамента им. Още тогава са планирали убийството на Юлия Готовчиц и прекрасно са разбирали, че ние с теб ще се опитаме да свържем опита за обир с убийството. Ако нямаме сведения за обира, ще разглеждаме убийството на Готовчиц, на първо място, като убийство на депутат, и на второ — като убийство на журналист. А като имаме налице факта за проникване в жилището, ще се объркаме, ще започнем да търсим користен интерес, ще тормозим съпруга за ценности, които убитата е притежавала, и така нататък. Тоест престъпниците са искали предварително да насочат вниманието ни към откраднатото имущество.

— Защо тогава не са взели нищо от жилището? — недоумяващо попита Игор. — Всичко е било леснодостъпно, само да протегнеш ръка. Ако съпрузите Готовчиц бяха открили липсващи вещи, всичко щеше да е много по-убедително.

— Млад си още — тежко въздъхна Гмиря. — Имаш ли деца?

— Имам, момиче.

— Голяма ли е?

— Съвсем мъничка. На две години и половина.

— Е, като порасне още малко и се научи да лъже мама и тате, тогава ще разбереш. Празни приказки са, че децата не умеели да лъжат. Не умеят да лъжат само особено умните деца, защото се опитват да разсъждават като възрастните. А обикновеното дете лъже така, че и през ум няма да ти мине да не му повярваш. В неговите лъжи липсва нашата възрастна логика, така че никога не бихме го разбрали. Колкото до крадците, които са влезли в жилището на депутатката, те мислят една крачка преди нас. Реален обир и след него убийство на стопанката на жилището — това е примитивна работа. А виж, ако не са взели нищо и после са убили депутатката, от чиято чантичка също на пръв поглед нищо не е откраднато, тогава ние с теб хукуваме като смахнати да разпитваме парламента и журналистическата общественост и едва след няколко седмици, че и месеци, ни спхожда гениалната мисъл, че проникването в жилището и убийството имат някаква връзка помежду си. И толкова се гордеем с тази догадка, толкова се радваме, задето сме се оказали умни и проницателни, че се втурваме да търсим обирджиите, започваме да разследваме най-подробно съпруга на убитата за укрити от обществеността пари и ценности и буквално се претрепваме да разработваме тази версия. Обичаме тази версия, нежно я прегръщаме и следваме, защото ни е спходила като озарение, спходила ни е след дългите ни митарства и безползните и безуспешни търсения в други направления. Упорстваме и не отстъпваме нито крачка от пътя си. А между другото времето си върви... Не, Игорьок, онзи, който е планирал тази комбинация, е бил дяволски хитър и прекрасно е познавал нашата психика. Може би също е криминалист или следовател, макар и бивш. Пресметнал е всичко много точно. Дори е помислил за това, че ние ще се вкопчим във версията за обира най-малкото, защото убийството вече няма да се смята за политическо и строгият контрол над него ще бъде отменен.

Колкото повече си мисля за това, толкова повече се убеждавам, че комбинацията е разработена от някой наш човек. — Гмиря помълча известно време, сякаш обмисляйки онова, което току-що бе казал, после удовлетворено кимна в такт със собствените си мисли. — Значи така, Игоръок. Започвай да разработваш онези четирима души, които подбрахме от черновите на Готовчиц. Не се натоварвай с всичко, в бригадата, слава богу, има колеги от районното управление, всъщност това е по-скоро тяхна работа. Предай на Коротков да не мърда от Държавната дума, докато не научи кой се е опитвал да подкупва Готовчиц и кой я е заплашвал. Поне да надуши направлението, къде да търсим, а после ние ще хвърлим там ударни сили. А за обира, по-точно за опита за обир — забрави! Сякаш изобщо не го е имало. Разбра ли? Не позволявай на престъпниците да насочват мислите ти. Те ни натрапиха този взлом, буквално ни го тикат в очите. Не се поддавай на измамата.

— Не мога, Борис Виталиевич. Тогава аз ходих на местопрестъплението, спомням си колко беше уплашен стопанинът на жилището. Това не може да е случайно. Там има нещо.

— Казвам ти: забрави! — Гмиря повиши глас и тропна с юмрук по бюрото. — Това е просто спектакъл за идиоти. Стопанинът бил уплашен! Да можеш теб да те видя, ако се прибереш и намериш вратата си разбита. Личи си, че зле си учил психология в милиционерската школа, във всичко се опитваш да откриеш логически обоснована зъл умисъл. А всеки е подвластен на най-различни емоции, които се пораждат по най-различни поводи! И понякога са толкова силни, че човек просто не може да ги овладее. Знаеш ли колко пъти съм виждал такива хора! Веднъж например, докато разпитвах един, гледам, че седи, бял като платно, ръцете му се тресат, устните треперят, очите му щъкат, погледът — обезумял, чак заеква от ужас. А то какво било? Оказва се, че зад гърба му телефонът е звъннал силно. В кабинета ми имаше два апарата, той виждаше единия, а другия — не, и когато се разнесе силен звук, се уплаши. Този човек, разбираш ли, имал такава особеност — не понасял силни звуци. Нервната му система била така интересно устроена. Отначало страшно се заблудих. Забелязах, че разпитваният се уплаши, десет минути не може да се съвземе, а аз не знам от какво. Започвам трескаво да търся онази ключова дума, на която той реагира така. И отгук го подхващам, и оттам, разговарям с

него едва ли не за детските му спомени. Отръсквам го, дето се казва, по всички правила на науката. Поставям му психологически клопки. Опитвам се да се хвана за някоя негова дума. Погубвам си няколко часа за тази неблагоприятна работа, а после какво излиза — телефонът. И нищо повече. А пък аз се бях размечтал как този човек ще излезе от кабинета ми с белезници на ръцете, как, разбираш ли, с едно махване на ръката от обикновен свидетел ще го превърна в основен заподозрян. Да, ама не. И то, представи си, само защото не бях взел под внимание психологията и физиологията. Така че повтарям ти, Игор, забрави за обира. Изхвърли го по дяволите от красивата си глава и разработвай онези, които са имали реални основания да се страхуват от огласяване на материалите, дето намерихме в жилището на Готовчиц.

Когато привечер се озова на „Петровка“, Игор Лесников се сблъска в коридора с Настя. Тя идваше откъм тоалетната, държейки в едната ръка пълна с вода гарафа, а в другата — две измити чаши, по които се стичаха капки.

— Ася, ти работила ли си някога с Гмиря? — попита я той, като се обърна кръгом и закрачи до нея.

— Работила съм.

— Той изобщо какво представлява? Нормален ли е?

— Дори прекалено нормален. Само че е много грижовен баща и при всяка възможност гледа да се измъкне по-рано от работа, за да бъде с децата си. Инак е свестен. Би трябвало да ти хареса.

— Че защо? — зачуди се Лесников, на когото Борис Виталиевич Гмиря никак, ама никак не му харесваше.

— Започнал е като оперативен работник, изкарал е петнайсет години и едва наскоро е отишъл в следствието. Добре ни разбира и не се заяжда за нарушения. Това не ти е Костя Олшански.

Влязоха заедно в кабинета на Настя. Тя извади от шкафа кърпа и започна да бърше мокрите чаши, а Игор мълчаливо застана наред стаята, едва прикривайки нервността си.

— Защо мълчиш? — попита Настя. — Говори, не се измъчвай.

— Нали си спомняш моите първи впечатления от Готовчиц?

— Каза ми, че бил много уплашен.

— А спомняш ли си своите собствени впечатления от него?

— Разбира се. Борис Михайлович ужасно се страхуваше от нещо. Ние и двамата видяхме това, и двамата градяхме някакви

догадки по този повод. А после се разбра, че Готовчиц е забелязал как го следят и това здравата го е стреснало. Помисли си, че полудява, че страда от мания за преследване, затова беше на тръни. Ама ти всичко ли си забравил?

— Абе не съм...

Игор постоя още малко изправен, после все пак седна, премествайки стола до самия прозорец. Настя познаваше този негов навик: той не обичаше да бъде физически близо до други хора, винаги гледаше да седи по-далеч от събеседника си, а ако това не можеше да стане, започваше да нервничи и да губи самообладание. Във всеки случай при такива условия разсъждаваше очевидно по-зле.

— Гмиря смята, че трябва да изхвърлим от логическата верига факта на взлома — каза той най-сетне. — Че това звено пречи. Казва, че са го включили във веригата, с цел да ни дезориентират.

— Гмиря е умен човек и опитен следовател — предпазливо подзе Настя, понеже не знаеше как да реагира на думите на Лесников. — Щом той го чувства така, добре е да имаме предвид мнението му. Човекът е натрупал голям опит в живота си.

— Гмиря не е разпитал Готовчиц веднага след откриването на трупа на жена му. Спомняш ли се, че с теб се чудихме защо, когато за пръв път посетихме Борис Михайлович?

— Спомням си. И какво?

— Щом е толкова умен и опитен, как е могъл да постъпи така? Та това е връх на непрофесионализма: да не разпиташ съпруга на убитата жена. Защо го е направил? Защо е пуснал Готовчиц да си отиде?

— Не знам. Вероятно е бързал за някаква друга работа. А може би не е имал основания да го подозира и просто е проявил човечност и не е искал да тормози човека, който току-що е идентифицирал трупа на жена си. Не те разбирам, Игор. Измъчва ли те нещо?

— Да! — рязко отвърна той и се извърна към Настя: — Да, Гмиря не ми харесва. Не ми се нрави и как води следствието. Той се опитва да ни отклони от правилната версия и ми разправя някакви глупости. Упорито внушава да не се занимаваме с обира. Дърдори ми някакви измишльотини за необикновената хитрост на престъпниците, които били прогнозирали предварително хода на нашите разсъждения и се опитвали да го насочват. Аз обаче не му вярвам.

Настя едва не подскочи от изненада — колко познато звучеше всичко! И тя изпитваше такива тревоги, когато усещаше, че край нея има някой, който иска да ти попречи, да те заблуди, да навреди на работата. Но бе по-объркана от Игор сега, защото всеки път това ѝ се случваше със свой, близък човек. С човек от отдела, от онези, с които всеки ден пиеш кафе и бърбориш за дреболии, които молиш за дребни услуги, на които съчувствено даваш последното си хапче срещу главоболие и последната си цигара. А Гмиря... Какво пък, Гмиря работи в прокуратурата, нито тя, нито Игор имат никакви лични отношения с него. Вярно, това е неприятно, но поне не е болезнено. Не дай си боже Игор да преживее смазващата болка, връхлетяла Настя през зимата.

— Спомняш ли си делото на Платонов преди две години? — внезапно попита Лесников.

— Има си хас. Забравя ли се такова нещо?

— Приятелят му веднага ми хареса. Не знам защо, но нещо ме привлече към него. Беше толкова сериозен, доброжелателен, прекрасен професионалист. А се оказа предател. И сега като същински глупак се утешавам с мисълта, че щом Гмиря веднага не ми хареса, значи е възможно да греша.

— Игор, в такива случаи не можеш да търсиш съвет от никого. Или вярваш на човека, или не вярваш — това е! Довери се на собствената си интуиция и каквото и да ти говорят другите — никого не слушай. Слушай само себе си. Ако се окажеш прав — браво! Сгрешиш ли — сам си си виновен. Смяташ ли да говориш с Житената питка за това?

— Аз ли? — На лицето на Лесников се изписа такова изумление, че Настя неволно се усмихна. — Какво приказваш! Аз дори на теб ти се доверих само защото и ти се занимаваше с Готовчиц. Мислех, че може да ми подскажеш нещо умно.

— Мога да ти кажа само едно: Готовчиц ни мами. Още не знам за какво точно, но се опита да ни пробута някаква лъжа. Житената питка ми разреши да поразровя тази работа, но засега не съм постигнала никакви успехи. Ако измисля нещо, ще го споделя с теб.

— Ами обирът? И ти ли смяташ, че той няма отношение към убийството на Юлия?

Настя се подпря с лакти на бюрото и обхвана главата си с ръце. Защо такива прости и обикновени думи изведнъж станаха за нея мъчително сложни? Да каже ли: „Да, и аз смятам така“ или: „Не, не мисля така“? Тя нищо не смята и нищо не мисли, не може да бъде сигурна в нищо, защото целият свят през последните месеци стана за нея някак нереален, неправдоподобен, неправилен. Сега тя постоянно се съмнява във всичко, дори в най-прости неща, и напълно е загубила способността си да взема решения. Превърнала се е в безволева амеба, тъпо изпълняваща заповеди. Лишена от собствено мнение, извършваше минимума необходими действия и мечтаеше само за едно: да остане сама и наоколо да е тихо. Сигурно е болна. Трябва да се лекува, а не да се прави на велик детектив. Вижете я само — мис Марпъл на младини!

— Не знам, Игор — бавно отрони тя. — Нищо не знам със сигурност. Може да е прав Гмиря, а ти да грешиш и напразно да го подозираш. Може да си прав ти и Гмиря да е предател. Всичко е възможно. Не бива да се изключва нито една вероятност.

— Ех, Каменская — разочаровано въздъхна Игор, — напразно се надявах на теб. Не ставаш за съветник в сложни ситуации.

— Е, извинявай, че не оправдах надеждите ти.

— И ти извинявай, че отнех от скъпоценното ти време — усмихна се накриво той.

Тя долови сарказъм в гласа му, но нямаше нито сили, нито желание да отреагира. Неотдавна Житената питка ѝ подхвърли, че не е във форма, че е започнала да работи по-зле, а днес и Лесников видя това. Но нали тя се старее с всички сили съвестно да върши работата си! Обаче нищо не излиза. Изчезнал е хъсът, притъпил се е усетът ѝ, загубил се е интересът. Единственото, което ѝ е останало, е безусловната преданост на работата. Но само преданост не е достатъчна, дори най-мощният двигател не пали, ако няма искра. А точно искрата я няма.

Тя излезе от сградата и тръгна по „Петровка“ към метрото. Изведнъж чу съвсем наблизо познат глас:

— Лельо Настя!

Обърна се и видя невисок набит младеж с милиционерска униформа. Късата куртка бе изопната по налетите му рамене и явно беше по-малка от необходимото с цял номер.

— Здравсти! — учудено отвърна тя. — Ами ти какво правиш тук?

— Посрещам ви.

— Така ли? Защо?

В първия момент тя се уплаши да не би нещо да се е случило с бащата на момчето — генерал Заточни, но Максим весело се усмихваше.

— Татко ми поръча да ви намеря. През деня не успя да се свърже с вас по телефона, а сега е вече в самолета. Ще кацне късно през нощта и няма да му е удобно да ви звъни.

— И какво иска баща ти?

— Както винаги, определя ви среща рано сутринта в Измайловския парк.

— И нищо друго ли? — с подозрение попита Настя. — Та утре не е неделя, а едва четвъртък.

— Не знам, лельо Настя — сви рамене Максим. — Той ме помоли да ви предам и ето, предадох ви.

— Трябваше да ми се обадиш вкъщи — забеляза тя. — Било е рисковано да ме причакваш тук, можеше да съм на съвсем друго място. Нали го знаеш нашия милиционерски живот...

Максим безгрижно махна с ръка.

— Нямах друг изход. Татко ми продиктува номера ви по телефона, а аз нямах под ръка нищо за писане и се надявах да го запомня. Но после, когато започнах да го записвам, разбрах, че съм го забравил.

Сутрешните неделни разходки в Измайловския парк бяха задължителни за генерал Заточни, разбира се — ако се намираше в Москва. И ето вече две години Настя периодично му правеше компания при тези ритуални разходки. Никой — включително и самата Настя — не би могъл да даде правилно определение на нейните повече от странни отношения с този човек. Не беше любов — за това и дума не можеше да става. Не беше приятелство — какво ти приятелство между генерал, началник на главно управление в Министерството на вътрешните работи, и обикновен оперативен работник от „Петровка“, майор от милицията, на всичко отгоре — и жена. Не беше делово

сътрудничество — макар че се бе случвало нещо подобно, но само епизодично. Какво беше тогава? Никой не знаеше отговора. Вероятно не го знаеше и самият Иван Алексеевич Заточни.

Разбира се, по този повод имаше най-различни мнения, но нито едно от тях не се доближаваше до истината. Синът на генерала — Максим — например смяташе, че баща му ухажва леля Настя и най-вероятно един ден ще се ожени за нея. Фактът, че Настя беше омъжена, очевидно никак не го смущаваше и не влизаше в сметките му.

Съпругът на Настя — Алексей — смяташе, че това е поредният каприз на жена му. Но тъй като нетривиалните черти в характера ѝ и без това бяха безброй, една повече или по-малко не играеше роля. Чистяков добре познаваше своята Настя и улавяше моментално признаците на влюбване у нея. Тъй като в ситуацията със Заточни не откриваше такива признаци, не се и безпокоеше. А и смяташе по принцип, че Анастасия е вече голямо момиче и сама знае какво прави. Щом ѝ се иска да се разхожда из парка с генерала — да се разхожда — полезно е за здравето.

Доброжелателите, които работеха както на „Петровка“, така и в министерството, бяха твърдо убедени, че Заточни спи с Каменская и затова ѝ помага в кариерата, макар че много биха се затруднили да отговорят в какво се изразява тази помощ. Майор Каменская работеше на предишното място, не получаваше никакво повишение и още носеше майорски пагони, въпреки че стажът ѝ предполагаше да бъде подполковник. Длъжността ѝ обаче беше за майор и само като голямо изключение биха могли да ѝ дадат поредното звание подполковник от милицията. Но дори и такова изключение не се правеше за нея.

Какво ли се бе случило на генерала, щом, намирайки се извън Москва, бе помолил сина си спешно да намери Настя и да я покани на среща рано сутринта в делничен ден? През двете години на познанството им такова нещо никога не се бе случвало. Настя така се увлече в най-различни предположения по този въпрос, че не забележа как е стигнала до дома си. Но докато отключваше вратата, изведнъж си спомни: днес Льоша трябваше да се прибере, седмицата бе минала, конференцията бе свършила. Пак ли всичко отначало? Ежедневните въпроси: „Какво се случи, докато бях в Америка?“ — и нейните ежедневни опити да събере сили и всичко да му разкаже, и постоянно задълбочаващата се пропаст между тях...

Тя завъртя ключа в бравата, побутна вратата и учудено замря на прага. В жилището беше тъмно и тихо. Спи ли? Настя прекоси на пръсти антрето и надникна в стаята — нямаше никой. Но някои неща не бяха на местата, на които тя ги остави сутринта. Значи Алексей си е идвал. Но къде се е дянал? Впрочем напразно се безпокои, Льоша е отговорен човек и ако е излязъл от къщи за повече от пет минути, непременно е оставил бележка. Сега ще се съблече, ще намери бележката и всичко ще се изясни.

На масата в кухнята наистина имаше бележка. След като я прочете, Настя безсилно се отпусна на табуретката и тихо заплака. Край! Ето докъде се докара със своите невротични игрички. Бележката, написана със ситния, нечетлив почерк на Чистяков, гласеше:

„Не мога да гледам как се измъчваш, когато сме заедно. Вероятно имаш нужда да си починеш от мен. Ще бъда при родителите си. Щом поискаш да се върна, обади се. Никога не съм ти поставял условия, затова просто те моля: не ме викай, докато не намериш в себе си сили да разговаряш с мен. Ако дойда и отново не чуя ясен отговор на въпросите си, ще бъда принуден да си мисля най-лошото. Надявам се, че не се стремиш към това. Целувки“

Тя обиди Льошка и той я напусна! Е, разбира се, не я е напуснал, не бива да преувеличава, просто се е отдръпнал, докато дойдат подобри времена, но това тя може да го обяснява на другите, а на себе си трябва да каже истината. Просто не е понесъл нейните странности, мълчанието, потиснатото ѝ настроение и нежеланието ѝ да отговори на тревогите му с нещо що-годе разбираемо. Той ѝ каза: „Не искам да живея с теб в новия ти облик. Ако се промениш, ще се върна.“ Как да не я е напуснал? Ама разбира се, че я е напуснал. И е поставил условие. А ако тя не го изпълни, няма да се върне.

Започна да я тресе като от внезапен студ. Настя излезе в антрето, намери на закачалката дебелия плетена жилетка и се загърна в нея, но това не помогна. Треската се засилваше и след известно време тя цялата трепереше така, че ръцете ѝ не удържаха чашката с кафе.

„Трябва да пийна нещо“ — помисли си и отвори вратичката на кухненския шкаф, за да потърси някакъв алкохол. На рафта имаше едва начената бутилка коняк и половин бутилка ирландски ликьор. Льоша го беше купил от безмитния магазин на Шереметиево, а откъде се бе взел конякът — Настя не можа да си спомни, колкото и да се мъчи. Вероятно някой го бе донесъл, защото нито тя, нито Чистяков обичаха коняк и не го купуваха. Льоша беше познавач и ценител на хубавите сухи вина, а Настя предпочиташе Мартини „Бианко“ или джин с тоник.

Тя извади бутилката коняк и наля почти догоре една водна чаша, после отпи три големи глътки. Едва не се задави, от очите ѝ бликнаха сълзи. Не можеше да понеса миризмата на това питие, не разбираше вкуса му, но сега го пиеше като лекарство. Вярно, гадно е, но лекарството не е предназначено да доставя удоволствие, то трябва да помага.

И то помогна, макар частично. Треперенето изчезна, ръцете ѝ се затоплиха. Душевната болка обаче не утихна, напротив, сега Настя я чувстваше още по-силно. Какво, какво направи! Как можа да допусне Льошка да стигне до такова решение! Льошка — верният и предан съпруг, който я познаваше от двайсет и две години и умееше да я разбере, каквото и да се случеше, и да ѝ прости, каквото и да направеше. До каква степен само е злоупотребила с търпението му и любовта му, щом не е издържал и си е тръгнал!

„А всъщност какво става? — запита се тя. — Защо, защо не мога да събера сили да си поговоря с него? Какво толкова особено съм направила? Откраднала ли съм? Не съм. Убила ли съм? Не! Измамила ли съм, предала ли съм някого? И да, и не... Ето това е най-сложното. Не мога да разбера какво съм сторила. И докато аз не го проумея, няма да мога да му го обясня. Интересно — защо? Колко пъти се е случвало нарочно да му разказвам нещо, което сама не разбирам, и той винаги ми е помагал. Льошка има съвършено друг поглед към нещата и понякога това е много полезно. Но защо тогава не мога да споделя с него онова, което не разбирам напълно? Няма отговор. Но определено знам, че не мога.“

Настя още дълго седя в кухнята, нямаше сили да помръдне, да стане, да отиде в стаята, да приготви леглото и да си легне. В главата ѝ витаеше само една мисъл: тя обиди Алексей и той си отиде! Тя е

виновна за всичко, не биваше изобщо да се омъжва — нито за Льоша, нито за друг, не е създадена за съвместен живот. Самотница е, никой не ѝ е нужен. Абсолютно никой. Сигурно е някакъв психически дефект. Тя е морален инвалид. Обиди Льоша и той си отиде.

Към два и половина през нощта Настя най-сетне се добра до дивана и рухна върху него, без да се съблече и да извади чаршафите. Уви се с дебелото карирано одеяло, свря лице във възглавницата и отново се разплака.

В пет и половина сутринта Настя с усилие отвори очи и вяло се потътри към душа. Ужасно не ѝ се ходеше на среща със Заточни, но се налагаше, не можеше да му откаже. Изпи две чаши кафе, но почти не почувства вкуса му. Наля си портокалов сок от кутията в хладилника и изпи на един дъх половин чаша, но сокът ѝ се стори безвкусен и топъл, макар че това бе невъзможно: кутията беше стояла в хладилника поне три дни.

Точно в седем тя слезе от влака на станция „Измайловская“, недоумявайки какво прави тук и защо вчера не каза на Максим, че не може да се срещне със Заточни. Сега още щеше да си спи... Видя генерала отдалеч. Както обикновено, беше с лек анцуг, строен, слаб и се движеше към нея с лека и пружинираща походка.

— Добро утро! — весело я поздрави той. — Моля да ме извините, че ви обезпокоих по никое време, но в неделя няма да бъда в Москва, довечера отново заминавам.

— Нищо — мрачно отвърна Настя, — разходките са полезни. Така поне смята мъжът ми.

— А защо долавям мрачни нотки в гласа ви? Някакви неприятности ли имате?

Неприятности. „Сякаш не се досеща! — с досада си помисли Настя. — Та нали той ме подложи на онези удари, а сега се чуди. Господи, вместо да го мразя, послушно хуквам към парка след първото му подсвирване. Та той всичко е знаел, не може да не е разбирал какво ми е, но мълчеше, като ме остави сама да се лутам в този кошмар. На всичко отгоре после дойде и ми заяви, че е мълчал нарочно, защото при дела от такъв мащаб можело да се ръководим само от целесъобразност, а не от човечност. Целесъобразността изисквала да

ме докарат до нервна криза, до пълно отчаяние. А сега аз в горда самота жъна плодовете на тази операция. Но няма да му напомням и няма да се оплаквам. Веднъж вече се опитах да му се оплача и да помоля за помощ и получих добър урок. Един майор не може да се жалва на един генерал. Това е неприлично. Ала целият ужас е там, че незнайно защо не мога да му се сърдя.“

А на глас каза:

— Не съм се наспала. Не обръщайте внимание.

— Добре, тогава ще мина на въпроса. Сигурно знаете, че нашето министерство най-сетне създава собствена информационно-аналитична служба. Това не е същото, с което винаги се е занимавал щабът.

— Чух — кимна Настя. — Нещо като стратегическо разузнаване.

— Именно, именно. И в тази информационно-аналитична служба са предвидени дори такива специалисти, като психолози и психоаналитици.

— И за това съм чувала. Ала честно казано, мислех, че е шега.

— Но защо? — вдигна вежди генералът. — Не споделяте ли идеята за използване на тази област от знанието в нашата работа?

— Споделям я. Но не знам защо ми се струваше, че я споделям само със себе си. Нещо не съм срещала съмишленици сред колегите ни. Вярно, длъжности за психолози са въведени при нас и аз искрено се радвам на това, но със сигурност знам, че далеч не ги използват за анализи на информацията. Те работят предимно като „проговарящи“ при вземане на заложници, помагат да се съставят психологически портрети на престъпници, консултират оперативните работници при разработването на схеми за работа под прикритие. А в стратегическо отношение... Дори се учудвам, че вие въвеждате тези длъжности...

— Въвеждаме ги, както виждате. И в момента правим подбор на психолози и психоаналитици за работа в информационно-аналитичната служба. Чух, че имате отношение към разследването на убийството на депутатката Готовчиц?

— Да, донякъде! — учудено отвърна Настя. — Но защо, каква е връзката?

— Разбирате ли, Борис Михайлович Готовчиц е един от кандидатите.

— Сериозно ли говорите! Какво съвпадение!

— Представете си — да. Разбира се, предварително проверяваме всички кандидати, но вие сама разбирате, че това е много отговорно решение. Човек, приет на работа в аналитичната служба, получава достъп до информация от такава важност, че не можем да си позволим никакви грешки с кадрите. Просто нямаме право. И освен това много е важен въпросът за квалификацията на психолога, защото въз основа на неговите препоръки ще се планират и провеждат твърде сериозни и мащабни операции. Така че ако психологът не е грамотен достатъчно, всичко ще се окаже под заплахата. С една дума — исках да се обърна към вас с молба: огледайте Готовчиц по-внимателно и ако имате възможност, оценете професионализма му.

— А той спазва ли законите? — пошегува се Настя. — Не трябва ли да оценя и това?

— Анастасия, Готовчиц е проверяван в продължение на три месеца. Не е замесен в нищо престъпно, това е установено с абсолютна точност. Знаете ли, жена му Юлия Николаевна е била невероятна личност. Чували ли сте, че е водила всички финансови дела на семейството?

— Не. А това важно ли е?

— За да разберете характера на човека — да, важно е. Юлия Николаевна е била дъщеря на човек, уличен в големи злоупотреби. Баща ѝ се е самоубил буквално вечерта, преди да го арестуват. И оттогава тя решила да живее така, че никога от нищо да не се страхува. Имам предвид от меча на Темида, разбира се. Защото във всичко останало тя е била храбра жена и не се е бояла, че ще си спечели врагове. Но с властта винаги е живяла в мир и съгласие. Тя просто не би допуснала мъжът ѝ да се набърка в каквато и да било престъпна дейност. Разбира се, ако научите нещо такова, незабавно ни съобщете. Но най-важното, което искам да знам сега, е какво представлява той като човек и дали е добър специалист.

— Но нали той е един от кандидатите за работа в министерството именно в качеството си на добър специалист! Откъде тогава идват съмненията ви?

— Ох, Анастасия, понякога се възторгвам от вашата наивност! — разсмя се генералът. — Как се става кандидат за определена длъжност? Някой някого препоръчва, някой някого познава лично или е чувал за него от приятели. В случая името на Готовчиц бе

предложено от един от началниците на главни управления. Племенницата му изкарала рехабилитационен курс при Борис Михайлович след крайно тежък бракоразводен процес, останала много доволна от резултатите от лечението и каза на чичо си, а чичо ѝ съответно предаде информацията по-нататък. Това е. Та значи мога ли да разчитам на помощта ви?

— Не знам — сви рамене Настя. — Не съм сигурна, че ще мога да ви бъда полезна. Как ще оценя нивото на квалификацията му, като не съм специалист?

Заточни се спря и се обърна с лице към нея. Жълтите му тигрови очи бяха съвсем близо, те излъчваха топлина и ласка и от погледа му тя се почувства някак странно.

— Не си кривете душата — тихо каза той. — Още не можете да ми простите, нали? Сърдите ми се и трябва да отбележа, че с право... Е, и какво ще правим с всичко това? Сега отказвате да ми помогнете в такава една завоалирана форма, утре ще ми откажете направо, вдругиден ще започнете да грубиянствате. И така ще погубим приятелството си или както ви е по-удобно да наричате нашите отношения. Много сте ми симпатична, ценя доброто ви отношение към мен и ще ми бъде болно, ако не стигнем до взаимно разбиране. Да, аз бях груб с вас, дори безжалостен, но интересите на работата го изискваха. Впрочем вече всичко съм ви обяснявал, няма смисъл да се повтарям. Проявете великодушие, застанете над ситуацията и помислете, че и аз, и вие нямаме толкова много близки хора, на които можем да се доверим напълно и безрезервно. Е, защо да ги губим, водени от някакви амбиции?

„Той си играе с мен като с кукла — помисли си Настя някак абстрахирано, сякаш се наблюдаваше от страни. — Има невероятна дарба да убеждава. Хем с разума си разбирам, че не беше прав, когато ме подложи на онзи удар тогава, през зимата, и с нищо — нито с дума, нито с жест — не облекчи мъките ми. И въпреки това не мога да му се сърдя. Искане ми се да му простя. Нещо повече — започвам да се чувствам виновна пред него, сякаш обидата ми е обикновен дамски каприз. А може би е именно така и всички мои страдания не струват и пукната пара?“

— Днес ли заминавате? — попита тя вместо отговор.

— Да, довечера.

— За дълго ли?

— За пет дни.

— Когато се върнете, ще ви нарисувам Готовчиц с маслени бои.

Заточни се усмихна топло и слънчево и безупречните му ослепителнобели зъби блеснаха. Очите му мигом засветиха като две разтопени кюлчета злато. Никой не можеше да устои на тази великолепна усмивка.

— Може ли да ви целуна? — тихо попита той.

— Недейте — също така тихо отговори Настя.

— Защо?

— Може да бъде възприето неправилно.

— От кого?

— От мен.

— Това не е важно — отговори с усмивка Иван Алексеевич. — Важното е аз да го възприемам правилно. А аз го възприемам правилно, не се безпокойте. — Той внимателно допря сухите си устни отначало до едната ѝ буза, после до другата. — Радвам се, че успяхте да надвиете себе си. След пет дни ще ви се обадя.

Заточни се обърна и бързо тръгна към изхода на парка, макар че обикновено изпращаше Настя до влака в метрото.

9.

Докато се качваше с асансьора към апартамента на Борис Михайлович Готовчиц, Настя все още се съмняваше, че това, което върши, е правилно. Разбира се, трябваше да изпълни молбата на Заточни, още повече че му обеща. Но дали по този начин?

След разговора с генерала подозренията ѝ към психоаналитика се разсеяха окончателно. Щом са го проверявали като възможен кандидат за работа в информационно-аналитичната служба в Министерството на вътрешните работи, значи в тази проверка е влизало и външно наблюдение. Но явно са се случили лоши агенти, щом Готовчиц ги е усетил и запомнил. А може би той наистина е невероятно наблюдателен човек и физиономист? Така че уважаемият Борис Михайлович нищо не си е измислил в тази връзка, просто се е получило съвпадение: преди опита за обир са го следили хора, пратени от Министерството, а след това — частните детективи, наети от съпругата му. Тази позиция трябва да се доуточни. Нека Готовчиц опише двамата наблюдаващи, които не можа да идентифицира сред служителите на детективско бюро „Грант“, а Настя после ще помоли Заточни да провери тези хора ли са следили психоаналитика или не.

Но при това положение Готовчиц едва ли имаше нещо общо и с убийството на собствената си съпруга. Една от версиите беше, че частните детективи, следили Готовчиц, са се натъкнали на човек, с когото го е свързвал престъпен бизнес. Именно затова е била убита Юлия Николаевна — за да не проявява излишен интерес към неща, дето не са ѝ работа. Но щом Заточни твърди, че Готовчиц е чист като светена вода, тази версия не издържа никаква критика и трябва незабавно да бъде отхвърлена. Сред връзките на Борис Михайлович няма никакви „опасни“ хора.

От последната среща на Настя с Готовчиц бяха минали само четири дни, но тя се изненада колко по-зле изглеждаше той сега. Хлътнали очи, обрамчени с черни сенки, помръкнал поглед. „Господи, какво прави страхът с човека! — съчувствено си помисли тя. —

Сигурно и аз бих се притеснила не по-малко, ако ме следяха, ако не разбирах кой и защо го прави. А той и жена си трябва наскоро.“

— Какво има този път? — уморено попита Готовчиц и заведе Настя в хола. — Нови въпроси ли възникнаха?

— Да. Но не във връзка с убийството на жена ви. Борис Михайлович, дойдох при вас като частно лице. Имате ли нещо против? Нали не смятате, че злоупотребявам със служебното си положение?

Готовчиц забележимо се оживи, дори очите му леко заблестяха.

— Нужна ви е консултация ли? Психологически портрет на престъпник?

Настя разбра, че той би се радвал да се поразсее и откъсне от тревогите си, за да поговори за нещо, което не е свързано със смъртта на жена му.

— Трябва ми консултация, но не относно престъпник. Бих искала да споделя нещо за себе си.

— За себе си? — Той не може да скрие изненадата си. — Не правите впечатление на човек, който има такива проблеми. Може би алкохол, наркотици? Страдате ли от някаква зависимост?

— Какво говорите! — разсмя се Настя, толкова нелепо ѝ се стори това предположение.

— Какво тогава?

— Ще се постарая да ви обясня, макар да не съм сигурна, че ще излезе нещо разбираемо. Самата аз почти не го разбирам. Стана ми трудно да общувам с хората. Дори със съпруга си не мога да разговарям и това го оскърбява.

— Трудно ви е да излагате мислите си, така ли? Думи ли не ви достигат?

— С думите всичко е наред. Мога да формулирам и изложа всяка мисъл, ако това имате предвид. Но не желая. Напада ме някакво вцепенение, разбирате ли? Сякаш някой е поставил пред мен бариера и аз не мога да я прекрача.

— Откога започна това? Или така е било винаги?

— Не, започна през зимата, през февруари.

— След някакви събития ли?

— Да.

— Ще трябва да ми разкажете за тях.

— Естествено... Вижте, Борис Михайлович, знам, че трябва да разкажа за тях на мъжа си, за да си върна доверието му, но не мога да си го наложя. Ето това е лошото. Той вижда, че нещо става с мен, че съм станала вяла и раздразнителна, избягвам да разговарям и изобщо да общувам, но не разбира каква е причината. А аз не мога да събера сили да му обясня.

— Защо? Срам ли ви е? Това нещо позорно ли е? Съпружеска изневяра ли?

— Не. Свързано е с работата ми. В хода на разкриването на едно престъпление открих улики, според които с престъплението е свързан мой близък човек. Вторият ми баща, който ме възпита и напълно замести истинския. Веднага повярвах във вината му и оттогава животът ми се превърна в кошмар. А после се разбра, че уликата се е появила случайно и баща ми няма никакво отношение към престъплението. Това е всичко.

— И оттогава изпитвате затруднения в общуването, така ли?

— Да, оттогава. Повече от два месеца.

— Затруднявате се да общувате с всички или само с определени хора?

Настя се замисли. Въпросът ѝ хареса. Наистина общува с хора, свързани с делата, ето например с Готовчиц, нормално разговаря и с Дима Захаров, и с Уланов. Да, с много хора. Виж, с колегите ѝ от службата нещата бяха по-зле. Да не говорим за Льоша, за родителите ѝ. Излиза, че общуването с чужди хора не я плаши. Дори е странно защо тя сама не се бе сетила за това, преди психоаналитикът да я попита.

— Прав сте — вдигна тя очи към Готовчиц, — колкото по-близък ми е човекът, толкова ми е по-трудно. Но защо е така?

— Хайде да помислим заедно — каза с готовност Борис Михайлович.

Настя виждаше, че разговорът му доставя удоволствие, същото, каквото изпитваше и тя, решавайки поредната логическа задача. Човекът си обича работата и я върши с наслада дори когато му е черно на душата. Какво пък, несъмнено заслужава пълно уважение и спокойно може да бъде препоръчан за работата, за която ѝ бе говорил Заточни.

Готовчиц задаваше много въпроси, накара Настя да разкаже подробности за отношенията си с втория си баща и с майка си, разпита я за мъжа ѝ.

— Е, Анастасия Павловна — обобщавай той накрая, — да направим заключението. Попаднали сте в типична клопка, в която се озовават хиляди, ако не и милиони хора. Нали знаете: когато неприятностите се случват с други, ние можем да погледнем ситуацията от страни и да намерим изхода леко и безболезнено. Но щом нещо такова се стоварва върху нас, не можем да се справим. Сега, когато е минало толкова време, вие прекрасно виждате, че не сте имали кой знае какви основания да подозирате втория си баща, нали така? Току-що обсъдихме това. Но вие, кой знае защо, сте повярвали, че той е предател. Повярвали сте отведнъж и безрезервно. И сега се измъчвате, срамувате се от това. Срам ви е, задето сте се объркали, задето не сте успели да обмислите ситуацията хладнокръвно, прибързали сте да направите извода и веднага сте повярвали в него. Това се случва с всички, трудно е да се намери човек, който нито веднъж в живота си не е допускар такава грешка. Така че няма защо да се срамувате. Какво е станало по-нататък? Две неща. Първо, вие сте изгубили вярата си в професионалните си способности, когато сте разбрали, че сте сгрешили. Второ, инстинктивно сте започнали да отбягвате общуването с близки хора, понеже подсъзнателно сте се опасявали да не би ситуацията да се повтори. Страхувате се, че някой от тях неволно може да ви накара да си мислите лоши неща за него. И още повече — да не допуснете отново същата грешка и да повярвате на подозренията си. Стараете се да се дистанцирате от близките си, та в случай че ситуацията се повтори, да не го преживеете толкова болезнено. С други думи — именно у близките си виждате източник на опасност и се опитвате максимално да ограничите контактите си с тях, защото именно близък човек — вашият втори баща — ви е накарал да страдате. Но не по своя воля, не поради зъл умисъл, а вследствие на ваша грешка. Вие се мразите за това, но същевременно продължавате да се боите от своите близки. И не се опитвайте да намерите логика в тези стракове, те са ирационални — като почти всеки страх. Разкъсват ви две разнопосочни чувства: от една страна, срамувате се от грешката си, от друга — страхувате се от повторение. И това някак ви блокира, не ви позволява нормално да общувате с близките си.

— И какво да правя сега? — попита Настя, вътрешно съгласна с всяка негова дума.

— Нищо. Просто не забравяйте това, което ви казах. Повтаряйте си: сега знам какво ми пречи, знам откъде е дошло то и какво означава, но няма да му позволя да ме управлява. Не бива обаче да мислите, че още щом произнесете това магическо заклинание, всичко ще се уреди. Нищо подобно. Но трябва да си го повтаряте и в края на краищата ще дочакате плодовете му. В един прекрасен момент у вас ще се пробуди обичайната сърцатост и точно тя ще ви накара да направите усилието над себе си и да прекратите преградата.

— И колко време трябва да чакам, та тази сърцатост да ме споходи? — тъжно се пошегува Настя.

— Не обещавам бързи резултати. Ако се борите със ситуацията самостоятелно, първият успех ще дойде не по-рано от няколко месеца. Ако искате аз да ви помогна, ефектът ще настъпи малко по-бързо. Разберете, Анастасия Павловна, неврозата е нещо коварно и практически не се поддава на лечение. А вие страдате именно от невроза. Може да излезете от ситуацията, в която сте се озовали или по-точно — в която сама сте се вкарали, може да преодолеете бариерата и да започнете нормално да общувате с близките си, а после същата невроза да се прояви под съвършено неочаквана форма и в абсолютно неочакван момент. Тя вече се е оформила и сега ще трябва да я влачите в себе си цял живот. У вас се е загнездил страхът, да не би да извършите непоправима грешка и това не може да се излекува. Не искам да ви изглеждам като шарлатанин, затова ви казвам всичко както си е. Днес този страх ви пречи да поддържате отношенията си с приятели и роднини, а утре ще се прояви в нещо друго.

— Прав сте — отново кимна тя, — вече ми пречи и да работя. Започнах по-трудно да вземам решения.

— Защото се страхувате да не сгрешите и да постъпите неправилно ли?

— Да, затова. Дали да не взема да си сменя работата?

— Няма смисъл. Страхът пак ще си остане, и на друга работа ще се страхувате да не допуснете грешка. Страхът трябва да се преодолява. Трябва да се научите да се борите с него, разбирате ли? Да си изработите похвати, с чиято помощ няма да му позволите да

управлява живота ви. Това е дълга и трудна работа, но друг начин няма.

— Ами вие? — внезапно попита Настя.

— Какво аз?

— Вашите страхове. Казахте ми, че се опасявате да не полудеете, защото имате мания за преследване и ви се струва, че ви следят. С вас изяснихме, както си спомняте, че наистина сте били следен, така че не страдате от никаква мания. Но ето че продължавате да се страхувате.

Лицето на Готовчиц изведнъж се промени, за секунди той буквално посивя. Само преди секунди разговаряше с Настя като психоаналитик и беше абсолютно нормален, не криеше очите си и не кършеше пръсти, а за миг се превърна в онзи, предишния Готовчиц, който бе пробудил толкова силни подозрения и у Игор Лесников, и у самата Настя. Погледът му се закова в някаква точка в горната част на стената. Той мълчеше.

— Е, какво ще кажете, Борис Михайлович? — настойчиво повтори Настя.

— Вие... Ние с вас изяснихме... тоест вие изяснихте, че са ме следили хората, наети от Юля. Но имаше още двама, по-рано. За тях нищо не ми казахте. Знаете ли кои са те? Защо вървяха по петите ми?

„Знам — помисли си Настя. — Но вие, Борис Михайлович, не бива да го знаете. Ако Заточни искаше да ви разкрива това, щеше да ми го подсказе.“

— Струва ми се, че грешите — успокой го тя. — Просто ви се е сторило. Кажете ми: как се борите със своя страх? И защо му позволявате да ви управлява, след като толкова добре разбирате всичко?

— Защо ли? — Той премести върху нея болните си очи. — Ами по същата причина, поради която и вие сте допуснали своята грешка. Мога да се боря с вашите страхове. Но със своите не мога. Страхът е ирационален... Впрочем аз май вече ви го казах. Когато ме гледате, намирате един милион логични обяснения и не разбирате защо се страхувам толкова. Струва ви се, че на мое място не бихте се уплашили. По същия начин и аз, като слушам вашата история, си мисля, че на ваше място никога не бих направил такава грешка, камо ли толкова да страдам заради нея. Но всеки от нас за съжаление е на

своето си място и от него нашите нещастия и проблеми далеч не изглеждат, както отстрани.

— Може би трябва да се обърнете към специалист? — предположи Настя.

Изведнъж тя изпита остра жал към този човек, който всъщност нямаше никаква вина, освен че притежаваше добра памет и наблюдателност. Препоръчали са го като грамотен специалист, Министерството на вътрешните работи е направило обичайната рутинна проверка — е, може би по-внимателна, отколкото в други случаи, защото става дума за много отговорна длъжност, — но такива проверки се правят с хиляди. В процедурата е влизало и външно наблюдение и Готовчиц е имал нещастие да забележи агентите. Това е цялата му вина. А той просто полудява от страх, горкият. И тя не може да му каже. Принудена е да мълчи и да гледа как той се измъчва. По дяволите, кога най-сетне в милицията ще заработят достатъчен брой добри професионалисти, за да не осакатяват човешката психика за нищо?

— Към специалист ли? — не разбра Готовчиц. — Към какъв специалист?

— Към такъв като вас. Към психоаналитик.

— О, не! — отсече той припряно, сякаш самата мисъл му се видя кощунствена. Сетне повтори малко по-спокойно, сякаш уплашен и засрамен от собствения си порив. — Не, естествено...

— Но защо?

— Бих могъл да го направя само ако сред тези специалисти имах близък приятел, на когото мога да се доверя напълно. Но нямам такъв, защото и между нас кипи конкуренция, както навсякъде. И аз не мога да допусна за мен да се говори, че имам проблеми, с които не мога да се справя. Вие ще отидете ли да се лекувате при дерматолог, който целият е покрит с язви и циреи?

— Няма да отида — съгласи се Настя.

Тя остана у Готовчиц почти три часа. През това време той на два пъти я нагости с чай, при което смутено се извиняваше, че няма нищо към чая, дори лимон. Настя разбра, че той отдавна не е излизал от къщи, не е прескачал дори до магазина.

„Гледай ти колко се страхува! — мислеше си тя по пътя към «Петровка». — Току-виж, умрял от глад. Но няма да излезе от къщи. И

какво да кажа сега на Заточни? От една страна, приличен човек и очевидно добър специалист. Веднага разбра правилно проблема ми. Слушах го и се съгласявах с всичко, което ми говореше. Вярно, не ми каза нищо ново. Слава богу, още имам мозък и достатъчно воля сама да се справя с проблемите си и да си призная неприятната истина, но фактът, че Готовчиц схвана всичко от раз, говори в негова полза. Но, от друга страна, как ще може да работи в министерството? Ами че там е пълно с взривоопасна информация, току-виж, някои започнали да го притискат, за да я получат. Сигурно и самият Готовчиц още не знае, че възнамеряват да го поканят за тази работа. И правилно. Какъв е смисълът да каниш човека, да му обещаваш длъжност, а после, след проверката, да му я откажеш? По-добре първо да го проверят, а после да му предложат, ако е подходящ. Но колко ми дожаля за него! Така ми се искаше да му кажа за агентите, които са го следили... Ала не биваше. Едва сега разбирам колко трудно му е било на Заточни тогава, през зимата. Виждам е, че ми е тежко, но не е можел да ми помогне, защото е трябвало да мълчи, за да не провали комбинацията. Май не биваше така да се озлобявам срещу му. И на него не му е било лесно. Добре, засега ще почакаме с изводите за господин Готовчиц. Разбрахме се, че той ще се опита да ми помогне, ще ходя при него веднъж седмично. Естествено не очаквам никаква помощ от него, сама ще се справя. След днешния ни разговор някак ми полекна. Но трябва да го наблюдавам известно време, за да не сбъркам с преценката си, инак ще ми бъде неудобно пред Иван. Нали той разчита на мнението ми... По дяволите, пак се страхувам да не сбъркам! А, не, тая няма да я бъде! Знам откъде е този страх, знам защо се появи, но аз не съм станала по-глупава напоследък, същата съм като преди. И щом по-рано бях сигурна в преценките си, защо сега трябва да се съмнявам в тях? Не бива. Не бива да се съмнявам... Не бива да се страхувам..."

Вика прие изненадващо спокойно съобщението ми, че възнамерявам да се разveda с нея и да я напусна, като ѝ оставя цялото имущество и спестяванията ни. Все пак браво на нея, прекрасно се владее, дори сянка на радост не се мярна по лицето ѝ. Мълчаливо сви рамене, завъртя пръст около слепоочието си, което означаваше „луд човек!“, и отиде в другата стая. След известно време се появи,

облечена в строг делови костюм. И отново миризмата на парфюма ѝ болезнено преряза обонянието ми. Колко е гаден! Как е могъл да ми харесва по-рано?

— Решението ти окончателно ли е? — попита тя, като ме гледаше сериозно.

— Не подлежи на обсъждане! — весело потвърдих аз, изпитвайки невероятно облекчение от това, че бях излязъл от кризата и бях намерил начин да се измъкна от ситуацията, която ми изглеждаше безизходна.

— Не искаш ли да ми обясниш?

— Не искам.

— Тогава обличай се.

— Защо?

— Ще отидем в гражданското да подадем заявление. Няма да протакаме, щом си решил.

Бърза, мерзавката! Преструва се, че се примирява с решението ми, а всъщност сигурно вътрешно пее от радост. Че как иначе — спасих я от убийство, не я оставих да си сложи грях на душата.

Излязохме и тръгнахме към гражданското, което се намираше на три преки от нашия блок. Слънцето сияеше, дърветата се бяха покрили със светлозелени листа, покрай нас минаваха красиви момичета с миниполи и животът ми се стори прекрасен. Сякаш се бях родил отново. Виж ти, колко време бях крачещ труп, който на нищо не можеше да се зарадва, който не градеше планове нито за утрешния ден, нито дори за вечерта, а днес отново съм жив и си възвръщам способността да се усмихвам. Колко е хубаво, че имах късмета да се запозная с Лутов! Ако не беше той, щях да седя със скръстени ръце и да се чувствам като жертвен агнец. Странно е, но за Вика бях готов да пожертвам всичко, защото разбих колко много е пожертвала тя самата за мен. И колко е изтърпяла през всичките години живот с майка ми. Честно казано, ако не беше тя, никога нямаше да стана това, което съм, защото единствено заради нея — заради Вика — се насилвах в „Лице без грим“, за да ѝ осигуря поне след четирийсетте достойно съществуване. Много я обичах и бях готов на всичко заради нея. За самия себе си не бих правил нищо, така и щях да си седя край лудата си майка, печелейки жалки грошове. В определен смисъл Вика имаше право да претендира за всичките ми пари, по-точно за нашите

пари, тъй като ако не беше до мен, тях нямаше да ги има. Интересно — дали тя разбира това така, както го разбирам и аз? Сигурно не. Винаги е била деликатна и никога не е правила сметки кой на кого какво дължи. Впрочем кой знае каква е станала сега, когато си е хванала любовник...

В гражданското оставих Вика в коридора и веднага влязох в кабинета на завеждащата.

— Казвам се Уланов — представих се аз.

Тя ме погледна с недоумение, сбърчила чело, после въздъхна.

— А, да, обадиха ми се за вас. Със съпругата си ли дойдохте или сам?

— Със съпругата, тя е в коридора.

— Добре, почакайте един момент. — Завеждащата вдигна телефонната слушалка и набра някакъв номер. — Маша? Ела при мен. Да, сега.

Ослепително младичката Маша дотича в кабинета и ме дари със слънчевата си усмивка.

— Ах, здравейте — изчурулика тя още от прага, — гледала съм ви по телевизията.

— Това е прекрасно! — сухо я срязва завеждащата. — Господин Уланов иска да разтрогне брака си. Приеми заявлението му и до утре свидетелството да е готово.

— Но как... — подзе момичето, което очевидно бе свикнало строго да спазва инструкциите, според които от подаването на заявлението за развод до оформянето на документите трябва да мине доста време.

— Утре! — твърдо повтори жената и се обърна към мен: — Идете с Маша, тя ще оформи всичко.

Двамата с Вика попълнихме съответните бланки.

— Елате утре след пет — изчурулика отново Маша, загледана в мен като в икона. — Не забравяйте паспортите си, ще трябва да им сложа печат.

Мълчаливо кимнах и си казах утре да не забравя да купя за девойчето цветя и кутия бонбони.

— Колко са се променили нещата! — забеляза Вика, когато излязохме.

— Какво имаш предвид?

— Бързото оформяне на развода. По-рано трябваше да се чака три месеца.

— И сега трябва да се чака. Дадох подкуп на завеждащата.

— Значи затова влезе при нея?

— Естествено — излъгах аз.

Нали не можех да обяснявам на Вика за Лутов. Той специално ме бе попитал в кой район на града живея и къде се намира гражданското и бе обещал да организира „обаждане за съдействие“. Какво пък, изпълнил бе обещанието си, стабилен човек, това ме радваше. Впрочем днес всичко ме радваше. Отново бях жив.

Вика мълча известно време, сякаш обмисляше нещо.

— За къде си се разбързал, Саша? — попита най-сетне. — Имаш друга жена и бързаш да се ожениш колкото може по-скоро ли?

Каква хитруша, а?! Тя, а не аз, има подобни намерения, тя, а не аз, е решила да се сдобие с нов съпруг. Кой знае защо, в този момент забелязал колко грозно се движи Вика. Едното рамо по-високо от другото, тежка походка. Но защо ли по-рано това не ме впечатляваше? А може и да го е нямало, просто тя остарява.

— Да, имам друга жена! — отсякох. — И тя чака дете. Затова трябва да получа развод колкото може по-скоро и да регистрирам брака си с нея.

— Ти много се промени напоследък — тъжно въздъхна Вика. — Сега разбирам защо. Стана злобен и раздразнителен, откъсна се от старите ни приятели. Саша, та аз не съм глупачка или истеричка, всичко можеше да се реши по човешки. Сега малко бракове се удържат до дълбока старост, всичко бих разбрала. Естествено — любов, че и бременност... Щях да те разбера, Саша. Защо трябваше да ме обиждаш? Превърна живота ми в ад. Страхувах се, че си полудял. Срамувах се пред приятелите ни, които ти нагрубяваше и подвеждаше, като не изпълняваше обещанията си.

Слушах думите ѝ и чувах съвсем друго. „Защо веднага не ми каза, че обичаш друга жена и искаш да ме напуснеш, без да делим имуществото си? Нямах да търся килър и нямах да се вълвичам в целия този кошмар, всичко щеше да стане лесно и просто. Животът ми се превърна в ад, защото всеки миг чаках най-сетне да те убият и се боях, че нищо няма да излезе. Че ще останеш жив, а аз ще вляза в затвора. През цялото време живеях в стрес. Щях да те пусна без нито

един упрек, без сълзи и скандали. Да знаеше само колко лесно щеше да ти бъде да се разведеш с мен! Но ти протакаше, криеше, както впрочем постъпват всички мъже. Огромното мнозинство жени на този свят внезапно научават, че любимите им съпрузи вече имат големи извънбрачни деца. Вие никак не обичате да се развеждате и се държите за старите бракове, докато не ви стиснат за гърлото. Твоята нова жена явно е успяла да го направи.“

— Нека не обсъждаме това — отвърнах равнодушно. — Стореното — сторено. Радвам се, че го прие спокойно, прави ти чест.

В хладно мълчание стигнахме до вкъщи. Вика се качи в апартамента, а аз изкарах колата от „сандъка“, наподобяващ гараж, и потеглих към мама. Предстоеше ми да се обяснявам и с нея. И това не беше лесна задача.

В маминото жилище се долавяше застаряла миризма на хлор. През дългите години бях свикнал с нея. Една от проявите на нейната лудост беше маниакалният ѝ стремеж към чистота, в който нямаше да има нищо съмнително, ако не беше твърдата ѝ убеденост, че единственото дезинфекциращо средство на света е хлорът. Мама се изхитряше да открива в магазините именно онези почистващи и перилни препарати, които съдържат в себе си този забележителен компонент и излъчват съответния „аромат“. По цели дни, от сутрин до вечер тя се занимаваше с чистене. Докато живеехме заедно, всеки ден с ужас очаквах някой от нас рано или късно да се отрови, защото мама ще забрави да изплакне от чиниите хлорирания препарат. Е, кажете, няма може в такова жилище да се ражда дете?

Извадих късмет. Когато пристигнах, тя беше почти нормална. Така да се каже — в ремисия. Това ми даваше шанс да постигна поне някакво разбиране. Целунах я, после извадих продуктите от чантите, изпих си чая от чашата, която лъхаше подозрително на толкова познатия мирис, и пристъпих към най-важното.

— Мамо, ти вече не можеш да живееш сама — започнах аз.

— Но нали вие ме напуснахте! — капризно възрази тя. Впрочем истината си беше такава.

— Дори да не бяхме те напуснали, пак щеше да е същото. Ние с Вика по цели дни сме на работа, а ти си сама. Вече не си на възраст,

когато можеш да живееш отделно, без чужда помощ.

— Искаш да ме затвориш в зандан ли! — възкликна тя. — Аз съм в тежест на всички ви, искате по-бързо да се отървете от мен и да получите този апартамент. Всичко знам, Саша, не можеш да ме измамиш. Но да не си посмял да си го помислиш!

— Мамо, не ми е нужен апартаментът ти. Искам само до теб да има човек, който да те наглежда и да ти помага в домакинството.

— Никой не ми трябва! — безапелационно отсече тя. — Прекрасно се справям сама.

Трудно беше да се спори с нея, тя не осъзнаваше безумието си и болестта си, а физически беше в прекрасна форма. Здравосърце, добро кръвоснабдяване, чудесни стави без никакви признаци за отлагане на соли. Я какво лице, бръчките ѝ не са повече от тези на Вика. Тя можеше по десет часа наред да мие подове и прозорци, да пере, да глади бельо, да бърше прах от книгите на високите чак до тавана полици, като мъкне след себе си стълбата из целия апартамент. Особена любов изпитваше към прането на ръка, макар че много отдавна бяхме купили пералня. А и почти никога не носеше дрехи на химическо чистене. Така че можете да си представите колко често във ваната се наkisваха завеси, пердета и покривки за маса. Естествено на такъв човек е невъзможно да се докаже, че се нуждае от странична помощ.

Страхът на майка ми от мръсотията беше просто патологичен и в периодите, когато болестта ѝ се изостряше, това ставаше основна тема на монолозите ѝ. В такива случаи тя часове наред редеше гръмко в пространството за плъховете, които са напълнили града и разнасят зараза; за враговете на народа, които правели специални разработки в тайни лаборатории, за да създадат препарат, който ще превърне обикновения уличен прах в смъртоносен, и така ще унищожат всички руснаци. Както и за корумпираното правителство, което умишлено не се борело с мръсотията, за да накара честните граждани да купуват вносни почистващи препарати и по този начин си пълнело гушата, тъй като естествено тези препарати били нискокачествени и екологично вредни, а чуждестранните фирми давали на нашето правителство огромни подкупи, за да сключва договори за тяхното доставяне. Логичният извод от всичко това винаги беше, че всички наоколо са

гадове и вредители и че можем да се доверяваме само на родната хлорна вар.

Наложи се да прибегна до измама, не виждах друг начин.

— Мамо, ние с Вика ще трябва да заминем за две-три години, предлагат ни много интересна работа извън Москва. А аз не мога да допусна ти да останеш тук съвсем сама. Хайде да помислим как да направим, че около теб да има човек. Може например да намерим някоя почтена жена, която да живее с теб...

— И да ми мърси къщата? — с негодувание ме прекъсна мама. — Хайде де! Нямам намерение да чистя на чужди хора.

— Самата тя ще чисти — търпеливо ѝ обясних аз, — и ще пазарува, и ще се грижи за теб, ако се разболееш.

— Ха, тя ще ми чисти! — с нескрито раздражение изфуча мама. — Ще бръсне два пъти с парцала — и готово. Не, на никого не мога да разчитам, всичко трябва да си върша сама.

— Не забравяй, че си инвалид, невинаги ще можеш да се справяш, а аз ще съм по-спокоен, ако край теб има помощничка. Мамо, разбери, няма да мога да замина от Москва, ако ти останеш сама. Какво, нима искаш да погубя кариерата си? Дай ми възможност да работя нормално и да печеля пари в края на краищата! Добре, на теб никой не ти трябва, но нали можеш да се съгласиш заради мен! Заради мен — повторих отчаяно.

— Интересно разсъждаваш — язвително заяви мама. — Какво, пари ли нямаш?

— Представи си, нямам — веднага излъгах аз. — Всичко, което спечелих, отиде за апартамента, още не съм изплатил дълговете си. Ето затова трябва да печеля повече. А докато отсъствам, ще дам апартамента срещу добър наем и това също ще ми бъде доход.

— За какво са ти толкова пари? Облечен си, обут си, дори караш кола. Какво повече искаш? Откъде у теб тази алчност, Саша? Не мога да разбера днешното поколение. Аз на младини имах едно палтенце за всичките четири сезона и бях щастлива, защото другите нямаха и толкова.

Тя започна да се пали и най-малко половин час ми чете лекция за добрите страни на сталинските времена и за царящата днес в Русия разруха, за моята алчност и безнравственост и за това каква чудовищна жена съм си избрал.

— Знам за какво са ти парите! — нареждаше майка ми. — Тя, тя ти смуче кръвта! На нея ѝ трябват дрешки, дрънкулки, развлечения. Току-така ли не ти роди деца? Трябват ѝ само удоволствия, а не грижи! А ти като послушно теле я следваш по петите и нищо не виждаш! Сигурна съм, че ти изневерява и парите ѝ трябват за млади любовници, а ти си готов да зарежеш старата си, безпомощна майка, за да угаждаш на прищевките ѝ!

Изстинах. Види се, ненапразно казват, че у лудите се проявява странна проникателност, някакво ясновидство, те гледат на света със съвършено други очи и умеят да съзрат неща, които не вижда никой. Как е почувствала това у Вика? Дори за мен, който бях живял край жена си толкова години, тази страна на личността ѝ се оказа неочаквана, а излиза, че майка ми отдавна я е знаела.

— Казваш, че ти трябват пари ли? — продължи тя. — Имал си да връщаш дългове? А с какви пари, ако мога да попитам, смяташ да ми наемеш помощничка?

— Тя ще работи безплатно, срещу жилище. Ще живее тук, с теб, в този апартамент. Завещавах ѝ апартамента и срещу това тя ще ти помага.

— Да бе! Тя ще ми помага колкото може по-скоро да отида на онзи свят. Мигар не знам! Слава богу, още не съм изкукуригала.

— Добре, щом се страхуваш от недобросъвестна помощничка, можем да продадем апартамента и с тези пари да живееш в много добър интернат за възрастни, където за теб ще се грижат прекрасно и няма да ти е скучно и самотно. Може би дори ще срещнеш човек, за когото да се омъжиш. Такива неща се случват много често. Поне там няма защо да се опасяваш, че някой ти желае смъртта.

— Дума да не става! — отсече майка ми. — Там всичко е потънало в мръсотия. Нали не мога всеки ден със собствените си ръце да мия смрадливия приют.

Ясно, с добро не можех да я придумам. Всъщност не беше и нужно да я придумвам, достатъчно беше да оформя документите за обявяването ѝ за недееспособна и за моето попечителство над нея, след което бих могъл спокойно да решавам всички въпроси без нейното съгласие. Да продам апартамента, понеже, слава богу, беше приватизиран, и да платя за интерната. Но ужасно не ми се искаше да го правя. Някак не беше по човешки... Щеше ми се мама да осъзнае

ситуацията и да се съгласи с мен, та утре да не говори под път и над път, че синът ѝ я е обрал, изхвърлил я е от жилището ѝ и я е изритал в интернат.

Тя сякаш прочете мислите ми.

— Мислила ли съм, че ще доживея до този страшен ден? Родният ми син иска да ме изхвърли от собствения ми апартамент, да ме остави на улицата! И то само защото не може да се справи с оная уличница — жена си, която му слага рога. Ти си безволево глупаво същество — насочи тя към мен показалец, — баща ти щеше да се ужаси, ако научеше какъв идиот е синът му. Толкова сили вложи в образованието ти, толкова се гордееше с теб, когато беше малък. Какво щастие, че не вижда в какво си се превърнал! Целият ти мозък е отишъл там, където ти е дюкянът, мислиш само как да заслужиш одобрението на твоята проститутка, та да ти бута поне веднъж в месеца. Срамувам се, че имам такъв син. Махай се оттук!

Мълчаливо излязох в антрето и започнах да си обличам якето. Майка ми остана в хола и дори не опита да ме изпрати. Когато отворих входната врата и направих крачка към стълбищната площадка, ме настигна пронизителният ѝ глас:

— Ти си мъртъв! За мен вече си мъртъв! Смятай, че си покойник!

Хукнах надолу по стълбището, без да дочакам асансьора. Разбира се, такива крясъци не бива да се вземат на сериозно. Тя е луда, болна възрастна жена и естествено не ми желае смъртта, та нали съм единственият ѝ син. Просто не осъзнава какво върши и какво говори и аз нямам право да ѝ се сърдя. Но с някакво десето чувство разбихах, че думите ѝ не са предизвикани от злоба и раздразнение. Това беше същото онова ясновидство, което се среща у лудите. Права е, наистина съм мъртъв. Вярно, през последните дни оживях, но нали бях покойник доста дълго и това не може да не е оставило следа. А ако изобщо не е там работата? Ако лудата ми майка усеща, че ме дебне килър? Нима Вика не е отменила поръчката? Но защо, защо? Та нали утре ще си получим свидетелството за развода и тя ще бъде свободна и богата.

Господи, каква идиотщина! Уланов, ти ли си това? Я се стегни и прояви хладнокръвие! Какво, опитваш се да анализираш поведението на жена си въз основа на крясъците на лудата си майка? Хайде де, намерил си и ти извора на вселенската мъдрост. Така може да идеш и в

милицията да обвиниш корумпираните членове на правителството, дете били вземали подкупи срещу сключени договори за доставка на екологично вредни почистващи препарати. Защо не? Нали майка ти постоянно говори за тях, защо да не повярваш в ясновидството ѝ и по този въпрос?

Поолекна ми. Така де, какви си ги измислям? Какво ти ясновидство? Фактът, че днес майка ми се разкрещя за изневерите на Вика, просто съвпадна с момента, но ако си припомня по-добре, тя винаги го е говорила. През всичките години на брака ми с Вика бяхме принудени да слушаме безкрайните ѝ речи по този повод. А остротата на намеците ѝ варираше според състоянието на психическото ѝ здраве. Когато майка ми беше по-спокойна, изказванията ѝ бяха просто оскърбителни, като днес например, но ако болестта ѝ се изостреше — а тези кризи траеха обикновено от няколко дни до две-три седмици, — тогава приказките ѝ по адрес на Вика ставаха толкова нецензурни, че от тях би се изчервил и хамалин. А Вика стоически търпеше всичко това, че и мен успокояваше, уговаряше ме да не се сърдя на майка си, защото тя е болна и не знае какви ги върши. Горкото ми момиче... Нека получи това, което иска. В края на краищата заслужила си го е.

С колата стигнах до най-близката станция на метрото и влязох във фойето да потърся телефонен автомат, от който можех да се обадя с карта. Не понасям автоматите, които работят с жетони, вечно са неизправни и ги гълтат, но не свързват, а освен това през кратки паузи запищяват застрашително, настоявайки за поредната добавка. Намерих телефон и се обадих на Лутов.

— Ходихте ли в гражданското? — попита той.

— Да, всичко е наред, благодаря за ходатайството. Утре свидетелството ще бъде готово.

— Е, много добре. А как е майка ви?

— С мама е по-трудно. Прие на нож всички мои предложения и категорично отказа. Сигурно ще трябва да действам чрез съда и „Социални грижи“, но това е голяма врътня!

— Александър Юриевич, няма неразрешими проблеми — разсмя се в отговор Лутов. — В случая вие сте напълно в правото си. Щом майка ви наистина страда от психично заболяване и има инвалидност, вие сте в правото си да поставите пред съда въпроса за признаването ѝ за недееспособна. Никога не биха отхвърлили иска ви, защото всичко

ще бъде строго според закона. Друг е въпросът, че наистина се получава протакане. Затова ако бързате, аз мога да ви предложа помощта си. Ако пък не бързате, помощта ми не ви е нужна, защото, повтарям, основанията за иска ви са законни.

— Спешно е! — казах.

Наистина беше така. Животът, в който се лутах над четирийсет години, в който веднъж вече бях станал мъртвец, беше непоносим за мен. Не можех да живея край Вика, знаейки, че тя ми изневерява и иска да ме убие, раздразнен от вида ѝ и от миризмата на парфюма ѝ. След посещението си в гражданското вече не бяхме мъж и жена и аз не разбирах как сега ще можем да живеем в един апартамент. А нямаше къде другаде да отида. Нали вече не можех да стъпя при майка ми! Днешната сцена ми беше предостатъчна. Нямаше как да се занимавам с телевизионната програма, защото не умеех да правя пари като Витя Андреев, а мисълта да привличам реклама за сметка на унижаването и оскърбяването на, общо взето, свестни хора ме отвращаваше. Искях да отида при Лутов колкото може по-скоро. Той ми изглеждаше като солидна стряха, под която няма да ме споходи нито една неприятност.

— Добре, ще видя какво мога да направя — отговори Лутов. — Разбира се, едва ли ще успея да ви помогна за оформянето на документите толкова бързо, колкото стана с развода.

— Разбирам.

— Обадете ми се утре сутринта, ще ви кажа къде да отидете и към кого да се обърнете.

— Благодаря — топло му се усмигнах аз, макар и той да не ме виждаше. — Наистина не знам какво щях да правя без вас. Сигурно щях да умра.

— Е де, не преувеличавайте. Всичко хубаво, до утре.

Но аз не преувеличавах. Лутов и представа си нямаше до каква степен думите ми бяха точни.

10.

Татяна Григориевна Образцова лесно вземаше решенията си. Естествено съмненията не ѝ бяха чужди, но тя бързо преодоляваше излишните колебания. Годишните следствена работа, в продължение на които бе пращала в съда не само дребни мошеници и жалки идиоти, но и истински акули на сенчестия бизнес, я бяха направили корава и дръзка. За разлика от Настя Каменская, тя не се страхуваше почти от нищо в този живот. Ето защо тя не се колебаеше дълго, ако проблемът не беше, според собствения ѝ израз, витален и евентуално неправилно решение не заплашваше ничий живот.

Делото за убийството на магьосницата Инеса беше непростимо занемарено и за това беше виновна само тя, Татяна. Е, може би и обективните условия, които просто не позволяваха добросъвестно и внимателно да се занимава с всичките осемнайсет дела, възложени ѝ за производство. Оставаше малко време до излизането ѝ в отпуск по майчинство и единственият ѝ шанс поне малко да помръдне разследването от мъртвата точка беше разговорът с професор Готовчиц. В отделението му преди няколко години Ина Пашкова бе изкарала стажа си. Друг шанс беше Александър Уланов, който, кой знае защо, посещаваше жилището на една от клиентките на Инеса — гражданката Валентина Петровна Лутова. Естествено Татяна не очакваше никакви откровения от Уланов, но чрез него можеше да се доближи до Лутова или поне да научи нещо повече за нея. Дългогодишният опит не позволяваше на Образцова да се надява, че като дръпне конеца „Лутова — Уланов“, непременно ще измъкне нещо. Всички хора са свързани помежду си и няма нищо необичайно двама души, живеещи в един град, да се окажат познати. Хайде де, какво престъпно има в това! Кой е Уланов? Водещ на телевизионна програма, красив, самоуверен, с доста нахално поведение. Коя е Лутова? Според сведението, предоставено от оперативните работници — възпитателка в детска градина. Какво е общото помежду им? Може да е всякакво, включително любовна връзка или нежно приятелство от

ученическите години. Нима това е повод да подозираме и двамата в някакво участие в убийството на магьосницата? Не, разбира се, не е повод. В този случай интуицията нищо не подсказваше на Татяна, но ѝ беше ужасно съвестно за проточеното дело, чувстваше се неудобно пред самата себе си. Напоследък прекалено се бе потопила в мислите си за бъдещото хлапе и всичко останало понякога ѝ изглеждаше второстепенно и лишено от каквото и да било смисъл. Ала това се отрази на работата ѝ...

Ето защо Татяна, след като прегледа, ужасена, материалите по незавършените дела, реши да предприеме всички възможни действия в оставащото до излизането ѝ в отпуск време, дори ако те не обещаваха никаква перспектива. И след като е разработила линията на разследването, според която е необходимо да се установят почти всички клиенти на магьосницата Инеса, тази линия трябва да се следва докрай и да се събират подробни сведения за тези хора. Така де, не може всичко да се прехвърля върху оперативните работници! Нужно е и тя да се поразмърда. Още повече че контактът с Уланов сам ѝ се тикаше в ръцете, грехота беше един следовател да не се възползва от случая.

Татяна смяташе да покани професор Готовчиц на разпит с призовка. Призовката вече беше издадена и тя се канеше да я изпрати в секретариата, когато по телефона ѝ се обади Ирочка.

— Нали помниш, че днес си на преглед? — строго попита тя.

— Бях забравила — призна Татяна. — Ама наистина ли е днес?

— Таня, вече просто не знам... — От гласа на Ирочка си пролича, че е ужасно разстроена. — Колко пъти трябва да повтарям едно и също и да ти напомням, че твоята лекарка излиза в отпуск от първи май и непременно трябва да те види в най-близко време. Сто пъти, не, хиляди пъти те предупредих, че първо раждане на трийсет и шест години не е шега работа, още повече с твоето здраве, така че трябва редовно да ходиш на прегледи. Казах ти, че се обадих в консултацията и те записах за днес, за осемнайсет и трийсет. Ако не отидеш, следващият ти преглед ще трябва да бъде при друг лекар, който никога не те е виждал, камо ли наблюдавал, който не знае твоите особености и може нещо да пропусне или да разбере неправилно. Е, осъзна ли всичко най-сетне?

Татяна се намръщи и леко отдалечи слушалката от ухото си, докато слушаше тази пламенна тирада.

— Стига, успокой се, Ирка, не е нужно толкова да се вълнуваш. Всичко си спомних. Каква е тази твоя страст да ме възпитаваш? Не забравяй, че все пак аз съм по-възрастна от теб.

— Не си по-възрастна, а по-глупава — заяви Ирочка. — Обещай ми, че ще отидеш на консултация.

— Ще отида — въздъхна Татяна.

— Днес — строго уточни зълва й.

— Добре, днес.

— В осемнайсет и трийсет. Превеждам за малоумните: в шест и половина вечерта. И да не ти е хрумнало да ме излъжеш. Ще отида в консултацията, ще седна пред кабинета на твоята лекарка и лично ще проверя дали ще дойдеш.

— Хайде остави ме — неволно се усмихна Татяна, — трябва да работя.

Тя затвори телефона, погледна часовника, после призовката. Виж ти, професор Готовчиц живее близо до консултацията. Защо да го привиква тук с призовката? Може да съчетае служебното с личното.

Татяна се обади на Борис Михайлович, получи уверението му, че няма да излиза цял ден и започна да се приготвя. Погледна се в огледалото, закрепено вътре в гардеробчето, и за пореден път тъжно се усмихна. Бременността рядко украсява някого, но когато една жена по принцип има нормална фигура, през седмия месец всички виждат, че тя чака дете, така че подпухналото й лице не изглежда грозно. Виж, когато бъдещата майка е като Татяна, всички си мислят, че тя просто е дебела. И не стига че е дебела, ами и лицето й е нездравно и отекло. Такива ми ти удоволствия от външност като нейната! Вярно, Стасов не спира да повтаря, че Татяна е най-красивата жена на света, най-желаната и най-прекрасната във всяко отношение, но това го казва Стасов, а всички останали я гледат с къде-къде по-критични очи. А и не се чувства добре, Ирка е права, да раждаш за пръв път на нейната възраст не е работа за крехки създания. Впрочем Татяна Образцова никога не бе оценявала себе си като крехка.

Точеше се още един ден, изпълнен с тъга и страх. Колко още такива дни ще трябва да изживее? Борис Михайлович Готовчиц не се отличаваеше с храброст и мъжество, но докато край него беше Юлия Николаевна, тези качества не му бяха особено нужни. Нали най-трудните решения вземаше жена му, а той трябваше само да си ги изясни и да ги изпълнява. И това напълно го устройваше. Юлия беше разумна и добра, и Борис Михайлович отдавна си бе направил извода: Тя няма да го посъветва нещо лошо.

Сега обаче той остана насаме със страха си. Какъв ти страх, то си беше чист ужас! Синът им — Мишенка — беше в Англия, Юля го прати там да учи, понеже, слава богу, момчето владееше английския език като роден, беше го учил от съвсем мъничък. Миша живееше в семейството на една втора братовчедка на Юля, която преди много години се бе омъжила за англичанин и бе останала постоянно в Лондон. Готовчиц не извика сина си за погребението, и то не заради разходите по пътуването, не, пари имаше, а защото децата не обичат мъката. Едно е хлапето да е тук, в Москва, и до него да има близък човек и изобщо ситуацията да може да се управлява някак, и съвсем друго — десетгодишно дете да прелети само през цяла Европа за погребението на майка си. Братовчедката на Юля нямаше да дойде, такива разходи не ѝ бяха по джоба, само щеше да закара Миша до летището, а после той щеше да остане сам, самотен и объркан, с огромната мъка, която малкото сърчице трудно може да понесе. Не, по-добре да остане в Лондон, по-далеч от ковчегата, венците, траурните речи и сълзите.

Мишенка беше далеч, Юля вече я нямаше, но съществуваеше празният просторен апартамент, изпълнен със страх. Борис Михайлович се боеше да отговаря на телефона и се обливаше в студена пот, когато се звънеше на вратата. Но нямаше как да не вдига слушалката, защото се водеше следствие по делото за убийството на Юля, така че служители от милицията можеха да го потърсят всеки момент. И той се радваше, когато те идваха вкъщи, понеже това му даваше възможност поне за малко да изключи телефона, да не говорим, че го избавяше от необходимостта да излиза. След погребението на Юля той нито веднъж не бе се показвал от къщи. Отдавна нямаше хляб, и захарта се бе свършила, а и другите продукти бяха на свършване. Трябваше да мисли какво ще прави по-нататък, но

нямаше сили. Страхът го бе парализирал, не го оставяше да мисли, камо ли да предприеме нещо. Готовчиц живяше само когато при него идваше следователят Гмиря или онова момиче от криминалния отдел — Каменская. От тях не се страхуваше, защото определено знаеше, че не той бе убил жена си, и можеше спокойно да отговаря на въпросите им. Следователят Гмиря наистина беше педант, изслушваше отговорите му, записваше си, но по физиономията му личеше, че не вярва на нито една негова дума. Ами да не вярва, само да не го вика в своя кабинет. А момичето от „Петровка“, Анастасия, беше забавна личност. И дори някак трогателна. Гледа съчувствено, кима, вярва на всичко, споделя свои проблеми. Гледай ти, и милиционерите страдали от неврози. Впрочем то не е за чудене, я каква им е работата! С момичето той май се справи добре, сега тя при случай ще спомене където трябва, че професор Готовчиц е специалист от суперкласа и още една теглилка ще натежи на кантара, на който се претеглят всички за и против неговото назначаване в Министерството на вътрешните работи. А на него много му се иска да получи тази длъжност. Много. Племенницата на важен човек от министерството каза на Готовчиц, че името му е в списъците на кандидатите и остава само да чака.

Сега ще дойде някаква друга следователка — Образцова. Не е за чудене, Юля все пак беше депутат в Държавната дума, вероятно много хора работят върху разкриването на престъплението. А може тоя Гмиря да е отстранен от делото, защото не е постигнал резултат, и работата да е възложена на друг следовател. Слава богу, може да изключи телефона и да не го включва чак до утре сутринта. Ако някой го търси, Образцова после ще потвърди, че си е бил вкъщи, никъде не се е отлъчвал и не се е опитвал да се скрие от следствените органи.

Трябва да поразтреби малко... Готовчиц взе парцала с намерението да избърше праха от мебелите, но веднага почувства, че няма сили и се отпусна на дивана. Нищо не му се прави, за нищо няма сили. По дяволите прахта, няма да чисти! Ама било неудобно пред гостенката. Че какво неудобно има, след като човекът е погребал жена си? Всичко му е простено — и празният хладилник, и неразтребеният апартамент.

Когато на вратата се позвъни, той замря от ужас, дълго не можа да помръдне. „Върви да отвориш — казваше си Борис Михайлович, — това е следователката, нали тя се обади и предупреди, че ще дойде към

четири и половина. Сега е пет без двайсет и пет, определено е тя. Дори да не е, всеки момент ще дойде и нищо няма да могат да ти сторят. Върви де, отвори! Представи си обаче, че не е тя?“

Всеки път, когато отиваше към входната врата, Готовчиц мислено се прощаваше с живота. И сега, замижавайки, излезе в антрето с подкосени крака. На вратата нямаше шпионка, все се канеха да сложат, но така и не опряха до нея.

— Кой е? — попита той, без да чува собственото си гъгнене.

— Образцова — чу се в отговор женски глас.

Пръстите му трудно се справяха с ключалката. Най-сетне вратата се отвори. На прага бе застанала дебела жена с подпухнало лице и уморени очи.

— Здравейте, Борис Михайлович! — поздрави тя. — Може ли да вляза?

— Влезте.

Той се отмести и даде път на дебелианата. Като я гледаше как тромаво се движи, събличайки широкия си шлифер, Готовчиц се изненада, че и следователите могат да бъдат непохватни. Не корави педантични мъже като Гмиря, а ей такива лелки — тромави и непохватни, с нездрав цвят на лицето и безразличие в очите. На такава каквото и да ѝ приказваш, ще повярва, изобщо не ѝ дреме за работата, само ѝ дай да си стигне къщи и да застане пред печката. Сигурно поне три деца сноват наоколо ѝ, направи сметка Готовчиц, прекалено е дебела, а фигурата ѝ е като на онези майки, дете с всяко ново раждане слагат отгоре си по десет килограма. А и мъжът ѝ сигурно е като нея, за да нахраниш такъв човек, се иска цял ден готвене.

— Ще имате ли нещо против да седнем в кухнята? — попита той.

Кухнята беше относително малка и Готовчиц някак успяваше да поддържа реда в нея. Срам го беше да покани следователката в прашния, неразтребен хол.

— Разбира се, щом там ви е по-удобно — съгласи се Образцова.

Тя се настани до кухненската маса, отвори чантата си, извади от нея папка, а от папката — бланка за протокол.

— Казвам се Татяна Григориевна — съобщи тя, без да поглежда Готовчиц. — Ще бъдете ли така любезен да си донесете паспорта?

Той мълчаливо ѝ подаде паспорта, който държеше тук, в кухнята, в едно от чекмеджетата. Гмиря беше идвал три пъти и всеки път му го бе искал. Борис Михайлович не разбираше защо е нужно това, но за всеки случай държеше паспорта си тук, за да му е под ръка, щом милиционерските порадки са такива.

— А къде е моят адаш? — попита той.

— Кого имате предвид? — отвърна с въпрос Образцова, без да вдига глава, докато бързо преписваше данните в бланката за протокола.

— Следователя Гмиря, Борис Виталиевич Гмиря.

— Не знам. Сигурно е на работа. Трябва ли ви?

— Не, просто... Помислих си, че щом вие дойдохте вместо него, може да се е разболял или да е излязъл в отпуск, или да са го отстранили от делото.

— А защо си помислихте, че съм дошла вместо него? Аз съм отделно.

Той не можа да схване какво му каза тя, затова продължи да разпитва:

— И вие ли се занимавате с убийството на жена ми?

— Не. Аз не се занимавам с убийството на жена ви.

Тя най-сетне приключи с преписването и вдигна поглед към Готовчиц. Очите ѝ бяха сиви и спокойни и в тях, кой знае защо, я нямаше умората, която Борис Михайлович бе забелязал при влизането на Образцова в апартамента.

— Ами... с какво тогава? Защо дойдохте?

— Аз се занимавам с друго убийство. Борис Михайлович, спомняте ли си Ина Пашкова? Тя е била лекарка, стажувала е в клиниката, където сте работили. Преди шест години.

В главата му зашумя, пред очите му заплуваха червени кръгове. Ето на, започна се. Но как? Защо?

„Ясно — помисли си Татяна, — имали са връзка и Ина е правила аборт от него. Виж ти каква реакция! Човек не променя така израза на лицето си, когато си спомня за обикновен стажант-лекар.“

— Пашкова ли? Да, спомням си... Едно красиво момиче, нали?

— Вероятно — сдържано отговори Татяна. — Не знам, не съм я виждала преди шест години. Разкажете ми всичко, което си спомняте

за нея.

— Защо, какво се е случило? Замесена ли е в нещо? Малко неща си спомням, лекарка като лекарка, те се сменят всяка година...

— Борис Михайлович, а дамите на сърцето ви също ли се сменят всяка година?

— Какво общо има... Как смеете!

Тя виждаше, че Готовчиц трудно се владее и мислено се усмихна. От какво толкова го е страх? Е, имал е връзка с младото красиво момиче, но това е било отдавна. Ако беше жива жена му — ясно, би имал какво да крие, но сега... Може би отрича по инерция, автоматично? Добил е навика да пази в тайна похожденията си и сега не може да свикне с мисълта, че това вече не е задължително.

— Смея да питам за много работи — каза тя. — Защото съм следовател и водач дело за убийството на Ина Пашкова.

— Как за убийството? — прекъснал Готовчиц. — Да не би да е умряла?

— Била е убита. Така че не ми се сърдете, ако се наложи да засегнем неприятни за вас теми. Ще смятаме за установен факта, че сте имали връзка с Ина, тя го е казала на свои приятели от института, те пък, на свой ред, го казаха на мен.

— Не ви вярвам! — твърдо заяви Готовчиц.

— Защо?

— Ина беше много потайна. С никого не споделяше за личния си живот. Камо ли за любовните си връзки. Всъщност тя нямаше и истински приятели.

— Ето виждате ли — Татяна ласкаво се усмихна, — излиза, че сте я познавали много добре, прекрасно сте изучили и характера ѝ. А казвате, че не си я спомняте. Е, какво, Борис Михайлович, ще смятаме ли факта за установен или трябва още да го обсъждаме?

Той мълчеше, загледан някъде в тавана. Татяна се възползва от паузата и бързо огледа кухнята. Наоколо — следи от занемареност. Трудно беше да се повярва, че това винаги е било така, по-скоро редовното почистване бе приключило едновременно със смъртта на стопанката. Да се чудиш просто колко бързо мъжете успяват да докарат едно помещение до такова състояние. Слагат нещата по местата им и смятат, че вече всичко е наред, а за петната по масата, за загорялото по

печката и за мътната от мръсотия и мазнини повърхност на мивката, кой знае защо, забравят. Да не говорим за неизмития под.

— Борис Михайлович — тихо го повика Татяна, — за какво се замислихте?

Той премести поглед върху нея.

— За Ина — отговори тихо. — Дори не мога да повярвам, че е умряла. Да, права сте, имахме връзка. Кратка и несериозна, обикновена... От онези леки и необвързващи връзки между завеждащ отделение и стажантка. Това е нещо като връзките между научни ръководители и аспирантки, те траят, докато аспирантката работи върху дисертацията, и не са нищо повече от част от отношенията между шеф и подчинена.

„Кратка и несериозна — повтори наум Татяна. — Ами абортът, направен доста преди стажа ѝ в клиниката? Ами дипломата, която Ина е искала да ви покаже, за да ви докаже нещо? Едно от двете: или преди вас е имала някакъв любовник, или връзката ви е траяла минимум две години и половина и далеч не е била част от отношенията между шеф и подчинена. Добре, ще проверим поред двете предположения. Да започваме.“

— Кажете ми как се запознахте с нея? — помоли тя.

— Не беше нищо особено. От института дойдоха млади лекари с дипломи в джобовете, но без лекарска практика. Стажът фактически е допълнителна година на обучение. След година стажантите си отиват, идват нови. Нямаше никакви специални обстоятелства около запознаването ни с Ина. Тя беше много хубавичка и аз веднага я забелязах. Връзката започна бързо, тя се подаде лесно, явно беше свикнала с вниманието от страна на мъжете. Не бягаше, не свеждаше поглед. Обикновено съвременно момиче, като нея са хиляди.

— Ина не настояваше ли да внесете повече сериозност в отношенията ви?

— В какъв смисъл? — не разбра Готовчиц.

— Ами например да се ожените.

— Но аз бях женен! И няхах намерение да се развеждам. Имахме дете. И изобщо...

— Какво „изобщо“?

— Вече ви казах, леките служебни любовни връзки не са повод за развод. Във всеки случай и аз, и Ина приемахме нещата именно

така.

— Значи тя не е имала никакви претенции, така ли?

— Никакви — уверено отговори Борис Михайлович.

— Тя добър лекар ли беше?

Отново пауза. Готовчиц се замисли, вперил неподвижен поглед в пръстите си, в които постоянно въртеше една химикалка. След известно време Татяна се принуди отново да го повика тихо:

— Борис Михайлович, зададох ви въпрос.

— Какво? — сепна се Готовчиц. — А, да... Трудно е да се каже какъв лекар беше и какъв е станала. По времето, когато се познавахме, тя имаше известни способности, но все още толкова малко бе практикувала, че нищо точно не можеше да се каже.

— Но имаше способности, така ли?

— Несъмнено. Беше природно надарена.

— Надарена с какво?

— С усет. Знаете ли кое е най-важното в работата на психолога, психиатъра или психоаналитика? Именно усетът. Защото само той позволява да откриеш от множеството факти и сведения ключовия момент, онази нишка, която ще ти помогне да разбереш какво измъчва човека, тормози го и му пречи да живее. Съществуват безброй методики за търсене на този момент, но имаш ли усет — всичко е различно. Използването на методика дава успех в осемдесет процента от случаите и изисква значително време, докато усетът действа веднага и безпогрешно.

— И Ина го притежаваше?

— Да, макар че още не умееше да го използва, не му се доверяваше и все се стремеше да овладее колкото може повече методики. Толкова силно вярваше в науката и в чуждия опит, че понякога ме размиваше.

— А после? Какво стана, когато стажът ѝ свърши?

— После ли? — Той сви рамене. — Не знам. Разделихме се и повече не сме се виждали.

— Нито веднъж ли?

— Нито веднъж! — отсече Готовчиц. — Вече ви споменах, че подобни връзки приключват със съвместната работа.

— И вие не знаете каква е била съдбата ѝ по-нататък?

— Не. А от какво е умряла?

— От загуба на кръв. Изтезавали са я, дълго и жестоко, а после са я зарязали. Лежала е полужива в апартамента си почти цяло денонощие.

— Сама ли е живеела?

— Да.

— Ужасно.

Той притвори очи, сякаш се опитваше да си представи тази картина: израненото, обляно в кръв тяло на младата жена. Татяна издържа една деликатна пауза, съобразявайки се с чувствата му. Все пак някога му е била любовница.

— Борис Михайлович, по времето, когато бяхте близки, Ина споменавала ли е за някакви свои приятели? Може би ви е запознавала с някого?

— Тя нямаше приятели. Беше невероятно затворена и необщителна.

— И защо ви учудваше това?

— Ами нали разбирате... Младите красавици винаги са в центъра на вниманието, заобиколени са от почитатели, ходят по дискотеки или на други места, не знам... Самата им външност налага и диктува определен стил на живот. А Ина изобщо не беше такава. Тя сякаш не осъзнаваше красотата си или не я забелязваше — как да се изразя по-правилно! Когато се запознахме, беше на двайсет и три години, почти на двайсет и четири, а беше девствена. Извинете, че говоря за това, сигурно не е по мъжки, но нали казахте, че искате да разберете характера ѝ.

— Разбира се — кимна Татяна, — няма за какво да се извинявате. Продължавайте, моля.

Тя задаваше въпроси и записваше отговорите, следейки внимателно думите на събеседника си. И одобрително кимаше, както кима учител, когато закоравял двойкаджия ненадейно си е научил урока и произнася пред дъската някакви удивително свързани фрази. Но наум хладнокръвно преценяваше всичко чуто.

— Борис Михайлович, а какво бихте казали, ако чуехте, че Ина е започнала частна практика като магьосница?

— Като каква, извинете? — По лицето му се изписа недоумение, примесено с недоверие.

— Като магьосница. Във всеки случай именно така се е наричала в рекламните си обяви. Магьосницата Инеса.

— Боже, глупости! Каква ти магьосница! Какво ми приказвате?

— Казвам ви как е било. Значи вие не сте знаели за това?

— Не. Естествено, че не. А ако бях научил, щях да отида и да ѝ вдигна скандал.

— Сериозно? — вдигна вежди Татяна. — Ама истински скандал ли?

— Истински.

— И защо?

— Заради шарлатанията. Не мога да понасям шарлатаните. А още повече — Ина... Не, това е невероятно! За какво ѝ е било, та тя можеше да стане прекрасен лекар!

Отново въпроси, отново отговори. Редовете полягаха равно върху хартията, химикалката летеше по бланката, а мозъкът на Татяна тихо работеше.

„Значи така, уважаеми. Щяхте да ѝ вдигнете скандал. Как така, ако мога да попитам? Нима някакъв чичко би посмьал да ми вдигне скандал? Никога. Какъв ми е той на мен, че да се вслушвам в мнението му? А какъв сте вие на Ина Пашкова, Борис Михайлович, та да я оценявате и напътствате? Вероятно оценката ви е значела много за нея, нали не току-така е хукнала при вас с новичката си диплома, за да ви докаже, че и нея я бива за нещо. Пред чужди и безразлични хора човек не се доказва. Вие твърдите, че била красавица, свикнала с вниманието на мъжете, така че, както се изразихте, не свеждала поглед и с лекота влязла в интимни отношения с вас, завеждащия отделението. А после, само след двайсет минути, ми говорите, че Ина сякаш не знаела колко е привлекателна, не забелязвала красотата си и водела живот, присъщ повече на невзрачните жени. Казвате, че Ина била девствена, когато се запознала с вас? Напълно е възможно. Само че това се е случило, когато е била не на двайсет и три години, дори почти двайсет и четири, а много по-рано. Защо лъжете, уважаеми? Та това е глупаво. Измислихте легендата за лековата служебна интимна връзка, а се издънвате за дреболии. Ами да бяхте си признали, че връзката ви е била продължителна и сериозна, какво срамно има в това? Милиони мъже живеят по този начин. Съпрузи, които нито веднъж в наше време не са изневерили на жените си, са праисторическа рядкост. Още повече

че сега сте вдовец, така че можете спокойно да си признаете всичко. Обаче не... Любопитно са устроени мъжете все пак. Когато уличиш една жена в кръшване, така че да не може да отрече, тя почти винаги казва, че това е голямо светло чувство, истинска любов, която се случва веднъж в живота и затова може да бъде простена. А изневерилият мъж крайно рядко прибъгва до такива аргументи, при него всичко се получава наопаки: «Ама моля ти се, голямото чудо, стана случайно, няма нищо сериозно, просто физиологически контакт — нищо повече, просто съблазън, сякаш перде ми падна, бях пиан, обичам само теб, ти си ми единствената.» Мъжете имат удивително силно развит собственически инстинкт, за нищо на света не биха пуснали жената просто така, не биха й позволили да си тръгне, дори да не им е нужна много. Важното е да я има. Затова лъжат за лекотата на физиологическия контакт. Вие, Борис Михайлович, няма кого да удържате вече, жена ви загина, но вие пак лъжете, по инерция, по навик. Какво пък, разбираемо е.“

Татяна хвърли поглед към часовника и реши, че е време да привършва. След двацет минути трябваше да бъде в женската консултация. Ще й е нужно още известно време, за да обмисли и провери внимателно всичко чуто от Готовчиц, а после пак ще може да го разпита. Същевременно ще прескочи и при лекаря, все ще е полезно.

— Благодаря — учтиво каза тя и прибра в чантата си папката с документите, — вероятно ще трябва да ви обезпокоя още веднъж. Ако нямате нищо против, вместо да ви викам с призовка, по-удобно ще ми е да ви посетя вкъщи.

— Разбира се — кой знае защо, се усмихна Готовчиц, — винаги ще се радвам да ви видя.

— Е, чак пък да се радвате... — усмихна се Татяна.

Той разбра, че е попрекалил. Така е, от къде на къде винаги ще й се радва? Просто засия като глупак, че няма да е нужно да излиза от къщи, ако отново й потръбва. И го изтърси, не се сдържа.

Готовчиц изпрати следователката до вратата, помогна й да си облече шлифера, грижливо заключи след нея. Бавно потътри нозе обратно към кухнята, включи чайника.

Не се случи нищо страшно, торпедото не го улучи.

„Ах, Ина, Ина, проклет да е твоят прословут вроден усет! Ако не беше той, може би всичко щеше да се извърти другояче. И сега нямаше да го има този злокобен, всеобхватен, всепоглъщащ страх, който подчини цялото ми съществуване!“ — помисли си с горчивина професор Готовчиц.

— Съмненията ви бяха напразни, комбинацията бе разиграна просто блестящо и даде резултат. Всичко върви по план. Това още веднъж доказва, че страхът е най-добрият двигател. Докато мързелът е двигател на прогреса, страхът е двигател на забогатяването.

— Сигурен ли сте, че не избързвате да се радвате? Операцията още не е завършена, рибата е в морето, а вие слагате тигана.

— Че какво може да се провали на този етап? Най-важните постъпки вече са извършени. Не разбирам скептицизма ви.

— Скептицизмът никога не е вреден, само дето излишният оптимизъм ме плаши. Вероятно е от възрастта. Старческа предпазливост. Вие сте още млад, приятелю, затова ви е трудно да ме разберете. Във всеки случай приемоте поздравленията ми по повод успешно провежданата операция. Искате ли да ми кажете още нещо?

— Да, имам важно съобщение. Но първо бих искал да ми обещаете, че ако го приемоте, ще ми възложите разработването и на тази комбинация.

— Не давам предварителни обещания — това сигурно ви е добре известно.

— Какво, старческа предпазливост, така ли?

— Мислете каквото желаете. Така, сега ви слушам.

— Как бихте приели факта, че популярна писателка посещава психоаналитик? Забележете: дамата е на гребена на успеха, нещо повече — очаква и дете. За какво ѝ е психоаналитик? Тя има проблеми, и то сериозни проблеми. Не е ли това повод да поразработим с нея?

— Откъде се взе тази дама?

— Ох, не се мръщете, умолявам ви! Тя посети Готовчиц. Групата за наблюдение фиксира всеки, който го посети, за да бъдем в течение на всичко в случай на усложнения. Та момчетата са я познали. Всички книжни сергии в Москва са отрупани с нейните криминалета и лицето ѝ е на всяка обложка. Невъзможно е да се сгреша — тя е! За всеки

случай момчетата са я проследили донякъде. Та значи след Готовчиц писателката е отишла в женската консултация, откъдето е излязла заедно с млада брюнетка. Докато са вървели към метрото, момчетата са подслушали разговора им. Брюнетката я наричала Тая и двете обсъждали как напредва работата върху поредната книга и още нещо. Някакъв продуцент искал да прави филм по нейните произведения и ѝ предлагал да напише сценария, а тя отказвала. Не може да има грешка — това е тя, Таяна Томина. Изобщо не се съмнявайте.

— Любопитно... Много любопитно. И казвате, всички сергии са отрупани с нейните книги? Това е добре, перспективно е. Преди всичко трябва да си изясним финансовото ѝ състояние. Заемете се с това. Ако се окаже, че вашата Томина е подходящ за нас обект, ще разработим операцията.

— Значи сте съгласен да я възложите на мен?

— Все още с нищо не съм се съгласявал. Изгответе ми отчет за финансите ѝ и тогава ще взема решение. Между другото вие защо толкова се натискате да се заемете с това? Какъв е вашият интерес?

— Споходи ме една нова любопитна идея — за съставяне на психологически портрет на писателите. Бих искал да отработя методиката върху Томина. С вас вече сме работили с художници, с музиканти, но с писатели все още не сме. Тук, в Русия, това може да се окаже невероятно перспективно. Огромно население, следователно — огромни тиражи.

— Добре, заемете се с това. Повтарям: все още не съм дал съгласието си за нищо. Трябва да съм наясно за какви пари става дума.

Главният редактор на издателството в Санкт Петербург, което публикуваше книгите на Таяна Томина, изобщо не се учуди, когато един човек, представил се като кореспондент на някакъв сибирски вестник, го помоли да му разкаже за писателката. Нещо повече — той искрено се зарадва, защото разбираше, че една статия във вестника ще привлече вниманието към книгите на Томина и следователно ще повиши тяхната продаваемост отгъткъ Урал. Самата Таяна напоследък не бе давала интервюта и всяка публикация беше скъпоценна.

— Разкажете ми за Томилина — помоли кореспондентът. — Откога пише, какво образование има, нещо за семейството й... Всичко ми е интересно.

— Тя пише отскоро, само от пет години — с готовност заразказва главният редактор.

— Наистина ли само от пет години? — учуди се кореспондентът. — Това е просто поразително. За пет години да напишеш толкова книги!

— Тя е много работоспособна. За образованието й нищо не мога да ви кажа, за свой срам, принуден съм да призная, че просто не знам. Някак не е ставало дума за това, а не съм имал повод да я попитам. Колкото до семейството, тя е омъжена, и то за трети път. Няма деца. Доскоро живееше в Петербург, а сега се премести в Москва при поредния си съпруг.

Главният редактор много внимателно подбираше думите си, за да не изтърси нещо излишно. Някога, в самото начало на писателската кариера на Татяна Томилина, в сведенията за авторката, отпечатвани на обложката на книгата, посочваха, че тя работи като следовател. И се намираха хора, които смятаха, че щом пише такива хубави книги, тя непременно ще им помогне при проблемите, свързани с взаимоотношенията им с правоохранителните структури. Обсаждаха издателството, звъняха и настояваха да получат телефонния номер и адреса й, пишеха писма, идваха лично. Татяна строго бе забранила да дават координатите й, както и да разгласяват тайната на псевдонима й. Тя си имаше прекалено много собствени служебни задължения, за да изслушва и безбройните молби. Настоя от обложките завинаги да изчезне сведението, че работи в органите на вътрешните работи. Единствената отстъпка, на която се съгласи, беше снимката. Все пак трябва да има някакви сведения за авторката, инак читателят няма да се усеща съпричастен, лично запознат с нея, и корицата няма да примамва с обаятелната усмивка на симпатичното женско лице. Главният редактор добре си спомняше една сцена, която се бе разиграла тук, в издателството.

... Татяна бе донесла поредния ръкопис. Подписа авторския договор, получи хонорара и вече си тръгваше. Беше люта петербургска зима с пронизващ свиреп вятър и главният редактор помоли да дадат на писателката кола, която да я закара до дома й. Разбира се, отпуснаха

кола и той слезе заедно с Татяна, за да даде указания на шофьора. Във фоайето към тях се втурна жена на средна възраст с измъчено лице.

— Вие сте Татяна Томилина, нали? Най-сетне! От цял месец ви причаквам!

Редакторът я погледна внимателно и я позна. Наистина я беше виждал всеки ден тук, но в зданието имаше много офиси на най-различни фирми, така че и през ум не беше му минавало, че тази жена причаква именно Татяна.

— С вас трябва непременно да се срещнем! — настоятелно заяви непознатата. — Страшно ми се налага да си поговоря с вас.

Татяна се слича. Не беше очаквала подобна атака и изобщо не беше готова за ситуация като тази.

— За какво да си поговорим?

— Искам да ви разкажа за моето нещастие. Вие толкова хубаво пишете, толкова добре разбирате хората, сигурна съм, че ще ми помогнете. Следовател сте, може да ме посъветвате какво да правя, докъде ли само не съм се жалвала, към кого ли не съм се обръщала...

Татяна, ужасена, погледна главния редактор, но и той като нея просто не знаеше какво да прави, такова нещо се случваше за пръв път.

— Извинете ме — каза Татяна, — но едва ли ще мога да ви помогна. Сега не мога да ви отделя време, много бързам.

— Дайте ми телефонния си номер, ще ви се обадя и вие ще ми определите час, когато ви е удобно. Моля ви, много ви моля, толкова се нуждая от съвета ви...

— Ще ми бъде трудно да намеря време — търпеливо отговори Татяна, — аз по цял ден съм на работа и не мога да отсъствам.

— А след работа? — не я оставяше на мира жената. — Аз мога и вечер, и в събота, и в неделя. Когато кажете.

— Вечер трябва да се прибирам вкъщи, имам семейство и домакински задължения. Моля ви, не се обиждайте, постарайте се да ме разберете.

— Мога да дойда у вас. Вие ще си гледате домакинството, а аз дори ще ви помогна и ще ви обясня всичко. Моля ви...

— Извинете — твърдо рече Татяна, която най-сетне си върна присъствието на духа, необходимо за решителен отказ, — но никого не каня вкъщи. И аз имам право на личен живот и ако намеря свободна минута, пиша книги. Не ми се сърдете. Всичко хубаво.

С неочаквана за габаритите ѝ скорост тя се завтече през фоайето към изхода, а главният редактор едва успя да я настигне. Когато изскочи на улицата, Татяна се затича към колата, седна на задната седалка и едва тогава можа да си поеме дъх.

— Боже, да не повярваш! — жално каза тя на главния редактор, който също се качи в колата. — Стояла е и ме е причаквала. Направо идиотизъм! Можела и вечер, и в събота, и в неделя! Ами аз? Защо никой не се интересува какво искам и какво мога? Сигурно наистина има големи неприятности, но защо именно аз трябва да се занимавам с това? Държавен служител съм, работното ми време не принадлежи на мен, а на Министерството на вътрешните работи, в службата не мога да водя задушевни разговори. Какво остава тогава? Личното ми време. Ами нали затова е лично, то е за съпруга ми, за дома ми, имам стар баща, когото ходя да виждам престъпно рядко, имам между другото и приятели, с които почти не се срещам поради вечната си заетост и които ми се сърдят, най-сетне — имам книгите, които пиша. И ако случайно намеря няколко свободни часа, сама ще преценя за какво да ги използвам. Мислите ли, че не съм права? Че трябваше да се спра и да изслушам тази жена?

— Ама моля ви се, Татяна Григориевна — побърза да отговори главният редактор, — на никого нищо не дължите. Вие сте много зает човек, аз не спирам да се чудя как успявате да пишете книгите си.

— Та така значи, приятелю. От самото начало бях против да пишете на обложката, че съм следовател. Но вие настоявахте, уверявахте ме, че това ще оформи отношение към моите книги като към достоверен материал и аз от неопитност ви угодих. Сега съжалявам за това. Успяхте да ме придумате, но това беше неправилно. Ще трябва да се пренапишат сведенията за автора на обложката и занапред не искам да се споменава, че работя като следовател! Няма да казвате на никого истинското ми име, няма да давате никакви телефони и адреси. Ако хора от издателството се изтърват някъде, повече няма да получите нито един ръкопис от мен. Не се шегувам.

— Ама разбира се, Татяна Григориевна. — Главният редактор притисна и двете си ръце до сърцето. — Ще бъдем неми като риби.

— Освен това вече няма да идвам при вас. Сам виждате, че не е безопасно. Ще изпращам зълва си или мъжа си.

— Не, дори това не е необходимо! — размаха ръце главният редактор. — Аз ще идвам при вас, вие само пишете, а вземането на ръкопис и заплащането ще бъдат моя грижа.

— Е, благодаря ви — усмихна се Татяна.

След няколко дни тя се обади и със звънтящ от ярост глас му каза, че поредната желаеща да си поговори с нея жена я е причакала пред зданието на градското управление на вътрешните работи на проспект „Литейни“.

— Още веднъж ви предупреждавам, че ако не смените текста на обложката, ще се разделя с вас. И не ми пращайте журналисти, вече няма да давам никакви интервюта.

Главният редактор разбра, че Татяна не се шегува. И оттогава всички в издателството — от генералния директор до шофьора експедитор — твърдо знаеха трите заветни думи: писателката Татяна Томилина. Беше категорично забранено да се излиза извън рамките на тези думи. Можеше да се обсъждат сюжетите на нейните книги, да се говори, че тя е обещала след две седмици да донесе нов ръкопис; че след месец и половина по щандовете ще се появи поредното ѝ произведение; можеше дори да се споделят сведения, че се е развела с втория си съпруг и се е омъжила за трети... Но при всички тези случаи трябваше да става дума за писателката Татяна Томилина, а не за следователката Татяна Григориевна Образцова.

Ето защо сега, докато разговаряше със сибирския журналист, главният редактор на издателството внимаваше какво казва и гледаше да не изтърве макар и една неправилна дума. Татяна беше сериозен автор, предстоеше да излезе новата ѝ книга, чийто ръкопис очакваха през близките два месеца, и ако се случеше някой гаф, щяха да видят този ръкопис, колкото звезди посред бял ден. Неслучайно Образцова, тоест Томилина, никога не подписваше предварителен договор с издателството, като се мотивираше с обстоятелството, че обстановката в службата ѝ е непредсказуема и тя не може да им гарантира представянето на новото си произведение в евентуално определен в договор срок. А щом няма договор и не е получен аванс, авторката не е длъжна да донесе новия си роман именно в това издателство. Където поиска, там ще го занесе, тя е свободен човек. Отношенията между издателството и Томилина бяха изградени върху взаимното доверие. Досега тя не ги беше подвеждала, но ако той изтърсеше пред

журналиста нещо излишно и тя научеше за това, би могла да ги зареже. Мераклии да издават книгите ѝ вече имаше колкото щещ, наредили са се на опашка, ден не минава, без някой да се обади на директора за преотстъпване на правата или за съвместно издание.

— В големи тиражи ли излизат книгите ѝ? — попита журналистът.

— В много големи. Всеки месец допечатваме по петнайсет-двайсет хиляди екземпляра от всяка книга и всички те се разпродават.

— Значи мога да напиша, че Томилина е една от най-издаваните писателки в Русия?

— Можете. Няма да излъжете.

— А как стоят нещата със звездоманията? Славата не е ли поувредила характера ѝ?

Главният редактор за малко щеше да каже, че при работа като нейната никак не ѝ е до слава, камо ли да се стигне до звездомания, защото началниците ѝ от милицията на бърза ръка биха срязали крилцата на следовател, който много си е навирил носа, но млъкна навреме.

— Какво говорите, Томилина е невероятно скромна. Освен това, разбирате ли, тя пише не за слава, а за удоволствие. Дори бих казал, че пише за своите мъже.

— Тоест как? — едва не подскочи журналистът, усетил почва за разработване.

— Омъжена е за трети път. Вероятно нещо не ѝ върви в личния живот. Смея да предположа, че с писателския си труд Татяна се опитва да стане по-привлекателна. Природата не е била щедра към нея като външност.

Долните клюки не бяха в стила на главния редактор, но за това имаше две причини. Първо, той неведнъж бе разговарял с Татяна за публикациите в пресата, та нали те бяха необходими за рекламата. А тя категорично отказваше да дава интервюта, за да не разкрива пред журналистите истинското си име, но допускаше възможността да излизат авторски статии, дори и критични. Това, което се канеше да извае днешното сибирско момче, беше именно авторска статия и не беше в разрез с изискванията на Томилина. И второ, самата Татяна веднъж му каза:

— Нека пишат каквото искат, само да не ми губят времето. Разбирам, че с отказа си да давам интервюта подхранвам измислиците, но това не ме притеснява. Нека журналистите си измислят за мен каквито искат небивалици, например: че имам три глави и нито един крак. Докато ако дам интервю и то излезе във вестник, в службата ще ме изядат, защото тогава няма да се отървем от обаждания и причаквания на улицата. Иначе съм съгласна да се появя дори по телевизията, но без да се споменава местоработата ми и без снимки в дома ми.

В началото на писателската си кариера, когато нито издателите, нито самата Татяна подозираха каква популярност чака криминалните ѝ романи, тя спокойно и на драго сърце даваше интервюта. Разрешаваше да я посещават вкъщи и представители на пресата, и телевизионни екипи, но когато нещата стигнаха до читателите, които искаха „да се срещнат и да си поговорят“ с нея, се принуди категорично да прекрати всичко това.

Но нали освен съблюдаване интересите на автора, съществуват и интересите на издателството. Липсата на интервюта на най-популярната авторка явно не беше от полза на издателството. За да се продават добре книгите, не е достатъчно да ги напишеш блестящо, нужна е реклама. Необходимо е да се привлече вниманието на потенциалните купувачи — на онези, чиито характер, вкус и пристрастия могат да ги направят почитатели на творчеството на Татяна Томилина. Те определено ще харесат книгите ѝ, но все още не са ги чели и дори не са чували името ѝ. А за такава цел всички средства са позволени, включително и клюките, които по принцип не отговарят на действителността.

Главният редактор остана доволен от разговора си с журналиста. Ако момчето не е глупак — а то няма вид на пълен идиот, — статията в сибирския вестник ще се получи много пикантна. Във всеки случай жените, които там, отвъд Урал, никога не са чували за Татяна Томилина, със сигурност ще хукнат да търсят книгите ѝ. Винаги е любопитно да прочетеш какво толкова може да напише една невзрачна жена, за да стане привлекателна за мъжете. Макар че в действителност Татяна много си я бива като жена — кожата, косата, очите ѝ са направо приказни. Със сигурност мъжете ѝ се лепят като мухи. И главният редактор я харесваше, дори по едно време се опита да я ухахва. Но

какво ли не прави човек в името на рекламата! Книгите трябва да се продават, и то добре — това е закон. А и самата Татяна беше казала, че няма да се сърди, каквато и идиотщина да напишат за нея.

11.

Както можеше да се очаква, Ирочка не одобри съгласието на Татяна да участва в телевизионната програма „Лице без грим“. Тя продължаваше ежедневно да гледа предаването и все повече стигаше до убеждението, че това няма да ѝ донесе нищо друго освен стрес и разочарование. Само вреда за очакваното детенце и никаква полза.

— Ще се нервираш, ще се притесниш — убеждаваше тя Татяна. — Само погледни как се държи тоя Уланов! Не, не се извъръщай, погледни, специално за теб всеки ден записвам предаванията, за да видиш къде ще попаднеш. За какво ти е това?

Татяна послушно гледаше равнодушната, разсеяна, високомерна физиономия на водещия от телевизионния екран. Слушаше нервното, несвързано мънкане на поканените гости и си мислеше на какво унижение са готови да се подложат хората, когато това може да им донесе пари. Но тя не се страхуваше от Уланов, защото той не ѝ беше нужен заради рекламата, а заради нейната работа. Ала изобщо не беше нужно зълва ѝ да знае това.

— Ира, обещавам ти, че няма да се нервирам — увещаваеше я тя. — Тези хора не се чувстват спокойни, защото искат да направят добро впечатление, а Уланов им пречи, потиска ги със своето високомерие и студенина. С мен всичко ще бъде различно.

— Че защо пък различно? — мнително примижаваше Ирочка. — Ти какво, не искаш ли да направиш добро впечатление? Нали точно затова ще участваш в предаването?

— Разбира се, че не — смееше се в отговор Татяна. — Проумей разликата между мен и тези хора. Тях никой не ги познава и те трябва да се изтъкнат, за да привлекат вниманието към работата, която вършат. Да я рекламират. Колкото по-сполучливо покажат себе си, толкова повече интерес ще има към работата им. Аз не се нуждая от реклама, защото и без това има хора, които харесват книгите ми, и те ще ги четат, независимо как ще изглеждам на екрана. А онези, които не ги харесват, няма да станат мои почитатели дори да изглеждам като

суперзвезда в предаването на Уланов. На тях не им допада стилът ми или пък по принцип не обичат криминални романи и от моята личност тук вече нищо не зависи. Целта на участието ми в програмата е една-единствена: да помогна на продуцента, който иска да направи филм, и на Настя, която се нуждае от добри отношения с този продуцент — това е всичко. И после, скъпа моя, не забравяй: имам огромен опит в общуването с хора, настроени към мен повече от негативно. Уверявам те, този арогантен Уланов е невинно дете в сравнение с моите следствени.

Това, разбира се, не успокояваше Ира, но тя се затрудняваше да намери контрааргументи. Опитваше се да търси помощ у Стасов, но той само разперваше ръце и казваше, че не може да влияе на жена си.

— Следователите, Ирусечка, са ужасно независими същества и не могат да понесат някой да ги притиска — измъкваше се с шегата той. — Те сами решават всичко и на никого не позволяват да се намесва в този велик процес. Професионална деформация.

Всеволод Семьонович Дороган реши да поеме всичко в своите ръце, за да не се провали начинанието, и лично да откара Татяна в студиото, откъдето интервюто трябваше да се излъчва пряко.

— Предаването започва в седемнайсет и четирийсет, но ние трябва да сме там в четири — предупреди я той.

— Защо толкова рано?

— За да може водещият да ви опознае. Освен това трябва да ви гримират, а на оператора ще е нужно време да пригоди камерата към вас или вас към камерата.

Това съвпаднаше с намеренията на Татяна. Колкото повече време прекара в компанията на Уланов, толкова по-добре. Наистина процесът на подготовката ѝ отне маса сили и време, защото Ирочка, примирена с неизбежното, настояваше поне Татяна да бъде облечена елегантно и скъпо.

— Ти не си случайна жена! — повтаряше тя вечерта преди предаването, докато ровеше в гардероба и хвърляше на кревата закачалки с рокли и костюми. — Трябва да изглеждаш достойно, като преуспяваща писателка.

— Каква ти преуспяваща! — уморено отвърщаше Татяна. Тя не се чувстваше много добре и суетнята на Ирочка ѝ изглеждаше

дразнещо натрапчива. — Аз съм обикновена следователка, а не литературно светило.

— Аха, ама не искаш да бъдеш следователка, нали криеш това от обществеността? И как ще те възприемат зрителите, ако се появиш на екрана по някаква мърлява жилетка?

— Както искат, така да ме възприемат. Ирка, не ме тормози, това не е най-важното в живота ми.

— Не, най-важното е! — упорстваше Ира, докато ровеше в купчините дрехи.

Татяна мълчаливо я наблюдаваше от кревата, където лежеше, измъчвана от главоболие. Всъщност Ира има известно право, мислеше си тя, наистина ми е безразлично как ще изглеждам на екрана, но никак не ми е безразлично каква ще ме види Уланов. Нали трябва да работя с него. Първият контакт ще бъде съвсем кратък, по-малко от два часа преди предаването, после половин час разговор пред камерата — и толкоз. През това време трябва да науча и видя достатъчно, за да продължа работата си с него. Или да не я продължавам. След утрешната среща ще трябва да взема решението, така че ще е необходимо да използвам тази среща максимално, до последната секунда. Май наистина е добре да помисля за външния си вид.

— Ируска, поспри се малко — помоли тя, намръщена от поредния пристъп на главоболието, стиснало като нажежен обръч главата ѝ. — Потърси нещо от миналата година.

Ира се смая, бавно постави на кревата до Татяна поредната закачалка с нова лятна рокля и я погледна със съчувствие:

— Защо ти е миналогодишно? Та на теб всички дрехи са ти малки, нищо не ти става.

— Именно. Намери нещо, под което коремът ми да изпъква. Нека всички разберат, че очаквам дете. Трудно се намира човек, дето ще обиди бременна жена.

— Искаш да предизвикаш съжаление? — недоверчиво примижа Ира. — Мислиш, че Уланов ще те пощади?

— Или ще ме пощади, или няма. Искам да проверя.

— Защо? Какви са пък тия експерименти?

— Ира, все пак аз съм човек писател. Е, не кой знае какъв, но все пак писател... Трябва да събирам материал, и то не само във вид на

факти, но и като човешки типове, характери. Време е да започна да мисля какво ще представлява следващата ми книга.

— Ти първо допиши тази, Агата Кристи такава! — връцна се Ирочка.

— Ще я допиша, не се тревожи. Я измъкни онова небесносиньо поло, ако обичаш. Да, да, това. И онази — синята пола!

— Полудяла си! — промърмори Ира, но все пак извади дрехите. — С тях ще изглеждаш като застреляна. Ще ги премериш ли?

— Утре — въздъхна Татяна. — Всичко ще направя утре. Уморена съм.

— Ето виждаш ли — отново подхвана любимата си тема зълва й, — не биваше да се съгласяваш. Уморяваш се, трябва добре да си почиваш, а ти се хвърляш в някаква съмнителна авантюра.

И така спориха, докато се разотидоха по стаите си, за да си легнат. На сутринта Татяна отиде на работа, а в три и нещо дойде да я вземе Дороган. Преди това не бяха се виждали и физиономията, която направи кинопродуцентът, когато видя прочутата писателка Томилина, беше, меко казано, твърде изразителна. Тромавата дебелана с изпъкнал корем и бледо, подпухнало лице изобщо не приличаше на симпатичната жена, чиято усмивка грееше от лъскавите обложки на книгите й. След като с усилие се намести във високото купе на автомобила му, с който беше дошъл да я вземе, тя заяви:

— Уважаеми Всеволод Семьонович, трябва веднага да се разберем с вас, за да няма после недоразумения. Уланов знае ли истинското ми име и къде работя?

— Мисля, че нищо не знае за вас — весело реагира продуцентът. — Не се обиждайте, но ми се стори, че чу името ви за пръв път, когато му се обадох по телефона.

— Е, прекрасно. Пред кого друг сте споменавали, че съм следовател?

— Ами май пред никого. — Той се замисли за няколко секунди, после добави, вече по-уверено: — Определено пред никого.

— Откъде имате телефонния ми номер? Нали ми се бяхте обадили преди два месеца, спомняте ли си?

— Съпругът ви ми го предостави, помолих го. По-точно, стана другояче. Обърнах се към него с молба да ми даде възможност да се

свържа с вас и той сам набра номера и ми подаде слушалката. Разговарях с вас от кабинета му в „Сириус“. Защо питате?

— Питам, защото искам да запазя характера на своята работа в тайна, и на първо място от господин Уланов. Там, където живеете, всички ли знаят, че се занимавате с кинобизнес, че познавате много режисьори и имате отношение към производството на филми?

— Ах, за това ли говорите? — Дороган оглушително се разсмя. — Да, естествено, сега ви разбрах. Тормозят ме с молби млади хубавици и техните родители. А вас кой ви тормози? Почитатели?

— Не, по-скоро хора с проблеми. В началото бях толкова глупава, та не криех, че съм към Министерството на вътрешните работи, и в резултат буквално ме обсаждаха с молби да помогна за някое дело или да повлияя на други следователи, съдии и дори прокурори. Така че се принудих да мина в дълбока нелегалност. Имаше и такива, които настояваха лично да ми кажат какво им харесва и какво не в моите книги. Те не искат да разберат, че няма да пиша другояче, защото творя така, както на мен ми харесва, както аз чувствам нещата. А ако на тях не им допада, да не ме четат, никой не ги кара насила! Всички читатели са различни, и всички писатели са различни. Всеки автор си има свой читателски контингент, на който са по сърце именно тези книги, и слава богу, че е така! А да се стараеш да се съобразяваш със забележките и желанията на всички без изключение — това е глупаво и безперспективно. Ще ме харесват онези, с чиито желания се съобразя, и веднага някой друг ще престане да ме харесва. Това е безкраен процес. Нито един автор не може да се харесва поголовно на всички.

— Ясно. Значи няма да казваме на Уланов „ужасната истина“?

— На никого няма да я казваме. И имайте предвид, Всеволод Семьонович, аз съм рядко безжалостно същество. Ако информацията изтече от вас, няма да получите права за екранизация. Дори да поканите най-добрия режисьор и холивудски звезди, дори това да е филм с шансове за „Оскар“, няма да ви дам правата.

— Не искате слава ли? Никога няма да повярвам.

— Искам спокойствие. Имам твърде много грижи, за да ги увеличавам с неблагоприятни постъпки.

Тя се облегна назад и протегна крака. Вярно, човек трудно се качва в такава кола, но пък се седи удобно. Дороган отби в една

пресечка и спря пред портал с чугунени врати.

— Пристигнахме, Татяна Григориевна.

Посрещна ги симпатично младо момиче с приветлива усмивка и ги поведе.

— Не се притеснявайте — чуруликаше тя, леко пърхайки нагоре по стълбището. — Александър Юриевич е много добър водещ, той обича гостите си и не ги обижда. Всичко ще мине прекрасно.

„Вече видях колко обича гостите си — мислеше си Татяна, която едва успяваше да я следва нагоре. — Този творчески колектив има доста своеобразна представа за любовта.“

— Гледали ли сте нашето предаване? — попита момичето.

— Не.

— Нито веднъж?

— Не, не съм имала случай.

— А някой ваш познат не го ли е гледал?

— Да, една моя близка постоянно следи „Лице без грим“.

— И какво казва тя? Харесва ли й?

— Харесва й — усмихна се Татяна. — Казва, че вашият водещ никак не обича гостите си и постоянно ги унижава.

— О, какво говорите! — притесни се момичето. — Това изобщо не е така. Насам, моля, влизайте. Дайте си шлифера, ще го окача. Седнете, Александър Юриевич ще дойде ей сега. Чай, кафе?

— А имате ли минерална вода? — попита Татяна и си съблече шлифера.

— Разбира се, сега ще донеса. А за вас? — обърна се тя към продуцента.

— За мен кафе, по-силничко! — гръмогласно заяви Дороган и се разположи до дългата маса, сякаш беше у дома си.

Татяна не седна. Тя отиде до прозореца и застана там, опряла длани в кръста си. Навън валеше. Виж ти, не беше забелязала, докато пътуваха с колата. Кога ли е заваляло? Вече е месец май, празниците отминаха, дърветата се покриха с богата зеленина, пролетта скоро ще свърши, идва лято. Животът си върви, а тя, Татяна, не го забелязва, потънала в ежедневието, в нечии нещастия, трупове, изгубени пари, сълзи, обиди. И в собствените си мисли за бъдещото си майчинство. Защо е тук, в тази празна чужда стая, в очакване на неприятен, лош

човек? Нима нейният живот и времето ѝ дотолкова нямат никаква ценност, че може да ги пилее напразно, ей така, за всякакви глупости?

Зад гърба ѝ вратата скръцна. Татяна се обърна и видя жена на трийсетина години, елегантна, с добре поддържано красиво лице. Носеше голяма кутия. Жената се стори на Татяна смътно позната, но колкото и да се мъчеше, не можеше да си спомни откъде. Или просто я беше виждала някъде? Но къде?

— Седнете, моля — хладно произнесе жената с кутията, — ще ви гримирам.

— Задължително ли е?

— Не искате ли? — Гласът ѝ поомекна. — Повярвайте ми, по-добре да ви гримираме. Дори водещият се гримира. Камерата е безпощадна.

— Добре — въздъхна Татяна и се отпусна на неудобния корав стол. Гримьорката сложи кутията на масата, застана пред нея и започна внимателно да изучава физиономията ѝ. После взе овална гъбичка и фон дьо тен.

— Какво имате върху лицето си? — попита тя. — Някакъв фон?

— Не.

— Това е добре. Кожата ви е прекрасна. На екрана ще изглеждате като първа красавица.

Тя започна работа. Татяна седеше с притворени очи, потънала в своите невесели мисли. Отново скръцна вратата, но този път тя не можа да види кой влиза, защото в момента гримьорната полагаше сенки върху клепачите ѝ.

— Добър ден, Татяна Григориевна — разнесе се приятен мъжки глас.

Татяна го позна, беше го чувала всеки път, когато Ирочка я караше да гледа записаните на видео предавания на Уланов.

— Добър ден — смотолени тя, без да отваря очи.

— Всеволод Семьонович, радвам се, че ви виждам. Благодаря ви, че ни доведохте такава забележителна писателка. Това е голяма чест за програмата ни. Здравей, Леночка!

— Привет, Саша! — отговори гримьорната, без да прекъсва работата си.

— Татяна Григориевна, бих искал да ви задам в предаването на живо редица въпроси, нека поговорим за тях.

— А за какво ще си говорим в ефир, ако обсъдим всичко още сега? — попита тя.

— За същите неща. Ще ви задам въпросите си, а вие ще ми кажете кои от тях ви изглеждат интересни, а на кои не искате да отговаряте. Тогава няма и да ви ги питам, за да не губим време. Защото това е предаване на живо, всяка секунда е ценна.

Татяна се напрегна, беше ѝ неприятно да разговаря с човек, когото не вижда. Със затворени очи се чувстваше много уязвима, сякаш бе гола.

— Александър Юриевич, трябва да говорите предимно за произведенията на Томила и за перспективите за екранизация — веднага се намеси Дороган, който нито за миг не забравяше за какво е тук. — Нали така се бяхме разбрали?

Но Уланов сякаш не чу тези думи.

— Кажете, не ви ли обижда фактът, че хората четат криминални романи, включително и вашите, предимно в метрото, някак между другото, защото това е литература от второ и дори трето качество, която не изисква сериозно отношение?

Татяна отвори очи и понечи да се извърне с лице към събеседника си, но гримьорката веднага се развика:

— Не, не, затворете очичките, още не съм свършила!

Татяна послушно изпълни нареждането, като с усилие на волята потисна раздразнението си. Не биваше да си показва рогцата, рано беше.

— А може ли да говоря? — попита тя гримьорката.

— По-добре недейте. Саша, не ѝ досаждай, докато работя. Остана ми още мъничко.

— Добре — сговорчиво се съгласи Уланов. — А къде е кафето? Защо още не са го донесли?

— Татяна Григориевна поиска минерална вода — отново се обади Дороган, който явно бе поел ролята на защитник и пазител на интересите на известната писателка.

В този момент вратата отново се отвори.

— Ау, Александър Юриевич, вие сте вече тук? — чу се гласът на онова момиче. — За вас чай, нали?

— Да, ако обичаш.

Най-сетне гримьорната направи крачка назад и критично огледа получения резултат. Нещо не ѝ хареса, защото взе четката и още няколко пъти докосна челото и брадичката на Татяна.

— Е, сега вече е добре — доволно каза тя. — Ще ви сложа червилото непосредствено преди началото, нали и без това сега ще пийнете нещо.

— Нека поне да погледна какво направихте от мен — помоли Татяна.

Гримьорката ѝ подаде огледало. Какво пък, това беше добре свършена работа, не можеше да се отрече. В огледалото Татяна се видя с осем години по-млада. Кожата бе придобила естествения си цвят, бе станала матова и нежна, а не болезнено бяла. Торбичките под очите бяха изчезнали, а самите очи бяха станали големи и изразителни. Дори по-добре очертаният овал на лицето ѝ придаваше по-млад вид.

Без да продума, тя остави огледалото и се обърна към Уланов. Той беше почти същият, какъвто го бе виждала на екрана. Почти, защото сега у него ги нямаше студенината, надменността и безразличието, които толкова плашеха нежната Ирочка. Пред Татяна седеше обикновен мъж на около четирийсет, с приятно лице и дружелюбна усмивка.

Добре де, ще потърпя, реши тя, още не е време да си показваме ноктите. Той ми е нужен, този приятен добричък Уланов, който уж обичал гостите си. Знаем я ние тази обич. Подмамва ги като мишки в капан с безплатно сиренце, гостът се отпуска, разнежва се и наивно си въобразява, че пред камерата всичко ще бъде също тъй симпатично, както около тази маса в непринудения разговор пред чашката кафе. Да, ама не. Неприятни изненади очакват всеки гост в предаването, който се е отпуснал и не е готов за скок.

Татяна се постара да се усмихне колкото може по-приятливо.

— Такъв сте били значи вие, Александър Уланов — загука тя, като вложи в гласа си всичката женственост, която ѝ се намираше. — Приятно е да ви види човек на живо, а не на екрана.

— Благодаря. Значи можем да се върнем към нашите въпроси?

— Да, моля. Та какво ме попитахте? Повторете, ако обичате.

— Не ви ли е обидно, че хората смятат криминалните романи за литература трето качество и ги четат предимно в метрото и в крайградските мотриси?

— Обидно ми е — без да й мигне окото, каза Татяна. В главата си имаше съвсем друг отговор, но още не му беше дошло времето.

— Ами може би има смисъл да се преквалифицирате и да започнете да съчинявате нещо друго, по-сериозно? Например големи философски романи като на Сартър или Хесе. Обичате ли Сартър?

— Сартър ли? — Тя се престори, че се мъчи да скрие неграмотността си. — Ами общо взето... А какви други въпроси имате?

— Вие сте преуспяваща писателка. Смятате ли се за заможен човек?

— Ами как да ви кажа... Не особено. Издателите плащат малко.

— И от какво живеете?

— От доходите на мъжа ми. Както е редно за една омъжена жена.

— Значи не пишете книги заради пари?

— Не, по-скоро за удоволствие.

— А съпругът ви, който ви издържа, не се ли дразни от вашата популярност и слава? Защото вероятно той е честолюбив.

— Ама ние какво, в предаването мъжа ми ли ще обсъждаме? — озъби се Татяна.

— Да — отново се обади Дороган, — отдалечаваме се от темата, Александър Юриевич. Обещахте ми да поговорите за екранизациите.

— Разбира се. Татяна Григориевна, иска ли ви се по вашите книги да се снимат филми?

— Че на кой писател не му се иска? — отново се усмихна тя, широко и радостно.

— Не знам. — Уланов разпери ръце. — Мисля, че на Хемингуей например не му се е щяло много. Прозата му е пълна с усещания и потоци на съзнанието, това трудно се поддава на екранизация. Вероятно вашите книги не са такива?

— Не са — съгласи се тя. — Криминалните романи са друг жанр.

— Ще имате ли нещо против да развием тази тема по време на предаването?

— Моля, защо не. А какви са другите ви въпроси?

— За вашите политически убеждения. За отношението ви към ситуацията в страната и към нашата днешна власт.

— Какво е отношението ми ли? — Тя се замисли. — Добро е.

— Тоест всичко ви харесва и задоволява? — уточни Уланов.

— Да, задоволява ме.

— И работниците, които месеци наред не получават заплата? И финансовите злоупотреби, които процъфтяват? Или смятате, че това е допустима цена за порядките, които ви позволяват да издавате не по една книга на година, както някога, а по няколко, дори при положение че не сте член на Съюза на писателите?

— Как да ви кажа... — Тя впери очи в тавана и изписа на лицето си мисловно усилие.

— Добре, ще поговорим за това пред камерата! — решително каза Уланов. — Момченце ли очаквате или момиченце?

Смяната на темата бе толкова рязка, че в първия момент Татяна се обърка. После схвана, че това е част от спектакъла и се успокои. Ами да, Уланов я поразпита, за да определи за себе си нивото на интелекта ѝ и си набеляза въпросите, с които ще я размазва пред многохилядната зрителска аудитория. А сега може да си поговорят за нещо неутрално, приятно, та тя да тръгне за студиото спокойна и убедена в благоразположението на водещия към нея.

— Каквото се появи, такова да бъде — отговори тя неопределено.

— А вие какво си пожелавате?

— Мъжът ми иска момченце.

— А вие?

— На мен ми е все едно. Мъжът ми иска момче, защото вече има момиченце от първия си брак, а аз просто искам да родя дете от любимия си мъж. В такъв случай полът няма значение.

— Сигурно късно сте се омъжили?

— Не, защо, за пръв път се омъжих на осемнайсет години, едва ли може да се сметне, че е било късно.

— Значи това ви е втори брак?

— Трети.

— Господи! — възхитено подсвирна Уланов. — И два пъти сте се развеждали?

— Да. Бог ме опази от вдовство, и двамата ми бивши съпрузи са живи и здрави.

— Навярно сега се късат от яд, че са се разделили с вас. Вие сте знаменитост.

— Едва ли. И двамата се радват на благополучие, единият процъфтява в чужбина, има собствен бизнес, вторият, доколкото ми е известно, също не е бедняк. Едва ли имат повод за подобни съжаления.

— А, недейте така — възрази Уланов, — бизнесът си е бизнес, а славата или поне близостта до нея е съвсем друго нещо. Бившите ви съпрузи не се ли опитаха да си ви върнат, след като станяхте толкова невероятно популярна?

— Опитаха се — тя отново се усмихна, този път кокетно и леко глуповато, — но не след, а преди това. Искаха да се върна при тях не като известна писателка, а като жена и съпруга.

— Трябва ли да разбирам, че не сте им били вярна?

— Откъде пък ви хрумна това? — смая се Татяна, този път съвсем непресторено.

— Как откъде! Щом сте омъжена за трети път, значи по време на всеки предишен свой брак сте имали близки отношения с друг мъж. Вярно, това са били сериозни отношения, водещи до следващ брак, но фактът на изневярата не може да се отрече.

— Може. Може да се отрече, Александър Юриевич! Вие сигурно няма да ми повярвате, но с втория и с третия си съпруг се запознах вече като разведена. Разбрахте ли сега?

— Тоест искате да кажете, че при развод не сте се оттегляли на предварително подготвени позиции? — Сега вече той не можеше да скрие изненадата си. — Разделяли сте се с всеки от съпрузите си, без да имате никакви перспективи за нов брак?

„Всичко е ясно като бял ден!“ — с вътрешен присмех си помисли Татяна. Господин Уланов е жертва на разпространената заблуда, според която всяка жена трябва да бъде омъжена на всяка цена, и не е в състояние да разбере как можеш да напуснеш съпруга си не за да отидеш при любовник, а просто така, да тръгнеш без посока. Според него в такъв случай не аз съм напускала съпруга си, а той ме е изоставял, но щом ме е изоставял, значи съм била за боклука и тогава е абсолютно неразбираемо откъде са се взели вторият и третият съпруг. „Вероятно като ме гледа такава дебела и тромава, не може да проумее как така съм толкова смела. Според неговите представи жена като мен трябва с две ръце да се вкопчава в съпруга си, защото никой друг няма дори да я погледне. А на него сигурно му харесват изящни стройни дами и дори през ум не му минава, че има мъже, които си падат

именно по жени като мен. Ако знаеше колко много са тези господа, навярно щеше да получи удар. Защо ли огромното мнозинство от хората смятат своите вкусове за образци и единствено правилни?“

— Е, Татяна Григориевна, време е да вървим в студиото. Лена, нанеси последните щрихи — обърна се Уланов към гримьорната, която по време на техния разговор бе седяла в ъгъла с чашка кафе в ръце. — Направи и моето лице.

Лена дълго и придирчиво избира червило за Татяна, после сложи фон дьо тен и пудра на водещия. Всички заедно излязоха от стаята и тръгнаха по дълъг коридор. Татяна отначало се опита да запомни пътя, но много скоро се отказа: и без това беше невъзможно да се ориентира в многобройните завои и преходи от стълбище към стълбище.

В студиото беше горещо и задушно. Настаниха я в неудобен фотьойл пред неудобна ниска маса и я оставиха сама. Наоколо се суетяха операторът и осветителят. Чрез поставено в ухото му апаратче Уланов контактуваше с невидимия режисьор и сякаш Татяна на никого не бе потрябвала. Тя се постара да се съсредоточи и за да не си губи времето напразно, да обмисли и анализира впечатленията си от Уланов.

Ирочка Милованова, родната сестра на един от бившите съпрузи на Татяна, се луташе из къщи и място не си намираще. Просто обезумяваше от тревога заради снаха си и безпощадно се упрекуваше, задето не бе съумяла да откаже Таня от това глупаво, рисковано и всъщност абсолютно ненужно начинание. Горедолу един час преди началото на предаването Ира разбра, че не може да стои сама и се обади в службата на Стасов.

— Владик — примоли му се тя, — хайде прибери се, моля ти се.

— Че защо? — недоволно отвърна Владислав.

Ира чуваше гласове от кабинета му, изглежда, там имаше много хора.

— Скоро ще започне предаването — обясни тя. — Ела си да гледаме Таня заедно.

— Аз ще го гледам тук. Извинявай, Ируся, при мен има хора.

Стасов затвори телефона. Ирина преглътна сълзите, но се постара да се успокои. Така де, какво толкова страшно има — няма да

изядат Татяна я! Уланов ще я посръфа и ще я пусне. Не, все пак е страшно. Ами ако Татяна се притесни? Ира беше чувала, че от силно вълнение се случват дори преждевременни раждания.

За да се поразсее, тя започна да приготвя тестото за поредния млин. Нейните млинове ставаха страхотни, само дето Татяна вечно опяваше, че не бивало да яде тестено, но не ѝ стигаше волята да се въздържа и да не опита пирожките на Ирочка. Когато до предаването останаха десетина минути, Ира разбра, че е объркала пропорциите и безвъзвратно е погубила тестото. Избърса с опакото на ръката си бликналите от яд сълзи и ожесточено изтърси съдържанието на паницата в голяма найлонова торба, която веднага изхвърли на боклука.

Пет минути преди започването тя вече седеше пред телевизионния екран, очаквайки с ужас позора на Татяна. Последното, което успя да си помисли, преди на екрана да се появи познатият надпис, беше: „Така и не успях да опека млина. Скоро Стасов ще се прибере гладен, с какво ще го нахраня?“

Тя се изуми колко великолепно изглеждаше Татяна. Матовата снежнобяла кожа грееше от младост и здраве, очите бяха големи, топли и лъчисти, устните — сочни и потрепващи от готова да се разлее по лицето усмивка. Татяна сякаш ни най-малко не се вълнуваше, напротив, предстоящото просто я забавляваше. Ира леко си поотдъхна. Може пък всичко да мине добре?

Първите една-две минути минаха в спокойна размяна на кратки реплики, водещият представяше гостенката, Татяна кимаше и мило се усмихваше. А после изрече един въпрос, от който Ирочка насмалко не припадна.

— Татяна Григориевна, вие сте образована, интелигентна и съм сигурен, че четете и обичате хубавите сериозни книги. Същевременно обаче пишите второкачествена литература. Сигурно погазвате собствения си вкус в името на парите?

— Драги мой — усмихна се в отговор Татяна, — литературата не се дели на качества, също както есетрата не може да бъде повече или по-малко прясна. Още Воланд, ако си спомняте, беше казал, че есетрата има само една преснота — първа, която същевременно е последна. Литературата не може да бъде първо, второ или пето качество. Или е литература, или не е — и толкоз! Ако не можете да ме

разберете, ще го кажа още по-простичко: една книга или става за четене, или не става. Щом се чете не само от самия автор и редактора, а от още поне десет души, които изпитват удоволствие от това, значи си е струвало тази книга да бъде написана. Ако пък авторът е толкова неграмотен и бездарен, че освен него, никой не иска да погледне творението му, тогава вдигам ръце. Това наистина не е литература. За всичко останало може да се спори. Е, какво, Александър Юриевич, ще спорим ли?

„Какво става? — недоумяващо си помисли Ира. — Тя се държи като на разпит в собствения си служебен кабинет. Да не е забравила, че е в телевизията? Кошмар!“

— Няма да спорим — веднага се окопоти Уланов. — Ще формулирам въпроса си иначе: Не ви ли е обидно, че книгите ви се четат обикновено в движение, тоест в метрото, от скука, колкото да се убие времето, докато човек пътува?

— А вие какво четете в метрото? — попита Татяна.

— Аз ли? — Уланов май леко се пообърка. — Аз отдавна не пътувам с метрото.

— Кола ли имате?

— Да.

— Тогава откъде знаете какво именно четат пътуващите?

— Чувам от хората. Това е общоизвестен факт.

— Драги мой, вашата доверчивост ще ви погуби — снизходително каза Татяна. — Никога не вярвайте на нещо, което не сте видели с очите си. Тъй като аз постоянно пътувам с метрото, мога напълно отговорно да ви заявя, че пътниците четат най-различна литература, включително много сериозна. Като се започне от учебници и специализирани пособия и се свърши с Библията и Тората. Как мислите, Господ би ли се обидил, ако чуеше, че някой човек всяка свободна минута грабва Библията, за да прочете още една страница от Неговото учение?

— Тоест вие се поставяте на едно равнище с Всевишния, защото хората всяка свободна минута грабват и вашите книги? — моментално я парира Уланов.

Сърцето на Ира примря, дори дъхът ѝ секна. „Ах, гадино такава! — ядно си помисли тя. — Какъв проклетник си бил само!“

— Защо, откъде ви хрумна това? — По лицето на Татяна се изписа такова искрено смайване, че дори Ира повярва в него.

— Ами вие самата казахте, че пътуващите в метрото и във влаковете четат и вашите книги, и Божественото писание.

— Не съм казала това. Четат Писанието — това е вярно. Но не съм виждала там хора с мои книги в ръцете. А вие виждали ли сте?

„Охо, страшна е! — възхити се Ира. — Браво, Танка! Всеки ден ми докладва колко души с нейните книги била видяла във вагоните. Дори понякога сравняваме кой е видял повече такива — тя или аз. Но Уланов току-що каза, че не пътува с метрото, така че няма какво да възрази. Сега не може и да се позове на нечии думи, Таня вече му се скара заради излишната доверчивост. Май е била права, като ми довери, че не се страхува от никакви улановци. Следствената практика не е лукова глава. Какво, Уланов, натриха ли ти носа? Сега не знаеш какво да отговориш...“

— Но все пак не можете да отречете, че криминалето далеч не е философски роман. Защо напоследък нашите съграждани са така привлечени от лекото четиво и пренебрегват сложните произведения? Не ви ли се струва, че ниското ниво на културата и образоваността спомага на литературната нива да процъфтява всеки, който си пожелае, дори псевдоавтори?

— Хайде да не слагаме всички в един куп. Съгласна съм, че криминалето не е философски роман, също както запорожецът не е ферари. И какво от това? Да не произвеждаме запорожци и всички в стройни редици да хукнем да си купуваме ферарита? Вярно, ферарито е по-престижно и по-хубаво, но на някого може просто да не му хареса неговият дизайн. На мен например не ми харесва.

— Харесва ви запорожецът, така ли? — ехидно кимна Уланов.

— Не, харесва ми марката „Макларън“. Но това пак не означава, че искам да се возя на тази кола. Обичам да я гледам, дизайнът радва очите ми, но тя изобщо не е пригодена да вози не твърде млади бременни жени като мен.

По физиономията на Уланов Ира видя, че той не е разбрал нито една дума и тържествуващо се усмихна. Естествено той дори не я е чувал тази марка — „Макларън“. Сам си е виновен, търсеше си го, не биваше да злобее с този запорожец.

Татяна Образцова знаеше всичко за колите. Дори неща, които някои специалисти не знаеха. Ира си спомняше, че снаха ѝ няколко пъти бе работила по дела за финансови афери в сферата на търговията с вносни коли, а занимаваше ли се с нещо, тя го правеше задълбочено.

— Да се върнем към нашата тема — междуременно продължаваше Татяна, сякаш именно тя бе водещата, а Уланов — поканеният гост. — За да приключим с този въпрос, ще кажа: смятам, че никой, включително и вие, Александър Юриевич, няма право да обсъжда публично въпроса за категориите и качеството на литературата, както впрочем и на всички други произведения на изкуството. По този начин оскърбявате огромен брой хора, които имат свой собствен вкус, различен от вашия. Ако лично на вас не ви харесват криминалните романи, готова съм да си поговорим за това и да изслушам личните ви претенции към жанра и в частност към моите книги. Но то не означава, че имате право да смятате читателите, които са на друго мнение, за хора с лош вкус. Е, слушам ви, драги мой. С какво толкова не ви харесват криминалните романи, включително написаните от мен?

Ира почувства, че я напушва смях. Напрежението я поотпусна, тя разбра, че Татяна напълно владее ситуацията и води разговора така, както иска тя, а не — Уланов.

— Какво пък, щом смятате за неприлично да се обсъжда въпросът за вкуса — обаятелно се усмихна Уланов, — нека поговорим за вас, писателката Татяна Томилина.

„Измъкна се, гадчето! — ядоса се Ира. — Сигурно няма какво да каже, през целия си живот не е прочел нито един криминален роман, затова не може да критикува. Назубрил е като папагал една-единствена истина: криминалето е бунещото на литературата, не е достойно за истинския интелектуалец, то е второкачествено четиво. И сега я повтаря където завари, надува се с изискания си вкус. А всъщност нищо не знае за криминалните романи.“

— Написали сте вече петнайсет книги, но все още не съм гледал филми по ваши произведения. Защо киното не проявява интерес към творчеството ви?

— Кой ви е казал, че не проявява? Интересът на кинематографистите към книгите ми е много голям.

— Значи има надежда в най-близко време да видим вашите произведения на екрана?

— Не, Александър Юриевич — Татьяна въздъхна и виновно разпери ръце, — няма никакви шансове. В близко време няма да видите никакви киноверсии.

— И защо?

— Не искам книгите ми да се екранизират. Нещо повече — със сигурност знам, че един московски продуцент вече е започнал да преработва първия етап, за да направи цикъл филми по моите книги. Правата за произведенията не са му предадени, работата върху филма се извършва нелегално и ако филмът излезе, аз ще се обърна към съда. Надявам се, че този продуцент сега ме чува и ще направи всичко възможно впоследствие да не получи неприятна изненада.

— А защо сте против екранизацията? Обикновено писателите искат произведенията им да заживеят втори живот в екранен вариант, това е нещо нормално.

— Не искам да бъде разбрана неправилно, но мога да ви приведа много примери, когато книги, написани от изключително талантиви автори, изобщо не стават за кино. Нали вие няма да спорите с мен, че Хемингуей например е бил невероятно талантив, но аз нещо не виждам екранизации на книгите му, макар че той е написал доста. Разбира се, не се сравнявам с този велик майстор на перото, но досега не съм изпитвала желание да видя екранизация на книгите си. Макар че, повтарям, интересът сред кинематографистите е много голям, буквално ме обсипват с предложения — кое от кое по-интересни и изгодни.

Татьяна говореше бавно, без да откъсва поглед от Уланов. Тя почти дословно повтаряше неговите собствени думи, изречени половин час преди предаването, и сега чакаше да види как ще реагира. Ще се смути ли? Ще се ядоса ли? Ще се разсмее ли? Та нали той си беше подготвил тази тирада, за да „захапне“ Татьяна, а тя нахално и с мила усмивка му открадна подготвеното оръжие, което той толкова непредпазливо остави без надзор.

Уланов обаче не се смути, все пак беше професионалист и Татьяна оцени това по достойнство.

— Но можете ли поне да назовете името на продуцента, който нелегално подготвя филм по вашите книги?

— Мога. Казва се Дороган. Всеволод Семьонович Дороган.

— И значи щом филмът излезе на видео, вие незабавно ще го дадете на съд? — уточни Уланов.

— Незабавно — потвърди Татяна.

— И какво ще трябва да направи съдът?

— Като начало ще бъдат иззети всички копия на филма. Разбира се, вече продадените касети ще си останат у закупилите ги, но всичко останало ще бъде иззето и най-вероятно унищожено.

— Е, ясно е, приятели! — Сега Уланов гледаше не към Татяна, а право към камерата. — Още щом видите да се продава филм, смет по произведения на Татяна Томилина, побързайте да си го купите, докато не е станало късно, тоест докато авторката не се е обърнала към съда. Ако не го направите веднага, писателката ще изиска унищожаването на всички копия и вие никога няма да видите този забележителен филм с толкова скандална предистория. Благодаря ви, Татяна Григориевна, за участието, а на нашите зрители напомням, че програмата „Лице без грим“ се излъчва пет пъти седмично, от понеделник до петък, в седемнайсет часа и четирийсет минути. Утре ще ни гостува един необикновен човек, разговорът с когото ни обещава много интересни преживявания. Очакваме ви на нашия канал. До скоро виждане.

Операторът махна с ръка, което означаваше, че може да стават. Татяна със съжаление си помисли, че времето пак не ѝ бе стигнало. Напълно забрави, че е в предаване на живо и цялата страна, както и близката и далечна чужбина, виждат словесния ѝ двубой с Уланов. Тя бе работила с него като с недобросъвестен свидетел, опитвайки се да разбере характера му и начина му на мислене, но осъзна, че самият той далеч не се стреми към това.

Уланов веднага напусна студиото, без да се сбогува с Татяна. Същото онова момиче, което ги бе посрещнало, я заведе до стаята, където пред включения телевизор седеше Дороган. Той тутакси скочи и се втурна да целува ръцете на Татяна.

— Благодаря! Всичко мина изумително! Точно както го исках! Около филма се заражда скандалче и сега вече никой няма да забрави това. Обаче хубавичко подредихте Уланов. Той сигурно не е очаквал от вас такава пъргавина на ума?

— Не знам. — Татяна уморено сви рамене и отвори гардероба, където бе окачен шлиферът ѝ. — Някак си ми е все едно какво е

очаквал и какво не. У морена съм, Всеволод Семьонович, а имам още много работа да върша днес. Време е да тръгваме.

Неочаквано вратата широко се отвори и на прага застана Уланов.

— Е, Татяна Григориевна, приежете поздравленията ми! Бяхте великолепна. Сигурно имате богат опит от участия в телевизионни предавания?

— Не. Просто съм достатъчно независима по характер и на никого не позволявам да ми говори гадости, дори в предаване на живо. Да не ви обидих?

— Обидихте ме — разсмя се Уланов. — Жестоко и безпощадно ме унижихте пред цялата страна. Но какво значение има това? Получи се много зрелищно. Скандалът винаги е хубаво нещо, полезен е за всяко предаване. Сега ще ни гледат с още по-голям интерес, с очакването някой гост да се окаже като вас. Между другото каква е тази кола „Макларън“? Никога не бях чувал за такава марка.

— Това е много скъп автомобил, струва над един милион долара, най-скъпият в света е. Развива скорост над триста и петдесет километра в час.

Уланов ѝ помогна да си облече шлифера и придружена от кинопродуцента, тя слезе при колата.

12.

Настя смяташе, че хора като Дмитрий Захаров нямат комплекси. Такива е трудно да ги обидиш, но не по-малко сложно е и да ги убедиш в своето, ако са на друго мнение. Най-важното — те са напълно лишени от стеснителност, именно затова не са раними и неуверени в правилността на постъпките си.

Захаров откровено сучаеше на добре платената си охранителна работа, затова настойчиво предлагаше помощта си на Настя. Разбира се, помощ ѝ трябваше — няма спор, но Настя беше малко нащрек заради постоянното мъжко внимание на Дима. Не че ѝ бе неприятен, напротив — беше чудесен и много симпатичен, но това изобщо не ѝ бе нужно...

И въпреки това все пак прие помощта му. Първото посещение в частното детективно бюро „Грант“ се оказа достатъчно, за да разбере: не ѝ се зарадваха там и никога нямаше да ѝ се радват. Виж, Димка умееше да разговаря с тях на своя език и имаше шанс да бъде разбран.

Убийството на депутатката в Държавната дума Юлия Готовчиц тежеше на Настя, която не умееше и не обичаше да се рови в политиката. Затова искрено се радваше, че Юра Коротков се занимава с тази част от работата. А самата тя разработваше версията, според която Юлия Николаевна е била убита, защото е организираща следенето на собствения си съпруг. Според тази версия търсеният убиец е забелязал детективите и е научил кой ги е изпратил. Ето това беше най-деликатният въпрос, защото да се узнае името на възложителя е можело само от хората, които са осъществявали следенето, или от ръководството на детективското бюро. И Дмитрий Захаров обеща на Настя да поработи в това направление.

Настя пък се зае да провери всички хора, посочени в отчетите, представени от бюро „Грант“ на клиентката Готовчиц. Ако версията беше вярна, човекът, който е забелязал следенето и то никак не му е харесало, трябваше да е сред тях. Но времето си минаваше, купчината от най-различни сведения и документи върху бюрото на Настя

растеше, а нищо не се оформяше. От момента на сключването на договора до убийството на клиентката съпругът на Юлия Николаевна се бе срещал и бе общувал с крайно ограничен брой лица. Тъй като рядко бе излизал от къщи, списъкът на контактите му обхващаше предимно хората, идвали при него в качеството му на психоаналитик. Пациентите на Борис Михайлович Готовчиц бяха най-различни, никой от тях не приличаше на убиец, но същевременно за никого от тях не можеше да се каже нещо абсолютно точно. Хора като хора, всеки с проблемите си, с които не може да се справи, със своите странности (че кой ги няма?), със своите чувства на любов и омраза, със своите качества и недостатъци. Никой от тях не приличаше на престъпник, но всеки от тях в еднаква степен можеше да се окаже такъв. Беше безсмислено да ги разработва поотделно. Ако цялото управление на „Петровка“ дружно разкриваше едно-единствено убийство, тогава би могло, но така...

Полковник Гордеев не делеше подчинените си на любимци и обикновени служители. И ако подпомагаше по-активно някого от тях, правеше го не от особена обич, а в интерес на работата. Още от първите години, след като бе назначен на длъжността началник-отдел, той бе установил от опит, че робският труд е най-непродуктивният. Ако един човек не иска да свърши дадена работа, той никога няма да я свърши добре, дори да прояви феноменална добросъвестност, защото принудата убива фантазията и интуицията. А без фантазия и интуиция ти не си майстор, а просто занаятчия. Поради тези съображения Виктор Алексеевич опази Настя от участие в оперативно-следствената бригада, създадена за разследване убийството на депутатката Готовчиц. Защо да я тормози — бездруго няма да има полза! Освен това полковникът залагаше на усърдието на Настя и както обикновено, се оказа прав. Работеше с нея от дълги години и през това време добре я бе опознал, така че почти винаги можеше точно да предскаже постъпките ѝ.

— А може ли все пак тихомълком да отработя версията за частните детективи? — попита тя.

— Може — кимна Гордеев, — но не тихомълком. Не понасям партизанщината, тя причинява само вреда и недоразумения. Разбери се с Коротков, нека предложи на Гмиря отработването на версията, като се заеме с нея, а всъщност ще го правиш ти. По принцип не се бъркам

в чужди истории, особено креватни, но я ми кажи: наистина ли тази версия ти се вижда перспективна или цялата работа е в Захаров?

Настя цялата пламна. Откъде е научил Житената питка? Та това се случи преди почти пет години, и то само веднъж. Повече тя не си бе имала никаква работа с Дима.

— Че какво толкова се изчервяваш? — учуди се Виктор Алексеевич. — Ха, голяма работа! Когато работехте по делото на Гал, Захаров ти хвърли око, дори сляп човек би забелязал това. Как само те гледаше, как му течаха лигите! Не си мисли, че като съм стар, вече не съм мъж. Долавям тези неща в движение, не съм загубил усета си. Та тогава си помислих, че той сигурно се радва на всеки сгоден случай да пообщувате. А щом е така, значи нарочно подгрива у теб интереса към тази версия, защото без него ти няма да се справиш. Е, прав ли е твоят стар началник или не?

— Не — твърдо отговори Настя. — Но по принцип — да. Захаров наистина се опитва да ме ухажда, но, първо, това е абсолютно несериозно, и второ, невъзможно е някой да повлияе на интереса ми към една или друга версия. По никакъв начин. Дори да ме отрупва с разкошни букети. Или имам интерес, или нямам и никой прекрасен принц няма шанс в това отношение.

— Боже, колко сме били самостоятелни! — въздъхна началникът. — Гледам, вече не мрънкаш и не подсмърчаш! Стегнала си се, а?

— Старая се — усмихна се Настя.

— Браво, продължавай да се стараяш! — промърмори Гордеев.

Тя направи, каквото ѝ нареди Житената питка. Разбра се с Юра Коротков, който дълго ѝ крещя, че не било хубаво да се лъже и още по-лошо — да си присвояваш чужди заслуги. Ами ако изведнъж се окаже, че работата именно по версията на Настя е дала положителен резултат? Всички награди и похвали ще засият кого? Него, Коротков, който уж е измислил и предложил на следствието перспективната версия, а после и успешно я е реализирал.

— Хайде стига, Юрик — придумваше го Настя, — аз не съм честолюбива.

— Аз обаче имам съвест — упорстваше той.

Но в края на краищата все пак се предаде. Следователят Гмиря възприе версията повече от скептично.

— Политиците ги убиват от политически съображения — сърдито каза той на Коротков, — а депутатката Готовчиц е именно политик. Така че на първо място се занимай с конфликтите ѝ по повод на данъчните проблеми в парламента. А с частните детективи ще се заемеш в свободното си време. Добре ли ме разбра?

Това не обезкуражи Коротков, защото, за разлика от Настя, той не реагираше на интонации и не се страхуваше, че ще предизвика нечие недоволство. Беше нормален четирийсетгодишен оперативен работник, който на първо място мисли за работата, а не кой го е погледнал накриво или е казал нещо не на място. Главното беше, че Гмиря вече знаеше, така че сега можеха да провеждат всякакви мероприятия, без да се опасяват, че ще ги упрекнат в самодейност и потайност.

Предишната вечер, в събота, Настя сладостно си бе мечтала как утре ще спи до пълно разкапване — тоест докъм десет часа, а ако има късмет — дори до единайсет. Все още не бе намерила сили в себе си да поговори с Алексей. Дните, прекарани без мъжа ѝ, се точеха един след друг, чувството за неловкост и срам заради поведението ѝ някак отслабваше, сякаш така и трябваше да бъде: да живее сама, а Льошка — някъде там, в Подмосковието, в Жуковски. Тъй е по-добре, вече е свикнала. Понякога дори се прокрадваше страхливата мисъл да остави всичко, както си е, и нищо да не променя — да не говори с Льоша, да не се извинява и да не се обяснява. Ако в края на краищата заради това той се разведе с нея — какво пък, тъй да бъде! Тя по природа не е приспособена за семеен живот. А работата в криминалната милиция, на свой ред, също е противоположана на нормалните семейни отношения.

Мечтата ѝ обаче да се наспи не се сбъдна, както се случва винаги. Към десет и половина вечерта в събота по телефона ѝ се обади генерал Заточни.

— Какво става с Готовчиц? — попита той. — Имате ли нещо да ми разкажете?

— Не е много — призна Настя. — Само лични впечатления.

— Аз и не искам повече — позасмя се Иван Алексеевич. — Всичко останало съм в състояние да науча и без вас. Ще се срещнем

утре.

Той не попита „може ли“, не я помоли, а нареди. „Но защо продължавам да търпя всичко това от него?“ — не преставаше да се учудва Настя. Така де, никой, дори любимият ѝ съпруг, нямаше право ей така, безцеремонно, да я накара да стане в неделя в шест часа сутринта. А виж, на Заточни му бе достатъчно просто да каже: „Ще се срещнем утре.“ Тя можеше да скърца със зъби от яд, можеше жално да го моли да определи срещата не за седем, а поне за девет часа (и естествено да получи отказ, защото генерал Заточни не променяше навиците си), можеше да проклина всичко на света, но просто ставаше в зори и тръгваше за Измайловския парк.

Нощта в събота срещу неделя Настя прекара, общо взето, спокойно, но някак неуютно. Уж нищо не я притесняваше, но не можа да си почине както трябва. Преди да си легне, взе горещ душ, за да се стопли и отпусне, проветри стаята, изпи три таблетки валериан и легна в чисти, току-що сменени чаршафи. Примъкна под главата си две възглавници, уви се в топлото одеяло, сви се на кълбо и веднага се улови, че по навик лежи на самия край на дивана, макар че място имаше повече от достатъчно. Тя с удоволствие се премести по-навътре, но вместо да заспи, ни в клин, ни в ръкав започна да изброява всички положителни и отрицателни страни на отсъствието на мъжа си. Най-лошото бе, че Алексей ѝ беше обиден, поради което не искаше вече да живеят заедно. Разбира се, това е нейна вина, не може да се държи така. Каквото и да става, не бива да обиждаш хората, ако не са го заслужили. Настя напрегна всичките си сили, но не можа да намери нито един друг отрицателен момент и това я ужаси. Сама е вкъщи, може да мълчи и с никого да не разговаря. Нали точно това искаше, когато мислено молеше мъжа си да замълчи? Ето, получи го. Не е нужно да се оправдава и извинява, задето не се е обадила навреме, за да го предупреди, че ще закъсне. Не е нужно да се насилва да изяде сготвената от Льошка вечеря, когато залъкът ѝ присяда на гърлото. За каквото и да се сети — само плюсове. Идиотка такава, защо се остави да я придума и се омъжи за него? Не биваше да го прави.

Тя раздражено се обърна на другата страна, усети непривично голямото пространство и с досада си помисли: „И да спя сама е много по-приятно. Има място. Защото Льошка вечно ме избутва до стената.“

Интересно — на кого толкова съм се ядосала? На себе си, на кого друго. И без това няма на кого.“

Заспа с тази мисъл, а след известно време се събуди и се учуди сама на себе си. Как така откри само един отрицателен момент? Това не може да бъде. Сигурно просто е уморена, седмицата беше тежка, както винаги след продължителни празници, затова в главата ѝ се въртят разни глупости. Необходимо е да премисли всичко отначало и тогава определено ще се окаже, че акцентите трябва да бъдат поставени по съвсем друг начин.

Тя се усмихна в мрака и отново започна да изброява плюсовете и минусите от отсъствието на Алексей. Резултатът крайно я огорчи, защото се оказа същият. „Още не съм си починала достатъчно — разстроено си помисли Настя. — В главата ми е пълна каша заради някакви безумни идеи. Ще поспя още мъничко, после ще опитам пак.“

Но и третият опит не доведе до нищо ново. Така мина цялата нощ: час, час и половина сън, после равносметка на плюсовете и минусите, отново кратък сън — и така до шест сутринта. Настя стана и с неудоволствие оцени изминалата нощ като пропиляна. Хем не можа да си почине както трябва, хем не я сподобиха никакви годни идеи. Потиснатата и мрачна, тя отиде в Измайловския парк, за да се срещне с генерал Заточил.

Иван Алексеевич дойде, придружен от Максим. Макар че бяха облечени в еднакви красиви анцузи, дори отдалеч човек не можеше да ги приеме като баща и син. Настя всеки път се изненадваше от абсолютната липса на прилика помежду им. Слабичкият и нисък генерал с жълтите тигрови очи сякаш нямаше нищо общо със силния широкоплещест Максим, който съвсем наскоро се бе отървал от излишните си килограми. Само преди година бе дебеличък и тромав младеж с кестеняви очи, ужасно сериозен и неприветлив.

— Здравейте, лелю Настя — избуча Максим. Като нея, той беше класическа сова, не обичаше да става рано, но с тази разлика, че още не се бе научил да надвива раздразнението си от това.

— Какво става с вас? — изненада се тя. — Пак ли тренировки?

— Пак — кимна генералът. — Максим започна да губи форма. Миналата година преди приемните изпити тренираше ежедневно, а сега влезе в института и се остави на мързела да го надвие. Реши, че всичко най-страшно е зад гърба му и може да се излежава. Вчера го

накарах да направи някоя и друга лицева опора и резултатът никак не ме зарадва. Рухна след двацет и петата! На какво прилича това, а?

— А вие самият колко лицеви опори направихте? — попита Настя.

— Аз, Анастасия, всеки ден правя по триста. Затова ме е срам заради сина ми. Не отричам и своята вина, не биваше да го оставям да се отпусне, но най-важното е навреме да се стреснеш. Максим, започвай тренировката, а ние с Анастасия ще се разходим наблизко.

Младежът отчаяно махна с ръка, пое си дълбоко дъх и затича надолу по алеята.

— Жесток сте, Иван Алексеевич — поклати глава Настя. — И вие на осемнайсет години сигурно сте правили едва двацет и пет лицеви опори.

— И на десет не издържах — разсмя се генералът. — Като дете бях дребничък и слаб, съседските момчета вечно ме пердашеха, вземаха ми сандвичите, парите, които родителите ми даваха за сладолед и за кино. А когато бях на осемнайсет, нямаше култ към добрата физическа форма. Беше средата на шейсетте, тогава за да минаваш за съвременен и модерен, трябваше да знаеш много стихове и песни на бардове, да участваш в походи, да пееш с китара край огъня, да ходиш в Петербург по време на белите нощи и да искаш да станеш геолог. Вие не помните това, тогава сте били на пет-шест години, нали?

— Така е. Не си го спомням, но съм слушала много за това от родителите си.

Известно време крачиха мълчаливо по алеята в посоката, накъдето си затича Максим. На Настя не ѝ се говореше и тя се радваше, че Заточни не бърза да задава въпроси. Денят обещавахе да бъде топъл и слънчев, въздухът в парка бе прохладен и свеж. Настя си помисли, че ако не бяха вечната ѝ заетост и вроденият ѝ патологичен мързел, би могла да получава от живота доста малки радости. Например да се наслаждава на такива сутрешни разходки сред разкошна зеленина и утринна свежест. Всеки път се ядосваше едва ли не до сълзи, когато в почивен ден трябваше да отиде на разходка с Иван, а после се радваше, че той я е измъкнал на чист въздух.

От ленивите ѝ приятни размисли я извади гласът на генерала:

— Не навеждай тялото напред, Максим! Раменете по-свободно! Така, браво! Е, Анастасия, чакам. Какви са впечатленията ви от Готовчиц?

— Впечатленията ми са сложни, но, Иван Алексеевич, вие трябва да бъдете снизходителен и да се отнесете с разбиране към онова, което ще ви кажа. Човекът е съсипан от мъка, жена му е загинала, така че е напълно естествено поведението му сега да е далеч не нормалното за него. Потиснат е, страда от депресия. Доколкото успях да забележа, Борис Михайлович на практика не излиза от къщи. Но за негова чест трябва да кажа, че единственото, което може да го изведе от депресията, е работата. Той я обича, живее, диша с нея. Това май е едничкото, което е останало в живота му. И той се вкопчва в нея като в спасителен пояс, за да не се удави в мъката си.

— Готовчиц има син — каза генералът. — Говори ли много за него?

— Изобщо не го споменава. Веднъж му зададох въпрос за момчето и той ми каза, че било в Англия, учело там и живеело у роднинско семейство на Юлия Николаевна. Не го е извикал за погребението, за да не го травмира. И толкоз, нито дума повече. Защо, имате сведения, че нещо не е в ред със сина му ли?

— Не, не, сведенията ми са същите. Готовчиц не лъже за момчето, всичко е точно както ви е казал. Вероятно смята, че синът му вече не му принадлежи. Момчето ще учи в Англия, ще завърши колежа, ще влезе в престижен университет, Борис Михайлович има достатъчно пари, за да плати образованието му. Смешно е да се надява, че след всичко това Готовчиц младши ще иска да се върне в Русия. Какво да прави тук? Така че той няма нито жена, нито син, остава му само професията. Но извинете, че ви прекъснах, продължете...

— Той много иска да направи добро впечатление като професионалист, но ние с вас току-що изяснихме този момент. Наистина след гибелта на жена му работата е излязла за него на първо място и е съвсем ясно, че много иска да го вземете при вас. Да остане частнопрактикуващ психоаналитик означава, че никога няма да излезе от същия затворен кръг на жилището си, където приема пациенти. А той жадува да смени обстановката. Разбира се, би могъл да отиде да работи в клиника, институт или в някакъв център, например за работа с наркомани и неуспели самоубийци — има ги много в Москва, — но

вероятно длъжността в Министерството на вътрешните работи му изглежда по-интересна, привлекателна и престижна. И ми се струва, че това говори добре за него.

— А какво друго говори добре за него? Нали разбирате, желанието за работа далеч не е всичко. Нужно е и умение.

— Ами... — Настя се позапъна. — Все пак аз не съм психиатър, затова едва ли мога да дам достатъчно надеждна оценка на професионализма му. Опитах да поговоря с него за своите проблеми и мога да ви кажа, че той се ориентира в тях доста бързо и безпогрешно. Друг е въпросът, че също толкова бързо и уверено постави диагноза, което психиатрите обикновено не правят. За това се нуждаят от много време и то никога не става при първото посещение на пациента. А Борис Михайлович, без да му мигне окото, заяви, че имам невроза. Увереността му малко ме усъмни, но после намерих обяснението.

— Така ли? И какво беше то?

— За него наистина сега най-важното е да се хареса на бъдещите си работодатели. Защото той не е глупав човек и прекрасно разбира, че моите впечатления от срещите с него непременно ще стигнат до вас. Няма предвид лично вас, Иван Алексеевич, тъй като не ви познава, а хората, от които зависи вземането на решение за назначаването му на работа в министерството. Готовчиц, като всички граждани, които не работят в правоохранителната система, не различава служителите от централния апарат и низовите звена, не ги дели на следователи и оперативни работници, на кадровици и патрулиращи милиционери. За него всички ние сме просто милиция. И тъй като на Готовчиц определено и през ум не му минава, че старши оперативният работник от „Петровка“, тоест аз, нямам нищо общо с ръководителя на главното управление за борба с организираната престъпност, тоест с вас, той искрено се стареа да ми направи добро впечатление. Смята, че ние се варим в един казан, познаваме се помежду си и че вие непременно ще си поговорите с мен и ще поискате мнението ми за него. Именно затова е побързал да ми постави диагнозата, за да покаже с каква лекота и бързина умее да се ориентира в чуждите души. Все едно е фокусник, който вади зайци от шапка пред очите на изумената публика.

— Извинете, но не се ли страхува, че именно тази припряност ще ви накара да се усъмните в професионализма му? — недоверчиво

попита Заточни. — Или смята всички ни за малоумници, които не разбират, че такива диагнози не се поставят от раз?

— Е, Иван Алексеевич, нали ви помолих да бъдете снизходителен! Борис Михайлович е разсъждавал напълно разумно. Той е видял, че не го мамя, като му разказвам за проблемите си, следователно наистина имам тези проблеми. Е, нима аз, майор от милицията, старши оперативен пълномощник в криминален отдел, ще хукна да ви разказвам, че според опитен специалист имам невроза? Разбира се, няма. Ще си мълча дори под страх от мъчения, защото милиционер не може да има невроза. А на вас ще кажа, че Борис Михайлович Готовчиц е много добър специалист и толкоз. И никой никога няма да научи за неговия симпатичен малък фокус.

— Ами вие? Нали от самото начало сте знаели, че това е измама. Защо професор Готовчиц не се страхува, че ще му дадете отрицателна характеристика?

— Аз ли? — Настя се разсмя. — Какво говорите! Кой, като ме гледа така, ще повярва, че разбирам нещо от неврози? Нищо и никаква женица — същинско недоразумение. Нали не се хваля под път и над път, че навремето съм изслушала цял курс по психодиагностика при един от най-големите специалисти у нас. И че цяла година съм изучавала съдебна психиатрия в университета. Ще ви кажа честно: аз прекрасно разбирах същината на проблемите си и без консултацията на Готовчиц, просто проверих себе си, а покрай това — и него.

— Правилно ли ви разбрах, че с мен не искате да споделяте тези проблеми?

Настя изведнъж спря. Заточни обаче продължи бавно да крачи напред, дори без да се извърне. След като се съвзе от слисването си, тя направи няколко бързи крачки и го настигна.

— Какво има? С какво толкова не ви хареса моят въпрос?

— Със своята нетактичност — изтърси тя първото, което й хрумна.

— Чудесно! — позасмя се Иван Алексеевич. — По този начин ме поставихте на мястото ми. Сиреч не се рови в душата ми, Заточни, и без теб ще се справя. Кой си ти, че да ти говоря за неприятностите си. Така ли е?

— Не — пообърка се тя и същевременно се ядоса, — не е така. През зимата ясно ми дадохте да разбера, че на вашето рамо не мога да

проливам сълзи. А на мен не е нужно да ми се повтаря, общо взето, схватлива съм.

— Не сте схватлива, а злопамятна — поправи я генералът. — През зимата ви обясних, че поведението ми беше такова по принуда, беше продиктувано от интересите на операцията, която провеждахме по отношение на вашия началник Мелник. Но вие не сметнахте за нужно да ми простите, обидихте се и продължавате да се цупите. Това е неправилно, Анастасия. Човек трябва да умее да прощава на приятелите си. Но тъй като още не сте се научили на това, нека се върнем към Готовчиц. Като виждам как грижливо формулирате преценките си, определено има още нещо, което премълчавате.

— Има — съгласи се тя. — Всичко, което казах за Борис Михайлович, трябва да се преценява с оглед на неговото състояние. Предполагам, че при нормални обстоятелства той наистина е добър специалист и може да бъде от полза за работата на информационно-аналитичната служба. А смешният му опит да направи добро впечатление, като незабавно ми постави диагноза, може да се обясни с обстоятелството, че в сегашните условия той просто не разсъждава достатъчно трезво.

— Тоест смятате, че когато депресията, свързана със смъртта на жена му, отmine...

— Имам предвид друго — прекъсна го Настя. — Работата не е в депресията, а в страха. И за това трябва да виним нашите служители.

— Защо? — спокойно се поинтересува Заточни. — Вие и следователят на бърза ръка сте стреснали горкия психоаналитик с подозренията си, че е убил собствената си жена, така ли?

— Не, ние сме внимателни с него, обаче онези, които са проверявали Готовчиц за благонадеждност, са работили грубо. В службата за външно наблюдение, изглежда не е останал нито един стабилен професионалист. Във всеки случай те действат толкова неумело, че Борис Михайлович ги е забелязал на момента, постоянно е усещал вниманието им към него и е напълно естествено, че това го е изкарало от релси. Да знаеш, че те следят и да не разбираш кой и защо го прави — това е стрес, който не бих пожелала и на врага си.

— Безобразие! — ядоса се Заточни. — Добре че ми казахте това. Още утре сутринта ще се свържа с ръководството на външно. За да бъде разговорът ни по-полезен, ще взема от тях снимките на всички,

които са проверявали Готовчиц, та той да посочи кои са го следили. Това ще бъде един нагледен урок как не бива да се работи. И какво, Готовчиц много ли се е уплашил?

— А вие как мислите? Ужасно се бои. Та той е обикновен човек, не е замесен в нищо престъпно. Ще ви кажа и нещо повече: помислил е, че полудява. Та какво друго да му хрумне, след като знае, че няма за какво да го следят? Нищо не е откраднал, никого не е убил, няма вземане-даване с бандити. И ето че Борис Михайлович си е въобразил, че развива мания за преследване. И което е по-лошо: освен следенето, някой е разбил вратата и е влязъл в жилището му, но без да открадне каквото и да било. Това нищо ли не ви говори?

— Смятате, че и това е работа на нашите, така ли?

— Сигурна съм. Щом са правили пълна проверка, като нищо може да са решили да се поровят и в книгата му. И ето, поровили са. А сега човекът не е на себе си от ужас. И аз не знам как да го успокоя. Нито мога да му кажа истината, нито да измисля приемливо обяснение. Иван Алексеевич, докога ще продължава това? Кога най-сетне ще имаме възможност да осъществяваме висококачествена професионална проверка?

— Вероятно когато вас, Анастасия, ви назначат за министър на вътрешните работи — позасмя се Заточни. — Не мечтайте за неосъществими неща. Докато държавната хазна ни дава средства колкото за кърпеж, в нашето ведомство нищо няма да се промени. Ще трябва да търпим и да се примиряваме с това, което имаме.

Те приседнаха на повалено дърво, наблюдавайки Максим, който редуваше набиране с лицеви опори. Настя мълчаливо пушеше, мислейки за нещо свое, а Иван Алексеевич следеше сина си със секундомер в ръката.

— А ако се върнем към разговора, който започнахме през зимата? — неочаквано попита той.

Настя толкова дълбоко бе потънала в мислите си, че дори не схвана отведнъж за какво ѝ говори.

— Към кой разговор? — попита тя.

— Ставаше дума да смените работата си.

— Благодаря — кисело се усмихна Настя, — но вече не искам. Всяко нещо с времето си. Гордеев се върна, нямам какво повече да желая.

— И така ще изкарате с майорски пагони чак до пенсия?

— А, за това ли говорите... Ами какво да се прави, ще изкарам. Вторият ми баща смята, че трябва да започна научна работа, да защитя дисертация и да стана преподавател. Тогава бих имала всички шансове да се издигна до полковник.

— И на вас харесва ли ви този план?

— Да си призная честно — не много. Категорично не искам да преподавам, а науката... Какво пък, тя е интересна и полезна, но знаете ли, нагледала съм се на научни работници, които за изследванията си не са получавали нищо, освен унижения и оскърбления. Не искам да стана една от тях.

— Е, заради звездите на пагона човек може да изтърпи и унижение — забеляза генералът, без да я погледне.

— Така ли мислите?

— Знам го.

— И все пак не — не искам. Звездите са ваши момчешки игрички, а за едно момиче честта е по-скъпа. Няма да се унижавам и да понасям оскърбления в името на каквито и да било звезди.

— Ами ако се абстрахираме от самолюбието ви? — попита генералът. — Ако ви предложи хубава, интересна работа, ще се съгласите ли?

— И да изоставя Гордеев и колегите? В името на какво?

— В името на звездите, заради тях, милинките. Ще поработите при мен, ще получите чин подполковник, а ако не ви хареса, ще се върнете на „Петровка“. Ще ви пусна, когато поискате, обещавам. Много се нуждая от добър аналитик.

— Е, значи няма да ме пуснете, щом съм ви нужна! — разсмя се Настя. — Не съм толкова наивна...

— Не, ще сключим договор! — весело възрази Заточни. — Ще взема на работа вас и още един умен човек, за една година вие ще го научите на аналитична работа и ще си подготвите заместник. Тогава с чиста съвест си вървете, за да се занимавате на воля с лумпените на градската престъпност.

„Защо всъщност се съпротивлявам? — мислено се запита Настя. — Иван ми предлага нещо, за което мечтая отдавна. Само да анализирам и да не се чувствам виновна, че чисто оперативна работа върша от дъжд на вятър. Пред никого да не се оправдавам, да не

срещам укорителни погледи из коридорите на «Петровка», да не слушам зад гърба си гадния шепот, че полковник Гордеев бил създавал на любовницата си царски условия. Като началник Иван не е по-лош от Житената питка. Разбира се, това е съвсем друг стил, Заточни е корав, строг и безжалостен, няма да ми прави никакви отстъпки, но те няма и да са необходими. Най-важното е, че той е много умен и безспорно е почтен човек. Какво толкова съм се вкопчила в службата си? От пет лета си стоя майор, а по принцип преди година трябваше да получа чин полковник. И не е въпросът, че тези пагони са ми нужни, а че по пагоните — по-точно по тяхната своевременна смяна — другите началници и служители съдят за ума ми. Твърде дълго стоиш майор? Значи си тъпа, за нищо не те бива, а може и в личен план не всичко да ти е наред. Я да видим сега какво има в личното ти досие? Аха, това ли било, отстраняване от работа и служебно разследване за връзки с криминални структури. Нашата Каменская е другарувала със самия Едуард Денисов. Е, и какво, като не са изровили нищо, нали това са го писали в документите! А то означава, че си опетнена, издънила си се, затова не те издигат служебно и не ти дават поредния чин.“

— Ще помисля — много сериозно отвърна Настя. — За мен това предложение е неочаквано, не съм готова веднага да дам отговор.

— Помислете — съгласи се Заточни, — не ви припирам.

След един час Настя си беше вкъщи — бодра, свежа след разходката, пълна със сили, което, общо взето, не ѝ бе присъщо. Заради лошите си кръвоносни съдове тя почти постоянно чувстваше някаква слабост, често ѝ се виеше свят, а от жегата и задуха дори се случваше да губи съзнание. Усмивката, като си тананикаше нещо под носа, тя с удоволствие се захвана да чисти, сама изненадана от себе си. Мъжът ѝ я зарязал, работата не върви, а тя пее и се радва на живота! Не е на добро това, ох, не е на добро.

Вече беше приключила с прахосмукачката и се готвеше за героичния подвиг — миене на прозорците, когато телефонът иззвъня. Беше Дима Захаров.

— Какво правиш? — весело попита той.

— Домакинствам.

— И дълго ли още ще се трудиш?

— Според желанието. Мога начаса да приключа, а мога да се мотая и до вечерта. Защо?

— Искам да се самопоканя на гости. Трябва да си поговорим.

— Ами самопокани се тогава — разреши му Настя.

— Чудесно, самопоканвам се.

— Разрешавам, от мен да мине — милостиво позволи тя и се разсмя.

Дима пристигна след около четирийсет минути с огромна торта в ръце.

— Благодаря — каза Настя и пое обемистата кутия с ярка рисунка отгоре.

— Не е за теб, а за легендарния професор, който е имал късмета да ти стане съпруг — отговори Захаров, докато се събуваше.

— Ще трябва да те огорча — професорът не си е вкъщи.

— Но все ще се прибере по някое време.

— Страхувам се, че няма.

Дмитрий внимателно я изгледа.

— Какво, да не сте се скарали? Впрочем извинявай, това не е моя работа.

— Наистина не е твоя — съгласи се Настя, — затова ще занеса тортата в кухнята, ще сложа чайника и двамата ще си ядем сладкарския шедьовър сами.

— Почакай... — Дима задържа ръката на Настя, обърна я към себе си. — Повтарям, не искам да се бъркам в чужди работи, но ако наистина сте се скарали, по-добре да си вървя.

— Нали искаше да си поговорим! — насмешливо му напомни Настя.

— Можем да си поговорим и навън. Превалено добре знам какво става, когато съпругът се скарва с жена си и си тръгва, а после се връща и намира в дома си чужд мъж, който и да е той: роднина, колега, съсед, приятел от детинство. В тази ситуация нищо не помага. Лично съм го преживявал, така че съм абсолютно наясно. Не се е родил още мъжът, който в подобна ситуация няма да си помисли: „Уличница! Още не съм прекрачил прага, а тя вече си е довела друг. Сигурно се оплаква от мен, търси съчувствие. Може дори нарочно да е провокирала скандала, за да ме отпрати.“ С една дума, Ася, ако има дори и най-малък шанс твоят професор да се върне, аз си тръгвам. Хайде да отидем някъде, например в Соколники, ще се разходим из парка и ще си поговорим.

— Няма да се върне — тихо каза Настя. — Не искам повече да обсъждаме това, просто ми повярвай: няма да се върне.

— Ама наистина ли е толкова сериозно? — съчувствено попита Дима.

— Нали ти казах: не подлежи на обсъждане! — ядосано повтори тя. — Да вървим в кухнята, ще сложа чайника.

Беше ѝ неприятно, че се наложи да каже на Димка за скарването с мъжа ѝ, но разговорът някак тръгна така, че нямаше как да го излъже. Можеше да измисли нещо за командировка, но Настя твърдо знаеше, че дори най-невинната лъжа може да постави човека в ужасно неловко положение. Например ако сега звънне някой колега на Алексей, ще се наложи тя в присъствието на Захаров да обяснява, че той е в Жуковски. Или да стане нещо друго неочаквано, например да дойдат майка ѝ и вторият ѝ баща. Правеха го, макар и рядко. Но нали всичко, което се случва рядко и затова не се взема под внимание, обикновено идва в най-неподходящия момент!

— Значи си нещо като сламена вдовица — заключи Дмитрий, огледа кухнята и си избра удобно място до масата. — И често ли ви се случва това?

— За пръв път е — въздъхна Настя. — Дима, нали те помолих да не го обсъждаме.

— Е, Настася, трудно се говори с теб. Където и да посегне човек, за каквото и да попита — непременно уцелва списъка на забранени теми. За съпруга ти — не може, за нашето романтично минало — не може, за секс — също. А за какво може?

— За Юлия Николаевна — усмихна се тя. — Разрешавам ти за нея да ми говориш всичко, ако щеш по двайсет и четири часа в денонощие.

— Добре, да говорим за Юлия. Аз се поразвъртях малко из „Грант“ и едно момче никак не ми харесва.

— Кой по-точно?

— Там е работата я! Както пееше небезизвестният Герман в „Дама Пика“, не зная името му аз...

— Е, какъв е проблемът? Научи го.

— Ася, не всичко е толкова просто. Аз и без това твърде упорито се занимавам с това бюро, макар че нямам никаква работа там. Ако съм прав и това момче е схванало, че си пъхам носа заради него,

повече не бива да се мяркам при тях. Абе какво ти обяснявам очевидни неща! Всеки оперативен работник долавя с десетото си чувство кога е време да си плюе на петите от даден разработван обект. Усеща и толкоз. С една дума — ситуацията е следната: днес искам да ти покажа това момче отдалеч и по-нататък ти работи с него със собствени средства. А аз ще се отдръпна, инак ще стане по-лошо.

— Добре — съгласи се Настя, — покажи ми го. А какво толкова не ти хареса в него?

— Съвършено случайно го спипах да се рови в картотеката на директора. Достъп до нея има само Пашка, сигурно си го спомняш — един неприятен блондин.

— Спомням си — кимна тя и наля кафе в чашите.

— Пашка ми показва картотеката и ми обясни, че там се съхраняват сведенията за всички сключени от бюро то договори. Но тъй като самият принцип в работата е най-строга конфиденциалност, всеки конкретен служител на „Грант“ знае само за поръчките, по които лично работи. Ключи от какъвто и да било род са забранени, имам предвид обсъждане на чужди дела. Достъп до картотеката има само Паша, никой друг няма ключ. А той невинаги заключва кабинета си. Там всички тайни са в желязната каса, където е картотеката, а останалото е открито. Например щом излезе някъде през деня, никога не заключва. И дори разрешава да ползват кабинета му, докато го няма — ако трябва да се приеме клиент, а другите помещения са заети. С една дума — отидох вчера, без никакъв повод и дори без предупреждение, уж че съм минавал наблизо и уж предишния път съм си забравил запалката на бюро то на Паша. Влизам значи в кабинета на директора, като се старая да не привличам вниманието, и виждам прелестна картинка от сериала „Неочаквано“: момчето се стресна до смърт, побеля като платно. А пък аз, нали, като велик драматичен актьор, смутено се извинявам, мънкам нещо за запалката, бързо я намирам на бюро то и веднага се оттеглям, за да не го уплаша още повече. Трябваше да се престоря, че не виждам нищо особено в присъствието му пред отворената картотека. Ето защо не можех нито да попитам другите служители за името му, нито да остана, за да изчакам Паша. Не биваше да го подплаша, разбираш ли? И ако в близко време отново се появя в бюро то, той ще се разтрепери от страх, че ще кажа на Пашка, задето се е ровил в картотеката.

— Ясно — кимна тя.

Тортата беше прясна и много мека, така че Настя трябваше дълго да избира най-острия от наличните ножове вкъщи. Но в нейното домакинство се оказа, че липсва такъв. Когато започна да реже тортата, цялата красота веднага се разруши, по обляната с глазура повърхност плъзнаха пукнатини.

— Извинявай — виновно каза тя, като слагаше в чинията на Дима едно от неравните парчета, — толкова умея аз.

— Е, голяма работа — добродушно се засмя той, — в стомаха и без това ще се смачка. Но поначало никак не те бива за домакия, щом имаш в кухнята си такива тъпи ножове. Как ли те понася мъжът ти?

— Както виждаш, не ме понася — тросна се Настя с неочакван яд в гласа. — Нали те помолих да не засягаш тази тема!

— Господи, ама на теб човек и дума не може да ти каже! — възмути се Захаров. — Говоря не за мъжа ти, а за ножовете. Какво, и ножовете ли са забранена тема?

— Извинявай.

Настя се извърна за секунда, като се престори, че търси нещо в кухненския шкаф. Когато отново седна на масата, лицето ѝ беше спокойно.

— Защо си толкова нервна? — попита Дима, напалвайки доста голяма хапка торта. — Много си се притеснила май.

— Не съм нервна и не съм се притеснила — сухо отвърна тя. — Хайде да си поговорим за нещо приятно.

— Хайде! — с готовност се съгласи Захаров. — Може би за преодоляване на стреса, ще е полезно да изневериш на твоя професор?

— Димка! — закани се шеговито Настя и демонстративно грабна ножа. — Престани!

— Говоря сериозно. Помисли само — това е разкошна идея. И ето ме и мен — на твоите услуги! Възторжен и готов за подвизи.

Настя не издържа и избухна в смях.

— Димка, теб само гробът ще те оправи! Така де, докога ще си бърбим едно и също? Престани да ме навиваш, няма да се съглася.

— Защо? — Зададе този въпрос напълно сериозно, загледан в нея с ясните си сини очи. В погледа му като риба в езеро се мяташе ласкава усмивка. — Защо, Настенка? — повтори той. — Нима това, което ти предлагам, е лошо? То е прекрасно. То е абсолютно

забележително. Прави човека щастлив и свободен, избавя го от страдания и страх от смъртта.

Тя объркано мълчеше, не бе очаквала такава рязка промяна в разговора. Захаров стана, заобиколи масата, наведе се над Настя и нежно я целуна по устните. В първия момент тя му отвърна, после рязко се отдръпна.

— Захаров, не използвай момента, това е пошло!

— Кое е пошло? — не разбра той.

— Да вкарваш жена в леглото си, която е в конфликт със съпруга си. Може да се поддам, а после няма да се понасям.

Той бавно отстъпи и седна на мястото си.

— Настенка, искрените чувства не могат да бъдат пошли, дори само защото са искрени. А аз наистина те желая. И ако ти се поддадеш, няма да има в какво да се упрекваш.

— Няма да се поддам — каза тя, загледана право в очите му. — Ни-ко-га. Забрави за това!

— И аз ни-ко-га — с усмивка я имитира той — няма да забравя за това, защото то беше едно от най-ярките впечатления в моя объркан и лекомислен живот. Но ако ти решително ми отказваш за днес, хайде да вървим да погледнем онзи превалено любопитен частен детектив. Сега е вече един и половина, а аз знам къде трябва да бъде той около три часа.

— Откъде знаеш?

— Е, ти пък много искаш! Не мога ли да имам своите малки професионални тайни?

— От мен да мине, можеш.

Настя с облекчение подхвана шеговития тон, зарадвана, че най-сетне бяха изчерпали опасната тема. Имаше един момент, когато ѝ се дощя да се съгласи... Толкова ѝ се прииска, че трябваше едва ли не да затисне устата си с ръка, за да не каже нещо, за което после щеше да съжалява. Това не беше желание във физиологическия му смисъл, то идваше от мозъка, от нервното напрежение, обхванало я вече от няколко месеца, от стремежа по някакъв начин да се освободи от апатията и безразличието към всичко. Но се удържа, макар да не бе сигурна, че постъпва правилно.

Тя изми чашите и чиниите и бързо разтреби масата.

— Готова съм. Да вървим.

За нейно учудване, отидоха в района, където се намираще детективското бюро „Грант“.

— Смяташ, че той ще дойде на работа в неделя ли? — скептично попита тя.

— Настенка, задълженията на частния детектив по нищо не се различават от тези на държавния, можеш да ми повярваш. В почивни дни работата не спира за съжаление и хората, с които трябва да работим, ходят някъде и правят нещо. Трябва да се срещаме с тях, да ги следим. Да не говорим за клиентите, които далеч невинаги могат да идват в бюрото в работни дни.

— Но сигурен ли си, че той ще дойде? — продължи да разпитва тя.

— Надявам се. Добре де, няма да те измъчвам. Когато вчера сутринта разговарях с Пашка за моята запалка, така успешно намерена в кабинета му, той каза, че по принцип мога да намина по всяко време, но най-добре е да го сторя в неделя между три и пет. По това време щял да събере целия личен състав за раздаване на задачи. Сега вече разбра ли?

— Сега вече разбрах — послушно повтори Настя.

Дмитрий вкара колата в един двор и паркира.

— Вече цялото бюро познава колесницата ми — поясни той. — Ще я оставим тук и ще отидем пеша. До големия сбор има още най-малко половин час, така че можем да се поогледаме и да си изберем място за наблюдение. Между другото този безистен никак не е лош, тук е тъмно, от улицата не се вижда кой е застанал вътре.

— Добре, да постоим тук — съгласи се тя, — щом си сигурен, че човекът, който ни трябва, непременно ще мине покрай нас.

— Лошото е, че всички са с коли, а аз не знам каква е неговата. Затова пък отгук се вижда охраняваният паркинг, където те оставят автомобилите си. Ееей там, забелязваш ли?

За да огледа паркинга, Настя трябваше да направи крачка навън от безистена. Тя поклати глава:

— Далечко е, няма да видя добре лицето.

— Късогледа ли си?

— Не, но все пак очите ми не са като на орел, а като на трийсет и шест годишна жена, която много работи на компютър.

— Тогава да потърсим място по-наблизо. Там, от фугата страна, има една подходяща градинка с много храсти и дървета, където можем да се скрием.

Те излязоха от безистена и тръгнаха към паркинга. Онова, което се случи в следващия миг, беше абсолютно неочаквано. Иззад ъгъла изхвърча кола и когато се изравни с тях, леко намали и се разнесе сух пукот на изстрели. Колата веднага набра скорост и изчезна, а Дима Захаров остана да лежи на тротоара. Беше починал на място.

Настя се прибра около полунощ. Зад гърба ѝ останаха дългите разговори и обяснения в милицията, разпитът при дежурния следовател и всички нужни в такива случаи неща. Беше изтощена до крайност. А денят бе започнал толкова хубаво...

Тя събу маратонките си в антрето и отиде боса до кухнята, за да пие кафе. В очите ѝ се наби голямата пъстра картонена кутия с тортата. Димка, Димка... Толкова искаше да си легне с нея, а тя се смееше: „Теб само гробът ще те оправи.“ Като че ли го предрече.

„Това, което ти предлагам, е прекрасно. То е просто забележително. Избавя човека от страдания и страх от смъртта. Прави го щастлив и свободен.“

Той нямаше страх от смъртта. Или имаше? Може би точно затова толкова настойчиво ѝ предлагаше да правят любов? Ами дали е имал страдания? Тя знаеше за него толкова малко.

„Трябваше да се съглася — внезапно си помисли Настя. — Трябваше да се съглася и да легна с него. Тогава никъде нямаше да отидем. И той щеше да остане жив. Сега започва да ми се струва, че нещо е предчувствал. Нали видях, че искаше да останем тук и никъде не му се ходеше. Но аз, както обикновено, мислех само за себе си, за това колко неудобно и неприятно ще ми бъде после. За това, че да изневеряваш на мъжа си, с когото си се скарала, е пошло. Господи, за какви дреболии се тревожим понякога, превъзнасяме ги, а после се оказва, че най-важното в живота е именно животът и в името на опазването му може да се пожертва абсолютно всичко! За смъртта на Дима Захаров аз съм виновна не по-малко от убиеца му. Насилствената

смърт е пресичане на пътищата на убиеца и неговата жертва. А аз бях тази, която заведе Димка до мястото и часа на тази пресечна точка.“

Тя си спомни ясните му сини очи, в които се спотайваше готовата да изскочи навън ласкава усмивка, и се разплака. Горчиво, на глас.

След петнайсетина минути се изми със студена вода, избърса с кърпата подпухналото си лице и учудено се вслуша в себе си. Страхът беше изчезнал. Онзи страх, който я стискаше за гърлото и ѝ пречеше да разговаря с мъжа си и с родителите си. Всичко това ѝ изглеждаше толкова дребно и нищожно. Изведнъж разбра, че куршумите, убили Дмитрий, само по чудо не бяха улучили и нея. Била е на косъм от смъртта. И всъщност значение имаше само това, че бе останала жива. Страхът пред смъртта е единственото, с което човек трябва да се съобразява. Всичко останало е глупост, глезотии, капризи...

Настя погледна часовника — дванайсет и двацет, късничко е. Но в края на краищата нали беше решила, че има неща важни и маловажни, които трябва да бъдат пренебрегвани. В случая може да се пренебрегне благоприличието, това е напълно простимо.

Тя решително набра телефонния номер на Чистяков в Жуковски. Дълго никой не вдигаше, сигурно всички вече спяха. Най-сетне чу съннения глас на Алексей.

— Ало.

— Льоша, ела, всичко ще ти обясня.

— Реши ли се? — Гласът му веднага се освободи от сънливостта, но в него тя долови насмешливи интонации.

— Реших се. Всичко разбрах, Льошик. Била съм пълна глупачка. Повече няма да се повтори. Честна дума. Ще дойдеш ли?

— Засега не. Татко е болен, трябва да поостана тук. Така че добрите ти намерения ще трябва да почакаат. При теб всичко наред ли е?

— Да. Тоест не. Тоест... Всичко е сложно, Льоша. Добре, ще го отложим засега. Извинявай, че те събудих. Лека нощ.

— Лека и на теб — с равен тон отговори той.

„А ти какво искаше? — с омраза към самата себе си произнесе Настя. — Толкова се радваше, че остана сама, че можеш да не разговаряш с никого, когато се прибереш от работа, пред никого да не се отчиташ. Дори ти се струваше, че да спиш сама е много по-удобно,

отколкото с Льошка. Съмняваше се в правилността на решението си да се омъжиш, стигна до извода, че не си създадена за семеен живот. Обиди Льоша, той се махна и ти толкова време не му се обади, не се опита да го върнеш, не направи никакво усилие, за да оправиш отношенията ви и да вкараш живота на семейството в нормалните релси. А днес пред очите ти убиха човек, който за малко не стана твой любовник, това вдигна пелената пред очите ти и ти разбра, че не си била права — и се втурна да се обаждаш на мъжа си. През цялото това време дори не се поинтересува как е той, жив ли е, здрав ли е. Не беше задължително да го молиш да се върне, нали беше поставил условия: няма да си дойде, докато не узрееш за разговор, но поне можеше просто да звъннеш, нали? Можеше, но не се обади. Хак ти е сега! И не си въобразявай, че верният и предан Льошка ще се завтече към теб след първото ти подсвирване, като дресирано куче. Това няма да стане.“

Тя отиде до прозореца и застана пред него, като се обгърна с ръце в опит да успокои отвратително треперещото си тяло. Интересно — какво ли би казал Алексей, ако можеше да научи, че опитът ѝ да му остане вярна е струвал живота на един човек?

13.

През нощта Татяна се почувства зле, изтърпя някак до зазоряване, а на сутринта Ира я видя и се ужаси.

— Ти си полудяла! — закрещя тя из целия апартамент. — Какво ти е?

— Ами не съм добре нещо — вяло отвърна Татяна, която си запарваше билков чай.

— Веднага при лекарката! — настоя Ира. — Само това липсваше — нещо да ти се случи в седмия месец. Веднага тръгваме.

— Аз съм на работа — опита се да възрази Татяна, но Ира беше непреклонна.

— Работата ще почака, детето е по-важно!

— Но определила съм часове на хора...

— И те ще почакат.

Татяна осъзнаваше, че зълва ѝ е права. Хората, разбира се, няма да почакат, но и не бива да се рискува здравето на плода. И тя отиде в женската консултация.

— Да, майко — поклати глава възрастната лекарка, — вие не бива да ходите на работа, а трябва да си седите вкъщи. Наричаме такива случаи „стара първеския“. Върху протичането на бременността и раждането може да повлияе какво ли не. На двайсет и пет годишна възраст бременните жени може дори да не забележат това, но на трийсет и шест първото раждане е много по-сложна работа. А и от състоянието на сърцето ви има какво да се желае.

След консултацията Татяна отиде на работа и най-напред влезе при началника. Съвсем наскоро, през декември миналата година, тя трябваше да изтърпи няколко неприятни разговора с бившия си началник, който не искаше да я пусне в Москва при мъжа ѝ, и се подготви нещо такова да се случи и сега. Защото едва я назначиха, а ето — лежане за задържане и после майчинство. „Може би са прави шефовете, които не обичат да вземат на работа жени? — мислеше си тя, докато вървеше по коридора към кабинета на началника. — Това

винаги хем ме е размивало, хем ме е възмущавало, но сега започвам да ги разбирам. А в моя случай е особено неловко. Нали Стасов организира прехвърлянето ми в Москва именно чрез този началник, защото са добри познати. Един вид — гарантира за мен, внуши на човека колко съм добра в професията си, а аз поработих четири месеца и вече го изоставям.“

Новият шеф обаче се оказа скъп на емоции: както на положителни — което беше лошо, така и на отрицателни — което беше много по-хубаво.

— А после три години ще гледате детето си, нали? — недоволно се намръщи той.

— Не — твърдо отговори Татяна. — Още при първа възможност ще тръгна на работа. Има кой да гледа детето ми.

— Някоя баба ли?

— Сестрата на съпруга ми — поясни тя.

— Ама Стасов има ли сестра? — учуди се началникът. — Доколкото си спомням, никога не е говорил за нея.

— Тя е сестра на другия ми съпруг, бившия.

Внезапно началникът се разсмя толкова искрено, че Татяна не се сдържа и също се усмихна, без да разбира какво може да го е развеселило толкова.

— Да, сега разбирам Влад! — каза той. — Затова толкова бързаше да ви прибере от Питер в Москва. Явно се е страхувал, че някой ще ви отмъкне изпод носа му и той също ще премине в категорията на бившите съпрузи. Добре, Татяна Григориевна, прибирайте се вкъщи, задържайте, раждайте. Аз много се надявам, че няма да ме подведете и в най-скоро време отново ще се върнете на работа. А сега по въпроса за вашите дела. Колко водите?

— Осемнайсет — въздъхна Татяна.

— Успяхте ли да приключите някое или ще предадете всичките?

— По две от тях ми остана само да съставя обвинителното заключение, ще го направя днес и утре. Останалите ще трябва да предам.

До края на работния ден Татяна трескаво работеше над всичко, което можеше да успее да довърши, и едва към шест часа се сети за Настя. Ех, как можа, нали тя искаше да си поговорят за Уланов, съвсем забрави! Ама че разсеяност! Всъщност Татяна просто бе изключила от

съзнанието си интереса на Настя към телевизионния водещ, дори бе отказвала да даде интервюто пред телевизията до момента, когато Уланов ѝ потрябва заради делото за убийството на магьосницата Инеса. Лошо се получи, нали именно Настя ѝ организира срещата с Уланов и я запозна с Дороган, а точно той, грубо казано, плати тази среща.

Татяна намери в бележника си телефонния номер на Каменская и го набра. Заето. Опита още веднъж — пак заето. Тя ядосано погледна часовника — чакаше я писмена работа за още два часа най-малко, беше ѝ жал да губи скъпоценни минути за тъпо натискане на бутони, понеже автоматичното набиране в този достоен за музея апарат отдавна се бе повредило. Татяна решително набра своя домашен номер.

— Ира, ако обичаш, намери по телефона Настя и я покани на вечеря у нас — с делови и нетърпящ възражения тон каза тя, притиснала с рамо слушалката до ухото си, докато в същото време продължаваше да трака на машината.

— Защо?

— Трябва да си поговоря с нея. Ако се разбереш с Настя, обади ми се, аз съм в службата.

— За колко часа да я поканя?

— Няма значение. Когато на нея ѝ е удобно. Но не по-рано от девет, че съм заета още два часа.

— Говори ли с началника?

— Да. Не се тревожи, ще поработя още ден-два, не повече. Трябва да предам делата и да оформя документите. Край, Ириша, вкъщи ще говорим, че главата ми пуши.

Ира ѝ се обади чак след половин час и с леко тъжен глас съобщи, че Настя е обещала да дойде към девет часа.

— Случило ли се е нещо? — дежурно се поинтересува Татяна, без да откъсва очи от документа, който завършваше в момента. — Защо ми звучиш така унило?

— Имах планове за тази вечер... Но сега, щом ще ни дойдат гости... — измънка Ирочка.

— Глупости! Върви, където си решила. Прекрасно ще се справим и без теб. Нали каня Настя не да ядем млинове, а да си поговорим.

Ирочка забележимо се развесели и започна да дава на Татяна указания какво има за вечеря и кое в коя тенджерата се намира. Образцова слушаше разсеяно, сметнала, че изобщо не е нужно да внимава — ще се прибере и ще намери всичко сама, голяма работа, да не е биномът на Нютон. Като си спомни историческата фраза, произнесена от Булгаковия котарак Бегемот, Татяна неволно се замисли за себе си. „Сега сигурно и аз приличам на хипопотамка^[1]. А след раждането очевидно ще надобелея още повече. Как се живее с толкова килограми? Един дявол знае! И така не мога да си намеря прилични дрехи, а ако наддам още, ужасът ще е пълен. Може би Стасов е прав и наистина трябва да си остана вкъщи да пиша книги, а не да се правя на активен държавен служител?“

Когато влезе в апартамента на Стасов, Настя остана като гръмната. Илюзията, че влиза тук за пръв път, беше пълна, макар прекрасно да си спомняше, че бе идвала съвсем наскоро, когато дълго си говориха с Татяна и после всички вечеряха заедно. И същевременно усещането за нещо ново беше много отчетливо. Оказа се, че между кухнята и хола няма врата, а само проход със сложна геометрична форма. Как не беше го забелязала първия път? И подът в хола беше направен много интересно — половината с мокет, а другата половина — с ламиниран паркет, при което границата между тях не беше права, а вълнообразна. С ламинат беше покрита частта от пода, по която постоянно се ходи от антрето до кухнята, а мокетът беше при меката мебел. „Господи, та миналия път седях най-малко един час на този диван, входът към кухнята беше точно пред очите ми, а не съм го видяла. Е, браво бе, Каменская!“ — укори се тя.

— Какво става, Настюша? — учудено попита Татяна. — Оглеждаш се, сякаш за пръв път си тук.

— Може да ти е много смешно, но имам точно такова усещане — призна Настя. — Сякаш за пръв път виждам всичко това. Не ми обръщай внимание, напоследък бях ужасно разсеяна, много неща не забелязвах. А къде е твоят ангел пазител?

— Хукна на среща — засмя се Татяна. — Намерила си е нов приятел. И слава богу, че то бива ли — млада жена по цял ден да се

занимава само с моето домакинство. Много ще се радвам, ако Ирочка започне да излиза с някого.

— Виж ти — разстрои се Настя, — ами моето протеже? Нашият Миша Доценко е толкова свястно момче, а ти го отхвърли, без дори да го видиш. Любими роднини трябва да се дават в добри ръце, а не на кого да е.

Татяна се усмихна и махна нетърпеливо.

— О, престани, тя е вече голямо момиче, ще се оправи сама. Гладна ли си?

— Гладна съм. Но не е нужно да се притесняваш за това. Мога да хапна нещо между другото, някой сандвич например.

— Е, защо са нужни такива жертви — засмя се Татяна, — в хладилника има всичко за една прилична вечеря.

Неочаквано Настя откри, че апетитът ѝ се е върнал, във всеки случай изпитваше към храната благоразположение, а не отвращение, както беше през последните месеци. „Определено съм пропаднала морално — помисли си с горчивина. — Вчера пред очите ми убиха Димка Захаров, а аз мисля за ядене. Но, от друга страна, докато не се случи това, не можех да се съсредоточа върху каквото и да било, освен над собствените си преживявания. Предъвквах едно и също, превърнах живота си в световна трагедия и гледах тази пиеса по цели дни — от сутрин до вечер. А вчерашната истинска трагедия сякаш ме разтърси. Дори съм благодарна на Льошка, задето, меко казано, ме прати по дяволите. Напълно си го заслужих, така че не му се сърдя. Нищо, ще се поправа. Всичко разбрах. И сякаш оживях. Май и мозъкът ми заработи по-добре. А апетитът — естествено, това е нормалната реакция на гладния човек, нищо повече. Няма защо да се срамувам.“

— Настюша, исках да поговоря с теб за Уланов. Гледа ли предаването в петък?

— Разбира се, нали ме предупреди. Извинявай, че не ти се обадох, работата ме завъртя.

— Ти извинявай. И мен ме завъртя. Е, хареса ли ти предаването?

— Хареса ми — предпазливо каза Настя. — Във всеки случай не приличаше на онези, които гледах през последните седмици. Сигурно Уланов е сменил тактиката?

— А, не — засмя се Татяна, — аз малко го подведох. Докато ме опознаваше, се престорих на пълна идиотка, та той се отпусна,

глупчото. Във всеки случай разбрах метода му. Довеждат госта, черпят го с чай или кафе, усмихват му се лъчезарно, всички дружно хвалят водещия — колко бил прекрасен, добър, колко обичал своите събеседници, после се появява лично мистър Уланов и води с човека дружелюбен светски разговор. Но същевременно напипва слабите му места, тоест темите, при чието обсъждане гостът не изглежда добре подготвен, да не кажа — съвсем зле. А сетне в предаването на живо засяга точно тези теми. При него работи гримьорка от суперкласа. Дълго се мъчих да си спомня къде съм я виждала, а после се сетих: в едно списание четох репортаж от европейски конкурс за гримьори и там имаше снимка на тази жена. Тя е спечелила първо място. Така че там правят госта невероятно красив и това също е част от спектакъла — или клопката, ако щеш. Всичко е примитивно и просто като фасул. Колкото до самия Александър Юриевич, мога да ти кажа две неща. Първо, много го вълнува темата за разводите и за отношенията между бивши съпрузи. И второ, намира се на прага на големи промени — и то приятни! Като съчетаем първото с второто, можем да предположим, че нашият човек има намерение да се разведе и да сключи брак с пламенно обичана жена. Имаш ли някакви сведения по този въпрос?

— Никакви. А ти защо си решила, че го очакват промени?

— След предаването ме похвали и ми благодари. Разбираш ли? Аз бях сигурна, че ще бъде вбесен, обаче не, нищо подобно — усмихваше се широко и целуваше ръцете ми. Развалих му имиджа пред всички зрители, а на него и окото му не мигна. Стори ми се, че в определен смисъл не му пука какво ще стане с предаването. Той вече няма да работи в него. Така че майната им на имиджа, на водещия и на самата програма — и без това те вече няма да са нужни на Уланов. Опитат го някакви по-приятни перспективи и те по никакъв начин не са свързани с „Лице без грим“.

— Разбирам — замислено проточи Настя. — Това е любопитно. Значи казваш, усмихваше се и целуваше ръце, така ли?

— Да. И ме обсипваше с комплименти.

— Я гледай ти... Аз никак не съм имала случай да го видя в добро настроение. С мен е бил и потиснат, и злобен, и ехиден, но никога благоразположен. Явно нещо ново се е случило в живота му. Само не разбирам трябва ли да се ровя в това или не. Миша Доценко се занимава с телевизионните среди, но така и не е напреднал по

въпроса за причината за убийството на Андреев и Бондаренко. Може би беше безсмислено да се вкопчвам в този Уланов? Вярно, много ми е неприятен, но това не е повод да го подозирам във всички смъртни грехове.

Татяна не отговори, само мълчаливо въртеше в ръцете си клонче магданоз и откъсваше от него листенце по листенце. В жилището цареше блажена тишина, те бяха сами, не се чуваше нито звънливото чуруликане на Ирочка, нито мощният глас на Стасов. За миг Настя се откъсна от всичко и с наслада се потопи в тази мека тишина, изпълнена с уютни домашни миризми.

— Настюша, мога ли да вляза в един престъпен сговор с теб? — неочаквано попита Татяна.

— В престъпен ли? Можеш.

— Според твоите разработки Уланов засичал ли се е някъде с гражданката Валентина Петровна Лутова?

Настя сбърчи чело, припомняйки си имената на хората, които поне веднъж се бяха мярнали в делото за убийството на служителите от телевизията.

— Не си спомням такава — изрече най-сетне. — Тя те интересува, така ли?

— Интересува ме. А сецаш ли се за убийството на магьосницата Инеса?

— Да, срещнах го в сведенията. Но ние не се занимаваме с него.

— Знам — кимна Татяна, — по него се работи на районно ниво. Именно в моя район.

— Така ли? — заинтересува се Настя. — Е, и как е работата с магьосническата материя? Сигурно си се измъчила.

— И още как! — въздъхна Татяна. — Инеса е имала широка клиентела, а записки — никакви. Тоест записвала е, и то доста подробно, но нито едно име. Тази магьосница е боравила с интересни методи — кръщавала е всеки клиент като в черква, разбираш ли? Казвала е: на моите сеанси вие ще бъдете не Иван Иванович, а Феофилакт например, това ще е вашето име за общуване със света на висшите сили. И именно под тези нови имена е правела записките си. Установихме някои от тях, едната е Лутова. А у Лутова неотдавна е ходил Александър Юриевич Уланов. Всъщност аз точно затова се съгласих да отида в предаването му. Доця ми се да го видя лично и да

се запозная с него. Между другото за всеки случай те предупреждавам, че за Уланов не съм следователка, а само писателка, разбираш ли?

— А каква е тази Лутова, с какво се занимава?

— Възпитателка е в детска градина. Неотдавна се развела с мъжа си. Може да се предположи, че има връзка с Уланов и той също най-сетне е решил да се разведе. Но това се връзва само наполовина с нещата, които видях.

— Да — съгласи се Настя, — не е ясно какви толкова блестящи перспективи ще му разкрие новият брак. Ако е решил да напусне програмата, къде ще отиде? Разбирам да се оженеше за милионерка, а тази е просто възпитателна... Не се връзва, права си. Ще поговоря с жена му. Та значи казваш, тази Лутова е ходила при магьосницата? От какво се е оплаквала?

— Че не можела да се отърве от мъжа си.

— Как така? — не разбра Настя. — Нали каза, че се е развела с него?

— Ох, сякаш не знаеш как стават тези неща! — сви рамене Татяна. — И то масово! Да оформиш развода си невинаги означава да се освободиш от човека, особено ако бившите съпрузи продължават да живеят в един апартамент. Това се случва с много хора, защото за ново жилище нямат пари, а да размениш двустаен апартамент от времето на Хрущов с миниатюрна кухня можеш само срещу нещо съвсем неприемливо. А гарсоньерата изобщо няма срещу какво да се размени, така че хората да се разделят. И тъй си живеят, какво да правят!

— И какво, значи Лутова е искала магьосницата Инеса да премахне омразния ѝ бивш съпруг с магии и урочасване, така ли?

— Не, Настюша, друго е. Ние открихме Лутова чрез контакти с друг клиент, събрахме първоначални сведения за нея и чак после започнахме да търсим в записките на Инеса клиент с подходящи данни. Намерихме някоя си Евгения, която за пръв път се обърнала към Пашкова преди почти година с оплаквания от емоционалната си зависимост от съпруга си, който се държал зле с нея. Побийвал я, крещял, вдигал скандали, тормозел я със сцени на ревност, а тя не можела да направи решителната крачка и да скъса с него, защото го обичала. С една дума — широко разпространено явление. Пашкова е работила с нея планомерно за подготовката ѝ за развод и напълно е успяла. В нейните записки има бележка, че Евгения най-сетне е узряла

за решителни действия и е подала заявление. Проверихме в съда — датата, когато Лутова е подала заявление за развод, съвпада.

— А защо в съда? Съпругът не ѝ е давал развод или са делили имуществото?

— Не, там няма нищо за делене. Заради мъжа ѝ, разбира се. Най-смешното е, че в съда той с лекота се съгласил на прекратяване на брака и изобщо направил впечатление на симпатичен и интелигентен човек. Разговарях със съдийката, тя добре си спомня тази двойка, защото Лутов има много ярка външност. Сторил ѝ се невероятно привлекателен. Бил изпълнен с обаяние, както ме увери тя. Оплакванията на ищцата от неговото лошо поведение ѝ се сторили необосновани и тя сметнала, че Лутова си измисля всичко или поне преувеличава. Но прекратила брака веднага, дори не определила срок за одобряване, макар че обикновено всички съдии го правят. Не ѝ се занимавало, разбирала, че пак ще дойдат, а тя и без това имала безброй дела за разглеждане.

— След развода Лутова престанала ли да посещава магьосницата?

— Ами, престанала! — засмя се Татяна. — Дори започнала да ходи още по-често. Оплаква се, че съпругът ѝ продължава да я тормози, третирал я като робиня, а тя нищо не можела да му откаже. Сякаш я бил омагьосал, имал някаква невероятна власт над нея. Така че в този смисъл разводът изобщо не помогнал — всичко останало така, както си е било. „Докато не е при мен — казвала тя, — ми се струва, че мога и да му откажа, и да си тръгна, и да го нагрубя, и дори да го убия! Но щом го видя, щом погледна очите му — край, превръщам се в безволево същество.“ Именно по този проблем работела с нея Инеса.

— И как е работила, интересно? Разваляла е магията, така ли?

— Не, не, по всичко личи, че Инеса далеч не е била глупачка или шарлатанка. Сега ще ти съобщя и нещо по-любопитно. Навремето Инеса е била любовница на Готовчиц.

— На кого?! — Настя се изцъкли от изненада и изпусна лъжичката, с която току бъркаше в бурканчето с топено сирене с вкус на стриди.

— На Борис Михайлович Готовчиц, вдовеца на убитата Юлия Николаевна. Едва наскоро научих това. Та той значи ми разказа, че по

време на стажа си Ина Пашкова проявявала големи способности в областта на психиатрията. Притежавала невероятен усет и именно той ѝ помагал безпогрешно да напипва в душата на човека точно нараненото място, което му пречи да съществува нормално. Така че Борис Михайлович изказа искреното си съжаление, че Ина — сиреч магьосницата Инеса — е изоставила медицинската практика и се е захванала с шарлатанство. Дори негодуваше и трябва да признае — напълно справедливо. А от разказите на оперативните работници, които се занимаваха с клиентите на Пашкова, определено излиза, че Инеса само е използвала илюзията, че е магьосница, а всъщност нормално е практикувала като психоаналитик. И очевидно напълно успешно. Така че не е била шарлатанка, наистина е помагала на хората, само че под друго прикритие.

— Всъщност мога да я разбера — въздъхна Настя, която най-сетне се оборава и вдигна от пода падналата лъжичка. — Не е по вкуса на руснака да ходи при психоаналитик. Нямаме такива навици. Но виж, да отиде при знахар, за да му махне уроките, си е съвсем в реда на нещата. Аз мисля, че клиентелата на Инеса и на Готовчиц е била съвсем различна. При Борис Михайлович ходят по-солидни хора, от елита — известни артисти, художници, музиканти, бизнесмени. Подозирам — дори мафиоти, макар че естествено Готовчиц и понятие си е нямал, че са престъпници. А какви хора са посещавали магьосницата?

— Права си — съгласи се Татяна, — клиентите на Инеса, които успяхме да установим, са по-обикновени. Предимно нещастни жени, които не могат да се справят с бъркотията в семейния си живот. Коя воюва с мъжа си, коя с децата, коя с родителите си. Лутова е ярък пример за това. Та така, Настюша, исках да те помоля да имаш предвид моя интерес, когато получаваш информация във връзка с Уланов. Разбрахме ли се?

— Та какъв интерес можеш да имаш ти? — смая се Настя. — Нали ще предаваш делата. Или се отказва?

— Ще ги предам — въздъхна Татяна. — Но знаеш ли... Е, както и да е! С една дума, много забавих това дело, замотах се, всичко вървеше бавно и сега у мен се събуди чувство за вина пред следователя, който след мен ще помъкне Инеса на гърба си. Затова ако има възможност да помогна с нещо, моля те...

— Разбирам — прекъсна я Настя. — То се знае, не се тревожи, всичко ще стане по най-добрия начин. Как е последната ти книга, върви ли?

— Не помръдва. Не мога да ѝ отделия и минутка. Е, когато си седна вкъщи да ме дундурка Ирка, може и да понапредна. Между другото моята красавица днес попрекали с разходките, вече е десет и половина.

— Е, нали е с кавалер, няма страшно — успокои я Настя.

— Зависи с какъв кавалер е — възрази Татяна. — Ирка толкова лесно се запознава с хората, че понякога ме е страх за нея. Ами ако се натресе на някакъв тип?

— Но досега не ѝ се е случвало, нали?

— Досега — да, но... Всяко нещо се случва за пръв път. — Татяна се послуша — чуваше се някакъв шум откъм входната врата. — О, май си идва. Слава богу!

Но беше Стасов — огромен, зеленоок, весел и както винаги, излъчващ здраве, сила и оптимизъм.

— Момичета — развика се той още от прага, — току-що видях новото гадже на Ируска! Охо, казвам ви... — Той нахлу в кухнята, прегърна жена си, стисна в прегръдките си и Настя, като едва не потроши костите ѝ, и се тръшна на стола. — Танюшка, умирам от глад!

— Кажй първо за кавалера — прекъсна го Татяна, — че нещо не ми е спокойно на душата. Аз дори не знам кой е, какъв е, къде го е намерила. И изобщо ти къде го видя?

— Ами току-що, пред входа. — Стасов протегна ръка и грабна от чинията на масата домати, напълнен със сирене и зелени подправки. — Вкусно мирише — одобрително заяви той, след като го подуши. После веднага на лапа целия домати.

— Е, хайде де, Стасов! — примоли се Татяна. — Имай съвест. Две думи за кавалера — и ще получиш паница с топла храна.

— Държиш се с мен като с бясно куче — обидено измуча Владислав с натъпкана уста. — Аз съпруг ли съм ти или лукова глава? Добре де, слушайте. Ох, женоря, нищо не ви оправя вас — нито пагони, нито работа в милицията. Чуждият кавалер ви е по-важен от родния съпруг.

— Стасов — заканително вдигна пръст Настя, — да не си посмял да ядосваш бременната си жена. Казвай бързо, че да си вървя.

— И ти си същата! — възмути се той и бързо грабна от чинията втори домат. — Хайде, разбирам Танюшка, все пак става дума за зълва й. Но ти между другото би могла да надигнеш задните си части от стола и да ми сипеш в чинията топла храна, нали?

— Бих могла — съгласи се Настя и стана. — Ще ти сложа, само че ти казвай по-бързо. И на мен ми е интересно, защото исках да сватосам Иришка и нашия Миша Доценко, а Таня не позволи. Затова искам да знам срещу кого вашето дружно семейство е заменило моя симпатичен ергенуващ колега.

— Настася — тържествено започна Стасов, — аз изпитвам дълбоко уважение към Мишаня, когото познавам лично, но с ръка на сърцето ти казвам, че той може ряза да яде в сравнение с мъжа, когото току-що видях с нашата Ирина. Момичета, нямам думи!

— Стасов, ти си бетер жените! — ядоса се Татяна. — Какъв е тоя навик да изливаш емоции, преди да си стигнал до същественото! Вече от толкова време си вкъщи, а още не сме чули от теб нито една изпълнена със смисъл дума, само охкане, ахкане и упреци. Бъди така добър, давай по същество!

— По същество значи? — Той хитро примижа. — Добре, ето ти същественото. Спирам аз, значи, пред нашия блок. Тъмно. Но уличните фенери светят. И точно под един от тях стои неописуемо красив автомобил — „Бентли Континентал“, който струва два пъти повече от „Мерцедес 600“.

— А колко струва тоя мерцедес? — веднага попита Настя, която не че се интересуваеше толкова от автомобили, но не можеше да понася неясноти.

— Средно сто и двацет хиляди плюс — минус двацет, в зависимост от двигателя — веднага отговори Татяна. — Не се разсейвай, Стасов.

— Не се разсейвам.

Настя сложи пред него чиния с огромно парче печено месо и варени картофи. Владислав тутакси отреза с ножа голяма мръвка и с апетит задъвка.

— Ето на — удовлетворено каза той, след като преглътна, — това са съвсем други усещания, не е като да си гладен. Продължавам. Та,

значи, става ми интересно кой с такава „каручка“ е благоволил да дойде до нашия забравен от бога жилищен комплекс, затова седя в колата и не слизам. Гледам — от скъпото престижно автомобилче слиза нашата Ирочка. Как слиза обаче! Това трябва да се види! Отначало се показва някакъв мъж, заобиколи колата и отвори вратата откъм мястото на пътника. Подаде ръка и чак след това се появи нашето момиче. А в ръцете ѝ имаше букет, каквито съм виждал само у звезди от неимоверна величина по кинофестивалите. Стоят те един до друг и за нещо мило си бърбят. За какво — това не чувам. Кавалерът току прихваща Ирочка през кръста и я целува ту по челцето, ту по слепоочието. А тя цялата се устремила към него. Но никаква сексуална мръсотия — каквото нямаше, нямаше! Не я обарваше по дупето, не докосваше бюста, не я мляскаше по устните. Само — нежно по челото или по слепоочието. Гледам, май започнаха да се сбогуват, кавалерът целува ръка на Ирочка. Леле, викам си, ами той ей сегичка ще си тръгне, а аз не можах да го видя. Не е хубаво това. Слизам от колата, тръгвам право към тях, поздравявам. Учтиво, нали така, без претенции. „Ира — викам, — късно е вече, време е да се прибираш.“ Казвам това строго, та тоя кавалер да знае, че има кой да наглежда нашата Ира и да се застъпи за нея, ако е нужно. Но не настоях, веднага си влязох във входа, за да не смуцавам двойката. Значи докладвам: човекът е малко по-млад от мен, на трийсет и пет — трийсет и седем, физиономията му не е мошеническа, не прилича на любител на лесните развлечения. Сериозен субект, ще знаете. Облечен много скъпо, напълно в тон с колата си. Само часовникът на ръката му струва трийсетина хиляди долара.

— Красив ли е? — попита Татяна, която слушаше мъжа си като омагьосана.

— Абе знам ли — сви рамене Стасов, — човек не може да ви разбере вас, момичетата, кой ви се вижда красив и кой — не. Вземете Белмондо например, от грозен по-грозен, а жените по целия свят си примират по него. За моя вкус гаджето на Ирина си го бива във всяко отношение, а как ще го прецените вие — не знам... Край, ненагледни мои, това беше моят разказ, започва празникът за стомаха. Не мога да търпя повече, трябва да хапна.

Той се нахвърли на месото с такава стръв, сякаш не бяха му давали да яде три месеца. Татяна мълчаливо погледа мъжа си, после

хвърли тревожен поглед към часовника.

— Нещо много дълго се сбогуват. Дали да не слезем да я приберем?

— Таня, успокой се — упрекна я Настя. — Ирина не е дете, ти самата ми обясняваше това само преди час. И без това сега си тръгвам. Ако видя Ира, ще ѝ пошепна, че се тревожиш. Ако не — ще се кача, тогава вече ще слезе Стасов. А ти си седи спокойно вкъщи, за теб е вредно да се притесняваш.

Когато слезе, Настя веднага забеляза Ирочка. Тя стоеше във входа до пощенските кутии, с очи, вперени в някакъв вестник. Лицето ѝ бе изкривено от ярост, по страните ѝ се стичаха гневни сълзи. На дървената решетка, поставена върху радиатора, се търкаляше небрежно захвърлен огромен букет от екзотични цветя.

— Ира! — извика я Настя. — Какво има? Кавалерът ли те обиди?

Ирина ядосано смачка вестника и изхлипа:

— Гадове! Какви гадове само! Защо са постъпили така с нея? Какво им е сторила?

— Тихо, тихо, миличка — Настя успокояващо прегърна младата жена, — не плачи. Спокойно и последователно: какво се е случило?

— Ами ето това! — Ира с омраза посочи вестника. — Направили са Татяна на нищо заради интервюто, което даде на Уланов.

— Не може да бъде! — учуди се Настя. — Защо? Та аз гледах предаването. Разбирам най-сетне да бяха разкритикували Уланов заради некоректното му поведение, но нея за какво?

— Ами прочети! — Ира горчиво се разплака.

Настя взе от ръцете ѝ вестника, оглади смачканите страници. Веднага ѝ се наби в очите заглавието: „Сбогом, лице, да живее гримът!“ Някаква журналистка на име Хайкина никак не си поплюваше: „Раздрусала пищна гръд в тънък трикотаж, популярната писателка Томилина ни поучаваше, ловко жонглирайки с измъкнати от класиката и обърнати с главата надолу цитати, как трябва да се отнасяме към масовата култура. Можем да разберем нейната толерантност по отношение на промиването на мозъците на населението с евтина литературна ширпотреба — та нали Томилина си изкарва хляба именно с нея: за три години е произвела петнайсетина долнопробни криминални романчета. Но това ни най-малко не смущава самата писателка и отговаряйки на въпросите на водещия, тя,

без да ѝ мигне окото, споменава редом със своето — безспорно скъпо на сърцето ѝ име — имената на признати майстори на словото — като Хемингуей. Очевидно госпожа Томилина си има предостатъчно самочувствие. А и болното въображение на писателката мира не ѝ дава: сега тя е сигурна, че всички кинематографисти от целия свят имат една мечта — да екранизират нейните безсмъртни творби. Нещо повече — те са намислили да снимат филми по книгите ѝ нелегално и Томилина от самия екран им се закани: да не сте посмели, лоши момчета такива, да посегнете на моите чисти книжки с мръсните си лапи, че ще ви дам под съд. Несъмнено желанието на госпожа Томилина да се прослави, макар и скандално, е толкова голямо, че я кара да забравя за предстоящото ѝ майчинство. Вместо да се грижи за бъдещото дете, тя се кани да тръгне по съдилища. Какво пък, ние отдавна вече не се учудваме и на различни съдебни искове, и на странното поколение деца, които растат напоследък. Че откъде да се вземат нормални, щом дори бъдещите майки мислят изключително за скандали и четат нелитературни бълвочи, с които ги гощава разплутата мадам Томилина?“

В статията имаше и още по-отвратителни и грозни пасажи. Когато Настя прочете всичко, Ирочка вече бе престанала да плаче и сега я гледаше с огромните очи на обидено дете.

— Видя ли! — изрече тя с треперещ глас. — Таня ще изпадне в ужас. Коя е тази Хайкина?

— Не знам. Може би Таня я е засегнала някак покрай следствените дела? — предположи Настя. — И сега тя си отмъщава както може.

— Ще изхвърля вестника и нищо няма да ѝ кажа — решително заяви Ира. — Дай ми тук тази гадост, ще я метна на боклука.

— Това е глупаво, Ириша. Утре Таня ще отиде на работа и бъде сигурна, че ще се намерят доста „доброжелатели“, които ще ѝ го покажат. Хем може и да не ѝ го покажат, а ще ѝ го разкажат, като прибавят по нещо и от себе си, за да изглежда още по-зле. Както са ни учили класиците на политическата борба, трябва да познаваме врага си лично.

— Не — Ирина упорито поклати глава, — аз не мога... Тя не бива да види това. Ще полудее.

— Иришка, повярвай ми, ако тя разбере за това не у дома си, където до нея сте и ти, и Стасов, а някъде другаде, ще стане още по-лошо. Нали ти не можеш да направиш така, че тя със сигурност нищо да не научи? А половинчатите мерки причиняват много по-голяма вреда. Послушай ме, занеси вестника вкъщи и веднага го покажи на Таня. Само че не с трагичен глас, а през смях.

— Не, не ме уговаряй. Няма да мога... Толкова ми е мъчно за нея!

Ира отново се разрида. Настя разбра, че поне засега няма да постигне успех с нея. Хвана я за ръката и я поведе към асансьора, като не забрави да вземе и букета.

— Хайде, аз ще се кача с теб.

— Защо?

— Ще помоля Стасов да ме закара до метрото с колата си — тук при вас е толкова затънтено, че ме е страх. На, носи си букета, на теб са го подарили, не на мен.

Двете се качиха в апартамента. От кухнята ехтеше силният глас на Стасов, който говореше с някого по телефона, шумеше вода, звънтяха съдове — Татяна разтребваше масата след вечерята.

— Ира, защо се забави толкова? — попита тя, без да излезе в антрето.

— Аз се върнах — извика ѝ Настя. — Страх ме е да ходя сама из вашия тъмен комплекс, искам да помоля Владик да ме закара до метрото.

Татяна излезе в антрето.

— Правилно — каза тя, — извинявай, че не се сетих... Ира! Какво се е случило? Плакала ли си? Знаех си аз, че новото ти запознанство няма да доведе до нищо добро.

— Остави на мира кавалера на Ирочка — успокой я Настя. — Не е в него причината.

— А къде?

— Танюша, аз съм много виновна пред теб, че те въвлякох в това интервю при Уланов. А сега някаква журналистка сипе гадости по този повод. Текстът наистина е съвсем шантав, но Иришка много се разстрои. Ето, прочети и ще се убедиш, че изобщо не заслужава внимание.

Настя ѝ подаде вестника и мислено замижа. Татяна не ѝ беше близка приятелка, познаваха се съвсем отскоро и тя не бе имала възможност да изучи характера ѝ. Знае ли човек как ще реагира... Ами ако Ира е била права? Вълнения, истерия, отчаяние... А Таня е бременна.

В кухнята Стасов продължаваше да говори по телефона. Татяна стоеше в антрето и бързо четеше, а Настя имаше чувството, че всяка секунда за нея е крачка към ешафода. Точно така, пак тя е виновна за всичко, само тя. Нали тя свърза Татяна с кинопродуцента Дороган, а всичко, което Таня каза в ефир за възможността да се екранизират книгите ѝ, го изрече по негова молба. Той имаше нужда от нещо като скандал, а на Таня ѝ трябваше Уланов. По време на предаването всеки получи каквото искаше. Но докато за Дороган всичко се размина без последствия и дори напротив — приключи с изгода за него, то резултатът за Таня беше ей тази помия, която се изля върху главата ѝ. Журналистката Хайкина бе плюла отрова, всичко написано беше абсолютна лъжа, но ставаше ли на някого по-леко от това? Вестника бяха прочели или тепърва щяха да прочетат стотици хиляди московчани, които щяха да повярват на всички тези зловни оценки.

Най-сетне Татяна дочете статията. После спокойно сгъна вестника и го сложи на рафта.

— Стасов! — извика тя. — Стига си говорил, Настя те чака.

— Сега идвам — отвърна Владислав.

— Е, какво ще кажеш? — предпазливо попита Настя.

— Ами нищо — безгрижно се усмихна Татяна. — Какво мога да кажа? Че гръдта ми не е пищна? Пищна е. Слава богу, имам очи и прекрасно го знам. Знам, че съм дебела и никой не може да ме обиди с факта, че това е написано във вестника. Дори в толкова уважаван вестник. Всичко останало наистина е пълна идиотщина. Хората, които са гледали предаването, ще разберат, че Хайкина е прекалила. А които не са, ще смятат, че съм глупава и заядлива жена с прекалено високо самомнение. Е какво, да не е катастрофа? Онези, които харесват книгите ми, няма да повярват на нито една дума. А за онези, които не ги харесват, фактът, че ще изглеждам зле в техните очи, няма да промени нищо. Ама ти какво, Ириша, наистина ли се огорчи? Заради това ли си ревала? Ама че си глупаче!

— Страхувах се, че ще се разстроиш — смотолеви Ирина.

— Ама какво говориш, миличка, да не ти приличам на беззащитно момиченце? Та ти ме познаваш отдавна! Не се тревожи, умея да се защитавам. И после — във всичко това има огромен положителен потенциал. Докато четях тези клевети, измислих как да продължа изграждането на сюжета. Ето вече почти месец не работя върху книгата, но не само защото съм много заета, а и защото се препънах в сюжета: не знам какво трябва да стане по-нататък. Почто — до този момент не знаех. А сега се сетих как ще продължа. Какво стоиш като вцепенена? Събличай се, прибра се вкъщи, не си на гости.

Ирочка облекчено си пое дъх, свали шлифера и обувките си и само след няколко секунди из целия апартамент се разнасяше звънливото ѝ гласче. Появи се Стасов, облечен в анцуг, и започна да обува маратонките си.

— Владик, защо не закараш Настя до вкъщи, вместо до метрото? Вече е много късно — помоли го Татяна.

— Без проблеми — добродушно избуча Владислав, — разбира се, ще я закарам, стига любимата ми съпруга да не ревнува. Кажи, няма ли да ревнуваш?

— Ще ревнувам — засмя се Татяна, — но ако Настя тръгне сама, ще се страхувам, че нещо може да ѝ се случи. От двете злини избирам тази, която е по-малко вредна за здравето.

Около полунощ колите по пътищата бяха рядко, но пътуваха бързо. Стасов мълчеше, обмисляше някакви свои проблеми, а Настя си припомняше как реагира Татяна на статията и не преставаше да се чуди колко различна е съпругата на Стасов от нея самата. Ами че ако такова нещо се бе случило на Настя, тя сигурно вече щеше да е в истерия от обида и недоумение: с какво толкова е ядосала журналистката Хайкина, та е предизвикала такова оплюване? А Татяна — нищо, окото ѝ не мигна. Прочете и дори не се намръщи. Та дори ги успокояваше с Ира. „Тя е съвсем друг характер — мислеше си Настя, — има съвършено различно виждане за живота. А може би отдавна е разбрала кое е важно и кое — второстепенно, достатъчно е помъдряла, за да различава едното от другото и да реагира по съответен начин. А аз не притежавам такава мъдрост. Може би едва вчера, когато пред очите ми убиха Димка Захаров, направих първата плаха стъпчица към подобна зрелост и започнах да разбирам едно-друго.“

Щом спряха пред блока на Настя, Стасов се извърна към нея.

— Днес ми харесваш повече от миналия път — каза той и сложи ръка на рамото ѝ. — Тогава беше някак си... — Запъна се, търсейки по-точна дума, но така и не я намери.

— Каква? Вяла може би?

— По-скоро като убита. Сякаш са ти изтръгнали някаква вътрешна опора и ти бавно-бавно се свличаш на земята. А днес отново си, каквато беше преди. Уморена, измъчена, но все пак жива. Криза в жанра ли?

— Имаше такова нещо — кимна Настя. — Но мина. Стасов, ако намериш свободна минутка, потърси сведения за журналистката Хайкина.

— За какво ти е?

— Още не знам. Може и да не ми потрябва. Но нека ги имам за всеки случай. Няма да са излишни.

— Добре. — Той сви мощните си рамене. — До апартамента ли да те изпратя?

— Сама ще се кача, благодаря.

Тя бързо целуна Владислав по бузата и слезе от колата.

---

[1] Бегемот (рус.) — хипопотам. — Б.пр. ↑

14.

— Нямаме много време, трябва да успеем, преди да роди. Така че е невъзможно да проучваме Томилина подробно. Обикновено се занимаваме с обекта по два-три месеца, че и повече, преди да съставим програмата и да пристъпим към реализирането ѝ, но в случая всичко трябва да приключи колкото може по-бързо. След два месеца и половина тя ще роди и тогава едва ли ще можем да променим нещо.

— Съгласен съм. И какво предлагате?

— Смятам чрез образа на Томилина да отработя методика за съставяне на психологически портрет на писателка по нейните произведения. Тази методика може да ни послужи в бъдеще. Защото Томилина, надявам се, не е единственият на този свят популярен автор, който има лични проблеми. Но тя трябва да стане първата лястовичка за нас.

— Да допуснем. Какви съображения имате по този въпрос?

— Знаете ли по какво женската литература се различава от мъжката?

— Не ми задавайте риторични въпроси. Винаги се дразня от този ваш навик. Говорете по същество!

— Извинете. Човек започва да пише книги по две причини. Първата е, че иска да си поговори с хората, със своите читатели, за проблеми, които му се струват важни, интересни, достойни за дълбоко осмисляне и всестранно обсъждане. А втората е, че иска да си поговори с тях за себе си...

— Един момент. Според вас излиза, че не съществуват никакви други причини. Ами парите? Огромен брой драскачи просто драпат да спечелят пари. Към коя категория ще ги отнесете? Освен това забравихте за онези, които най-банално желаят да се прославят. И те пишат много и се срещат често. Вашата класификация е непълна.

— Не ме разбрахте... Впрочем изразих се неточно. Защо един човек решава да публикува своите драсканици — това е съвсем друг въпрос, а причината, както справедливо забелязахте, може да бъде и

алчност, и жажда за слава, и стремеж за самодоказване, и много други неща. А сега говоря за това, което подтиква човека да хване перото. То е нещо подсъзнателно. Основната маса литературни произведения могат да се разделят на две групи: такива, в които намираме проблеми, и такива, в които намираме безупречен герой. Та значи поне на деветдесет процента в женската литература дамата автор се отъждествява с героинята. Тя ѝ се любува, приписва ѝ всякакви възможни и невъзможни добродетели и при това ѝ придава външност, за която самата тя мечтае. Писателката би искала да изживее точно такъв живот, да извършва точно такива постъпки, да срещне точно такава неземна любов, да прави точно такъв възхитителен секс и да получава точно такива неочаквани подаръци както от съдбата изобщо, така и от красиви и богати любовници. На това се гради всеки дамски роман. Ако изучим внимателно всички творби на една авторка, можем да си съставим пълен списък на нейните вкусове, желания, мечти и дори детски страхове. От това се получава пълен и подробен психологически портрет на писателката, който по нищо не отстъпва на портрета, който ние съставяме обикновено след продължително и грижливо събиране на информация за обекта.

— И смятате, че Татяна Томилина е именно такава авторка?

— Ама разбира се! Прочетох повече от половината ѝ криминални романи. Там присъства една постоянна героиня и аз съм повече от сигурен, че като „препарираме“ образа на тази героиня, ще научим за Томилина всичко, което ни е нужно, за да разработим правилно програмата. Още ли не ми вярвате?

— Хм... Вашите методи понякога ми изглеждат съмнителни. Аз например все още не разбирам какъв беше смисълът от този, последния труп. Защо трябва да причиняваме още една смърт? С какво ви попречи това момче? Но, от друга страна, не искам да бъда несправедлив — вие винаги успявате да постигнете желанния резултат. Не разбирам защо успявате, но с фактите се спори трудно. Правете каквото намерите за добре. Но не забравяйте за отговорността, с която сам се натоварвате, когато ми давате гаранции за успех.

— Не забравям.

Следователят Борис Виталиевич Гмиря, който ръководеше работата по делото за убийството на депутатката в Държавната дума Юлия Готовчиц, бе силно настинал. Гласът му съвсем се беше изгубил, болеше го гърло, а носът му постоянно течеше. И полковник Гордеев, колкото и да се мъчеше да бъде сериозен в разговора, току не се сдържаше и ставаше ироничен. Още повече че познаваше Гмиря, откак той бе обикновен оперативен работник в районен отдел. Макар че, трябваше да признае, сериозността в случая беше важна, а нещата, които двамата обсъждаха, никак не бяха смешни.

— Виктор Алексеевич, с вашата тиха благословия ли майор Коротков ме е водил за носа? — мъчително хриптеше Гмиря, вдигнал пред лицето си ръка със стисната в нея носна кърпа.

Като се имаше предвид състоянието на реалния, а не образния нос на следователя, въпросът прозвуча повече от забавно, така че Гордеев едва се сдържа да не прихне.

— Какво говорите, Борис Виталиевич? — отговори той, като се постара да остане учтив и сериозен. — Коротков никого не може да води за носа, не е достатъчно хитър за това. Та той е простодушен като дете. Нима не го виждате?

— И все пак... — Гмиря се смръщи и кихна. — Извинете. Коротков предложи версия, според която убиецът на Юлия Готовчиц трябва да се търси чрез частното детективско бюро „Грант“. На мен тази версия, честно да ви призная, не ми хареса, но позволих на Коротков да работи по нея. И какво се получи? Точно пред бюрото разстрелват от упор Димка Захаров, когото аз навремето познавах като доста добър оперативен работник, а в същия този момент до него се намира вашата Каменская. Как да разбирам това?

— Е, как? — невинно попита Гордеев.

— Ами така, че по делото работят и някакви други ваши подчинени, за чиято дейност на мен нищо не ми е известно. Виктор Алексеевич, не ми е работа да ви уча, защото самият аз навремето съм се учил от вас. Но става дума за убийство на депутатка и в случая всичко трябва да се върши дисциплинирано и грамотно, защото ръководството следи отблизо всяко наше действие. Кажете, разбирате ли в какво положение ме поставяте?

— Хайде стига, Боря — примирително каза Житената питка. — Не се прави на следовател, какъвто си беше оперативен работник,

такъв си и остана. Само смени петлиците на куртката. Не замислям нищо задкулисно срещу теб. Версията беше на Каменская, но аз ти дадох за работа Коротков, защото тя още е неопитна, рано ѝ е да нищи убийство. Не дай си боже да се издъни. Официално тя не се занимава с това престъпление и ако се изложи, никой няма да ѝ търси отговорност и да ѝ къса нервите. А Юрка е яко момче, не му пука от нищо. Ето това е цялата работа.

— Да бяхте ми го казали от самото начало — изхриптя Гмиря и шумно се изсекна. — Извинете. Нали самият вие споменахте, че в душата си съм останал оперативен работник, мигар нямаше да ви разбере? Ето на, вчера рано сутринта ме извикаха в прокуратурата, а аз не мога да обясня нищо ясно и разбрано за Каменская. Позор! Щеше ми се да премълча, обаче не става. Поискаха да докладвам за хода на разследването, а версията с „Грант“ се оказа единствената, по която имаше що-годе някакво движение, та се наложи да кажа за нея. Как ги изпързаях — по-добре да не чувате. Опашати лъжи! И всичко това само от уважение към вас, защото сте моят бивш учител.

— Е, благодаря ти — каза Гордеев, — винаги съм знаел, Боря, че умееш да помниш доброто. И какво ги лъга, интересно?

— Не толкова ги лъгах, колкото премълчавах. Най-важното беше да не се изгърва, че Захаров работеше в частна охранителна фирма, инак щяха да ми откъснат главата. Там, на място! Нали знаете колко обича частните бюра нашата родна прокуратура? Просто ги обожава. Само дете мечтае да прекрати дейността им навеки и безвъзвратно. Ако бях признал, че зад гърба ми, но със знанието на криминалната милиция, върху разкриването на убийството на депутатката от Държавната дума е работил частен детектив, щяха да ме... Ама какво да ви обяснявам, вие знаете какво щеше да ми се случи. Та така, като не можех да поставя акцента върху Захаров, се принудих в движение да измислям, че съм възложил на Каменская да намери оперативни връзки с бюро „Грант“, а тя пък е открила някой си Захаров, който имал познати в това бюро, и е започнала чрез него да изяснява възможностите за изтичане на информация от бюро. Че Захаров се е добрал до нещо и е обещал на Каменская да ѝ покаже човека, който му се вижда подозрителен. И в този момент са го убили. Като за първи път май ми се размина, но ако узнаят, че всичко е било другояче, тогава здраво ще си изпатя.

— Няма да научат, ако сам не се издадеш. Добре, Боря, извини ме, изложих те, но не от лоши подбуди, ей богу. Искаш ли да ти кажа истината? И аз самият не вярвах в тази версия. Виждаше ми се някак нелепа. Но на момичето му се щеше да я пробва — защо трябва да ѝ забранявам? Нека работи, нека набира опит, нека си наостря зъбките. Ала кой да ти предположи, че пак е уцелила? Вкопчи се в най-слабата версия, а то виж какво излезе! Ако дори за секунда бях допуснал, че нещата ще стигнат до труп, по никакъв начин нямаше да ѝ позволя да партизанства зад гърба ти. А сега излезе, че в „Грант“ наистина се е намърдал някакъв гад, който продава информация, и то срещу добри пари. И като е усетил, че Захаров го подозира, решил е да се отърве от него. И то забележи, Боря, този гаден частен детектив не е някакъв самотен аматьор. Зад него стои голяма сила. Лично отидох на местопрестъплението, защото Анастасия ми се обади. И прерових целия този „Грант“ с ей тези две ръце. — Гордеев размаха дебеличките си пръсти току пред лицето на следователя. — Всички служители там имат стопроцентова алиби. В момента на убийството на Захаров повечето просто са били в бюрото, чакали са да започне определеното за петнайсет часа съвещание, а останалите са дошли малко по-късно, но и те имат алиби. Видели са ги на други места. Излиза, че тоя гад е намерил на кого да се оплаче, след като Захаров го е спипал да рови в картотеката на шефа. И към оплакването му са се отнесли много сериозно, не са го зарязали сам да се оправя с неприятностите си.

— Ами да — кимна Гмиря. — Ценен кадър. И има хора, на които е много необходим. Добре де, да оставим прокуратурата, най-важното е, че поне нещо се раздвижи в делото, защото аз вече бях загубил надежда. Виктор Алексеевич, дайте ми Каменская, а?

— Ще минеш и без нея — пошегува се полковникът.

— Ама защо? Има умна глава, светла! Не се стискайте, хайде.

— Казах: не. Рано ѝ е още. Не е подходяща за такива дела. Малките момиченца трябва да се държат далеч от политиката.

— Ама че го рекохте! — Гмиря хрипливо се закашля. — И това ми било малко момиченце! Та аз я помня, работихме заедно по убийството на актрисата Вазнис. На такова девойче пръста си да му подадеш, ще ти отхапе не само ръката, ами цял ще те глътне, хем с обувките! Тя сигурно е по-млада от мен само с две-три години.

— Въпросът не е в годините, Боря, а в характера и нервната система. За убийството на актрисата — да, това е, което ѝ пасва. А убийство на депутат не ѝ пасва. Знаеш ли защо хората ми не ме напускат?

— Защото сте добър — ехидно го подкачи Гмиря. — Всички обичате, всичко прощавате и всички съжелявате.

— Не, Боря, не съм добър, а мъдър. Пазя хората си. Опазя ли човека днес, утре той, здрав и читав, ще ми разкрие десетина престъпления. А не го ли опазя, подложа ли го на удари, принудя ли го да работи извън рамките на възможностите си, докарам ли го до нервно пренапрежение и психически стрес — загубвам го най-малко за половин година. Всеки трябва да прави това, което умее най-добре, само тогава има полза от него. Ако накарам един добър стрелец не да стреля, а да бяга пет километра крос, той естествено ще пробяга разстоянието, но ще се пресили, ще легне болен, сърцето му няма да издържи, ръцете му ще треперят. Хем няма да постави рекорд по бягане, хем няма да имам човек за стрелба. Схващаш ли мисълта ми?

— Да, но не ви разбрах за Каменская. От къде на къде решихте, че няма да свърши работа по политическо убийство или, като използвам вашата алегория, няма да постави рекорд по бягане?

— Боренка, тя вече направи опит в бягането. И се пресили. Сега за нищо не става — нито за тичане, нито за стрелба. Такива ми ти работи. Така че не разчитай на Настася, а на Коротков и Игор Лесников, умни момчета са, ако искаш, ще ти дам и Селуянов.

— Дайте ми го — оживи се Гмиря, — познавам го, мобилен е, много е енергичен. Дайте ми го.

— Бре, колко си алчен, всичко искаш да имаш! — засмя се Гордеев. — Трябва да ти изпиша таблетки за уталожване на апетита, хем повечко. Не ме пронизвай с поглед, все си оня хлапак с жълто около устата, нищо че водиш дела от особена важност. Я ти сега по-добре ми кажи с какво толкова е разгневил покойната Юлия Николаевна съпругът ѝ, та е поръчала да го следят?

— Причината е една от двете: или пари, или жени — възвести философски следователят. — Всичко лошо на света идва от тях.

— От кого? От жените ли?

— И от парите. Юлия е била маниачка на тема данъци, безумно се е страхувала да не би мъжлето ѝ да укрие нещо от държавата,

треперела е над репутацията си. Явно е заподозряна, че той печели много повече, отколкото ѝ съобщава.

— По наши сведения тези подозрения са били безпочвени — каза Гордеев. — Готовчиц не участва в никаква дейност, освен частната си медицинска практика. Проверено е много внимателно.

— Значи става дума за жени — въздъхна Гмиря и отново се изсекна. — Извинете. По дяволите, къде ли съм пипнал тази простуда, просто умът ми не го побира! Навън е топло, дори дъжд не ме е валял, а виж каква хрема ме е нагазила!

— Не, Боря, аз все пак не разбирам — упорито поклати глава полковникът. — Защо е трябвало да следи мъжа си, ако го е подозирала в изневеря? Хайде кажи ми: защо?

— Как защо? За да прекрати навреме прелюбодеянието и да го върне навреме в съпружеското лоно. Ако оставиш процеса да се задълбочи, може да стигнете до развод.

Гордеев впи тежък поглед в него.

— Ох, Борка, стига глупости, кога ще престанеш да съдиш за хората по себе си? Ти имаш четири деца, следователно за жена ти разводът би бил истинска катастрофа, защото всичките са малки и трябва да се гледат още много години. А за Юлия Николаевна? Едно дете, и то уредено в добри ръце, живее в Лондон, в семейството на някаква далечна леля, учи в добро английско училище. Самата Юлия е хубава, преуспяла в живота трийсет и шест годишна жена, държавник, с добра професия, с безброй познанства. Със сигурност е имала и ухажори. Според познати и приятели, които сме разпитвали, била е интелигентна и умна дама. От къде на къде, ще прощаваш, толкова панически ще се страхува от развод? За какво ѝ е да наема детективи да следят мъжа ѝ? Кажи за какво, а, Боря? Та това е уничително.

— Е, не знам — смотолеви Гмиря. — Значи не е ревност, а страх пред някакви незаконни пари. Или е било едното, или другото.

— Боря, събуди се! — ядоса се Гордеев. — Разбирам, че не си добре, и главата сигурно ти е замаяна от хремата, но хайде избери едно от двете: или лягаш болен, или с теб обсъждаме делото.

Клетият следовател с усилие повдигна клепачите си, които току се затваряха и скриваха омразния му бял свят, и пипна челото си.

— Май температурата ми се покачва — констатира той с дрезгав глас. — Виктор Алексеевич, да ви се намира тук някъде гореща

водица?

— Чай ли искаш?

— Не, просто вряла вода, да си разтворя в нея един „Колдрекс“.

— И какво ще стане?

— Ще ми поолекне. Не, сериозно, той сваля температурата за петнайсет минути. Вярно, после пак се качва, но два-три часа се живее.

Когато донесоха на Гмиря голяма чаша с вряла вода, той изсипа в нея съдържанието на едно пакетче „Колдрекс“ и започна да го пие на малки глътки. Житената питка току го поглеждаше с опасение, както човек гледа, когато не разбира как може да се пие нещо толкова отвратително.

— Гадно ли е? — попита съчувствено най-сетне той.

— Какво говорите — вкусно е, като чай със сладко и лимон.

— Лекарството не може да бъде вкусно! — с непоколебима увереност заяви Гордеев. — То трябва да бъде неприятно, та човек веднага да разбира: лошо е да се боледува. А ако плачът е вкусен, това е пълна измама и изобщо не е полезно за организма. Зарежи тая гадост, Боря, я по-добре да ти налея една водна чаша.

— Какво приказвате! — Гмиря се облещи и се закашля, като затули устата си с кърпата. — Каква чаша? Аз тепърва ще се връщам в службата.

— Добре тогава, пий си тая помия, трови се! — махна с ръка Гордеев. — Аз пък ще поприказвам. Значи ние с теб решихме, че Юлия Николаевна се е разтревожила не от някакви забежки на съпруга си, а от това, че може би печели незаконно. Но аз искам да знам защо тя се е разтревожила точно в онзи момент. Защо не преди една година, не преди три месеца, а едва през април тази година. Сигурно нещо се е случило, нещо, което я е накарало да подозира мъжа си. Нали тя е решила да направи това не току-така, не и от глупост, имало е нещо. Съгласен ли си?

Гмиря мълчаливо кимна и продължи да отпива горещата течност от чашата.

— И след това, което се случи в неделя с Дима Захаров, ние с теб ще трябва да признаем, че покойната Юлия Николаевна се е оказала права в някакъв смисъл. Докато са осъществявали по нейна поръчка следенето над Готовчиц, детективите са се натъкнали на човек, на

когото цялата тая работа никак не е харесала. Боря, нашата задача с теб е да намерим сред познатите на Готовчиц този тип. Той е убиецът, Боря. По дяволите всички парламентарни дрязги и журналистически разследвания, всички тези пътища водят до задънена улица. С тебе цял месец стояхме в тази задънена улица, а убиецът ни е гледал иззад ъгъла и гадно се е кискал. Никога нямаше да повярваме във версията на Настася за частното детективско бюро, ако Захаров случайно не бе видял човека, който е продал на убиеца информацията за поръчката на Юлия. След което Димка загина, без да успее да покаже на Настя тоя мръсник. Съгласен ли си?

Гмиря се смръщи и гаврътна остатъка от лекарството, после избърса с кърпата избилата пот по челото си. Наистина изглеждаше доста зле и Гордеев искрено го съжали.

— Виктор Алексеевич — изхриптя следователят, — вие приятел ли сте ми?

— Аз съм ти учител — позасмя се Житената питка. — А ти винаги ще бъдеш хлапак за мен. Впрочем май вече ти казах това. Е, какво искаш, сополанко?

— Само моята безгранична благодарност към вас и старото ми уважение към белите ви коси не ми позволяват да ви се сърдя и обиждам — каза Гмиря, като дори успя леко да се усмихне.

— Че защо ме обиждаш? — слиса се полковникът. — Ами наистина си сополанко, я как подсмърчаш час по час.

— Махнете от това дело Лесников — внезапно изтърси Гмиря, едва сдържайки давецата го кашлица.

— Какво?!

— Лесников, казвам, махнете го от мен! — повтори Борис Виталиевич. — Не мога да работя с него. Няма да излезе нищо добро.

Гордеев внимателно погледна бившия си ученик, после си свали очилата и по навик загриза рамката им, което означаваше начало на дълбоки размисли.

— Не мислете, че това са капризи. Вашият Лесников не ми вярва. Дали се смята за по-умен, дали пък друго му се е загнездило в главата, но зад всяка моя дума се опитва да намери таен смисъл. А това много си личи. За какво ми е такова главоболие, а? Защо трябва да го търпя край себе си? По-добре ми дайте Каменская, с нея винаги съм работил нормално.

— За Настася забрави! А за Игор ще си помисля. Да не преувеличаваш, Боря? Лесников е свястно момче, сериозен е. Да не би така да ти се струва?

— На мен, Виктор Алексеевич, никога нищо не ми се струва. Макар да казвате, че съм си останал оперативен работник, аз все пак съм следовател. А на един следовател не може нищо да му се привижда, той или има доказателства, потвърждаващи неговата увереност, или няма. А „струва ми се“ или „не ми се струва“ са по вашата част. Ох, олекна ми! Хубаво си е лекарството, не бяхте прав да го ругаете. Та ето какво искам да ви кажа, Виктор Алексеевич. Или възлагате на Каменская да работи в бригадата под мое ръководство, или аз преставам да лъжа и да прикривам нейната самодейност. Ще се разберем ли така?

Гордеев отново си сложи очилата и любопитно погледна следователя.

— Кой те е научил да шантажираш старши по чин, а, Боренка?

— Как кой? Това е вашата школа. Нали сам потвърдихте, че сте ми учител.

— Щом съм те учил лошо, сега ще си патя... Не, Борис Виталиевич, няма да се разберем. За Лесников ще видя, ако трябва, ще го сменя с друг оперативен работник. Но Каменская няма да получиш, хич и не си мечтай! Благодаря ти, че дойде, благодаря ти, че не си ме изложил в генералната прокуратура, аз ценя това и съм ти признателен. Ако искаш Настася да свърши нещо за теб, ще ми кажеш, ще ѝ го възложя. Но аз, разбра ли ме? Аз, а не ти. Ти няма да я командваш. Поне засега.

— Разбрах. — Гмиря отново се усмихна, този път широко. Личеше си, че наистина се е почувствал по-добре. — Да бяхте казали така веднага, а не да се инатите с вашето „няма да ти я дам, не си мечтай“. Какво, аз не разбирам ли от дума?

— Е, радвам се, че разбираш. И да не си помислил пак да ме шантажираш с нещо! Защото не съм те научил на всичко, което знам, имам в резерва такива фокуси, че в чудо ще се видиш.

Когато Гмиря си тръгна, Виктор Алексеевич известно време се занимава с документи и текущи задачи, после извика Настя.

— Гмиря си точи зъбите за теб, иска да те дам в неговата бригада — съобщи ѝ той, без да вдига глава от поредния документ.

— Той и без това има сума ти хора. Нима не са му достатъчни?
— учуди се Настя.

— Излиза, че не са. Казах му, че съм против. Но строго погледнато, момиче, той е прав. Трябва да се включиш. Хайде, започвай по-сериозно! И на първо място се заеми с безутешния вдовец. Стой при него денем и нощем, стани му най-близкия приятел, но разбери какво се е случило, та Юлия Николаевна е наела частни детективи. Какво я е накарало да го направи? Някъде в обкръжението на Готовчиц се е притаил убиец, но нашият психоаналитик, доколкото ми е известно, почти не излиза от къщи и с никого не общува, така че е крайно трудно да установим кръга на контактите му. Остава единственият източник на информация — самият той.

— Ами детективското бюро? — попита Настя. — Нали и по него трябва да се работи? Димка не успя да ми покаже човека, който е ровил в картотеката. Но ние сме длъжни да го намерим по друг начин.

— Да, ще го търсим. Но не и ти. Била си там със Захаров, видели са те. Сега ми кажи докъде стигнахме с телевизията? Има ли нещо ново?

— Днес Миша Доценко ми разказа една изумително проста и изящна история. Сега разбирам с какви пари се е издържала програмата „Лице без грим“ и защо толкова рязко се промени тя след гибелта на Андреев и Бондаренко.

След като не успял да измъкне нищо интересно от служителите на програмата, Доценко започнал да търси хората, които са се появявали на екрана в качеството си на гости на Уланов. Още първите десет срещи се оказали достатъчни, за да не безпокои никого повече, защото разказаните от тези хора истории си приличали като две капки вода и се различавали само по финала си.

Ставало е така: В някакъв прекрасен ден телефонът звънвал и приятен мъжки глас питал набелязания човек дали ще се съгласи да вземе участие в програмата „Лице без грим“. Човекът, който безспорно се нуждаел от реклама и пиар, радостно се съгласявал. Следвал въпросът кога ще му е удобно да се срещне с кореспондентката. Определяли среща. Пристигала Оксана Бондаренко — очарователна млада жена, — която дълго и подробно разпитвала бъдещия гост за всички перипетии в живота му, за неговите пристрастия, вкусове, навици, любими книги, филми и политици. Разговорът отнемал три-

четири часа, след което Оксана предупреждавала, че преди записа ще трябва да се видят още веднъж, а може би и два пъти, и молела госта за следващата среща да подбере снимки от различни периоди в живота си. Той подбирал снимките. Естествено стараел се да са по-хубави. При втората среща Оксана отново задавала въпроси, нещо постоянно си записвала и обмисляла. Разглеждала снимките. Молела го да си покаже гардероба и с мило смущение казвала, че ще е най-добре той да определи предварително с какви дрехи ще отиде на записа, защото не всеки костюм — или рокля и блузка, ако гостът е жена — ще изглеждат добре при ярко осветление на фона на небесносините стени в студиото. Избирали дрехите заедно. Най-сетне се определял денят на записа. Ако човекът имал проблеми с транспорта, изпращали кола да го вземе.

Преди записа го гощавали с чай, бонбони и пасти и през това време той се запознавал с водещия — Александър Уланов. После гостът бил предаван в ръцете на гримьорната. След това започвал записът, който продължавал горе-долу един час. До този момент всичко е, както в другите телевизии, може би с изключение на прекалено старателната работа на кореспондентката, но това само прави чест на програмата.

По-нататък започва пиесата под заглавие „Ние много ви обичаме, защото сте толкова умен“. Канят госта в студиото и му показват четирийсетминутния запис. От едночасовата касета са останали само четирийсет минути, защото са изрязани най-несполучливите места. Но предаването е само дващсет минути, освен това в началото и в края има по една минута реклами. Както и за три минути — в началото и по средата — показват снимки от всички периоди на живота на госта, а глас зад кадър говори за основни моменти от неговата биография. Тоест чистият разговор с Уланов трябва да е не повече от петнайсет минути. С други думи от останалите четирийсет трябва да се съкратят още дващсет и пет. И този процес се извършва с непосредственото участие на самия гост. Дават му възможност да види колко зле изглежда в някои моменти на екрана и какви глупости изрича понякога просто защото не е имал време да помисли. Той с ужас чува собствените си объркани фрази, вижда грозните си жестове и изпада във възторг, когато камерата улавя сполучлив ракурс, а от екрана долитат свързани грамотни слова, разнообразени от остроумни шеги.

Авторите се съветват с него. „Хайде да махнем ей това парче — казват му, — а ето тук сте просто великолепен. Погледнете колко добре ви е хванал операторът, просто чудесно. Ау, колко остроумно изрекохте това! Така, а туй май не е много сполучливо, как мислите?“ А гостът мисли точно като тях. И под неговото внимателно ръководство и с непосредственото му участие четирийсетте минути се превръщат в петнайсет минути разговор на Уланов с интересен, умен, образован и необикновен човек със собствени възгледи за живота. При това, забележете, след гримьорната поканеният изглежда двеста пъти по-красив, отколкото е в обикновения живот. Това нашият Миша Доценко го е видял с очите си, нали най-напред е навестил хората, чиито разговори с Уланов са били записани веднага след трагедията с Андреев и Бондаренко.

Когато види резултата, най-голямото желание на госта става предаването да излезе на екран. Можем да го разберем: той се нуждае от реклама и това предаване му е необходимо. Освен това му се иска като всеки нормален жив човек и той да направи добро впечатление. А щом е съумял да изглежда толкова добре и да говори тъй увлекателно, за това трябва да научат колкото може повече хора. Ето защо той с пламнали очи пита: Кога, кога този чуден запис ще бъде показан по телевизията? Отговарят му: още щом... веднага. Ние ще ви се обадим. Да, да, разбира се, предварително, а не в деня на излъчването, за да можете да предупредите всичките си познати, роднини и приятели. Да, разбира се, после ще ви подарим и касетата, ще направим специално копие за вас — да си го имате за спомен, така че не е нужно предаването да се записва на видео.

Човекът се прибира вкъщи, щастлив и мечтаещ за слава, но точно тогава започва нов спектакъл, озаглавен „За всичко се плаща“. Можем да предпологаеме, че това не се е правело всеки път. Миша смята, че са прилагали този номер приблизително на всеки пети гост. По какъв сценарий се е разигравал спектакълът — това ни предстои да изясним, но всъщност то не е толкова важно. Важен е резултатът. Гостът има заможни познати (нека засега ги наричаме така), с които той е в делови взаимоотношения. Може да са спонсори, може да са партньори или просто хора, които са му задължени за нещо. И ето че тези познати изведнъж му се обаждат по телефона и го питат дали настоява предаването да се излъчи. Разбира се, че той настоява, и още

как! За какво иначе е било всичко това? Разбирате ли, казват му богатите познати, предложиха ни да спонсорираме програмата „Лице без грим“, в противен случай вече записаното и монтирано предаване няма да бъде излъчено. Колко искат? Много, дваисет хиляди долара. Разбира се, ние можем да платим, няма да обеднеем без тях, така че ако настоявате... Човекът е объркан. Та нали вече се е видял на екрана и всичко е било толкова хубаво! И така му се иска... Той моли да му дадат време да помисли, но колкото повече мисли, толкова повече му се ще предаването да се излъчи. Ах, поне да не беше го видял! Тогава би могъл да се опасява с основание, че в него не всичко е гладко, че той може би не е изглеждал много добре и тогава — по дяволите това предаване! Хората ще платят, а той само ще си навреди. Ако беше така... Но цялата работа е там, че той го е видял. И в предаването няма нито едно слабо място, нито един несполучлив израз, нито един непремежен жест. На човека е присъщо да се обича, това е нормално и правилно, признак е за здрава психика. Показали са му неговия собствен образ — привлекателен, обаятелен, умен и необикновен — и той се е хванал на тази въдица. Трябва да имаш съвсем особен характер, за да не клъвнеш. Измислено е безпогрешно!

И в резултат човекът твърдо заявява, че настоява предаването да се излъчи. Предаването се излъчва. И това е всичко.

Оксана Бондаренко много добре си е знаела работата. Дългите ѝ разговори с бъдещия гост са били нужни, за да се проучат най-силните му страни, да се напипат проблемите и въпросите, при чието обсъждане той изразява най-интересни възгледи и мисли. Тя е помагала дори при избора на облеклото, така че гостът да изглежда възможно най-добре на екрана. Когато Оксана е загинала, не е имало кой да подготвя предаванията. Можело е доста бързо да се намери също такъв умен и чевръст кореспондент и програмата да се върне към предишната си практика. Но защо оттогава Уланов работи само на живо? Какво ни говори това? Той просто не знае къде и как да търси гости, зад чийто гръб стоят богати спонсори. Съвършено очевидно е, че с това се е занимавал директорът на програмата — Виктор Андреев, а със смъртта му милото изнудване е било прекратено...

— Наистина мило — поклати глава Гордеев. — Можем да предполагаваме, че Андреев и Бондаренко са били убити точно заради това. Или исканата сума е възмутила госта, или шефовете на

програмата са измамили някого — взели са парите, а не са излъчили предаването.

— Може и друго да е станало — предположи Настя. — Преговорите са били толкова сложни, напрегнати и изпълнени с взаимни обиди, че екипът на Андреев-Уланов, след като е взел парите, е премонтирал записа, като е махнал най-сполучливите моменти и е оставил най-лошите. Как ви се вижда тази версия?

— Е, детко, това е несериозно! Направо някаква детска градина, дребнаво и злобно хулиганство. Впрочем знае ли човек... Всичко се случва на този свят. Трябва бързо да намерим касетите с предаванията, излъчени през последната половин година. Кажете на Миша да се заеме с това. Ще видим дали няма поне едно такова предаване. И виж какво още, Настася... — Гордеев млъкна и впери поглед в прозореца. Това, за което искаше да говори с Настя, не харесваше и на него, но все пак трябваше да го каже.

— Да, Виктор Алексеевич? — попита тя.

— Гмиря иска да махна от бригадата Игор Лесников. Не можели да намерят общ език. Да знаеш случайно какво се е случило?

— Игор не харесва Гмиря, това е всичко — сви рамене Настя. — Често се случва един оперативен работник изведнъж да не хареса някой следовател или обратното. И на мен, ако си спомняте, Костя Олшански дълго не ми допаднаше, после посвикнахме един с друг и дори се сприятелихме. Нищо особено.

— Гмиря казва, че Лесников не му вярвал и търсел под вола теле във всяка негова дума. Така ли е?

Тя погледна началника със светлите си очи, в които нямаше нито смущение, нито неловкост, макар фактически да излизаше, че обсъждат колега зад гърба му. Но Настя обичаше полковник Гордеев именно защото знаеше със сигурност: той никога няма да направи нищо непочтено спрямо свой подчинен и в негово присъствие може да не се напруга. Щом обсъжда Лесников — значи така трябва.

— Да — отговори тя, — така е. Игор не му вярва. Ами какво друго искате в едно дело за политическо убийство? Игор като всеки нормален милиционер винаги има предвид, че върху следователя вече се оказва натиск, че са го купили или заплашили. И всеки път, когато следователят започва да набляга на някаква версия и повишава тон, стане ли дума за друга — е, тогава винаги се поражда подозрение. Но

това е здравословно, щеше да бъде странно, ако го нямаше. Лесников е опитен детектив и умен човек, с логиката при него всичко е наред. И ако аз бях на мястото му, също нямаше да вярвам на Гмиря. Игор иска да изгради версия, в която да намира място влизането с взлом в жилището на семейство Готовчиц, а Гмиря му крещи, че обирът няма никакво отношение към това и че трябва изобщо да забрави за него, сякаш не е имало никакъв взлом. Кажете, самият вие какво щяхте да си помислите на мястото му?

— Аз ли? — позасмя се Гордеев. — Аз, детко, изживях целия си детективски живот ярко, интересно, резултатно, но неправилно. Редовно нарушавах законите. Но пък когато станах началник, разбрах, че вас, моите подчинени и деца, трябва да ви учим да работите другояче. Сега адвокатите не са като едновременните, законите са други, а и с най-дребно нарушение можеш да съсипеш едно наказателно дело. Жал ми е за вашите усилия, когато се тормозите, напрягате си мозъците, не спите по цели нощи, рискувате живота си, а заради някаква нищо и никаква дреболия, срещу която адвокатът ще изрази протест, всичко отива на вятъра и делото се прекратява. Така че имай предвид: началникът Гордеев далеч не е детективът Гордеев.

— Не ми отговорихте — напомни му Настя. — Какво бихте си помислили, ако бяхте на мястото на Игор?

— Ами не съм бил на мястото му, защото по мое време не се извършваха политически убийства. Обикновено ставаха поради пиянство, заради жени или пари. Не се опитвай, няма да ме накараш да ти кажа това, което ти се ще да чуеш. Искаш да ти кажа дали може да се вярва на Гмиря или не? Ами не знам. Не знам, Стасенка... В този живот всичко се промени толкова много, че човек не може да разбере в кого да вижда приятел и в кого — враг. Докато съм жив, няма да забравя нашия Ларцев. На кого би се обърнал езикът да го нарече враг? На никого. Обаче работеше за врага. Не по призвание, не по убеждение, а от страх за дъщеря си. Можем ли да му простим? Не знам. Можем ли да го разберем? Можем. Така че мисли! Сама мисли! Когато Борка Гмиря започваше работа като млад оперативен работник, ми се струваше, че го виждам като на рентген, но това беше преди двайсетина години. Как се е променил през това време? Способен ли е да се продаде? А да се уплаши? Та нали той напусна оперативната работа и стана следовател именно заради децата си — всички знаехме

това. Страхуваше се да не остави жена си вдовица, а децата — сираци. Но го направи преди около пет години, когато да работиш като следовател все още не беше толкова опасно и трудно, колкото е сега. Съпругата на Борка си седи вкъщи с децата, така че шестимата живеят само с неговата следователска заплата и детските надбавки. Трудно свързват двата края, ти разбираш това. С една дума каква ми е мисълта...

Той отново млъкна и се престори, че търси нещо в чекмеджето. Настя търпеливо чакаше да продължи.

— Поговори с Игор. За мен е неудобно, той е умно момче, веднага ще разбере, че Гмиря е идвал да се оплаква. Не е хубаво напразно да обтягаме отношенията помежду им. Колкото до взаимното недоверие в едно дело за политическо убийство — ти беше права. Така че постарай се да убедиш Игор, че не бива да демонстрира чувствата си под път и над път, а особено в кабинета на следователя. Та нали и следователят не е вчерашен! Той има същите основания при едно дело за политическо убийство да не се доверява на кого да е от оперативните работници, нали така? И онова, което Игор оценява като проява на продажност, може да се окаже просто недоверие. И то — необходимо.

— Добре — кимна Настя и стана, — ще си поговоря с него.

15.

За да изпълни заръката на началника, Настя не си тръгна, докато в службата не се върна Игор Лесников. Той беше уморен и измъчен, лицето му бе посивяло, очите хлътнали. Настя знаеше, че проблемите със здравето на детето му са се оказали сериозни, така че не беше чудно, че изглежда толкова зле.

— Защо си още тук толкова късно? — попита той, минавайки по коридора и без дори да погледне Настя.

— Тебе чакам — честно отговори тя.

— Защо?

— Трябва да си поговорим за Готовчиц. Нещо там не е наред. Между другото, Игорьок, ще ми се и да се посъветвам с теб. Гмиря иска да ме назначат в неговата бригада. Аз се опъвам, а Житената питка смята, че достатъчно съм се излежавала на сянка.

— И какво? — равнодушно попита той, продължавайки да крачи по коридора, без да я поглежда.

— Искам да те попитам: той много ли е неприятен?

— Кой, Гмиря ли? Не много. Ще го изтърпиш.

— Игор, не се шегувам. Работила съм с Гмиря по убийството на Алина Вазнис и тогава той ми се стори нормален човек. Но точно толкова добре си спомням, че на теб не ти хареса. Ти дори ми говореше, че му нямаш доверие. Та това искам да те питам — доколко сериозен беше, като ми го каза.

— Сериозен бях.

— Ти можеш ли да разговаряш като хората? — избухна Настя. — Защо цедиш думите през зъби, сякаш съм някоя от улицата, дете проси милостиня?

Лесников се спря наред коридора и я погледна с интерес.

— Ти май си се съживила? Проявяваш някакви емоции. Защото по-рано беше като варен чироз.

— Чирозът не е варен, а сушен — с усмивка възрази Настя.

— Знам. Но ако свариш хубавичко един чироз, ще стане нещо точно като теб. Ася, в цайтнот съм, така че ще ме извиниш.

Той отново закрачи бързо по коридора, но Настя не го остави на мира.

— Почакай, Игор, само две думи още, важно ми е!

— Добре, само че първо ще се обадя по телефона.

— Ела при мен — предложи тя, — моята колибка е по-близо, хем ще ти наля кафе, тъкмо съм включила бързовара.

Лесников мълчаливо кимна в движение и пое към вратата на кабинета ѝ. Щом влезе, веднага грабна телефонната слушалка. Настя наливаше кафе и с половин ухо слушаше разговора, макар да разбираше, че това не е твърде прилично. Но трябваше да изпълни желанието на Гордеев, а Игор явно не бе предразположен към задушевни беседи, така че трябваше бързо да улови настроението му и да намери подход към него. От репликите му се разбра, че и поредният лекар, при когото са завели на консултация детето, не е могъл да каже нищо определено и е посъветвал да се обърнат към специалисти по заболявания на кръвта.

— Игор — каза тя, когато Лесников затвори, — може би трябва да отидеш при Житената питка?

— Защо?

— Да те смени в бригадата на Гмиря. Вземи си две седмици отпуск и се заеми с детето си, така ще е по-добре.

— За кого ще е по-добре? — сухо попита Игор.

— За всички. Най-вече — за жена ти и детето. А работата няма да пострада, и без това главата ти е заета с други неща.

— И за Гмиря ли ще е по-добре?

Настя потрепери. Откъде е узнал, че следователят е помолил да го махнат от бригадата? Или не е научил, а просто е почувствал неприязънта му, желанието му да се отърве от него?

— Защо толкова си се настървил срещу Гмиря? — колкото може по-миролюбиво попита тя. — Нали току-що ми спомена, че не е много неприятен. Каза, че дори аз ще го изтърпя. Пий си кафето, ще изстине.

Лесников мълчаливо взе чашата, отпи няколко глътки, после я остави на бюрото и извади от джоба си сгънат на две лист хартия.

— Ето, прочети.

— Какво е това?

— Прочети го първо.

Настя разгъна листа. Два реда, отпечатани на обикновен матричен принтер:

„Твоят следовател отдавна е купен. Ако искаш да разкриеш убийството на депутата, не вярвай на нито една негова дума.“

Тя грижливо сгъна листа и го остави на бюрото.

— Кога го получи?

— Преди една седмица.

— И си мълчал досега. Ти какво, да не си полудял? Защо не докладва на Житената питка?

— Защото не обичам анонимни писма. Преди да хукне при началството, човек трябва да се вслуша в себе си и да разбере: вярва ли на това анонимно послание или не. И после — какъв смисъл има да ходя при Житената питка? Всичко е закономерно — някой е убил депутатката Готовчиц и иска престъплението да не се разкрие, а друг — точно обратното. Ако Гмиря е купен, и да отида при шефа, това няма да изясни нещата. Никой не отстранява следователи заради анонимни писма. А ако е клевета, Борис Виталиевич незаслужено ще си има неприятности.

— Как попадна при теб тази прелест?

— Жена ми го извадила заедно с вестниците от пощенската ни кутия, дори не беше в плик.

— Може би не е за теб? — за всеки случай отчаяно попита Настя, макар прекрасно да разбираше, че писмото е било адресирано именно до Игор. Глупаво би било да се надява някой от съседния апартамент или дори от съседния блок също да работи в милицията и да се занимава с убийството на друг депутат, а писмото да е пуснато в кутията по погрешка. Никой не разследваше друго политическо убийство — Настя знаеше това със сигурност. Подобни престъпления винаги са контролирани отблизо и не е възможно на „Петровка“ да не са наясно дори за едно от тях.

— Не може! — отсече Игор. — Та какво искаше да ме питаш за Готовчиц?

Настя не схвана веднага въпроса му. Фразата за Готовчиц беше обикновена „въдица“, колкото да заговори Лесников, всъщност я интересуваше съвсем друго.

— Чакай, за него после. Ти сигурен ли си, че и Гмиря не е получил точно такава писъмце?

— Гмиря ли? Не те разбрах.

— Игор, ние с теб отдавна живеем във време на всеобща гласност, не си забравил, нали? Ако на този свят има човек, искрено заинтересован от разкриването на убийството на депутатката, защо ще ти изпраща анонимни писма? Та това е пълна глупост. Човекът получава сведения, че следователят е подкупен, и понеже не иска нищо да пречи на разследването на престъплението, сяда и пише писма до Министерството на вътрешните работи, до Генералната прокуратура, до Върховния съд, до пресата. Той обикаля инстанции, крещи за своите подозрения навсякъде, дава шумни интервюта. Така се държат хората днес. А ако пише анонимни писма, той или е мръднал, или е глупак, или иска да разстрои работата на бригадата. И в първия, и във втория, и в третия случай не бива да му се вярва. Но в първите два той спокойно е можел да се задоволи само с едно писмо. Докато в третия — със стопроцентова вероятност ще напише почти същото писмо и на Гмиря, и на Юрка Коротков, и на кого ли не, защото ще е заинтересован да породи у вас взаимно недоверие. Не биваше да си траеш за анонимката толкова време, инак отдавна щеше да си изясниш всичко.

Игор мълчеше и беше очевидно, че мисли за нещо друго. Когато детето ти е болно, къде ще разсъждаваш за убийството на една депутатка! И проблемът за един подкупен следовател някак бледнее...

— Ще взема това писмо! — решително рече Настя. — За нищо не се тревожи. Само че те моля да не демонстрираш пред Гмиря недоверието си, не забравяй, че и той може да не ти вярва.

— Аз пък те моля да не се намесваш — каза студено Игор. — Отношението към следователя е личен проблем на всеки оперативен работник. Ако обичаш, прояви известна деликатност.

Настя смаяно го слушаше и не разбираше какво става. Да, Лесников открай време си беше затворен човек, не споделяше почти нищо с колегите си, рядко се усмихваше и изобщо беше малко особен. Никак не приличаше на Юра Коротков, който избухваше моментално

от всяка дреболия и веднага тичаше да сподели с Настя новината, била тя добра или лоша. Навикът му да обсъжда всичко с нея беше толкова силен, че той, без да се замисля, ѝ звънеше вкъщи дори в пет сутринта или в два през нощта. Докато Игор не беше близък с никого от отдела, държеше се с всички еднакво спокойно и дружелюбно, не отказваше на молби, но самият той почти никога не искаше услуги.

— Добре, извинявай — смутено каза Настя. — Не исках да се набърквам в личните ти отношения с Гмиря. Настояваш ли да не казвам на никого за писмото?

— Прави каквото искаш. Но не очаквай от мен никакви действия. Гмиря не ми харесва и нека приключим с този въпрос. Няма да се занимавам с писмото, и без това си имам достатъчно проблеми.

По пътя към къщи тя не можеше да се освободи от неприятното чувство, останало ѝ след разговора с Лесников. Реакцията му на писмото бе необичайна, нещо повече — беше непрофесионална. Тя можеше да очаква от Игор всичко друго, но не и това. „Ами погледни себе си, патко такава! — наруга се тя с внезапна злост. — Коя си ти, че да съдиш неговия професионализъм? Главният детектив на цяла Русия ли си? Игор на два пъти го определяха за най-добрия оперативен работник на управлението, а теб? По-добре си спомни какви висоти на професионално майсторство демонстрира самата ти миналия януари, когато затъна в подозрения срещу собствения си втори баща, вместо да седнеш и хладнокръвно да премислиш и претеглиш всичко. Прав беше Готовчиц, лесно ни е да омаловажаваме чуждото нещастие. А случи ли ти се на теб, мозъкът ти напълно отказва да работи. Детето на Игор е болно и очевидно от нещо сериозно, мислите му са заети само с това. Кой ще се осмели да го съди? Когато всички наоколо започнат да крещат, че милицията не разкривала престъпленията, вероятно си мислят, че там се трудят само работи, които нямат душа, нерви, семейни проблеми и болести. Смятат, че всички наши помисли трябва да бъдат насочени само към издирването на престъпници и разкриването на криминални тайни и това сигурно е правилно. Но природата е решила друго — ние не сме бездушни механизми, а живи хора и далеч невинаги можем да се съсредоточим изцяло върху работата, защото мислите ни се отклоняват към най-различни човешки проблеми. Защото и ние като всички боледуваме, страдаме, нервираме се, обичаме, женим се и се развеждаме, погребваме близки и приятели,

броим копейките до заплатата, която дори не се знае кога ще получим, и изслушваме справедливите упреци на съпрузи и съпруги, че детето расте и му трябва нови обувки, а пари няма. Ние сме като всички, никой не ни е освободил от ежедневните тегоби и поради това често допускаме грешки, не можем да видим очевидното, не успяваме да направим необходимото. Трябва ли да ни осъждат за това? Може ли да ни го простят? Не знам...“

Гарсоньерата се видя на Настя неочаквано пуста, студена и самотна. Болката в душата ѝ, тази смазваща, тъпа болка, която толкова време я бе карала да се стреми към мълчание и уединение, я бе отпуснала, сякаш заедно с Дима Захаров бяха убили и нея. И сега на Настя ѝ се искаше да бъде с Льоша — толкова топъл, близък и надежден. „Ами ако не се върне? — мерна ѝ се безумната мисъл. — Ако изобщо никога не се върне? След като поживя с мен две години, може и да е разбрал, че не е търсил това. Докато бяхме поотделно и се виждахме веднъж в седмицата, всичко беше различно — така поддържахме отношенията си цели двайсет години. Господи, просто не ми се вярва, че толкова отдавна сме заедно! От девети клас. Когато се запознахме, аз бях на петнайсет, а сега съм вече на трийсет и седем. Искам той да се върне. Чувствам се зле без него. Днес е втората годишнина от сватбата ни. Такава съм си, сетих се за това едва сега. Интересно — дали и Льошка е забравил, или помни и ми се сърди, задето не го поздравих?“

Докато режеше хляба, за да си направи сандвич, тя си мислеше, че ей сега ще се обади на Алексей в Жуковски. Няма да го моли да се върне, просто ще попита как е баща му. „Каква детинщина! — укори се ядосано, докато слагаше върху хляба дебело парче телешки салам и го мажеше отгоре с топено сирене. — Ще ти се обадя, но уж не на теб, тоест на теб, но уж за да попитам за баща ти, защото уж сме скарани. Любопитно се изразявам с това «уж», младежите под трийсет години напоследък го повтарят на всяка трета дума... Откъде ли се взе?“

Тя остави на масата готовия сандвич и вдигна телефонната слушалка.

— Льошик, аз съм. Как е татко?

— Благодаря, зле е — кратко отговори мъжът ѝ. — А ти как си?

— И аз съм зле — призна Настя. — Но сигурно съм по-добре от баща ти. Какво му е?

— Три дни ли ти трябваха, за да се заинтересуваш от това? — попита Чистяков. — Добре, няма да издребняваме. Вчера го взеха в болницата, мама ще пренощува там. Ако до сутринта състоянието му не се влоши, ще го оперират.

— Мога ли да помогна? Възложи ми нещо и ще го направя. Льош, не ми се сърди, аз съм чудовищна глупачка, но вече всичко разбрах. Искаш ли да дойда?

— Каква ли полза от теб? — засмя се той. — Ти дори една супа не можеш да сготвиш.

— Мога да постоя в болницата, за да си починете с мама. Мога да намеря лекарства, дори най-дефицитните. Льошенка, не ме отблъсквай, нали винаги си можел да ми прощаваш?

— Абе какво общо има това, Ася? — с досада отговори той. — Не ти се сърдя, имам си други проблеми. Ако искаш, ела, но не се налага, ние се справяме прекрасно.

— Ще дойда! — решително каза тя. — Ще ми звънеш ли утре, когато стане ясно за операцията?

— Добре, ще ти се обадя. Ти поздрави ли Саша и Дашенка или пак забрави?

Ах, господи, ами да, забрави за брат си! Нали сватбите им се състояха в един ден, направиха го нарочно, така че и Саша и Даша имаха днес годишнина.

— Ясно — констатира Алексей, изтълкувал правилно паузата, — значи си забравила. Обади им се, докато още не е станало много късно, къщи са си, преди половин час говорих с тях.

— Извинявай, Льошенка, съвсем съм изкуфяла — измънка тя. — Поздравявам те, слънчице. Или смяташ, че вече няма за какво?

— Не говори глупости. Много те обичам. Но да обичаш човека и да живееш с него не е едно и също и ти разбираш това по-добре от мен.

— Не искаш ли вече да живееш с мен?

— Ти не искаш. Или не можеш.

— Мога да живея с теб. И искам. Моля ти се, върни се, когато с татко всичко се оправи. Ще си дойдеш ли?

— Къде ще вървя! — засмя се Чистяков. — Но не гарантирам, че ще е скоро.

— Ще почакам. Ти само ми обещавай.

— Добре, лягай си сега, късно е вече. И не забравяй да се обадиш на Саша.

Разбира се, че ще се обади. Ще поздрави брат си и очарователната му съпруга Дашенка, ще изяде протичкия си сандвич, ще вземе душ и ще си легне. Не може да се каже, че в живота всичко е прекрасно, но проблемите и неприятностите са нещо обичайно и нормално. Льошка ще се върне — това е най-важното! А всичко останало може да се подрежда около него. В този живот човек трябва да умее да отделя главното от второстепенното, в това се състои истинската мъдрост. Защо ли тя идва при хората толкова късно, когато вече са направени всички възможни и невъзможни грешки и глупости?

Владислав Стасов вече беше вечерял, след като се прибра от работа, и се канеше да полегне на дивана пред телевизора, когато се обади първата му съпруга, Маргарита. Той поговори с нея и започна бързо да се облича.

— Какво се е случило? — разтревожено попита Татяна, наблюдавайки как мъжът ѝ припряно се приготвя за излизане.

— Лилка нещо се глези. Лежала с лице към стената и плачела, а защо — не искала да каже. Рига вече три часа се чудела какво да направи. Ще отида при тях.

— Разбира се — кимна Татяна, — върви.

Десетгодишната Лиля, дъщеря на Стасов от първия му брак, беше спокойно и умно момиченце, което най-много от всичко на света обичаше да чете, и то безразборно. И почти никога не плачеше. Истерия, продължаваща три часа (естествено, ако Маргарита не преувеличаваше, както винаги), беше толкова нехарактерна за нея, че имаше от какво да се притесни човек.

Опитът от следствената работа подсказваше на Татяна, че може да става дума за най-неприятното: някой сексуален маниак е уплашил детето, а то се стеснява да се оплаче на възрастните. Такива неща се случваха много по-често, отколкото хората си мислеха. И при едно неправилно поведение на родителите последствията можеха да бъдат ужасни — осакатена психика и съсипан личен живот. И самият Стасов бе виждал такива случаи. Татяна знаеше, че преди година и половина двамата с Настя Каменская се занимаваха с разкриването на

убийството на известната киноактриса Алина Вазнис, целият живот на която бил разбит заради един такъв изрод, развращаващ малки момиченца, които не могат да споделят страховете си с възрастните.

След като изпрати мъжа си, тя си легна с книга в ръце, но мислите ѝ постоянно кривваха от текста към служебните проблеми, макар че с тях би трябвало да е приключила. Вече не беше нужно да ходи на работа, можеше да се отпусне. И въпреки това в главата ѝ постоянно изскачаха някакви съображения по повод убийството на магьосницата Инеса.

Стасов се прибра към два часа, разстроен и ядосан.

— Ти защо не спиш? — попита той, като видя, че Татяна още лежи с книгата в ръце.

— Чакам те. Какво става с Лиля?

— Абе някакви идиотщини! — ядосано се тросна той, събличайки през главата си пуловера заедно с фланелката. — Втълпила си е, че след като се роди нашето дете, ще престана да я обичам. Откъде в главичката ѝ се пръкват такива глупости? Та тя е разумно момиче, толкова много е чела, а и колко бързаше да ни ожени с теб, спомняш ли си?

— Разбира се — усмихна се Татяна, — държеше се като професионална сватовница, не спираше да ни набива в главите, че възрастните хора трябва да живеят в брак.

— Именно, именно, а сега се е запритеснявала, че ще обичам новото дете, а нея ще забравя. Колко само ѝ обяснявах и я уговарях, и ѝ обещавах, ако знаеш! Престана да плаче, но май все пак не ми повярва и не се успокои. И Ритка налива масло в огъня, тя пък съвсем няма ум в главата.

Стасов се настани в леглото, придърпа одеялото и затвори очи.

— Хайде, Танюша, гаси лампата, да спим. Утре ще му мислим.

След няколко минути се чу равномерно му дишане — Владислав заспиваше бързо дори когато беше развълнуван или разтревожен. А Татяна се въртя още дълго, инстинктивно поставяше ръка на корема си и си мислеше дали ще е вредно за малкото, ако тя не си стои постоянно вкъщи. Вече заспивайки, все пак стигна до извода, че няма да е вредно. Казват, че ходенето с умерено темпо било полезно за бременните.

На сутринта, още щом вратата се затвори след тръгналия за работа Стасов, Ирочка заяви:

— Таня, аз сготвих — и за обед, и за вечеря. Ще се справиш ли без мен?

— Ще се справя, голяма работа! — засмя се Татяна. — Ами ти ще излизаш ли?

— Да — кратко отговори Ирина.

Тя съблече пенъорчето си и разпечата плик с нов чорапогащник.

— Кога ще се прибереш?

— Късно вечерта. Само погледни, този чорапогащник не е ли прекалено тъмен за бял костюм?

Татяна внимателно огледа стройните крака на зълва си, обути в тънката материя.

— Мисля, че става. Я доближи полата.

Ира извади от гардероба дълга елегантна пола от тънка снежнобяла кожа и я допря до себе си.

— Става — кимна Татяна. — И с кого смяташ да прекараш деня? С новия си кавалер ли?

— Е, не е чак толкова нов, познаваме се вече от цяла седмица.

— Да, това е страшно много време! — поклати глава Татяна. — Чудя се как ли още не ти е омръзнал?

— И аз не знам — шеговито въздъхна Ира. — Как мислиш, това зелено шалче ще отива ли на белия костюм? Или по-добре да взема яркорозовото?

— Ирка, стига си ме занимавала с глупости, вземи което и да е.

Докато Ира сновеше насам-натам, приготвяйки се за среща, Татяна тихо седеше до кухненската маса, за да не пречи на този толкова отговорен процес. Зълва ѝ изхвърча навън, като за довиждане я целуна по бузата и ѝ даде последни указания за обедата и вечерята. Тогава Татяна започна също да се приготвя за излизане. Не беше съвсем наясно какво я кара да тръгне, но постоянно изпитваше неловкост заради зле проведеното следствие по делото за убийството на Ина Пашкова. Трябваше да направи нещо по този въпрос, но наистина не знаеше какво точно.

Когато излезе, тя с удоволствие измина с бавни крачки разстоянието до метрото, макар че то никак не беше близо. Вечният

проблем на новите комплекси — отдалечеността от всякакъв транспорт — днес не дразнеше Татяна. Тя се радваше на слънцето, на топлия пролетен ден. А и Ирочка най-сетне си бе намерила кавалер и личният ѝ живот бе започнал да се урежда. Обстоятелството, че младата жена изцяло се бе посветила на домакинстване у снаха си и в чуждия град нямаше нито ухажори, нито приятелки, караше Татяна да се чувства неловко.

Тя стигна до станция „Лубянка“ и тръгна по „Мясницкая“ към Садовое колцо. Ето я и сградата, където бе живяла, бе приемала клиенти и бе убита магьосницата Инеса, тоест Ина Пашкова. На вратата имаше метална плоча с бутони, бивш домофон, но отдавна повреден. Татяна не бе съвсем наясно защо е дошла тук. Влезе във входа и започна да разглежда напосоки пощенските кутии, докато очите ѝ се спряха на залепена с тиксо върху стената обява, написана на ръка: Който си е загубил ключовете, да се обади в ап. 14.

„Ето, в този апартамент ще отида — помисли си тя. — Щом човекът не само е вдигнал търкалящи се на пода ключове, но и се е потрудил да окачи обява, вместо да ги захвърли край пощенските кутии, значи с него може да се върши работа. Той не е толкова равнодушен към околните, каквито са повечето от нас, градските жители, и следователно има надежда да знае нещо за съседите си.“

Вратата на апартамент № 14 отвори възрастна жена с добродушно обло лице. До Татяна долитаха звънливи детски гласове, очевидно стопанката беше баба, която се грижи за малките си внуци.

— Кого търсите? — мнително се смръщи жената.

— Аз за ключовете...

— Най-сетне! Защото откога стоят при мен, а никой не ги търси. Ето ги. — Жената се усмихна и ѝ подаде два ключа, закачени на ключодържател. — Вашите ли са?

— Извинете — каза Татяна, докато ги вземаше, — не се изразих съвсем точно. Ключовете наистина ме интересуват, но не са мои.

— Така значи! — Жената моментално доби строг вид. — Я ги върнете! Дайте ги, дайте ги, няма какво да ме гледате. Обикалят тука разни, а после току чуеш, че обрали нечий апартамент. Наглед такава прилична жена, а и тя тръгнала... Как не ви е срам! Веднага ми дайте ключовете, че ще се обадя в милицията!

— Не е нужно, самата аз съм от милицията. Ето удостоверението ми. Занимавам се с убийството на вашата съседка.

Жената уплашено отстъпи в антрето и допря длан до устата си.

— Ох, извинявайте, за бога! Какви ги приказвам и аз, дъртата. Нали не се обидихте?

— Не, моля ви. Ако всички бяха толкова бдителни като вас, ние щяхме да имаме по-малко работа. Как се казвате?

— Полина Петровна.

— А аз съм Татяна Григориевна. Полина Петровна, може ли да поговорим?

— Разбира се, разбира се, влезте, моля. Какво, още ли не е разкрито убийството?

— За съжаление — не.

Татяна последва домакинята в просторен хол. Апартаментът на Полина Петровна беше същият като на Инеса — двустаен, но много по-голям. Две четири-пет годишни деца с викове и пиццене се гонеха около кръглата маса в центъра. Отначало на Татяна ѝ се стори, че има халюцинация, но после се сети, че момченцата са близнаци, и то абсолютно еднакво облечени.

— Витя, Вова, хайде бързо в кухнята, там съм ви приготвила бисквитите и млякото. И не крещете! Трябва да си поговорим с леличката! — изкомандва децата Полина Петровна.

Момченцата веднага послушно млъкнаха и изчезнаха от стаята.

— Чудесно се справяте с тях — каза Татяна. — Рядко се случва внуци да послушат баба си от първата дума.

— Ами те са ми правнуци! — Възрастната жена се усмихна щастливо. — Слушат ме тъкмо защото навремето съм тренирала с внуците. Защото те, както става при всички баби, растяха разглезени, но аз запомних грешките си. И с правнуците вече си приказваме по друг начин. Всъщност те са си добрички, слушат и родителите си, не само мен. Нали знаете пословицата: първото дете е последната кукла, а първият внук е първото дете. Та и с мен е така. Докато отглеждах децата си, на нищо не се научих, бях млада и глупава. Чак когато се родиха внуците, започнах да ги възпитавам, но нали разбирате — неправилно. От първия път нищо не се получава. А когато се родиха правнуците, вече имах и опит, и ум се беше понатрупал повечко. Ама седнете, сигурно ви е тежко да стоите права. В кой месец сте?

— Скоро ще станат седем.

— И защо още работите — започна да въздиша домакинята, — защо не се щадите? Поне работата ви да беше приятна и лека, а то — с убийци и крадци. Не ви ли е страх?

— Не — честно призна Татяна. — Но е неприятно. В това отношение сте права — работата ми не е занимание за бъдещи майки. Но какво да се прави... Полина Петровна, вие познавахте ли Ина?

— Че кой не я познаваше? Целият блок! Как иначе, нали беше магьосница, много народ се извървяваше при нея.

— А вие?

— Не, опазил ме господ! — Полина Петровна размаха ръце, сякаш да се защити от нечиста сила.

— Защо? Не вярвате ли в магии?

— Не вярвам! — твърдо заяви домакинята. — Аз, Татяна Григориевна, съм отраснала в семейство на убедени комунисти, никога не съм ходила на черква и не съм вярвала в бог. А щом няма бог, според мен няма и дявол. Не вярвам аз в тези приказки. В комунизма вярвах свято, а в магиите — не. Да не би пък вие да вярвате?

— Не, не — засмя се Татяна, — и аз не вярвам. Но нали самата вие ми казахте, че при Инеса се извървявал много народ, не може всички тези хора да не са прави. Възможно е все пак да има нещо. Може би не магия, а нещо друго. А вие влизали ли сте у Инеса?

— Само веднъж, когато още не знаех с какво се занимава. Отбих се по съседски, когато Инеса току-що се беше нанесла. Тогава целият вход се бяхме наканили да си сложим домофон, та по стълбището да не се разкарват разни съмнителни хора, и аз се отбих да й кажа, че трябва да ми даде парите за своя дял. Тя ги даде, но не ме покани, а и аз не се натрапвах.

— И повече не сте влизали?

— Не.

— Как ви се стори, уютно ли беше в апартамента й?

— Ха, какъв ти уют! Багажът беше просто струпан вътре. Нали ви казвам — тя току-що се беше нанесла. Не беше общителна, срещнеш ли я по стълбището или пред входа, никога не поздравяваше, погледне те така, сякаш вижда през тебе, и си продължава по пътя.

„Вижда през тебе.“ Сега Татяна си спомни отчета на оперативните работници за обиколката им по апартаментите във входа,

където бе живяла Пашкова. Стопанката на апартамент номер 14 не каза нищо ново в сравнение с другите разпитвани, но употреби този израз: вижда през тебе. Всички обитатели на сградата са знаели, че съседката им Инеса нарича себе си магьосница, но не са ползвали услугите ѝ и не са се сближавали с нея. Всъщност познавали са я само по физиономия, а някои — и по име. Никой не е имал общи познати с нея, никой не ѝ е гостувал.

— Полина Петровна, къде намерихте тези ключове? — попита Татяна.

— А, ключовете ли? — учудено попита домакинята, не разбрала от какво е предизвикан този толкова постоянен интерес към тях. — Между другото дайте ми ги, щом не са ваши. Може собственикът им да си ги потърси.

— Няма да си ги потърси. Та къде казвате, че ги намерихте?

— Ами търкаляха се пред входа. Разбирате ли, сигурно са ги изпуснали, когато още имаше сняг, а после той се стопи и аз ги видях. Кални, мокри едни такива... Само дете никой не идва да си ги вземе. Аз окачих обява и в съседните блокове, мислех, че собственикът може и да не живее в нашия, а да ги е загубил, когато е минавал покрай него. А вие защо мислите, че никой няма да ги потърси?

— Защото това са ключовете на Инеса.

— Боже, сериозно ли! — Върху лицето на Полина Петровна се изписа смесица от ужас и отвращение, сякаш самото докосване до ключовете на убитата жена беше все едно допир до нейния окървавен труп. — Ох, господи — занарежда тя, — ами че аз съм държала вкъщи вещь на покойната магьосница! Ох, майчице! Дано не ни се случи нещо лошо.

На Татяна ѝ стана смешно. Току-що тази чудесна добродушна жена твърдо говореше за своя непоклатим атеизъм и неверие в каквито и да било тайнствени сили, а се уплаши като дете, щом чу, че ключовете са на магьосницата.

— Няма да се случи нищо лошо, Полина Петровна, не се тревожете. Та вие не сте знаели, че са нейни — успокои я Татяна. — А щом аз ги взема, всичко ще бъде наред. Кажете ми кога по-точно ги намерихте.

— Ами около... — Полина Петровна сбърчи чело и се замисли. — Някъде в началото на април беше. Да, в началото на април, снегът

тъкмо се топеше.

През април... Ясно е защо оперативните работници не са знаели нищо за това. Обиколката на апартаментите е била извършена веднага след откриването на трупа на Инеса, а това е станало малко по-рано, преди да се стопи снегът.

— Ще можете ли да ми покажете къде точно ги открихте?

— Разбира се, спомням си. Още с излизането от входа, вдясно, до коша за смет. Не, наистина по-добре да ви покажа. Витя, Вова! — извика тя.

На вратата тутакси се появиха две муцунки, оплескани до ушите с шоколад, с който вероятно бяха облени бисквитите.

— Какво, бабо? — попитаха хорово близнаците.

— Сега ще изляза с леличката точно за десет минути. Няма да се плашите и никакви лудории! Имате ли въпроси?

— Не-е! — пак така хорово отговориха хлапетата.

Полина Петровна си наметна шал и отвори входната врата.

— Да вървим! — каза тя на Татяна.

Слязоха долу. Когато излезе от входа, старата жена се насочи надясно и след около три метра спря.

— Ето тук имахме кофа за боклук, ама някой я е махнал. На кого попречи? Откакто живея в този блок, винаги е била тук, а сега, като започнаха да гиздят Москва за юбилея, изчезна. Според мен трябваше да е обратното: щом ще я гиздят, през десетина метра трябва да има кофи за боклук, нали така? Тъй че всеки, който трябва да хвърли нещо, веднага да види къде. Защото така какво излиза? Хлапета си изяли сладоледа — в джоба ли да си пъхнат опаковката? Естествено, че ще я запокитят направо на тротоара, защото няма къде другаде. А после се чудим защо градът ни е мръсен.

— И кога са махнали кофата? — попита Татяна, разглеждайки мястото, което ѝ показва Полина Петровна.

— Ами някъде преди две седмици май. Когато намерих ключовете, си беше тук.

— Добре, Полина Петровна, благодаря ви. Вие се прибирайте, че малките останаха без надзор, дано не направят някоя беля.

— Тези ли? — засмя се жената. — Абсурд! Виж, внуците — да, друго нещо беше, не можех да ги оставя дори за минута, непременно щяха да счупят нещо. А тези са ми школувани, разрешавам им да тичат

и да лудуват колкото искат, но прекрасно са запомнили: щом баба Поля е казала, че не бива да се прави нещо — значи не бива. Няма да посмеят и да гъкнат. Докато отглеждах внуците, разбрах най-важното правило.

— И какво е то? — с интерес попита Татяна. Тази жена все повече ѝ харесваше.

— Още от бебе детето трябва да се приучва, че съществуват думите може и не може. И тези думи са святи. Щом е казано, че може да играят и да вдигат шум — нека играят колкото си щат, да тичат, нищо няма да им кажа. Но рекла ли съм не може, значи край — никакви отстъпки и изключения! Щом не трябва да се сяда на масата с немити ръце, значи се отнася за всички — и за родителите им, и за бабите и дядовците, и за мен, прабабата. Види ли детето поне веднъж, че за другите не може, а за някого може — край, смятай работата за пропаднала. То никога повече няма да те послуша.

След като се сбогува с Полина Петровна, Татяна пое към метрото, обмисляйки случилото се. Тя позна веднага ключовете на Пашкова, дори не ѝ беше нужно да ходи до апартамента, за да провери стават ли на бравата. Ключовете бяха особени: Инеса имаше две стоманени врати със сигурни брави италианско производство. И двете били заключени автоматично, когато по сигнал от съседите там пристигнала милицията. По-точно — били затръшнати. На убиеца не са му трябвали ключове, за да затвори вратите след себе си. Но са му били нужни, за да влезе в апартамента.

Не, тук нещо не се връзва... По някакъв хитър начин убиецът успява да направи копия на ключовете на Пашкова, за да проникне безпрепятствено в апартамента, с цел да убие стопанката. Или да я обере например, но поради непредвиденото присъствие на Инеса в дома ѝ, кражбата се е превърнала в бандитско нападение и убийство. Да допуснем, че е било така. В такъв случай обаче дали престъпникът е щял да окачи тези ключове на ключодържател? Едва ли. Това е пълна глупост.

Друг вариант. Престъпникът прониква в апартамента, изтезава и убива стопанката, а на тръгване взема втория комплект нейни ключове, които изхвърля още с излизането от блока. А защо изобщо ги е взел? И тук нещо не се връзва...

Трети вариант. Престъпникът не е имал ключове, самата Пашкова го е пуснала да влезе. По-нататък — като при вариант номер две: взема втория комплект ключове и ги изхвърля. Но защо?

Точно такъв комплект е имало в антрето на полицата до входната врата. Разликата е била само, че ключодържателят е бил друг, а е имало и ключове от пощенската кутия. Така че първият, основен комплект ключове е бил именно намереният в апартамента. Пак там, на същата полица, са били и ключовете от колата на Инеса и от гаража, тоест това е било обичайното място за ключовете, които Пашкова е използвала постоянно.

Но каква е тази история с втория комплект ключове? Кой ги е взел и защо ги е изхвърлил?

16.

Не, все пак животът е чудесен! Дявол да го вземе, той е прекрасен и удивителен, особено когато знаеш, че няма всеки момент да умреш. Дори започнах да се отнасям по-толерантно към Вика. Тя май се поободри, когато разбра, че може да получи желаното, без да цапа ръцете си с кръв. Във всеки случай сега тя се държи с мен много по-дружелюбно и вече не повтаря през пет минути, че съм откачил.

— Къде ще живееш? — пита ме тя всеки ден, сякаш може да й дам отговор, различен от предната вечер.

— Не се тревожи за мен, няма да остана на улицата — отговарям й всеки път.

— При нея ли ще се преместиш? — пита тя отново, имайки предвид измислената жена, която уж чака дете от мен и заради която се разведох.

— Може би — отговарям уклончиво.

— И твърдо си решил да оставиш всичко на мен и да не делим имуществото?

— Да, да, да! Колко пъти трябва да ти повтарям едно и също, та накрая да ме разбереш!

— Сигурно не е много достойно да те издържа новата ти жена — да живееш у нея и да харчиш нейните пари — замислено казва Вика.

Това ме вбесява. Ами нейното гадже как ще постъпи, ако мога да знам? Достойно, така ли? По какво се различава той от мен, а? И оня иска да се нанесе във Викиното (а и мое) жилище, да кара нейната (а и моя) кола и да харчи парите, които спечелих аз през последните две години. Какво ми се прави тя на вода ненапита, а?

Но избухвам само вътрешно, а негодуванието ми веднага угасва под буйните струи радост, че съм жив и няма да умра в най-близко време. Толкова съм щастлив, че съм готов да прощавам на всички. Дори съм благодарен на Вика, задето не ме пита: кога най-сетне ще се изнеса и ще я оставя да се чука на воля с нейния селски Ромео. Тя проявява чудеса от тактичност и с нито една дума или жест не ми

намеква, че няма търпение да се освободи от мен. Аз все още нямам къде да отида, Лутов каза, че ще ме приемат в центъра едва когато приключа въпроса с попечителството над майка ми и напусна телевизията. На Вика обясних нещо заплетено — имам временни затруднения, защото в момента при любимата ми гостуват многобройни роднини и просто няма място за мен. Вика прие това като нещо нормално, кимна мълчаливо и не зададе повече въпроси. Нещо повече — тя продължи да ми готви и да мие съдовете, покорна и сговорчива като Пепеляшка. Има си хас, едва не ме затри заради неземната си страст, та вече сигурно я гризе съвестта. Нищо, нека се поизмъчва. Аз малко ли се мъчих, сега е неин ред.

Лутов ми помага по-бързо да оформим документите за попечителството над майка ми. Всъщност неговата помощ се заключава само в това, че не чакам ред, а нещата се вършат бързо. Всичко останало върви по законния път, защото основанията за признаването на майка ми за недееспособна са очевидни за всички. Вярно, една педантична чиновничка ми каза с кисела усмивка:

— Значи искате да продадете апартамента на майка си, а нея да настаните в дом за инвалиди?

— Откъде ви хрумна това? Просто трябва да й осигуря добри грижи. Тя ще живее в своя апартамент, но аз ще имам право да се разпореждам с него, за да заинтересовам хората, които ще се грижат за нея.

Чиновничката май не ми повярва, но това изобщо не ме вълнуваше. Да си мисли каквото ще! Нали аз наистина не възнамерявам да оставя майка си без покрив над главата! Искам само ръцете ми да бъдат развързани, за да мога да живея там, където ми харесва, да пътувам, когато ми се налага, и да се занимавам с това, което ми е по сърце. И то без да се сещам на всеки три минути, че трябва поне през ден да посещавам лудата старица.

Продуцентската фирма, която правеше програмата „Лице без грим“ и още няколко други, изрази съжалението си по повод скорошното ми напускане и вече търси човек, който да стане водещ на „Лицето“. Честно казано, тази програма ми е опротивяла до смърт. И по-рано се чувствах неловко, когато Витя Андреев нагло скубеше спонсорите и покровителите на нашите гости, но получаваните в резултат на това суми бяха толкова големи, че неловкостта бързо

изчезваше. Витя беше чевръст човек и не се гнусеше от нищо, включително от шантаж. Нямам и представа откъде ли се сдобиваше с информацията, с помощта на която измъкваше пари от хората. А сега, когато се налага да унижавам гостите си, за да направя предаването скандално и да го продавам по-скъпо, ми е адски криво. Особено неприятен спомен ми остана след интервюто с писателката Томилина. Всъщност натежа ми на душата не веднага, а след като прочетох във вестника статията за предаването. Защото това, което стана в него, беше продължение на нашия разговор при запознанството ни. Аз я бях провокирал и тя ми отвърщаше, без изобщо да се сети, че хората, които не бяха чули началото на разговора, ще я разберат превратно. И ето че тая чевръста журналистка Хайкина е изтълкувала думите на Томилина точно така — преобърнала е всичко с главата надолу, изопачила го е. Държах се некоректно с гостенката и тя ме поставяше на мястото ми, което именно си бях заслужил. Как може от това да се прави изводът, че Томилина поучава всички? Първо, не всички, а само мен, Александър Уланов, и второ, репликите ѝ бяха справедливи и правилни, а моите въпроси — изключително глупави и нетактични. Щеше да е по-разбираемо, ако Хайкина критикуваше само мен в материала си — в смисъл че Уланов доста време си разиграва коня, но накрая си намери майстора и публично го осмяха. Това поне щеше да е справедливо, защото самият аз точно така възприех ситуацията. Но онова, което бе написала Хайкина, беше чудовищно с глупостта и неприличния си тон. Вярно, че се заяждаше и с мен, и с предаването, пишеше, че съм изразходвал всичките си интелектуални запаси, но Томилина пък за какво си изпати? Нима само заради онова, дето каза за екранизацията? Но за него я беше помолил Дороган, той и мен предупреди. Всъщност точно за тези нейни думи той ми плати. На мен, а не на нея. Така че горката писателка пострада без вина.

Но слава богу, тази отвратителна епопея с публичното разгонване на гостите свършва. Лутов вече ме помоли да помисля върху концепция за предаването, което ще правя за кризисния център. Това ще бъде моя програма, моя рожба, ще я направя такава, каквато искам, без да мисля за пари. Има ли по-голямо щастие за твореца от възможността да се изразява свободно, без при това да брой копейките, без да занича умолително и унижено в очите на ситите богати спонсори и без да се ограничава в изявите си, за да ги направи по-печеливши!

Вика реагира неочаквано остро на статията на Хайкина. Както се разбра, тя гледала предаването, нещо повече — била почитателка на Томилина, което беше ново за мен. Дори не знаех, че жена ми обича криминални романи. Вярно, Вика призна, че започнала да чете книгите на Томилина съвсем наскоро, преди около два месеца, и аз разбрах, че по-скоро се е подвела по вкуса на своя любовник. Нищо чудно, че не съм знаел нищо за това.

— Саша, трябва да се обадиш на Томилина и да ѝ се извиниш — заяви моята бивша съпруга.

— Защо? Да не би аз да съм писал тази статия?

— Ти се държа така, че даде повод да бъде написан този отвратителен пасквил. Трябваше ти скандалче — получи си го. Какво си мислиш — че съм сляпа и нищо не виждам? Откак загинаха Витя и Оксана, ти стана сякаш друг човек. Мислех, че смъртта им ти е подействала така, но сега разбирам, че просто не си можел да се справиш с личния си живот. Добре де, това са си твои проблеми, но какво общо имат с тях хората, които каниш за предаването? Защо те трябва да страдат, задето в душата ти е хаос? Хванал си си любовница, тя чака дете от теб, решил си да се разведеш с мен — а в резултат една достойна и талантива жена получава такава хрчка в лицето. Не те ли е срам?

— Не, не ме е срам — спокойно отговорих аз, макар, разбира се, да лъжех. Срам ме беше, и още как!

Този разговор се състоя в една късна вечер. Прибрах се вкъщи — интересно, докога ще наричам този апартамент свой дом, сигурно няма да е още дълго, — та прибрах се значи около десет часа, Вика си дойде към единайсет и веднага се развика за статията. Разбрах, че е раздразнена от нещо и се опитва да си изкара яда на мен. „Сигурно любимият не е бил на висота“ — помислих си злорадо.

Заявих на Вика, че изобщо не ме е срам, след което демонстративно започнах да разгъвам дивана в хола, на който спях след развода. Но тя не пожела да проумее моя твърде прозрачен намек, че сега съм уморен и искам да остана сам.

— Саша, разбирам, че вече не ме обичаш, но това не означава, че трябва да отхвърляш всяка казана от мен дума. Хайде да си поговорим спокойно — предложи Вика.

Разгънах дивана и се тръшнах на него с разперени ръце и крака.

— Добре де, давай, вещай, пророчица такава! — разреших ѝ снизходително.

Вика преглътна обидата, без да ѝ мигне окото. Да, голямо нещо е чувството за вина, какво ли не прави с хората!

— Знам как сте печелели пари по-рано — много спокойно каза Вика. — Всичко знам, Оксана ми разказваше.

Моментално седнах на дивана и целият се стегнах, съзирайки опасността. Тя какво, да не е решила да ме шантажира? Много интересно.

— Никога нямаше да ти призная, че съм наясно с това, ако не беше се развел. Ти си постъпвал подло, но аз много те обичах и не исках да те е срам пред мен. Мислеше си, че нищо не знам, и така беше по-добре. Защото ако разбираше, че съм вътре в нещата, но продължавам да те обичам, сигурно щеше да престанеш да ме уважаваш. Това е сложно, Саша... Аз ценях отношението ти към мен, ценях нашата любов и затова мълчах. Не можех да престана да те обичам и сама се отвращавах от себе си, но въпреки това те обичах. В края на краищата всички правят пари по някакъв начин, защото трябва да се живее, а ти поне никого не убиваше и не обираше. Затварях си очите. А когато колегите ти загинаха и ти рязко смени тоналността на предаването, разбрах, че с тази гадост е свършено, че вече ще печелиш от скандали, което е не по-малко отвратително. Ти нагази в нова кал. Но аз бях готова да се примирявам и с това, защото те обичам. Следиш ли мисълта ми?

— Трудно — процедих през зъби, смаян от този неприкрит цинизъм. Тя ме била обичала, дори още ме обичала... Искала да си затвори очите за всичко, което пречело на любовта ни, а същевременно през цялото време си е лягала с оня селски Ромео и даже е наела убиец, за да се отърве от мен. И да хвърли в краката на новия си мъж тези „мръсни пари“ и всичко, купено с тях! Абе как ѝ се обръща езикът! Нима толкова зле съм познавал жена си?

— Повтарям, за да може по-лесно да ме разбираш — каза тя с тон на търпелива учителка, която обяснява на двойкаджия Питагоровата теорема. — Знам, че всички средства за масова информация работят заради парите, а не заради информацията. Но докато това засягаше телевизията и теб, Александър Уланов, аз търпях, защото те обичам. Не обичам обаче журналистката Хайкина, не я

познавам, тя за мен е никоя. И искам да ми отговориш: защо е изфабрикувала това?

Свих рамене.

— Не виждам връзка между първата и втората теза. Откъде да знам защо го е написала? Искала — написала, това е. Може пък да не ѝ харесва Томилина.

— Саша, не се преструвай на малоумен! — ядосано процеди Вика. — Та ти прекрасно разбираш, че някой е платил на Хайкина за този текст. Знаеш ли кой го е направил?

— Абе престани да си измисляш! — избухнах аз. — Никой на никого не е плащал, просто всеки вестник се нуждае от някое оскърбително материалче, защото хората си примират да четат такива. Един вестник трябва да се продава добре и в името на тази цел всякакви средства са позволени. Каква е толкова тази Томилина, та някой да плаща за материал срещу нея? Обикновена писателка, такива като нея има стотици, че и хиляди.

— Но за никого от твоите гости не бе излизала такава публикация. Прав си, каква е Томилина, сравнена с останалите! В предаването ти са участвали и бизнесмени, и кинодейци, и лекари, и политици — какви ли не! Ала те изобщо не изглеждаха добре на екрана, за разлика от Томилина. Само че, кой знае защо, гадости се написаха именно за нея. Защо, Саша? Искам да знам каква е причината за това.

— Защо ли? Ами защото винаги са имали под ръка други поводи да напишат язвителна статия, а сега се е случило затишие, втурнали са се да търсят тук-там кого да залееят с кал в утрешния брой и пред очите им е попаднало „Лице без грим“. И изобщо не разбирам защо вземаш това толкова присърце. Да не би да се познаваш с Томилина? Какво толкова си се настървила посред нощ?

— Понеже знам, че не съществува никаква журналистка Хайкина. Няма такава, разбираш ли? Тя е мит. И искам да съм наясно защо някой, оскърбявайки в пресата моя съпруг, се крие зад псевдоним. Саша, страхувам се.

— Аз вече не съм ти съпруг — изтърсих първото, което ми хрумна.

Но тази реплика не смути Вика. Тя упорито вървеше към целта, която виждаше пред себе си. Аз обаче за съжаление не съзирах тази

цел, колкото и да се мъчех.

— Това няма значение. Ние изживяхме заедно много години и все още продължаваме да сме под един покрив. И когато те сполетят неприятности, ще засегнат и мен. Ако сега на вратата се позвъни и у нас нахлуят въоръжени главорези, които искат да си разчистят сметките с теб, те няма да се интересуват дали сме разведени официално.

— Какви ги приказваш? — вперих в нея изумен поглед. — Какви главорези? Защо трябва да нахлуват и да си разчистват сметките с мен? Ти с всичкия си ли си, Виктория?

— Да! — закрещя тя. — С всичкия си съм! Ти обаче май не си! Живя с парите, които Андреев измъкваше от хората. Защо тогава се надяваш, че всички безумно те обичат? Че са приемали това като нещо нормално и са си затваряли очите като мен? Изобщо не разбирам защо още си жив след всичко това. Аз мълчах, защото те обичах, а те, те защо мълчаха и не те закачаха? Всеки ден с ужас очаквах нещо да ти се случи. И съм сигурна, че Витя и Оксана бяха убити заради това. А ти ще бъдеш следващият.

— По-тихо, по-тихо — опитах се да я успокоя, — всички съседни ще те чуят. Успокой се малко! Добре, аз ще бъда следващият. И после какво? Как свърза всичко това със статията за Томилина?

— Ама ти не разбираш ли? — Вика заговори по-тихо, но все така възбудено. — Статията беше не за Томилина, а за теб. Тъкмо теб разнищиха там, а Томилина беше просто повод, нищо повече. Тяхната основна мишена си ти. Случайно им е паднала една добра писателка — поразничили са и нея, какво толкова, ще изтърпи. Чуй сега какво мисля по този повод. Докато беше жив Андреев, не са ви закачали, защото той е имал някакво оръжие срещу тях. Умеел е да разговаря с всекиго от тези хора, иначе нямаше да плащат за вашата програма. Всеки от тях е бил омърсен с нещо или му е дължал нещо. Ти знаеш ли, че Андреев е работил в КГБ и ФСБ?

— Не — отвърнах объркано.

Наистина не го знаех. Гледай ти, ами Вика откъде го е разбрала?

— Работил е. И срещу всички тези бизнесмени и предприемачи е имал цяла камара компромати. Страхували са се от него, затова са му плащали и са мълчали. А сега той не е между живите. И те искат да си получат паричките обратно. Или да те изтрият от лицето на земята, да

унищожат кариерата ти и живота ти. Саша, подозирам, че статията е поръчкова, това е начало на акция срещу теб. Спомни си какво пишеше там: предаването вече е мъртво, аз никога повече няма да включа телевизора в познатия час, водещият е изразходвал всичките си интелектуални запаси, нито един уважаващ себе си общественик не би сметнал за възможно да участва в тази идиотщина, а ако се намери такъв, тогава той няма да заслужава нито внимание, нито уважение, защото всичко наоколо е купено. И това е само началото. Утре ще се появи и някоя друга публикация, още по-остра, вдругиден — още една. Познавам този механизъм, всяка следваща статия ще бъде все по-груба и безжалостна, защото ще разчита на вече разгневената тълпа. Първият удар може да бъде съвсем лек, дори незабележим, но ако човек го пропусне и не отвърне, непременно ще последва нов. После още един и още един, тогава в побоя ще се включат всички присъстващи, защото ще се задейства стадният инстинкт „да доубием“. Вече никой няма да си спомня с какво се е провинил човекът и голяма ли е вината му, всички ще мислят само за сладостта да нанасяш удари и ще гледат с наслада чуждата болка и унижение. Вземи годишните течения на вестниците и проследи развитието на който и да е скандал, тогава сам ще разбереш как става това. Прав си, Томилина наистина няма нищо общо. Но ти трябва да се засрамиш, задето заради тази история е пострадал един абсолютно невинен човек.

— Не се срамувам — повторих студено, — мисля, че вече си изяснихме този въпрос. Какво целиш? Да се обадя на Томилина и да ѝ се извиня ли? Обаче нямам телефонния ѝ номер.

— А как си се свързвал с нея?

— Чрез Дороган. Той ми я предложи, пак той я докара в студиото. Какво искаш от мен?

— Да не пропуснеш удара, докато не е станало късно. Направи нещо, Саша, умолявам те! — Очите ѝ се напълниха със сълзи, устните ѝ затрепериха. — Не искам да те прекършат и да съсипят живота ти. Ако трябва да бъдем честни, ти си го заслужаваш, но аз те обичам и не искам да избухне скандал, който ще те унищожи като телевизионен журналист. Ти водеше нечестна игра, мръсна и отвратителна, но иначе си талантлив и ще бъде несправедливо да те погубят.

Едва се сдържах да не ѝ кажа всичко, което мисля по този повод. Обичала ме, талантлив съм бил, била готова да ми прости за игричките

ми с мръсните пари, била загрижена за кариерата ми! И то въпреки че я напускам заради друга жена и се готвя да стана баща — каква смехория! Но аз не забравях: жена ми искаше да ме убие и ако ѝ кажа, че знам това — край с мене! Останал съм жив досега само защото навреме намерих възможност да отстъпя, предоставяйки ѝ правото да се разпорежда с цялото ни имущество. Щом разбере, че лъжа, задето искам да създам ново семейство, че знам за поръчката, тя все пак ще ме убие. Защо трябва да оставя една жива бомба със закъснител, която може да избухне всеки момент? Напротив — трябва да се преструвам, че не знам нито за килъра, нито за любовника ѝ. И с вид на глупак да слушам истеричните ѝ крясъци колко ме била обичала. Вярно, тя беше права за много неща, нито секунда не съм се съмнявал, че някой от хората, които плащаха за предаванията, е убил Витя и Оксана, след като му е писнало. Може да е имало и други причини, но че взривното устройство в колата на Витя са поставили именно „спонсорите“ — в това не се съмнявах. И статията на Хайкина беше насочена срещу мен, а горката бременна дебелана Томилина случайно бе попаднала под ударите. По-нататък всичко ще се развива по схемата, която току-що толкова красноречиво ми описа моята бивша съпруга. Точно така ще стане. Само че това вече не ме вълнува. Не възнамерявам да оставам в телевизията, така че да правят каквото искат с репутацията ми, да ме режат на парченца, ако щат, да ме унижават на воля. Аз ще работя в центъра при Лутов и ще се занимавам със съвсем други програми, които ще се купуват не само от руските канали, но и от телевизии от цял свят.

— И какви действия очакваш от мен, ако ми позволиш да попитам? — поинтересувах се насмешливо и отново се изтегнах на дивана. — Между другото откъде знаеш, че не съществува никаква Хайкина?

— Разпитах. Сигурно си забравил, че заедно учихме във факултета по журналистика и сред вестникарите имам не по-малко познати от теб. В редакцията на въпросния вестник няма журналистка с такова име. Нещо повече — това не е добре известен псевдоним. Много често журналистите пускат материали по даден проблем под истинското си име, а по други проблеми или в други издания публикуват под псевдоними, но по принцип това не е кой знае каква тайна и обикновено всички от гилдията са наясно чий е псевдонимът.

А в случая с Хайкина никой нищо не знае. Или знаят, но не ми казват. И това означава, че тая работа не е чиста.

Не можех да не се съглася с нея. Журналистите обожават да се фукат, че са посмели да посегнат на еди-кого си, и не крият авторството си на скандални материали, напротив, всячески го подчертават: виждате ли колко съм смел, безстрашен и принципен, ей ме на! Ако пък някой усърдно крие името си, тогава вече мирише на поръчка, и то добре платена.

На Вика ѝ омръзна да стои над мен в позата на оскърбена девица, та приседна в края на дивана до мен, обгърна с ръце коленете си и тежко въздъхна. През прозрачната тъкан на блузката ѝ се виждаше, че презрамката на сутиена ѝ се е свлякла от рамото и от това Вика, която ми изневеряваше с провинциален красавец, ми изглеждаше още по-противна. Едва понасях присъствието ѝ, особено толкова близко, така че се отдръпнах.

— Вика, спи ми се. И не смятам да предприемам каквото и да било във връзка със статията. Разбери това веднъж завинаги и ме остави на мира.

Тя дълго ме гледа и мълча. Очите ѝ бяха също както навремето, когато се карахме и виновният бях аз. В такива случаи се вираше с безмълвен укор и с израз на безгранична нежност и съчувствие, защото знаеше, че осъзнавам колко не съм прав, но никога няма да събера мъжество да си го призная. По-рано винаги съм ѝ бил благодарен за това съчувствие, защото ме приемаше такъв, какъвто съм, и не искаше от мен да се разкайвам. Вика просто знаеше, че всичко разбирам, но по никакъв начин няма да изрека нужните думи и да поискам прошка. Сега обаче съчувствието ѝ не ми трябваше. Тя си беше намерила друг, беше поискала да ме убие, за да не делим припечеленото. Вече бях отрязал Вика от сърцето си, както човек отрязва от кашкавала плесенясалия край. Болеше ме, но бях го направил.

Като не дочака от мен нищо повече, тя стана и си отиде в спалнята.

Следователят, на когото Татяна Образцова предаде незавършените дела, нямаше нищо против изведнъж в касата ѝ да се намери един още неприобщен към делото протокол. Оформиха

протокола за разпит на свидетел и изземане на ключове със задна дата, когато Татяна още е била на работа. Разбира се, това беше измама, но напълно невинна.

— Аха, дай го — промърмори следователят, като протегна ръка и не погледна Татяна, защото в този момент някой му се обади по телефона.

Тя търпеливо изчака колегата ѝ да довърши разговора си за това кога най-сетне ще бъде готово заключението на експертите по делото за фалшивите стодоларови банкноти. С лекота разговаряше с този следовател, защото той беше простодушен човек, с всички веднага преминаваше на ти, а облото му черновеждо лице излъчваше такова дружелюбие, че някак не ти се искаше да се сърдиш заради фамилиарниченето му.

— Ваня, ще имаш ли нещо против малко да се поровя в моите бивши дела? — предпазливо попита Татяна.

Ако беше на негово място, самата тя нямаше да е съгласна. Едно дело не бива да има двама стопани, иначе после не можеш да му хванеш края. Но Иван очевидно беше на друго мнение, защото весело се усмихна и ѝ намигна.

— Нямаш проблеми. Откриеш ли нещо — носи с човката. Какво така не ти се седи въкъщи, Образцова? Скучаеш ли?

— Нямам какво да правя. Пък и нали знаеш — навици. Едно неприключено депо е като сърбеж, мира не ти дава. Освен това ми хрумнаха някои идеи.

— По всички дела ли?

— Не, по самоубийството на Пашкова.

— А, магьосницата! — проточи Иван. — Да, много трудна работа. Сигурно е извъртяла някаква неправилна магия, та са я наказали. Върви сега, че го търси този народен отмъстител.

— Тогава може ли да взема записките, които са били иззети от мястото на убийството?

— Какви са тези записки? — попита Иван и Татяна разбра, че той вече напълно е забравил всичко, което му бе обяснила при предаването на делата.

— Записките, които Пашкова си е водила за всеки клиент. Нещо като история на заболяването.

— А, тези ли, вземи ги, разбира се. — Иван извади от касата плика с материалите и ѝ го подаде. — Работи, труженице. А кога ще излезе новата ти книга?

— Ох, не знам! — поклати глава Татяна. — Тепърва ще я пиша.

— Много ли ти остава?

— Почти половината.

— Ами защо тогава се мотаеш тук? По-добре си твори, вместо да се разправяш с трупове. Жена ми ме изтормози с жалбите си, че нямала какво да чете. Питай, вика, Томилина кога ще излезе нещо ново.

— Значи чете моите книги?

— И още как! Луда е по тях. Купи ли си нов роман, зарязва цялото домакинство, мъжът и синът ѝ стоят гладни, подът — непометен. Още когато чух, че идваш на работа при нас, реших, че ще ти се карам, задето вредиш на семейния ми живот.

— А защо не ми се скара? — усмихна се Татяна.

— Ето, скарах ти се. Но инак браво на теб, Танка! И за кой дявол се трепеш тук, да те питам? По-добре си стой вкъщи, пиши си книгите. И за теб удоволствие, и за читателите радост.

— Не знам, Ваня. След като толкова години си ходил с пагони, не е лесно да им кажеш сбогом и да ги свалиш. Страшничко е.

— Ти пък от какво се боиш? Разправят, че мъжът ти печелел луди пари.

— Лъжат, Ваня. Добри пари са, но не и луди. Хвърлихме всичко, което имахме, за новия апартамент, местенето и ремонта.

Когато излезе, си помисли да вземе такси до вкъщи, но се отказа и тръгна към метрото. Трябва да пести, новата книга още не е дописана и не се знае кога ще успее да я завърши, а семейният бюджет си има рамки. В края на краищата не е толкова уморена.

Докато крачеше по дългия коридор между две разклонения, тя за пореден път обърна внимание на огромния брой просяци и инвалиди, протегнали ръка за милостиня. Татяна никога не им даваше пари, но не от скъперничество, а от инстинктивния страх да не бъде измамена. Прекалено добре знаеше в какви групи и бригади са организирани всъщност тези „просяци“. Дори жената, мълчаливо застанала в скърбяща поза с картонена табелка в ръцете, известяваща минувачите, че няма с какво да погребее дъщеря си, не пробуди съчувствие у Татяна.

Беше виждала тази жена поне на четири различни станции на метрото в продължение на два месеца. Какво, цели два месеца не е прибрала трупа от моргата ли? Нещо не беше за вярване.

Поредната просякиня, седнала на пода, заобиколена от три мърляви дечица, протегна ръка към нея. Татяна мълчаливо я подмина, но в този момент някъде иззад гърба ѝ се разнесе креслив глас:

— Как не я е срам! Такива луди пари печели, а ѝ се свиди копейката за бедните деца! Вижте я, добри хора, тая писателка! Я как се е охранила с хонорарите си, чак очите ѝ са подпухнали от сланина, а не дава пари за храна на дребните дечица! Срамота!

Татяна, изумена, се извърна и видя лелка на петдесетина години, слаба, с изпито сбръчкано лице и бясно святкащи очи. Беше насочила към писателката треперещ показалец, привличайки вниманието на бързащите покрай тях хора, които започнаха да се обръщат.

— Какво ме гледаш? — не мирясваше лелката и се приближаваше към Татяна. — Вади портмонето и плащай, ако имаш съвест! Сигур като получаваш петдесет хиляди долара, на драго сърце го отваряш, ама когато е да дадеш за гладните дечица, ти се свиди, а? Ух, безсрамна крава такава!

Около тях започнаха да се спират минувачи. Татяна дори дочу нечий шепот:

— Виж — Томилина! Да бе, да, същата, дето пише криминалните романи. Определено е тя, в нашата служба всички я четат и на всички книги има снимката ѝ. Виж ти, дали наистина взема такива пари...

Във въздуха определено миришеше на скандал.

— Извикайте, моля, „Бърза помощ“! — високо и ясно каза Татяна. — Жената е в остра психическа криза, има халюцинации. И не я пускайте на перона, че може да падне под влака.

С тези думи тя се извърна и спокойно продължи пътя си. Сърцето ѝ блъскаше в гърдите, дъхът ѝ спираше, искаше ѝ се да седне, но тя вървеше по дългия коридор и се мъчеше да се овладее. Е, голяма работа, познала я някаква луда и се разкрещяла на обществено място. Всичко се случва. Но какви бяха тези приказки за петдесетте хиляди долара? Толкова пари Татяна не бе държала в ръцете си — освен когато продаде петербургския апартамент.

Доста бързо успя да се съвземе и успокои. Така де, какво толкова страшно е станало? Нищо, абсолютно нищо. Вярно, неприятно е,

когато те оскърбяват публично, като те наричат на висок глас тлъста безсрамна крава пред десетки хора, но това може да се преживее.

Все пак сърцето я заболя и от метрото до своя блок Татяна се принуди да вземе такси, за да не рискува. Когато влезе в апартамента, в първия момент се учуди, че не чува веселия глас на Ирочка и не усеща обичайната миризма на вкусна гозба, но още в следващата секунда си спомни как зълва ѝ каза, че през целия ден ще се развлича със своя кавалер. Взе валокордин и полегна на дивана в хола с надежда да подремне, но не можа да заспи. След двайсетина минути Татяна стана, зави се с дебелото карирано одеяло и подреди на масата записките на магьосницата Инеса, които бе донесла със себе си. Нямаше определена цел, просто някъде в дълбините на съзнанието ѝ шаваше мисълта: записките — ключовете. Тази мисъл се бе появила по пътя от блока на Пашкова към метростанция „Лубянка“ и оттогава мира не ѝ даваше.

Към осем часа вечерта се обади Стасов и я предупреди, че няма да се прибере скоро.

— Вечеряйте без мен, момичета — каза той, — а аз ще прескоча до Лиля, та да не плаче вече по разни глупави поводи.

— Разбира се, върви — съгласи се Татяна. — Ще те почакам за вечеря.

— В никакъв случай! Трябва да спазваш режима си на хранене. Кажи на Ира, че съм наредил да седнете на масата строго по разписание.

— Няма да успееш, диктаторе — засмя се тя. — Ира още не си е дошла, така че няма кого да командваш.

— Как така, къде е тя?

— Насреща.

— С оня „Бентли Континентал“ ли?

— С него. Върви, Стасов, и за нищо не се тревожи.

Предстоеше ѝ дълга самотна вечер, каквито отдавна не бяха се случвали в живота ѝ. Там, в Питер, Ирина постоянно имаше някакви любовни връзки и вечер често излизаше ту на среща, ту при приятелки. Но откак се преместиха в Москва, обикновено вечер си седеше вкъщи. А ако нея я нямаше, вкъщи си беше Стасов.

Какво пък, семейна вечеря днес няма да се получи, вероятно Маргарита ще нахрани Стасов и той ще се прибере сит. А Ира ще вечеря в компанията на своя „Бентли“. Татяна отвори хладилника и

следвайки указанията, които ѝ бе дала зълва ѝ сутринта, извади баничките с извара и буркан сметана. Стопли си на печката мляко, което много обичаше, и отрязва голяма филия мек бородински хляб. Ира май ѝ бе казала да изяде салатата от зеле, но Татяна реши да не ѝ се подчини — зелето щеше да почака до утре.

Когато приключи с вечерята, тя се върна към записките на Пашкова. Четеше ги поред, съвсем безцелно, като се надяваше, че някоя дума или фраза ще ѝ се набие в очи. Нали неслучайно мисълта „записките — ключовете“ се бе появила в главата ѝ, значи нещо се бе запазило в паметта ѝ и сега даваше сигнал.

Навън бе започнало да се мръква, когато Татяна намери това, което търсеше — записките на Пашкова за човек, изглежда, художник или скулптор, който искал да се избави от натрапчивия образ на счупена ръка. „Оплаквания, че без този образ произведението според него не изглежда завършено, а всички критици единодушно твърдят, че той е вече излишен, че е повторение. Самият Р. разбира, че се повтаря, но не може да изпита творческо удовлетворение, докато не въплъти образа. Първи сеанс — общо опознаване и потапяне до събития с тригодишна давност. Няма резултат. Втори сеанс — потапяне приблизително до 10–12 години. Изглежда, имало е опит за самоубийство, който Р. отрича. Трети сеанс — опитът за самоубийство се потвърждава, но Р. продължава да отрича. Засега не разбирам защо, не бива да се продължава.“

„Р.“ в записките на Пашкова означаваше „Рафаел“ — това име тя бе дала на неизвестния клиент за „контакта с висшите сили“, именно това име бе записано най-отгоре в листа с бележките ѝ.

Придържайки с една ръка одеялото, което все се смъкваше от рамото ѝ, Татяна се надигна тежко от мекия диван и отиде до рафтовете с книги. Тук някъде имаше томчета по изкуство и албуми с репродукции. Много добре си спомняше, че в тях беше виждала картини, в които присъстваше образът счупена ръка. Търсенията ѝ се увенчаха с успех. Ето ги, репродукциите на картини от художника Фролов. Да, сега Татяна разбираше смисъла на неговите оплаквания. Наистина във всяка картина присъстваха или прекършен клон, или безжизнено увиснала ръка, или цветя с пречупени стебла. Макар и в дребен детайл, прословутият образ непременно се появяваше.

Фролов значи. Народен художник на Русия, известна личност. И той е посещавал най-обикновена магьосница? Нещо не се връзва. Впрочем творческите личности са бохеми, различни са от другите, техните постъпки са непредсказуеми. Та нали има модни художници и поети, които печелят много пари, пък носят стари, протрити дънки и пуловери с дупки на лактите, а не костюми от Карден. И то далеч не от скъперничество, а защото така „усещат“ по-добре себе си.

Тя погледна часовника — вече беше късно да търси сведения, минаваше десет. Добре де, Фролов няма да избяга до утре. Татяна грижливо събра разхвърляните по бюрото записки в големия кафяв плик и извади дебелия папка с ръкописа на недописаната книга. Време беше да се стегне и да продължи работата върху повестта. А дори не си спомняше какво бе писала в началото. Трябваше да прочете отново всичко и да се заеме с продължението.

Стасов се върна към полунощ, беше необичайно мълчалив и оклюман.

— Как е Лиля? — попита Татяна, докато той събличаше костюма си и го окачваше в гардероба.

— Добре е.

— Не плаче ли вече?

— Плаче. Таня, трябва да поговорим.

— Нямаш проблеми — засмя се насилено тя. — Искаш да ми съобщиш нещо неприятно ли?

— Нищо особено. Разбираш ли... Лиля моли през юни да я заведа на море. Опитах се да ѝ обясня, че не искам да те оставям сама, че не се чувстваш много добре, че скоро ще раждаш, но тя повтаря едно и също: ти вече не ме обичаш, сега ще обичаш детето, което ще роди леля Таня. Толкова много плаче... Сърцето ми се къса.

— Ами заведи я. С мен всичко ще е наред, ще раждам в края на юли или началото на август, прекрасно можеш да си починеш с Лиля месец и половина. Стасов, не създавай проблеми там, където ги няма.

— Но това не е целият проблем.

— Какво друго има?

— Рита ще дойде с нас.

— Кой измисли това? — попита Татяна.

— Така иска Лиля. Много моли да отидем всички заедно.

— Прекрасно! Новата съпруга чака дете, а мъжът отива на почивка с бившата си съпруга. Стасов, на теб самия не ти ли е неудобно да поставяш така въпроса? Ако отидеш с Лиля, аз ще възприема това като нещо нормално, защото е твоя дъщеря. Но ако при това прекарваш времето си с Маргарита, не съм сигурна, че ще бъда във възторг.

Татяна мрачно излезе от стаята, оставяйки Владислав сам. След минута той се появи при нея по къса хавлия.

— Танечка, хайде разбери ме, не ми се сърди, мила.

— Не се сърдя — спокойно отвърна тя. — Лиля е твоя дъщеря и нейното душевно спокойствие заслужава всякакви жертви. Върви на морето, почини си както трябва. Ира ще ме наглежда тук.

— Не, не го казвай така. Та аз виждам, че си ядосана. Моля ти се, Таня!

Тя се притисна до него, свря лице в рамото му, нежно го целуна и го погали по главата.

— Край, Стасов, въпросът е решен. Отиваш с Лиля на морето. А дали с вас ще бъде и Маргарита — това няма значение. В края на краищата тя е майка на Лиля, а не само твоя бивша съпруга.

— Дай ми дума, че няма да се сърдиш — настояваше той.

— Не се сърдя. Изхвърли го от главата си. Върви да спиш.

— Ами ти?

— Аз ще чакам Ира. И без това не мога да заспя, докато тя не се прибере.

— Нали няма да се обидиш, ако си легна? Наистина страшно съм уморен.

— Лягай. Не си ли гладен?

— Не, Ритка ми сложи да вечерям, та аз бях при тях цялата вечер.

Стасов отиде в спалнята, а Татяна отново се настани в хола с ръкописа си. Успя да прочете почти половината, докато в бравата плахо изщрака ключ. Ира се прибра. Лицето ѝ сияеше, ръцете едва удържаха поредния букет, този път дори по-разкошен от предишния.

— Таня, още ли не спиш? — прошепна тя, надничайки в хола.

— Не — също шепнешком отговори Татяна. — Хубаво ли прекара?

— Аз ще се омъжвам — изтърси Ира.

Татяна тутакси се надигна от дивана и като придържаше одеялото на рамото си, хвана зълва си за ръката и я повлече към кухнята.

— Е, сега разказвай ясно и последователно! — рече тя полугласно, след като плътно затвори вратата на спалнята, за да не събуди мъжа си.

Ира хвърли букета на кухненската маса и се настани с подвити крака на мекото ъглово диванче.

— Той ми направи предложение. И аз го приех.

— Това е чудесно! — усмихна се Татяна. — Може би е време да се запознаем с него? Той с какво се занимава?

— Президент е на банка — съобщи Ирина и щастливо се засмя. — Представяш ли си? Трябваше да преживея сто двайсет и пет несполучливи връзки с женени мъже и тъпи ергени, да изплача цяло море сълзи и да изпохапя сто възглавници, за да намеря в края на краищата прекрасния принц. Умен, красив, богат и разведен. Господи, чак не ми се вярва, че това се случва с мен! Танюша, кажи, ти радваш ли се?

— Разбира се, мила. Ако всичко е така, както казваш, ти си го заслужила. А помниш ли как не искаше да се местим в Москва! Представяш ли си да те бях послушала? И кога ще е сватбата?

— О, ами засега не се знае точно, но скоро. Искаме първо да попътуваме някъде в чужбина, отвъд океана. Той предлага в Америка, в Маями. Казва, че там имало разкошни курорти. Ще ти липсвам ли много?

— Зависи кога смяташ да отплаваш.

— Искаме да заминем някъде в началото на юни, ако успеем. Каза ми, че няма да имаме проблеми с визи и билети, това е много скъпа екскурзия и желаещите не са толкова много. Самият той има виза за пет години, а американските му партньори ще ми пратят покана като негова годеница. Ах, Таня, наистина ли е възможно това да се случи на мен?

— Случва се, както виждаш. Много се радвам за теб. Защо захвърли цветята на масата? Сложи ги във вода, ще увехнат, не ти ли е жал, толкова са красиви!

Щастливо усмихната, Ирочка се зае с цветята, а Татяна тъжно се замисли как скоро ще остане съвсем сама. Стасов ще замине с Лиля и

Маргарита за морето, Ира ще отлети към Атлантическото крайбрежие, а тя ще си кукува тук, ненужна никому, насаме със страховете си, да не би да загуби детето още преди да се е родило. Съвсем сама в чуждия град, без роднини и без приятели, дори без работа. Впрочем това сигурно е за добро — ще може да се съсредоточи и бързо да допише многострадалната си книга.

17.

Работният ден на Каменская започна с нещо неочаквано. Тя беше в кабинета на Гордеев, когато телефонът иззвъня. Виктор Алексеевич вдигна слушалката, после хвърли бърз поглед към Настя.

— Да, тук е — каза той на невидимия си събеседник. — Коя, Уланова ли? Сега ще я попитам. — Той похлупи микрофона на слушалката с длан и се обърна към нея: — Очакваш ли Уланова?

— Не — учудено отговори Настя. — Коя е тази жена?

— Виктория Уланова. Не я ли познаваш?

— Сигурно е съпругата на Уланов — сети се тя. — Какво, дошла е тук ли?

— Да, стои на пропускателна и иска да се види с теб.

— Нека ѝ издадат пропускателна, ще слеза да я взема.

Настя тръгна надолу по стълбите, недоумявайки какво ли може да иска съпругата на Александър Уланов. Бяха се срещали само веднъж, почти веднага след убийството на Андреев и Бондаренко, когато провеждаха масови разпити на всички от екипа на програмата „Лице без грим“ и техните близки. Тогава Виктория ѝ се стори спокойна и уравновесена жена, без капка агресия, неспособна на решителни действия. Какво ли може да се е случило, та да дойде чак на „Петровка“?

Когато видя Виктория Уланова, Настя остана като гръмната. Пред нея стоеше съвсем друг човек. По-грижливо облечена, с добре боядисана коса и внимателно положен грим, със скъп шлифер върху елегантния костюм. Съпругата на Александър Юриевич приличаше на жена, стигнала до границата на отчаянието. Лицето ѝ изглеждаше като изсечено и някак сухо, очите ѝ горяха със студен пламък, устните ѝ бяха стиснати.

Настя я заведе в кабинета си и ѝ предложи да се съблече.

— Какво ви се е случило? — попита тя. — Толкова сте се променили външно.

— Дойдох да се посъветвам с вас — каза Уланова. — Александър не е в състояние да оценява адекватно ситуацията и искам да поема нещата в свои ръце. Ако не го е грижа за кариерата и живота му, на мен това все още не ми е безразлично, макар че той се разведе с мен.

— Как така се разведе? — глупаво попита Настя, разбирайки, че сега пред очите ѝ се случва нещо важно и не бива да изпуска нишката, а всъщност нищо не проумява. Спомни си, че се канеше да си поговори със съпругата на Уланов за това още когато Татяна ѝ разказа за контактите му с Лутова, но така и не намери време.

— Както се развеждат всички хора — сви рамене Виктория. — Знаете ли защо загинаха директорът на програмата и Оксана Бондаренко?

— Досещам се — предпазливо каза Настя, като се стареше да улови връзката между развода на съпрузите Уланови и гибелта на служителите на телевизионната програма.

— Витя Андреев изнудваше за пари спонсорите на предаването. И Александър участваше в това. Имам предвид не в изнудването, а в получаването на парите. Той знаеше с какви средства съществува програмата и това го устройваше. И съм сигурна, че спонсорите са решили да си разчистят сметките с тях. Убиха Витя и Оксана, а Саша го погнаха по друг начин. Във вестника излезе отвратителна статия. Ето, донесох ви я.

Тя ѝ подаде същия брой на онзи ежедневник, който Настя вече бе видяла и прочела във входа на блока на Стасови до плащестата Ирочка.

— Да, четох тази публикация — кимна Настя. — Честно казано, стори ми се, че е насочена най-вече срещу писателката Томилина, а вашият съпруг е пострадал покрай нея.

— Нищо подобно — разпалено възрази Виктория, — тъкмо обратното е! Ударът е насочен срещу Саша, а писателката е пострадала случайно. Саша не желае да разбере с какво го заплашва това. Той е увлечен по новия си живот и не иска да мисли за нищо, включително и за бъдещето си. А аз много добре разбирам какво ще се случи утре.

— И какво ще се случи? — попита Настя.

— Ще излезе още една статия, после още една, а после ще го въвлекат в скандал, след който той няма да изчисти името си, докато е жив. И с работата му като телевизионен журналист ще бъде свършено.

А Саша не умее да прави нищо друго, пък и не иска, защото просто е създаден за тази работа. Ако му я отнемат, той ще бъде унищожен като личност, разбирате ли?

— Почакайте, Виктория Андреевна, намалете темпото. Не успявам да следя промените във вашия живот. Защо се разведохте, ако мога да попитам?

Уланова помълча, загледана в прозореца. Личеше, че въпросът ѝ е противен, но решимостта, изписана на увяхващото ѝ симпатично лице, красноречиво говореше, че тя е решена да отиде докрай и да отговаря дори на въпроси, които никак не са ѝ приятни.

— Той има друга жена и тя чака дете от него — най-сетне продума тя.

— Но когато разговаряхме с вас преди месец, не споменахте, че смятате да се развеждате — каза Настя.

— Стана внезапно. Саша ми го съобщи и ние веднага сложихме край на брака си.

— Така не става — не повярва Настя. — Браковете не се прекратяват за два часа.

— Нашия го прекратиха — тъжно се усмихна Виктория. — Саша се постара, има някакви връзки. Анастасия Павловна, не съм дошла да ви се оплаквам. Нуждая се от помощ.

— От каква по-конкретно?

— Помогнете ми да намеря човека, който е поръчал тази статия.

— Смятате, че е поръчкова ли?

— Сигурна съм.

— Ами попитайте журналистката Хайкина кой ѝ е платил. Нищо по-просто от това.

— Опитах се. — Уланова се усмихна някак странно. — Но работата е там, че в този вестник няма такава журналистка. Това е поръчков, добре платен материал, подписан с измислено име. Ето защо съм сигурна, че е началото на акция срещу Саша.

— А защо всъщност това толкова ви безпокои, Виктория Андреевна? Александър Юриевич вече не ви е съпруг, той има друга жена, която скоро ще му роди дете. Защо вземате толкова присърце професионалната му кариера?

Уланова отново замълча, но този път паузата продължи повече.

— Обичам го. Да, аз продължавам да го обичам въпреки всичко. И не мога да остана равнодушна, искам да му помогна.

— По какъв начин?

— Искам да разбера кой стои зад тази статия.

— И после какво? Виктория Андреевна, нали не смятате да отидете при този човек и да го застреляте?

Уланова я погледна право в очите. Лицето ѝ беше спокойно и съсредоточено.

— Разбира се, че не. Но трябва да знам кой го е направил. А после вече ще измисля как да предотвратя скандала.

— С шантаж ли? — заинтересува се Настя.

— Не, защо? — отново се позасмя Уланова. — Това е грубо. Ще науча кой е този човек и ще отида при него с делово предложение.

— И какво ще бъде то?

— Ще предложи да му върна парите, които е платил за предаването. Ако тези недоволни хора са няколко, мисля, че ще мога да върна парите на всичките. В края на краищата ако те отмъщават, защото са ги скубали, най-просто е да бъдат обезщетени.

— Почакайте, почакайте! — Настя се хвана за главата. — Нищо не разбирам. Какви суми са вземали от тях за излъчване на предаванията?

— Различно — от пет до двайсет хиляди долара.

— От всекиго ли?

— Не, какво говорите! Притискали са ги избирателно, приблизително всеки пети или шести. Останалите са пукали безплатно.

— Но въпреки това не виждам смисъл — упорито възрази Настя. — Та нали не става дума за отвлечено дете, при което човек е готов на всичко, само и само да го изтръгне от ръцете на изнудвачите. Касае се просто за едно телевизионно предаване. И щом то не е жизнено необходимо, защо трябва да се плаща? А ако е толкова важно, че хората са готови да плащат, защо е нужно после да се разчистват сметки? Нали никой не ги е принуждавал насила да дават парите! Ако са решили да мъстят на изнудвачите, обезщетяването няма да ги задоволи, уверявам ви.

— Аз пък ви уверявам, че ще ги задоволи — хладно отговори Уланова. — Ситуацията се променя ежедневно. Един е платил, защото

е сметнал, че трябва, но после и друг е платил, и трети... А после са се срещнали и са се обединили. Когато човек си мисли, че той е единственият оцетен, кой знае защо, готов е да се примири с това. Ала открие ли, че е бил замесен в планирано изнудване, у него се пробужда злоба и желание поне да си отмъсти, а ако успее — и да си върне парите. Още повече че не е сам, редиците укрепват, защо да не опита!

Какво пък, помисли си Настя, това звучи смислено. Виктория Андреевна има известно право. Разсъжденията ѝ са логични.

— И вие сте готова да върнете всичките тези пари? — попита тя недоверчиво.

— За да предотвратя разправата със Саша? Да, може би не всичките, но колкото мога. Ще продам апартамента, на Саша той и без това не му трябва, нали се мести при новата си жена. Ще си продам накитите, колата. Имам и пари в банка. Ако хората, които стоят зад всичко това, са около седем-осем души, ще се разплатя с тях напълно, но ако са повече, няма да мога да върна цялата сума. Е, тогава се надявам да се разберем. Анастасия Павловна, подскажете ми къде да открия тези хора! Всъщност доход при вас само заради това.

Къде да търси човек хората, които са поръчали статията „Сбогом, лице, да живее гримът!“? Разбира се, ако се вярва на версията на Виктория Уланова, материалът е бил насочен срещу водещия на предаването, а далеч не срещу Татяна, но все пак... В главата на Настя се зароди една безумна идея. Но без разрешението на Гордеев не би посмяла да я изкаже.

— Елате с мен! — решително рече тя. — Ще се консултирам с колега, който знае.

Двете отидоха до кабинета на Житената питка. Настя помоли Уланова да почака в коридора, а тя влезе при началника.

— Виктор Алексеевич, какво бихте казали да изпратим Уланова в „Грант“? — предложи тя. — Нали трябва да изясним кой в това бюро продава информация? Така ще разберем, без ние да се показваме там.

Гордеев се замисли. Настя разбираше какво именно го безпокои. Не бива да се въвличат частни лица в процеса на разкриването на престъпления. Това, разбира се, се правеше постоянно, но все пак бе по-добре да се използват хора, които имат що-годе някакъв опит и могат да проявят хитрост, пресметливост. Идеалното е те да бъдат бивши оперативни работници или бивши служители от други служби

на милицията. А в случая разполагат с една симпатична спокойна жена, която няма нищо общо с пагона. Макар че, от друга страна, професията ѝ е такава, че някои милиционери не струват пукната пара в сравнение с нея.

— С какво се занимава тази Уланова? — попита полковникът.

— Журналистка на свободна практика, пише по поръчка на няколко чуждестранни издания за проблемите на жената в съвременна Русия. Доколкото ми е известно, вземала е интервюта... — И Настя назова няколко много известни имена: на певица, на топмодел, на кинозвезда...

— Охооо! — проточи Виктор Алексеевич. — Браво на нея! До тези дами не е лесно да се добереш, а да им се угоди е още по-трудно. Поне за една от тях са ми разказвали, че пет пъти са ѝ носили за одобрение текста на едно интервю, а тя все не го е подписвала, защото не ѝ харесвало, макар че всичко било записано дума по дума от диктофона. Материалът така и не излязъл. А Уланова значи е успяла, браво!

— Така че какво ще кажете? — плахо попита Настя. — Можем ли да ѝ препоръчаме да се обърне към „Грант“?

— Вероятно ще разреши — замислено произнесе той. — Но с няколко уговорки. Ако тя е права и хората, които търси, са организирали убийството на Андреев и Бондаренко, да я пратим при частните детективи би означавало да подложим на удар и нея, и себе си. Това в никакъв случай не бива да става. Измисли ѝ по-безопасна и по-правдоподобна мисия. Но да не е прекалено далеч от истината, инак заинтересованите лица веднага ще усетят измамата.

— Може да каже, че иска да събере компрометиращи сведения за Хайкина, за да си отмъсти заради статията за мъжа ѝ — предложи Настя.

— Да, би могло — съгласи се Гордеев. — Разбери се с нея за взаимопомощ. В мисията ѝ трябва да има нещо такова, което да ни позволи веднага да определим откъде изтича информацията. Налага се добре да разнищим нещата в това бюро, убийството на депутатката нас чака, а ние изобщо не напредваме. Че и тези подхвърлени писма... Да се чудиш просто. Ти говори ли с Коротков?

— Говорих. Той не е получавал никакви анонимки.

— И Гмиря не е получавал. Излиза, че само нашият Лесников е бил удостоен. Ти, детко, разбира се, не си права за много неща, но че не обичаш политиката — това е правилно. И аз вече не я обичам. Мръсна работа. А спомняш ли си как през осемдесет и девета слушахме репортажите от Първия конгрес на народните депутати? Цялото управление не работеше, към десет сутринта се събирахме пред телевизорите и гледахме как хората, които ние отъждествявахме с руската съвест, развенчаваха комунизма. Струва ми се, че дори ти тогава започна да се интересуваш от политика.

— Имаше такова нещо — съгласи се Настя. — Но към деветдесет и втора ми мина, преболедувах го. Ще вървя, Виктор Алексеевич, защото Уланова ме чака в коридора.

— Ще почака — неочаквано хладно каза полковникът. — Знам, че Заточни е говорил с теб да се прехвърлиш на работа при него.

— Да — смутено отговори тя. — Той ли ви каза?

— Не, едно птиченце. И какво мислиш ти по този въпрос?

— Не знам. Както ми наредите, така ще мисля.

— А нямаш ли си свое мнение?

— Все още не.

— Тогава върви. Поработи при Иван, ще ти е от полза. Сега идат трудни времена, Стасенка, по върховете всеки момент ще станат големи промени, а това ще повлече след себе си постепенна смяна на ръководството в града, после ще се заемат и с нас. Лично аз вече съм пред пенсия, не забравяй. Изкарай смутното време под крилото на Иван, а после ще видим. Ако отделът се запази в сегашния си вид, ще се върнеш, ако ли не — тогава и ти няма да има какво да правиш тук.

— Виктор Алексеевич...

— Хайде стига, върви при твоята Уланова. Върви, аз имам работа.

Той демонстративно бръкна в чекмеджето, извади някакви документи и веднага се зарови в тях, сякаш в момента за него нямаше нищо по-важно.

На сутринта, докато сервираше на мъжа си закуската, Татяна помоли:

— Стасов, можеш ли да направиш една услуга на бременната си жена?

Владислав я погледна учудено и дори остави вилицата, с която вече се бе прицелил в апетитните румени банички с извара, останали от снощи.

— Цял съм твой, кралице моя — промълви той най-сетне. — Очаквам заповедите ти.

— Трябва ми един народен художник на Русия на име Фролов.

— За какво ти е? Искаш да му поръчаш портрет ли?

— Не, ще му задам няколко въпроса. Стасов, само преди три дни за целта разполагах с оперативни работници, на които можех да възложа това, но сега нямам никого, освен теб и Настя. А снощи не можах да я намеря, изглежда, не е нощувала у дома си. Така че оставаш ти.

— Чакай, не разбрах. Това ти е нужно за дело, което вече си предала, така ли?

— Именно.

— Ами следователят, който го води сега? Нека той се занимава.

— Стасов, ти вече всичко си забравил — засмя се Татяна. — Следователят толкова е натоварен, че няма скоро да намери време за моите неразкрити трупове, а тъй като делото е старо, никой няма да се трепа много по него. А мен ме мъчи ужасен комплекс за вина, защото следствието се водеше вяло и сега искам да направя нещо, щом имам такава възможност. Между другото следователят няма нищо против, говорих с него. Е, мога ли да разчитам на помощта ти?

— Таня, поставяш ме в неудобно положение — недоволно отговори Стасов. — От една страна, ти си моята любима жена и аз не мога нищо да ти откажа, но, от друга, съм категорично против да работиш, вместо да се посветиш на бременността си. Стой си вкъщи и си дописвай книгата. Смятай, че ти нареждам това.

— Какво каза? — Тя повдигна учудено вежди.

— Нареждам ти. В смисъл че такива са моите указания.

— Иххаа! Ама ти си станал много строг, Стасов! Я кажи, спомняш ли си известната максима, че всички болести са причинени от нервите?

— Добре де, спомням си я. И какво?

— Ами това, че за да запазя душевното си спокойствие, трябва да разкрия убийството на магьосницата Инеса. А имам чувството, че вече почти съм го разкрила. Ще ми бъде приятно да си мисля, че все пак съм довела това дело докрай, дори намирайки се в състояние на дълбока бременност. Е, можеш ли да ми подариш такъв празник или не?

Стасов сърдито мълчеше и енергично дъвчеше, лапайки една по една вкусните банички, които изчезваха от чинията с космическа скорост.

— Имам в резерв още един аргумент — допълни Таня. — Не мога да се захвана с книгата, докато не разкрия това убийство. Разбираш ли, мозъкът ми е насочен към него. Затова пък ако го разкрия, ще го опиша. И без това съм в някакъв творчески застой. Снощи препрочетох всичко, което съм написала, и разбрах, че за по-нататъшното развитие на сюжета ми трябва още едно престъпление, но по-загадъчно. Точно като убийството на магьосницата. То ще ми послужи като добър тласък за въображението. Е, какво, придумах ли те?

Той отмести чинията и избърса устните си със салфетката.

— Нашата Ира е чисто злато, а баничките ѝ са райски. Снощи късно ли се прибра?

— Късно, ти вече спеше дълбоко.

— Добре ли е прекарала?

— Прекрасно. Чичото от „Бентли Континентала“ ѝ е направил предложение. А през юни смятат да заминат за Маями — да се къпят в океана. Стасов, не усуквай, а ми отговори на поставения ребром въпрос. Ще ми намериш ли художника Фролов или да помоля Настя?

— Не, почакай. Как така ще заминат? Ами ти?

— Ще остана. Какво не ти харесва?

— Но нали и аз ще изчезна, а ти ще останеш съвсем сама. Не, така не може.

— Може, Стасов, всичко може. Нищо няма да ми стане, не съм дете. Е, за трети път те питам: ще намериш ли Фролов? Имай предвид, че няма да се откажа. Ще седна до телефона, ще звъня до всички творчески съюзи и пак ще го открия. Но ти ще го направиш по-бързо.

Стасов бързо допи чая си, погледна часовника и стана.

— Правиш с мен каквото си искаш, това ще ти кажа — недоволно промърмори той. — Ще ти намеря тоя Тинторето, но при едно условие.

— Никакви условия! — отсече Татяна.

— А, не, драга. Ще го намеря и лично ще се срещна с него, за да не излизаш никъде. Кажи какво трябва да го попитам.

— Интересува ме при кой психоаналитик е търсил помощ и кога.

— Ха така, ново двајсет! — възкликна Стасов. — Какво общо имат тук психоаналитиците, след като се занимаваш с убийството на магьосница?

— Ами това, че и тя е била психоаналитик. Просто се е преструвала на магьосница, за да не плаши клиентелата.

— Това ли било... Добре, златна моя, всичко ще направя. Не тъгувай за мен. — Той излезе в антрето, облече си леко яке и взе дипломатическото си куфарче. Татяна по навик подложи бузата си за целувка, но Стасов този път я целуна по устните, което беше необичайно. — Танюша, днес сигурно...

— Да, разбира се — насили се тя да се усмихне, — пак ще отидеш при Лиля.

— Таня...

— Но аз нямам нищо против, Стасов. Не е нужно постоянно да се извиняваш. И после, защо не вземеш да я доведеш у нас? Много съм се затъжила за нея, по-рано тя идваше почти всеки ден.

— В труден период е. Преди не мислеше, че ще има братче или сестричка и ще престане да бъде единственото обожавано от нас, четиримата възрастни, същество. А сега е... как да ти кажа...

— Е, не мънкай де! — рязко каза тя. — Не е нужно да ме щадиш. Лиля е настроена срещу мен, така ли?

— Общо взето... да.

— Какво пък, трябваше да го предвидя. В такъв случай не бива да я травмираме повече и да я водиш тук. Не забравяй за молбата ми.

Татяна затвори вратата след мъжа си, върна се в кухнята и започна да мие съдовете. И дори не забеляза веднага, че плаче.

Ирочка пак хукна на среща с годеника си и Татяна продължаваше да домакинства, когато се обади мъжът ѝ. Щом чу в слушалката гласа

му, тя си помисли, че вече е намерил художника Фролов и се зарадва. Но сетне разбра, че е напразно.

— Чувала ли си за статията „Луди пари“? — попита Стасов.

— Не, само за пиесата на Островски — пошегува се Татяна.

Чувстваше се виновна за сутрешното си избухване и сега ѝ се искаше да разговаря с мъжа си с лек и весел тон, за да му демонстрира, че никак не се сърди. Оказа се обаче, че няма повод за шеги. Някакъв чевръст журналист насъбрал клюки и слухове и публикувал „достоверни“ според него сведения за хонорарите, които получавали руските писатели. Татяна Томилина била спомената в статията като една от най-заможните литературни дами, чиито хонорари възлизали на петдесет хиляди долара за книга.

— Каква идиотщина! — изненада се тя. — И откъде идват тези измишльотини?

— От статията.

— Това го разбирам — нетърпеливо го прекъсна Татяна, — но отде се е взел този слух? Тези числа нямат нищо общо с действителността. Защо петдесет хиляди, а не сто или например двеста?

— Танечка, този въпрос не е към мен. В някое интервю говорила ли си по въпроса за хонорарите?

— Никога! Ти какво, шегуващ ли се? Подписали сме с издателя споразумение, че размерите на заплащането са търговска тайна и за разгласяването ѝ и мен, и тях ни заплашва съдебна отговорност. Аз нямам какво да крия, платила съм си данъците върху всички хонорари, но издателството не иска един автор да знае колко плащат на друг. Такава е политиката им спрямо авторите. И аз ги разбирам. Самата аз не искам да знам колко плащат на другите, защото ако се окаже, че е повече, ще започна да се тормозя и да завиждам. Ще взема да си мисля, че пиша по-лошо от тях. Или че съм по-глупава и могат да ме мамят.

— Интересно — замислено каза Стасов, — откъде се е появил тогава този слух? Нали той трябва да се опира на нещо, на нечии думи например.

— Не е задължително — възрази тя, — може просто да бъде измислен. В Москва излизат безброй вестници, където работят спецове по измислиците, те сътворяват ужасяващи, сърцераздирателни истории

за канибали или за момиченца, отгледани и възпитани от скални орли. Лично съм чела такъв материал. Ти намери ли ми художника?

— Таня, за друго трябва да мислиш — раздразни се Владислав.

— За какво?

— За това, че утре, когато си сама, в дома ни може да нахлуят бандити, които са прочели във вестника колко пари получаваш. Ще те изтезават, за да кажеш къде криеш своите десетки хиляди долари. И ти по никакъв начин не можеш да им обясниш, че журналистът, който е написал това, е просто идиот. Каквото и да им говориш, няма да ти повярват. А на журналиста ще повярват. Още Пушкин е говорил за патологичното доверие на руската душа към печатното слово. Ето за това трябва да мислиш, а не за някакъв откачен художник.

— Скъпи — въздъхна Татяна, — какъв е смисълът да се торозя с това? Та аз не мога нищо да променя. Статията вече е отпечатана и хиляди хора са я прочели. Е какво сега, да не излизам на улицата ли? Та нали бандитите може да ме нападнат не само вкъщи, но и на тротоара, и в метрото...

Тя се сепна: в метрото... Да, вчерашната лелка, която ѝ крещеше и я обиждаше. Сега стана ясно откъде в несвързаните ѝ истерични крясъци се бяха взели тези точно петдесет хиляди долара! Очевидно и тя чете „жълта преса“. Прочела е и е повярвала. И други ще повярват. Колко ли още такива лелки ще срещне в метрото и по улицата?

— И все пак намери ми художника — помоли тя и добави: — Моля ти се, Стасов, това е важно за мен.

Душеше я безсилен гняв. Господи, кого може да е настъпила по мазола? Какво са се заяли с нея? И по телевизията се била изявила зле, и луди пари вземала като хонорари... На кого са попречили книгите ѝ? Какво може да е предизвикало тази толкова неистова омраза от страна на пресата?

Мерна ѝ се предателската мисъл — дали пък да не зареже съвсем тази литературна дейност? Да си роди детето, след няколко месеца да тръгне на работа и да продължи да живее, както всички следователи. Да разследва престъпления, да съставя протоколи и обвинителни заключения, да разпитва свидетели, потърпевши и заподозрени, да отглежда деца, да се занимава с домакинство. За какво ѝ е потрябвала тая тъпа литература, щом ѝ носи само неприятности? Стасов е прав, всеки момент в жилището ѝ може да нахълтат бандити и тя нищо няма

да може да им докаже. Изобщо тоя журналист има ли ум в главата? Хайде, ако беше написал за свръхвисоките доходи на някой известен политик, който и без това си има лична охрана, не ходи сам по улиците и не се вози в обществения транспорт — както и да е. Но да подложи на удари нея — една жена, която не може да се защити! Защо? Нима не е разбирал какво прави?

„Аз мога да се защитя! — внезапно си помисли тя и се усмихна. — Мога — и ще го направя. Най-важното е да успея.“

Когато Стасов ѝ се обади за втори път, Татяна отново беше в добро настроение. Пропъдила всички тягостни мисли, тя седеше пред компютъра и работеше върху поредната глава на новата си книга.

— Намерих твоя Джорджоне — весело ѝ съобщи мъжът ѝ. — И дори го посетих.

— И какво ти каза? — нетърпеливо попита тя.

— Не ти се урежда въпросът, госпожо следовател. Не е ходил при твоята магьосница, дори не е чувал за нея — и представа си няма! А ми се струва, че не лъже.

— Не лъже — съгласи се Татяна. — Той е ходел при друг специалист.

— Ами ти откъде знаеш? — учуди се Стасов.

— Още не знам, а само се досещам. Посещавал е Готовчиц, нали?

— Ех, че си, Танюха! — огорчено въздъхна Стасов. — Искан да те изненадам, а ти ми попречи. Човек с теб не може да се зарадва. Слушай, Готовчиц е рядко име. Не е ли той съпругът на онази парламентарна лейди, която беше убита наскоро?

— Да, той е. И ти не даваш на човека да те сюрпризира, Стасов, всичко усещаш от половин дума. Благодаря ти, по-нататък ще се оправям сама.

— Обеща ми никъде да не излизаш! — строго ѝ напомни той.

— Не е вярно, дадох дума само да не ходя при Фролов. И няма да отида. Край, Стасов, не ща повече да те разсейвам, върви да работиш.

— Таня! Моля ти се, не излизай от къщи сама. След тази статия се притеснявам за теб.

— Престани, та нали не мога да се затворя между четири стени. Не се тревожи, нищо няма да ми се случи. Всичко хубаво!

Тя бързо затвори телефона, без да изчака отговор от мъжа си, защото знаеше всичко, което той можеше да ѝ каже. И щеше да бъде прав.

Едва се беше отдалечила от телефона, когато той отново иззвъня. Татяна знаеше, че е Стасов, и предвидливо не вдигна слушалката. Телефонът звънеше ли, звънеше, но тя не му обръщаше внимание. Изключи компютъра и започна да се облича. Когато телефонът млъкна, бързо набра номера на Каменская.

— Настюша, трябва спешно да се видя с теб, много е важно.

— Сега не мога да се измъкна оттук — отговори Настя. — Ще изтърпиш ли до довечера?

— Не, наистина е спешно. Мога да дойда на „Петровка“.

— Добре, ако не те затруднява — съгласи се Настя. — Ще бъда в кабинета си.

Този път Татяна не рискува и хвана частник, таксиметърджията ѝ поиска учудващо скромна сума и само след един час тя вече влизаше в сградата на „Петровка“ 38. Настя седеше зад бюрото си сред огромни купчини листове със статистика и подготвяше за Гордеев поредната аналитична справка за състоянието на делата за тежки насилствени престъпления. В кабинета беше пълно с цигарен дим и когато видя Татяна, Настя скочи и широко отвори прозореца.

— Да не настинеш? — грижливо попита тя. — Трябва да проветря, за теб е вредно да дишаш пушек.

— Нищо, свикнала съм — позасмя се Татяна. — Смяташ ли скоро да ходиш при Готовчиц?

— Точно днес — кимна Настя. — Чака ме да отида в шест часа. Имаш нещо да ми поръчаш ли?

— По-скоро да те помоля. Спомняш ли си, че ти разказвах за убийството на магьосницата Инеса?

— Разбира се. Сред нейните клиенти е имало една Лутова, а у тази Лутова се е отбивал Уланов, който има връзка с делото, което вода. Именно това ни обедини с теб. Между другото искам да ти съобщя, че връзката на Уланов изобщо не е с Лутова. Неговата любовница очаква дете, а Лутова, както ти ми каза, не е бременна.

— Какво пък, може да се каже, че това ни обединява още по-плътно — предположи Татяна. — Твоят Готовчиц и моята магьосница са били любовници навремето.

— Да, ти ми каза.

— Но това, както говореха в един известен филм, не е всичко. Имам сериозни подозрения, че те са поддържали връзката си до гибелта на Инеса.

— Е, и какво? — учуди се Настя. — Голяма работа, да не е престъпление! Кръшкането е нещо обичайно. Или има и нещо друго?

— Много неща, Настюша. Готовчиц ми каза, че Ина Пашкова имала невероятен усет, който ѝ позволявал бързо да напипва болните места в човешката душа. Според него тя е била психоаналитик с Божа дарба, а не само по образование. И сега си представи: в записките на Инеса намирам сведения за човек, който никога не е ходил при нея, но пък е бил на сеанси при Готовчиц. Какво ще кажеш, а?

— Гледай ти! — изумено я погледна Настя. — Излиза, че той е тичал при нея да се консултира?

— Мисля, че да. И го е правел дотолкова постоянно, че е имал собствен комплект ключове от апартамента ѝ. И в един момент ги е изхвърлил точно пред блока, където е живеела Инеса. Напрегни фантазията си и тя ще ти разкрие извънредно интересна картинка.

— Е, колкото до фантазията, това не е по моята част — засмя се Настя. — Ти си нашият главен специалист по въпросите на фантазията. Но наистина се получава любопитна картинка. Мислиш ли, че той я е убил?

— Допускам. Но, от друга страна — защо? Нали е тичал при Ина да се съветва за проблемите на своите пациенти, какво е щял да прави без нея? Репутацията му е щяла да бъде застрашена, щял е да изгуби клиентелата си, ако не би могъл да изглежда като блестящ специалист. За да се реши на убийство, причината е трябвало да бъде много солидна.

Настя замислено поклати глава, машинално посегна за цигара, но се сети, че в стаята има бременна жена, и скри пакета в бюрото, да не го гледа.

— Не е задължително. Ако той наистина е убил Ина и излизайки от входа, е изхвърлил ключовете, това говори, че в онзи момент не е бил в състояние да разсъждава. Ако е мислел трезво, щял е спокойно да отнесе ключовете някъде надалеч и да ги изхвърли например в Москва река или в Яуза. Или в някоя канализационна шахта. А той е направил най-глупавото нещо, което можем да си представим. От това

стигаме до предположението, че ако наистина е извършил убийство, то го е сторил най-вероятно в състояние на силен афект. Типично убийство поради емоционални причини. Още повече че те са били любовници. Искаш ли да поговоря за това с Готовчиц?

— Да. Всъщност не знам как ще е по-добре... Бих искала аз да си поговоря с него, но май не бива да ходим там и двете. Какъв ти е планът за днешната среща?

— Абе нямам никакъв план. — Настя с досада махна с ръка. — Имам задача, която трябва да реша по някакъв начин, а как — не ми е ясно. С две думи: съпругата на Борис Михайлович е наела частни детективи да следят мъжа ѝ. Въпросът е: защо го е направила именно сега? Вероятно нещо в неговото поведение я е навело на мисълта, че не му е чиста работата. Очевидно наистина е било така, защото в един прекрасен миг някой от хората около Готовчиц е разкрил следенето. Тази работа никак не му е харесала и този някой с помощта на известна сума е научил чрез детективското бюро кой е поръчал следенето. И когато са му казали, че това е направила Юлия Николаевна, е организиран убийството ѝ. Нещо повече — когато по моя молба един познат се опита да изясни чрез кого изтича информацията от бюро, той бе убит буквално пред очите ми. Вече беше видял човека, който търгува с конфиденциални сведения, но не бе успял да научи името му, за да не го подплаши, и искаше да ми го покаже на живо. Но не успя. Тоест работата там е от сериозна по-сериозна. Всичко е много засукано. Защо се е разтревожила Юлия Николаевна? Какво толкова се е случило, какво я е накарало да потърси услугите на частните детективи? Официално аз не се занимавам с убийството на депутатката и Гордеев ми възложи да изясня само този дребен факт, който най-вероятно ще се окаже ключов. Аз ходя при Готовчиц, като се преструвам, че имам лични проблеми, с които не мога да се справя, с него дружно играем на сеанс на психоанализа, а гадното дребно фактче не ще и не ще да се изясни.

— Колко време е бил наблюдаван Готовчиц? — попита Татяна.

— Една седмица.

— На клиентите представяни ли са отчети?

— Разбира се, вече ги научих наизуст. Веднага изискахме копия от тях. Колегите буквално се залепиха за всички споменати в отчетите хора, не свалят очи от тях — и нищо. Нито една подозрителна фигура.

Обикновени хора — като мен и теб. Колеги по научна работа и медицинска практика, пациенти, редактор в издателство, подготвящо книга, в която две глави е написал Готовчиц. Трябва да кажа, че той не е твърде общителен, няма много контакти. И от къщи е излизал рядко, а сега май изобщо не излиза. Имаме на разположение само два начина: да научим истината или от самия Готовчиц, или от онзи човек в бюрото, на когото той е дал информация. Та така го опипваме от две страни.

— Може ли днес аз да отида при него? — помоли Татяна.

— Нима все още работиш? Май ми каза, че излизаш в отпуск за задържане? — учуди се Настя.

— Правя прощален гастрол — пошегува се Образцова. — Нека опитам аз да поговоря с него. Естествено ще стане дума за моята магьосница, но нали Готовчиц изобщо не ме свързва с теб и ще говори по-свободно за събитията, предшестващи убийството на жена му, няма да внимава за всяка своя дума. Разбира се, ако има какво да крие.

Идеята се видя перспективна на Настя. И освен това тя искаше пак да отиде в Жуковски. Бяха оперирали свекъра ѝ, вчера тя заедно с Алексей стоя в болницата до късно през нощта. С мъжа ѝ разговаряха за какво ли не, само не и за това защо всъщност се бе породил конфликтът. Но ѝ се стори, че Льоша вече не ѝ се сърди. Във всеки случай тя трябва да бъде до него, защото той се тревожи за баща си. Не бива да оставя Чистяков сам.

Точно в шест часа вечерта на вратата се позвъни. Той по навик се уплаши, но успя да надвие страха. Часовникът показва шест, това е тя — Каменская, жената от милицията. Една от многото, които се занимават с убийството на Юля. Но на прага стоеше онази, другата, която той за себе си бе определил като многодетна и претоварена с домакинска работа тромава дебелана, която се готви за пореден път да стане майка. Отначало се учуди, но после се успокои. Когато при него идваха заядливи и педантичен Гмиря или красивото младо момче Лесников, Борис Михайлович се напрягаше и всеки миг очакваше някоя хитрост от тях. Винаги е по-лесно да си имаш работа с жени, а пък с такива като тази...

От този момент бе минал почти час и половина. И ето че той седеше пред нея и не разбираше какво го пита тя. Тоест думите бяха разбираеми, но мозъкът му упорито отказваше да проумее страшния смисъл на нейните въпроси.

— Вие сте имали ключове от апартамента на Пашкова. Знам го със сигурност, къде са те сега?

Тя задава въпроса вече за трети или четвърти път, а той така и не може да отговори.

— Добре, ще отговоря аз — спокойно казва следователката и в този момент Готовчиц, кой знае защо, се помъчи да си спомни името ѝ. Та нали му го каза и миналия път, и днес, когато дойде. А ето че той не си го спомня. — Изхвърлили сте ключовете на „Мясницкая“, когато за последен път сте излезли от жилището на Ина Пашкова. Не ви питам защо сте ходили у нея, понеже и без това знам. Използвали сте я като безплатна работна сила, експлоатирали сте таланта ѝ, за да изглеждате пред своите пациенти като проникателен и квалифициран специалист. Какво ѝ носехте? Цветя и шампанско? Или диктофон, на който са били записани разговорите ви с пациентите по време на сеансите? Тя ви е обичала през всичките тези години и непрестанно ви е доказвала, че и нея я бива за някои неща. Вероятно вие все сте се съмнявали в това. Във всеки случай намеквали сте ѝ, че не я цените много. И тя ви е доказвала, че грешите. Спомняте ли си, че навремето тя е дошла при вас специално, за да ви покаже дипломата си? И как е молила да я изпратят на стаж именно при вас, в клиниката, където сте били завеждащ отделение? Всичките ви приказки за някаква стандартна и неангажираща връзка със стажантка са пълна измислица. Връзката ви е започнала много по-рано, Ина е била бременна от вас, но детето така и не се е родило. И не смейте да ми разправяте, че не сте знаели за това. Борис Михайлович, аз не искам от вас нито потвърждение, нито възражения по тази история. Искам единствено да ми кажете какво стана при последната ви среща и защо изхвърлихте ключовете.

Тя млъкна, подпря брадичката си с ръка и го загледа търпеливо и внимателно с тъмносивите си очи. Той не продумваше.

— Няма да си тръгна отук, докато не ми отговорите — заяви твърдо следователката.

Готовчиц мълчеше. И си припомняше ужаса, който го обзе, когато по навик отключи вратата на Ина със своите ключове и я видя

да лежи на пода в локва кръв, пребита и окървавена. Не я бе убил, не, никога не би ѝ посегнал, защото я боготвореше, възхищаваше ѝ се като на човек, който умее да прави нещо невероятно.

Той не я уби. Но я остави без помощ, макар да можеше да извика лекари и да я спаси. Постоя, вцепенен, над окървавеното тяло, обърна се и си тръгна, като тихо притвори вратата след себе си. И когато излезе от входа, изхвърли ключовете.

— Не съм я убил — най-сетне продума Борис.

— Знам — тихо отговори следователката. — Никой не би убил кокошката, която му снася златни яйца. Ина е била вашата дясна ръка. Всъщност тя е била истинският Готовчиц, защото вие сте слаб психоаналитик, а всички ваши успехи при лечението на пациентите ви са нейна заслуга. С по-простите случаи сте се справяли сам, а за по-сложните сте търсели помощ от Ина. Честно ли я молехте да ви помогне или продължавахте да се преструвате, че я изпитвате, като предлагате като тестове записите на разговорите ви с пациентите?

— Аз я обичах — промълви едва чуто мъжът.

— А, това вече не е истина — меко го поправи тя. — Ина е обичала вас, а не вие нея. Обичала ви е безразсъдно и предано, били сте най-важният човек в живота ѝ и тя не е можела да се пребори с това, въпреки че прекрасно е умеела да се справя с аналогични проблеми на други хора. При нея са идвали десетки жени, безсилни със собствени усилия да изтръгнат от себе си влечението към някой мъж и да престанат да му се подчиняват, и Ина им е помагала. А на себе си не е могла. И вие, Борис Михайлович, сте използвали това съвсем безсрамно. Кажете, жена ви знаеше ли за връзката ви с Пашкова?

— Не!

Той каза това бързо, високо и уверено, сякаш самата мисъл му се стори кощунствена.

— Сигурен ли сте?

— Да. Юля никога... Не, какво говорите... Не. Не може да е знаела нещо.

— Може би се е появил някакъв повод да ви заподозре? Помислете, не сте ли изтървали някоя непредпазлива реплика. Или може би сте направили нещо необичайно.

— Не. Защо питате, да не би Юля да е казвала на някого, че ме подозира в изневяра?

— Мисля, че съпругата ви не би се стреснала много от евентуална ваша изневяра. По-скоро е заподозряла, че не сте човекът, за когото се представяте. Вие сте един психиатър или психолог от средно ниво, но далеч не сте специалистът, за когото ви смятат и на когото плащат толкова високи хонорари. Между другото Ина получаваше ли от вас някакви пари като благодарност за консултациите или я експлоатирахте безплатно?

— Как смеете! — Готовчиц повиши глас, но се сепна под спокойния ѝ поглед. — Моля ви, не говорете така. Каквото и да си мислите, аз обичах Ина. Обичах я, както умеех. Колкото бях способен.

Той разбра, че сега ще ѝ разкаже всичко. Не може да мълчи повече, и то не защото грижливо пазената тайна напирала да излезе на бял свят, а защото страхът го е сразил окончателно. Постоянният, изсушаващ и изгарящ всичко в него страх, който му пречи да мисли, да диша, да живее. Той не може да търпи повече. Ще разкаже всичко и ще се надява да му помогнат.

Дълго не можеше да се съсредоточи и кой знае защо, разглеждаше пухкавата светлосива блузка, с която беше облечена следователката. Така и не си спомни името ѝ, но тази блузка, същата, каквато носеше майка му, се превърна в последната капка, която преля — той ще ѝ разкаже всичко. Именно на тази дебела, тровава и добродушна лелка, а не на онзи злобен, недоверчив следовател Гмиря или на онази странна жена от „Петровка“, която постоянно поражда у него чувство за опасност.

... В края на януари Ина неочаквано му се обади вкъщи, макар почти никога да не го правеше. Беше разумна и разбираше, че не бива да звъни в дома на женения си любовник.

— Идвал ли си днес да ме търсиш? — развълнувано попита тя.

— Не! — учудено отговори Готовчиц. — Не сме имали такава уговорка.

— Значи аз съм забравила да заключа! — ядосано каза Ина. — Представяш ли си, прибирам се, гледам — вратата незаклучена. Помислих, че ти си дошъл и ме чакаш. А тебе те няма. Добре, извинявай, че те обезпокоих.

Но след петнайсет минути тя се обади отново. Този път гласът ѝ беше уплашен.

— Боря, да не би да си правиш шеги с мен? Наистина ли не си идвал днес?

Той започна да се дразни — така де, колко пъти трябва да ѝ повтаря едно и също? Нали вече ѝ каза: не е ходил.

— Разбираш ли, някой е влизал в апартамента, но май нищо не е изчезнало. Само дето някои неща не са по местата си.

— Да не би да ти се е сторило? — предположи Готовчиц. — Спомни си, сигурно ти си ги разместила.

— Не, Боря, не. Ровили са в секцията, там, където пазя записките за клиентите. Всички книжа са подредени по определен начин и аз никога не нарушавам този ред, защото после няма да мога да намеря бързо това, което ми трябва. Не може да съм сбъркала.

Готовчиц избъбри някакви успокоителни думи, понеже беше абсолютно сигурен, че Ина сама си е разбъркала книжата. И наистина — на кого би хрумнало да влиза с взлом в чуждо жилище и да не вземе нищо? Такива работи не се случват. След ден-два Ина се успокои и дори започна да се шегува с уплахата си. Очевидно и тя реши, че ѝ се е сторило. А по повод на незаключената врата каза:

— Бравата ми може да се отключи с най-обикновена фиба. Сигурно някой начинаещ крадец се е полъгал по лесната брава и е отворил, но като е влязъл и е видял, че няма какво да ми вземе, си е тръгнал.

Ала все пак тя смени вратата, сложи двойна стоманена с много сложни брави. И даде на Готовчиц нов комплект ключове.

В онзи ден той отиде при Ина, както обикновено, като отключи със своя комплект. Това, което видя, беше страшно. Тя още дишаше, нещо повече — беше в съзнание. Когато го съзря, мъчително замърда устни, опитвайки се да каже нещо. Той се наведе над нея, внимавайки да не се изцапа с кръв. Още преди да чуе думите ѝ, вече беше решил, че ще си тръгне и няма да вика лекари. Каквато и да е била причината за случилото се, той не можеше да си позволи да бъде въввлечен в разследване и да бъде заподозрян в съмнителни отношения с дама магьосница.

— Името... — шепнеше Ина с последни усилия.

— Какво име?

— Името... В книгата го няма... Там е друго... Те искаха името... Помогни ми...

Тя не каза нищо повече, загуби съзнание. Борис Михайлович трескаво се огледа, опитвайки се да разбере дали не се е изцапал или не е оставил следи. После на пръсти се измъкна от апартамента и грижливо притвори вратата. Бравата изцрака и вратата се заключи автоматично. Той изтича надолу по стълбището и изскочи на улицата. Въздъхна дълбоко, забави крачка и тръгна към колата, като се стараеше да изглежда като обикновен минувач. Веднага изхвърли ключовете, без сам да знае защо. Машинално искаше да се отърве от всичко, което го свързваше с Ина.

Дните минаваха, никой не го безпокоеше. Той добре познаваше своята любовница и помощничка, знаеше колко е потайна и затворена и се надяваше, че на никого не е казала за отношенията им. Вероятно беше точно така, защото не го потърсиха за показания. И той се успокои. Само загубата на Ина го тревожеше. Какво ще прави сега без нея? Кой ще му помага да търси „ключовете“ към душите на пациентите? Без Ина той е нищо. И пациентите, с които е свикнал и които са свикнали с него, скоро ще го напуснат. Състоятелни хора, представители на „новия“ елит, включително и политици, а вероятно и мафиоти. И хора на изкуството. Кажат ли двама-трима от тях, че ходят при Готовчиц вече три месеца, а полза никаква — край! Свършено е с репутацията му. Надеждата е само в новата работа, за която бе споменала една пациентка. Тя бе останала много доволна от него и бе препоръчала Готовчиц на някакъв голям шеф в Министерството на вътрешните работи. Там май не отхвърлили кандидатурата му и сега я разглеждали. Борис Михайлович прекрасно разбираше каква работа го чака, ако всичко се уреди благополучно, и много искаше да я получи. Защото информацията, с която щеше да разполага, щеше да го направи могъщ. Щом не може да властва над душите, след като Ина вече я няма, ще властва над умовете.

И не щеш ли... Влязоха с взлом в апартамента му. И в неговия случай нищо не беше изчезнало. И също имаше явни следи, че някой е ровил в книгата му. Обзе го ужас. Твърде добре си спомняше, че точно така бе започнало и с Ина. И видя как завърши. Име. Те искали да научат от нея някакво име. Но кое?

Той загуби спокойствие. Всяка свободна минута преглеждаше и препрочиташе записките за пациентите и се опитваше да разбере какво са дирили взломаджиите в дома му. Какво име? За какво става дума? Не успяваше да измисли нищо и това още повече засилваше страха му. Нима можеше да каже на служителите на милицията, че крадците не са търсили ценности, а са се ровили в книжата, за да се доберат до някакво име? Та те непременно щяха да попитат откъде знае това и тогава веднага щеше да изплува историята с Ина. Той не можеше да го допусне. И мълчеше, живеейки в постоянен страх.

А после убиха Юля. И го обзе още по-голям ужас.

Всъщност това беше всичко...

18.

Татяна дори не се учуди много, когато чу разказа на професор Готовчиц. Беше очаквала нещо подобно, а след толкова години работа като следовател беше трудно да я изненада каквото и да е. Борис Михайлович е изоставил умиращата жена, без да ѝ помогне, защото се е страхувал да не бъде въвличен в скандал, който ще попречи на новото му назначение? Да, в практиката ѝ имаше десетки такива случаи. Известният психоаналитик, докторът на науките Готовчиц се е оказал посредствен специалист и в особено сложни случаи е ползвал услугите на по-квалифицирана помощничка? И такива неща се срещаха на всяка крачка: книгите, написани от хора, съвсем различни от името, посочено на корицата, отдавна бяха станали нещо обичайно; както и дисертациите, подготвени уж от аспиранти, а всъщност от първия до последния ред разработени срещу много пари от някой желаещ да припечели професор или доцент. Чувството, че ѝ се гади, се пораждаше у нея всеки път, щом се сблъскаше с подобна ситуация. То приличаше на усещането, което се появяваше след дълга битка с хлебарките, когато тези очарователни насекоми изпълзяваха отново, невредими.

Необичайното и странното в тази история беше само едно: поводът за убийството. Както и влизането с взлом в апартамента. Ако Готовчиц не лъже, цялата работа е била за някакво име. Кое име? И защо е толкова важно, щом са се опитали да го научат отначало от Инеса, а после са влезли и у Готовчиц?

Татяна се отърси от размислите си и откри, че почти е стигнала до вкъщи. Ето го и входа, остава да измине само няколко десетки метра. Но при мисълта за празния апартамент изведнъж ѝ стана тъжно — всички я изоставиха. Стасов е зает с дъщеря си, Ирина — с годеника си, а тя остана съвсем сама, ненужна на никого, освен може би на журналистите. Които изведнъж я възприеха като вкусна мръвка и решиха хубаво да я препекат и да я поднесат на читателите във вид на

пикантно блюдо, украсено с гарнитура от клюки и невероятни измислици.

Реши да не се прибира вкъщи — засега. Прекрасна майска вечер е, още е съвсем светло, приятно се лее свежа прохлада, обгърнала ярката сочна зеленина. А за бременните е полезно не само да ходят пеша, но и да дишат чист въздух. Татяна се огледа и забеляза закътана пейка, до която растяха два мощни дъба. Ето там ще поседне.

И тъй — името! Налагаше се да измине целия път отначало. Престъпниците са искали да научат някакво име, което са се надявали да намерят в записките на Инеса. Не са го открили, защото тя е кръщавала клиентите си с псевдоними. Тогава са отишли при нея и са започнали да я разпитват. Очевидно Пашкова не е искала да даде отговор, иначе нямаше да я изтезават. Дали в края на краищата е проговорила? Вариант първи: казала го е. Тогава защо са влезли в апартамента на Готовчиц? Вариант втори: не го е казала. Загубила е съзнание, престъпниците са помислили, че е мъртва, и са започнали да търсят заветното име в записките на Готовчиц. Чие име може да е фигурирало в записките и на Инеса, и на нейния любовник? Отговорът е очевиден: името на някой от пациентите на професора. Но тогава възниква друг въпрос: защо Инеса не го е казала? Защо е пожертвала живота си, за да запази тайната? Заради кого може да е постъпила така? Заради човек, който ѝ е много скъп. Но всичко говори, че такъв човек в нейния живот е бил само професор Готовчиц. Не, така пъзелът не се подрежда...

Татяна чу зад гърба си шум на мотор, обърна се и видя, че една кола е спряла точно пред техния вход. От нея слязоха двама мъже, единият по-възрастен, другият — съвсем млад, окичен с фотоапарати. Спряха пред входа и започнаха нещо разпалено да обсъждат, като вдигаха глави и оглеждаха прозорците. По-младият се обърна и случайно съзря Татяна на пейката, после каза нещо на по-възрастния. Посъвещаваха се още известно време, сетне се обърнаха и дружно тръгнаха към нея. Горедолу по средата на пътя изведнъж ускори крачка и лицата им грейнаха.

— Извинете, моля, вие май сте Татяна Томилина? — запъхтян, попита младият фотограф.

Татяна побърза да измисли нещо — може би да се представи за друга, но не успя да отговори, защото фотографът забърбори

възторжено:

— Какъв късмет извадихме! Та ние дойдохме специално заради вас. Знаехме номера на блока, но не ни казаха кой е номерът на апартамента. Вече смятахме да обикаляме съседите ви и да питаме къде живее известната писателка. А ето че ви виждаме тук...

— Какво желаете? — сухо попита тя.

Не искаше да общува с журналисти — настроението ѝ не бе подходящо, а и след двете последни публикации те не будеха симпатии у нея.

— Желаем интервю! — нахакано изтърси по-младият.

Но по-възрастният внимателно го хвана за рамото и го издърпа настрана.

— Не ни се сърдете, Татяна Григориевна — меко каза той. — Не искаме да нарушаваме уединението ви. Разбирам, че във вашето положение се нуждаете от спокойствие и тишина и появата ни сигурно ви дразни. Но искам да знаете, че ние сме дълбоко възмутени от потоците оскърбления, които се изсипаха върху вас. Бихме искали да публикуваме съвсем друг материал и да реабилитираме името ви.

— Хайде да не преувеличаваме — хладно отговори Татяна. — Става дума само за две статии, така че мисля, че е преждевременно да говорим за потоци от оскърбления. Не се нуждая от реабилитация.

— Защо за две? — учуди се журналистът. — Те са най-малко седем или осем. Ето, всичките са у мен, взех ги нарочно, за да ви дам възможност да отговорите на всяка от тях.

— Осем ли? — възкликна Татяна, мърдайки с усилие изтръпналите си устни. — И какво пише в тях?

— Ама вие наистина ли не знаете? — намеси се фотографът. — Ха, че цяла Москва само за тях говори.

По-възрастният журналист извади от чантата, която висеше през рамото му папка и я подаде на Татяна.

— Искате ли да се запознаете?

— Да — кимна тя.

— А ще ни дадете ли интервю?

— Не знам. Първо ще прочета това, а после ще реша. Сега се разходете малко — рече тя с тона, с който понякога отпращаше от кабинета си следствените, казвайки им да почакаят в коридора.

Журналистът и фотографът послушно се отдръпнаха на известно разстояние и започнаха тихо да обсъждат нещо. Татяна отвори папката и започна да чете статиите, чиито заглавия бяха отбелязани с жълт маркер. С всеки прочетен абзац все повече я обземаха недоумение и обида.

„Книгите на Томилина са лошо подражание на западните образци, също толкова неумело като печално известните «Жигули», които се правеха по образеца на «Фиат»...“

Но тя никога не се бе старала да подражава на когото и да било, пишеше така, както сама чувстваше и приемаше нещата. И всички нейни книги бяха за Русия, за настоящето, за хората, които ходят по улицата близо до нас и се опитват да решават своите чисто руски житейски проблеми. Какво общо имаха тук западните образци?

„Госпожа Томилина пече своите книжлета като баницы и тази невероятна скорост навежда на мисълта, че за нея работи цяла бригада литературни роби. Вероятно неслучайно произведенията, подписани с нейното име, понякога рязко се различават по стил.“

Какви роби? За какво говори авторът на тази статия? Всички книги — от първата до последната буква — бе написала лично тя. И много от близките ѝ можеха да потвърдят това, да речем — Ира, пред чиито очи Татяна твореше своите повести и романи. Колкото до стила, тя сама се стремеше да пише книгите си по различен начин, за да не се повтаря. Едни творби излизаха бавни, замислени и изпълнени с психологизъм, други — динамични и по-остри, трети — тайнствени и страшни. Но нали не може постоянно да се пише еднакво, на самата нея би ѝ доскучало! А и не става различни престъпления и проблеми да се пресъздават в един стил. Но ето че сега това е изтълкувано като признак, че тя използва чужд труд и чужди таланти, присвоява си чужда слава и изобщо е абсолютно недостойна за тази известност, защото произведенията ѝ са написани зле.

„Вероятно скоро ще трябва да се простим с авторката на популярни криминални романи Татяна Томилина. Произведенията ѝ стават все по-слаби и скучни. Талантът ѝ — и без това хилав по природа — постепенно се изчерпва. Докато първите ѝ книги ни караха да ги четем на един дъх, в новите ѝ повести с усилие си проправяме път през бъркотията от думи и изоставяме това безплодно занимание

още на трийсетата страница, без да сме проявили ни най-малък интерес кой ли е престъпникът.“

Господи, нима това е вярно? Но нали никой не ѝ го е казал... Нито Ира, която чете всяко произведение в ръкопис, нито Стасов, нито Настя Каменская, която — Татяна знаеше това със сигурност — беше чела всичките ѝ книги. Може би я щадяха? Но и издателството никога не бе предявявало каквито и да било претенции, не бяха я молили да редактира творбата си — да засили някоя линия, да махне нещо, да добави друго. Това означаваше, че книгите ѝ продължават да се купуват добре и да се харесват на читателите. Какво има тогава? Просто несъвпадение на вкусовете на журналисти и читатели ли? Вероятно е точно така. А може журналистите да са прави — тя наистина да се е изчерпала, талантът ѝ — „и без това хилав по природа“ — да се е изгубил и книгите ѝ да стават все по-лоши.

„Ще се намери ли някой, който да спре веднъж завинаги потока от долнопробна литература, залял нашите щандове? Високото изкуство е забравено, мозъците на нашите съграждани са промивани с безкрайни трилъри, килъри, трупове и кървави сцени, описани на лош език. Впрочем дали е за чудене? Тези новоизпечени писатели получават хонорари, които ги карат да ни засипват с нови и нови плодове на творчеството си. Ярък пример за това е популярната Татяна Томилина. Говори се, че за всяка своя зле написана книга тя получава по петдесет хиляди долара. Та кой ще се откаже от толкова пари?“

Тя затвори папката и впери неподвижен поглед в тъмнеещото небе. Гадеше ѝ се.

— Прочетохте ли ги? — разнесе се съвсем наблизко приятният тих глас на журналиста, който се бе приближил съвсем незабелязано. — Е, какво ще кажете за интервюто? Иска ми се да публикувам материал, който ще даде отговор наведнъж на всички тези статии. Ще ви покажа като интересен, ярък талант.

Татяна бавно изви поглед към него и поклати глава:

— Няма да ви дам интервю.

— Но защо? Нима ви хареса това, което прочетохте?

— Естествено, че не ми хареса. Та аз съм нормален човек.

— Тогава защо отказвате? Предоставя ви се възможност да отговорите, да възразите, да се реабилитирате — настояваше журналистът.

— Няма да ви дам интервю — повтори Татяна.

Журналистът помълча малко, после седна на пейката до нея. Татяна се поотмести, толкова близко присъствие на чужд човек ѝ беше неприятно.

— Татяна Григориевна, изслушайте ме — подзе той. — Аз съм чел всичките ви книги и съм ваш почитател. И когато виждам как някои говорят, че произведенията ви са зле написани, приемам това като лична обида. Разбирате ли? Защото те ми харесват, защото като читател смятам, че са прекрасно написани и изведнъж някой си, когото не познавам и не съм му виждал очите, ме обвинява в лош вкус и липса на култура. Опитайте се да приемете ситуацията от тази гледна точка. Книгите ви се продават прекрасно и това означава, че ние, вашите почитатели, сме стотици хиляди. А хората, които са написали това — той посочи с кимване папката върху коленете ѝ, — с едно драсване на перото обидиха и унижиха всички ни само защото лично на тях книгите ви не са харесали. Не го вземайте присърце, журналистите са единици, а ние сме цяла армия. И от името на тази армия ви моля за интервю, в което вие ще ни защитите.

— Щом сте толкова много, колкото казвате, сами можете да се защитите — отговори Татяна. — И същевременно ще защитите мен. Но ми се струва, че тълкувате ситуацията превратно. Когато на един човек казват, че няма талант, той не може и не бива да се защитава. Защиават се добро име, репутация, но не и способности. А този, който се бори да го признаят за талантлив, е просто смешен. Човек, който влиза в битка с хора, които не харесват неговите творби, не е достоен за уважение. Разбирате ли ме? Ако през живота си не си взел нито една чужда копейка, а за теб пишат, че си крадец, можеш да докажеш, че това не е вярно и да си върнеш доброто име, защото ти знаеш със сигурност, че не си крадец. Но ако ти казват, че си лош писател и нямаш талант, какво трябва да сториш? Да доказваш, че пишеш добре ли? Ами ако грешиш и критиците ти са прави? Как ще изглеждаш тогава?

— Вие сте невероятна жена! — тихо каза журналистът. — Не разбирам как успявате да съществувате в нашата действителност. Пишете прекрасни книги, имате такова чувство за собствено достойнство и същевременно сте толкова ранима и беззащитна. Много ми се иска да ви помогна. Сигурно сте страшно самотна, нали?

— Защо решихте така?

— Талантливите хора винаги са самотни. Те трябва да остават насаме със себе си и с Бог, а околните не разбират това и настояват да им се обърне внимание, да се изпълнят някакви ежедневни задължения, обиждат се, ровят в душата им, обременяват ги с ненужна суетня. Извинете ме за това мое нахлуване в живота ви. Сега и аз виждам, че опитът ми да взема от вас интервю беше глупав и нетактичен. Много ли се разстроихте?

— От какво? От статиите ли? Да, много. Но не е нужно да ме съжалявате. Всичко хубаво! — Тя тежко се надигна от пейката и без да се оглежда, тръгна към входа.

Отново ѝ предстоеше самотна вечеря в пустия апартамент. Тъга задуши сърцето ѝ, почувства се изоставена от всички и незаслужено обидена. Отвори хладилника и разбра, че нищо не може да хапне. Загърна се в одеялото, легна на мекия кожен диван и извърна лице към стената.

Когато входната врата се отвори, Татяна помисли, че се прибира Стасов. Беше още единайсет и половина, Ира щеше да се върне от срещата си много по-късно. Но сгреша — беше именно Ирина.

— Толкова рано? — учудено попита Татяна. — Само не ми казвай, че сте се скарали и си се разочаровала от твоя banker.

Тя и този път с лекота бе овладяла тъгата и лошото си настроение. Отдавна вече седеше пред компютъра и работейки върху книгата, не забелязваше как тече времето. Днес ѝ беше добър ден, текстът, според собствения ѝ израз, вървеше леко, пръстите ѝ пърхаха по клавиатурата. Беше я обзело позабравеното усещане за радост и възторг, когато ѝ е свършено ясно какво и как трябва да напише по-нататък, а думите сами се подбират — точни, обемни и изразителни. Татяна дори съжали, че нарушиха творческата ѝ самота — би могла да работи още няколко часа без прекъсване.

Откъм стаята се чуваше как Ира се съблича. Поскърцваше вратичката на гардероба, меко потрепваше пластмасовата закачалка, звънтяха накитите по тоалетната масичка. Зълва ѝ мълчеше и това беше необичайно и тревожно.

— Ира, какво се е случило? — извика Татяна. — Защо си в лошо настроение?

Ирочка дойде в хола, вече облечена в дълъг люляков пенъоар, изпод който блестяха съблазнително заголените ѝ под късата нощница стройни крака. Големите ѝ тъмни очи яростно святкаха на бледото ѝ лице, беше присвила устни.

— Къде е мъжът ти? — мрачно попита тя.

— При Лиля. Защо, какво има? Трябва ли ти? И защо така официално, защо „мъжът ти“, а не „Владик“?

— Ами защото! Ти сигурна ли си, че е при Лиля?

— Естествено. Не те разбирам.

— А къде беше снощи? Пак ли при Лиля?

— Пак. Обясни ми, ако обичаш, какво става. Защо си толкова ядосана?

— Защото мъжът ти нагло те мами! — със звънтящ от негодувание глас заяви Ира. — За днес не знам къде е, но снощи благополучно е седял в ресторант и се е забавлявал, а изобщо не е утешавал своята ридаеща рожба.

— Откъде знаеш това? Не си го видяла, както разбирам.

— Ха, да съм го видяла! — възкликна Ира. — Ако го бях видяла, щях да му издера очите на място. Но е извадил късмет, че го е видял Андрей, а не аз.

— Андрей ли? — попита Татяна. — Тоест твоят годеник, така ли?

— Ами да. Трябваше да се отбие в ресторант „Златен дракон“ буквално за три минути, да се срещне с един човек и да вземе някакви документи. Аз останах в колата, а той влезе и наистина след пет минути излезе с папката. А днес ме попита: „Мъжът, който онази вечер те подкани да се прибиращ, наистина ли е съпруг на снаха ти?“ Казвам: „Да, съпруг ѝ е.“ Тогава той рече, че този съпруг бил доста странен. Пазел моята нравственост, а сам ходел късно вечер по ресторанти с други жени. Попитах го как е изглеждала онази и той ми я описа. Маргарита, абсолютно съм сигурна! Не, кажи на какво прилича това? Прикрива се с Лиля, а през това време... Нямам думи! Гад!

Татяна мълчаливо се взираше в екрана на компютъра и се мъчеше да разбере какво е написано там. Но не можеше. Буквите сякаш съществуваха отделно от смисъла на думите. И този смисъл бе станал неуловим за нея.

Стасов... Ама как така? Какво става? Нито веднъж през цялото време, откак бяха заедно, тя не бе забелязала у него ни най-малки признаци на чувства към бившата му съпруга. Той вече беше в развод, когато се запознаха, и не можеше да се каже, че Татяна го е разделила от семейството му. А сега той е затъгувал за Рита...

Маргарита Мезенцева, по мъж Стасова, беше много красива жена. И още е. В света на киното минава за една от първите красавици. Може би там е цялата работа? Омръзнала му е неговата дебела, тромава съпруга, която бременността далеч не направи по-хубава. Татяна има сериозни проблеми с износването на детето и от четвъртия месец лекарите ѝ наложиха строга забрана върху интимната близост. А Стасов е здрав четирийсетгодишен мъж, той има нормална, естествена потребност от секс. Е, чудно ли е, че се е почувствал привлечен от бившата си жена?

— Е, какво мълчиш? — сърдито каза Ира. — Смяташ ли да предприемеш нещо или не?

Татяна я погледна с недоумение:

— Какво например? Искаш да хукна да проверявам дали сега Стасов наистина е в Соколники при Лиля?

— Ами да речем...

— Невъзможно е. Той има мобилен телефон и ще ми отговори, където и да се намира.

— Обади се у Маргарита — настояваше Ира. — Нали имаш номера.

— От къде на къде? Ако реша, ще звънна на мъжа си, а не на бившата му съпруга. Остави ме на мира, Ирочка.

— Как така! — възмути се Ира. — Трябва да направиш нещо. Не можеш да си пасуваш!

— Мога. — Татяна дълбоко въздъхна. — И трябва. Ако днес повече му е нужна Рита — това е положението и то не може да се промени с никакви действия. Край, Ириша, приключваме с този въпрос. По-добре ми кажи защо твоята среща тази вечер свърши толкова рано. Да не сте се сдърпали?

— Абе не, заради Стасов се прибрах. Когато Андрей ми каза, че го е видял в ресторанта, толкова се ядосах... Просто не знам. Не можех място да си намеря. Светът ми се видя черен.

— Глупачето ми! — Татяна успя да се усмихне. — Намерила си от какво да се разстройваш. Всичко ще се оправи, мила, престани да нервничиш. Вземи си душ и лягай да спиш. Утре пак ли имаш любовен ден?

— Не, утре до обяд съм си вкъщи. Та той има толкова много работа, просто се чудя как намира време за мен. Таня, ти какво, никак ли не се притесни?

— Притесних се — спокойно призна Татяна. — Но това не означава, че животът трябва да спре. Лягай си, аз ще поработя още малко.

— На твое място и аз бих си легнала — авторитетно я посъветва Ирочка. — Не е нужно да показваш, че му трепериш! Така той вижда, че винаги го чакаш, когато и да се прибере, и си мисли, че ти е безумно нужен и ти никога не би го напуснала. Вземи да му покажеш, че спокойно можеш без него. Та да му дойде умът в главата!

— Това са детинщини, Ира! — недоволно се намръщи Татяна. — Отдавна не играя такива игрички.

Ирочка гневно сви рамене и отиде в кухнята да прегледа хладилника. Само след минутка оттам долетя звънливото й гласче:

— Пак нищо не си вечеряла! Таня, как може така? Аз се старая, готвя, купувам най-пресните продукти, мотая се около печката като глупачка, а ти нищо не ядеш и всичко отива на вятъра. Как не те е срам? Като не мислиш за себе си, поне за детето се погрижи!

— Остави ме на мира! — кресна внезапно Татяна. — Не ме закачай!

И веднага се засрами от избухването си. Но беше късно. Откъм кухнята се чу хлипане, което бързо премина в ридания. Татяна така си и остана пред компютъра, безсилна да помръдне. Всичко рухва... Стасов се откъсва от нея. Това можеше да се очаква — много често между съпрузите застават децата от предишния брак. Ира е увлечена по своя нов любовник и смята да се омъжва. То се знае, при съпруг banker тя по никакъв начин няма да остане да живее тук, с Татяна. И писателската й кариера се руши. Може би са прави журналистите, може тя наистина да е бездарна графоманка, чиито книги незнайно защо се мъдрят по книжните сергии! И какво й остава? Да роди детето си и да го гледа в чуждия град, без близки и приятели, а напълно вероятно — и без съпруг. Ако Ирочка не е до нея, и дума не може да

става да се върне на работа веднага след като приключи с кърменето. Ще трябва да вземе тригодишен отпуск и да гледа детето, затворена в пустия апартамент. Всичко рухва. Всичко...

Толкова ѝ се иска да работи! И толкова ѝ се иска да пише книги! И да живее в семейство, заобиколена от любящи и любими хора. Но няма да има нищо такова. Защо ли послуша Стасов и се премести в Москва? Няма връщане назад, апартаментът в Петербург е продаден. А и не ѝ се иска да се връща и пак да моли да я назначат, като си признае, че е взела погрешно решение. Ще трябва да търпи.

Какво каза онзи журналист? Че почитателите на Татяна Томилина били стотици хиляди ли? Че им харесва как пише и че са дълбоко обидени от критичните публикации в пресата. Стотици хиляди... Макар и не приятели, но хора, на които съдбата ѝ поне не е безразлична. Хора, които я обичат и очакват новите ѝ книги. Нима може да ги остави излъгани? Не, не може. Тя ще пише своите книги и от страниците им ще разговаря с читателите си. Ще им разкаже за тъгата и самотата, за своите горести и радости. И те ще я чуят. Какво каза онзи журналист? Че талантливият човек винаги е самотен? Е, какво пък, значи тя не е талантлив човек. Защото никога няма да бъде самотна, докато съществуват хората, които четат книгите ѝ. То ще разберат колко зле се чувства и ще ѝ простят, ако някоя книга се окаже не твърде сполучлива. Всички творци имат по-силни и по-слаби произведения, това е естественият ход на живота, абсолютно еднакво по сила творчество не съществува. Защото и творецът е човек като останалите, може би малко по-даровит по природа, но във всичко останало — същият като тях. Той боледува, страда, радва се, изпитва приливи на сила и депресии. Тя, Татяна Томилина, ще разговаря със своите читатели с помощта на книгите си, ще им разкаже всичко и те ще я разберат. Ще се зарадват на успеха ѝ и ще простят неуспеха. Всъщност именно така постъпват приятелите. Кой е казал, че е самотна? Тя има хиляди приятели. Стотици хиляди. Трябва само да ги уважава и да ги обича и те няма да я изоставят.

Татяна стана от бюрото и решително тръгна към кухнята, където Ирочка ридаше, обронила глава на масата.

— Извинявай, мила — каза тя. — Не се сдържах, но не съм искала да те обидя. Хайде престани да плачеш, всичко е наред и животът е все така прекрасен. Ти скоро ще се омъжиш, затова хайде да

се порадваме заедно. Покани у нас годеника си, искам да видя в какви ръце те давам.

Ирочка повдигна подпухналото си от сълзите лице, покрито с червени петна.

— Защо ми крещиш? — каза тя с треперещ глас. — Какво съм ти направила? Старая се да се грижа за теб, а ти...

— Е, прости ми, мила, нали те помолих. Трябва да бъдеш снизходителна към мен, бременните жени страдат от изблици на раздражение.

Татяна приседна до Ирочка и нежно я прегърна. Тя все още трепереше, но беше престанала да плаче. Извърна се, нацупена, и се загледа настрани.

— Ирусик! — Татяна шеговито я погъделичка по врата. — Престани да се цупиш и незабавно се усмихни. Вземи пример от мен. Мъжът ми ми изневерява, журналистите ме мразят и ме правят на бъзе и коприва, но аз съм бодра и весела, сякаш нищо не се е случило.

— Да бе, не се е случило! — промърмори Ирочка, все още загледана някъде встрани.

— Точно така — не се е случило! Ирка, през своя живот на следовател съм видяла толкова мъка и смърт, че това, което се случва сега с мен, е направо дреболия. Запомни, моето момиче: мъка значи неизлечима болест или смърт на близък човек. Само това — защото е невъзможно да се поправи. Всичко останало е просто повече или по-малко тежки неприятности. От тях може да се излезе. Излизане няма само от небитието. Ето, аз ти се развихах, а ти вече плачеш, сякаш те е сполетяла беда. Че каква мъка е това? То е просто дребно недоразумение. Извиних ти се, ти ми прости и толкоз — инцидентът е приключен. И не е нужно да хабиш за това такова безумно количество нервни клетки.

Ира най-сетне се обърна към нея и свря лице в меката ѝ гръд.

— Колко просто е всичко при теб! — въздъхна тя. — Аз не умея така.

— Ами учи се, докато съм жива — засмя се Татяна. — Я по-добре да вечеряме, че нещо огладнях.

Ирочка веднага скочи от диванчето и се разшета около печката. Татяна с усмивка я наблюдаваше, обмисляйки следващия епизод в своята ненаписана книга.

Работата по разкриването на убийството на служителите от програма „Лице без грим“ Виктор Андреев и Оксана Бондаренко забуксува. От момента, в който се разбра, че част от поканените лица са били изнудвани за пари, започнаха разработки на всички гости на програмата и техните връзки. Но гостите бяха безброй, за една година — двеста и петдесет души. И макар че всички те бяха известни поименно, разработката на всеки изискваше маса време и сили.

— Ще трябва да притиснем господин Уланов — с въздишка реши следователят, — макар че не ми се иска да го правя. Не е в правилата ми да карам хората да дават показания срещу самите себе си. Това означава, че съм некадърник и не мога да се сдобия с нужните ми сведения по никакъв друг начин. Но няма как без Уланов да научим от кого именно са вземани пари, а е непосилна задача да разработваме всички.

— Добре, възложете ми аз да го разпитам — предложи Настя.

— Какво, малко ли ти е другата работа? — присмя ѝ се следователят. — Жадуваш за битка, така ли?

— Имам за какво да си поговоря с Уланов — каза тя. — Тъкмо и за това ще го попитам.

— Добре — съгласи се той.

Този път Настя не предложи компромисен вариант, като „да се срещнем по средата на пътя, където ви е удобно“, а с твърд тон помоли Уланов да дойде на „Петровка“. Тя много внимателно се подготви за разговора, десет пъти прегледа и промени плана си, уточни списъка на въпросите, които трябваше да зададе.

Уланов дойде със закъснение от близо четирийсет минути, но Настя реши да се престори, че не е обърнала внимание. Тя отново се учуди колко бързо се променят хората. Неотдавна в кабинета ѝ седеше изцяло променената Виктория Уланова, а ето че сега и мъжът ѝ — май бивш? — застана пред нея в съвършено друг облик. Никаква затвореност, нито следа от потиснатост или самовгълбеност. Пред нея стоеше жизнерадостен и уверен в себе си човек, който гледа напред с безкраен оптимизъм и е напълно доволен от живота.

— Разводът ли ви подеждва така? — поинтересува се тя.

Реакцията на Уланов ѝ се стори някак неестествена. Той трепна, както трепват хората при споменаването на теми, които биха искали да избегнат.

— Разводът ли? — кой знае защо, повтори въпроса ѝ той, сякаш не разбираше за какво го питат. — А, да. Разбира се. Откъде знаете, че се разведох?

— Защо, тайна ли е? — учуди се тя. — Между другото, Александър Юриевич, ще ви бъда много признателна, ако ми кажете името на бъдещата си съпруга.

Той високомерно вдигна вежди, изразявайки театрално недоумение:

— Защо? Това си е моя лична работа.

— Грешите. Нашите служители работиха извънредно много сред вашите колеги от програмата и от цялата продуцентска фирма. Изясниха характера и начина на живот на всеки. И никой дори не продума, че имате сериозна извънбрачна връзка. Бих искала по някакъв начин да ми обясните това.

— Нищо няма да ви обяснявам! — заяви той с леден тон. — Отношенията ми с тази жена са моя лична работа и е естествено никой от тях да не знае за това. Някак си не е прието да се говори за такива неща под път и над път.

— Отново грешите — търпеливо възрази Настя. — Всеки човек в подобна ситуация смята, че никой не знае за отношенията му с любовницата, а всъщност за тях знаят почти всички, просто не му говорят за това. Има много дребни признаци, по които се определя наличието на романтични отношения, а хората далеч не са слепци, уверявам ви. Та тъй, никой от вашите събратья по телевизия не е забелязвал подобни признаци. И аз съм принудена да направя извода, че особено грижливо сте пазили тайната на вашата връзка. А сега се поставете на мое място и си представете, че работите по убийството на Андреев и Бондаренко. Всичко е като на длан и само едно от фигуриращите в случая лица къта някаква тайна. Щеше ли да ви интересува това?

— Аз не съм на вашето място — сухо каза Уланов. — И се чувствам прекрасно на своето. С разкриването на убийството се занимавате вие, а не аз. Не се опитвайте да ми прехвърлите собствените си проблеми.

— Това не са мои проблеми, Александър Юриевич, а ваши. Надявам се, разбирате, че за нас не представлява никаква трудност да установим личността на тази жена. Ще привлечем службата за външно наблюдение, ще ходим по петите ви два-три дни — и всичко ще научим. Обаче упоритото ви нежелание да я назовете ме кара да изостря вниманието си към това. И започвам да си мисля, че с името на тази дама е свързано нещо, което касае убийството на вашите колеги. Опитайте се да ме разубедите.

— Но това е пълна глупост! — възмути се той. — Как можа да ви хрумне?

— Хрумна ми, както виждате. И тази мисъл ще бъде в главата ми, докато вие мълчите.

Тя вече се канеше да произнесе следващата фраза, когато телефонът иззвъня. Беше Гордеев.

— Настася, сама ли си?

— Не.

— Не можеш ли да излезеш?

— Не ми се иска.

— Но някой може да дойде при теб, нали?

— Разбира се.

— Сега ще дойде Игор с една таблица, в която трябва да нанесеш две числа. Спешно е, началството очаква документа. Ще го направиш ли?

— Разбира се — кратко повтори Каменская. — Да заповяда.

Докато тя разговаряше, Уланов се поотпусна. Той до такава степен не усещаше опасност, че дори не се вслушваше в думите ѝ, казани по телефона. Може би наистина нямаше никакво отношение към убийството? Твърде благодушен изглеждаше. Неговият студен сух тон не измами Настя, това беше обичайният маниер на поведение, присъщ на високомерните хора, които по принцип смятат околните за значително по-глупави от себе си. Високомерието му не беше проява на враждебност. Уланов наистина не усещаше опасност, не нервничеше и не се напрягаше. Изглежда, тя напразно си губеше времето с него. Впрочем нали имаше задача от следователя да научи поименно всички хора, от които Андреев бе искал пари, за да очертае кръга на заподозрените.

Лесников дойде няколко секунди след като тя затвори телефона. Уланов се извърна към него със спокойна усмивка.

Видях го и се вкамених. Добре че в този момент седях на стола, а не бях прав. Непременно щях да падна. Какво прави тук този тип? Сигурно и него са извикали на разпит. Опитват се да измъкнат от мен името на несъществуващата ми бъдеща съпруга и е напълно логично, че толкова внимателно изучават личния живот на Вика. Ето че са се докопали и до нейното гадже.

Това беше първата ми мисъл, когато видях на вратата стройната фигура на тоя излъскан хубавец. Но втората мисъл напрано ме запокити в задънена улица.

Нищо не разбирах. Защо подава на Каменская някакви документи? Тя отвори касата, извади една папка, прелисти я, сложи я на бюрото и притискайки с нокът един ред, вписа в донесения документ шестцифрено число. После отново я прелисти и вписа още едно число. Хубавецът благодари и излезе от стаята. Нима съм сбъркал и любовникът на Вика не е никакъв провинциален търсач на богати столични мацки, а служител от московската милиция? Впрочем кой е казал, че там не работят провинциалисти, които искат да се уредят по-добре?

Това обяснение не ме задоволи. Искях да съм наясно. Нима Вика може да има любовник милиционер и да се свърже с наемен убиец? Та това е връх на непредпазливостта. Тя никога не би постъпила така. Ами ако и любовникът е в течение? Значи не е милиционер, а предател, безнравствено същество, което няма право да работи тук. Господи, какво ли ме интересува? Нека си живеят както искат и сами да се борят със своите врагове! И все пак не се въздържах.

— Кой е този? — попитах Каменская.

— Наш служител. Защо, познавате ли го?

— Не. Тоест... Струва ми се, че има връзка с жена ми. С бившата ми жена — поправих се веднага.

— Не може да бъде — спокойно каза тя. — Той има прекрасно семейство и е много привързан към съпругата си. Грешите, Александър Юриевич.

— А, не — позасмях се аз, — този път не греша. Знам с абсолютна сигурност, че върти любов с Виктория.

Говорех някакви глупости, дори без да се чувам, защото трескаво се опитвах да съпоставя едното с другото. Женен бил. Тогава за какво са му апартаментът на Вика и парите ѝ? Какво ще прави с тях? Ще си купува модни дрешки ли? Няма да може да обясни на жена си произхода им, а значи — няма и да ги носи. Не може да си купи и кола, защото данъчната инспекция веднага ще научи и ще трябва да обяснява откъде има толкова пари. И отношенията му с Вика веднага ще излязат наяве. По-скоро той се кани да се разведе и да напусне милицията. Така ще да е...

— Игор се е срещал с Виктория Андреевна един-единствен път — каза Каменская. — Разпитвал я е за подробности лично за вас и за работата ви, както и за Андреев и Бондаренко. Нима не ви е споделила?

— Не — отвърнах стъписано. — Кога е станало това?

— Сега ще ви кажа точно.

Тя отново отвори касата, извади друга папка и от нея — някакъв лист. Съобщи ми датата и мястото на срещата. Същото място, където ние с Вика толкова обичахме да пием кафе и където за пръв път я видях с любовника ѝ. Или с човека, когото сметнах за неин любовник. Какво пък, значи още не съм виждал истинския. Би било любопитно да узная заради чии разкошни гениталии бяха направени такива жертви.

— Александър Юриевич, нека се върнем към нашите проблеми. Нужен ми е точен списък на хората, с чието участие Андреев е вземал пари за предаванията.

Останах като гръмнат. Откъде е научила? Глупаво е да се правя, че не разбирам за какво говори. Щом го казва, значи вече знае.

— Виктор никога не ни е говорил за това — отговорих уклончиво. — Просто веднъж в месеца разделяше парите в пликове и ни ги раздаваше. Не сме го питали чии са тези пари, защото нямаше да ни каже.

По физиономията ѝ личеше, че не ми вярва. Ами нека! Не може да докаже, че лъжа. Разбира се, бях наясно заради кои хора конкретно бяха получени парите. Но да издам това за мен би било равносилно на признание в съучастничество. Инстинктивно усещах, че в случая е по-добре да изглеждам неосведомен.

— Чуйте ме, ако обичате — каза тя. — Неотдавна при мен дойде жена ви, Виктория Андреевна. Тя е много разтревожена. Струва ѝ се, че срещу вас в пресата е започнала кампания, организирана от хората, които са плащали за излъчванията на вашето предаване. Виктория Андреевна издирва тези хора, за да им предложи пари. С други думи тя иска да им върне парите, за да ви оставят на мира и да не съсипват кариерата ви на телевизионен журналист. Вие, Александър Юриевич, сигурно си давате сметка, че ако успее да направи това, тя ще остане, образно казано, гола и боса и без покрив над главата. Намеренията ѝ са твърди, настроена е много решително и е готова да продаде всичко, включително апартамента, за да се разплати с тях. Аз пък, от своя страна, съм сигурна, че тези хора имат пръст в убийството на вашите колеги. И ще ги намеря. Просто ако вие ми помогнете, ще го направя доста по-бързо. А ако продължавате да мълчите, ще бъдем принудени да разработваме всички гости на вашето предаване и това ще отнеме много време. А докато се мъчим с този безкраен списък, Виктория Андреевна ще ги открие и ще се разплати с тях. Вие сте я напуснали, създавайки ново семейство, а тя остава без нищо единствено от желание да ви спаси. Аз казах всичко, господин Уланов. Сега искам да изслушам вас.

— Това е лъжа!

Изтърсих първото, което ми беше на езика. Всъщност изрекох това, което мислех, друг е въпросът, че може би не биваше да го казвам. Прекалено бързо става всичко, не успявам да се пренастроя от една истина на друга и поради това губя способността си да разсъждавам трезво.

— Кое е лъжа? — учтиво се поинтересува Каменская. — Смятате, че ви подвеждам ли?

— Не, Вика ви е изпързала. Всичко това не може да е истина.

— Но защо ще го прави? За какво ѝ е било да идва тук и да ме лъже? Очаквам вашите разяснения, Александър Юриевич.

Наистина — за какво? Нищо не разбирам. Всичко, което само преди половин час ми изглеждаше разбираемо и точно установено, сега се обърна с главата надолу.

— Твърдите, че тя била готова да даде всичките пари и дори да продаде апартамента?

— Да, така каза Виктория Андреевна.

— Но защо? За какво ѝ е да ме спасява, след като се разведох с нея? Мисля, че това е глупаво. — Демонстративно свих рамене, подчертавайки пълната абсурдност на поведението на Вика.

— Тя ви обича. Не ѝ беше лесно да го признае, но разбираше, че ако не обясни мотивите за своите постъпки, аз няма да ѝ повярвам. Тя много ви обича и не ѝ е безразлично какво ще стане с живота ви от тук нататък.

— Така ли каза? — попитах тъпо, сякаш не бях чул добре.

— Да, така каза. Е, какво, Александър Юриевич, готов ли сте да зарежете без пукнат грош жената, която все още ви обича? Или у вас не е останала и капка мъжко достойнство?

И внезапно аз ѝ повярвах. Доверих се на тази невзрачна жена, седнала насреща ми зад бюрото с цигара в ръка. Тя ме гледаше право в лицето със светлите си очи и аз не можех да не ѝ повярвам. Но се съпротивлявах на това с всички сили.

— Вика ви е излъгала — повторих аз. — Тя има любовник и искрено се радва, че се разведох с нея.

— Тя няма любовник — тихо каза Каменская, без да откъсва от лицето ми светлите си очи и почти без да мърда устни. — Ние, Александър Юриевич, професионално наблюдавахме вашата съпруга, тъй като не изключвахме тя да има нещо общо с машинациите с изнудванията за пари. И мога да ви кажа с абсолютна сигурност, че в живота ѝ няма друг мъж, освен вас.

— Това не може да бъде! — прошепнах.

— А защо сте толкова сигурен, че Виктория Андреевна ви е изневерявала? Каза ли ви го някой?

Да, казаха ми го. Всички ми го казаха. Но аз мълчах, защото, първо, исках да остана жив, и, второ, не щях да пратя Виктория зад решетките. И какво излиза?

... Това се случи в деня, когато за пръв път отидох на „Петровка“ веднага след убийството на Витя и Оксана. Тогава дълго ме разпитваха и аз излязох от сградата, напълно скапан. Едва бях направил и две крачки по тротоара, когато пред мен, запъхтян, спря приятен наглед младеж.

— Александър Юриевич! Добре че успях да ви хвана, какъв късмет извадих! Още една минута и щяхме да се разминем.

Гледах го с недоумение и се опитвах да си спомня кой е и дали изобщо се познаваме. Той се представи, каза чина и името си, капитан еди-кой си от Районното управление на вътрешните работи в Североизточния район. Името забравих веднага.

— Научих, че днес ще идвате на „Петровка“ — бързо заговори капитанът — и дойдох специално, за да поговоря с вас. Но щом вече сте свършили... Няма смисъл да се връщаме вътре. Хайде да побеседваме направо тук. Имате ли нещо против?

Нямах нищо против. Бях смъртно уморен и ми се искаше колкото може по-бързо да се прибера вкъщи.

— Работата е там, че ние провеждахме операция за залавянето на килър, на чиято съвест лежат много убити хора. Знаехме, че той е извънредно предпазлив и добре въоръжен, затова преди да пристъпим към залавянето му, известно време го следихме. За съжаление не всичко става, както ни се иска, и при залавянето той загина. Не успяхме да го хванем жив. Но намерихме у него списък с имена и предполагаме, че това е списъкът на поръчките, които той е трябвало да изпълни в най-скоро време. — Капитанът направи пауза и ме погледна, сякаш опита да се убеди, че разбирам думите му. Кимнах, за да му покажа, че може да продължи, макар да не разбирах защо ми разказва всичко това. — Докато го следяхме, този килър влезе в контакт с различни лица, в частност с Виктория Уланова — вашата съпруга. Но вие сигурно разбирате, че е много трудно да се различи случаен контакт от планирана среща, ако самата среща е нарочно организирана да изглежда като случайна. Разбирате ли за какво говоря? Например един човек спира пред продавач на вестници в подлез и купува два броя „Московский комсомолец“. Защо два броя? Дали това е парола, или просто негов колега му е поръчал да му купи? Вашата съпруга спря човека, когото следяхме, и го помоли да ѝ развали банкнота от петдесет хиляди. Дали това беше случаен контакт — ние не знаем. Но ако предположим, че жена ви по някакъв начин е свързана с поръчката за нечие убийство, не можем да я попитаме, за да не би да я подплашим. Ето защо бих искал да погледнете намерения от нас списък и да кажете дали в него няма име, което ви е познато.

— Дайте — кимнах, напълно уверен, че в този списък няма нищо интересно.

Но сгреших. Още щом видях листчето, на което бяха написани четири имена, мярнах думата Стрелеца. Именно така ме наричаха състудентите ни с Вика. От една страна, аз бях беден студент и постоянно „отстрелвах“ от колегите цигари или три рубли до стипендията. От друга, бях Стрелец по зодия, така че прякорът ми се лепна здраво. Вика още ме наричаше така. Отишла и помолила да ѝ развалят петдесет хиляди... И в резултат прякорът ми цъфнал в списъка на килъра.

— Не — с трепнал глас казах аз, — тези имена нищо не ми говорят.

— Напълно ли сте сигурен?

— Напълно, не познавам тези хора. Вероятно срещата на вашия човек с жена ми е била абсолютно случайна.

— Да, може би... — Капитанът с име, което веднага забравих, огорчено въздъхна. — Лошото е, че имаме точна информация за предаването на тези поръчки. Килърът, когото следяхме, е усетил опасността, че всеки момент можем да го задържим, и е бил подготвен. Тяхната фирма е сериозна, всичко е организирано и той се е погрижил поръчките да бъдат предадени на друг изпълнител. Само че не знаем на кого. Ако не беше това, бихме могли да въздъхнем спокойно и да не се тревожим за нищо. Защото килърът е мъртъв, а хората, за които са били подписани договори, остават живи. Така че очакваме поръчките да се изпълняват. Е, Александър Юриевич, извинете, че ви забавих.

— Няма нищо — отговорих великодушно аз.

В сърцето ми се разля мъртвешки студ. Само преди десет минути бях жив. Страдах, тъгувах заради гибелта на Витя и Оксана, бях уморен, бързах да се прибера къщи при Вика. А сега умрях...

— Как сте могли да повярвате в тая глупост?

Настя внимателно изслуша Уланов, като не преставаше да се чуди на доверчивостта на хората. У убит при задържане килър бил намерен лист със списък на поръчки — филм за шпиони! Нито един уважаващ себе си наемник не би държал у себе си такъв лист. Той е длъжен да помни координатите наизуст. А ако е просто някой аматьор с патлак в джоба, той, първо, няма да усети опасността и, второ, няма да се грижи за предаването на поръчките на друг изпълнител. Такъв

просто няма колеги, не е част от организирана групировка, защото е непрофесионалист и глупак. И трето, ако изобщо е предал поръчките, защото е усетил опасност, за какво му е тази хартийка? Още повече че той очаква всеки момент да го задържат. Пълна идиотщина! Купчина информация, която не е базирана дори на елементарни познания. Само дилетант може да е измислил всичко това.

Но тези аргументи бяха предназначени за Уланов. Защото за самата Настя Каменская съществуваше съвсем друг въпрос. Естествено, че не е имало нищо подобно, през април тази година не се бе провеждала никаква операция за залавяне на килър в Североизточния район. И че цялата тази история беше абсолютна лъжа.

Но кой я бе измислил и защо?

19.

Татяна Образцова беше следовател до мозъка на костите. И това означаваше не само безусловна преданост на службата ѝ. Душата ѝ, начинът ѝ на мислене бягаха като от чума от понятията вярвам — не вярвам, а още повече от такива източници на информация, които народът обикновено нарича „ЕБК“ или „Една баба каза“. Тя признаваше само думите доказано — недоказано. И не понасяше никакви неясноти. Естествено тя беше жена, при това творческа личност, и емоциите далеч не ѝ бяха чужди — обиждаше се, сърдеше се, тъгуваше, тормозеше се не по-малко от другите хора, — но преди да рухне в бездната на депресията, смяташе за необходимо да проясни всичко докрай.

Ето защо сутринта, след като остави върналия се късно през нощта Стасов да се наспи добре, тя му зададе въпроса:

— Ходил ли си тия дни в ресторант „Златният дракон“?

Попита спокойно, без напрежение в гласа и без прокурорски втренчен поглед, а както го бе попитала пет минути преди това дали иска за закуска картофени пирожки, или по-добре да му свари биренки и да направи зеленчукова салата.

А Стасов отговори също така спокойно:

— Не, не съм. Защо, какво има?

— Казаха ми, че са те видели там.

— Припознали са се.

Той сви могъщите си рамене и отиде в банята да се къпе и бръсне. Когато след петнайсетина минути излезе оттам и седна на сервираната маса, попита:

— Какво имаше предвид с тоя „Златен дракон“? На кого съм се привидял?

Татяна си отбеляза това като добър признак. Мъжът ѝ не отбягва опасната тема и не се радва тихомълком, че торпедото не го е уцелило, а напротив — сам се връща към изясняването на въпроса.

— На тези хора си се привидял не само ти, но и твоето сако, твоята риза и дори запалката ти „Ронсън“, както и външността на твоята спътница, която — неизвестно защо — ужасно прилича на Маргарита Владимировна Мезенцева. Стасов, аз не настоявам да ми обясняваш нещо или да се оправдаваш. Само искам да знам дали това е вярно.

Той бавно остави вилицата, отмести чинията и стана. Татяна стоеше от другата страна на масата и го гледаше въпросително, но далеч не тревожно.

— Кой ти каза това?

— Има ли значение?

— Има. Искам да знам кой и защо те е излъгал. Знаеш, че много много не вярвам на такива комплексни халюцинации. Човекът не просто се е припознал, като е видял лице, напомнящо моето, но е припознал и дрехите, и спътницата ми, и дори запалката. Това е или злобна и глупава шега, или някой преднамерено те заблуждава. С каква цел? И кой е този доброжелател?

— Годеникът на Ирочка. Видял те е тогава, при входа, спомняш ли си? А сетне те е познал в ресторанта.

— Повтарям! — Гласът на Стасов стана твърд и леден. — Той не може да ме е познал. Защото аз не съм бил в това заведение. Нито тия дни, нито преди месец, нито когато и да било. Никога не съм ходил там и знам само, че се намира в района на трите гари, на „Каланчовка“.

Татяна тежко се отпусна на стола, машинално придържайки корема си с ръка.

— Искаш да кажеш, че с този banker нещо не е наред? Седни, ако обичаш, неудобно ми е да те гледам, когато така се извисяваш над мен.

Стасов послушно седна и отново придърпа чинията. Никой и нищо не можеше да повлияе нито на здравия му сън, нито на апетита му.

— Таня, ние непростимо се увлякохме по своите проблеми и съвсем престанахме да се грижим за Ира. Нека си кажем честно: и двамата се чувствахме виновни, задето я изтръгнахме от Питер и разрушихме нейното уредено съществуване, като всъщност я превърнахме в домашна помощница. Затова толкова се зарадвахме, че личният ѝ живот започва да се урежда и се появяват перспективи за

сполучлив брак. Струваше ни се, че с това вината ни някак се изкупва. Прав ли съм?

— Прав си — с въздишка отговори Татяна. — Ирка ми каза, че ако не се бяхме преместили в Москва, никога нямало да срещне своето съкровище. А аз се радвах, че тя мисли точно така, защото по този начин някак намалява вината ни пред нея.

— Именно. Може ли да си взема още една пирожка? Страшно вкусно е. Та значи — да продължа своя страстен монолог. Ние с теб дори не намерихме време да се поинтересуваме какво представлява този годеник, толкова радостта ни за Иришка засенчи всичко на света — какъвто и да е, важното е тя да е щастлива. А тя е щастлива, това е несъмнено. Не изключвам дори да се бяхме запознали с него едва на сватбата. Аз прекарвам всяка вечер с дъщеря си и скоро ще замина с нея на юг, ти си погълната от мисли за бъдещото ни бебе и интересът ни към новоизпечения годеник остана на заден план. Е, има го и слава богу, нека нашата Ирочка се чувства добре. Танюша, аз съм стар оперативен работник и цялата тази работа ужасно не ми харесва.

— Аз пък съм млада следователка — усмихна се тя и докосна ръката му, — но кой знае защо, тази работа не харесва и на мен. Каж ми, ако обичаш, има ли Маргарита Владимировна костюм с панталон и жилетка на Версаче, черен на тесни бели райенца?

— Нямам представа. Защо?

— Ами защото в ресторанта тя уж била с него. Прекалено зорко око има нашият годеник, от пръв поглед е определил, че костюмът е на Версаче. Аз например не бих могла. А ти?

Стасов погледна часовника и се пресегна към телефона.

— И аз не бих могъл. Хайде да попитаме Рита, няма нищо по-просто.

— Трябва ли да ѝ се обаждаш? — усъмни се Татяна. — Някак си е неудобно.

— Престани! — пресече я Стасов и набра номера. — Неудобно е нищо да не разбираме и да тънем в догадки. Трябва да знаем — нали сме милиционери! Лиля? Здравей, дъще, как спа? Добре? Браво! Тръгваш за училище значи? Браво! А майка ти къде е? Още спи? Излезе ли? Че къде е хукнала толкова рано? А, ясно. Котенце, имам една молба към теб. Ако обичаш, отвори гардероба, където са мамините дрехи, и погледни има ли там черен костюм с панталон. Не,

погледни все пак. — Той захлупи слушалката с длан и прошепна: — Лилка казва, че не е нужно да гледа, и без това знае, че майка ѝ има черен костюм с панталон.

Паузата продължи кратко. Явно Лиля отново взе слушалката.

— Има ли? А какъв е десенът? На райенца? А райенцата какви са — тесни или широки? Ясно. Тройка ли е или двойка? Е, това значи дали е само сако и панталон, или има и жилетка? Има жилетка, казваш? Прекрасно. Вземи сакото, ако обичаш. Сега ще ти кажа какво да направиш. Погледни отвътре, където е яката. Виждаш ли етикетчето? И какво пише там? Знаем, че не е на руски. Нали в училище учиш английски, хайде прочети го, сякаш е написано на английски. Благодаря ти, котенце, много ни помогна. Тичай сега на училище, че ще закъснееш. Чакай, чакай, имам още един въпрос. Майка ти често ли облича този костюм? Какво? Купила го е наскоро? Аха, така значи... Добре, дъще, целувам те. — Той затвори телефона и замислено погледна жена си. — Интересна картинка се получава, Татяна Григориевна. Рита има черен костюм — тройка на Версаче. Но никой не може да я е видял, облечена с него, защото го е купила съвсем наскоро и нито веднъж не е излизала с костюма. Дори още не били отрязани етикетите.

— Но все пак някой знае, че тя има такъв костюм. Някой близък, пред когото тя се хвали с покупките си. Приятелка вероятно? — предположи Татяна.

— Вероятно — съгласи се Стасов. — Други предположения?

— Или човек, който е видял, когато го е купувала. Например продавач или купувач, който по същото време е бил в магазина.

— Прието. Благодаря, Танюша, всичко беше много вкусно. Ще тичам за работа, довечера ще отида в Соколники и ще питам Рита кой е знаел за костюма.

— По-добре разузнай това-онова за годеника на Иришка. Прекалено щастливо се нарежда всичко при тях. В наше време така не става, сега не произвеждат принцове от приказките.

— Как така? — възмути се той. — Ами аз? Не съм ли принцът от приказките? Обиждаш ме, жено.

— Ти не си принц, Стасов. — Татяна леко се разсмя, усещайки как бремето на ревността и тъгата се смъкват от душата ѝ. — Ти си моят любим съпруг и това е напълно достатъчно.

След като изпрати мъжа си, тя известно време се занимава с домакинството, като гледаше да стъпва на пръсти и да не шуми, за да не събуди Ира, която след снощните бурни обяснения и истерията дълго не можа да се успокои и заспа едва призори. Изми съдовете от вечерята, накисна в белина белите ризи и бельото на Владислав, почисти огледалата в банята, след което реши да отиде до магазина. По принцип би могла да не прави това, въпреки имаше всички необходими продукти, още повече че Ира днес нямаше да излиза и можеше да напазарува. Но ѝ се искаше да поизлезе, да се разходи на чист въздух. Внезапно ѝ се прияде сладолед. Една огромна сладоледена торта с бадеми, полята с шоколадов сироп, толкова реално изникна пред очите ѝ, че слюнки ѝ потекоха. Татяна знаеше, че точно такива торти се продават в един магазин на двайсет минути пеша от техния блок.

Излезе на балкона, за да реши какво да облече. Топлият шлифер днес явно е излишен, щеше да се изпоти с него. Но по пола и пуловер можеше да ѝ е студено. Едно тънко яке ще е точно на място, за всеки случай, че една простуда сега никак не ѝ трябваше.

Когато излезе в антрето обаче, Татяна си спомни, че красивото синьо-бяло тънко яке виси в гардероба, в стаята, където спеше Ира. Те се преместиха в новия апартамент в ранна пролет, якето не беше нужно и го окачиха заедно с останалите рядко използвани в момента дрехи в големия гардероб. Не ѝ се искаше да буди зълва си, затова се огледа да намери нещо друго подходящо. На закачалката висеше тънкото кожено манто на Ира, но Татяна при никакви условия не би се вмъкнала в него — все пак Ирочка носеше четирийсет и шести номер, а тя... По-добре да не си спомня. Тук висеше и якето на Стасов — ако дръпне ципа и извади топлатата подплата, ще стане напълно подходящо за времето. Вярно, цветът е мрачен и кройката е мъжка, пък и е големичко за Татяна — Стасов е почти двуметров гигант, но това е по-добре от нищо.

Татяна наметна якето върху полата и пуловера, погледна се в огледалото и едва не прихна. Изглеждаше като бежанка, ношуваща на гарата. Още повече че днес не се бе гримирала, макар че никога не си позволяваше да излиза без грим. Но нали отиваше само за сладолед... Дебелата лелка с подпухнало лице, покрито с пигментни петна, и с чуждо яке създаваше впечатление за неприятно и достойно да го ожалиш същество. Тя си помисли дали все пак да не се гримира, но се

сети, че за целта трябва да отиде в банята, така че ще трябва да си събуе ботите, които току-що с толкова усилия бе завързала. И реши да излезе така, както си беше.

По това време на улицата нямаше много хора, работният ден вече беше започнал, а домакините още не бяха тръгнали да пазаруват. Освен това кварталът беше съвсем нов, наскоро застроен, тук все още не живееха много хора. Но Татяна на няколко пъти все пак улови съчувствени, а тук-там и погнусени погледи. В магазина веднага отиде до хладилника, но изведнъж чу досами себе си:

— Татяна Григориевна, вие ли сте?

Тя се извърна и видя вчерашния журналист, който ѝ бе предложил да възстанови поруганата си репутация.

— Добър ден — поздравя тя. — Какво правите в нашия квартал?

— Майка ми живее наблизко, а снощи останах при нея, та сега излязох да ѝ напазарувам. Знаете ли, просто не може да ви познае човек. Нещо лошо ли ви се е случило, Татяна Григориевна?

— Откъде ви хрумна? — учуди се тя. — Всичко ми е наред.

— Не, не ме заблуждавайте, нали виждам — чувствате се зле. Мога ли да ви помогна някак?

Тя се усмихна. Ама разбира се, дори минувачите по улицата я вземат за пропаднала алкохоличка, съдейки по подпухналото ѝ лице и чуждата дреха. А този журналист, който със сигурност знае, че тази жена не е никаква просякиня, а преуспяваща писателка, е направил единствено възможния извод: тя се чувства зле, нещо я измъчва, така че не обръща никакво внимание на външния си вид. Но нали не може да му обясни за спящата Ира, за якето, което се намира в нейната стая, и че ѝ е трудно да се навежда и да си връзва ботите?

— Та с какво ще ми помогнете? — весело попита тя. — Всичко, което можеше да се случи, вече се случи, статиите във вестниците са отпечатани, а аз нямам намерение да им отговарям, нали вече ви обясних. Каква друга помощ можете да ми предложите?

В този момент на щанда благоволи да се появи сънена наглед продавачка. Тя застана точно срещу Татяна и с отсъстващ вид зачака какво ще поиска купувачката.

— Ето тази торта, моля — посочи Татяна една ярка кутия.

— Това ли е? Или искате още нещо?

Татяна хвърли бърз поглед към щанда. Колко вкусни неща имаше! И толкова ѝ се искаше да вземе от всичко по малко... Но щеше да ѝ натежи, а лекарят ѝ препоръча да не вдига повече от два килограма. Добре, няма да вземе карфиол, както и гъби, но от хавайската смес определено не може да се въздържи. Има и котлети по киевски, Ира винаги ги купува оттук, много са вкусни.

Татяна прибра покупките в торбичка и тръгна да излиза от магазина, когато забеляза същия журналист, който търпеливо я чакаше. Той излезе заедно с нея.

— Може ли да ви придружа? Или бързате?

— Нямам за къде да бързам, нали съм домакиня, не ходя на работа. Защо искате да ме придружите?

— Приятно ми е да разговарям с вас. Вие сте необикновена жена, Татяна Григориевна.

— Добре, за какво ще разговаряме тогава?

— За вас. Струва ми се, че сте в труден период от живота си. Греша ли?

Тя погледна учудено спътника си. Приятно лице, внимателни добри очи, кадифен глас. И израз на безкрайна доброта, съчувствие и разбиране. Но тя наистина ли изглежда толкова нещастна?

— Грешите, в прекрасен период съм. Очакване на майчинството, творчески подем — какво повече мога да искам? Аз съм абсолютно щастлива.

— Очите ви говорят друго.

— Моите очи говорят само, че ми е трудно да ходя, но не се предавам. Това е чисто физически проблем, но се надявам, че скоро и той ще бъде разрешен.

Тя се засмя и премести торбичката от едната в другата си ръка.

— Дайте да я понося — сети се журналистът.

— Няма нужда, не е тежка.

Известно време вървяха мълчаливо, после журналистът заговори отново:

— Струва ми се, че с вашия талант вероятно е трудно да се живее в наше време.

— Вече казахте това миналия път — забеляза Татяна. — Но имам ли изход? Животът е такъв, какъвто е. Това не са мои думи, но аз съм

напълно съгласна с тях. Съществувам в тази действителност, защото друга няма да има.

— Не се заблуждавайте! — разпалено възрази събеседникът ѝ. — Възможен е съвсем друг живот, в който вие ще творите свободно и независимо и в който никой никога няма да каже лоша дума за вас. Няма да ви мамят, нито да ви предават, ще ви помагат да отглеждате детето си. Но най-важното — няма да бъдете самотна, да се чувствате изоставена и никому ненужна. Ето за такава помощ ви говорех.

Татяна спря и внимателно го погледна. После леко се усмихна.

— Всичко това е прекрасно. Но не ми е нужно.

— Защо?

— Защото и без това съм свободна и независима. Защото не съм самотна, никой не ме мами или предава. Колкото до лошите думи, това е нещо напълно естествено. Не съществуват хора, обичани поголовно от всички, все ще се намери някой, който да говори лоши неща за нас, така че е глупаво да се опитваме да избегнем това. Не ми се сърдете. Ценя вашата съпричастност и съм ви благодарна за готовността да ми помогнете. Но на мен всичко това не ми е необходимо.

— Не отказвайте така отведнъж — помоли той. — Това, което ви казах, наистина звучи нереално — може би затова думите ми предизвикаха у вас такава реакция. Но все пак си помислете.

— Добре, ще помисля — съгласи се тя учтиво.

Не искаше да обижда този чудесен човек, който бе взел толкова присърце оскърбителните за нея публикации и от името на всички читатели се беше обидил на своите колеги по перо.

— Знаете ли, като четях вашите книги, ми се стори, че кой знае защо — не обичате журналистите — каза той с усмивка. — Понякога използвате персонажи, които се занимават с журналистика, но те никак не са симпатични. Дали това не е причинено от негативния ви опит в отношенията ви с тях?

— Какво говорите, отношението ми към журналистите е прекрасно. Та те не са виновни, че в тяхната професия съществуват такива правила на играта. Те просто ги спазват. Нали не можем да обвиняваме гинеколозите в убийства само защото правят аборти? Работата им е такава. Журналистите калят хората и публично перат долното им бельо, защото един вестник трябва да носи печалба, инак ще загине. Сиреч — трябва да се купува, а за да се купува, трябва да

вълнува максимално голям брой хора. По-нататък всичко е просто: каквото населението, такава и пресата. Ако хората в дадена страна в даден момент се вълнуват изключително от чуждите прегрешения, ако населението иска всеки ден да чете за някого, че бил сексуален извратеняк, гад, крадец и рушветчия, нужно е само да се задоволят тези желаниа и всичко ще бъде наред. Изданието ще се купува и ще носи печалба. Това е то. Така че изобщо няма за какво да им се сърдя.

— Да, лошо мнение имате за нас — поклати глава журналистът.
— Но сте удивително мъдра, Татяна Григориевна. Не е обидно да чуеш дори такова нещо от вас.

— Стигнахме — забеляза Татяна. — Благодаря, че ме придружихте.

— Обещавате ли да помислите за това, което ви казах преди малко?

— Обещавам — бързо отговори тя, за да се отърве от него. И веднага влезе във входа, за да не успее той да поиска телефонния ѝ номер или да ѝ пробута визитка с координатите си. Иначе как ще разбере до какъв извод е стигнала, след като е размислила?

— Защо не ми докладвате как върви комбинацията с Томилина? Имам впечатление, че избягвате да говорим на тази тема. Трудности ли срещнахте?

— В известен смисъл. Но смятам, че лесно ще ги преодолеем.

— Не ми харесва настроението ви, затова не споделям вашия оптимизъм. Какво има? Какво не е наред с тази писателка?

— Тя отказва помощ. Не разбирам каква е причината. Всичко бе разиграно като по ноти, но тя, неизвестно защо, не се поддава.

— Ето на! Така си и знаех, че вашият метод няма да ни доведе до нищо добро. Вечно се втурвате подир някакви иновации, витаєте в облаците, изобретявате смахнати теории, измисляте какво ли не, вместо да действате по старите, проверени методи. Трябваше да работите с Томилина като с всички — да проучвате личността ѝ, да събирате сведения, да се запознаете с нея отблизо, да спечелите доверието ѝ, а вие измислихте някакъв идиотски литературен анализ и смятате, че въз основа на него ще можете да разкриете всички личностни характеристики на обекта. Няма да успеете! Аз и по-рано

подозирах това, а сега то стана абсолютно очевидно. Вашата Томилина се оказа съвсем различна от образа, който, си създадохте, и цялата ви схема изобщо не действа на психиката ѝ.

— Почакайте...

— Не ме прекъсвайте! Чаках достатъчно дълго, докато вярвах на уверенията ви. Не можем да изпуснем Томилина, защото тя ще ни донесе страшно много пари със своята популярност. И не желая да слушам за никакви затруднения, за които ми говорите! Дадохте ми гаранции и аз ги приех. След два часа очаквам от вас нова разработка. Никакви литературни портрети, никакви писателски измишльотини. Нужен ми е ясен и грамотен план за действие, който в най-скоро време ще доведе Томилина при нас. И не забравяйте най-важното: не бива да има дете. Детето ще я задържа, заради него тя ще понася всичко: и съпружески изневери, и самота, и всичко останало, което сте ѝ подготвили. А без дете тя е наша. Вървете! И след два часа се върнете с нормален план!

Опитът да научат с помощта на Виктория Уланова чрез кого в бюро „Грант“ изтича информация още не даваше резултати. Важно беше дори не толкова чрез кого, колкото към кого. Служителите на бюро работиха съвестно и човекът, поръчал статията, подписана с името Е. Хайкина, бе открит. Над него бе организирано денонощно наблюдение, с цел да се разбере с кого от бившите гости на програмата „Лице без грим“ общува. Резултатът се оказа смайващ. С никого. С никого, освен с един-единствен гост, чието име не фигурираше в списъка на Александър Уланов. С други думи точно за този гост не са били искани пари. Ръководител на някакъв странен благотворителен фонд за помощ на хора, попаднали в кризисна ситуация. Нито един от „платените“ гости на предаването така и не попадна в полезрението на наблюдаващите. И то при положение че те бяха не по-малко от петдесет души. Така че контактът на поръчалия статията с човека от фонда можеше да се сметне за чисто съвпадение, за случайност.

Първото, което можеше да се предположи, беше: Уланов не е посочил всички хора. Или просто е забравил — което не беше чудно при такова количество „платени“, или умишлено не е назовал името на този човек. Защо? Това трябваше да се изясни възможно най-бързо.

Въпреки че при последната им среща Александър Уланов беше доста откровен, Настя непрекъснато чувстваше, че той не казва всичко. Вестта, че не е имало никакъв наеман убиец и просто са го излъгали, му подейства достатъчно силно, за да го накара да продиктува списъка на хората, за които Андреев е вземал пари. Но Настя не се съмняваше, че има и още нещо, което Уланов премълчаваше. Именно затова не му зададе всички въпроси, които си бе набелязала, когато се подготвяше за разговора. Не ги зададе, понеже разбра: само когато чуе нещо неочаквано, Александър Юриевич може да се обърка и да започне да говори неща, които би искал да премълчи. А тъй като той явно не бе казал всичко, тя трябва да си остави някои резервни козове, които да сложи на масата в нужния момент.

През последните дни Настя почувства, че е започнала да мисли по-бавно. Сигурно поради умората — нали постоянно ходеше вечер при Алексей в Жуковски и после трябваше да става в тъмна доба, за да стигне до работата си в десет. През това време три пъти остава по цяла нощ в болницата, за да дежури край свежър си, който не понесе твърде добре операцията и още беше на системи. Така и не започнаха да си изясняват отношенията с мъжа си, само се правеха, че нищо не се е случило и че най-важното сега е здравето на баща му, а всичко останало може да се отложи.

Докато се подрусваше сутринта в препълнената мотриса, Настя с усилие се бореше със съня, мъчейки се да вземе решение: първо да поговори с Уланов или да се опита да се запознае с гражданката Лутова, която Александър Юриевич от време на време посещаваше. Ако Лутова изобщо не е жената, заради която се е развел, какво общо може да има тогава помежду им? Именно това бе един от въпросите, които Настя се канеше да му зададе, но се въздържа и го остави за следващия път.

Когато мотрисата спря на гарата, решението бе узряло. Ще отиде при Лутова. Знае ли се, може тази дама да ѝ каже нещо интересно.

Настя откри Валентина Петровна Лутова в детската градина, където тя работеше като възпитателка. Заобиколена от шумните, тичащи наоколо дечурлига, стройната жена отдалеч се видя на Настя

съвсем младичка и едва когато приближи, се открииха множеството ситни бръчици, плъзнали по нейното приветливо усмихнато лице.

— Уланов ли? — с искрено учудване попита Лутова. — Не, не го познавам.

— Но той е идвал у вас. Как е възможно да не го познавате?

— Сигурно е идвал при мъжа ми. Разбирате ли, ние с бившия ми съпруг още живеем заедно, не можем да си намерим отделни жилища. Той си има свой живот, при него идват някакви хора, но той не ме запознава с тях.

— Сигурно трудно се живее под един покрив с бивш съпруг? — съчувствено каза Настя.

Лутова се извърна за секунда, а когато отново срещна очите на Настя, устните ѝ трепереха. Лицето ѝ някак изведнъж се бе отпуснало и изглеждаше още по-състарено.

— Не мога да се справя с това. Ходих дори при магьосници и знахарки да развалят тази магия. Но нямаше полза. Омагьосал ме е. Подритва ме като парцал, а аз не смея и дума да кажа. Да знаете как се измъчих! Една от магьосниците беше добра, казваше се Инеса, тя много ми помогна, дори успях да подам заявление за развод — тази жена ми вдъхна сили. Но когато умря, всичко започна отначало. Може би знаете защо става така, а? Сигурно пак са ми направили някаква магия, урочасали са ме... — По лицето ѝ рукнаха сълзи, но тя не се извърна, а продължи да гледа Настя с молба и надежда. — Разбирате ли, напълно съм изгубила достойнството си, на всеки съм готова да разказвам, от всеки да търся съвет. Може пък някой да ми помогне? Сама не мога... Когато не го виждам, ми се струва, че съм готова да го убия. А видя ли го, нямам сили да се съпротивлявам. Дори и досега нося снимката му. Отдавна съм я сложила в портмонето си, преди десетина години. След развода исках да я изхвърля, но не можах. Извадих я, понечих да я накъсам на парченца, а той ме гледа оттам с толкова добри очи и ми се усмихва така ласкаво... Ръцете ми отказаха да се подчинят. И я прибрах пак там.

Да, именно това бе разказала Татяна на Настя. Със същите думи. Всичко това е било записано в бележките на Пашкова.

— Може ли да погледна снимката?

— Разбира се.

Валентина изхлипа и отиде в ъгъла на стаята, за да вземе чантичката си. Извади от коженото портмоне малка фотография и я подаде на Настя. Човекът на нея ѝ се видя съвсем обикновен. Само дето беше абсолютно плешив. А погледът наистина беше добродушен, и усмивката беше ласкава. У него нямаше нищо демонично. Но определено беше привлекателен. И студеният обектив на фотоапарата не бе успял да унищожи естественото обаяние, което притежаваше този човек.

— С какво се занимава съпругът ви? Какъв е по професия?

— Ами актьор е, но не е твърде преуспяващ. Цял живот е играл малки роли, а сега не знам с какво се занимава. Не ми е ясно от какво живее. Но не ми иска пари, та и на това съм благодарна.

— Как мислите, какви общи интереси може да свързват вашия съпруг и водещия на едно телевизионно предаване? — попита Настя. Изпитваше искрено съжаление към тази симпатична жена, която не можеше да се противопостави на обаянието и магнетизма на бившия си съпруг.

— Нямам никаква представа. Не ми се разрешава да задавам въпроси.

— А опитвали ли сте?

— Разбира се. Колко пъти съм го питала къде работи, с какво си изкарва хляба, но безрезултатно.

— Не отговаря, така ли?

— Отговаря, но по-добре да не отговаряше. Нагрубява ме, подиграва ми се. Превърнал ме е в безплатна слугиня.

— А защо търпите това?

— Какво да правя? Да го изгоня ли? Апартаментът ни е общ, и двамата сме регистрирани в него. И после... — Тя млькна и трескаво избърса сълзите си с кърпичка, която извади от джоба на панталона си. — Нямаме представа какъв е. Ругае, нагрубява, дори се е случвало да ми посяга. А после ще поиска чай, ще пийне, ще остави чашата и ще каже: „Благодаря ти, Валюшенка. Какво щях да правя без тебе, мила моя?“ Взема ръката ми, притиска я до бузата си, целува я. И така ме поглежда, че съм готова да се хвърля под влака заради него.

„И така ме поглежда...“ — повтаряше си мислено Настя, докато се връщаше към „Петровка“. Можеше ли да смята тази жена за глупава и безволева? В първия момент точно това си помисли за нея. Но само

след десет секунди Настя си спомни за генерал Заточни и стигна до извода, че тя самата по нищо не се различава от Лутова. Та нали и тя нищо не можеше да откаже на Иван Алексеевич! И тя не можеше да се противопостави на топлия поглед в неговите жълти като на тигър очи. Нямаше сили да му се сърди, макар дълбоко в душата си да знаеше, че не е прав и постъпва с нея несправедливо. Сигурно именно това е прословутият личен магнетизъм, едно свойство, което прави човека невероятно привлекателен, обаятелен и будещ доверие. Разликата е само в това, че Иван Алексеевич не използва това си качество за нещо лошо, а този господин Лутов се държи разюздано и грубиянски, радвайки се самодоволно, че измъчената му съпруга не му дава отпор.

Срещата с Валентина Петровна не донесе нищо интересно на Настя, трябваше отново да разговаря с Уланов, за да го разпита какво представлява Лутов и какви интереси ги свързват. Въпросът всъщност е съвсем неутрален и няма отношение към следствието по делото за убийството на Андреев и Бондаренко, но става за начало на разговора. Изобщо цялата тази работа е някак съмнителна и странна. Кой би помислил, че появяването на Игор Лесников в кабинета ѝ ще отприщи цял поток извънредно любопитни истории за мнимите изневери на Виктория и за наемния убиец? Напълно вероятно е невинният въпрос за Лутов да провокира пореден изблик от признания. Във всичко това няма никаква логика, така че ще трябва да действа по интуиция.

От убийството на служителите на телевизията Настя пренасочи мислите си към другото убийство, при което също не се забелязваше никакво съществено раздвижване. Благодарение на Татяна сега тя си представя приблизително какво се е случило в семейство Готовчиц. Тъй като Юлия Николаевна е мъртва, едва ли някой ще може да отговори изцяло на този въпрос, така че остава само да гради предположения. И тъй, какво толкова се е случило, че депутатката Готовчиц е била принудена да наеме частни детективи да следят мъжа ѝ? Някой е влязъл в апартамента, на пръв поглед нищо не е взел, но от този момент съпругът е загубил спокойствие. Постоянно се е заключвал в кабинета си и когато не е имал пациенти, се е ровил в книгата си. Местил ги е непрекъснато от рафт на рафт, от чекмедже в чекмедже, преглеждал ги е лист по лист. Борис Михайлович е изглеждал изтощен, почти не е спял, зле се е хранел, станал е раздражителен и дори е започнал да повишава тон на жена си. На

пряко поставени въпроси за криминални източници на доходи не е отговарял нищо определено. А Юлия Николаевна е била известна със своята принципност и почтеност. По-добре е било да научи неприятна истина, отколкото да живее край престъпник.

Но не е успяла. Защо обаче са я убили?

Или да подхванем нещата от друга страна: отначало някой е влязъл в жилището на Ина Пашкова и май също не е изнесъл нищо. После този някой — или друг човек? — е отишъл при Ина и е настоял да научи някакво име. Не се знае дали тя го е казала или не, сега вече няма кого да попитаме. След като по абсолютно същия начин някой е навестил Готовчиц, психоаналитикът се паникьосал, защото е видял със собствените си очи до какво може да доведе това. Да приемем на доверие твърдението му, че някой го е следил. Ако се съди по броя на хората, които са го следили, това са били не само „външните“, които са изпълнявали задача, постъпила от министерството, а и изпратените от жена му частни детективи. Вероятно Готовчиц е прав и хората, влезли в апартамента му, на някакъв етап също са участвали в тази вакханалия на всеобщия надзор. И именно те са научили, че Юлия Николаевна е потърсила помощта на частното детективско бюро. А в някакъв момент тя е започнала да им пречи.

Че какво, идеята всъщност не е лоша. Виновни за убийството на жена му не са хората, с които е контактувал Готовчиц, а съвсем други, за чието съществуване той дори не подозира, които никога не е виждал, но от които безумно се страхува. Онези, дето са убили Ина Пашкова.

Настя се хвана за главата. Боже мой, колко усилия бяха хвърлени за разработване на всички, упоменати в отчетите, представени от бюро „Грант“ на клиентката им Юлия Николаевна! А сега излиза, че те нямат нищо общо...

Стоп!, каза си тя. Как така да нямат нищо общо? Юлия Николаевна е била убита именно защото се е свързала с бюро. Това е несъмнено, иначе нямаше да загине Дима Захаров.

Тогава остава само един вариант. Най-нелогичният и необясним, но единствен вариант.

Татяна помоли Ира да не я оставя сама, защото се чувства зле. Ирочка се уплаши, завайка се и понечи да извика лекар, но Татяна я спря с невинната лъжа, че сутринта вече е ходила в женската консултация, прегледали са я и ѝ казали по възможност да не остава сама вкъщи. Тъй като сутринта Ира бе спала дълбоко и бе станала чак към обяд, тя не можеше да знае, че всъщност Татяна се бе отбила само до магазина за сладолед.

— Разбира се, никъде няма да излизам — с готовност се съгласи Ира. — Не е страшно, ако не се видим един ден с Андрей.

Татяна понечи да каже, че годеникът ѝ може да дойде и тук, че е време да се запознаят, но се въздържа. Докато Стасов не изясни какъв е този „Бентли Континентал“, който умее с един поглед да определи, че дамският костюм е на Версаче, по-добре да се въздържат от срещи с него.

Тя беше в прекрасно настроение, работата върху книгата вървеше лесно и ѝ доставяше истинско удоволствие. Дори тревогата, останала от сутрешния разговор с мъжа ѝ, не можеше да помрачи тази радост. В края на краищата всичко ще се изясни, те ще научат защо годеникът на Ирочка я е излъгал и всяко нещо ще си дойде на мястото. Наистина интуицията на Татяна ѝ подсказваше, че зълва ѝ ще трябва да се прости с розовите си мечти за скорошна сватба и още по-скорошна почивка в Маями, така че предварително ѝ съчувстваше. И отново започваше да изпитва вина пред нея. Банкерът на Иришка очевидно познаваше Маргарита и знаеше, че тя си е купила такъв костюм. Но към това се прибавяха и други обстоятелства. Например той трябваше да е наясно с какво сако и с каква риза е бил този ден Стасов и дори каква запалка използва. Вярно, Татяна можеше да си представи и такава картинка: bankerът Андрей, който се познава с Маргарита Мезенцева и знае, че тя си е купила ужасно скъпия костюм, случайно вижда някъде човека, в чието семейство живее неговата годеница. Вижда го най-вероятно през деня на някое обществено място. Може би Стасов е влязъл с някого в неговата банка, а може и самият Андрей във връзка с дейността си да се е озовал на мястото, където работи Владислав. Или просто да го е видял на улицата. И е решил да измисли тази малка гадост.

Но това говори за две неща, които не са твърде радостни. Първо, той е глупак и дребен мерзавец. И второ, за да измисли такава гадост,

той трябва да е наясно, че Стасов е бил съпруг на Маргарита. Но защо в разговорите си с Ирочка нито веднъж не е споменавал, че знае за това? Колкото повече Татяна размишляваше върху ситуацията, толкова по-малко тя ѝ харесваше, затова все повече се укоряваше. Как можа тъй невнимателно да се отнесе към новото познанство на Ирина? Непростимо лекомислие. В резултат доверието на младата жена бе спечелил — за това можеше със сигурност да се съди по грейналите ѝ от щастие очи — един мошеник, опитващ се да разруши нормалния семеен живот на Стасов.

Оттук възникваха много версии и Татяна като опитен следовател го знаеше. Годеникът можеше да бъде човек, който е срещал Стасов, когато той още е работел в милицията. Човек, укрил се от правосъдието или пък излежал наказанието си, а сетне станал преуспяващ бизнесмен, който сега се разкарва с невероятно скъпа кола. И в един прекрасен момент е решил да си го върне на човека, като му е причинил толкова неприятности. Не, не става — Стасов го е видял и не го е познал. Внасяме поправка — решил е да си го върне и е наел за целта някакъв красавец, на когото е казал: Ще завъртим главата на младата жена и ще я зарежем, за да ѝ нанесем непоправима психична травма, ще скараме съпрузите и гадно ще хихикаме иззад ъгъла, радвайки се на съсипаното семейно огнище.

Но това някак си не е по мъжки, такова отмъщение подхожда повече на жена. А защо не? Малко ли жени престъпнички познаваме, и то такива, в сравнение с които мъжете ряпа да ядат. От собствената си практика Татяна знаеше, че мъжът престъпник почти винаги си остава мъж — той все има някакви представи за благородство и чест, макар и изопачени, и ги спазва дори когато извършва престъпление. Виж, жените вземат ли решение да тръгнат по престъпен път, понякога стигат до невероятна низост. Когато мъжът отмъщава, той обикновено гледа да лиши жертвата си от пари или живот, в краен случай — да опорочи доброто ѝ име. Но щом отмъщава жена, тя по правило се прицелва преди всичко в любовта. В щастията, в семейния живот. Интересно — дали Стасов е срещал жени, които биха искали да му отмъстят за нещо?

Тези мисли съществуваха някак самостоятелно, без да пречат на Татяна да набира текста за книгата на компютъра. Тя отдавна се бе научила да съчетава творческата със служебната работа, така че двете

линии на размисъл да съществуват паралелно, без да си пречат. Ира готвеше в кухнята, като се стараяше да вдига колкото може по-малко шум, защото изпитваше благоговение към писателския труд на Татяна. Из апартамента постепенно започнаха да се разливат упоителни аромати, излъчвани от поредния кулинарен шеф-повар. Периодично звънеше телефонът, но Татяна не се откъсваше от работата, оставяше Ирина да вдига слушалката.

— Таня, ела да обядваме! — извика я Ирочка.

Тя дописа започнатата фраза, прегледа последния абзац и излезе от стаята.

— Обади се Настя, попита може ли да ни навести днес. Отвърнах ѝ, че може, защото ти каза, че няма да излизаш. Правилно ли постъпих? Или трябваше да те извикам на телефона?

— Правилно — кимна Татяна. — Защо, какво ѝ се е случило? Или просто така, приятелско посещение?

— Не знам. Но гласът ѝ беше угрижен.

— А твоят кавалер обади ли се?

— Разбира се. — Ира лъчезарно се усмихна. — Ужасно се разстрои, че днес няма да се видим. Нищо, нека си посвърши някоя работа, има време да бъдем заедно в събота и неделя.

Татяна разсеяно дояде някакво екзотично ястие, в което според Ира имало невероятно количество витамини, полезни за бременни жени, и отново се върна към работата си. Колко навреме бяха излезли всичките тези статии във вестниците и списанията! Ако не бяха те, и през ум нямаше да ѝ мине, че от страниците на своите книги тя може да разговаря със своите читатели. Защото те не са какви да е хора, а нейни приятели, с които може да сподели и радостите, и скърбите, и размислите си. Да им разкаже хубав виц и да се порадва на смеха им. Да се оплаче от несправедливостта на живота и да срещне у тях разбиране и съчувствие. В момента, в който осъзна, че книги може да се пишат и така, веднага ѝ олекна и недовършената повест, която бе лежала като тежък товар в чекмеджето, изведнъж оживя и пое напред.

Тя не забелязваше как минава времето и много се учуди, когато дойде Настя и се оказа, че вече е осем и половина вечерта.

— А, чудесно, тъкмо за вечеря! — радостно възкликна Ира.

Но Татяна веднага охлади порива ѝ, като заяви, че ще вечерят по-късно, а сега те с Настя трябва да си поговорят. Ира огорчено въздъхна

и отиде в стаята си. Настя веднага подви нозе под себе си на мекия диван. Още миналия път си беше харесала това място — тук ѝ беше особено удобно и уютно.

— Как е книгата, сама ли се пише? — попита тя.

— Представи си, пише се, въпреки че животът упорито ѝ се противопоставя — пошегува се Татяна.

— По какъв начин?

— Ама ти не знаеш ли?

— Какво да знам? — учудена попита Настя. — Какво имаш предвид?

— Имам предвид онзи позор и охулването, на които ме подложиха тъй наречените средства за масова информация.

— Имаш предвид онази гадост, която четохме заедно с теб?

— Къде ти — онова беше цвете! После обаче като се почна... нямам думи. Ти какво, Настенка, наистина ли не знаеш?

— Честна дума, за пръв път чувам. Нали не чета вестници...

— Как, изобщо ли не четеш? — смая се Татяна.

— Изключително рядко, само на големи празници.

— Е, тогава се лишаваш от много неща. Нима не ти е интересно да научиш, че министрите вземат подкупи, не плащат данъци или си купуват по десет апартамента и двайсет вили?

— Ами не, не ми е интересно. Та какво, казваш, пише за теб във вестниците?

— Пише, че съм бездарна графоманка, че с драскачеството си промивам мозъците на нашето изтормозено население, като по този начин го лишавам от прекрасната руска култура. Че получавам за книгите си огромни хонорари. Че ме е заклеявила цялата писателска общественост, която се събрала на заседание в Съвета по култура при президента на Русия. Ти представяш ли си каква чест ми е била оказана? В Русия има стотици най-различни писатели, но са удостоили със заклеявяване само мен!

Настя я слушаше, зяпнала, и не вярваше на ушите си.

— Не може да бъде, Таня, будалкаш ме! — най-сетне възвърна тя дар словото си.

— Нищо подобно! — весело се разсмя Татяна. — Точно това е станало. Дори активно се опитват да ме скарат със Стасов.

— Кой се опитва?

— Не знам, сега Стасов го изяснява. При такава ситуация по принцип аз би трябвало или да се самоубия, или да се пропия, или да отида в манастир. Но аз съм истинска рускиня, не се давам лесно. Поплаках си, а после разбрах какво трябва да правя и седнах пред компютъра. И мигом забравих всички скърби.

— Господи, с какво толкова си раздразнила журналистите, та са се нахвърлили върху теб?

— Нямам представа. Не помня да съм се карала с тях. Вярно, за тяхна чест трябва да кажа, че не всички ме смятат за пълна идиотка. Намери се един, който ми предлагаше да публикува материал, в който да възстанови поруганата ми репутация и да реабилитира честното ми име.

— Е, и?...

— Ами нищо, отказах. Надявам се, че точно на теб не е нужно да обяснявам защо.

— Разбирам, но мислиш ли, че наистина ти е съчувствал? Или подозираш, че това са обичайните вестникарски игрички: вие пишете така, а ние пишем друго. И понеже сте ни конкуренти, ще изразим противоположната гледна точка?

— Ами един господ знае, Настюшка. Всичко е възможно. Но, общо взето, този журналист е един симпатичен чичко, много доброжелателен, умее да съчувства. И очите му са добри.

— Аха — тихичко промърмори Настя, — очите му са добри, а главата — плешива.

Тя каза това съвсем тихо, просто изрази мисълта си на глас, спомняйки си видяната сутринта снимка на съпруга на Лутова. И не разбра защо Татяна изведнъж се напрегна, очите ѝ се присвиха, стисна устни.

— Откъде знаеш? — сухо попита тя.

— Какво да знам?

— Че е плешив.

— Нищо не знам. Ти за какво говориш?

— Ами ти?

— Днес между другото се видях с гражданката Лутова, дето е ходела на магьоснически сеанси при твоята убита Инеса. С разпита на Уланов се получиха усложнения, затова реших да разговарям с неговата позната. Надявах се да изясня някакви пикантни

подробности, с които бих могла да го подхвана при следващия разговор. Оказа се, че Лутова изобщо не го познава и Уланов е идвал на гости не при нея, а при бившия ѝ съпруг. Защото тя продължава да живее заедно с него.

— Да, спомням си — кимна Татяна. — Продължавай.

Гласът ѝ беше сух и хладен и в този момент тя се стори на Настя толкова чужда, че дори ѝ стана неприятно.

— Таня, отпусни се, не си на работа!

Татяна въздъхна дълбоко, замижа и разтърси глава. Лицето ѝ се успокои, устните трепнаха в усмивка.

— Извинявай, Настюша. Рефлексът ми се задейства, като на ловджийско куче. Разказвай по-нататък.

— Ами по-нататък — нищо. Валентина Петровна ми се оплакваше от живота си и от обстоятелството, че не може да се отърве от емоционалната си зависимост от съпруга си. С една дума същото, което си намерила в записките на Инеса и после ми го преразказа. Дори ми довери, че не може да изхвърли снимката му и още я носи в чантата си. Показа ми я и видях този грандиозен Лутов, който я подритвал и унижавал по всякакви начини. Ти знаеш ли, той наистина е дяволски обаятелен! Хем това не е обаяние на самец, а именно на човек, на личност. То действа еднакво и на мъжете, и на жените. Искат се да му вярваш, да го последваш до края на света. Ще ти се да се държиш така, че да заслужиш одобрението му. Представяш ли си какъв е този човек в живота, щом дори една черно-бяла снимка създава такова впечатление?

— Струва ми се, че си представям — замислено каза Татяна. — И какво, главата му е плешива, така ли?

— Абсолютно. Като бiliarдна топка.

— А какъв е по професия?

— Лутова каза, че бил второстепенен актьор, но преди известно време напуснал сцената. Не знае с какво се занимава сега.

— Чудесно! Ти май се измъчи без цигари. Запали си, не се притеснявай.

— Не бива, Таня, ще потърпя — смутено отговори Настя. — Няма да пуша около теб.

— Ще излезем на терасата, навън е съвсем топло. Хайде, Настюшка, ти ще си запалиш, а аз ще ти разкажа още някои интересни

неща.

Татяна направи изразителен жест към кухнята и Настя разбра, че тя не иска Ира да чуе разговора им. Нали между кухнята и хола нямаше врата! А Ирина, вече преживяла петминутното си огорчение, отдавна беше излязла от стаята си и се бе разшетала около печката.

Те излязоха на голямата остъклена тераса, където имаше три стола и малка овална плетена маса. Татяна отвори прозореца.

— Можеш спокойно да пушиш, пепелникът е на перваза. Като начало ще ти съобщя, че въпросният добър журналист също е абсолютно плешив. И ако бъда обективна, трябва да призная, че е дяволски обаятелен. Просто ти се иска да му вярваш. Жалко само, че не му знам името. Нарочно не го попитах, за да не задълбочавам познанството. Исках по-бързо да се отърва от него. Но той успя да ми каже една любопитна подробност.

— Каква?

— Предлагаше ми коренно различен живот, в който никой няма да ме обижда и унижава... И така нататък. Знаеш ли, аз някак си не можах да вникна отведнъж в ситуацията. Честно казано, не ми беше до него, мислите ми се въртяха около други неща. Та чак сега схванах ситуацията. При първата ни среща той ми донесе всички публикации, в които ме хулеха, и предложи да им отговоря. А днес сутринта наблягаше на обещанието си в този нов живот да не се чувствам измамена и изоставена. Разбираш ли — измамена и изоставена! Какво отношение има това към онези публикации? Никакво. И сега разбирам, че той е знаел всичко.

— Господи, но какво е знаел? — нетърпеливо попита Настя и трескаво тръсна пепелта от цигарата си. — Говори по-разбрано.

— Знаел е всичко: Ира скоро ще се омъжва и ще ни напусне, а със Стасов сме в труден период. Лиля прави истерии преди появяването на бебето, което щяло да ѝ отнеме бащината любов, и Стасов смята да замине с нея на курорт. Нещо повече — с тях ще замине и Маргарита, защото Лиля моли за това, а Стасов не може да откаже на любимата си дъщеря. Има и още: бяхме информирани, че Стасов не прекарва всички вечери с плачещата Лиля, а ходи по ресторанти в компанията на Маргарита, една от първите красавици в света на руското кино. Съгласи се, че ситуацията не е лека за мен. И журналистът е знаел всичко това. Въпросът е: откъде?

— Почакай, Таня, нищо не разбирам. Вярно ли е това за Лиля?

— Вярно е, защо се учудваш? Това е напълно естествена реакция на детето, две от всеки три хлапета приемат появяването на свои братя и сестри именно по този начин. Трябва да бъдем готови за това, особено когато децата се раждат в различни бракове.

— А за Стасов и Маргарита?

— Това обаче е лъжа, и то скроена доста ловко. С една дума толкова майсторски, че щеше да мине като истина, ако характерът ми беше друг. Има хора, които с години се тормозят от подозрения, измъчват се, обезумяват, но никога не питат направо. И което е още по лошо — те са готови да вярват на първия срещнат, който им носи негативна информация. И не са готови да се доверят на човека, когото тази информация позори. За щастие аз имам друг характер. Никога на нищо не вярвам, проверявам всичко и го подкрепям с доказателства. Може би това е професионална деформация. Ето защо не страдах дълго, а чисто и просто попитах Стасов дали е бил на въпросното място с въпросната жена. И много бързо си изяснихме, че това е лъжа. Някой иска да ни скара.

— Кой?

— Това не знам.

— Как така не знаеш? Кой е наприказвал всичко това?

— Годеникът на Ирочка. И не го каза на мен, а на нея. Тя после ми го предаде, цялата разтреперана от негодувание. Но аз напълно допускам, че този „Бентли Континентал“ е просто изпълнител на чужда воля. Може и да няма собствен интерес, възложили са му го — направил го е.

Известно време Настя мълчаливо пуши, загледана в сивото тъмнеещо небе.

— Колко прилича — тихо каза тя накрая, — колко прилича... Около теб изграждат ситуация, която прави живота ти непоносим. Всичко наоколо се руши, всичко, което едва вчера ти се е струвало стабилно и непоклатимо, днес се оказва крехко и измамно. И в този тежък за теб момент близо до теб се появява изключително обаятелен човек с добри очи, ласкава усмивка и протегната за помощ ръка. А сега чуй още една история, която ще ти разкажа. Имало едно време един телевизионен журналист — талантлив, преуспяващ. Вярно, не твърде чистоплътен морално, но това няма отношение към историята. Той

имал любима съпруга и любима работа. И не щеш ли, в един прекрасен ден всичко това започнало да се руши...

20.

Борис Виталиевич Гмиря окончателно се разболя и при цялата сериозност на създалата се ситуация беше трудно човек да го погледне, без да се засмее. От постоянното бърсане с кърпата носът му бе почервенял и подпухнал, очите му сълзяха, дрезгавият му глас се мяташе между зловещия шепот и истеричния фалцет. Той не можеше да вземе болнични, защото водеше дело за убийство на депутат в Държавната дума, намиращо се под контрола и на Министерството на вътрешните работи, и на Генералната прокуратура. Естествено по закон на никого не бе забранено да боледува, но укорителните погледи и началническото недоволство щяха да му бъдат гарантирани.

Той отново седеше в кабинета на полковник Гордеев, но този път бе дошъл не по своя инициатива, а по настоятелната покана на Виктор Алексеевич.

— Боря, трябва да се стегнеш! — с тон, нетърпящ възражения, му каза по телефона Гордеев. — Аз днес не мога да излизам от тук, така че бъди така любезен да докараш болното си тяло на „Петровка“. Направи тази услуга на бившия си началник.

Още преди пристигането на следователя в кабинета на полковника бяха дошли Каменская, Лесников, Коротков и онова едро зеленооко момче, началникът на службата за безопасност при киноконцерна „Сириус“. С него Гмиря се бе запознал през деветдесет и пета година, когато разследваше убийството на киноактрисата Алина Вазнис.

— Хайде, Настася, говори! — без дълги предисловия изкомандва Гордеев. — Ясно, подредено, без да изпускаш нищо. Така както ми го разказа тази сутрин.

Настя въздъхна дълбоко, събирайки мислите си, и за всеки случай сложи пред себе си бележника със записките, които нахвърля цяла нощ, докато седеше в болничната стая на свекър си. Беше се свила в един ъгъл с бележника на коленете, вслушвайки се в неравното му дишане. Успя да подремне само в мотрисата по пътя към Москва.

Но и това ѝ стигаше. Днес беше събота, рано сутринта влаковете за Москва пътуваха полупразни и Настя си намери място в един ъгъл, подпря глава о стената на вагона и мъничко си почина.

Тя започна да разказва всичко, което бе научила през последните дни. За посещението на Виктория Уланова, за измислената от начало до край поръчка за убийство на мъжа ѝ, за несъществуващата журналистка Хайкина и за човека, платил на главния редактор на вестника за оскърбителната статия „Сбогом, лице, да живее гримът!“. За вестникарския тормоз, упражнен над писателката Томилина, за опита да я скарат с мъжа ѝ и да я разделят със зълва ѝ — нейната близка приятелка, точно в момент, когато Татяна най-много се нуждае от помощ и подкрепа. За убийството на магьосницата Инеса, за нейния любовник професор Готовчиц. И накрая — за убийството на съпругата на Готовчиц, Юлия Николаевна. Тя се стараеше да разказва последователно, но това невинаги се получаваше. Прекалено преплетено бе всичко в тези странни и на пръв поглед без никаква връзка помежду си истории.

— Както виждаме, забелязва се един и същи стил. Да се направи животът на един човек тежък, почти непоносим, но не за отмъщение, а единствено за да приеме той с готовност помощта, която ще му предложат в най-сложния момент. Засега не знаем в какво трябва да се състои тази помощ. Татяна я е отказала, така че нищо не може да ни обясни. Остава Уланов. Сигурна съм, че той вече е в течение, защото ситуацията с него е започнала да се развива много преди тази с Татяна. Нещо повече — докато в началото на нашето познанство Александър Уланов наистина изглеждаше като човек с много неразрешими проблеми, днес той изглежда съвсем различно. Сега е бодър, оптимистичен и уверен в себе си. Във всеки случай беше точно такъв, докато не научи, че жена му изобщо не е възнамерявала да го убие и че цялата тази история с наемния убиец е абсолютна лъжа. Така че той най-вероятно е приел помощта и вече знае в какво се състои тя. По този начин днес ние можем да констатираме, че убийството на Виктор Андреев и Оксана Бондаренко почти със сигурност не е свързано с финансови машинации и не е акт на възмездие. То е било част от операцията, насочена срещу Уланов. Да премахнат от екипа му хората, без които предаването престава да бъде печелившо. Да го наплашат и разстроят, да го накарат да се замисли за напускане на телевизията, да

го откъснат от любимата му жена. Да го измамят, да го объркат. И не само него, но и нас. Защото ние търсехме престъпниците на погрешно място и щяхме да продължим да ги издирваме, докато търпението ни се изчерпи. А после — да закрием делото.

Гмиря кихна, подсмръкна и с дрезгав глас попита:

— Ами Готовчиц? Още чакам да започнеш да говориш за депутатката. Защо ме повикахте тук?

— Не бързайте, Борис Виталиевич — успокой го Гордеев, който спазваше етикецията и пред оперативните работници се обръщаше към следователя по малко и бащино име, без никакъв намек за обстоятелството, че Гмиря за него е бил и си остава просто Борка. — Ще стигнем и до депутатката. Продължавай, Настася.

— Един от похватите, които активно използват престъпниците, са лъжливите ходове. Такива ходове напоследък бяха направени няколко, при това, трябва да отбележим, те са два типа. Тип първи: абсолютно ненужно действие, което обаче ни обърква. Например писмото до Игор Лесников. В това писмо пише, че вие, Борис Виталиевич, отдавна сте подкупен и не може да ви се има доверие.

— Че съм какво? — Следователят се задави и дълго кашля, дрезгаво и мъчително.

— Че сте подкупен и не може да ви се има доверие — криейки усмивката си, повтори Настя. — Ние нищо не ви казахме за това, защото и през ум не ни мина да повярваме на написаното. То е преследвало две цели. Първо, да ни намекнат, че убийството на Юлия Готовчиц наистина е политическо, щом на следователя е даден подкуп, и второ, да разстроят работата на групата, да всеят недоверие и така да провокират конфликт. И трябва да отбележим, че почти успяха. На вас ви стана трудно да работите с Лесников, а на Игор — с вас. Още един пример: убийството на Дмитрий Захаров. От самото начало тръгнахме по неверен път, като се опитахме да свържем убийството на Юлия Готовчиц с изтичане на информация за отношенията ѝ с частното детективско бюро. Използвайки лични връзки, Захаров се опита да изясни кой в бюрото има достъп до информацията за поръчките и клиентите. И когато успя, го убиха. А ние отново се поведохме по този лъжлив ход — щом го убиха, значи наистина тук има връзка със смъртта на депутатката. А връзка няма — никаква. Да, в бюрото се намери служител, който проявява повишен интерес към картотеката на

ръководителя, но това няма никакво отношение към убийството на депутатката. Захаров е бил убит просто така, за всеки случай, за да ни объркат. Той на никого не е пречел и не е представлявал никаква опасност за престъпниците.

В кабинета се възцари потискаща тишина. Тук седяха хора, чийто живот постоянно бе свързан с трупове, но въпреки това им беше трудно да осъзнаят и да се примирят, че един човек може да бъде убит просто така. Не в изблик на гняв или злоба, не от корист или страх пред разобличение, а само за да бъде объркан някой.

— Продължаваме нататък. Лъжливи ходове от втори тип — отново заговори Настя. — Това са действия с определена цел, но извършени по начин, при който тази цел не личи. Нещо повече — същата цел може да бъде постигната и по друг път. Ще поясня с пример. След проникването в дома му Борис Михайлович Готовчиц започва да живее в постоянен страх. Вече обясних защо. Тъй като поведението му става, меко казано, неадекватно, съпругата му започва да се безпокои дали мъжът ѝ не се е замесил в нещо престъпно. Тя се обръща за помощ към бюро „Грант“ и получава подробни отчети за всички контакти на Борис Михайлович. Копията на тези отчети, както знаете, ни бяха предоставени. Тази сутрин аз се обадох на всички фигуриращи в тях лица и научих, че Юлия Николаевна е успяла да се срещне с някои от тях. Запознавала се е под различни предлози, като се е представяла ту за журналистка, ту за социален работник. Следователно тя е проверявала познатите на съпруга си, за да се убеди лично, че те не са замесени в нищо престъпно. Или обратното — че са замесени. Ние от самото начало предполагахме, че убийството е извършено, защото Юлия Николаевна е проявила интерес към контактите на съпруга си. Но търсехме сред тези контакти такива хора, каквито е търсила и Юлия Николаевна. И не ги намирахме. Но ако сред познатите на професора няма лица, свързани с него чрез някакъв криминален бизнес, защо все пак са я убили?

— Да, между другото — обади се Гмиря. — Аз още чакам да ни кажеш защо са убили депутатката.

— Защото работата не е в самите хора, с които е контактувал Готовчиц.

— А къде е?

— В онези, които ги поробват. В онези, които ги държат в силна психологическа зависимост, от която те не могат да се освободят с години, та дори и цял живот. Спомнете си колко пъти сме чели за подобни явления, колко пъти сме се сблъскали с тях лично. Лидери на някакви невероятни движения, секти и групи, съумели да увлекат хората с абсолютно безумни идеи — наистина ли никога не сте чували за това? Нима не сте чели за секти, чиито водачи са успявали да накарат цели тълпи да извършат колективно самоубийство?

Настя млъкна и из кабинета на Гордеев се разнесе тихо говорене. Всеки от присъстващите си спомни, че наистина е чел за нещо подобно и всички започнаха да разменят мисли по този повод.

— А колко пъти сме чували за невероятна лична преданост на човек спрямо някакъв авторитет? — продължи тя. — Например виждаме един човек стотици пъти по телевизията, той ни изглежда тъп и ограничен и недоумяваме защо към него изпитват обич огромен брой хора, защо той има верни съратници, които го следват цял живот и при никакви обстоятелства не го предават. Обясняват ни, че този човек притежава личен магнетизъм, че когато се намираш около него или общувате, е невъзможно да не го обичаш. Ние разперваме ръце, клатим глава и смятаме, че това е пълен идиотизъм. Защото не сме го изпитали лично. А това явление съществува и не можем да не се съобразяваме с него. Най-жестоката грешка е да смяташ, че едно нещо не може да бъде само защото лично не си го виждал. Както ме учеха някога, неграмотността не е аргумент. А сега си представете, че за някаква своя цел трябва да намерите няколко души, притежаващи въпросния личен магнетизъм. И то трябва да ги откриете доста бързо. Къде и как ще ги търсите?

И отново в кабинета се възцари тишина. Този път пръв се ориентира Игор Лесников. Гордеев не влизаше в сметката, защото Настя беше успяла да му обясни всичко преди общата среща.

— Искаш да кажеш, че е най-лесно да се действа чрез хора като Готовчиц или магьосницата Инеса?

— Може и да не е най-лесно — възрази Настя, — но това е един от вариантите. Със сигурност има и други начини, но престъпната група, с която си имаме работа, действа именно така. Влизат в жилището, когато стопанинът или стопанката ги няма, преглеждат записките им и намират човека, оплакващ се от силна зависимост, от

която не може да се избави. Това може да бъде зависимост от съпруг, любовник, приятелка, началник... После всичко е просто. Името на пациента или клиента е отбелязано в записките, намират го и доста бързо откриват човека, който го е поробил. И започват работа с този човек. Вербуват го, съблазняват го да се присъедини към тях. Сметката е точна, защото ако човекът, притежаващ силен личен магнетизъм, е добър и почтен и не използва дарбата си така, че другите да страдат, близките му нямат такъв проблем. Щом обаче са потърсили помощта на магьосници и психоаналитици, значи човекът явно злоупотребява с любовта на околните. И на тях точно това им трябва. И ако съм права, тогава стават разбираеми обстоятелствата около убийството на Ина Пашкова. Тя никога не е отбелязвала в записките си истинските имена на своите клиенти. Нали се е преструвала на магьосница, така че на всеки е давала някакъв псевдоним, уж за общуване с висшите сили. Това е било само част от занаята ѝ, но тази част ѝ е струвала живота. Престъпниците са намерили в записките ѝ онова, което ги е интересувало, но е липсвало името на човека. Точно това име те са се опитали да изтръгнат от нея с мъчения. Сега можем само да се досещаме как е станало всичко, но ако съдим по разказите на хора, познавали Инеса, тя е била извънредно силен човек. Не физически, разбира се, а морално. Умеела е да си държи езика зад зъбите, да пази тайни — и свои, и чужди. И сигурно не е било лесно да я накарат да отговори на въпрос, чийто смисъл тя не е разбирала. Може би са ѝ предлагали пари, може би са я заплашвали, но тя не е изрекла името, докато не са започнали да я измъчват. След като са получили от нея заветното име, престъпниците са си отишли, като са я зарязали окървавена. Вероятно са сметнали, че вече е умряла, инак определено са щели да я доубият. Съдейки по всичко, което знаем в момента, те са абсолютно безнравствени и безжалостни. Затова пък днес можем да твърдим, че името, което им е трябвало, е името на Валентина Петровна Лутова. Лутова дълго време е била клиентка на Инеса, понеже се е опитвала да се избави от зависимостта си от своя съпруг, който я е обиждал, унижавал и дори побийвал. Престъпниците са намерили Валентина, край нея естествено се е намирал и съпругът ѝ, който бързо е вкаран в действие. Не знам какво е успял да свърши за тях, но е работил с Уланов, а напоследък се прави на добър журналист

и настойчиво предлага помощ на нещастната, обиждана и предавана от всички писателка Татьяна Томилина.

— Е, и какво за Готовчиц? — отново нетърпеливо подвикна Гмиря, при което гласът му се изви във фалцет. — Кажете за Готовчиц!

— Ами с Готовчиц е същото. Влезли са в жилището, прегледали са записките. Готовчиц не се прави на магьосник, той е обикновен психоаналитик, доктор на медицинските науки, и в записките му всички имена и фамилии са назовани. Намерили са това, което им е трябвало, и благополучно са изчезнали. А пациентът, чиято история ги е заинтересувала, е отишъл на поредния сеанс при Готовчиц. По това време Борис Михайлович вече е започнал да губи човешкия си облик от ужас и Юлия Николаевна е наела частни детективи, които добросъвестно са се захванали за работа. Името на този пациент е попаднало в техния отчет. А отчетът е бил представен на клиентката. Тъй като групата, за която говорим, е доста сериозна, те задължително е трябвало да наглеждат самия психоаналитик и жена му. За всеки случай. Защото взломът и проникването не са шега работа — стопаните са извикали милиция. И благодарение на това наглеждане са установили, че Юлия Николаевна първо е посетила частното детективско бюро, а после е започнала да обикаля пациентите на мъжа си. Защо? Какво прави тя? Абсолютно неразбираемо. Но нали тя всеки момент може да отиде и при пациента, край когото се намира човекът, който им е нужен? Каква е съпругата на психоаналитика? Депутатка, журналистка, човек прям и принципиален. И какво иска? Какво души? Току-виж, не дай си боже, довтасала на интересуващия ги адрес в най-неподходящия момент и се сблъскала с техния представител, тъй като те вече са задействали човека, за издирването му им е бил нужен само половин ден. А и самият човек все още не е добре проверен. И не щеш ли, Юлия отива, нали не се знае за какво отива и какво говори, а човекът си е вкъщи и взема, че ѝ разказва за интересното и много изгодно предложение, което са му направили. С една дума — това не бива да се допуска. Трябва да се попречи на контакта. Има много начини, по които може да се направи това. Най-простият и безболезнен е нужният им човек за известно време спешно да се отстрани от Москва под каквото и да било предлог. Упоритата Юлия Николаевна ще отиде, ще поговори с пациентката или пациента на мъжа си и ще си тръгне. Толкоз. После могат да върнат човека. Но те избират най-

жестокия начин. Убиват Юлия Николаевна. И тук решението им е почти безпогрешно. Щом тя е депутатка и освен това журналистка, издирването на убийците ще се води в съвсем друга посока. Ще разпитват хората в Думата, ще търсят враговете ѝ сред онези, за които тя е писала статии по вестниците. Ами да ги търсят колкото си искат, това им е работата. Тоест на нас това ни е работата. Освен другото, ще им подхвърлим и едно гадно писъмце, да налеем масло в огъня. Нека още повече се уверят, че убийството наистина е политическо.

Настя затвори бележника и си пое дъх.

— Аз свърших.

Гордеев си сложи очилата, които през цялото време, докато Настя бе докладвала резултатите от своите нощни размисли, бе въртял в ръцете си. И каза:

— Да пристъпим към обсъждането. За да не си губим времето напразно, ще ви кажа като информация, че в момента Доценко установява хората, които са упоменати в записките на професор Готовчиц. Имам предвид тези, които са имали сериозни психически проблеми, и другите, посочени в отчетите на бюро „Грант“. Самите хора, фигуриращи в тези отчети, вече сме ги разработвали, но сега погледът ни към тях ще бъде съвсем различен. Моля всички присъстващи да не се надяват, че след като вече разполагаме с господин Лутов и намерим и втори човек като него, ще научим всички тайни и с един замах ще разкрием престъпленията. Лутов и този втори човек, когото сега издирва Миша Доценко, знаят далеч не всичко. Тях ги използват за лични контакти и оказване на нужното влияние. Но те нямат нищо общо с убийствата, които се замислят от едни, а се организират и изпълняват от други. Естествено не от хора като Лутов. Ако стиснем за гушите тези контакттори, означава моментално да провалим цялата работа. Не е престъпление да се представяш за журналист. Както не е престъпление и да даваш пари за публикуването на едни или други материали. Те не са извършили нищо криминално, няма за какво да ги привличаме под отговорност, така че засега нямаме и с какво да ги сплашим. От това следва неутешителният извод, че те нищо няма да ни кажат. Само ще развалим всичко и ще подплашим главните действащи лица. Ето защо определям задачата на нашето днешно обсъждане така: да разберем какво представлява тази група, каква е нейната цел. След като формулираме целта, ще можем да

разберем кой е заинтересован. А по-нататък ще работим, тръгвайки от тази отправна точка. И тъй, слушам ви. Кой ще започне пръв?

— Аз все пак не разбирам — отново се обади с пресипналия си глас следователят Гмиря. — Защо трябва да усложняваме нещата? Нали Анастасия току-що ни разказа за Уланов и изрази пълна увереност, че той вече е приел предложената му помощ. Хайде просто да го разпитаме хубавичко, той всичко ще ни разкаже. — Оглушително кихна, изсекна се, но и този път не забрави да се извини.

— Борис Виталиевич, Уланов нищо няма да ни издаде — извърна се към него Настя.

— Защо? Нали сега знае цялата истина — жена му продължава да го обича и няма никакви любовници. Защо смяташ, че ще мълчи?

— Защото вече е изпаднал в зависимост от Лутов, проумявате ли това? Ако можете да ме разберете правилно, ще рискувам да кажа, че Уланов е влюбен в него, както човек се влюбва в кумир. Ако Александър Юриевич имаше в главата си поне капка критично отношение към новия си познат, той веднага щеше да схване ситуацията и да ми издаде всичко за Лутов още тогава, когато му обяснявах за наемния убиец. Но той нищо не каза. Нито дума. И това означава, че няма да ни каже и сега. Нужни са много солидни аргументи за разговора ни с него, за да се разприказва. А аз нямам такива аргументи.

— Тогава задействайте тази писателка, как се наричаше... Томилина. Нали казахте, че Лутов опитвал да я омотае. Тя какво, окончателно ли му е отказала?

— Не, отказ фактически не е имало, но ясно му е дала да разбере, че не се нуждае от помощ. Борис Виталиевич, не бива да закачаме Татяна.

— Защо?

Настя хвърли кратък поглед на Стасов, който мълчеше и с любопитство слушаше обсъждането в очакване кога ще дойде неговият ред.

— Защото Татяна ще ражда след два месеца и нещо. Не можем да въвлечаме бременна жена в оперативни комбинации. Влад, повтори, ако обичаш, колкото може по-подробно, с какво Лутов е съблазнявал жена ти.

— Обещал ѝ е живот, в който Татяна щяла да твори свободно и независимо и нямало да се чувства изоставена, самотна и оскърбена.

— Ето! — Гордеев вдигна пръст, призовавайки всички да бъдат пределно внимателни. — Защо никой не вниква в това, което досега ни разказваше Настася? Какво, с половин ухо ли слушате? Повтарям за разсеяните: Лутов е предлагал на Татяна Томилина нов живот, в който няма да го има всичко онова, което днес я изважда от релси. След всичко, което са ѝ причинили, тя е трябвало да се почувства в задънена улица, да изпадне в извънредно тежка криза. Според техните представи — да ѝ иде да се самоубие. А какво са установили момчетата от бюро „Грант“, изпълнявайки поръчката на Виктория Уланова? Те са установили, че поръчката за статията, подписана от някоя си Хайкина, е била направена от човек, който имал контакти с ръководителя на някакъв благотворителен фонд за подкрепа на хора, озовали се в кризисна ситуация. Е, деца мои, ще се събудите ли най-сетне или ще продължите да спите, докато ние с Настася приказваме ли, приказваме?

— Един момент, Виктор Алексеевич — изхриптя Гмиря. — Не всичко е така подредено, както ни внушавате. Ако допуснем, че това е истина, ще трябва да признаете, че престъпниците не са много умни хора. Казвате, че Томилина очаква дете? Тогава нея изобщо не я е грижа и за вестникарските статии, и за изневерите на мъжа ѝ. Можете да ми повярвате като на многодетен баща, че очакването на дете, ако то е желано и особено ако е първо, напълно преобръща светогледа на една жена. Животът за нея е толкова прекрасен, че нищо, освен майчинството няма значение. Нима престъпниците не разбират това? Самият факт, че жертвата им чака дете, обезсмисля всички техни усилия.

— Той е прав — тихо каза Стасов, като погледна Гордеев. Лицето му беше бледо и напрегнато. — Абсолютно прав е. И ако всичко е толкова сериозно, колкото го мислим, още нищо не е приключило. Те няма да се откажат от Татяна. Няма да се успокоят, докато не ни лишат от бебето.

Юра Коротков сновеше между вратата и прозореца в малкия кабинет на Настя.

— Колко работа на вятъра, дявол да го вземе! Аз си протрих в Думата три чифта обувки, запознах се с цялото депутатско войнство, главата ми изпуши от напрежение — и всичко напразно! Хем толкова пъти се е говорило, че политиците са хора като всички и животът им е също като нашия, ама не: убият ли някой депутат, веднага се разпищяват до бога — ах, политическо убийство, какъв кошмар! Настъпление срещу демокрацията! Унищожават правовата държава! Милицията показва колко е безпомощна! Сякаш ако е бил убит чичо Вася шлосерът, това е нормално, ама закачат ли депутат, настава вселенска катастрофа. Когато убиват чичо Вася, милицията е добра, а убият ли депутат — веднага става лоша. А че депутат е бил убит не с политически мотиви — никой не иска и да предположи. Веднага над делото надвисва специален контрол, всеки ден дерат по три кожи от цялата бригада и следят версиите непременно да бъдат с политически привкус. Предложи ли следователят битова версия, веднага започват да го гледат накриво: демек, подкупили са го, затова се старая да скрие политическите мотиви.

Настя седеше зад бюрото си и мълчаливо чертаеше някакви схеми, давайки възможност на Коротков да си изпусне парата. Водата във високата керамична чаша кипна и Настя извади две чисти чаши и буркана с нескафе.

— Да ти наля ли? — кротко попита тя, издебнала паузата между две гневни фрази.

— Налей! — избуча Юра. — Хайде ти ми обясни — защо е всичко това?

— Кое? — Настя сипа кафе в чашите, сложи по две бучки захар и наля вряла вода. — Формулирай по-ясно, слънце мое, защото под руините на твоите бурни емоции нищо не може да се намери.

Коротков внезапно спря насред кабинета и високо се разсмя.

— Аска, въпреки всичко те обожавам. Ти си единственият човек, който умее да оправя настроението ми с едно помръдване на пръста. Как успяваш?

Тя се усмихна и му подаде чашата.

— Без да му мисля много. Та аз те познавам от толкова години. Внимавай, чашата е гореща. А какво искаше да ме попиташ?

— Защо тази фантастична група си е наточила зъбите за нашата Танюшка?

— Нима не разбра? Пари, Юрик. Лудите пари, които могат да се направят, ако някой стане едноличен издател на нейните книги. След нашия вчерашен разговор Таня се е обадила на издателите си в Питер и е научила, че съвсем наскоро при тях е идвал журналист от някакъв вестник отвъд Урал, за който вестник никой в Питер не бил чувал, и сериозно се интересувал от личността на популярната писателка. И най-вече — от нейните тиражи и хонорари. И докато ние в кабинета на Житената питка мъдрувахме, нашият приятел Коля Селуянов провери — такъв вестник не съществува в природата! От тук става ясно, че групата, както ние условно ще я наречем, се интересува от Татяна именно в качеството ѝ на писателка. Има и друг момент. По молба на Таня нейните издатели не казват на никого, че тя работи като следовател. Някога това не е било тайна, но после тя е разбрала грешката си и оттогава за своите читатели е просто писателката Томилина. А че това се е говорело навремето, вече всички са забравили. И нашата тайнствена група, Юрочка, не знае това. От тук следват и техните грешки.

— Защо смяташ така?

— Нямаше да се занимават с нея, ако знаеха. Та това е очевидно. Но тук има още един хитър момент. Тази група не е мафиотска структура. И това вдъхва надежда. Трудно е да се измами мафията, защото тя навсякъде има свои хора и постоянно изтича информация. А групата, която ни интересува, няма свои хора в правоохранителната система. Затова не са научили за Таня. Те са се насочили към нея просто в качеството ѝ на писателка, която може да носи доходи. Опитали са се да я докарат до криза, та после да я вземат под крилото си, да я омаят, да я приласкаят, да я опитомят, да пробудят у нея чувство на дълбока и непреходна благодарност чак до смъртта и стабилно да я обвържат със себе си. Като включително получат и всички права над книгите ѝ. Пожизнено.

— Добре, убеди ме. Ами Уланов? Той за какво им е потрябвал? Да не би да си е скътал някъде милиони долари?

— Мисля, че не — поклати глава Настя. — Ако съдя по разговора с жена му, те са заможни хора, но не чак толкова, че заради тези пари да се забърква толкова сложна каша. Доходите не биха надвишили разходите. Представи си: да убият Андреев и Бондаренко, да наемат човек, който ще се прави на килър, преследващ Уланов, още

преди това да се занимаят с Инеса и Готовчиц, после да убият Юлия, да поръчат публикации в десетина издания... При което постоянно да дават подкупи. Какво ме гледаш така? Да, да, приятелю, обикновени банални подкупи. Веднага ми направи силно впечатление, че съпрузите Уланови са били разведени само за един ден. И помолих Миша Доценко да отиде в гражданското в техния район и да омае завеждащата. Тя естествено не си е признала, че са ѝ дали пари, но не отрече, че е имало ходатайство. И то дошло не от някакви институции, а просто един човек толкова я молил, ама толкова много, че било невъзможно да откаже. Та така, всичко това струва пари, и то много пари. Допускам, че на групата не се налага всеки път да наема нови изпълнители, че тя си има свои щатни специалисти по взломите, щатни убийци и дори щатни агенти, но тогава това трябва да е много богата организация. А тя не може да бъде много богата, ако преследва дребни пари. С Уланов нещата ми са много мътни. Трябва да разговарям с него, да го накарам да ми разкаже за Лутов, а не знам как да го накарам да преодолее личната си преданост към този човек. Вярно, има един вариант...

Юра остави чашата на масата и посегна за цигара.

— Смуцава ли те нещо? — попита той.

— Смуцава ме. Аз никога не работя така.

— Ясно! — позасмя се той. — Какво пък, за всяко нещо има първи път. Няма вечно да момуваш, време е да помислиш и за женитба.

Така и не можах да се прибера вкъщи. След това, което ми разказа Каменская, не можех да се завърна, както обикновено, и да погледна Вика в очите, по навик виждайки зад нейното покорство и сговорчивост проява на чувство за вина заради желанието ѝ да ме убие. Горката Вика, какво е трябвало да изтърпи през последните седмици! Сигурно съм страхливец, но не можах да се срещна с нея. Отидох да пренощувам при майка ми и дори нейната лудост в този момент ми изглеждаше по-приемлива от общуването с Вика, която жестоко бях обидил за нищо. Беше станала грешка, чудовищна грешка, която ме бе накарала да подозирам жена си във всички смъртни грехове. И как сега щях да се измъквам от тази яма? Господи, колко е

хубаво, че имам в живота си Лутов! Трябва само да потърпя още няколко дни, докато окончателно приключат формалностите с документите, после бързо да реша въпроса с апартамента на майка ми и с човека, който ще се грижи за нея. Вече мога да изгарям мостовете. Кризисният център ще ме приеме, аз ще работя и няма да бъда принуден всеки ден да виждам бившата си жена и да изпитвам непоносимото чувство на вина пред нея.

Вечерта, когато направо от „Петровка“ отидох у майка ми, аз се обадох на Вика по телефона и ѝ казах, че няма да се прибера за през нощта.

— Роднините на бъдещата ти съпруга заминаха ли си най-сетне?
— попита тя, без ни най-малка враждебност в гласа.

— Да — излъгах малодушно. — Сега ще живея тук.

— Ами багажът ти? Няма ли да дойдеш да си го прибереш?

— Ще го прибера, когато имам възможност.

— Ако те търсят, какво да казвам?

— Питай искат ли нещо да ми предадеш. Ще ти се обаждам от време на време.

Вика не попита на какъв телефон може да се свърже с мен, което ме зарадва.

Три дни след това вечер отивах при майка ми, изслушвах безкрайните ѝ монолози за врагове, които се стремели да унищожат всички руснаци, но това пак беше по-добре от покорното мълчание на Вика. Майка ми, макар и луда, не е съвсем без ум, така че веднага попита защо всъщност синът ѝ не се прибира вкъщи. И тъй като синът не можа да измисли що-годе сносна лъжа, след речите за антируските настроения в правителството върху главата ми се изсипваха не по-малко дълги и емоционални монолози за това каква кучка и проститутка била жена ми Вика, колко лоша домакиня била, изобщо не се грижела за мен и ей тонинко не ме обичала.

На четвъртия ден, както обикновено, звъннах на Вика. Тя каза, че ме е търсила Каменская, оставила си телефона и много молела да ѝ се обадя. Дисциплинирано ѝ позвъних.

— Трябва да се срещнем още веднъж — каза тя.

— Добре, ще дойда — отговорих послушно.

Този път тя ме посрещна студено, гледаше ме с нескрита враждебност и изобщо беше някак различна. Попитах я дали са

намерили убийците на Вита и Оксана.

— Не, още не сме ги открили. И вие, Александър Юриевич, също имате вина за това.

— Не ви разбрах — смотолевих озадачено.

— Не ми казахте всички имена на хората, от които Андреев е вземал пари за предаванията.

— Откъде го измислихте? Казах ви всичките.

— Може да сте забравили някого?

— Не може! — отвърнах рязко. — Прекрасно помня всички. И ви ги казах.

— Разбирате ли какво се получава — замислено рече Каменская, — издирихме човека, който е поръчал статията за вашето предаване. Абсолютно неутрален е, не е замесен в нищо лошо. Ясно е, че е изпълнявал само ролята на посредник. И ние нямаме в какво да го обвиним. Но той не контактува с никого от хората, които вие ми изредихте. Сред неговите познати има само един, който е бил гост във вашето предаване, но той липсва в списъка ви. Какво излиза тогава, Александър Юриевич? Излиза, че сте забравили един човек. А това не е хубаво.

Започнах да се ядосвам. Какво го усуква, не съм забравил никого! Освен един, когото умишлено не й назовах. Човекът, благодарение на когото се запознах с Лутов. Просто не желяех милиционерите да го тормозят, не исках да си има неприятности заради мен. Той не можеше да има никакво отношение към убийството — бях абсолютно убеден в това. А всички останали ги знам наизуст, насън да ме бутнеш, ще ги кажа. Защо се е заяла с мен тази невзрачна женица? В този момент вече бях забравил, че благодарение на тази невзрачна женица бях научил, че нищо не заплашва живота ми, че не е имало никакъв наемен убиец. Но сега тя будеше у мен само раздражение.

— Още веднъж ви повтарям: изредих ви всички имена и не съм забравил никого! — казах ядосано. — Ако не можете да намерите престъпниците, това си е ваш проблем, недейте да ми го прехвърляте.

— Охо, как ми говорите вече! — тихо продума тя, като ме гледаше с нескрито любопитство. — Добре, щом не искате да си спомняте платените си гости, с вас ще гледаме кино.

Едва сега забелязах, че в кабинета се бе появило видео, миналия път го нямаше. Каменская постави една касета и седна на стола си с дистанционното в ръка. На екрана се появи собственото ми лице. Не бях успял да се учудя, когато се появи второ лице и по оформлението на фона разбрах, че това е запис на мое предаване. И то точно на онова, в което гост беше ръководителят на кризисния център. Каменская стопира картината.

— Спомняте ли си този човек?

— Да, разбира се — кимнах разсеяно, — и какво от това?

— Засега нищо. Да продължим прожекцията.

На екрана се появи непознато за мен лице. Човекът седеше точно пред камерата, но личеше, че в записа участват най-малко двама души, защото нечий глас му задаваше въпроси.

— Един човек ме попита може ли да публикува във вестника свой материал — говореше непознатият. — Отвърнах му, че за рекламното пространство съществуват тарифи. Може да купи място и да печата на него всичко, което пожелае. Той каза, че това ще бъде авторска статия, а не реклама.

— И какво му казахте вие? — попита глас зад кадър.

— Казах му, че ако написаното не противоречи на концепцията на изданието, няма да има възражения. Той ме увери, че в статията няма нищо политическо или оскърбяващо властовите структури. Освен това нямало нищо, което би могло да послужи като повод някой да ни даде под съд за оскърбление на честта и достойнството.

— Лично вие видяхте ли статията?

— Не, с това се занимаваше дежурният редактор на броя.

— Как беше озаглавен материалът?

— „Сбогом, лице, да живее гримът!“

— Познавате ли човека, който поиска публикуването му?

— Не го познавах. Но той ми остави визитната си картичка.

— Къде е тя? Можете ли да ми я покажете?

— Ето, моля.

Сега целия екран зае бяла визитна картичка, на която със златисти букви бяха изписани име и фамилия. Те не ми говореха абсолютно нищо.

Каменская отново натисна копчето „стоп“.

— Познато ли ви е това име?

— Не, никога не съм го чувал.

— Добре, да продължим.

Сега на екрана излезе човек, когото помнех много добре — Татяна Томилина. В студиото я видях вече гримирана и тогава тя ми се стори доста привлекателна дама. А сега беше направо грозотия — без грим, а и светлината беше поставена неправилно.

— Аз съм просто отчаяна — с треперещ глас говореше тя към камерата. — Журналистите ме връхлетяха от всички страни, обвиняват ме в бездарно графоманство и в печелене на невероятни хонорари. Напълно изгубих своята увереност в себе си, не мога да допиша книгата, която съм започнала. Вероятно никога вече няма да пиша книги. Не знам как ще живея сега... Добре че има един човек, който се старае да ми помогне. Той е единствената ми надежда. Само той ми се притече на помощ в трудния момент. Всички близки ми обърнаха гръб.

— Кой е този човек? — попита глас зад кадър.

— Колкото и да е странно, той е журналист. Предложи ми да подготви материал, който би възстановил репутацията ми. Отказах, защото е унизително да се оправдаваш, когато хората те смятат за бездарна. Аз бях съсипана и тогава той каза, че може да ми предложи друг живот, в който всички мои проблеми ще бъдат решени. И сега се надявам единствено на него.

Каменская отново спря видеото.

— Е, какво, Александър Юриевич, това нищо ли не ви напомня?

— Нищо — свих рамене аз. — Мен журналисти не са ме връхлитали. Само ме ухапаха лекичко, поджавкаха и се прибраха в колибката си.

Наистина не видях нищо общо между мен и тази писателка. Никой не ме е обвинявал в бездарие и творческите ми пориви са още у мен. А че в трудния момент някакъв журналист ѝ е протегнал ръка за помощ, както Лутов — на мен, няма нищо чудно. На всеки човек се случва да изпадне в затруднение, но някой рано или късно му се притичва на помощ.

— Е, щом не ви напомня, да погледаме още — каза Каменская и за пореден път натисна копчето.

Сега сюжетът беше по-динамичен. На екрана се появи още едно познато лице. Беше мой състудент, знаех, че сега работи в един от големите вестници.

— Във вашия вестник е публикувана статията „Луди пари“, подписана с името ви. Кой я е написал в действителност?

— Това няма значение. С вас вече изяснихме, че статията беше поръчана.

На екрана се появи вестникарска страница. Добре виждах и заглавието, и отбелязаните със светлосин маркер редове и абзаци, в които постоянно се мяркаше името на Томилина в съседство с петцифрени числа.

— Можете ли да назовете името на човека, който я поръча?

— Не го познавам. Той не разговаря с мен, а с главния редактор. Но го видях.

— Ще го познаете ли по снимка?

— Разбира се. Неговата външност лесно се запомня.

Сега на екрана се появиха нечии ръце, които подреждаха снимки на бюрото пред моя състудент. Странно, не можех да си спомня фамилното му име. Сещах се само, че му казвахме Вовчик.

— Погледнете, сред тези хора ли е човекът, който поръча статията?

— Да.

— Познахте ли го?

— Познах го.

— Ако обичате, вземете снимката му и я покажете на камерата.

Притъмня ми пред очите. От екрана ме гледаше Лутов. Още не бях успял да осъзная случилото се, а сюжетът стремително се развиваше. Още един журналист, още един едър план на вестникарска страница с отбелязани с маркер абзаци, отново подреждане на снимки и отново от снимката право в камерата гледат добрите очи на Лутов. И отново: служител във вестник, статия, снимката...

— И един последен сюжет, Александър Юриевич. Имайте търпение, той е съвсем кратък — каза Каменская.

На екрана отново се появи Томилина. И пред нея подреждаха снимки. Питат я:

— Има ли сред тези хора човек, който ви е познат?

— Има.

— Кой е този човек? При какви обстоятелства се запознахте?

— Не знам как се казва, той не спомена името си. Това е журналистът, който искаше да ме реабилитира в печата. Той е

единственият човек, който ме подкрепи и ми предложи помощ.

— Покажете ни снимката, на която го виждате.

Когато вече за десети път видях на екрана лицето на Лутов, дори не се учудих. Но въпреки това нищо не разбирах.

Екранът угасна, а аз продължавах да седя, сякаш се бях вкаменил. Внезапно силно ме заболя главата, сърцето ми примря.

— А какво обеща на вас?

Мълчах. Разумът ми отказваше да вярва на случващото се. Не беше възможно Лутов да ме е измамил. Дори да е изпечен лъжец, той обеща да ми помогне и ще удържи на думата си. Защото аз изобщо нямам на кого друго да разчитам. Нямам къде да живея, не мога да се върна при Вика, срам ме е. Не мога да остана и в програмата, нали вече съобщих, че напускам, а те намериха човек за моето място. В друга програма няма да ме вземат, защото репутацията ми е съсипана. Колегите ми загинаха, а аз не можах да удържа предаването на нужното ниво и във вестниците излезе разгромяваща статия, след което бързо си обрах крушите — на кого е потрябвал такъв работник? Ако сега започна да давам показания за Лутов, той ще си има неприятности, може би тези неприятности ще засегнат и центъра, в който се готвя да отида. Ще остана сам и безпомощен.

— Александър Юриевич, повтарям въпроса си: какво ви обеща Лутов?

— Не разбирам за какво говорите — промълвих с усилие.

— Познавате ли човека, чиято снимка ви показаха току-що на касетата?

— Не.

— Не е вярно, Александър Юриевич. Вие сте ходили в дома му, жена му го потвърди. Разбирам, този човек ви е много симпатичен и не искате да му причинявате неприятности. Уважавам чувствата ви. Затова просто ще изкажа някои свои мисли на глас, а вие сте свободен да се съгласявате или не с мен. Но аз много разчитам на вашия здрав разум. Някаква организация е решила, че сте й много необходим. Просто крайно необходим. И е започнала разгърнатата атака срещу вас. В предаването ви гостува ръководителят на някакъв кризисен център, във връзка с което вие се запознавате с Лутов — един неуспял актьор. Лутов прави първите стъпки, общува с вас, но вероятно за кратко. След като ви проучват, те започват да действат активно и целенасочено. Като

начало убиват директора на вашата програма Андреев и кореспондентката Бондаренко. След като ви оставят няколко дни да потъгвате, ви пращат човек, който ловко разиграва спектакъл точно край стените на зданието, в което се намираме сега. Този човек няма никакво отношение към милицията, но умело ви пуска мухата, че жена ви е поръчала да ви убият, защото иска да се отърве от вас. След това вие започвате да живеете в постоянно очакване на смъртта. Животът ви се превръща в кошмар и тогава си спомняте за Лутов. По-точно — той не ви оставя да забравите за него. Помислете, Александър Юриевич: за да получат вас, те не се спират пред убийството на двама души, които с нищо не са им попречили. Трябвало е да ви лишат от почва под краката и за целта са били принесени в жертва два живота. Нима не ви е страх да приемате помощ от такива хора?

Не исках да я слушам. Какво говори, какви са тези фантазмагории? Всичко е било специално скроено ли? Но защо? Не, не и не! Лутов е умен, добър и достоен човек, той не може да има отношение към това. Той просто иска да ми помогне.

— Говорите глупости! — казах твърдо. — Не вярвам на нито една ваша дума.

— Добре — с неочаквана лекота се съгласи тя. — Разубедете ме. Готова съм да изслушам вашите доводи. Но ви моля да не забравяте за Томилина. Именно Лутов е организиран погрома срещу нея в пресата и именно той после е отишъл при нея с предложението да ѝ помогне. Не изключвайте, моля, тази история от вашите разсъждения. И още нещо: ако не съм права и убийствата на Андреев и Бондаренко са извършени с други мотиви, намерете ми обяснение на кого и защо е потрябвало да измисля историята с наемния убиец.

Опитвах се да кажа нещо, но мислите ми се разпиляваха и в главата ми не се появяваше нито една свързана фраза. Исках да я убедя, че Лутов няма вина за нищо и не е свързан с тези събития, но разбихах, че самият аз искам да вярвам в това. А фактите бяха против. И не можех да ги отрека.

— Докато размишлявате, ще ви разкажа още една история — каза Каменская. — Татяна Томилина има съпруг, който по-рано е бил женен за друга жена. От първия брак има дете — чудесно момиченце на десет години. И ето че едновременно с началото на вестникарската кампания на Томилина ѝ се случват неприятности с това дете.

Момичето плаче, изпада в истерия и смята, че когато от новия брак се роди бебе, татко му ще престане да го обича. Естествена реакция, нали? Бащата, тоест съпругът на Томилина, започва всяка вечер след работа да ходи при дъщеря си, за да я успокои. И изведнъж Томилина научава, че съпругът ѝ не посещава вечер дъщеря си, а скъпи ресторанти, и то в компанията на бившата си красива жена, облечена с неимоверно скъп костюм на Версаче. Можете ли да си представите състоянието на Татяна Григориевна? Всъщност именно на този сърцераздирателен фон се появява добрият журналист с предложението си за помощ. И знаете ли какво става по-нататък? Томилина направо пита мъжа си ходил ли е на ресторант с бившата си съпруга. Съпругът е шокиран, защото той естествено не е бил там. А неизвестният доброжелател не просто е казал, че ги е видял, но дори е описал подробно облеклото им. И съпругът на Томилина, който не иска да се примирява с неизвестността, отива при бившата си жена и образно казано, я притиска до стената. И научава нещо много интересно. Тя, представете си, имала нов почитател. Страшно богат, но без любовни претенции. Били в чисто делови отношения. Дори ѝ подарил костюм на Версаче и ѝ обещал още много пари. А от нея се искало само едно: да настрои дъщерята срещу новата съпруга на баща ѝ. Нищо повече, една дреболия. Наградата за нея е костюм за хиляда и кусур долара.

— Млъкнете! — креснах. Не можах да се въздържа. Премаза ме страшно отчаяние. Боже мой, какво става? — Какво правите с мен? Та вие ми отнемате всичко на този свят! Последната ми надежда... Не закачайте Лутов, умолявам ви! — Осъзнавах, че дърдорях някакви глупости, но думите сами излитаха от устата ми. Разумът осъзнаваше едно, сърцето искаше друго. — Да, нека той е организирил всичко, нека е убил някого, нека ме е развел с Вика, нека ме е оставил без работа, но той вече го е сторил, разбирате ли? Това ВЕЧЕ се случи. И то може да се поправи само по един начин: като ми даде възможност да приема помощта му. А вие ме лишавате от тази възможност.

— Всичко разбирам — тихо каза Каменская. — Знам колко ви е тежко, Александър Юриевич, но аз искам да намеря отговор на въпроса: Защо е направил всичко това? Защо му е нужно вие да приемете помощта му? За Томилина ми е ясно — тя е автор на книги, с чието издаване могат да се спечелят страшно много пари. А вие? За

какво сте му нужен вие? Никой, освен вас не ще може да ми отговори на този въпрос.

— Не знам — прошепнах объркано. — Та аз нямам нищо. Лутов каза, че нищо и не искат. Вярно, моите бъдещи доходи ще им принадлежат. Но сега мога да отида при тях с една риза на гърба си и без копейка в джоба.

— А очаква ли се да получавате високи доходи в бъдеще? — попита тя.

— Не... Откъде?

21.

— При тях всичко е чисто, всичко е прилично, за нищо не можем да се хванем.

Юра Коротков беше изпружил крака пред стола и облегнат назад, се люлееше застрашително на двата му крака. Два дни се бе занимавал с проучване на подробности от дейността на кризисния център, организиран от благотворителния фонд за помощ на хора, озовали се в тежка ситуация. Центърът се намирал в Подмосковието, в сградата на някога полуразрушена, но сега ремонтирана с парите на фонда болница. Там отивали хора, изпаднали в ужасна депресия, невиджаци друг изход от нея, освен смъртта. С тях се занимавали лекари, психолози, психотерапевти, намирали им работни места според образованието, професията и личните наклонности. Връщали им желанието за живот, обграждали ги с обич и грижи. Пребиваването в центъра по принцип било платено, но на някои пациенти оказвали и безплатна помощ. Например на инвалиди, на участници във въоръжени конфликти, на многодетни майки, на безработни. С една дума — всичко било както трябва. И нямало никакви самозванци или шарлатани, всички лекари били със съответните дипломи.

— Нашата оперативно-следствена дейност няма широко поле за дейност там — обобщи Юра. — Между другото фондът е международен, основан е от група частни лица изключително с благотворителна цел. Има такива кризисни центрове в много страни по света и всички те са частна собственост. А проникването в частно владение, нали разбираш... Така че ще прощаваш — каквото можах, направих.

Настя го слушаше, замислено потропвайки с химикалката по празен лист хартия.

— И какво, пациентите там заключени ли стоят? — попита тя.

— Нищо подобно! Разхождат се където искат, ходят на работа. Някои дори си живеят вкъщи при семействата и се връщат само за

ежедневните занимания с психолозите и другите специалисти. Не, Ася, там наистина всичко е чисто и прилично.

— На пръв поглед — уточни тя. — Защото в действителност сред пациентите има хора, които носят на фонда огромни доходи. И тези хора се подбират специално, като Уланов или нашата Татяна. Откриват ги, проучват ги, а после така ги омайват, че трябва да притежават невероятна морална сила, за да им устоят. Дори да се случи невероятното и да намерим сред пациентите на центъра хора, които са му донесли много пари, никога не можем да докажем, че точно те са заведени там умишлено. Разбираш ли? Да, човекът се бе озовал в тежка ситуация — ще ни кажат, — но ние му предложихме помощ, преди да се е случило нещо непоправимо. Вярно, че не той дойде при нас, а ние направихме първата стъпка към запознанството, ала какво лошо има в това? Нали виждаме, че човекът е зле, защо трябва да чакаме да посегне на себе си? Нещастieto трябва да се предотвратява навреме, инак цялата ни дейност е безсмислена. И изобщо това е концепцията на нашата организация. „Предотврати нещастieto“. Красиво звучи! Нали и при нас в милицията се смята, че е по-добре да предотвратиш едно престъпление, отколкото да го разкриваш после. Да, пациентът им дава всички свои доходи, но го прави доброволно, защото, първо, е благодарен за помощта, и второ — споделя идеите на фонда и иска според силите си да вземе участие в благотворителността, така че от помощта на такива кризисни центрове да могат да се възползват колкото може повече хора по целия свят. Желязна база, Юра, нямаме никакви аргументи против! Защото ние не можем да направим най-важното. Не можем да докажем, че тежката ситуация, в която изпадат някои заможни пациенти, е създадена умишлено от самия фонд или от центъра. Около тези пациенти гъмжи от трупове, изоставят ги любими съпруги или съпрузи, децата им стават престъпници или наркомани, гонят ги от работа... Но ние не можем да свържем тези събития с хората от фонда. Така че нямаме никаква перспектива. Е, успяхме да излъжем Уланов и да му пробутахме една измама, записана на касетата, за да го накараме да заговори. А всъщност статиите във вестниците са били поръчвани от различни хора. И ние никога няма да можем да ги издирием. И костюмът на Маргарита изобщо не е купен от Лутов, а от някакъв друг мъж. А годеникът на Иришка си е направо мит. Стасов все още не го е

открил в нито една банка в Москва, но дори да го намери, какво от това? Престъпление ли е да ухажваш красива млада жена и да ѝ предлагаш ръката и сърцето си? Да се припознаеш в един човек, като го вземеш за друг — и това ли е грях? А че той може да се окаже случайно познат на някого от фонда или от центъра — и това не можеш да го пришиеш към никакво наказателно дело. Цяла камара косвени улики и нищо не ни върши работа. Такова дело ще го изхвърлят от съда като мръсно коте. Никога ние с теб, Юрка, няма да разплетем този случай докрай. Разбира се, ако не ни помогне някаква случайност. Единственото, с което разполагаме, е Лутов, но в какво можем да го обвиним? Запознал се е с телевизионния журналист Уланов, а после журналистът сам е дотичал да търси помощ. За такова нещо не вкарват в затвора. Представил се на Татяна като журналист? Е, и какво? Той ще ти каже, че е видял във вестниците многобройни статии, насочени срещу известната писателка, чиито книги много му харесват и съгласувано с центъра е решил да ѝ предложи помощ, преди да се е случило нещо лошо. Защо се е представил за журналист ли? А защо не? Той е професионален актьор и е сметнал, че тази роля е най-приемлива за запознанство с писателката. Нали е трябвало тя да го изслуша! Как другояче би могъл да се запознае с нея? Ох, Юрка, толкова е обидно, когато си хвърлил страшно много сили за разплитането на някой случай. Трепеш се с него, не спиш по цели нощи, блъскаш си главата, докато не разплетеш всичко. А разплетеш ли го, разбираш, че е било безполезно. Доказателства — минус нула цяло и осем десети. И не можеш да пипнеш никого. Ако имаше как да намерим убийците на Андреев, Бондаренко, Юлия Готовчиц, Инеса или Димка Захаров, щяхме света да обърнем, но да уловим връзката им с центъра. Поне един от убийците, а? Е, защо се смееш сега, Юрка! Нека си помечтая.

— Ася, искаш ли да ти продам една грандиозна идея? И мечтите ти ще станат действителност.

Той говореше с шеговит тон, но очите му бяха сериозни. Настя бавно остави химикалката на бюрото. Страх я беше дори да обсъжда това. Защото много добре познаваше стария си приятел и колега Юра Коротков и можеше съвсем безпогрешно да предугажда хода на мислите му.

— Юра, да не си посмял! — твърдо каза тя. — Дори не си помисляй за това.

— Защо бе, Ася? Ще изпипаме всичко като по ноти, безукорно.

— Казах — да не си посмял! Не дай си боже нещо да се обърка, тогава цял живот няма да си простим.

— Ех, че си и ти! — Коротков огорчено махна с ръка. — Вечно подрязваш крилата ми в полет. Днес си ядосана и аз не те обичам. Като преспиш, утре пак ще си поговорим.

Татяна бавно излезе от женската консултация. И завчера беше идвала тук, и вчера, и днес. Крачеше тежко и внимателно, лицето ѝ беше разстроено. Тя се качи в метрото до своята станция, после слезе и по-нататък пътува с автобуса. Спирката беше далече от блока и Татяна крачеше бавно, дълбоко вдишвайки топлия полъх, изпълнен с пролетни аромати. Единственото хубаво нещо на новия комплекс, мислеше си, е по-чистият въздух в сравнение с центъра на Москва. Тук поне има какво да се диша. Пред магазина тя още повече забави крачка, размишлявайки дали да се купи нещо за вкъщи. Май хладилникът е претъпкан, има всичко необходимо. Но ако нещо привлече погледа ѝ? Нещо невероятно вкусно и съблазнително? През цялата ѝ бременност я измъчваха неочаквани и непредсказуеми гастрономични желания. Ту ѝ се дощяваше салата от морско зеле, макар че през целия си живот го бе опитвала само два пъти и то не ѝ бе харесало. Ту пък — както неотдавна — мъчително ѝ се дояждаше сладолед, към който по принцип беше равнодушна.

Тя влезе в магазина и почти веднага го видя — същия онзи журналист с добрите очи. Сега знаеше името му — Лутов. Той купуваше в отдела за млечни продукти кисели млека и пудинги. Татяна реши да не му се обажда и спря пред най-близкия щанд до изхода.

— Татяна Григориевна — чу гласа му.

Тя се обърна и изписа на лицето си учтива усмивка.

— Здравейте! Пак ли сте на гости у майка си?

— Да, често идвам при нея. Просто е чудно как по-рано не се бяхме срещали тук. Как вървят вашите работи?

— Лошо — тъжно въздъхна тя. — Имам проблеми със здравето.

— Така ли? — съчувствено каза Лутов. — Нещо сериозно ли?

— Страхувам се, че да. Знаете ли, първо раждане на моята възраст винаги се понася трудно. На всичко отгоре и наднорменото тегло, сърцето не се справя. Лекарите казват, че трябва много да се пазя, защото и най-малкото вълнение или уплаха могат да се окажат фатални. С една дума — на главата ми се изсипаха всички възможни злини. С какво ли толкова съм разсърдила съдбата?

— Е, стига, стига, Татяна Григориевна — ласкаво заговори Лутов, — не бива да се притеснявате толкова. Между другото помислихте ли върху моето предложение?

— Аз... Знаете ли, някак не ми беше до това. Чувствам се много зле и всичките ми мисли сега са насочени към детето. Извинете, не исках да ви обидя.

— Ама моля ви се, няма нищо — усмихна ѝ се той приветливо и много добродушно, — вие ме извинете, че ви се натрапвам с разни глупости, когато си имате толкова проблеми. Може би ви трябва добри лекари? Мога да помогна, имам връзки в медицинските среди.

— А, не, благодаря ви, лекарят ми е добър. Но дори той ме предупреди, че е безсилен пред моето сърце. Трябва да бъда много внимателна, не бива да се разстройвам, да плача, да се нервирам. С една дума — животът е вреден, от него се умира.

Тя рязко му обърна гръб и тръгна към изхода. Лутов не се опита да я настигне.

— Имаме добри новини. Пред Томилина стои реалната заплаха да изгуби детето. Така че ако ѝ помогнем за това, никой нищо няма да забележи и заподозре.

— Тогава може би не е нужно да се задействаме и ние? Всичко ще се нареди от само себе си.

— Ами ако не се нареди? Ами ако тя се окаже достатъчно силна, за да го износи нормално? Не, няма да се уповаваме на съдбата. Лекарите казвали, че в никакъв случай не бива да се вълнува, да нервничи и да се плаши. А пък животът е пълен с изненади. Всеки момент и навсякъде може да се случи нещо, което ще я уплаши или разстрои. Ще се почувства зле, ще ѝ се завие свят, ще я заболи сърцето. И точно тогава случайно наблизко трябва да има лекар със

спринцовка и лекарство. Разбра ли ме? Във всеки един момент и навсякъде. Не откъсвайте очи от нея.

— Я стига си командвал! Почувства властта, докато шефа го няма? Като се върне тия дни, ще ти даде той една власт.

— Да, тези дни, но не сега. А докато аз съм главният тук, ще слушаш каквото ти казвам. Лекарите с лекарството да са готови до един час. Най-малко трима, за да работят на три смени и да не се забелязват много. И да се дежури денонощно край блока, където живее Томилина. Още с излизането ѝ навън те да са наблизно. Изтървете ли момента, ще ви откъсна главите.

Днес Настя най-сетне пренощува в московската си гарсониера. Състоянието на свекър ѝ се стабилизира и го преместиха в обща стая, където вече не разрешаваха роднините да дежурят денонощно, а и това не беше необходимо.

Жилището ѝ се стори някак занемарено и чуждо. Особено като контраст с току-що ремонтирания и блестящ от чистота апартамент на Стасов. „Какво да се прави — помисли си тя, — Стасов разполага с две енергични домакини, а в тази гарсониера съм само аз — хем мързелива, хем работеща от сутрин до късна вечер. Но това, разбира се, не ме оправдава. Аз се държа просто безобразно.“

Нямаше от какво да приготви вечеря, не беше се прибирала тук повече от седмица и не бе купувала никакви продукти, а онова, което бе останало в хладилника, или вече беше развалено, или не ставаше за употреба в суров вид. Масло, майонеза, лимон — от това, дето се казва, каша не става. Останалият „пресен“ салам се бе сбръчкал от мъка и дори леко бе позеленял от яд, че не е бил изяден навреме. Единственият изход беше да свари елда. Как я беше учил Льошка? Май трябваше зърната да се залее с вряла вода в пропорция две към едно и да се сварят на слаб огън. „Добре, да опитаме, няма да умирам от глад я!“ — рече си Настя.

После сложи водата на котлона и отиде в стаята да се съблече. Едва бе смъкнала пуловера през главата си, когато телефонът извънтя. Беше нейна приятелка от университета. Чуваха се много рядко, но през всичките тези години бяха запазили искрената си взаимна симпатия.

Приятелката, на име Лена, беше омъжена за някакъв преуспяващ адвокат, но Настя не се познаваше с него.

— Извинявай, че ще говоря без предисловия, но се нуждая от помощта ти — заяви Лена. — Още ли работиш в милицията?

— Засега не са ме изгонили — усмихна се Настя. — Какви проблеми имаш?

— Трябва да намеря един човек. Ще ми помогнеш ли?

— Зависи за какво ти трябва — предпазливо отговори Настя. Тя не обичаше такива молби, защото знаеше, че по този начин дори най-добрите познати могат да те поставят в неудобно положение.

— Това е... Не, лошо започнах. Не исках да ти казвам...

Лена замълча и на Настя ѝ се стори, че чува хлипане.

— Какво се е случило, Леночка? — разтревожено попита тя. — Плачеш ли?

— Вадик загина — изплака приятелката ѝ.

Вадик ли? Кой е този Вадик? А, да, та това е мъжът ѝ, спомни си Настя. Божичко, какво нещастие!

— Извинявай — продължи Лена, като се стараеше да потисне риданията си, — не исках да ти казвам, защото веднага започвам да плача.

— Нищо, не се извинявай. Как стана това?

— Колата... Катастрофа... Изгоря заедно с колата. Ей сега, извинявай... — От слушалката се чува хлипалия и дълбоки въздишки. — Край — каза Лена вече по-спокойно, — стегнах се. Откак се случи това, всеки път става едно и също. Щом заговоря за него, веднага се разплаквам. А как мога да не говоря? Търсят го, какво трябва да отговарям? Че е излязъл да купи хляб ли? Добре, не ми обръщай внимание. С една дума — беше ужасно, но вече го преживях. Заедно с Вадик в колата изгоряха всички документи, които той носеше със себе си, но вкъщи останаха някои книжа. Той работеше в адвокатската кантора „Горенщайн и Ко“. Те имаха постоянни връзки с чуждестранни партньори и естествено делата на Вадик, които той не беше приключил, бяха поети от партньорите му. Но някои поръчки той поемаше и изпълняваше лично, без да уведомява кантората, разбираш ли?

— Разбирам. И какво по-нататък?

— Тези поръчки се заплащат много добре, защото са от конфиденциален характер. А сега аз имам големи проблеми с парите... И реших да опитам да свърша това, което Вадик не е успял. Имам предвид тези конфиденциални поръчки. Все пак съм юрист, защо да не пробвам! Та се порових в книгата му и намерих поръчка за издирване на наследници, живеещи на територията на Русия. Той определено не е успял да я изпълни. Та си помислих, че с твоя помощ... В това няма нищо лошо, нали?

— Няма — съгласи се Настя. — Всичко е напълно законно. А ти защо смяташ, че мъжът ти не е успял да я изпълни? Ние с теб сега ще си напрегнем мозъците, ще ангажираме сума ти хора и изведнъж може да се окаже, че тази информация не е нужна на никого, защото Вадик вече я е намерил и е получил парите за нея.

— Не, знам със сигурност. Документите му по изпълнените поръчки са подшити в архивни папки. Той беше страшно педантичен, всяко листче си е на мястото. А документите, които намерих, са все в текущите дела и не са подшити. Та какво, Настя? Ще ми помогнеш ли? Много се нуждая от пари.

— Ама разбира се, Леночка, няма никакъв проблем. Казвай с какви сведения разполагаш.

Като притискаше слушалката с рамо до ухото си, Настя старателно си записа всичко, което ѝ продиктува нейната състудентка, и междувременно помисли на кого ще трябва да се обади утре, за да може по най-бързия начин да намери роднините на човека, напуснал Русия преди кой знае колко години.

Като приключи с разговора, тя отиде в кухнята и с огорчение видя, че водата, предназначена за приготвянето на елдената каша, вече почти е извряла. Настя въздъхна тежко и започна всичко отначало. Наля в тенджерката вода, този път повече, сложи я на котлона и отиде да си вземе душ.

Застанала под силните горещи струи, тя размишляваше върху разказа на Елена. Интересно — какви хора има! Човекът е напуснал Русия едва ли не в началото на века, още преди революцията. Като малко дете в чужбина са го завели родителите му, които са се спасявали от настъплението на болшеvizма. Не е искал и да знае за своите останали в лагера на социализма роднини. В Канада е станал едър индустриалец, събрал значителен капитал. Завършил е земния си

път на деветдесет и две години. И не щеш ли, точно на прага на кончината си е спомнил, че другар в детските му игри е бил един втори братовчед, негов връстник. Тоест просто му се е струвало, че му е бил връстник, но не е бил сигурен. Братовчедчето му е останало в Русия, защото неговото семейство не е споделяло възгледите на роднините относно историческите перспективи и е смятало, че всичко ще се оправи. Не се оправи, както вече знаем. Но на канадския мултимиллионер с руското фамилно име Димковец през десетата десетка от годините му става топло на душата при спомените за това братовчедче. И на всичко отгоре многобройните роднини са се стълпили край смъртния му одър, канят се да си делят наследството. Кой знае защо, това ужасно не харесва на господин Димковец, той казва в очите на всеки какво мисли за тях и в завещанието им заделя по мъничко — в рамките на жизнения минимум, — а всичко останало нарежда да се предаде на останалите в Русия потомци на онзи втори братовчед или дори лично на него, ако още е жив. Разбира се, съществува подозрение, че към момента на кончината си милионерът вече е страдал от старческо слабоумие, но медицината не потвърждава това, роднините не са успели да се подсигурят навреме, така че е невъзможно завещанието да се оспори. И волята на покойния трябва да се изпълни. Ако обаче в течение на една година след смъртта на Димковец в Русия не се намерят въпросните наследници, всички милиони ще останат на онези в Канада. Така пише в завещанието. Нещо повече — хитрият Димковец, понеже добре си е представял затрудненията, които ще възникнат при издирването на семейството на братовчедата, специално е посочил в завещанието, че ако адвокатите му успеят да издирят руските наследници, на тях се полага значителна сума като възнаграждение за труда им. Така че старецът е дал добър стимул на своите юристи да преровят земята, ако щат, но да ги намерят.

Та именно тези адвокати се обърнали към съпруга на Елена с молба да им съдейства при издирването. И договорили с него солидна сума като възнаграждение. Какво лошо има Ленка да спечели тези пари, а на нечия руска глава да се изсипят онези канадски милиони? Всички ще се радват. Освен канадските роднини естествено.

Погълната от мислите си, Настя отново забрави за прословутата вода за елдената каша. Сепна се, ужасена, трескаво се избърса с

хавлията, наметна си халата и изтича в кухнята. Водата отдавна беше завряла, но за щастие имаше достатъчно.

Тя едва дочака елдата да се свари. Недоспиването през последните дни си пролича и след като се натъпка с горещата вкусна каша, Настя се пхна в леглото и моментално заспа.

На другия ден се събуди със странно усещане. Изобщо не си спомняше да е сънувала нещо, но бе обладана от едно чувство, което дори не можеше да се изрази с думи. Беше чела този израз: „И ѝ се яви видение“, но тогава това ѝ приличаше на приказка за глупаци. Ала сега Настя имаше чувството, че именно това се е случило с нея. Беше ѝ се явило видение.

Страхуваше се да мисли за това.

„Такива неща няма!“ — повтаряше си тя, докато миеше зъбите и лицето си.

„Това не може да бъде!“ — мислеше си, стиснала в ръце вибриращата и оглушително виеща кафемелачка.

„Сторило ми се е“ — наливайки вряла вода в джезвето.

„Това е случайност, това е просто съвпадение“ — ароматното кафе се лее в голямата порцеланова чаша.

„Съдбата не изпраща такива подаръци. Щеше да бъде превалено лесно“ — двете първи глътки парещо кафе се разливат като балсам по сънения организъм.

„Подаръците от съдбата трябва да се заслужат. А аз не съм заслужила нищо“ — първата сутрешна цигара и първото сладостно, дълбоко всмукване.

— В края на краищата защо се торозя така? — каза тя на висок глас и се почувства по-уверена. — Трябва да проверя и да се убедя — това е!

Ирочка втори ден беше мрачна и апартаментът вече не се огласяше от звънливото ѝ гласче. Тя внимателно бе изслушала всичко, което ѝ разказаха Татяна и Стасов за нейния годеник. Това беше удар, който тя трудно можеше да понесе.

— Но защо смятате, че той нарочно е наклеветил Владик? — бършейки непрестанно леещите се сълзи, повтаряше Ира. — Просто се е припознал. На всекиго може да се случи.

— Ириша, Не се е припознал. Той точно е описал дрехите ми, а и костюма, с който уж е била Рита. Няма как да е видял в ресторанта човек, който прилича на мен, с жена, приличаща според описанието му на Маргарита, а на всичко отгоре тези хора да са облечени, както е трябвало. Такива съвпадения не се случват — обясняваше ѝ Стасов вече сигурно за двайсети път. — Разбирам, че той много ти харесва, че си се влюбила, но какво да се прави, мила, трябва да се примириш. Обади ли ти се днес?

— Обади се — изхлипа Ира.

— Покани ли те на среща?

— Не, налага му се да замине за няколко дни по работа.

— Можеш да бъдеш сигурна, че повече няма да ти звънне — намеси се и Татяна. — Имаш ли телефонния му номер?

— Не.

— И естествено не знаеш и фамилното му име, нали така?

Ира потиснато мълчеше. Татяна предполагаше за какво мисли сега зълва ѝ: „За какво ми е телефонен номер, след като човекът и без това прекарва всичките си дни с мен? За какво ми е фамилното му име, след като той ме гледа нежно в очите, подарява ми невероятни букети и ме води в скъпи ресторанти, предлага ми ръката и сърцето си и ми обещава почивка в Маями?“

А Ирка е толкова влюбчива, толкова доверчива... Непоносимо беше да се наблюдава мъката ѝ.

— Слушай, а какво говореше нашата Настася за някакви кандидати? — шепнешком попита Стасов, когато Ира излезе от стаята.

— Предлагаше ни да я запознаем с Миша Доценко — също така тихичко отговори Татяна. — Каза, че бил добро момче. Ерген, умен, и външността му била чудесна. Смяташ, че трябва да поразсеем Иришка, така ли?

— Ами... дали ще я разсеем — не знам, но не пречи да опитаме — неопределено отвърна Стасов. — Представи си, че работата стане?

Наложи се да прекъснат разработката на коварните планове, защото в стаята се върна Ира. Тя мрачно седна пред телевизора и започна да „препуска по каналите“. Татяна не можеше да понася този неин навик, но днес реши да се въздържа и да не ѝ казва нищо.

— Ами как е Лиля? — внезапно попита Ирочка, без да откъсва поглед от екрана, където току-що бе започнал поредният рунд на

правосъдието по тексаски.

— С нея всичко е наред — отговори Владислав.

— Ще отидете ли на море?

— Разбира се, обещах ѝ.

— И Маргарита Владимировна ли ще дойде с вас?

— Не, Рита няма да дойде.

— Наистина ли заради някакъв си костюм тя е постъпила така с детето? Ето това не го разбирам.

— Ириша, не съди по себе си. Рита е съвършено друг човек. Тя е светска дама, постоянно се върти в средите на кинаджиите и за нея един костюм за хиляда долара е все едно визитна картичка, на която пише, че преуспява и всичко ѝ е абсолютно наред. Самата тя никога не би могла да си купи такъв костюм. И после, уверявам те, не е очаквала, че Лиля ще реагира толкова бурно. Разчитала е, че детето просто ще се нацупи и ще започне да настоява за моето постоянно присъствие. А когато Лиля започна да плаче непрекъснато, и Рита се видя в чудо, но вече не е имала път назад. Казаното — казано. И костюмът вече е окачен в гардероба. Абе остави я Маргарита, не можем да я променим.

— И все пак това е жестоко. Човек не бива да се отнася така с децата — все тъй, без да се обръща, каза Ира. — Дори с възрастните не бива.

Тя отново се разплака, този път съвсем тихо, давейки се със сълзите си. Стасов и Татяна виждаха само потреперващите ѝ рамене. Не се втурнаха да я утешават. Каква полза? Боли я, това е ясно. Но всеки човек трябва да преживява сам своята болка, да свикне с нея и да се научи да я надвива.

Той я следваше вече втори час. Томилина явно не се чувстваше добре, защото за това време измина съвсем малко път. Често присядаше на някоя пейка, почиваше си. В този нов комплекс беше трудно да я преследва, трябваше да се държи на разстояние. Хората бяха малко, улиците още не бяха изпълнени с павилиони и сергии, всичко се виждаше. Но, от друга страна, ако извадеше късмет и Томилина изпиташе нужда от медицинска помощ именно тук, той имаше всички шансове да се окаже първият и единствен лекар в цялата околност.

Писателката спря, подпря се с една ръка на близкото дърво, с другата избърса избилата по челото ѝ пот. Постоя малко и продължи. Възхищаваше го упорството, с което тромавата болнава жена продължаваше да излиза на разходка, макар че това явно не ѝ беше по силите.

Тя стигна до ъгъла и се скри зад завоя. Това беше постоянният ѝ маршрут и той знаеше, че нататък има права като стрела улица и значи той не бива да се доближава. Трябва да я остави да се отдалечи, така че да не се набива излишно в очите ѝ.

Той забави крачка и в този момент откъм улицата, накъдето свърна Томилина, се чу засилващ се рев на мотор и писък на спирачки. И веднага се разнесе женски вик. Той се втурна напред и светкавично стигна до ъгъла.

Ето го случая, който очакваха! Томилина стоеше на колене на платното и се държеше с двете ръце за корема. Пред нея — червена жигула с отворена врата. Някаква мацка с умопомрачително опънати панталонки се бе навела над Томилина и май се опитваше да ѝ помогне да стане. Редките минувачи ахкаха и клатеха глави и вече се групираха около мястото на катастрофата.

Той стремително дотича при тях. Отблъсна момичето и хвана Томилина за китката.

— Аз съм лекар — каза колкото можеше по-уверено. — Какво е станало? Къде е шофьорът?

— Аз съм — с плах гласец отговори момичето с панталонките. — Не съм виновна, тук няма ограничение на скоростта. А тя тръгна да пресича точно пред мен...

— Фучат като побеснели! — разнесоха се възмутените гласове на наобиколилите ги минувачи. — Как не те е срам? За погребението си ли бързаш?

— Но тук дори няма пешеходна пътека — оправдаваше се младата шофьорка. — Откъде можех да знам, че тя ще излезе на платното?

Момичето започна да спори с минувачите, които се убедиха, че нищо интересно не се случва и никой не е умрял, и малко по малко започнаха да се разотиват.

— Колата удари ли ви? — делово попита той и опипа пулса ѝ. Не беше добър, ускорен беше.

— Да, малко — с треперещ глас отговори Томилина. — Много се уплаших.

— Къде ви удари?

— По бедрото. Как ми се вие свят... Сигурно няма да мога да ходя.

— Нищо страшно — успокой я той. — Я сега да ви помогна да станете, ще отидем до ей онази пейчица и ще ви бия една инжекция. Ще стимулираме сърцето ви и всичко ще бъде наред.

Той ѝ помогна да стане и я поведе към отсрещния тротоар, където наистина под сянката на дърво с гъсти листа имаше пейка.

— Наистина ли сте лекар? — попита тя, тежко подпирайки се на ръката му.

— Да, работя в „Бърза помощ“. В свободното си време припечелвам по нещо, като ходя да бия инжекции на пенсионери. — Той я настани на пейката и отвори чантата си. — Всичко, дето се казва, нося със себе си. Основният проблем на моите пенсионери са сърцето и кръвоносните съдове. Така че имам нужните за вас лекарства.

Той незабелязано се озърна, за да се убеди, че никой не им обръща внимание. Ех, колко хубаво се подреди всичко! Какаото и да се случи после, ще може да се обясни с този инцидент с колата. Паднала е, ударила се е, уплашила се е — цял куп от фактори, които са причинили загубата на детето.

— Навийте си ръкава, ако обичате — помоли той и извади спринцовката и ампулата.

Томилина разкопча маншета на ръкава на красивото синьо-бяло леко яке и заголи ръката си. Той се озърна. Улицата отново беше пуста, само момичето, което бе ударило Томилина, още стоеше до своята червена жигула, бледо и по-уплашено дори от самата пострадала.

— Дали да не я закараме в болница? — попита девойчето.

— Няма нужда! — високо отговори той. — Всичко е наред. Тръгвайте си. Само вече не натискайте газта, като че някой ви гони.

Момичето се поколеба, после се качи в колата и бавно потегли. Той избърса с памуче, натопено в спирт, мястото за инжекцията.

— Ето на, сега всичко ще се оправи. Не ви ли е по-добре вече?

— Не — смотолеви Томилина и изведнъж стана синкавобледа, — май ми става по-зле.

— Нищо, нищо... Я колко добре се вижда веничката ви...

Той взе спринцовката и в първия момент не разбра защо не може да вкара иглата във вената. Ръката му престана да го слуша и не можеше да помръдне нито напред, нито назад. Едва после схвана, че някакви хора го държат от двете страни. Отнякъде отново се появи същата червена жигула. Изскочилото от нея момиче като вихър се втурна към тях и внимателно извади спринцовката от стиснатите му пръсти. Задната вратичка на жигулата се отвори, от нея слязоха двама мъже и приближиха до тях.

— Е, да започваме — със скучен служебен глас каза единият. — Валентина, закарай Татяна Григориевна вкъщи и се върни тук. Коля, направи ли всички снимки?

— Разбира се — отговори един от онези, които той не виждаше, защото стоеше зад гърба му и здраво го държеше за лакътя.

— Е, прекрасно. Момчета, бързо фиксираме обстановката на място, маркираме всички спринцовки и ампули — и в управлението! Гражданино, може би веднага ще ни кажете какъв препарат се опитахте да инжектирате?

Естествено той мълчеше. Но, общо взето, разбираше, че това е временно и безполезно. Хванаха го. Ах, дявол да го вземе! Но как така? Нима го бяха примамили в предварително подготвена клопка?

Настя не си спомняше дали някога бе крещяла така. Тя, разбира се, не крещеше в пълния смисъл на думата, но говореше на толкова висок тон, че сама се изненадваше от себе си.

— Как можа, как посмя! Да вкарваш бременна жена в комбинация! Има ли в главата ти поне капка ум?

Коротков не беше в състояние да се овладее. Дълбоко в душата си той признаваше, че Аска е права, но въпреки това не можеше да възпре усмивката си, която сама разтегляше устните му.

— Е де, защо крещиш? — увещаваше я той като малко дете. — Първо, Таня сама предложи тази идея. Второ, мъжът ѝ — Стасов — я подкрепи. Трето, нали познаваш Валюшка — тя кара кола още преди да се е научила да ходи! За твоє сведение, от осемнайсетгодишна е член на асоциацията на каскадьорите и редовно се снима във филми с всякакви автомобилни трикове. За нея да разиграе такава сцена е фасулска работа. Гаранция за безопасност — двеста и петдесет

процента. Татяна трябваше само в определен момент кротичко да се отпусне на колене и толкоз. Стига си се паникьосвала.

— Ами ако нещо се беше объркало? Ако беше паднала, ако се беше ударила, ако се беше уплашила? Ти за това помисли ли?

— Но нали не падна и не се удари! — възрази Коротков. — Аска, не ми разваляй празника. Нали мечтаеше да намериш поне един убиец? Ето, доставих ти го на тепсия, а ти пак си недоволна. Чантата му е пълна с какви ли не отрови, с помощта на които се е канел да лиши Таня и Стасов от детето им. Сега можеш да го стиснеш за гърлото и да размотаваш кълбото чак до фонда. Хайде, Ася, престани да се цупиш. Нали успяхме?

— Успяхте я! — промърмори тя, все още кипнала от възмущение. — Самодейци жалки такива. Няма кой да ви напердаши.

— Как да няма? Ами Житената питка за какво е? Тепърва ще си получим от него каквото ни се полага. Така че, приятелко, можеш да си отдъхнеш.

Не разбирах за какво говори тя. Какво наследство? Какви милиони? Да, майка ми веднъж беше споменала, че дядо ми имал някакви далечни роднини, които емигрирали от Русия още преди революцията, но оттогава от тях нямало ни вест, ни кост. Майка ми дори не знаеше как са се казвали.

— Втори братовчед на дядо ви е оставил цялото си състояние на вашата майка. Съответно и на вас, тъй като майка ви е недееспособна, а вие сте неин попечител, а и наследник. Фондът е влязъл в сговор с адвокатите на наследодателя и те в частен порядък чрез един московски юрист са започнали да издирват наследниците. Щом този юрист е изяснил, че наследници сте вие и майка ви, бързо са го премахнали. Той е станал ненужен и опасен, защото е знаел за ситуацията. И са се захванали с вас. Сега вече разбирате ли?

— Не мога... Не мога да повярвам в това.

— Ще трябва — меко каза Каменская. — Нали неслучайно Лутов ви е казал, че можете да отидете в центъра гол и бос, но всички ваши бъдещи доходи ще бъдат в тяхна полза? Ето ги тези бъдещи доходи. Заради тях е било всичко. Вие щяхте да подпишете официално заверен документ, че доверявате на юристите на фонда да се

разпореждат с цялото ви имущество и с това всичко щеше да приключи. У нас, в Русия, законите са други, но на Запад това е в реда на нещата. А въвеждането в наследство щеше да стане именно там. Говорите ли английски?

— Не...

— А френски?

— Не, учил съм немски — кой знае защо, уточних аз.

— Ето виждате ли! А щом адвокатите на наследодателя са заинтересовани лица, бъдете сигурен, че щяха да ви измамат за пет секунди. Вие дори нищо нямаше да забележите. Щяха да ви кажат, че вашият далечен роднина ви е оставил малката къща за гости в имението си, щяхте да се подпишете, че не претендирате за нея и я дарявате на благотворителния фонд за помощ на хора, изпаднали в кризисна ситуация. И с това щеше да се свърши. Никога нямаше да научите, че всъщност са ви били оставени милиони. Ето за какво ви е подготвял Лутов.

Настя отдавна си беше отишла, а аз още седях в същото онова кафене на площад „Колхозний“, където някога се бяхме срещнали с нея. Какво бе станало с живота ми? В какво се бе превърнал той?

Милиони долари. Какво да правя с тях? Сигурно мога да започна някакъв бизнес, но аз не разбирам от предприемачество. Не съм организатор, а журналист. Мога просто да живея с тези пари без грижи и притеснения. Просто да живея... Но как?

Казват, че ако се спре достъпът на кислород до мозъка дори само за три минути, тогава започват необратими изменения и човекът остана инвалид за цял живот. Ето че и с мен стана същото. Само няколко седмици бях жив мъртвец, но вече няма да оживея. Изгубих Вика, изгубих приятелите си, изгубих работата си. За нищо повече нямам желание. Дори не ми се живее. Тези няколко седмици бяха достатъчни, за да изгубя всякаква връзка със заобикалящия ме свят. След като постъпих така с Вика, няма да мога да обичам никого повече, дори нея. След това, което ми стори Лутов, никому няма да мога да вярвам. След това, което направих с живота си, едва ли ще мога да живея.

Всичко стана ненужно и безинтересно. За мен не може да има никакво утре, защото аз умрях още вчера.

Април — август 1997 г.

Издание:

Александра Маринина. Аз умрях вчера

Руска. Първо издание

ИК „Хермес“, Пловдив, 2006

Редактор: Красимир Димовски

Коректор: Ева Егинлиян

ISBN: 978-954-260-359-7

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.